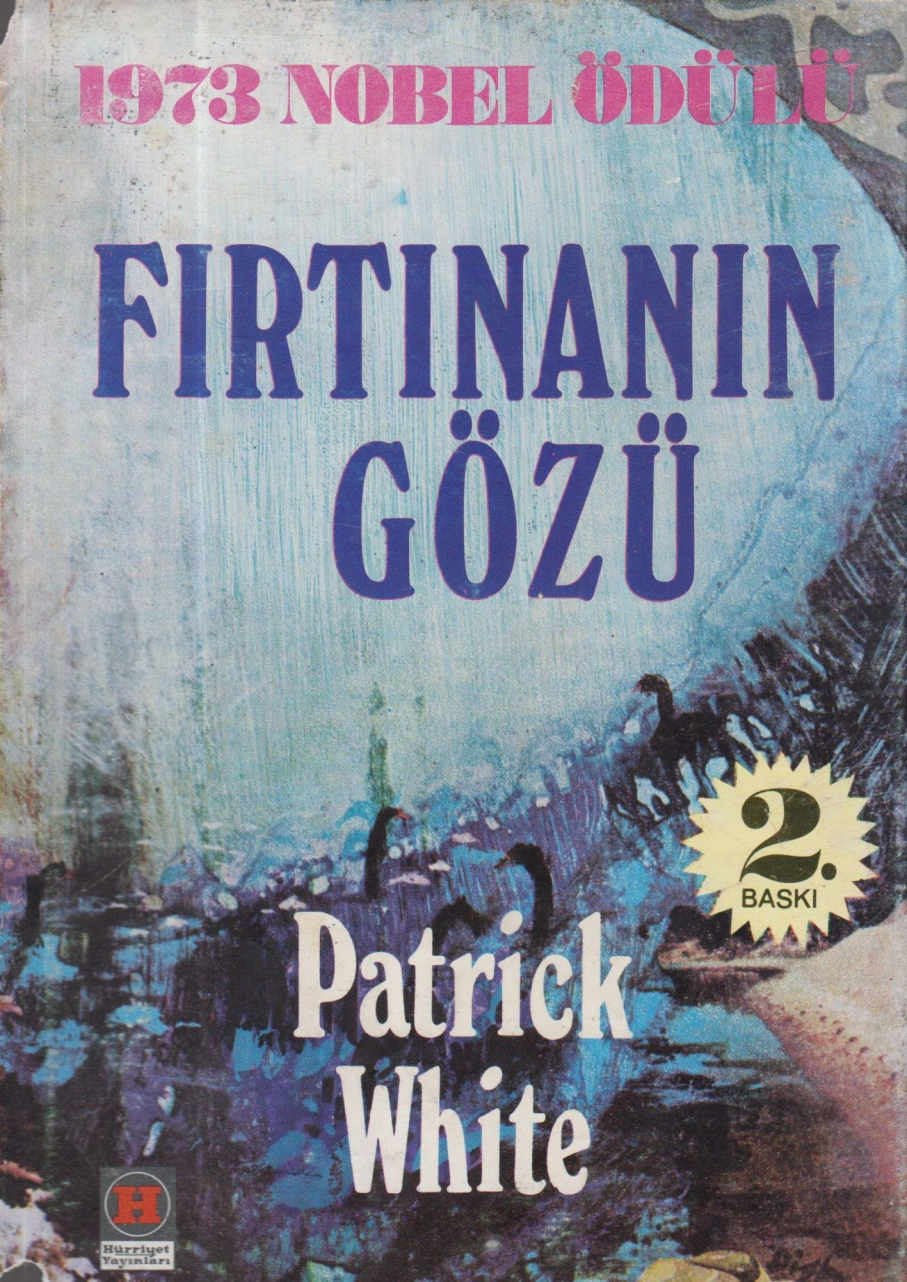
1973 NOBEL ÖDÜLÜ

FIRTINANIN GÖZÜ

2. BASKI

Patrick White

Hürriyet Yayınları

İsveç Akademisi 1973 Nobel Armağanı'nı Avustralyalı yazar Victor Martindale Patrick White'a şu gerekçeyle verdi : **«Başta FIRTINANIN GÖZÜ olmak üzere, epik ve psikolojik anlatıma dayanan eserleri, edebiyatta yeni bir çığır açmıştır.»** Gerçekten de son romanı **Fırtınanın Gözü** ile White'ın bu armağanı alması kesinleşti.

Avustralya'da yaşıyan ana-babası Londra'ya tatile geldikleri bir sırada 28 Mayıs 1912'de Patrick White Londra'da doğdu. Altı aylıkken Avustralya'ya götürüldü, 13 yaşında da öğrenim için Londra'ya döndü. Çocukluk yıllarını Avustralya'nın başkenti Sydney'de geçiren White, Cambridge Üniversitesini, Modern Diller Uzmanı olarak bitirdi.

II. Dünya Savaşı'nda Kraliyet Hava Kuvvetleri'nde görev aldı. Savaştan sonra Avustralya'ya döndü, orada bir çiftlik aldı ve kendini bütünüyle edebiyata adadı.

Bilinç akımı gerçekçiliğinin büyük ustası diye nitelendirilen White'ın şiirli dili ve imaja dayanan roman kuruşu dikkati çeker. **Fırtınanın Gözü**'nün White'ın romancılığında onu zirveye ulaştırdığının en kesin kanıtları dünya basınının bu kitap hakkında yazdıklarıdır.

İngiliz eleştirmenleri **Fırtınanın Gözü**'nü yılın kitabı seçtiler.

Bütün Amerikan dergi ve gazeteleri «White **Fırtınanın Gözü** romanıyla romancılıkta bir deha olduğunu ispatladı,» diyorlar.

İsveç basını, eseri «White'ı Nobel'e götüren kitap,» diye övüyorlar.

White'ın diğer ünlü romanları arasında Voss, The Tree of Man ve RESSAM yer alır. Ayrıca hikâye ve oyunlarıyla da ün yapan romancı şimdi Avustralya'da yaşamaktadır

White'ın son 10 yıl içinde yayınlanan bütün yeni romanlarının yayın hakkı sadece Hürriyet Yayınları'na aittir.

FIRTINANIN GÖZÜ

HÜRRİYET YAYINLARI : 69
D E V R O M A N L A R : 17

FIRTINANIN GÖZÜ
Patrick White

Yayın Hakkı (Copyright) : Hürriyet Yayınları ve Patrick White
Birinci baskı : Şubat, 1974
Dizgi - baskı : Dizerkonca Matbaası
Kapak baskısı : Tem Ofset
Cilt : Aytaç Kırma ve Cilt Atelyesi

Patrick White

FIRTINANIN GÖZÜ

(The Eye of the Storm)

Çeviren :

NEŞ'E OLCAYTU

Hürriyet Yayınları
Nuruosmaniye Caddesi, No 3, Cağaloğlu — İSTANBUL

Patrick White

FIRTINANIN GÖZÜ

(The Eye of the Storm)

Çeviren :

NEŞ'E OLCAYTU

Hürriyet Yayınları Nuruosmaniye Caddesi, No 3, Cağaloğlu — ISTANBUL

DEV ROMANLAR ★ DEV ROMANLAR ★ DEV ROMANLAR

1) **ALİ İLE NİNO** — Kurban Said
2) **ÖĞRETMEN** — Jack Lynn **(4. Büyük Baskı)**
3) **YALNIZ KALPLER** — C. D. Bowen - D. V. Meck **(Bitiyor)**
4) **DOKTOR HANIMLARI** — Frank G. Slaughter
5) **BETSY** — Harold Robbins **(2. Büyük Baskı)**
6) **KARADENİZ OYUNU** — Keith Wheeler **(Bitiyor)**
7) **AĞUSTOS 1914** — Aleksandr Soljenitsın **(Yeniden basılıyor)**
8) **BEN, MARİE ANTOINETTE** — Victoria Holt
9) **KADINLAR** — Joyce Carol Oates
10) **ERKEK GÜZELİ** — James Rand
11) **KELEBEKLER AĞLAMAZ** — Willi Heinrich **(2. Büyük Baskı)**
12) **CEMİL** — Jonathan Black **(2. Büyük baskı)**
13) **PATRON** — Charles Durbin **(2. Büyük Baskı)**
14) **BÜYÜCÜ** — John Fowles
15) **İZMİR'İN KÜLLERİ** — Richard Reinhardt
16) **BİR DEFA YETMEZ** — Jacqueline Susann **(3. Büyük baskı)**
17) **KALP ÇIĞLIKLARI** — Irwin Shaw
18) **FIRTINANIN GÖZÜ** — Patrick White

Hazırlananlar:

19) **ÖLÜM KALIM OYUNU** — Emmett Grogan
20) **ERKEKLER VE DİŞİLER** — Joseph Di Mona
21) **ALTIN KIZLAR** — Ann Pinchot
22) **GÜN DOĞMADAN** — Ann Fairbairn

Taşınması çok güç olan bu insan bedeni bana tesadüfen verildi.

No Oyunu

Göğün kendine özgü sapık aşkını andıran ürpertiyi duydu.

Kawabata

İnsanlar ve dallar kırılır ;
Elin ayağın tutar, gözün görürken öv hayatı ;
Çünkü ödünç verilmiştir.

David Campbell

MAIE CASEY'YE

Yaşlı kadının başı yastığa değiyor mu, değmiyor mu, belli değildi. Dudaklarından bir inilti yükselir gibi oldu.

Gölgelerden çıkıp ona doğru ilerleyen hemşire, «Yoksa rahat değil misiniz, Mrs. Hunter?» diye sordu.

— «Elbette değilim. Altımdaki örtüler toplanmış. Canım acıyor.»

Hemşire battaniye ile muşambayı düzelterek, çarşafı çekti. Davranışında profesyonelce bir uzaklık da, insanca bir şefkat de yoktu. Daha çok dinsel bir törene katılıyormuş izlenimini uyandırıyordu.

Lâmbayı yakmadı. Buna gerek de yoktu zaten. Açık pencereden sızınağa başlayan beyaz ışık odayı aydınlatıyordu. Karanlık mobilya korusunda bir demet inci çiçeği açmıştı sanki.

— «Aman Yarabbi, bana hiç sabah olmayacakmış gibi geliyor.»

Mrs. Hunter, bulut kümelerine benzeyen yastıklardan başını güçlükle kaldırdı.

— «Oldu bile,» dedi hemşire. «Siz - siz hissetmiyor musunuz?» Bakımından sorumlu olduğu, kozasında vatan bir kelebeği andıran hastasının etrafında dolaşıp, her sabahki görevlerini yerine getirirken, maskesi şeffaflaşmıştı. Kepin altından kurtulmuş birkaç tutam saçı ise, kapkaraydı.

— «Evet. Hissediyorum. Sabah olmuş.» Yaşlı kadın içini çekti. Sonra dudakları, dev bir bebeğin tebessümüyle aralandı, soluk diş etleri göründü. «Sen hangisisin?» diye sordu.

— «De Santis. Beni tanıdığınızdan eminim. Gece hemşiresiyim.»

— «Tabiî. Biliyorum.»

De Santis Hemşire, yastıkları almış, silkeliyordu. Biri hariç. Bu desteğe rağmen, Mrs. Hunter yatağa yapışmış gibi duruyordu.

— «İnşallah iyi günlerimden biridir bu,» dedi. «Zekice **konuşmak** istiyorum. Sonra - insan içine çıkacak bir görünüşüm de olmalı.»

— «İsterseniz olur.» De Santis Hemşire yastıkları yerine koydu. «Bir şeyi isteyip de yapamadığınızı görmedim.»

— «İradem bazen paslanıyor.»

— «Her ihtimale karşı Dr. Gidley gelecek. Dün akşam ona telefon ettim. Unutmayalım da, Badgery Hemşire'ye söyleyelim.»

— «Doktorların iradeye sözü geçmez.»

De Santis Hemşire, bu sözün doğruluğunu içinden kabul etse bile, belli edeceklerden değildi. Duymamazlıktan gelmeyi tercih etti. «Şimdi rahat mısınız, Mrs. Hunter?»

Yaşlı kadının, kusursuz şekilde yerleştirilmiş yastıkların üstündeki başı bir mumya görünümündeydi. Çenenin altından örtülmüş çarşaf, vücudu yatağa sıkı sıkıya tutturmuştu. Sesi: «Yıllardır rahat etmedim ben,» dedi. «Hem sen neden gidiyorsun? Neden Badgery ile kalıyorum?»

— «Çünkü sabahları nöbeti o devralıyor.»

Aşağıdaki bahçenin bir yerlerinden birden havalanan güvercinlerin kanat sesleri duyuldu.

— «Badgery'den nefret ediyorum.»

— «Nefret etmediğinizi pekâlâ biliyorsunuz. Çok iyi kalplidir.»

— «Çok konuşuyor. Durup dinlenmeden kocasından bahsediyor. Üstelik de bana hükmetmeğe kalkışıyor.»

— «Pratik bir kadın, hepsi o kadar. Gündüz nöbetini tutanların da öyle olması gerekir.» İşte gece nöbetini seçmesinin nedenlerinden biri.

— «Öteki kadınların topundan nefret ediyorum.» Bu sabah Mrs. Hunter'in bütün inatçılığı üstündeydi anlaşılan. «Yalnız seni seviyorum, de Santis Hemşire.» Süt mavisi gözlerinin bakışlarını kadına yöneltti. Bu gözlerin rengi, hâlâ ürkütücü madenî bir maviye dönüşebiliyordu.

Hemşire de Santis işini bilenlerin sessiz becerikliliğiyle odada dolaşmağa koyuldu.

Mrs. Hunter: «Hiç değilse bu sabah seni görebiliyorum,» diye bildirdi. «Gözümden kaçmıyorsun. Şeye benziyorsun... Nilüfere. Kocaman bir nilüfere.»

Hemşire elinde olmadan maskesini çekiştirdi.

— «Dinliyor musun beni?»

Elbette dinliyordu. İkisinin de kuvvetini tazeleyen anlardı bunlar.

Mrs. Hunter: «Pencereyi de görüyorum,» diye sözü değiştirdi. «Bir şey daha var - soluk bir gölge - hah, tamam, ayna olmalı.

Uğurlu belirtiler bunlar! Daha iyi görebildiğim günlerden biri. Onları da göreceğim!»

– «Evet. Göreceksiniz.» Hemşire tuvalet masasında saç fırçalarını yerleştiriyordu. Üstünde altın ve lâcivert taşlardan muhabbet çiçekleri olan, fildişi fırçalar. Garip bir biçimde onu büyüleyen fırçalar.

Yataktan gelen ses: «İnsanlar arasındaki sevginin en kötü yanı ne, biliyor musun?» diye ona hitap etti... «Onları sevmeğe hazır olduğun zaman, sevgini istemiyorlar. Onlar istediği vakit de, sen böyle bir sevgiyi düşünmeğe bile dayanamaz hale gelmiş oluyorsun.»

De Santis Hemşire: «Önünüzde yorucu bir gün var,» diye onu uyardı. «Durup dururken kendi kendinizi heyecanlandırmasanız iyi edersiniz.»

— «Ben heyecanlanma fırsatını hiç kaçırmadım. Bundan sonra da huyumu değiştirecek değilim - hem de hiç kimse için.»

Bir an, yine o kırılmış gök yakutların ışıltısı yansıdı gözlerden. Sonra şiş göz kapakları bu pırıltıyı söndürdü.

— «Ama haklısın tabiî. Kuvvetimi boşuna harcamamalıyım.» Ses anide kandırıcı bir tatlılığa büründü. «Biraz elimi tutmaz mısın, sevgili Mary - Mary idi, değil mi? de Santis?»

De Santis Hemşire, eğitiminin gerektirdiği biçimde, kısa bir süre duraklıyarak, soylu hemşire ruhunu korudu. Sonra, solmuş gri-yeşil bir kumaşla kaplı abanoz tabureyi yatağın yanına çekti. Sert hatlı vücuduna ters düşen iri göğüslerini yerleştirerek, Mrs. Hunter'in eli olan deriyle kaplanmış kemik yığınını tuttu.

Kusursuz bir birleşme içindeydiler şimdi. Işığa bakarsan, gündüz mü gece mi anlaşılmıyordu. Güven duygusundan örülmüş bir dünyaya girmişlerdi artık. Vücutları ile akılları, bu dünyanın giriş kapıları olmaktan öteye gidemiyordu. Aslında de Santis Hemşire hastasının aklı konusunda kesin bir yargıya varamıyordu. Yaşlı, yanılabilen ve felç olayından beri sık sık zayıflayan bir beynin ürününü kim değerlendirebilir? Yine de, bazı anlarda garip bir yetkinliğe erişebiliyorlardı. Hemşire belki de bu anın kusursuzluğuna sarılıp kalmak isteyebilirdi. Ama meslek hayatı boyunca daima uygun olanı yapmak inancını geliştirip durmuştu - hayır, inanç denemezdi buna. Daha kuvvetli bir şeydi... Bir din. Güzel ve saygı uyandıran bir kadın olduğu için meslekdaşları onun garip, hattâ ayıplanacak bir yanı olduğunu sezseler bile, bunu «dindarca» diye nitelendirmeğe cesaret edememişlerdi. Yüzü-

ne karşı değil, ancak arkasından gülebiliyorlardı. Buna rağmen, alaya alınmaktan kuşkulanması, varla yok arasındaki bu kuşku, belki de gece çalışmayı tercih etmesinin gerisinde yatan nedendi. İnancının yoğun dünyasında devriye gezindiği gece saatlerinde, yalnız mesleğinin gerektirdiği görevleri değil, gizli dininin törenlerini de yerine getirirdi.

İnançlarına daha az bağlı, ya da daha mantıklı olanlar «Peki öyleyse, neden Mrs. Hunter?» diye sorsa, Mary de Santis, bu soruya cevap vermekte güçlük çekerdi. Bildiği tek şey vardı: Çatlak sesiyle kavgacı kötü niyetini belirtmediği zamanlarda, yalnızca yaşlılara has bir kurnazlıkla acımasızca saldırılarda bulunan, güzel ve sorumsuzca yaşanmış bir gençliğin bu yıkıntısı, aynı zamanda aşındırdığı vücudu terke hazırlanan bir ruhtu. Şimdiden kendini insanca duygulardan öylesine sıyırabiliyordu ki, bazen su kadar saf, sabah güneşinin ışıkları kadar berrak olabiliyordu.

O sabah ise yaşlı Mrs. Hunter gözlerini açarak, hemşiresine: «Bebekler nerede?» diye sordu.

— «Her halde bıraktığınız yerdedir.» Yetersiz cevabının ikisini de tatmin etmediğini farkeden hemşirenin yüzünde üzgün bir anlam belirdi.

— «Ama neden bana hep bunu söylüyorlar? Niçin bebekleri getirmiyorlar?» diye karşı çıktı Mrs. Hunter.

Hemşire dudağını ısırarak sustu. Hasta elini çekmişti.

— «Bebekleri biliyorsun tabiî. Sana onların hikâyesini anlatmadığını söylemeğe kalkışma.» Yaşlı kadının sesinde kindar bir tehdit edası vardı. «Evimiz şeyin yanındaydı - şeyin işte canım - coğrafyada adı geçen bir nehirin. Babam bana yüz tane bebek armağan etti. Düşün bir kere - tam yüz tane! Bazılarının suratına bile bakmadım. Beni ilgilendirmiyorlardı. Ama bazılarını da ölesiye sevdim.»

Mrs. Hunter birden başını çevirdi. Hareketi, bir bebeğin düzensiz, sarsak baş sallayışını öylesine andırıyordu ki, de Santis Hemşire elinde olmadan soluğunu tuttu.

Yaşlı çocuk: «Doğru olmadığını biliyorsun,» diye yakındı. «Bebekler benim değil, Kate Nutley'indi. Onu şımartıyorlardı. Benimse topu topu iki tanecik bebeğim vardı. İkisi de adamakıllı yıpranmıştı. Yine de onları bir tutmayı öğrenemedim.»

De Santis Hemşire hazırlıksızca yeniden içine itildiği bir dünyanın karmaşıklıklarından rahatsız olmuştu.

Mrs. Hunter: «Birinin bacağını kopardım,» diye itiraf etti. Yeniden hayran kalınacak bir sükûnete kavuşmuştu.

Hemşire büyük bir cesaretle: «Onarmadılar mı?» diye sordu.

— «Hatırlamıyorum.» Mrs. Hunter ağlar gibi bir sesle konuşuyordu. «Üstelik bugün her şeyi hatırlamam gerekiyor. İnsanlar hatanı yakalamağa çalışıyorlar. Seni —seni itham ediyorlar— onları yeter derecede sevmemekle.»

Gittikçe artan, neredeyse göz kamaştıran ışığa korkuyla bakıyordu.

— «Sonra çok da güzel görünmeliyim. Bana aynamı getir, Hemşire.»

De Santis Hemşire aynayı aldı. Ayna, saç fırçalarıyle bir takım meydana getiriyordu. Altın ve lâcivert taşından muhabbet çiçekleriyle bezenmiş fildişi bir takım. Aynayı burma sapından tutarak, hastasının yüzüne bakabilmesi için hafifçe eğdi. Yansıyan şekli kendisi görmediği için sevinçliydi. Bazen yansımalar yüzlerden de berbat olabilir.

Mrs. Hunter solumağa başlamıştı. «Birinin bana makyaj yapması gerek.»

— «Badgery Hemşire bu işi halleder.»

— «Kim, Badgery mi? Hıh, hiç bir şey beceremez o. Keşke küçük Manhood burada olsaydı, o doğru dürüst makyaj yapmasını bilir. Ondan hoşlanıyorum.»

— «Manhood Hemşire öğleden sonra gelmez.»

— «Peki, niye birisi ona telefon edip çağırmıyor?»

— «Şimdi uyuyordur. Sonra da her halde alışverişe çıkacaktır.»

Mrs. Hunter başını ümitsizce yastığın üstüne bıraktı. Yarı kapalı gözlerden umulmadık bir şekilde gözyaşları boşandı.

De Santis Hemşire kendi sesini işitti. Sâkin bir sesti bu. Oysa Mary de Santis pek de sâkin hissetmiyordu kendini. «Zihninizi dinlendirirseniz, doğal güzelliğinize kavuşursunuz. Onlar da sizi öyle görmek ister zaten. Olduğunuz gibi.»

Yaşlı kadın gözlerini sıkı sıkı yumdu. «Şimdi değil. Gözlerime inanamıyorum, kirpiklerim gitmiş, cildim de öyle. Çillerin var olduğunu sezinliyorum. Görmeme gerek yok. Gözkapaklarımda bile var, biliyorum.»

— «Mübalâğa ediyorsunuz, Mrs. Hunter.» Eh, bu da pek bü-

yük bir teselli sayılmazdı ama, hemşirenin ayakları ağrıyordu. Sonra zihniyle gözleri henüz gün ışığına alışmamıştı; karanlığın çekilmesiyle savunmasız kalmıştı. Pervaneler gibi bir üfleyişte dağılacaktı sanki.

Derken hastasının aklı bir düşünceye takılıp kalmışcasına ona baktığını farketti. «Bana içecek bir şey getirmeni istiyorum. Sonra bir şey daha var...» Şimdiye değin olmadığınca yaşlı ve güçsüz bir el uzandı. «Beni bağışlamanı istiyorum, Mary. Bağışlayacak mısın?» Ona dokunan artık bir kemik yığını değil, bir yumak tüydü.

De Santis Hemşire, duyduklarının şehvetle ilişkisi olmadığını düşündü. Yaşlı kadınla bazen paylaştıkları bedenlerinden uzaklaşma hissine de kapılmamıştı. Ne olursa olsun rahatsız edici bir duyguydu.

Kendini koruma kaygısıyle, sorunun yarısını duymamazlıktan gelerek, dört elle ilk bölüme sarıldı. «Elbette! Ne içmek isterdiniz?»

— «Sütlü bir şey olmasın.» Mrs. Hunter dudaklarını şapırdattı. O iki obur şerit artık birbirinden zorlukla ayrılıyordu. «Soğuk ve saf olsun,» dedi.

Aklından lapa yemeyi geçirip, sonra da caymıştı.

De Santis Hemşire ister istemez yumuşadı, ister istemez baktı. Şimdi tüy yumağının dokunuşuna bir de gözler, yaşlılık ve hastalığın indirdiği perdenin gerisinden, gençlikteki madenî alevleri tutuşan gözlerin parıltısı eklenmişti. Mrs. Hunter: «Bir bardak su istiyorum» dedi.

De Santis Hemşire ne kadar sıkılgan, ahmak bir insan olduğunu düşündü. «Buz gibi soğuk olacak,» diye söz verdi. «Ama saflığına karışmam. Sular İdaresi bundan fazlasını vermiyor.»

Odadan çıkarken mobilyalardan ve bir havlunun yarı yarıya örttüğü sürgüden yansıyan göz kamaştırıcı ışık, yüksek rahibeye çarparak onu görevinin verdiği aldatıcı dış görünüşten, gecelerini dolduran düşüncelerden, pek az kişinin varlığından şüphelendiği ve Tanrıya şükür kimsenin paylaşmadığı (belki de huysuz yaşlı bir kadını bu genellemenin dışında tutmak gerekiyordu) mistik eğilimi üstüne kurduklarından sıyırdı. Gündüz gözüyle, iri göğüslü, dolgun baldırlı Mary de Santis, top oynamağa giden bir basketbolcu sanılabilirdi.

Yalnızdı. Düşünceleri arasında kaybolmuş zavallı sadık de

Santis'in hakkı yenmezdi ama, zaten yalnız kalmak istiyordu. Mrs. Hunter gözleri kapalı sırtüstü yatarak evini fikirlerini, hayatını dinledi. Dört yanında saatler tıkırdıyordu, bir de boğuk sesli metronom vardı arada. Kalbi olsa gerek. «Yarı-körlük» dedikleri pek fena bir şey değildi anlaşılan. Asıl hata eskiden beri gözünden hiç bir şey kaçmamasındaydı. Bu özelliğiyle kendini anlaşılmaz sanan dostlarını ürkütmüş, kocasıyle âşıklarını gücendirmişti. Hele çocuklar... En kötüsü onlardı işte, insanı öldürebilirlerdi. Hemşirelerden birinin sakladığı mendilini, el yordamıyle aradı. Sonunda mendilsiz ağladı. **Ancak bir isteğin varsa ağlarsın Elizabeth. Başka türlü ağladığını görmedim.** Alfred, atının üstünde, silâhlı bir düşmana saldırırcasına, çenesini kasardı. O da, mücadeleye hazır olduğunu göstermek için çenesini havaya kaldırırdı. **Bilmem, öyle mi yapıyorum? Ama sen farkettiğine göre doğrudur.** Bir kocaya yüzünün yandan görünüşüyle karşı koymak. Burun deliklerinin kusursuz olduğunu söylerlerdi. Kendi de görmüştü aynaya bakınca. Bir tek Alfred söylememişti. Acaba inceliğinden mi? Arkadaşlarının hepsi ona «Bill» derdi. Hayatının büyük kısmını, yün ve et sorunlarını tartışmağa gelen sinir, kasıntı adamlardan biriymişcesine davranmağa çalışmakla geçirmişti. Yavaş ve hantal, bir yonca tarlası boyunca cinsel organlarını sürükleyen koçlar örneği. Bir de «Bill» i baştan çıkarınağa uğraşıp, burnunun dibinden ayrılmayan dişiler vardı. Onun ne denli lekesiz olduğunu nereden bilsinler?

Mrs. Hunter güldü.

Biliyor musun, Betty, bana 'Alfred' diye hitap eden adımı kısaltmayan tek kişi sensin. Hani şöyle dostça bir kısaltma. Her halde «Bill» değil. Düşüncesi bile yeter. Çenesini titreten polis köpeklerine benzerim sonra. **Nasıl kısaltabilirim? Sana 'Alfred' adını vermişler bir kere. Yani, bir AD bu... Tıpkı benimkinin 'Elizabeth'** olması gibi. Sesini yükselterek, böyle zamanlara sakladığı bir gamzeyi meydana çıkarmak için hafifçe ağzını büzdü. Ama bu kez kandıramadı onu.

Gerçi kocası onu soğuk olmakla hiç suçlamamıştı. Ama başkaları bunu ihsas ettirmişti: Okul çağındaki aşklarını sürdürmeğe çalışarak peşinde dolaşan evde kalmış kızlar; kendilerine yapıldığını sanan bir yığın haksızlığı dökecek bir hazne arayan evli kadınlar; Athol Shreve gibi bir adam (Sadece şehvet üstüne bir deneme yapmak istemişti. Yoksa saçı yeterdi miğdesini bulandır-

mağa); Warmings adasındaki o genç Norveçli —hayır, yoksa söylemiş miydi? (Balıkçılıkla ilgili bir iş yapıyordu, değil mi?)—

Herkes ada değildir: «Bill» i sever, Elizabeth Hunter'a da hayran olurlardı. Adaların en korkuncu, en yaklaşılmazı çocuklardır. Yine de, neyin nerede olduğunu bilirseniz, dalları birbirine sürterek ateş yakabilirsiniz.

Çocukları hatırlayınca, yastık yüzlerinden birinin köşesini emmeğe koyuldu. Neydi adları? Dor-o-thy? Ve Bsl? Bas-il! O sıralarda sevgi dolu sözcüklerdi bunlar. Sonunda yalnızca kötülükle gösterişçiliği iletir hale geldiler.

Mrs. Hunter o günlerde keşfettiği başka bir şeyi hatırlamak isterken uyuklamağa başladı. Ne kıllı bir kucaklaşmada, ne sulu sulu öpen dişilerin tehditleri altında ne de çocukların kelebek hafifliğinde parlayışlar bile açık suçlamalar arasında gidip gelen davranışlarında keşfetmişti bunu. Uykuya kendini bırakırken, var olduğunu bildiği ve ancak özel izinle girilebilecek kadar güç nüfuz edilen bir ruh halini denemek istedi.

Gece hemşiresi, teknik yönden yanında çalıştığı kadına ait olan evin merdivenlerinden iniyordu. Çirkin, kişiliksiz bir ev. Bunu unutmamalıydı. Şimdi gün ışığının perdeleri delip içeri sızmağa çalıştığı saatlerde daha kolaydı hatırlamak. Babasının diplomasının yanında asılı, kendi çerçeveli mezuniyet belgesini de aklından çıkarmamalıydı. Otuz iki yıllık hemşireliğini de (bir kaç ay sonra elli yaşında olacaktı). Mrs. Hunter'in evinde merdiven sahanlıkları ve koridorlar bile eşya dolmuştu. Odalara tıkıştırılamayan elbise dolapları, konsollar çekmeceli dolaplar. Bir vakitler tüylü ve tamamen esnek olan halılar, şimdi incelmiş, yer yer tüyleri dökülmüştü. Sahipleri göremiyordu bu değişikliği. Görebilenler ise omuz silkip geçiyordu. N'olurdu tüyler dökülürse? Nasıl olsa onun ölmesini bekliyorlardı.

Sahanlığın ortasındaki pencerenin perdesini hızla çekerek, biraz daha fazla miktarda aşındırıcı ışığın içeri girmesini sağladı. Perde, duvarın girintisindeki köşede duran 'Şeref vazosu' na çarptı. Elini çekerken, kuru dalların üstündeki gümüş madalyalar cıvıldadı sanki. Mrs. Cush'ın çabalarına rağmen, tozlar ışıkta kokusuz tütsüyü andırıyordu: **Yani bi kişi, o da haftada iki sabah bi başına çalışırsa, eh, birazcık toz olur, tabiî.**

Biri de Santis Hemşire'nin mezarı üstünde yürüdü. Kadın titredi. Böyle açıklanırdı, unutmamalıydı bunu. O anda kendini, son

kıpırdanış dindikten sonra, çilli gözkapaklarına ıslak pansuman bezlerini yerleştirirken gözünün önüne getirdiği için vicdan azabına kapılmamalıydı. Onun yerine, huysuz bir hastanın senden çok daha az şey kopardığını hatırlamağa çalış; hiç değilse, bazı meslekdaşları inanırdı buna.

Hemşire, bir destek ararmışcasına trabzana tutunarak merdivenlerden inmeğe devam etti. Geceleri, ister aşağı insin ister yukarı çıksın hiç yardımsız, uçarcasına gider, kolalı beyaz eteği, demirden dalları elmalarla yüklü, arapsaçı gibi karışık parmaklığı yalardı. Geceleri pek kuşkuya kapılmaz insan. Çünkü sevgi ve gelenekler en zengin evi bile çeşitli biçimler ve amaçlarla donatır. Dine yeni giren birinin düşünceleri, bunların arasından çok renkli dualar gibi yükselir.

Bu sabah ise, o havasız kuyunun derinliklerine inerken de Santis Hemşire nedense hafif bir pislik kokusu ile yaşlı bir torbadan çıkmış idrar kokusunun peşinden geldiğini hissetti. Üstelik ışık veya demir dikenler, ya da yaşlı, şeffaf tırnaklar hırçınca saldırarak tırmalıyordu onu.

Hiç bir hastanın tam anlamıyle hırçın ya da mantıksız olmadığını hatırlaması gerekiyordu.

***

Mr. Wyburd onu on beş yıl önce uyarmıştı. «Üzerinize aldığınız işin **zor** bir görev olduğunu belirtmek zorundayım, Miss. de Santis.»

Avukat parmaklarının uçlarını birleştirerek, elleriyle bir piramit yaptı. Pek düzgün, kanunî bir piramit. Kadın onun yaşını tahmin etmeğe çalıştı: Fazla yaşlı değil, ama yeterince yaşlı (her halde doğduğunda da durmuş oturmuş bir havası vardı). Kurumağa başlayan derisi çekilmiş resmî ellerinde damarlardan yapılma kabartmalar meydana çıkmıştı. Küçük parmağında, taşının rengi damarların mavisine uyan mühürlü bir yüzük vardı.

Ölçülü sesiyle, «Kaprisli denemez... Daha ziyade 'değişebilen' bir ruh haline sahip,» diye vurgulamıştı.

Hemşireye bakarken, belki de bu kadına ününü ve önemli müşterilerinden birini emanet edip edemiyeceğini tartıyordu. Ne var ki, merakı ancak bir an sürdü: Mesleklere saygı duyardı.

Yakınlarının suçlamalarını haklı çıkaracak kadar sâkin görü-

nen de Santis Hemşire, aslında avukatın birer tehdit gibi ortaya sürdüğü zorlukları, kaprisleri zihninin gözüyle daha iyi görebilmek için aklından öne eğilmişti. Durumdan biraz tedirgin olmuştu nedense. Yine de ağzının içinde bir şeyler geveliyerek, yavaş, tatlı bir tebessümle inanmadığını belirtti.

Güzel bir kadın: Uyuşuk görünüşlü, ama güvenilir. Bonservisleri mükemmeldi. Bir albay ona yıllık gelirini miras bırakmıştı.

Mr. Wyburd öksürdü. «Mrs. Hunter devrinin güzellerinden sayılırdı. Göreceksiniz, yine de güzeldir. Herkes tarafından beğenilir. Zamanında çoğu kimse akıl danışırdı ona, fikrini sorar, öğüt alırdı.» Mr. Wyburd güldü. Piramidini bozarak, ellerini yazı masasının altına sakladı. «Zekâ çatışmalarını da sever!»

Mary de Santis bu özellikleri takdir ettiğini tebessümüyle anlatmağa çalıştı. Her halde oldukça aptal bir hali vardı, ama duygularını, heyecanını ve ümitlerini gizlemesi gerektiğine inanıyordu. Her yeni hastadan önce, kendini yeniden deneyebileceğini umardı. Ne var ki, bu parçalanmış güzellik hayali ile yapılacak mücadele hepsinden çok umutlandırmıştı onu. Hâlâ gülümsemeğe devam ederken, avukatın omuzunun üstünden özenle katlanıp, birbirinin eşi uçuk pembe kurdelelerle bağlanmış evraklara baktı. Bunların mistik kişiliksizliği de büyüleyiciydi.

Mr. Wyburd üzerinde konuşmaktan pek hoşlanmadığı anlaşılan bir konuya girdi. «Dediğim gibi, Mrs. Hunter basit bir sinir rahatsızlığı geçiriyor —kriz diyemeyiz buna—. Kızı bir süre önce Fransa'ya döndü. Bir Fransız'la evlendiğinden beri orada oturuyordu zaten. «Mr. Wyburd bildiklerini ortaya döküp dökmemekte her zamankinden çok tereddüt etti. «Bu bey için 'kocası' tabirini kullanamayacağım. **Bir çeşit** boşanmadan sonra, 'Yeniden evlendi' diyebiliriz. Dorothy Hunter'ın benimsediği din bu boşanmayı tanımıyor.»

Avukat ve hemşire, bu biyografik ayrıntılara gereken önemi vermek yönünde birleşmişlerdi.

Adam, de Santis Hemşirenin bazı yönlerden kalın kafalı sayılabileceğine karar vererek rahatladı. Elizabeth Turner'le bir arada olmasının sakıncası yoktu, meslekî sorumluluğu da zayıflamazdı. Kadının zamana meydan okuyan şapkasının gerisinde **kıpırdanan tülü** farketti. Kızları görse bu şapkaya «eski moda» damgasını vururlardı hemen.

— «Ne zaman gitmem gerekiyor, Mr. Wyburd?»

* *

Elizabeth Hunter'la ilk karşılaşmasını izleyen on beş yıl boyunca, Mary de Santis sık sık girip çıktı o eve. Bazen bir dostun boşluğunu doldurmak, daha da çok ufak bir hastalığın büyütülmesine yardımcı olmak için. Şimdi ise, büyük kapanış törenini yönetmek görevini yüklenmişti. Badgery ve Manhood hemşireler ile Mrs. Lippman ve Mrs. Cush, hiyerarşinin daha alt sıralarında yer almayı gururları kırılmadan kabul etmişlerdi. Üstlerinin yeteneğinden şüphelenmiyorlardı. Hattâ bazıları onda, çevresinde döndükleri ve az çok bağlı oldukları yaratığın kalbinin derinliklerine inmesini bildiği için, bir ruh yüceliği bile buluyordu.

Bu sabaha kadar... İşte başrahibe merdivenlerden aşağı ağır ağır inen ve son basamakta ayağı sürçen boylu poslu bir kadın. İçinde bulunduğu ruh halinde, beceriksizliği büsbütün sinirini bozdu. Hele aşağı bakıp da, çubuğun kırıldığını ve merdiven halısının yerinden kurtulduğunu görünce. Böylesine önemli bir günde, bu olayın meydana gelmesi, de Santis Hemşirenin buram buram terlemesine sebep oldu. Sırtından aşağı doğru damlacıkların kaydığını hissetti. Burnundaki gözenekler pek mübalağalı bir hal almıştı her halde. Gece onu dışına fırlatmıştı. Buruşuk, kirli bir yapışkanlıkla...

Birden içinden yükselen ve delice bir öfke diye adlandırılmasını yalnızca çok uysal bir insan olmasının engellediği bir duygunun etkisiyle, yanından geçtiği pencerelerin perdelerini hırsla çekti, bağları çözdü, pencerelere atıldı. Onu dört bir yandan saran hava bunaltıcıydı, üstü bir top pazenle örtülmüştü sanki. Fırsat eline geçseydi, haklı bir neden olmaksızın kâhya kadının üstüne saldırdı. Ama Mrs. Lippmann daha yataktaydı, tabiî. Tek kusuru, tek lüksü buydu. **(Hayatımın yarısında, ya da kendim hizmetkâr olmadan önce diyeyim. Miss de Santis, evime hep hizmetçi henüz uyanırken geldim.)**

Demek ki, ister hoşuna gitsin, ister gitmesin ev daha bir süre senin yönetimin altındaydı. Ancak, şu koca, yaldızlı ayna, bir lokma Meissen ve mobilya kıymıkları ile birlikte, bir zamanlar yansıttığı o teklifsiz dostun gölgesini yutarsa, o başka.

Aynalar kötü olmasına kötü de, portreler bin kat berbat nedense. De Santis Hemşire mutfağa yönelmişken, salondan geçmemezlik edemedi. Portrelerin gerçekten değerli olup olmadığına hiç bir zaman karar verememişti. Çok pahalıya mâl olduklarından ise emindi. Pahalılıkları, kalıcı olmayan incelikleri ve geleneğe

uygun gerçekdışılıklarının gerisinde, portrelerde fazla zengin kişilerin özel eşyalarına has o dokunaklı, acıklı hal seziliyordu. Uzun kıvrık kirpiklerine rağmen, Basil kötü, küçük bir oğlan, bolca sürülmüş vernikten gelen görkem kazılıp çıkartılsa, Dorothy gösterişsiz, aksi bir kız olabilirdi. İkisi de yaldızlı çerçevelerin arkasına saklanıp, gerçek niteliklerini gizliyorlardı belki. Elizabeth Hunter'ın bilekleri ile omuzlarından dökülen elmas çağlayanı, kendinden üstün saydıklarına saygıda kusur etmeyen, masum kişileri bir hayranlık dalgasında boğabilirdi, ama Mary de Santis mücevherlerden etkilenmezdi. Portrede yalnızca yüz gerçekti. Bunun ressamın yeteneğinden doğmadığına yıllarca önce karar vermişti kadın. Evet, gerçek bir yüzdü bu. Ya da, tıpkı bazı yarı değerli taşlar, çiçekler, veya müzik parçaları, ışık demetleri gibi bu yüz de sahte, kaygan boyanın bayağılığının üstüne yükselmiş, garip bir uyuşumu açığa vuruyordu.

Kurumuş bir cesedi aklına getirerek hemşireyi en sonunda bozguna uğratan çocuklar oldu. Büyük kahverengi lekelerle kaplanmış, sarıyla yol yol çizilmiş, bıçakla yaralanmış bir ceset: Hayattaki amaçlarını zorla yerine getirmek için çıktıkları vücut. Bu sabah, Mrs. Hunter'in çocuklarının portreleri, de Santis Hemşireyi korkuttu ve kadın titredi. **(Ben bütün çocukları severim. Siz sevmez misiniz, Hemşire?** Hiç değilse, Badgery Hemşirenin, sizin cevabınızı beklememek gibi iyi bir huyu vardı.)

De Santis Hemşire, yemek odasının perdelerini çekmeğe kalkışmadı. Tersine, odanın kahverengi kadifeden örülmüş sessizliğini yararak hızlı hızlı yürüdü. Alfred Hunter'ın portresinin önünden geçti. (Arkadaşları için sadece «Bill»). Mr. Hunter'ın portresi karısınınkinden küçüktü. Her halde resme ödenen para da daha azdı. Ama insan köşedeki imzayı okuyunca, portrenin ucuz olduğu yolunda yanıltıcı fikirlere kapılmaktan hemen vazgeçiyordu. Oldukça çekingen görünüşlü bir adamdı Mr. Hunter. Hiç de zengine benzer hali yoktu. Her halde ressamı epeyce hayal kırıklığına uğratmıştı. Çeki yazdığı an hariç, tabiî. Hemşire yavaşlayarak, yaşarlarken tanımadığınız, ama tanıyabileceğiniz kişilere gösterilen saygıyle yürümeğe başladı. Bu saygının etkisiyle, babasının hatırlayabildiği bütün erdemlerini Mr. Hunter'a mâl ediyordu.

Kocamı sevebilmeyi çok istiyordum hemşire. Sevmediğimi —ya da yeterince sevmediğimi— anladığımda bile istiyordum sevebilmeyi. Başlangıçta, Mrs. Hunter'ın itiraflarından rahatsız

olurdunuz. Kapalı bir kapının gerisinde konuşulanlara kulak vermediğinize kendinizi inandırmak için uğraşırdınız bir süre.

De Santis Hemşire, kilerin çuha kaplanmış kapısını itti. Kapı, insan gibi içini çekerek açıldı. Kim bilir, belki insan gibi hissediyordu da. Bu düşünceyi hemen kafasından uzaklaştırdı.

Ufak bir kristal sürahiyi, kilerin buzdolabından yarı yarıya doldurmuştu ki, gerisinde kalan mutfaktan güm güm sesler geldiğini duyarak döndü, mutfağa girdi. Kâhya kadın, kollarını iki yana savurmuş, önlüğünü giymeğe uğraşıyordu. Yüzü önlükle örtülmüş, vücudunu türlü biçimlere sokarken, pek komik bir hali vardı. Daha mahmurluğu geçmemişti anlaşılan.

Gece hemşiresi: «Sizin için pek erken değil mi?» diye fikrini belirtti. Kâhya hâlâ önlüğün içinden çıkamamıştı.

— «**Ach**, ama öyle — **nervös** durumdayım ki!» Sonunda önlüğü giyip de, yüzü meydana çıkınca, kadının görünüşü daha komik bir biçime büründü. Heykel gibi anlamsız yüzdeki kısılmış dudaklar, tehlikeli anlarda kaçışı sağlayabilmek için yaratılmıştı anlaşılan. Kadın: «Öylesine sinirli!» diye soludu. «Konuklar yüzünden. Sonra Mr. Wyburd da kahvaltıya gelecek.»

— «Mr. Wyburd konuklarla başa çıkar.»

— «Doğru, ama daha öyle erken ki. Ben de yatağımdan kolay kolay çıkmam. **Übrigens** siz her vakitkinden geçe kalmadınız mı, Hemşire?» Bunu farketmek Mrs. Lippmann'ı pek keyiflendirmişti.

— «Utanmazca bir merak yüzünden diyelim.»

Kâhya kadının yüzüne ânide eskisi gibi acılı bir anlam yerleşti. Sıkılı yumrukları, hemen hemen bütün bilinçli anlamları gülünç bir gençlik taklitçiliği yansıtan yüzünden daha önce yaşlanmıştı sanki. «Oh en korkunç saat bu zaten! Neden her sabah Badgery Hemşire gelene kadar kalmıyorsunuz, Miss de Santis? **Diese Badgery kann nie nie pünktlich kommen...** Asla! Ya ben onunla yalnızken yatağından yuvarlanırsa! Ya yine inme inerse!» Mrs. Lippmann tekrar bir inlemedir tutturdu. Zincir halinde sürüp giden bu iniltilerin her biri, onu trajedinin özüne daha çok yaklaştırıyordu. Hemşire de Santis'in yabancı kanı, Badgery ve Manhood'u dehşete düşüren bu sesleri daha normal karşılamasını sağlıyordu.

Ama bu küçük, mutsuz Yahudiyi avutmak için yalnızca yabancı olmak da yeterli değildi. «Belki de korktuklarınızın hiç biri

başınıza gelmez.» Bu sabah aklına gelen en etkili teselli yolu buydu. «Hem sonra, Mrs. Lippmann, felçten hiç bahsetmiyoruz, biliyorsunuz. Aslında, çok önemsiz bir şeydi. Gözün arkasındaki kan damarlarından biri çatladı, o kadar.»

Yanlışı çıkarıldığı halde, tıbbî konularda sırdaşlığa kabul edilmek diye nitelendirdiği bu durum, Mrs. Lippmann'ı pek neşelendirdi. Kalçalarını kıvırıp, başını sallayarak geniş mutfakta dans edercesine birkaç adım attı. Sonra, vücudunun her yanı mübalâğalı bir biçimde gerilmiş, olduğu yerde kaldı.

— «Öyle ya! Konuklarımız da ona hayat verecek. Ah, nasıl sabırsızlanıyorum onları görmek için. **Auch ein wirklicher Künstler!** Yatakları yaptım. Çiçekleri de vazolara yerleştirdim. Tam onun istediği gibi.»

— «Çiçekler için boşuna zahmet etmişsiniz.»

— «Ama tekerlekli koltuğuyla odaları dolaşmak isterse.»

— «Göremez ki!»

— «Mrs. Hunter aklına koyarsa, duvarların ötesini bile görür.»

— «Demek istediğim şuydu: Konukların odalarına boşuna çiçek koymuşsunuz. Kalmıyorlar ki... Yani, evde kalmıyorlar.»

— «Biri söylemeli ona.»

— «Mr. Wyburd söyler. Bu konularda tecrübesi var.» Görevini ihmal ettiğini farkeden de Santis Hemşire, kaşlarını çatarak elindeki küçük sürahiye baktı.

Mrs. Lippmann'ın kaşları, parıldayan kıvıl kıvıl tırtıllar örneği, birbirine yaklaştı. «Anglo-Saksonların niçin aile yuvasının sıcaklığından kaçtıklarını aslâ anlayamıyacağım.»

— «Tüketilmekten korkuyorlar. Aileler insanı yiyip bitirebilir.»

Mrs. Lippmann: «Daima tüketecek bir şey oluyor» diye inledi. «Aileler olmazsa, gaz fırınları.»

Merdivenlerden çıkana dek, de Santis Hemşirenin itinayla taşıdığı tepsideki bardak, sürahiye çarparak şıngırdadı durdu. Evdeki bütün gümüşler gibi, tepside de başkasının arınası vardı.

Yatağın yanına gelince, hastasının uyuyakaldığını farketti: Yarı açık dudaklar her solukla emilircesine ağızın içine çekilip, diş etlerine yapışıyordu. Çarşafın kenarına kancalanmış tebeşir rengi pençeler, düzenli soluyuşlarla birlikte kalkıp iniyordu.

De Santis Hemşire tepsiyi komodinin üstüne öylesine ustalıkla yerleştirdi ki, ne kristal şangırdadı, ne de tepsi gıcırdadı.

Mrs. Hunter'ın sesi: «Biliyor musunuz, Hemşire, uyumuyorum,» diye onu uyardı. «Durumumun... yani hastalığımın.. en berbat belirtisi bu. Hiç, ama hiç uyuyamıyorum desem yeridir.»

De Santis Hemşire bardağı doldurdu. Hastasını omuzlarından tutup yükseltince, boyun çalışmağa başladı; dudaklar uzandı. Çirkin bir görünüşle suyu yudumlamağa koyuldu. Dudakların hareketi, gelişmemiş bir yaratığı hatırlatıyordu. Bir deniz yaratığı belki. Suyu yalnız susayınca içmeyen, sudan daha başka şeyler alan bir yaratık. Elizabeth Hunter'dan insanca davranış ummak âdetten olmadığına göre, hayal kırıklığına uğramak gereksizdi.

Kadın görevini bitirdiğinde, gül ağacından yatakta batan gümüş güneş, gerçek güneşle düelloya girişmişti. De Santis Hemşire kısa süre için, Mrs. Badgery'nin ' Hemşirelerin Dinlenme Odası' diye adlandırdığı yere sığındı. Aslında burası, Mrs. Hunter'ın hayatı boyunca aldığı giysilerin yığıldığı bir gardrop-odaydı. Mary de Santis aynanın önüne oturarak saçlarını çözdü. Ne bekledim ben, diye hatırlamağa çalıştı, bugüne dek ne bekledim? Dalga dalga dökülen siyah saçların arasından yüzü, aynadan bakan bir hayali andırıyordu.

⁂

Uyur mu, uyanık mı bilinmez —gerçekte hayatı artık daima uyanılan uzun bir uyku haline gelmişti—, Mrs. Hunter bıraktığı rüyaya kaydı. Hayatını oluşturan bu uyanış rüyalarını sürdürmek artık çok kolay geliyordu ona. Kabul etmek istemediği bu uykunun derin, korkunç rüyalarını bile bazen yönetebiliyordu.

Şimdiyse görevine bağlı, ama büyük bir ihtimalle o anda somurtan hemşiresinin getirdiği su, öteki sığ deneye —ya da rüyaya— dönmesine yardımcı oldu. Kate Nutley'le ikisi, kollarında bebekler, büyük ırmağın kıyısında yürüyorlardı. Hayır, hayır, büyük ırmak değil, herkesin, yani Salkeld'ler, Nutley'ler ile Hunter'ların arazisinden ve söğütlerin altından geçen, taşların üstünde çözülen kahverengi bir kurdele gibi akan sığ, çoğu kez kuruyan dereydi bu. Irmak en derin yerlerinde coşkulu bir dalgalanmaydı. Ama, böylesine hoş görünüşlü olmayan durgun kısımlarda pislikler oluşur, bazı kere de karnı şişmiş bir koyun yüzerdi. Koyunu dürtükleyen daima Elizabeth olurdu, Kate değil. Suların bir dönemeçte anafor yaptığı noktaya geldikleri vakit, Elizabeth Salkeld

iic Kate Nutley durdular. Elizabeth bebekleri suya atmaya koyuldu. Bazıları suyun yüzünde salınırken, kolları bacakları adamakıllı ıslanıp ağırlaşan bazıları da battı. Kate bir ağlamadır tutturdu. Ağır başlı ve temiz kalpli bir çocuktu, Elizabeth başından beri sezmişti bunu. **Ne diye ağlıyorsun? Bir sürü bebeğin var. Hem suya atınca neler olduğunu görmek ilginç değil mi?** Kate'in burnunu çekme huyu vardı. **Bebekler için ağlamıyorum ben. Ablamın başına gelenleri hatırladım da, ona ağlıyorum. Senin haberin yok mu?** Elizabeth utancını gizlemek için homurdandı. Salkeld'ler bazı şeylerden bahsederken seslerini o yöredeki anne babaların çoğundan fazla alçaltırdı. Elizabeth de o güne dek Kate'in ablası Lilian'ın başına neler geldiğini öğrenememişti. Oysa Kate olup bitenleri anlatmağa hazırdı. **Lilian birisiyle kaçtı, Rus muymuş ne?** Oh, bunu biliyordun ha! **Şimdi de bir cinayete kurban gitti.** Nasıl emin olabiliyorlar? İnsanın tanıdıkları cinayete kurban gitmez. Ama Kate birden büyümüş gibiydi: Üstelik eskisinden daha da ağır başlı bir hal takınmıştı. **Lilian'ın cesedini büyük bir ırmağın kıyısında bulmuşlar... Ya Çin'de, ya Sibirya'da.** Demek başka bir nehir **vardı** gerçekten! **Boynundaki kanlar kuruymuş.** Kate devam edemedi. Çünkü yine ağlamağa başlamıştı. Ne var ki Elizabeth Salkeld, Asya'daki büyük ırmağın kıyılarında ölüme doğru çılgınca bir hızla at koşturan Kate'in ablası Lilian için ağlayamadı. O serüvenle karşılaştırınca, kendi sığ yaşantıları, birbirini işleyen durgun günler, dayanılmaz bir tekdüzeliğe bürünüyordu. Elizabeth Salkeld, nalların sesini duyamayan, Lilian'ın dörtnala gidişindeki görkemliliği hissedemiyen arkadaşını tokatlayabilirdi. Onun yerine, elindeki söğüt dalıyla suyu kamçıladı.

Mrs. Hunter: «Korkunç bir küçük kızdım» diye ınırıldandı. «Zaten, kuramları bir yana bırakırsak, çocukların çoğu korkunçtur.»

Gerçekte ölmeyi hiç istemediğini de biliyordu. Günleri ne kadar durgun geçerse geçsin. Yalnızca arada bir tatmasına izin verilen o katıksız, hayatın ta kendisi olan mutluluğu bir kez daha yaşamayı ümit ediyordu. Nasıl peki? Bilemiyordu bunu. De Santis Hemşireye bağlı olabilirdi. Mary'nin elini tutmasına ihtiyacı vardı.

Gözlerini açıp da, hemşireyi kendisini ihmal etmekle suçlamak için el yordamıyle küçük çıngırağını ararken, kapıda başka biri-

nin durduğunu fark etti. Daha ince ve uzun bir gölgeydi. Çizgileri öylesine bellisizdi ki, kadın mı, erkek mi olduğunu çıkartamadı. Yine de burnuna erkeklere has bir koku gelir gibi oldu.

— «Sen misin, sevgilim?» diye denedi. «Ne kadar zamandır beklediğimi bir bilsen.»

Kuru bir sessizlik, kendini ele verdiğini anlattı.

Sonra bir ses duyuldu. «Benim Wyburd.» Adam, cevabını ne şekilde düzenlemesi gerektiğini düşünerek bir süre duraklamıştı. Torunları, hattâ bazen kızları bile, cümlelerinin kusursuz olmasına dikkat etmesiyle eğlenirlerdi.

— «Ah öyle mi? Seni gördüğüme her halde sevinmişimdir, Arnold. Geleceğini biliyordum. Elbette sevindim!» Avukatlarla konuşurken kullanılan ses tonuna biraz daha içtenlik katmıştı. Çünkü Arnold Wyburd, avukattan ileriydi onlar için. Bunca yıldan sonra, başka türlü olmak adamın elinde değildi zaten.

Keemis kâğıtları genç ortağı Arnold Wyburd'la gönderiyor. Senin göz koyduğun arsayı başka birine kaptırma tehlikesi olmasın diye. Elizabeth ve Alfred («Bill») Hunter'ın birbirinin gözlerinin içine bakıp, gerçeği kabul ettikleri yıldaydı bu. Alfred ona, daha uzun süre bakmıştı. Dürüstlük yönünde Elizabeth'den ileri olduğu için. Kadın bunu o vakit bile kabul etmişti. Kendisi dürüstlükten uzak olduğu için değil, hayır. Yalnızca Alfred'in temiz kalpliliğinden yoksundu. **Alfred, önemli olan şu: Çocuklara karşı borçlu olduğumuz şeyleri temin etmeme izin vermelisin. Burada hayat yok. Hem sonra öğretim sorunları ne olacak?** Öğretim sözü Alfred'in harekete geçmesine yeterdi.

Hemen Sydney'de Centennial Park'daki arsanın alınmasına karar verildi, **delikanlı** da imza için anlaşmayı getiriyordu işte. Elizabeth Hunter, Arnold Wyburd'un **hoş, hiç değilse zararsız** bir genç adam olduğuna karar vermişti. O akşam Wyburd gittikten sonra, Alfred'le ikisi verandada dolaşıyorlardı. Alfred göğüslerinin arasındaki çizgiye bakıyordu. Beyaz dantelden, sade ama güzel bir giysi vardı kadının sırtında. Tepelerden kopup gelen meltemle işbirliği yaparak, tatlı bir serinlik veriyordu. Alfred'e o gece «Evet,» demesi gerektiğini düşündü. Adamın soluk alıp vermesinden, bunu beklediğini anlıyordu. Ama Alfred öyle incelikli, 'Kudjeri' geceleri de öylesine uzundu ki.

Şimdi de Arnold Wyburd, bu yaşlı adam, yatağına yaklaşmıştı; eh, pek de yaşlı değil hiç değilse kendisi kadar yaşlı değil. Kimse o

kadar yaşlı olamazdı zaten. Ama yaşlıca. Yaşlılık kokuyordu. Sesi kuruydu. Elini tutunca kadın kâğıda, yumuşacık bir kâğıda dokunuyorum sandı. Canı sıkkın olmasa, biraz oynardı bu elle.

Avukat yüksek, biraz da titrek bir sesle: «Her şey yolunda mı?» diye sordu.

— «Niçin olmasın?»

Erkekler hep böyle şeyler sorardı; Arnold da işte, o yaşlı kadın sesiyle. Belki de erkek Lal'di aslında; her neyse, aralarında ne yapıp yapıp, ortaya iki kız çıkarmışlardı.

— «Lal nasıl?»

— «Ne yazık ki, rahatsız. Romatizmadan şikâyetçi.»

— «Lal'in romatizması olduğunu bilmiyordum.»

— «Yıllardır çekiyor. Ama devamlı değil. Arada bir yokluyor.»

— «Hiç sesini çıkarmasın. 'Arada bir' nedir ki? Ben yıllardır mafsal iltihabı çekiyorum. Hem de hiç aralıksız.»

— «Öyle mi?»

Unutmayayım da, ona Lal için bir armağan vereyim: Tanıdığım en gösterişsiz kadın; çiller. (Mrs. Hunter ellerini yüzüne götürdü, dokunmak için.) Lal kızken bile gözlerinin altında torbalar vardı.

Avukat boğazını temizledi. «Size üzücü bir haberim var, neyse ki, pek önemli değil.»

— «Söyle-me.»

Kadın gözlerini açmıştı. Arnold Wyburd bu gözlere bakmamaya karar verdi.

— «Basil Bangkok'ta kalmaya mecbur olmuş. Ancak akşama gelebilecek.»

— «Neden; neden? **Bangkok!**» Mrs. Hunter'ın ağzı acılı anlamını kaybederek, kötülük sınırına vardı. «Basil herkesten iyi bilir; hayal kırıklığına uğratmayı» diye soludu. «Merak ediyorum, acaba bir oyuncu olarak da beni hayal kırıklığına uğratır mıydı?»

— «Büyük bir hayran kitlesi varmış. Lal seyretmiş onu. Hatırlayacaksınız, hani Marjorie ile Heather'i Londra'ya götürdüğünde. Sanırım Macbeth'i oynuyormuş. Marjorie bir yerde sadece en büyük oyuncuların Macbeth rolünün altından kalkabildiğini okumuş. Diğerlerinin sesi yetersiz kalıyormuş. Her halde üstün bir yetenek gerektiriyor.»

O an için doygun olmasa, Arnold'un sunduğu kuru bilgi kırıntıları bile gururunu tatmin edebilirdi. Fakat o anda kendinden

öylesine nefret ediyordu ki, Arnold Wyburd'un gitmesini istedi.

Kadının duygularını tam olarak anlamasa da, bir şeyler sezen adam, parka bakan pencereye doğru yürüdü. Yaz, otları sarartmış, gölün sularını azaltmıştı. Görünüşlerini bir dereceye kadar muhafaza eden yalnızca sütunlardı. Tesbih çiçekleri ile şebboyların uygar nakışı arasından yükselerek, Avrupa heykeltraşlığının ucuza alınmış örneklerini sunma görevlerini sürdürüyorlardı.

Mrs. Hunter'le karşılıklı ilişkilerinde aşağılık duygusundan neden hiç kurtulamamıştı sanki? Hoşlanmaması gerekirdi. Oysa ne müşterisinin karısı, ne de dul kadına olan hayranlığını açıklamamıştı. Yaraları iyileştirmek için Lal vardı, elbette: **Birçok yönden kusursuz bir kadın, Mrs. Hunter, unutmamıza imkân vermese bile, hataları bağışlamalıyız.**

Geriye döndü. Her halde Basil'in gecikmesine üzülen kadını avutmak niyetiyle: **Havaalanına bir kez daha sordum. Dorothy vaktinde gelecek.** Ama o, ağzı açık, sırtüstü yatmıştı. Horlamıyor, havayı, hayatı emiyordu.

*

Ohhh, derinden derine inliyordu, giydiğini hatırladığı bir çok ten kılıfından birinin dışında durmuştu. Uyuyan kocasına bakıyordu. Ölü değildi tabiî, sadece bilmiyordu. Bu evde, onun yanında, ahçının rızasını alınca reçel kaynatıp turşu kurarak ve mürebbiyeleri yönetip kovmasından, ya da hizmetçileri soluk aldırmadan çalıştırmasından arta kalan saatlerde sürdürdüğü diğer yaşantılardan habersizdi. Ahırı çevreleyen çayırlarda, onunla at gezintileri yapmaktan zevk alırdı. Yan yana dolaşırlarken bile, hiç bir zaman onun sandığı kişi olmadığını farketmezdi. Deri çizmeler içindeki sert baldırı, üzengi demirlerini birbirine çarptıracak kadar yaklaştığı zaman bile. Kadının, giydiği kuşağı lekeli, yünlü kadifeden eskimiş giysi, aldanma duygusunu büsbütün fazlalaştırırdı. Yanlarısıra bir sığır sürüsü ayaklarını sürüyerek gürültüyle geçer, koyunlar itişir, coşkuyla koşar, ya da tıksıran, soluyan koçlar ağır ağır ilerlerdi. Bir keresinde, bir koçu, boynuzlarından tutmuş, ödül kazanan omuzlardaki kurdeleyi düzeltirken resmini çekmişlerdi. Can sıkacak kadar uzayabilecek bir evliliği sona erdirmekte en büyük etken koçlar olmuştu.

Oh, sevgilim, inledi inledi; artık sevecekti onu. Onu, Hunter'la-

rın oğlu, «Bill», Alfred'i, sevecen bir koca, cibinlik altında geçen boğucu gecelerin Juggernaut'u olarak tanıdıktan sonra, birlikte karşılamayacakları hiç bir durum olmaması gerekirdi; ondan sakladığı sırrı bulmak için, kocası ansızın içine girmeden önce yoklar, okşar, el yordamıyle beceriksizce aranır ve elleriyle bir çeşit doğrulamaya ulaşmak için çırpınırken vücutları karşı çıktı buna, ya da öyle göründü.

Onun fikrini sormaya gelen yün tüccarları ile sığır uzmanları, yüce huzura kabadayıca bir aşağılaşmayla yaklaşırdı. Ancak solmuş, ter içinde yattığı sıralar, ezilen göğüslerinde onun yorgun ciğerlerinin vuruşunu hissedip, etlice omuzları ile tükenmiş, ter içinde yatışını görünce kocasının gerçekte ne kadar kudretsiz olduğunu anlardı. En kudretli olduğu anlarda, sanki onda her vakitkinden daha derin bir iz bırakmasını sağlayacak bir dayanak noktası bulmuşcasına, ayak parmakları ile kadının uzun bacaklarının iki yanından çarşafları sıkıştırırdı. Bir keresinde, boynundan aşağı ter değil de gözyaşlarının aktığını sezmişti. Sonra adam öksürmeğe başladı, koparcasına ayrıldı ondan. Derileri yapışkan flasterleri andırır bir ses çıkardı. Bir süre kendini zorladı, neden üzüldüğünü ona sormak için. Sonunda sordu da. «Talih»inin her işte hak ettiğinden yaver gittiğini söyledi; pek müphem bir cevaptı ama, sonuç olarak belirtilmek istenen buydu işte.

Hiç değilse ona çocuklarını vermişti. İkisinin çocukları. Bunu unutmamalı, yüzlerini hayalinde yeniden yaratmalıydı: Karanlık ekranda önce Dorothy'nin küçük maskesi dalgalandı, ne tam anlamıyle saydamlaşmadığı gibi, henüz yoğun da olmamıştı. Kurumuş «Şeref» dallarına takılı o gümüş madalyaları andırırdı. Sonra Harika Basil. Yabancılara, ya da Lal Wyburd gibi kolay kandırılan masumlara gösteri yapmayı tercih ederdi hep. Onların çocukları. Gerçi, kazayla aynı kanı taşımalarının dışında pek Alfred'in çocukları sayılmazlardı ya, neyse.

Demek ki ödemesi gerekiyordu. Kocasının çok şey pahasına sahip olduğu serin uzun vücudunu esirgemezdi. Vaktinde yetişip kayınpederinin ölümüne engel olamaması Alfred'in suçu değildi. O ilk yıllarda, bir trajedi duygusu ve uyanan tenin esnekliği ikisini birbirine yaklaştırmıştı. Öyle olduğuna inanıyorlardı. Kocasına daha fazla neler verebileceğini kendi de bilmiyordu. Ondan kaçmak uğruna özellikle sıkıntıya giriyordu. Kendisinin belki de en önemsiz bölümünü meydana getirdiği bir sırrın an-

lamını, yalnızlıkta çözeceğini umuyordu. Çayırdaki at gezintilerine çıkmamak için bahane bulmak kolaydı nasıl olsa: ev işleri; çocuklardan birinin hastalanması; bitmek tükenmek bilmeyen basit ve inandırıcı nedenler. Ama yine de kendini kuşatılmış hissetmekten kurtulamadı. Onu kuşatan yalnızca çevresindeki tepeler ve çalılarla kaplı arazinin sınırları değildi, zihninin sınırlarında hapsolunmuştu. Durup dururken umutsuzca **Ben yapmacıklı, havai kadının biriyim** diye söylenirdi. **Sahip olduğum hiç bir şey kısır olmadığımı ispat etmeye yetmiyor. Hele bu çocuklar, hiç...** Bahar ışığında çevredeki tepeler mücevher gibi parıldardı. Yaz güneşinin çiğ ışınları ise, onları erimiş mavi maden yığınları haline getirirdi. Her iki mevsimde de ölü bir görünümdü bu. Kendi ruh halinden gittikçe daha çok korkuyordu.

Kocasının bu duyguları anlamak değil de, ne dereceye kadar tahmin ettiğine hiç karar veremedi. İncinmeyecek kadar duyarlıksızca erkek olamazdı. İncinmişti pekâlâ! Bir keresinde gözyaşlarını teninde hissetmemiş miydi. Bunun dışında daima, onun davranışını çok daha utandırıcı hale getiren bir incelikle davrandı. Evet, utandırıcı, ama tamamen bencilce değil. Oysa çevresindekilerin bir kısmının davranışlarına bencillik damgasını vurduğundan kuşkusu yoktu. Ne var ki, hiç biri onu açıkça suçlamak yürekliliğini gösterememişti. Basit bir nedeni vardı bunun: Suçlamaları için açıkça meydan okuması. Oysa ondan korkuyorlardı. Hizmetçiler sessizce suçlamıştı: Hizmetçiler insanın telefon konuşmalarını dinler, başağrılarını ve soğukalgınlıklarını sizinle birlikte yaşar. Gözlerinde yansıyan duygular daha içtendir. Arkadaşlarsa, toplumsal yasaların -ve hizmetçilerin- yardımıyla belirli bir uzaklıkta tutulabilirdi. Zaten kadınlar, eğer çok aptal değillerse, aileler arasında ileride yapılabilecek bir birleşme ihtimalini gözönüne alarak, sizi harcamaktan kaçınırlar. Erkeklerse ya durumu sezemeyecek kadar aptal, ya da düşündüklerini söylemeyecek kadar erdemliydiler: Arnold Wyburd gibi. Arnold başkalarının gördüğünden çok daha fazlasını görmüştü. Evet, erdemli bir adamdı Arnold. Buna karşılık karısı, sadece doğruluk taraflısıydı. Lal'e pek rastlamazdınız; rastladığınız zaman da, verdiği kesik kesik cevapları ile davranışlarında okunan gerginlik, önceden varılmış bir yargıya işaret ederdi.

Lal Wyburd bir insanın deli gömleğinden kurtulup, başlangıçta sahip olduğu ve sonunda yine sahip olabileceği akıl sağlığına

kavuşabilmek için çabalayıp durmasını elbette bencillik olarak nitelendirirdi. Yalnızca başlangıç ve sonda akıl sağlığı. Sevgi, para, mevki ve mal peşinde koşulan aradaki çılgınlık yıllarında ise, hafif bir kuşku sönmemek için direnir durur, bazen de kesinlik kazanırdı: benliğin, acı verse bile, insanca kusurlarından sıyrıldığı sakin bir liman olmalıydı.

*

Mrs. Hunter içini çekince, pencerenin önünde duran avukat, dönüp baktı. Kadın, yatak örtülerinin altında deminden beri sürdürdüğü yüce hanedana mensup birine yakışır hareketsizlikten vazgeçmişe benziyordu.

— «Bu, Lal Wyburd'un anlayacağı şey değil, dünyada anlayamaz. Çok **normal** o,» dedi, daha doğrusu inledi.

Tam karısını düşünürken, müşterisi aklından geçenleri okurcasına esrarlı bir biçimde araya girince avukat kekelemeğe başladı. «Ne - Ne oluyor? Ağrınız mı var? Be - ben yardım edebilir miyim - sizi döndürsem, ya - ya da başka bir şey?» Oysa kekeleme huyu yoktu ve duyguları paslanmış da olsa, biraz sevgi göstermek istiyordu.

Mrs. Hunter'a gelince, o cevap vermek gereğini duymadı. Dudakları dişetlerine yine sıkı sıkıya yapışmıştı.

Adam, yaşlı ortak yıllarca önce öldüğü halde, hâlâ firmanın genç ortağı sayıldığının bilincinde, pencereden bakmağa devam etti.

Parkta sabah cisimlenmişti artık. En yumuşağından bir sonbahar, ölü otlarla canlılığını yitirmiş yapraklara inandırıcı bir biçimde hayat aşılamağa çalışıyordu. Parkı süsleyen göllerin kıyısında kimliği belirsiz şekiller avare avare dolaşıyor, ya da kararlı bir şekilde işlerine gidiyordu. Kiralık arabaya binmiş bir genç kız, atı bir çalı kümesinden ürküp şahlanınca, az daha yerinden yuvarlanacaktı.

Gençliğinde Arnold Wyburd kendini hep başında yollu şeridi olan hasır bir şapka ile gözünün önüne getirirdi. Hatta pirinç düğmeli spor bir ceket giymeğe, ya da kendi fikrince ceketle 'çalım satmağa' başlamıştı. Sonunda bu işlerden vazgeçti. Çünkü, doğrusunu söylemek gerekirse, çevresindekiler ondan böyle şeyler beklemiyordu. Birden bir aile reisi, kelimenin tam anla-

mıyla makul, güzel olmasa da hoş bir kızın, Lal Pennecuick'in kocası ve Marjorie ile Heather isimleriyle vaftiz edilen iki kızın babası olan bir aile reisi olduğunu farketti. Bugünlerde Lal'i eskisi kadar sık göremiyordu. Eh, torunları çok vaktini alıyordu tabii Anlaşılmayacak bir şey yoktu bunda. Zaten kendileri yavaşlamağa başladıkları için, yetiştirilecek daha çok iş var gibi görünüyordu.

Ailenin oldukça tatmin edici şekilde Lal'i meşgul etmesine ve sınırlı olmakla birlikte, yolunda giden kendi işinin aynı şekilde tatmin edici, ama yorucu gereksinmelerine rağmen, her gece yatakta buluşuyorlardı. Günün olaylarını tartıştıkları bu dakikalar, belki de en mutlu anlarıydı. Lal'in ağzının sıkılığına güvendiği için çok saygıdeğer müşterilerinden bazılarının pek de hoş olmayan kaprislerini ona anlatabiliyordu. Karısı da, anlattıklarının bir kısmında aynı içtenliği gösteriyor, örneğin damatları Oscar Hawkins'in davranışlarında okunan cimrilik belirtilerinden ve Haster'in adetten kesilmekle ilgili sorunlarından bahsediyordu. Gerçi Wyburd, Marjorie'nin ortanca kızı Jenny'yi diğer torunlarından fazla sevdiğini açıklamamıştı ama, bunu engelleyen, öbür torunlarına ihanet etmekten korkmasıydı.

Arnold Wyburd müşterisinin yatağından gelen belli belirsiz sesi duymamak için zorladı kendini. Ancak yavaş, hafif bir yellenme olabilirdi bu. Daha önce hiç bir kadının gaz çıkartışını duyduğunu hatırlamıyordu. Mrs. Hunter'ın bu sesi duyup duymadığını anlamanın ise imkânı yoktu. Derin bir uykuya, ya da düşünceye dalmış görünüyordu.

Gerçekte, canı yanmadıkça kendi vücudunun faaliyetleri artık onu ilgilendirmiyordu. Ama o pis kokudan, gittikçe çoğalan 'kaza' lardan da hoşlanmıyordu elbette. Eh, hiç değilse hemşirelere yapacak iş çıkıyordu.

Ya avukatlar? Arnold Wyburd ne yapıyordu peki? Sabahları o eski moda yazıhanesinde **Herald** gazetesini okumaktan başka bir işle uğraştığı çok şüphe götürürdü doğrusu. Neyse ki, hemşirelerle Mrs. Lippmann'ın maaşlarını verme görevi ona aitti. Yoksa onu oyalıyacak ufak tefek işler bulmak gerekecekti. Emektar hizmetçileri bulup, paraya ihtiyaçları olup olmadığını tesbit etmek, ya da uçakların saat kaçta havaalanına indiğini öğrenmek gibi.

Alfred'in onun için Sydney'de satın aldığı arsanın satış sözleş-

meleri ile 'Kudjeri'ye geldiğinde mi ilk defa görmüştü genç Arnold'u? O toprak parçasında ölmeğe kararlıydı - huzur evlerinin lâfını bile duymak istemiyordu; Thingummy Village mi, sizin olsun. Evet, genç Arnold'u ilk görüşü müydü bu? Hatırladığına göre öyle. Daha yapılı, renkli ve sıhhatli görünüşlü Alfred'in yanında zayıf, narin kalan bir gençti. Üstelik beyazdı da. Tam avukat tipindeydi. Koyu renk bir pantolonla yine koyu renk bir ceket vardı sırtında. Sıcaktan öylesine bunalmış görünüyordu ki, genç kadın ceketini çıkarmasını teklif etmişti. Ama o bu teklifi reddetti.

Ne var ki, yeterince düşündükten sonra, fikrini değiştirdi. Kadın ceketi kanapeden alıp, iskemlenin arkasına asarken, nemli bir sıcaklığın hafif kokusunu duydu. Ter denemezdi buna. Hele kedi kokusunu andıran erkek terine hiç benzemiyordu.

(Öğle yemeğinde ne yediğimi, hattâ yemek yiyip yemediğimi bile çıkartamazken, neden bunların hepsini hatırlıyorum? Geçmiş içime dağlanarak kazılmış sanki - tıpkı sığırlara yaptıkları gibi.)

Arnold o zaman evli miydi peki? Evet, evet, evli olmalıydı. Akşam yemeğinde, o soğuk konuşmalar arasında çocuklardan da bahsedilmişti. Evet. Saygıdeğer Lal ilk çocuğunu doğurmuş, ikincisini bekliyordu. Yemekten sonra, Dorothy ile Basil salona gelmişlerdi. Dorothy hâlâ zayıftı. O kış geçirdiği bronşitin etkisinden kurtulamamıştı (Alfred'in Sydney'de bir ev yaptırmağa kalkmasının görünürdeki nedeni de buydu zaten). Öte yandan Basil hiç hastalanmazdı, vücudunda da sinir namına bir şey yoktu. Çocuklar Mrs. Wyburd'u sevmemişlerdi, sıkıcı bulmuşlardı onu. Eh, bunun şaşılacak yanı yok. Sonraları, Dorothy Arnold'un karısına tutkuyla bağlanmıştı. Hepsinin bir araya geldiği zamanlarda -bu da pek ender olurdu ya- bir türlü Lal'in peşini bırakmaz, o çilli boyuna kollarını dolayıp, habire ona sokulmak isterdi - oldukça gülünç. Basil bile, başka herkese surat asmağa başladığı yaşlarda, Mrs. Wyburd'la konuşur, avukatın karısını bir köşeye çekip ona büyük emellerini anlatırdı. İnceliği insanı memnun ediyordu doğrusu.

Ama Arnold çocuklarla beraber olduğu zaman kazık gibi kasılıp kalırdı. O gece 'Kudjeri'de genç kadının sigarasını yakarken eli titremiş, o da adamın elinin titremesini önlemek için bileğini tutmuştu. Bu bileğin ne kadar adaleli olduğunu farkedince şaşır-

mıştı. Belki de ona cesur olmasını öğretebilirdi. Evet, hepsine aşılayabileceği bir şeydi bu - cesaret. Belki de. O hiç korkmazdı.

Dayanılmaz derecede ızdırap verici bir geceydi. Alfred koçlardan, bir de önceki gece tayı kaçan Gimcrack kısrağından bahsettikten sonra uyuyakalmıştı. Ceketi sırtında olmadığı için bir türlü rahat edemeyen genç Arnold Wyburd, sen bu işkenceyi sona erdirebilecek bir konu açmayı düşünerek ayağını sallarken, oturup senin ayak bileklerini seyretmişti. (Lal eteklerini kısalttığı zaman, herkes eteklerin kısaldığını unutmuştu bile.) Ertesi sabah sen kalkmadan gitmişti. Normali de buydu zaten. Uğurlaman gerekmezdi. Alfred onu Bentley"le Gogong'a götürerek ev sahipliği görevini yerine getirmişti.

(Taşra geceleri daima sıkıcıdır. İnsanlar ancak kentlere sığınıp, bu gecelerin ayrıntılarını unuttuktan sonra, dindarca bir tutkuyla onları hatırlamağa başlar. Arnold'un düzgün, kılsız bileğinin ne kadar adaleli olduğunu unutmaman çok garip.)

Ev bittiği zaman -nispetçilerle, geleneklere bağlı olanlar, konak adını yakıştırmışlardı hemen. Oysa değildi. Topu topu dört salon, bir o kadar da yatak odası, hizmetçiler bölümünü sayınazsan tabiî- heyecanla taşınıp da, dedikoduculara fırsat vermek istememiştin. Üstelik burası 'Kudjeri' gibi daha önceki kuşaklardan kalmış azınan eşyalarla dolu değildi. Her şeye temelden başlıyordun. Sonra Moreton Drive'de sabrı bir erdem haline getiren ince marangozlar, dekoratörler, daha neler vardı. Uygun bir gecikme ile modaya uymayan bir adres, çoğunun dilini tutmasını sağlamalıydı. Oysa, gevezelerle vakitlerini boş şeylere harcayanlar, yine de konuştular. **İlahi Elizabeth, Centennial Park' da oturacak ne var? Hepinize uzak düşeceksin. Sen kırdan kalk gel - yine kıra yerleş. Tanıdıklarımızdan hiç biri Moreton Drive' da oturmuyor ki!** Bunlara ancak, **işte şimdi biri oturuyor** cevabını verebiliyordu. Gerçekten kum dolu bir araziydi. Evlerin olmadığı yerlerde kum tepecikleri yükseliyordu. Rüzgâr esince -esmediği zaman yoktu zaten- çalıların dalları birbirine çarpıp takırdıyordu. Bahçe için de, saçlar için de kötü. Ama o beş para etmez ahbaplarına gösterecekti..

Kimseye benzemediğine, zevk sahibi olduğuna güveni vardı. Bu özelliklerini herkes kabul ederdi. Eşyalarla, ille de onlara sahip olmak için değil, çoğu kez pahalı olan güzel şeylere dayana-

madığı için ilgilenirdi. Kendisini müsriflikle suçlayanlara **belki ileride daha değerleri artar** diye cevap veriyordu. Maddî bir insanı olduğu için değil, hayır, hiç bir zaman maddî olmamıştı. Onun iddiası şuydu: Eğer soluğunuzu kesemezsem, eğer sizi silkeleyip o çirkin evlerinizin verdiği uyuşukluktan kurtaramazsam, başaramadım demektir. Gerçekten de ahbaplarının güzel şeylerden kendisi gibi duygulanmalarını, sarhoş olmalarını samimiyetle istiyordu.

Oh, sıkı sıkıya yummalıydı gözlerini bugün, nasıl olsa o uzun salonunu, öğleden sonra güneşi içeri girmesin diye çekilmiş tunç rengi perdelerin ardında birbirine karışıp eriyen o bakır, fesrengi ve zümrüt keşmekeşini bir daha göremeyecekti.

Görüyorsunuz işte, demişti, **bir şey böylesine güzel olunca müsriflikten bahsedilmez değil mi?** Merdivenlerde durmuş. Evini, bu sanat eserini kucaklamak için kollarını ardına kadar açmış; kocasını, çocuklarını, birkaç hizmetçiyi, yani seyircilerini de unutmadan. Biraz abarttıysa, doğuştan oyunculuk yeteneğine sahip olmasındandır. Sonraları Basil için, **yeteneğini kimden aldığı belli oluyor** demişlerdi.

Şimdiyse Alfred konuşuyor, **Fazla heyecanlanıp kendini yorma, Betty, hepimiz hayranlıkla doluyuz.** Zavallı sevgili Alfred, bazen minnetinden onu yutası gelirdi. Oysa kocasının bütün istediği müşfik bir bağlılıktı. Kadın, her yaptığı işe onu da dahil etmek isterdi. **Gel de odanı gör - çalışma odanı - umarım kullanırsın - bizim yanımıza geldiğin zaman - sık sık gelsen ne iyi olur sevgilim - çünkü özleriz seni, değil mi? Dorothy?** Alfred'i, yalnızca Alfred'i, elinden tutup peşisıra sürüklerdi. 'Kudjeri'de adamları şevke getirmek için onlarla birlikte çalışmaktan derisi sertleşmiş, kare biçimi, duygusuz bir el; onu teşvik etmek istercesine garip küçük hareketlerle kadının elini sıkarak, heyecanına karşılık vermek için erkekçe bir çaba harcardı. (Evliliklerinin tümü, birbirinin hiç de merak uyandırmayan meraklarını teşvikle geçmişti zaten.) **Bu çalışma odasında ne çalışacağım ben?** Yarım yamalak gülmüştü, **kullanırsam, tabii.**

Oysa Alfred okuyordu, sonradan keşfetti bunu, hiç tahmin edilmeyecek kitaplardan koca bir kütüphane kurmuştu. Kullanılmış kitaplar. Üstlerindeki lekelerden, sayfa aralarındaki ekmek kırıntılarından belli oluyordu. Evet, 'Kudjeri'de yeniden beraber oldukları o acılı aylar boyunca keşfetmişti bunu.

Daha önceleri, gelip de Moreton Drive'de kalmak istediği zaman, bir sinemaya gitme adeti çıkarmıştı. Basil babasının o filmlerden neye zevk aldığını hiç anlayamıyordu. Ergenlik çağına has çatlak sesiyle gülerdi (o güzelim, tiz, küçük çocuk sesini yitirmişti). Basil'in en korkunç çağıydı. Haşinliğini güzellik örtüsü altında gizliyordu. Isıracak olsan, insanın ağzında olgunlaşmamış erikler gibi, buruk bir tad bırakırdı her halde. Ama o bayağı filmler konusunda haklıydı. Alfred'in peşine takılıp bir iki filme gittikten sonra, zavallıcığın onları kendince yorumladığını, gülecek hiç bir şey yokken gülüp; gayrimeşru çocuğunu, oğlanın ailesinin himayesindeki köy kilisesine vaftiz edilmesi için getiren, salkım saçak lüleli basit bir oyuncunun haline ağladığına -hiç değilse, sen ağladığından şüphelenirdin- karar verilebilirdi ancak. Aslında, saçmaladığını bildiğin halde, sen de hafifçe burnunu çekmekten kendini alamazdın. Ya da Alfred elini tutmağa çalışıp, bacağını senin bacağına yaslayınca. (Düşün bir kere, ya ışıklar yanınca, 'sinema'da, bir tanıdıkla karşılaşırsan!)

Mrs. Hunter'in gözkapakları ceviz kabukları sanılabilirdi, altından yaşlar sızmağa başlamasaydı: Yaşlı, renk renk lekelerle kaplı, bir setle kapanmışcasına ağlamayı unutmuş gözler.

(Gayrıresmî) ayrılmalarını izleyen dönemde bile, kocası 'Kudjeri' den Sydney'e geldiği zaman kendini ondan esirgememişti. Minnetini göstermeye ve özgürlüğünün bedelini sevgiyle ödemeğe kararlıydı. (O da sevginin, tutkunun sarsıcı niteliğinden uzak bir duygu olduğunun farkındaydı muhakkak). Bir işaret verirdi. Örneğin dramatik bir şekilde öksürür, bir çekmeceyi çarparak kapatır, ya da pek tiz bir sesle, **Şu senin Wyburd'ların** derdi, **o kadının kocasına karşı nasıl davranması gerektiğini bildiğine emin misin?** Alfred bitişikteki odadan yalınayak koşarak gelir ve ikisi de derhal maskelerini atarlardı. Hâlâ sağ olsaydı, onun da bu daha sakin, tedavi edici ilişkinin sevincini hoşnutlukla hatırlayacağını umut ediyordu.

Aslında diğeri de gerekliydi elbette, arzulanan bir şeydi: Bir amaca yönelen şeyler gereklidir. Çocukları da, bir amaca yönelişin ürünüydü. Şimdi bile, Alfred'in rahmine ektiği tohumların rüyasını görüyordu.

Peki ama, Arnold Wyburd gerekli miydi?

Moreton Drive'a taşındıklarında önceleri onu çok seyrek görmüştü. Yaşlı Keemis çok önemli müşterileriyle olan ilişkilerine başkalarını karıştırmayı pek sevmezdi. Başında ipek şapkası ve

boynunda, nişan yüzüğüne benzer bir halkanın ortasından geçirilmiş kurdele gibi ince, beyaz kıravatıyle, yaşlı bir adam, ünlü bir kadın avcısı. Hiç kimsenin yüzünü görmediği, Millicent adında bir kadınla evliydi. Karısının yatalak olduğu söyleniyordu. Yaşlı adam davranışlarının yerinde olmasına çok dikkat ederdi: Örneğin, soluğunun kokusunu gizlemek için nane şekeri emerdi. Oysa, Elizabeth Hunter, nane kokusunun gerisinde belli belirsiz sezilen tütünün kokusunu bütün şiddetiyle yüzünde duymayı tercih ederdi. Doğum gününde Keemis'den çiçekler: Sarı güller; Noelde bir kutu likörlü Fransız çikolatası. Archie Keemis hayata sonsuzmuş süsü veren bir adamdı. Derken, gitti, tam Kupa Finali günü kulübüne giderken Pitt sokağında düşüp öldü. Onun için pek de fazla bir şey ifade etmeyen bu yaşlı adamın ölümünden duyduğu üzüntü, o güne dek tattığı benzer duyguların tümünden baskın çıktı. Olayın âniliği, yarattığı sarsıntı, sağlam ve güvenilir bir varlığın birden yok olması... Üzüntüsünün nedenleri bunlar olsa gerek. Yalnızca erkeklerden oluşmuş denebilecek bir cenaze alayında o da yerini aldı. Hepsi belli etmeden onu izliyordu. Tül takmayı akıl ettiğine memnun oldu. «Bill» Hunter'ın karısının, avukatlarının hayatındaki yerini anlayabilmek için gözlerini üstünden ayırmıyorlardı. Ve Millicent Keemis cenazeye gelmemişti. İster yatalak olsun ister olmasın, avukatın karısının yokluğu, senin orada olmana büsbütün dikkati çekiyor ve her durumdan sonuç çıkarma yeteneklerine güvenen bu adamların bir takım sonuçlara varmasına yol açıyordu. (Zaten dürüstçe bir sevgi, açık bir ihanetten daha fazla kuşku uyandırır nedense. Sonuna dek vardırdığın gençlik çılgınlıklarının kimse farkına varmamıştır belki —eh, kimse varmadı sayılır— ama, sonuna dek vardırılmayan çılgınlıklar da vardır: Çünkü insan aldatabilir, yalnızca düşünce yoluyla da aldatabilir, bir mücevherle, bir evle, bir çocukla, bir kadınla —kadınlarla sonuna dek gidemezsin ki, osla olsa bir el flörtü, o kadar. Kim demişti onu — ismini unuttuğu acımasız biri — **Gerçek ihanetlerini başkalarıyle paylaşmıyor, tek başına yaşıyor** diye. Hatırlamağa çalışmalı.

Ama Archie Keemis değil... Kadınlar arasında büyük başarı kazanmasıyla tanındığı halde, daima saygılı davranmıştı. Çok yaşlı. Çok namuslu. Genç ortağı Arnold Wyburd da öyleydi. Pitt sokağında ölü bulunmasından birkaç hafta önce, vasiyetini yapmasını öğütleyen de Archie olmuştu. (Ölü: Çekinirdi bu kelimeden. Gözünün önünde bir taş canlanırdı. Sonraları bir fikir halini aldı bu. Vücudu sis gibi saran, çözülmüş düşünce parçacıkları

halinde kafatasının içinde başıboş dolaşan bir fikir. Ne var ki, korkutucu veya kişisel değildi.) Şimdi de Archie kalkmış, inanılmaz bir teklifte bulunuyor, artık bırakacak malı olduğuna göre, kendi ölümüne inandığını itiraf etmesini istiyordu. Öyle ya, malı vardı artık: Moreton Drive'daki ev onundu. Sonra mücevherleri, evlendiklerinde Alfred'in onun üzerine yaptığı tahviller de vardı. Hiç düşünmemişti bunu. Midesi bir tuhaf olmasa, kendini böylesine önemli hissetmek hoşuna da gidebilirdi. Belgenin kendi gülünçtü tabiî. Archie, onun basit istekl`erini tumturaklı cümlelerle belirtmekte ısrar etmişti. Orada oturmuş bir yandan yüzüklerini çevirir, bir yandan da ne var ne yok gözden geçirmeyi pek sevdiği o tozlu büroda etrafına bakınırken, avukatın ağırbaşlı inceliği gülümsemesine sebep olmuştu. Kente bir daha inmek zahmetine katlanmaması için, —doğru dürüst bir bahane bulamasa bile, her gün küçük elektrikli arabasıyle kente iniyordu— gözden geçirmesi için vasiyetnamesinin taslağını eve getireccğini söylemişti.

Sonra telefon edip, Mr. Keemis'in kendini iyi hissetmediğini ve o gün işe gelmediğini söylediler. Öğle yemeğinden sonra taslağı Mr. Wyburd getirecekti.

Arnold Wyburd bu sefer grilere bürünmüştü: 'Kudjeri' ye gelirken giydiği kışlık siyah takımdan sonra büyük ilerleme. Odaya girdiği zaman, adam pencerenin önünde durmuş, dışarı bakıyordu. Birden bu sırtın hatlarına eliyle dokunmayı, kollarını diğer yanda birleşene kadar belinin etrafında kaydırıp, göğsünde kenetlemeyi istediğini farkederek şaşırdı. Bu görkemli, ince, hâlâ bilinçsiz, gri şekle sıkı sıkı sarılmak istiyordu.

Adam yine de bilinçli olmalıydı. Hemen geri dönmediğine göre, yüzyüze gelmelerini geciktirmek istediğini düşündü. Kızardığını hissetti. O ana kadar boğazında bir ılıklık olmaktan ileri gitmeyen şeyin, çok daha ayıplanacak bir biçimde ağzından dökülmemesi için çenelerini sıktı. Sıcak değil, ılık bir gündü, dışarıdaki çiçek yatağından hafif bir defne kokusu yükseliyordu. Erkek, arkasına dönmeyi erteleyemiyecek hâle gelince, kadının dikkatini çeken gözleri değil, şakaklarının altında birikmiş ter damlacıkları oldu.

Karşılıklı bir takım sesler çıkardılar, hoşgeldin sesleri, özür dileme sesleri. Toplum hayatının gereklerine uyan sesler diye de yorumlanabilir. Ölümden kaçamayacağının garantisi olan vasiyetname Wyburd'un elindeydi. Kalın kâğıda sarılıp, kurdeleyle bağ-

lanmış olduğunu yan gözle seçti. Kurdele belgeye süslü bir hava vermişti.

Korkmamalısın dedi. Dedikleri 'Kudjeri'de, bir alevin titremesini durdurmak için adamın beyaz ama adaleli bileğini tuttuğu zaman gelişmeğe başladığını sandığı plân ya da kuramların bir parçası olmasaydı, daha da şaşırtıcı olacaktı. Gereksiz açıklamalara girişti — Hatırlayınca güldü Mrs. Hunter. **Yaşça senden çok büyük olduğumu bilmelisin — geç evlendiğini: Otuz iki yaşındaydım o zaman — sonra, korkacak bir şey de yok.** Durumun biçimsizliği, söylediklerine budalaca bir hava veriyordu. Garip bir budalalık. Başından beri, Arnold'un akılsız bir genç olduğuna karar vermişti demek. Kendi sakindi. Şüphe götürür bir sükûnet. Yine de sükûneti üstün geldi. Hiç değilse, genç adamı, Lal Pennecuick ve iki küçük kızı, Marjorie ile Bilmemne'den fazla etkilemiş olmalıydı. Seninkileri de unutmadın elbette, parkta dadıları ile dolaşan Dorothy ile Basil'i. Nora mutlaka yarım kalan romanını okumağa dalmıştı — onun alışkanlıklarını bozmayacağına güvenebilirdin. Çoktan salıncaklı sandalyesine yerleşen Gertrude ise, yediği börekle çayı hazmetmek için şekerleme yapıyordu.

Öyle bir sükûnetti ki bu, Arnold Wyburd'u da etkiledi. Hiç bir ağız daha kısa sürede bu derecede senli benli olamaz.

— «Aman Yarabbi!»

Mrs. Hunter bir an korkunç bir suçluluk duygusuna kapılmıştı. Yatak odasının penceresinin önünde duran yaşlı avukat, yatağın yanma yaklaşıp, onun ızdırabını paylaşmağa çalışsam mı diye düşündü yine.

Günışığında sevişmek... Daha önce böyle bir şey yaptığını hatırlamıyordu. Evet, Arnold Wyburd da mutlaka hayatında ilk kez birinin önünde soyunuyordu. Ayakkabılar çıktıktan sonra işler biraz kolaylaştı sanki. Yatağı nefis bir serinlikteydi. Ürperdiğini hissetti. Hiç bu kadar göz kamaştırıcı olmamıştı. Gözlerini yumdu. Hem utandığı için, hem de Arnold, aşılamak için kendi kendine söz verdiği cesarete kolayca kavuşsun diye. Ne var ki, sonunda Arnold'un aşılanmaya falan ihtiyacı olmadığı anlaşıldı. Derin derin solumasıyle kadının kavramlarını altüst etti. Kadın gözlerini açtı, adamın beyaz, tamamen kılsız, adaleli vücudunu karşısında buldu. Soluk almak için başını kaldıran Arnold'un gözleri kapalıydı. Neden? Yanında Lal'den başka biri olmasını görmek istemediği için mi? Hiç değilse kadın, gözleri açık da kapalı da olsa, onun Alfred olmadığını söyleyebilirdi; bu ne aşktı, ne de daha doyurucu bulduğu şefkat. Kendi hesabına, sadece arzu du-

yuyordu. Arnold'unki ise, onu kısıtlayan engellerin yıkılmasından doğan coşkuyu andırır bir duygu olsa gerek. Öylesine rahatladı ki, neredeyse gülecekti. Oysa Arnold en ufak bir sarsılmayı bile hissedecek durumda değildi; iyice kendinden geçmişti. Kadın vücudunun ninnisiyle onu derine, daha daha derine gömdü. Doruk noktasında, başını elleriyle tutup dudaklarını onun ağzına bastırarak benliğini kaplayan hayranlığı anlatmak isterdi. Bir engeli aştığı için.

Arnold Wyburd onu kendinden hızla uzaklaştırıp yanından kalkarak ayak parmağını karyolaya çarpınca: **Kendimi hiç affetmiyeceğim Mrs. Hunter bir güven meselesi birçok kişiyi etkiliyor. Zavallı adam. Ama biz birbirimizi sevmiyoruz Arnold sonra kabahat da bende ben seni sevmiyorum, oysa bundan hoşlandım, kaçınılmaz bir şeydi sen unutacaksın bense zevkle anacağım.** Ancak yarı yarıya özgürlüğe kavuştuklarını ona söylemeye kalkışması saçma olurdu. Pantalon ve çorap askılarını, karşısındakinde uyandırmaya çalıştığı suçluluk hissini hep hatırlayacaktı. Nedense erkekler pantalonla çorap askılarını takarken en erdemli hallerine bürünürler. Eh, insanın avukatının şehvete düşkün olacağına erdemli olması daha hayırlı olsa gerek.

Arnold Wyburd'un evine nasıl gittiği aklında kalmamıştı. Telefonla araba çağırmadığına göre, tramvay durağına kadar yürümüş olmalıydı. Çocukların parktan dönüş saatine doğru aşağı inince, vasiyetnamenin müsveddesini buldu. Keşke, en son şekli olsaydı diye düşündü. Ertesi sabah elektrikli arabasıyle kendi gidip, onayladığı müsveddeyi Keemis ve Wyburd'un bürosundaki genç bir kadına verdi. Arnold meydanlarda yoktu. Zavallı Archie ise, evinde, Pitt Sokağındaki düşüşe hazırlanıyordu.

— «Hadi bakalım, kim kalıvaltı edecek şimdi?» Bir sürü şıngırdama, gıcırdama, gıdaklama: Düşünce ve sessizliğe karşı saygısızca bir saldırı.

Mrs. Hunter: «Kimsin sen?» diye sordu.

— «Hemşirenizim... Badgery Hemşire. Bakın, bu da güzel **nazlı** bir yumurta!»

— «Ötekidir... Mary'dir diye ümit ediyordum. N'oldu ona? Beni yüzüstü bırakıp gitmedi ya?»

— «Aşağıda, çayını içiyor. De Santis Hemşirenin nöbeti bitti. Bu saate kadar da, belki şeyi... Kızınızı şöyle bir görür ümidiyle oturdu.»

— «Ha, evet. Hiç karşılaşmadı onlar. De Santis bana şeyde

gelmişti... Bir adadan döndüğümde... Dorothy yine küsüp Fransa'ya gittikten sonra.»

— «İşte o güzelim yumurta burada, şekerim! Ağzımızı açalım, Mrs. Hunter!»

Mrs. Hunter çenesini ileri doğru uzattı. «Kahvaltıdan hiç hoşlanmam... Evlendiğim günden beri. Şöyle iyi bir şölen olmalı —hani şimdi öğle yemeği diyorlar ya— akşamları ağır şeyler yenmez zaten.» Dişetleri yine ortadan kayboldu.

— «Birazcık yiyin, bir kaşıkçık.» Mrs. Hunter, Badgery Hemşirenin, elindeki kemik kaşıkla dudaklarını iterek açmağa çalıştığını hissetti. «Her halde beni üzmek istemezsiniz. Ya da Mr. Wyburd'u. Sizin iyiliğinizi hiç kimse Mr. Wyburd kadar gönülden istemez.»

— «Ah, evet, avukatım. Tanışıyor musunuz?»

Badgery Hemşirenin elinde o iğrenç yumurtayla çıkıp gelmesi Mrs. Hunter'ın aklını karıştırmıştı. Dorothy, hele geciken Basil gelene kadar büsbütün zihni dağılırsa diye ödü kopuyordu.

— «Aa, elbette, tanışıyoruz. Değil mi, Mr. Wyburd?» Badgery Hemşire gülümseyerek, zaten ışıklar saçan dişlerini daha da ıslattı.

Mr. Wyburd onu gereğinden de fazla tanıyordu. Elinde tepsi, kapıdan içeri süzülürken, adama başını sallamıştı. Merakı, göstermelik hamaratlığı, aptallığı ve çabucak alevlenmesiyle beyaz bir ligorin horozunu andırıyordu. Cumaları nöbeti devrettikten sonra, yazıhaneye gelir, zarfını alırdı. (Yanında çalışanların maaşlarını bu şekilde almalarını Mrs. Hunter emretmişti. Onun sıkıntıya sokmak için değil, yanındakilerle kişisel ilişki kurabilmesini sağlamak düşüncesiyle.) Badgery Hemşire bir süre oturur, Royal Prince Alfred Kolejindeki öğretimini ve işten çekilmiş Seylon'lu bir çay yetiştiricisiyle yaptığı kısacık evliliği anarak caka satardı.

Mr. Wyburd, kısılı dudaklarının arasından istemiye istemiye: «Badgery Hemşire ile ben eski dostuz,» dedi.

Mrs. Hunter, içini bulandıran yumurtadan bir kaşık daha yedi. Üçüncü kaşık. Bir kısmının da çenesine sızdığını hissetti. Badgery, Arnold'un söylediklerinden öyle memnun olmuştu ki, bunu imkânı yok farketmezdi. Sonunda: «Mr. Wyburd da kahvaltı etmeli,» diyebildi, kelimeleri fışkırtırcasına. «Hazırlamışlardır her halde. İnşallah erkeklere yakışır bir kahvaltıdır, Arnold. Yabancı kadınlar bir erkeğin kuvvetinin ettiği kahvaltıya... bağlı olduğunu anlamıyor.»

Badgery Hemşire yapılan şakaya kahkahayla güldü. Tepsideki öteberi şangırdadı.

Mr. Wyburd: «Nefis bir kahvaltı olacağından kuşkum yok,» dedi. Badgery Hemşire, sanki o da şaka yapmış gibi yeniden güldü.

Mrs. Hunter: «Niye daha önce gitmedin, bilmem?» diye üsteledi. Yanında çalışanların ahmaklığı ciğerlerini bir anda köseleye çevirirdi.

Adam: «Öyle güzel uyuyordunuz ki,» diye kendini savundu. «Rahatınızı kaçırmak istemedim.»

— «Uyumuyordum ben... düşünüyordum. Mrs. Lippmann sana inşallah pirzola, ya da böbrek yapmıştır. Alfred, bölüğüne katılması gerekince soğuk pirzola alırdı yanına. Ne korkunç şey! Ama erkekler bunlardan hoşlanıyor işte. Onu götürün, Hemşire... yolu gösterin!»

— «Mr. Wyburd yolu biliyor, eminim. Bana kalırsa, bu evin var olduğunu bile bilmediğim kıyısını köşesini benden iyi biliyordur.» Badgery Hemşire biraz daha güldü; Mr. Wyburd da son derece küçük düşürüldüğü duygusuyla aşağı kata indi.

— «Şimdi o berbat yumurtayı ortadan kaldırabilirsin. Benim için bazı şeyler yapmanı istiyorum... hem de derhal.»

— «Öyle mi? Peki, ya kahve? Kahvenizi unuttunuz, Mrs. Hunter.»

Gerçekten de unutmuştu. «İçine konyak koydun mu?»

— «Aman Yarabbi, elbette. Konyağı unutursam hayatım tehlikeye girer, değil mi ya!»

Mrs. Hunter el yordamıyle aranarak fincanı aldı, dudakları ile yoklayıp, kenarını buldu. Çılgınca bir kuvvet çağlayanı, ağzının hunisinden geçerek, üşüyen ayak parmaklarına dek uzandı.

Badgery Hemşire bu yaşlı ve kör kuklayı hoşlanarak, hattâ muhabbetle seyrediyordu. İçkiyi tasvip etmezdi. Mrs. Hunter'ın konyağı hariç, tabiî. Zenginlere bayılırdı, zenginlerin yanında çalışmak ona bir güvenlik ve vasıtalı da olsa bir bağlanma duygusu veriyordu. Arkadaşlarına varlıklı hastalarından bahsederken, daima onların ilk isimlerini kullanırdı; dedikodu sütunlarında adı geçen yabancıları yakından tanırdı: Haklarında yazılan her şeyi okursan, yabancı sayılmazlar ki.

Mrs. Hunter konyaklı kahvesini yudumluyordu. Birazdan sersemleşir, sonra da uyurdu.

Son yudumları ağzından püskürterek: «Bana makyaj yapmam istiyorum, Hemşire,» dedi. «Kızımı karşılamak için.»

— «Makyaj mı? Yapamam, biliyorsunuz. Hayatım boyunca iyi cins sabunla sudan başka bir şey değmedi yüzüme.»

— «Ben de bundan korkuyordum.» Kadının sesinde acılıdan çok, kaderine razı olmuş bir anlam vardı. «Keşke küçük Manhood burada olsaydı. O yapabilirdi işte.»

— «Hiç kuşkum yok. Manhood Hemşireyle ben ayrı ortamlarda yetiştik.»

— «Neymiş ayrı ortam? O bir muz çiftliğinde yetişmiş. Sen de bir makinistin kızısın.»

— «Babam hükûmet hesabına çalışan bir makine mühendisiydi. Erkek kardeşlerimin üçü de devlet memuru, hem ikisi Presbiteryen Kilisesinin ileri gelenlerinden.» Mrs. Hunter bu gibi şeylere pek aldırmazdı. «Çok kapalı yetiştim ben. Babam, P.A.'da hemşirelik eğitimine başladığımda bile, boş zamanlarımda neler yaptığımı tek tek anlatmamı isterdi. Manhood Hemşireye gelince... Genç İngiliz doktorlarla dolaşır dururdu. Her çağıranla gezerdi, çok iyi bilirim. Yok, Manhood Hemşireyi **çekiştiriyorum** sanmayın .Hayır, hayır, inanın **bana!** Çok hoş bir kız... Hayat dolu. Aslında ben Manhood Hemşireyi severim. Keşke **bu kadar** çok makyaj yapmasa. Yabancıların yanlış fikirlere kapılmasına sebep oluyor.»

Mrs. Hunter: «Makyajlı olduğumu bilmekten hoşlanırın ben,» dedi. «Kendimi bir güzellik ...hayaline... kaptırıyorum. Oysa belki hiç bir zaman güzel olmadım: Hattâ en parlak günlerimde de güzelliğimden tamamen emin değildim... Ancak başkalarının gözlerinde yansıyanlardan... Şimdiyse doğru dürüst göremiyorum bile.»

— «Özür dilerim, şekerim, iş makyaja geldi mi, size yardımcı olamam.» İhtiyarcığın elindeki fincanı alırken, Badgerv Hemşirenin üzülmüş gibi bir hali vardı. «Sizin için yapabileceğim başka bir şey yok mu?»

Hemşire soluğunu tutup durdu. Sürgüyü istemesi de fena ama bir de oturak iskemlesi diye tutturursa, felâket. Hastasını oraya her oturtuşunda belini incitti incitecek hale geliyordu.

— «Evet. Bir şey var,» dedi Mrs. Hunter. «Mücevher kutum. O zaman kendimi çırıl çıplak hissetmem.»

Badgery Hemşire eteklerini hışırdatarak koştu. Mücevherler sahiplerinin hayatında öyle önemli bir yer tutuyordu ki, onların ortaya çıkma törenine ev halkından katılsa, bayağı kibirleniyordu.

Mrs. Lippmann, bir keresinde «Mücevherlerini her gelenin gözüne sokınağa çalışmasına izin verilmemeli,» diye ataklık etmeğe

kalkışmıştı. «Yani, inanılır şey mi, elektrikçiye, pencere temizleyicisine, herkese gösteriyor.» Ahçıbaşının kıskançlığı meşhurdu.

Badgery Hemşire: «Zavallı ihtiyarcık!» diye cevap vermişti, «Gösterecek başka nesi var? Üstelik sevdiği tek şey de onlar.»

— «Ya biri mücevherleri çalmağa kalkarsa... Onu bırak, cinayet bile işleyebilirler.»

— «Cesaret edemezler ki.»

Mrs. Lippmann da cesaret edemeyeceklerini kabul zorunda kaldı.

Hemşire Badgery kutuyu getirince: «Sizin yerinize ben açayım mı?» diye sordu.

— «Hayır, teşekkür ederim.» Sürgüyü açmak için çevik parmaklara ihtiyaç yoktu. O işin kolayını almıştı. Tüyleri dökülmüş bir kadifeyle kaplı kutunun köşesini bucağını avucunun içi gibi bilirdi.

Mücevherleri.

Onların hepsini, ya da hemen hemen hepsini tanıdığını sanan —işin püf noktası buradaydı zaten: Her şey gösterilmiyordu— ve mücevherlerle ilgili bütün hikâyeleri bilen Mrs. Badgery, aslında bütün hikâyelerde dememeli, çünkü her hikâye bir yenisini doğuruyordu... Kutunun her açılışında yeniden büyülenmekten kendini alamazdı. Ama bu sabah, Mrs. Hunter'in kadife kaplı bölümleri yoklayıp, ona belli etmeden parmaklarına yarım düzüne yüzük takıverdiğini görünce bayağı darıldı.

— «Ne kadar da iyisiniz bugün! Ne kadar hareketlisiniz!» Hemşire gerçekten etkilenmişti. «Kızınız geliyor diye.»

— «Ha, mücevherlerin hikâyesi!» Mrs. Hunter, birkaç kere kendini tutamayıp, bir zamanlar ışıl ışıl yanan, şimdiyse pırıltısı sönmüş boncuklarının hikâyelerini yamaklarının yanında anlattığını biliyordu.

Duyguları ne olursa olsun, kimse Badgery Hemşirenin aşırı bir davranışını yakalayamazdı. Örneğin, kimse, bu güvercin kanı rengindeki yakuta nasıl hayran olduğunu veya hazineleri uğruna yaşlı bir puta tapınabileceğini tahmin edemezdi.

Pratik bir meslekî ustalık gösterisiyle atalarının gazabını yatıştırmak için: «Şimdi de sizi biraz yükseltelim,» diye hastasını yerinde doğrulttu. «Haydi hoop, Mrs. Hunter!»

Put yerinde doğrultulmuş, yastıklara dayanmıştı. Üstü kabuk tutmuşa benzeyen parmaklarını açarak, çarşafın kenarında çok zor bir parça çalmağa hazırlanırmışcasına uzatmıştı.

Hemşire, sıcak bir hava yaratabilmek için: «Lizözünüzü ister

misiniz, şekerim?» diye sordu. «Ya da yün atkınızı?»

— «Teşekkür ederim. Atkı.» Mrs. Hunter zorlukla soluyordu. Harcadığı fizikî çaba onu yormuştu.

Badgery Hemşire atkının kıvrımlarını düzeltti; bir veliye bile böylesine büyük saygı gösterilemezdi. Aslında velilere de inanmazdı ya! Hele o Katolik velilerine, hiç mi hiç!

— «Bu önemli gün için size bir kolye seçeceğim, ister misiniz?»

— «Kolye istemem. Yemekten önce uygun düşmez. Hele Dorothy için hiç olmaz.»

Badgery Hemşire bu hafif tertip azarı kabullendi. «Gordon bana mor yakuttan bir pandantif vermişti.»

— «Gordon mu?»

— «Kocam. Size anlattım. Hatırlamıyor musunuz?»

— «Hatırlamam gerekir.»

— «İşte, bu pandantifi Gordon verdi. Çok zevkli bir şeydi. Hâlâ takarım... Arkadaşlarımı ziyarete gittiğimde, ya da hemşireler ve İngiliz Görevliler Balosu'na gittiğim zaman.»

Mrs. Hunter, Badgery Hemşirenin boynunu bir kere bile açık seçik görmediği halde, ince, beyaz ve iyice sabunlanmış olduğunu sanıyordu: Tam mor yakuttan pandantife uyan bir dayanak.

— «Bilmem size daha önce anlatmış mıydım.» Badgery Hemşire artık güvenilir zemindeydi. «Mr. Badgery'yi... Yani Gordon'u... Temple of the Tooth yolunda tanıdım. Seylan'a gezmeğe gitmiştim, iki hasta arasında. Ne dediniz, şekerim? Mrs. Hunter?»

Mrs. Hunter aldanıp da sözlerini tekrarlamadı, ama bunlara, ağlarını Seylan sularına atmaya giden Avustralyalı kadınlara «Avcı Filosu» derlerdi. Onun yerine, kendi zaaflarından birini açıklamayı tercih etti. «Çocukların süt dişlerini yıllarca bir şişe içinde sakladım. Sonra bir gün, nedense, attım gitti.»

«Size Kandy'ye yaptığım geziyi anlatıyordum. Arabamızın lâstiği patladı. Oradan geçen bir çay çiftliği sahibi, lâstiğin tamiri için bir yerli getirdi. O çiftlik sahibi Mr. Badgery idi. Nezaket göstererek, bizi soğuk bir şeyler içmeğe çağırdı. Her şey böyle başladı işte. Kısa süre sonra çay işini bırakıp, P. ve O. ile benim arkamdan Sidney'e geldi.»

— «Öldü, değil mi?» Sanki bilmiyormuş gibi. Ne yaparsın, dul karısı bunun sorulmasından pek hoşlanır.

— «Evet, öldü. Ama evlendikten sonra. Mor yakuttan pandantifi de bana evlendiğimizde verdi.»

Mrs. Hunter bir an, Mrs. Badgery'ye mücevher kutusundan

bir armağan verip vermemesi gerektiğini düşündü. Armağan vermek, çok daha kritik durumlarla karşılaşma ihtimalini düşünerek depo edilmiş heyecanları ziyan etmekten çok daha kolaydır.

Badgery Hemşire: «Bu garip yüzük de nereden çıktı?» diye soruyordu. «Daha önce hiç görmedim. Sağ elinizin baş parmağındakini.»

İhtiyarcık tembel tembel oturmuştu. Canlılıktan yoksun elleri sanki vücudunun bir parçası değildi. Sağ elin başparmağında altın örgüden bir yuvaya oturtulmuş, haçı andıran ama bakırdan bir şey vardı. İnsanın aklına hemen putları, puta tapıcılığı getiriyordu.

Mrs. Hunter: «Bir Habeş yüzüğü,» diye açıkladı. «Oğlumun bana gönderdiği tek şey. Tabiî, para isteyen mektupların dışında.»

Mrs. Badgery dilini şaklattı. «Sör Basil de o kadar büyük bir adam! Yani gazeteler hep öyle yazıyor.»

— «Demek büyüklük taslamadıkları zaman, büyük adamlar da küçük adamlar kadar zayıf oluyor.»

Kadının sesindeki huysuz ve üzgün edayı farkeden Badgery Hemşire konuyu değiştirdi. «Sanırım kızınızın... Dorothy'nin bir çok seçkin mücevheri vardır; onun mevkiindeki bir kadın.»

— «Kocası onu bırakınca durumu bozuldu... Oysa suçsuz olan da oydu. Yine de kocasının gaddar ailesinden birkaç mücevher koparmayı becerdi.»

Bu maddî başarıyı işitmek Badgery Hemşireyi pek sevindirdi. Saç fırçasını alarak, hastasının saçlarını fırçalamaya koyuldu.

— «Kızımın adını bildiğini sanmıyorum.»

— «Niye, 'Dorothy' değil mi? Yabancı isimleri pek beceremem ama.»

Mrs. Hunter: «Ben sana öğretirim» dedi. Çok lezzetli bir yemek yercesine dudaklarını uzattı. Burnuna da uzaklardan bir parfüm kokusu geliyordu anlaşılan. **«Princesse de Lascabanes.»** Badgery Hemşireye kolaylık olsun diye, mübalağalı bir Fransızcayla konuşuyordu. «Söyle bakayım.»

Hemşire yarım yamalak bir şeyler söylemeye çalıştı. «Ama ben ona ne şekilde hitap edeceğim?» diye umutsuzluk dolu bir sesle sızlandı.

— «'Madam' de, yeter. Fazlasına gerek yok.»

Badgery Hemşire: «Mad-damm, mad-damm,» diye soludu. Taklide çalışıyordu. Sonra çınlayan bir sesle değişik bir yol denedi. **«Ma-darm!»**

Mrs. Hunter, hemşireyi kontrolu altına aldığını hissetti. İste-

diği de buydu zaten. Üstelik, Badgery Hemşirenin «Prenses Dorothy'den bahsederek keyiflenip, arkadaşlarını etkilemeğe çalışacağından da kuşkulanıyordu.

— «Mad-damm, **ma-darın.**» Becerdiği marifetten hoşnut kalan ses, altın rengi sabahta bir tavuk gıdaklaması gibi uzayıp gidiyordu.

Mrs. Hunter saatler ve konyakla o kadar yatışmıştı ki, kimsenin gelcceğine inanası gelmiyordu. Gelseler bile, durumdan pek memnun kalmayacaktı her halde. Hayatı inceden inceye plânlanmıştı.

— «Ağzımızı açalım! Mrs. Hunter!» Yine o Badgery. «Ne olursa, olsun, derece koymayı unutmamalıyız, değil mi ya!»

Ne diyorlardı buna? Dettol mu? Hiç değilse serin. Sterilizasyon. Belki de böylesi daha iyiydi: Varlığın sterilize olarak silinmesi. **Ölmeye bir diyeceğim yok, Dr. Gidley, ama hemşirelerin beni ölümden de kötü şeylere karşı korumalarını beklemek hakkımdır sanıyorum.** Örneğin, gelmeleri için yalvarıp yakarmadığınız, gelişlerinin hayalini bile kurmadığınız ziyaretçiler gibi. Hele yufka yürekli olanları hiç çekilmez.

— «Gücüm yeter mi acaba, merak ediyorum.»

Hastasının bileğini tutan Badgery Hemşire, cevap vermeyi gereksiz buldu; nabız şaşılacak derecede kuvvetliydi.

Kutlamalarını yarıda kesen bir şey olunca ikisi de, paniğe kapılmadılarsa bile, adamakıllı şaşırdılar.

Kapı açıldı.

— «Hemşire, görülebilir mi?» Mr. Wyburd'du bu. Fısıltı sayılamayacak yükseklikte bir ses ve her zamanki kusursuzluk düzeyinin altına düşmüş bir cümle kuruluşuyla Mr. Wyburd. «Prenses geldi. Kızı.»

Bu yetmezmiş gibi, başka biri de kapıdakini itip eteklerini hışırdatarak koştu. Mrs. Hunter için bir ses, parfüm, sevinç, umutsuzluk karışımıydı bu. Badgery Hemşire ise elli yaşları cıvarında (o da, insaflı davranmak şartıyle) uzun boylu zayıf şapkasız bir kadın gördü. Üstündeki giysi sadeliği dışında hiç de şaşırtıcı değildi; yarı koşar yarı sendelerken, taktığı inciler kâh boynuna, kâh göğsüne çarpıp zıplıyordu.

Bir prensesin koşması yakışık almazdı. Hemşire cleştiride bulunacak kadar toparlamıştı kendini. Hem yüzü at suratına benzemez.

Ama Dorothy çamurlara bata çıka yürürcesine yalpalayarak duygularını belli etmeyen bir yüzle, yoluna devam etti. **«O mon**

Dieu, aidez-moi!» diye soludu. Sonra durup diğer benliklerinden, ya da seslerinden, birini takındı. «Anne!» Biraz sonra daha alçak sesle ekledi: «Anneciğim!»

Yastıklarına dayanarak yatağına oturtulmuş, ağzından derece sarkan bu yaşlı mumya-anne'nin hayatla bir bağlantısı kalmışsa, o da parmakları bükülmeyen pençelere takılı mücevherlerden doğuyordu mutlaka. Davetsiz konuğun, bu yaşlı anne için yüzüne yerleştirdiği anlam, Tanrının lûtfuyla bir perde çekilmiş gibi silindi.

Prenses yatağın üstüne yığılarak sarılmak için, Dettol ve bebek pudrası kokuları arasında, annesini değil de, kendi çocukluğunu aradı.

Mrs. Hunter dereceyi diliyle iterek, —Allahtan kırılmadı— gülümsüyordu. Coşkudan mı, korkudan mı güldüğünü kestirmek zordu doğrusu.

Sonra yüzünü kaplayan yaşların gerisinde kıkırdadı. «Fazla heyecandan işte! Galiba altımı ıslattım.»

*

Madame de Lascabanes, havaalanındakilerin küçültücü davranışlarına katlanırken, endişeleri ile hastalık derecesine varan benimsenme arzusunun âni bir öfkeye dönüştüğünü hissetti.

Adam pasaportuna bakarak «Prenses Dorothy de Lascabanes, ha?» dedi. «Fransız tebası. Gogong, Avustralya'da doğmuş. Vay canına!»

Prenses, kemerli beyaz burnunun üstünden gözleri ateş saçarak adama baktı. Düz sayılabilecek göğüsleri, bu yolculuk için seçtiği şatafatsız giysinin altında hızla kalkıp iniyordu. Sadık eski Channel'i. Giyilmez hale geldiği zaman ne yapacaktı?

— «Nerede doğduğumdan size ne?» Bu dilde konuşma alışkanlığını yitirmişti sanki. Tükürürcesine konuşuyordu.

— «Sadece pasaportta yazılı olanları okuyorum.»

— «Doğum yerimin konunun dışında kaldığını sanıyorum; bu durumda.» Paslanmış İngilizcesi, söylediklerine daha haşin bir hava veriyordu. İstediği de buydu zaten.

— «İşte dostça davranmağa kalkarsan, sonu böyle olur. Ama bunun için size darılmıyoruz, hanımefendi. Anavatanınıza hoş geldiniz!» Adam güldü ve pasaportu geri verdi.

Kadın «Şikâyet edeceğim,» diye söze girişti. Peki ama nereye? Ve ne için?

Artık iyice küçük düştüğünü hissediyordu. Pasaport memurunun belli belirsiz küstahlığından değil de, daha çok kendi huysuzluğundan.

Dişlerini sıkıp susmasaydı, gümrükte durumu daha da fena olabilirdi. Neyse ki, soruları mümkün olduğu kadar kısa ve soğuk biçimde cevaplamaya karar verdi: Fransız usulü iktisat.

Özene bezene yerleştirdiği çantayı karıştırmaya koyulan resmî giysili somurtkan genç, hemen bu kararı sınama işine girişti. Sonra da makyaj malzemelerini, kâğıt mendillerini ve daha bir sürü ıvır zıvırla, birkaç parça mücevherini koyduğu çantayı altüst ederken, kadını kışkırtmaya çalıştı, fakat beceremedi. Paha biçilmişcesine alaycı bir edayla elini mücevherler arasından geçirmesi bile fayda etmedi. (Gerçekten de çok etkileyici bir yığındı bu. Bir kısmı hafifçe ışıldarken, diğerleri havaalanının kirli ışıkları altında zorbaca parıldıyordu.) Ganimeti. Hubert'in özel yaşantısıyle ilgili ayrıntıları bu derece iyi bilmeseydi, mücevherler için giriştiği savaşı kaybedebilirdi. Ama **cette créature vulgaire, cette infecte Australienne,** sabık **belle-mére'i** yaşlı Prenses Etienne'in başarılı bir saldırıya girişmesini önleyecek kadar çok şey biliyordu.

Gümrük memuru saygısızlığını kelimelere dökse, belki dayanamazdı. Adam uyku haplarından birkaç tanesini avucuna boşaltır, kapaklarda parmak izlerini bırakarak kitaplarının sayfalarını karıştırır, her şeyi didik didik eder ve kıymetli kitabı **Chartreuse de Parme'ı** sırtını kıracak gibi bükerken kadın kinini sessizce içine akıttı.

Adam sadece, mahremiyetine tecavüz edilen bagajının üstüne plâstik bir şerit yapıştırırken ağzını açtı ve «Bahse girerim ki, bu Fransızca kitaplarınızdan bazılarının okunması pek zevklidir» diye homurdandı.

Prenses, kimsenin kendini karşılamaması için ısrar etmiş ve Basil'in bineceğini tahmin ettiği uçakla gelmekten kaçmış olmasına bir an için pişman oldu. Şimdi ise, yapılanları görünemezlikten gelip, ustaca boyanmış gözkapaklarını indirerek elindeki paltonun (emektar Astragan) tozunu silkelemekten ve bagajlarının yüklendiği tekerlekli arabanın peşinden azametle gitmekten başka yapacak şey kalmamıştı. Kendine güveni sarsılacak olsa, yeniden kazanması için aynaya bakması yeterliydi. Yetti de. Ve kusursuz görünüşü onu hayal kırıklığına uğrattı.

Dorothy Hunter'ın mutsuzluğu, Avustralya'da kendini tam bir Fransız, Fransa'da da tam bir Avustralyalı gibi hissetmesinden

doğuyordu. Bazen, keşke Finli olsaydım diye düşünürdü. Belki duygularım bu kadar şiddetli olmazdı. Topu topu birkaç tane Finli tanımıştı. Oysa Avustralyalılar; işte burada, etrafında kum gibi kaynıyordu. İçinden yünlerin fışkırdığı şilteleri andıran yaşlı adamlar, insanın rahatını büsbütün kaçıran kalçasız ve eklemleri pek belirgin gençler; ya cıyak cıyak renkli, iç gömleği gibi kısacık yazlık giysiler giymiş —içlerinde bir şey olmadığı ilk bakışta anlaşılıyordu—, ya da dimdik dantel zırhlar içine hapsolmuş, ardına dek açtıkları iyileşmemiş yaralardan çıkan tekdüze bağırtılarla birbirine seslenen kadınlar. Bir kısmının da başlarında şapkalarıyle ölmeyi bekler gibi bir halleri vardı.

Prenses de Lascabanes, ikiye katladığı paltosunun altında dua edermişcesine bitiştirdiği elleriyle, dört bir yanını saran vücutları iteleyip, kendine yol açtı. Bu kürk kalkanla korunarak, kalabalıktan süzülüp gelen taksilerin meydana getirdiği kuyruğa vardı. Hiç bir şeyden kuşkulanmamış olan o namuslu adama, hammalına (ya da, her neyse işte. Neredeyse kendi ana dilini de unutacaktı) gereğinden fazla bahşiş verdi ('yoksulluk' sanatının ana ilkelerinden biri).

Arabaya binerken, ya ağladı ha ağlayacak haldeydi. Kafasını kapıya çarpıp, 'Kraliçe Viktorya Klübü' nün adresini verdikten sonra, bir-iki damla gözyaşı döktü zaten.

Prenses, pek kısa süren bir yazışmadan sonra, şimdi gitmeğe niyetlendiği bu kusursuz kuruluşun şeref üyeliğine seçilmişti. Anneme daha geç giderim, biraz dinlendikten sonra. O anda, herkese hükmetmeyi seven yaşlı bir kadının duygusal gereksinmelerine kapılıp sürüklenemeyecek kadar **écoeurée** hissediyordu kendini. Araba havaalanından kente uzanan kişiliksiz bir ekspres yol üzerinde giderken Anne'sini, daha da çok 'Anneciği' ni düşünmemeğe çalıştı. Gerçekten, **bell-mère'**inin ısrarla söylediği gibi **rapace** miydin sen? Bir ZÜPPE miydin? Karşına çıkan her iki Avustralyalı'dan biri bunu iddia eder; yünleri fışkırmış şilteler, gençliğinin kalçasız Gary Cooper'ları, sonra dişileri de unutmamak gerekir, yaralanmış köselelerinin ortasından masmavi şimşekler saçan dişileri.

Dorothy Hunter eğer yanlış çantayı açıp kâğıt mendillerini bulabilseydi, bir güzel ağlardı. **Hiç bir zaman bu şeyden, KENDİM dediğim bu şeyden kaçınayı beceremedim.**

Onun yerine şoförün ensesine doğru **«Voyez-»** diye seslendi,

susuşunu maskelemek için öksürdü. «Fikrimi değiştirdim. Beni Moreton Drive'a götürür müsünüz lûtfen?» Garip bir duyguyla hiç gereği yokken ekledi. «Annemin evine.»

Şoför bunu tuhaf bulmamıştı anlaşılan. «Uzun zaman mı kaldınız dışarıda?»

— «Oh, yıllarca — **yıllarca!**» Cevabının bir yerinden kulağına bir hışıldama sesi gelir gibi oldu, yeniden öksürdü. Ama kendini bütünlenmiş hissediyordu. Sırtında pamuklu bir giysi, havadan, koyunların kırkılmasından, akrabaların gidiş - gelişlerinden bahseden seslerin vızıltısı arasında, elindeki külâhlı dondurmayı yalarkenki duygularını akla getiren bir bütünlük.

*

— «Bak sen şu işe! Ne kadar şanssızız, değil mi? Bu korkunç kazâlar!» Badgery Hemşire, hastasını fazla heyecan verici bir kucaklaşmadan kurtarmak için yatağın yanına koştu. O anda görevinden başka şey düşünmüyordu, prenses falan görecek gözü yoktu.

Mrs. Hunter ise rahimde yatan bebekler gibi bir yanına kıvrılmış, sırıtarak kızına bakıyordu. «Merak etme Dorothy, sandığın kadar kötü değil. Muşamba var.» Suyun yatağa yayıldığını hissedince, yüzünden bir rahatlık geçti. Hiç değilse de bu yabancıyla ne konuşsam diye kafa yormaktan kurtulmuştu. Aklın seni mahçup edeceğine vücudun etsin, daha iyi.

İçini çekerek «Çocukların odasına gitmen gerekiyor. Kate» dedi. «Bebeklerle oynarsın. Gerçi benim bebeklerim seninkiler kadar güzel değil ama, ne yapalım.» Kate'in çizmelerinin tahta döşemede çıkaracağı sesleri işitmek için kurnazca bekledi.

Kate Nutley pek basit bir kızdı. Betty Salkeld arkadaşına hiç önem vermemiş, Kate'in düğmeli glase çizmelerine de aldırmamıştı. Nutley'ler Salkeld'lerden zengindi.

Hemşire çarşafı hızla çekince, Dorothy Hunter'in içi parça parça oldu. Ortaya çıkan kendi bebekliğiydi. Acıma duygusu uyandıran pazen kokusu ile isiliklerin diken gibi batan acısı, büyüklere has o çetin sınavın anısından daha da insafsızca bir şiddetle benliğini kapladı: Lunegarde'da içinden geçtiği buz gibi soğuk **salons** zincirinden sonra vardığı **cabinets**; önce açılmayan, sonra da idrarın çığırtkan kokusunun üstüne kapanmakta direnen kapı. **Belle-mère** horlarken, Amédée Dayı makasıyle geceyi

ve gazeteleri biçer, komünist tertibi olarak yorumlanması muhtemel olaylarla ilgili haberleri kesip biriktirirdi.

Hâlâ pasif kalan bebekliği ile, uzun boylu, hantal okullu bir kızın evliliği diye adlandırılabilecek tecrübesinin çatışmasından doğan şaşkınlıktan kurtulamamışken, bir erkek sesi duyarak ferahladı. «Bırakalım da bunu bildikleri gibi halletsinler. İşleri yoluna koyunca seni çağırırlar.» Avukatı unutmuştu.

Arnold Wyburd onun önüne düşerek koridordan geçip sahanlığa doğru yürüdü. Varlığı olağan sayılan kişilerdendi; iyi, ama cansıkıcı bir adam. Öylesine makûl ve dürüsttü ki, ona karşı temkinli davranmak gereğini duymazdınız. Birden, bütün bu yıllar boyunca hepsinin işlerini idare eden bu adama bir yeni yıl kartı bile göndermediğine pişman oldu. Müşterilerinden duygusal bir ilgi beklemiyecek kuru bir adama benziyordu. Hiç değilse, kadın o şekilde düşünmeyi tercih etti.

Diğer yandan, adam onu ikinci kişiliğiyle de tanımıştı: Dorothy Hunter olarak.

Ona hastalıktan yeni kalkmış biriymişcesine, şefkat gösteriyordu. «Her halde evde dolaşmak istersin —sessizce— yalnız başına.»

Prenses de Lascabanes sağlığına yeniden kavuştu. Oysa bu, Dorothy Hunter olmalıydı.

Şefkate müşfik bir tebessümle karşılık vererek «Evet» dedi. «Ne komik, değil mi? Eski odamı görmek için ölüyorum!» Alışkın bir hareketle incilerini düzeltti. «Odaların benim gözümde insanlardan önemli olduğuna inanıyorum.» Söyledikleri tamamen doğru değildi. Bu sözlerin avukatları kadar iyi bir insanı sarsmayacağını umdu.

Adam ona baktı. Annesine benzeyen yanları hepsinin sandığından fazlaydı demek. At suratlı bir Elizabeth Hunter.

— «Eğer fikrini değiştirecek olursan, odanı hazırlamışlar, haberin olsun.»

Kadın en tiz sesiyle «Oh, hayır» dedi. «Onlara böylesine yük olamam. Kâhyalık yapan kimseyi kastediyorum. Üstelik, klüpte de bana bir oda ayırmışlar. Ziyaretim için beni şeref üyesi yapmaları ne uygarca bir davranış, değil mi?»

Birbirlerine baktılar. Belki de adam bunu yalnızca bir ziyaret saymıyordu. Ona, sılaya ait ilişkilerin ağına yapışıp kalmış, annesinin yakında sahneye koyacağı geri çağırma oyununun çaresiz bir seyircisi gözüyle bakıyordu. Yenilenmiş bir panik dalgası Paris'teki pek de yetkin olmayan yaşantısına sıkı sıkı sarıl-

masına sebep olmuştu: Passy'de bir apartman dairesi, birkaç parça eşya; gaz kaçıran bir ocakta hazırladığı sözde yemekler; pahalı giysilerin pahalı görünüşünü koruma sanatı; pratik arkadaşların belirli bir ölçüyü aşmayan duygudaşlığı (Ancak **rentes'a** saygı duyanların dostluğuna değer vermekle en büyük aptallığı yapmıştı zaten.) Bunların hepsi de değişebilirdi elbette, ama ne kadar zamanda? Annesinin yatağının başucuna koşması tayin edebilirdi bunu. Hiç bir zaman ustalıkla para istemesini becerememişti. Belki de yakın zamana kadar dilenmesine gerek kalmadığı için. Başka bir çözüm yolu da vardı tabiî. Aklına bile getirmemesi gereken bir çözüm yolu. Yine de, en ürkütücü ayrıntılarına dek, bunu düşündüğü oluyordu.

Madame de Lascabanes, büyük bir çabayla ama yine de pek uzaklardan «Sevgili Mrs. Wyburd nasıl?» diye sordu. Aynı anda, ödünç alınmış sıfatı destekleyen tebessümünün avukata sahte görünmesinden korktu. Düşünecek olursan, kadına karşı içten bir şefkat duyardı. Çocukken Lal'i gerçekten severdi.

— «Teşekkür ederim. İyi sayılır. Onu görmeye gelirsen çok memnun oluruz.»

— «Pek hoş olur bu... Pek hoş.» İki misli aptallık: Kullandığı kelimelerin yarısı kendine ait değildi. Ne var ki, insan basmakalıp deyimlerle silâhlanırsa, işleri daha kolaylıkla yürür. «Çocukları, torunları görürüm.»

Avukat bundan cesaret alarak, Wyburd ailesinin tarihini anlatmaya yeltendi. Ama kadının ilgilenmediğini görünce vazgeçti.

Oysa aslında ilgilenmişti, hem de nasıl! Çiğnenmiş ot kokan bir piknik hatırlıyordu. Yüzünü çilli bir boyuna gömmüş, ve Mrs. Wyburd annesi olsa ne kadar sevineceğini düşünmüştü. Sonra Basil gelip avukatın karısını elinden aldı, herkesi aldığı gibi. **«Leydi Windermere'in Yelpazesi»ni okuyorum anneme söylemeyin Mrs. Wyburd.** Basil herkesi etkilerdi, kimse de ne zaman numara yaptığını anlamazdı. **Sahi mi, Basil, peki özellikle oynamak istediğin bir rol var mı?** Bak sen, Mrs. Wyburd da inandı; yoksa o da kendince numara mı yapıyor? **Yo, hayır, Leydi Windermere'de öyle büyük yeterince ilgi çekici bir yan yok ben yalnızca en önemli rolleri isterim özellikle Lear'i.** Mrs. Wyburd ciddi ciddi **bunun için çok beklemen gerekecek ama gerçekten karar verdinse sonunda oynarsın sanırım** diyor. Mrs. Wyburd'dan da en az kardeşi kadar nefret ediyordu. Kardeşi onunla hiç ilgilenmezdi. Ancak, yüzünü türlü şekillere sokup onu kızdırmak ister, ya da aptalın biri olduğuna inandırmaya kalkarsa, o başka.

— «Görüşmemiz gereken, işle ilgili bazı sorunlar var» diye avukat onu uyarıyordu. «Hemen şimdi değil, elbette. Evine geldiğine göre, acelen yok demektir.»

Adama kuşkuyla baktı. Nasıl bu kadar emin olabiliyordu?

— «Kardeşin gecikecek, her halde biliyorsun. Bangkok'ta kalmış. Telgrafa bakılırsa, akşama gelecek.»

«Olağanüstü bir şey!» Toplumsal ilişkilerde kullanılması adet olan ses tonuyla konuşuyordu. «Bangkok'da demek! Ne tuhaf! Ben de orada uçak değiştirdim. Ama çatışmadım onunla.» Söylediğinin gerçek anlamını farkedince, kıkırdadı.

İki şeye için için seviniyordu: Avukatın babası yaşında olmasına, bir de annesinden genç oluşuna. Babasını daha iyi tanımış olmayı isterdi. Belki de annesi engel olmuştu buna. Ne zaman birbirlerine bir şey anlatmak isteseler, annesi sözcülük görevini kendiliğinden yüklenmişti. (Basil bile boyun eğmişti buna) **hepiniz de ne kadar beceriksizsiniz ben olmasam ne yapardınız bilmem.**

Uzun bacaklı ve utangaç, neredeyse avukatla aynı boyda olan Dorothy Hunter ansızın «Bir gün sizinle babam hakkında konuşmak istiyorum,» diye itiraf etti.

Adam da aynı kesinlikle Alfred Hunter'ın iyi bir adam olduğu hususundaki fikrini açıkladı, sonra büroda neler olup bittiğine bakmak için gitmesi gerektiğini bildirdi.

Teklif hangisinden geldi bilinmez, ama Prenses de Lascabanes birden kendini Dorothy Hunter'ın odasında buldu.

İlk bakışta oda çok az değişmiş gibiydi: Sade, temiz bir genç kız odası, darca, beyaz renk hakim. İşte yüzünü daha biçimli hale sokabilmek için önünde masaj yapmağa çalıştığı ayna. Dolap kapıları naftalin ve boşluğu gizliyordu. Raflarda hâlâ, hiç değilse bir kısmını hatırladığı kitaplar vardı: **Orman Âşıkları; Salammbô; Seçkin Bir Adam; Winnie-the-Pooh; Bir İngiliz Afyonkeşin İtirafları** (kapağının mor renkli olacağını umduğu halde gri çıkan kitap).

Yatağın üstüne bir battaniye atılmıştı. Basmanın saltanat sürdüğü kendi devrinden kalma bir battaniye değildi bu. Her halde bir cins yerli kürkten yapılmıştı. Pütür pütür, mütevazı, ama yumuşacık, yanağı okşayan ve giysi ile korsenin içine işleyerek vücudu baştan çıkartan bir battaniye. Battaniyenin üstüne yatıp yuvarlandı. Kürkün üstüne boylu boyunca uzanıp, vücudunun her noktasıyle zevk alırken yabancı bir göze nasıl görüneceğine aldırmıyordu bile. Oysa, normal olarak şehvetli bir kadın sayılmazdı.

Evliliğinin resmen başarılı sayıldığı ilk günlerde bile, cinsel ilişkiyi tümüyle bir kenara itebilirdi, pek ender olan orgazmlarının yarattığı minnet duygusu olmasa. Böylece, babası yaşında bir kocayı sevmeye devam etti. Kendisine çok pahalıya mâl olan bu adama hayrandı, ama kuşkucu ve züppe yanlarından da ürküyordu. Bazen onu fizikî yönden çok çekici bulduğunu kendi kendine itiraf ederdi. Ona Sulka'da aldığı monogramlı gömleklerin altında derinin belli belirsiz seçilen güzel rengi ve meme başlarının oluşturduğu güller. Yine de onun cevaplarından, dudağının alayla bükülmesinden, birden tek kaşını kaldırmasından korkuyordu. **Hayır, gülmüyorum, canım, yalnızca Avustralyalıların da diğer insanlar gibi sapıkça davranabilmeleri ilgimi çekiyor.** Kara kara düşünürdü. Eleştiriden çekiniyordu, eli ayağı casuarına bağlanıyordu sanki. Tozlu casuarina ağaçları altından geçip, Taffy yolu boyunca ağır ağır eve dönerken, güneş çarpmıştan farkı yoktu. Şimdiyse burada beyaz, gerçek derisine bürünmüş duruyordu. Pırıl pırıl saçlarının bildik miğferiydi başını örten ve yaşlı prensesin nişanda **notre petite Australienne**'e bir jest yapmak için armağan ettiği gök yakuttan broş göğsünü süslüyordu.

Ne yazık ki, hiç bir zaman onların olamamıştı. Lunegarde'da yaşanan ıslak, buz gibi soğuk gecelerle, Paris'teki apartmanda yalnızken kapıldığı sürgün umutsuzluğu anlarının dışında, Avustralyalı bile olmamıştı. Hele **la petite Australienne** hiç değildi. Dorothy Hunter bazen yalnızca Balzac, Stendhal ve Flaubert'in romanlarıyla, Racine'in oyunlarında var olabildiğinden kuşkulanırdı.

Naturellement la littérature française est un héritage considérable. Kitaplara tutkun olan biriyle tanışmak isterdi. Uysal saygı gösterilerinden bıkmıştı. Acaba Fransız «ailesi», «kocası», edebî dolaplarını altın ararcasına eşelemesinde bir çeşit ölümsüzlük mü buluyordu? O harika dolapların var olduğunu da, yerini de bilirlerdi ama, kapalı tutmayı tercih ediyorlardı. Hiç değilse, yabancılara kapalı.

Sonunda o da kapanmıştı. Hem Hubert'le özel yaşantılarını sürdürdükleri Paris'teki apartmanda, hem de Lascabanes ailesinin dinsel törenlerine katılmak için Lunegarde'da kalırken oturdukları bölümde. (Kuram faslını kısa keselim: Aslında, kaçınmaları değişik biçimlerde olduğu halde, ikisi de katılmıyordu.)

Belle-mère, gelininin anlayışsızlık göstermesini bekler gibi, **mon fils adore la chasse** diye kışkırtırdı.

Lunegarde'da bütün akşamlar sisli geçerdi sanki. Ne vakit

ateş yakılsa, tüterdi. Yaşlı prenses ardı arkası kesilmeyen bronşit öksürüğüyle sarsılarak pasyans açardı. Sen de avdakilerin dönmesini beklerdin. Önce bahçeden adamların daktilo tıkırtılarını andıran kuru, mantıklı sesleri gelir, sonra da koridorlardan çizmelerin patırtısı yankılanırdı. Koşup karşılasam mı? **Belle-mère** başını kaldırmadan pasyansına devam ederdi, ama hatanı yakalamak için tetikte olduğunu bilirdin. Soğuktan tüylerin diken diken olmuş, ısınmak için kollarını ovalıyarak beklerdin. Derken o çıkagelirdi. Uzattığın eli öper, bir yandan da seni burada, annesinin **salon**'unda, boyanmış mobilyalar, solmuş duvar kilimleri ve küfle bezenmiş bu salonda, kutsal bilinen şeylere karşı herhangi bir şekilde saygısızlıkta bulunmağa teşvik edebilmek için göz kırpardı. Teşvik ederdi de, çoğu kez kendi katılmaz, doğacak sonucu paylaşmağa yanaşmazdı. Evet, küf kokardı salon. Oysa Hubert'ten odun ruhu, kekik, sağlıklı bir bedenî uğraş ve kan kokusu yayılırdı. Kan kokusu belki de senin hayalinin ürünüydü ama, kanlı tüylerle sallanan kürklerden oluşan yığın bir gerçekti ya. Etlerin ayrılması için olduğu gibi avluya götürülür, sonra da iyi parçalar kubbeli mutfağa gider, arta kalanlar da kulübelere dağıtılırdı.

Bir gece Dorothy de Lascabanes karanlıkta çakıltaşından yapılmış yolda ayağı kayıp düşmüş, dizi sıyrılmıştı. Bir kan birikintisine basıp kaydığını sonradan farketti. Dizini sardı ve kimseye tek kelime söylemedi. Kan zehirlenmesinden az daha ölüyordu da, yine söylemedi.

Gizlediği çok şey vardı. Ketumluğu bazen çokbilmişlik şeklinde yorumlanıyordu. Lunegarde'de toplanan teyzeler, kuzenler ve bir-iki ahbap soğuklukla coşkunluğu ustaca birleştiren bir edayla **elle est admirable, vous savez - votre femme** derlerdi. Ne ölçüde **admirable** olduğunu pek çabuk anladı: Paraya önem verilmeyebilirdi, yeteri kadar paranız olursa tabiî. Konuşan bir köpek ise kısa süre için ilgi çekerdi. Bir kısmı İngilizcelerini ilerletmek hevesine kapıldıysa da, çoğu onun Fransızcasını tehlikeye atmayı tercih etti. Başka iklimlerden gelen bir yaratığın ismini andıran «Dor-rô-ti» nin yanısıra, sonuna dek düzelmeyen bu Fransızca, eğlendirici, tuhaf hattâ şık olma özelliğini korudu. Ayrıca, yaşlı adamları eğlendirebilmek gibi bir marifeti olduğunu da keşfetti. Genç kızların çoğu böyle bir yetenekleri olduğunu bilmez. Kendine güveni olan, daha güzel kadınlar ise, boş yere çaba harcamaktan hoşlanmaz. Yalnızca onları dinlemekle yetinip, görünmez bir melhem sürerek, gençlik rüyalarına kapılmalarını sağlıyordu. Sevecenlik diye nitelendirdikleri bu özelliğe bayılıyordu adamlar.

Oysa sevecen bir kadın değildi, hiç değilse onların sandığı kadar sevecen değildi. Mutlu bir evliliğin zırhının ardına gizlenerek, onlarla alay edebilir, hadlerini bildirebilirdi. Oysa, Hubert onu bırakıp gidince, gönlü istese aralarından bir âşık seçebileceği dört - beş kişinin, eklemleri gıcırdayan erkek domuzlarla, mafsal iltihabı çeken tosbağaların tümünün tekliflerini acemice reddetti.

Tek tesellisi edindiği ünvanla, kendini beğendiremcmesi yüzünden sona eren bir evliliğin ikide bir su yüzüne çıkan anılarıydı. Onu en fazla yıkan **belle-mère**'in ikisi için plânladığı akşamlardı: **Dor-rô-ti ile Hubert başbaşa kalmak istedikleri zaman.** Onun sinirleri kopacakmış gibi gerilir, yapma bir neşeye bürünen Hubert'in ise gözleri parıldardı. Ailenin rahat olduğunu iddia ederek devamlı oturduğu o düzensiz **salon**'dan kaçarcasına çıkarlarken, **belle-mère** başını kaldırmadan pasyans açmaya devam eder, Amédée Dayı gazetelerden kestiği haberleri defterine yapıştırır, Eulalie Teyze (Soylu Mrs. Scrymgeour-Talbot: **evet, şekerim, kocam erkeklerin menapoz çağına girince beni terketti.)** astrolojik araştırmalarını, Daisy de Pougues Teyze ise sözde hayatını zehir eden, aslında uğrunda yaşadığı sinüsleriyle uğraşmayı sürdürürdü. Odadaki her göz, ilgisiz gözkapaklarının altından dikkatle onları izlerdi. Kapı kapanır kapanmaz hepsinin başlarını kaldırıp dinlediklerini, koridorlarda yankılanan ayak sesleri ile böceklerin çıtırtılarını iletmekle yetinmeyen tahta kaplamalardan geçen en ufak gürültüyü duyabilmek için kulak kabarttıklarını biliyordu.

Dairelerinde mutfakları da vardı. Dolaptan bozma bir mutfak. **Le Butagaz** diye açıklardı yaşlı prenses, **est si commode - et vraiment pas cher.** Memnun etme isteği gelinin güzelce yemekler yapmasını sağlıyordu. Ama korkulu bekleyiş gecelerinde **omelette truffée**'si biraz tavava yapışır, soslarında bir **manque de liaison** sezilirdi. Ortalık, biri intihara kalkışmış gibi **Butagaz** kokardı. Hubert aldırmaz görünürdü: **tu es si gentille ma chére petite de te donner tant de peine.** Ciddi niyetini ispat için yaptığı şeyleri, hemen yatak düzeyine indirirdi: Sözleriyle yaltaklanır, eliyle baştan çıkarır, kısacası her türlü namussuzca yola baş vururdu. Şehveti, kayıtsızlığından da beterdi: **ton omelette bien baveuse m'inspire - bu gece daha ilginç şeyler yapacağız Dorothy.** Sonradan yarı sersemlemiş, yarı şaşkın, ama daima minnetle dolu olarak geriye bakışının dışında, en katı boyun eğmesi bile işkence olduğu halde. Ama «ilginç» davranmak yeteneğine sahip değildi: **non Hubert je ne veux pas.**

Bazen uykuya dalan prensi, tiksinmişcesine yellenirdi.

Belki de Hubert'i hiç bir zaman sevmemişti. Her şeyi açıklardı bu. Sadece hayrandı, bir hayranlık denizinde boğulacaktı sanki: Ünvanına, cildinin güzel rengine, küstahça kendini beğenmişliğine, Fransızlığına, simsiyah saç tutamlarının altında uzanan beyaz favorilere; evet, **eau de Portugal**'le yıkarmışcasına ıslatıp, fırçalıyarak değil de, neredeyse kamçılayarak şekil verince, içinde ışıkların oynaştığı saçlara.

Mon fils adore la chasse: Yaşlı prenses gelinini kışkırtıp, yanlış anlamaya teşvik ediyorsa, **la Cousine Marie-Ange** da Hubert'in ikinci karısına gerekli bilgileri vermek görevini yüklenmişti. Daha önce de evlenmişti Hubert, bunu sakladıkları yoktu. Aksine. **La pauvre Madeleine cette fille si douce qui est morte en couches on n'a pas pu sauver l'enfant non plus.** (O anda sizin kocanız olan adamın hayatında klasik bir dönem) Hubert perişan olmuştu (Neden olmasın? Neden olmasın?). Marie Ange'ın kırıldı kırılacak görünüşteki sarı dişleri, hâlâ kuzeninin ızdırabını tadar gibiydi. Üstelik Hubert'in yaradılıştan bir **coureur de jupons** olduğunu düşünürsen **(et pas difficile),** durum daha da dokunaklı bir hal alıyordu. Kuzenin pek iştah açıcı olmayan bu küçük suçlara uygun, pek de tatlı olmayan bir tebessümü de vardı. **Ama anlıyorsun değil mi Dor-rô-ti, açık sözlülüğümden söylüyorum bunları, bir de dostun olduğum için. Bir kadın kocasının moeurs'unu anlarsa, onu çok daha kolaylıkla elinde tutabilir.**

Marie-Ange'in kendi evlenmemişti. Avustralyalıya, Amerikalının haberini getirdiği gün, yıllara meydan okuyan şapkasının sorgucu heyecandan titriyordu, **une personne très commune née à Cincinnati le père a fait fortune dans le margarine.** Kuzenin dudakları margarinden değil de, en iyi cins Normandy tereyağının üstün cilâsıyla parıldıyordu. **Comme je vous plains ma pauvre amie.** Soğuk cildine değen siyah eldivenli sıcak parmaklar. **Mais ça ne durera peut-être pas vous savez bien qu'Hubert a toujours eu besoin de distractions on a même reconté qu'il avait tâté des garçons.** Kuzen salyalarının akmasına güçlükle engel olurdu. **Il paraît qu'il a eu une aventure avec un gondolier l'année passée...**

Yanağını nereden çıktığı belirsiz kürke bastırarak (unutmıyayım da, anneme sorayım), Dorothy Hunter, geç de olsa, duyguları kabuk bağlamış bir kocayı elinde tutabilmesi için yardımda bulunabilecek Kumarbazlar Perisini yardımına çağırdı.

Biri düşüncelerinin kapısını tıklatana dek. «Mad-damm? Ma-darm!» O haşlanmış suratlı hastabakıcı olsa gerek.

— «Evet?» Kendi sesini duyup umutsuzluğa kapılması için, iki hece yetti de arttı bile.

— «Mrs. Hunter —madam— sizi odasında kabul etmeye hazır.» Hastabakıcı, özenle hitap ettiği kapının öbür yanında gülümsüyor gibiydi.

— «Söyleyin ona, geliyorum. Teşekkür ederim. Şimdi gelirim. Teşekkür ederim, Hastabakıcı.» Yoksa 'Hemşire' mi demeliydi?

Genç kızlığının penceresinin dışında, bir görünüm yeniden şekilleniyordu. Manastırlarda araucaria ağaçlarının silüetleri altında, daha önce gördüğünü katiyyen hatırlamadığı, bir beton ve tuğla geometrisi. Bir an durup, bu yüzden daha da fazla gücenmesinin gerekip gerekmiyeceğini hesaplamağa çalıştı.

Sığınağının kapısını arkasından kapatan Dorothy Hunter, birçok kereler çiğnediği yoldan yeniden geçerek sahanlığa, koridora, oradan da annesinin yatak odasına gitti. De Lascabanes incilerinin yanında olmasına memnundu. Ne vakit mantıklı bir fikir ileri sürmesi gerekse, ancak ilham gelmesini bekleyebilirdi. O ilham da hiç gelmezdi nedense. En iyi anlarında bile harekete geçmezdi. İhtiyaç biçimlenirdi içinde. Ama bu defa, uzun ve titiz provalar sonucu öğrendiği bir rol, odaya girerken benliğine hâkim oldu ve hiç düşünmeden «İtiraf etmem gerek, canım!» dedi. «Hakkını yiyemem. «Eşi görülmez bir şey, değil mi, Hemşire?» Fransızca söyleseydi, çok daha inandırıcı bir havası olurdu.

Çünkü anne-mumya'nın yastıklara dayanmış başı, çarşafın altına yerleştirilmiş kemiklerin yapısı, bu insanî mûcizeyi reddediyordu. Ne var ki, ruhu bir boşalmaya hazırlanıyordu. Prenses tedirginlikle sezdi bunu.

— «Neymiş o eşsiz olan?»

— «Kızınızın —Prenses Dorothy'nin— şunu belirtmek istediğini sanıyorum: Hepimiz sizin harikulâde bir yaşlı hanımefendi olduğunuzu düşünüyoruz.»

— «Harikulâde bir yaşlı hanımefendi, demek? Hıh!» Mrs. Hunter dişetlerini birbirine yapıştırdı. «Sen onu benim külâhıma anlat!»

— «Ne dedin, şekerim?» Dorothy bu şeye; annesinin bileğine dokununca titredi.

Mrs. Hunter zavallıcığına Dorothy kızına nasıl cevap vereceğine henüz karar vermemişti ki, beklemediği bir yöne sürüklendi... Evet, kelimenin tam anlamıyle sürüklendi.

— «O gün babanla Mrs... Mrs. Hewlett'i ziyaret ettik. Şeyde oturuyordu, Wilberforce mu? Evet, ikide bir taşan bir ırmak da

vardı ama Hewlett'lerin evi bir tepe üstündeydi. Baban içkisini içerken, bir kuş gelip omuzuna kondu. Bir şeydi bu — neydi, Dorothy?»

— «Kanarya mı?» Prenses, hemşirenin yatağın yanına onun için yerleştirdiği meyilli koltuğa oturmuştu.

— «Bilmem. Hatırlamam gerek. Bugün hatırlıyamıyorum. Hemen hemen hatırlıyorum, aslında. Bak, dün lâhana yedik, berbattı. İçine bir şey koymuştu ahçı, kar... kur... Neydi o?»

— «Bilmiyorum, anneciğim. Kuşu anlatsana bana. Ötücü bir kuş muydu?» Kızı öne eğilmiş, bekleyen bir kuğu, boynunu merakla uzatmıştı. Yeniden buluşmalarının başarılı olmasını öylesine istiyordu ki.

— «Ah, tamam, **biliyorsun, muhabbet** kuşuydu tabiî!»

Prenses de Lascabanes kıkırdayarak dişlerini gösterdi. Yine okullu bir kız olmuştu, o güne dek hep olduğu gibi.

Hemşire alçak sesle «Bir yudum içmez miydiniz?» diye sordu. Aynı anda cam bir sürahiden yoğun bir sıvı boşaltıyordu. «İnsanı serinletir. Annenizin en sevdiği şey: arpa suyu.»

— «Teşekkür ederim, Hemşire.»

Hasta — «Sevmediğimi biliyorsun,» diye karşı koydu.

— «İlâç diye zorla içiriyorsun bana.»

— «Teşekkür ederim. Evet, Hemşire, bir bardak arpa suyu içmek çok hoşuma gider.» Hadi anneciğim, Mrs. Hewlett'in muhabbet kuşunu anlat bana.»

«Ben de onu anlatıyorum zaten. Alfred'in omuzuna kondu. Kolundan aşağı doğru yürüdü. Açık duran elinin parmağına kadar, sonra geri döndü. Yukarı çıktı. Şimdi bile gözlerimin önünde.» Mrs. Hunter gerçekten de dikkatle ileri doğru bakıvordu, aynaya... Buğulu aynanın içine ve ötesine doğru. «Mrs. Hewlett kuşu için o kadar endişe ediyordu ki, pencerenin dışında tüfekli bir bahçıvana nöbet tutturuyordu.»

— «Gerçekten mi? Peki ama niye?»

— «Bırakmıyorsun ki anlatayım. Kuşun pencereden dışarı uçup koruya gideceğinden, orada uzun otların arasında da bir kedinin beklediğinden kuşkulanıyordu. Kuşu kaparsa diye.»

— «Hey Allah, kimin aklına gelir bu. Tüfekli bir bahçıvan! Cikcik kuşa saldıracak kedileri gözlüyorsa, bahçeyle uğraşacak vakti kalmıyordur, değil mi? Nasıl uğraşsın, değil mi, Miss Dorothy — **mad-dam?**»

Dorothy arpa suyunu yudumladı. Aslında kimsenin onun fikrine ihtiyacı yoktu, lâf olsun diye soruyorlardı. Bir çocuğa sorar

gibi, cevap beklemeden. Bu ve içtiği soğuk masum şey prensesin canını sıkacağına garip bir tatmin olma duygusu doğurdu.

Badgery Hemşire «Yine de pek garip bir hikâye» diye lûtfen kabul etti.

O arada Mrs. Hunter başka bir düzeye geçmişti bile, belki de görüşün açıklık kazandığı bir yere, kafatasının dışına, korudaki uzun otların tepesine.

— «Mrs. Hewlett muhabbet kuşunu çok severdi. Onun için bu kadar zahmete katlanıyordu. Biraz da kıskandı sanıyorum. Yani kuşu Alfredle böyle flört etmesini.»

— «Peki sonra ne oldu, Anne? Kuş pencereden uçup gitti mi?»

— «Hayır.» Gözler ileri çevrilmiş, düşünceler geçmişi daha da fazla eşeliyor. «O gün kaçmadı. Dediklerine bakılırsa sonradan kaçmış. Başka bir gün...»

— «Bahse girerim ki, Mrs. Hewlett ne yapacağını şaşırmıştır. Bari kuşu yakalayabildiler mi, Mrs. Hunter? Yoksa kedi mi kaptı?»

— «Hayır. Yanlış hatırlamıyorsam, bahçıvan kuşu vurdu.»

— «Ah!»

— «Ayy, ma-**darın!** Bakın, bırakın ben alayım. Arpa suyunu üstünüze döküyorsunuz.»

— «Hayır, hayır, olamaz. İnanamam buna, Anne. Doğru mu söylüyorsun?»

— «Cesedini ırmağın kıyısında buldular. Boynundaki tüylerde kan henüz kurumamıştı.»

Mrs. Hunter anlattıklarına artık kendisinin de inanmadığını farketti. Ama görünüşe bakılırsa Dorothy pekâlâ inanıyordu. Mrs. Hewlett'ın muhabbet kuşunun ölümüne içtenlikle üzülüyordu. Sanki kendisi orada olsa önüne geçebilirmiş gibi. Bütün iyi destanlar böyle doğar zaten.

Dorothy yeniden öne eğildi. «Peki ama bahçıvan **deli** miydi?»

— «Kimbilir? Ya Lillian Nutley'i Mançurya'da —ya da neredeyse işte— öldüren âşığı? O deli miydi?»

Dorothy Badgery Hemşirenin dudaklarını sıkı sıkıya kapattığını farketti. Yassı, renksiz yüzde bu kısılı dudaklar, biraz daha pembe bir çıkıntı meydana getiriyordu. Aynı zamanda maske de anlamlı bir şekilde hafif hafif kıpırdanıyordu. Semaforla haberleşirmiş gibi. «Dr. Gidley'i bekliyoruz... Her ihtimale karşı.» Sonunda fısıldavarak «Olağan dışı bir hal olursa,» diye noktaladı.

Hitap ettiği kişi birden kendini son derece mutsuz hissetti. Prenses de Lascabanes değil, henüz Dorothy Hunter da olmamıştı. Koltukta oturan rastgele bir ziyaretçiydi. Hiç değilse Dr.

Gidley'i hatırlasa, aileyle ilgili olan görevliler ordusu arasından onun yüzünü çıkartabilse, belki de oraya ait olduğuna inanabilecekti. Ama hatırlayamadı.

Annesi hemşirenin dediğini ya duymamıştı, ya da duymamazlıktan geldi. «Bana bir şeyler anlat, Dorothy. **Yeni** bir şeyler. Herkes oradan oraya uçuyor. Bana havadis getirmenizi istiyorum.»

Dorothy bir şeyler bulabilmek için çabaladı. Ama öleceğini bilse, gene de bulamıyacaktı.

— «O kaynanan; hâlâ sağ mı?»

— «Hayır... Öldü. Sana yazmıştım.»

— «Ben de artık ölmüştür diye düşünüyordum.»

— «Bronşiti vardı.»

— «Yaşama iradesinden yoksundu, hepsi bu.»

— «Herkeste yoktur ki bu. Yoksa çok kalabalık bir dünyada yaşardık.»

— «Ya o öteki kadın... Hani guatrı olan... Eulalie?»

— «O da öldü. Söylemiştim sana.» Madam de Lascabanes **in extremis** annesinin hastabakıcısına döndü. «İngiliz olan teyzem... Kocamın teyzesi. Yani, Fransızdı ama, bir İngilizle evlendi. Côte d'Azur'da yaşamak için onu terkeden bir İngilizle.»

Badgery Hemşire büyülenmiş gibiydi. «Kocam da İngilizdi. Seylan'lı bir çay çiftliği sahibi. Bir keresinde, ama bir kerecik, balayımızda anavatana giderken Paris'ten geçtik. Gordon bir halk okulundan yetişmişti. Sussex'deki Brighton Koleji. Adını duydunuz mu?»

Prenses duymamıştı. Badgery Hemşire inanamadı buna. O kadar tanınmış bir okul...

— «Badgery Hemşire, artık çayınızı içme vakti gelmedi mi? Ya da ne içiyorsanız işte, çay, Madeira. Mrs. Lipmman'ın yanına inme vaktiniz gelmiş olsa gerek. Mutfaktaki dolapta bir şişe Madeira olacak. Fevkalâde bir içki. Alfred bir ara buna iyice dadanmıştı.»

— «Biliyorsunuz ki kuvvetli içkilerden hoşlanırnam ben. Bir yudum bile içmem.»

— «Kızımla —Mrs. Hunter'la— özel olarak konuşmak istiyorum!»

Hemşirenin bıçakla kesilmiş gibi düzgün eteğinin hışırtısından, kadını gücendirdiğini anladı. Demek bir değil, iki armağan vermesi gerekecekti: Mrs. Wyburd'a ve Mrs. Badgery'ye.

Hemşire kapıyı kapatınca, prenses hapsedildiğini hissetti. Yalnızca odada değil, kendi vücudunda. Uğursuz bir his kaplarnıştı

içini. Sanki bir felâket olacakmış gibi. Badgery Hemşirenin kal dırdığı arpa suyu bardağına uzanarak, o tiksindirici nesneden bir kaç yudum aldı. Huzura kavuşmak için ondan medet umuyordu Kör annesinin hâlâ dört bir yana yerleştirmekte ısrar ettiği ay naların birinde görebiliyordu kendini. Prenses bir sonraki ânın neler getirebileceğini düşünerek böylesine dehşete kapılmış olma saydı, kendi gözlerinin de derin, ışıklı, kısaca güzel olduğunu gö rürdü. Ama o şartlar altında zihni ancak korkutucu sonuçlar ha yalliyebiliyordu.

Gerçekte, Mrs. Hunter sevdiği biriyle yalnız olmanın ve tam bir sessizliğin zevkini çıkartıyordu. (Birbirlerini seviyorlardı, de ğil mi? Hiç bir zaman başkalarından emin olamazsınız. Bir de bakarsınız, ömürleri boyunca sizden nefret etmişler.) Bu tam ses sizlik, de Santis Hemşireyle paylaştıkları anları da hatırlatıyordu, fakat öz olarak başkaydı tabiî. Gece hemşiresiyle çoğu kez, zih nî melek... İşte her neyse, o şeylerine tam anlamıyle sahip bile ol sanız tarif edemiyeceğiniz kadar geniş ve kişiliksiz bir şeye ta pınmakta birleşirlerdi. Ne var ki, bu beraberlik, şimdi Dorothy ile tatmaya başlayacağını umduğu bu kusursuz sessizlik de yabancı değildi ona. Daha önce, son hastalığında Alfred'e bakmak için 'Kudjeriye' ye gittiği zaman aynı duyguyu tatmıştı. İnatçılık ya da sahip olma arzusunun karmaşıklığından arınmış, zihinlerinin bir birine kenetlendiği anlar yaşarlar, ama bu şekilde birbirlerinin içinde kaybolup çevreden kopmaları, temasın verdiği rahatlıktan yoksun kalmalarına da sebep olmazdı. Hiç değilse sen bunları **hisseder,** karşındakinin de aynı duyguyu paylaştığına inanır veya inanmak isterdin.

Mrs. Hunter, sessiz sedasız oturan kızından kendisine doğru uzanmış antenleri hesaba katarak, incelikle öksürdü.

Dorothy yutkunarak «Bana kalırsa, sana başka bir halı alma larının vakti gelmiş de geçiyor bile, şekerim,» dedi. «Baksana, bunun iyice havı dökülmüş. Hele kapının önündeki kısım felâket.»

Mrs. Hunter soluğunu tutarak kaşlarını çattı. «Farkına var madım.» Sonra kendine geldi. «Söylemediler bana.» Parmakları nı kabuk gibi kaplayan yüzüklerin bir iki tanesini yerinden oynat maya koyuldu. Her halde öleceğime karar verdiler. Yeni bir halı almaya değmez, diyorlar.»

Dorothy o malûm acıklı sesleri çıkarmaya başladı.

— «Ama benim ölmeye niyetim yok; ancak keyfim isteyince öleceğim. İnsan ölmek istemezse, ölmez. Yok, tepesine yıldırım düşerse, o başka.»

— «Kimse senin, ölmek üzere olduğunu ima etmeye çalışmıyor, anne!»

— «Öyleyse ne demeye herkes dünyanın dört bir bucağından uçaklarla buraya koşturuyor?»

— «Hastasın diye. Değil miydin yoksa?» Dorothy karyolanın ayaklarından birini tekmeliyordu: Diğer yönlerden kusursuz olan ayağına yakışmayan, yersiz bir davranış. O klâsik Pinet ayakkabıları giymekten hiç vazgeçmemişti. Bu konuda modaya aldırmamakla hata ettiğini, ancak her şeye kulp takmaya meraklı olanlar öne sürerdi. Pinet ayakkabıları ile minik Chanel giysisinin gerisinde beceriksiz okullu bir kızın gizlendiğini de yine bu ters kişilerden başkası fark edemezdi. Karyolanın ayağını tekmelemeye devam ederek, somurtmaların yüküyle ağırlaşmış dudakları arasından «Hasta olmadığını söyleyemezsin,» diye tekrarladı.

Annesi «Yetti artık Dorothy,» dedi. «Lûtfen yapma. Mobilyalarımın harap olmasını istemiyorum. Duygularını kontrol etmeyi öğrenmelisin.»

Prenses de Lascabanes ağlamak üzere olduğunu hissetti. Çünkü şimdiye dek daima duygularını gereğinden fazla kontrol etmekle suçlanmıştı. Ayrılacakları sırada kocası bile onun, «Soğuk» olduğunu iddia etmemiş miydi?

— «Düşünüyorum da, hemen uçağa atlayıp buraya gelmeni, duygularını kontrol edemeyişinle izah ediyorum. Daha doğrusu, bu şekilde izah etmek **istiyorum.**» Annesi hâlâ saldırısına devam ediyordu. «Sana felç geçirdiğimi söylediler her halde. Öyleyse çok yanlış bilgi vermişler. Ben sadece; yani felçli falan sayılmam.»

Dorothy Hunter ellerini tozlu, eski, rahatsız koltuğun iki yanından içine doğru bastırdı. Odadan dışarı kaçacaktı.

— «Her neyse, uçağa binip geldin... Öldüğümü gözlerinle görebilmek, ölmezsem para istemek için. Basil'in de senden farkı yok.»

— «Hey Allahım, anne, sen insanca hisler duymanın mümkün olduğuna inanmıyor musun?» Kızı ellerini öfkeyle koltuğun derinliklerinden kurtardı. Annesinin sözlerinin acımasızlığı, yarıya yarıya doğru olmasından ileri geliyordu. «Basil için bir şey söyliyemem. Hiç görmüyorum onu. Basil her türlü kötülüğü yapabilir.» Bu öylesine yerinde bir yargıydı ki, kendi utanç nöbetini de bir nefret dalgası içinde boğarak yok etti.

Hayır, etmedi. Yalandan hiç hoşlanmazdı. Hele bazen söylemeye mecbur kaldığı yarım yalanlardan.

— «Çok **haksızlık** ediyorsun!» Sızıldanması önce inlemeğe, sonra düpedüz ağlamaya dönüştü.

Mrs. Hunter tek bir ruh haline gelebilecekleri noktaya ancak ulaştıklarını hissetti. Böyle bir duygusal patlamayı meydana getirebiliyordu demek. Hem etkilenmiş, hem de biraz mahçup olmuştu.

Dorothy'ye seslenmesine, onu kendine yaklaşmaya çağırmasına gerek yoktu: Düşünmeden yaptıkları hareketler eş duygulardan doğuyordu. İşte yine o sıska, daima acı çeken küçük kız, başını yastığa senin başının yanına koymuş, çarşafı didikleyip duruyordu. Biraz sonra birlikte ağlamaya başladınız, ama yumuşacık, tatlı bir ağlamaydı bu.

— «Eh, hiç değilse biraz açıldın, iyi geldi sana,» dedi. Mrs. Hunter. Zevk için ağlamalarının artık bağışlanacak yanı kalmamıştı.

— «Nedir o iyi gelen?» Dorothy, vücudunun yarısı yatakta, yarısı koltukta koca bir yumak gibi durmaktan bıkarak, doğruldu. Rahatça yerine yerleşip, sıkıntılarını kovmaya çalıştı. Bu arada Prenses de Lascabanes uzaktaki aynalardan birine göz atarak, elinin birkaç vuruşuyla saçlarını düzeltti. Ne aynadan yansıyan hayali, ne de annesinin «Bir güzel ağlayıp» açılmanın ona iyi geleceğini ima etmesi içini ferahlatmamıştı.

Mrs. Hunter rastgele bir bahane bularak, «yani, Sidney'in havası demek istiyorum,» dedi. «Onun için gelmedik mi buraya? Senin bronşitin yüzünden. Gogong'daki fırın gibi sıcak yazları izleyen kara kışlardan kurtulmak için.»

Bunun Sidney'e gelmelerinin resmî nedeni olduğunu bilen Dorothy «Aslında bronşit olduğumu pek hatırlayamıyorum,» dedi. «Her halde çok küçüktüm.»

Mrs. Hunter «Basil hatırlar,» dedi. Sonra bunun çok iddialı bir söz olduğuna karar vererek, bir açıklama yapmak gereğini duydu. «Basil en ufak ayrıntıyı bile hatırlar.»

— «Basil bir dahidir.» Dorothy, artık bu gerçeği kabullenmişti, gücenecek hali yoktu. Bu üzgünlükle her şeyden alınmaya kalkması pek yorucu olurdu. Şimdi yalnızca küçük görüyordu. Sessizce.

— «Sidney'in havası sana iyi geldi. Hemen kendini toparladın, gayet iyi hatırlıyorum. Bir daha da bronşit olmadın.» Aslında aynı bitki üstünde oluşmuş değişik bir çiçek gibi açan kendisiydi. Yapış yapış bir yaz gününün bitiminde, güney rüzgârı esmeye başlayıp, giysilerinin altında vücudunu okşarken, kendini nasıl çıplak hissettiğini, yabancı duygulara kapıldığını da hatırlıyordu.

Prenses «Sidney'in güvenilmez bir iklimi vardır,» diye şiddetle karşı koydu. «Habire değişen, düzenbaz bir iklim. İşte onun için insanları da böyle ya.»

— «Ama dost, konuksever, **vermekten** hoşlanan insanlardır onlar.» Mrs. Hunter turistlere ülkenin ahlâkî özelliklerini belirten broşürlerden bir cümle okur gibiydi.

Sonra, her halde çarpışmada kimin üstün geldiği belli olmadığı için, annesi sordu. «Kışın... Paris'te... Yünden iç gömleği giyer miydiniz Dorothy?»

Prenses «Hayır,» diye cevap verdi. «Çünkü içerde şeyler vardı **salamandres.** Dışarı çıkarken de kürkümü giyiyordum.» Bir an düşündükten sonra işi sağlama bağlamak için «Çizmelerim de kürktendi,» diye ekledi. İleri sürdükleri aklı başında her Fransız kadınını ikna ederdi.

— «Ama en iyisi yündür Dorothy. Bir de biftek. Kendi başına yaşayan her kıza şu öğüdü veririm: Erkekler sizi yemeğe davet edince biftek isteyin.»

— **«Bien saignant.»** Dorothy de Lascabanes gürültülü bir kahkaha attı. «Ama artık erkekler beni yemeğe çağırmıyor, Anne. Ya da, pek ender çağırıyor.»

Mrs. Hunter bu sözlere inanmamış gibiydi, hiç değilse kendi yönünden inanmamıştı. Ağzını birden kapattı. Sonra yeniden açarak, «Bir adam vardı,» dedi. «Neydi adı? Athol Bilmemne. Hiç hoşlanmıyorum ondan. Bir şölende tanıştık. Athol Shreve miydi yoksa? Bu eve taşındıktan sonra. Gerçekten hoşlanmıyorum. Ticaretle mi uğraşıyordu, yok yok daha berbat bir şey... Politikayla.»

Dorothy birden yerimden fırlayıp, odadan dışarı kaçabilir miyim diye düşündü.

— «Bana yolculuğundan bahsetmedin. Sana güzel yemekler verdiler mi bari, şekerim?» Toplumsal hayata has konuşmaların sığ sularında dolaşan Mrs. Hunter gözlerini kırpıştırdı.

Madam de Lascabanes bu çağrıyı sevinçle kabul etti. «Evet. Onu garantiye aldım: Air France'la geldim. Yemekleri müthiş şekilde uygarca hazırlıyorlar. Qantas'ın uydurma yemeklerine benzemiyor.»

«Ama şekerim... Quantas! Dünyanın en iyi hava yolu!»

Anne, kızının burnundan soluduğunu duydu. Fransızların ünlü küçümseme işareti. Fransızlar kendi değer yargılarına her zaman çok güvenirlerdi. Dorothy ise, o zıpçıktı prensin yüzünden, daima

olabileceğinden fazlasına ulaşmaya çalışarak duygularını karıştırmış, düğümlemiş, neredeyse boğulacak hale gelmişti.

Mrs. Hunter onu karşısında görür gibiydi: Üst dudağındaki gamze, çenesindeki çukurla, lokantanın pembe ışıkları altında. Kendisi, **tournedos Lulu Watier** ısmarlamıştı. İlk bakışta duydukları karşılıklı kınamanın şaşkınlığı geçince, Hubert'le birbirlerinin varlığından hoşlandıklarını anladı. Alfred, «Bizim oralarda yemekler daha basittir,» diyordu. «Bir sürü baharatla, yok efendim bir takım soslarla damaklarımızı gıdıklamaya kalkmayız biz.» Durumu daha beter hale de koyabilirdi, neyse ki kadın masanın altından ona bir tekme atmayı akıl etti.

Düğün için onlar Fransa'ya gitmişlerdi. Yaşlı prenses **ce pays si lointain et inconnu**'ye gidemeyeceğinde ısrar etmişti çünkü. Elizabeth Hunter hayatında ilk defa birisinin ayağına gidiyordu. Doğrusu, pek inanamıyordu buna. Sonra, küçük Dorothy'sinin Roma Katolik Kilisesine girme sorunu da vardı. Ama inanmak zorunda kaldı. İşte gösterişsiz küçük kızın Lanvin'in diktiği giysisi ile, **tissé exprès à la main â Lyon** giysiyle orada, nikâh törenindeydi. Ne olursa olsun, istediğince nazik ve nişanlarla donanmış olsa da, kızının bir prensin orospusu olmasına izin verdiğini aklından çıkartamıyordu. Bir an için, koronun sesi ve günlük kokuları arasında, Elizabeth Hunter ruhunun diken diken olduğunu hissetti. (Aslında hiç bir zaman dindar olmadığın düşünülürse, garip bir duygu. Belki de, buluğ çağında, ırmağın kıyısında dolaştığın berrak sabahlar hariç. Hayır, hayır, daha sonraları başka, çok daha gizli anlar da yaşamıştı.) Sonra çocuğunun başının etrafında gelgit gibi yükselip alçalarak dalgalanan kelime seli, onu da sürükleyip götürmüştü. Onun **çocuğu!** Birkaç tane yaşlı Fransızın gözleri ona, gelinin annesine çevrilmişti. Seçkin ruhları ile naftalin kokuları arasından bakan yaşlı beyler. Sonra, mihrabın basamaklarında duran rahibin gözleri. Bir rahiple hiç göz göze gelmemişti. Hele bakışları böylesine insanın içine işleyen bir rahip. Soğuk gözler, yakıcılıktan yana birincidir. Allahtan, Alfred'in omuzu vardı. Her zaman olmasa da, gerektiğinde dayanılabilecek bir omuz.

— «Alfred'in ne kadar çelişkiden uzak bir insan olduğunu düşünürsen, başımıza gelen olayların hiç birine şaşmamasına çok şaşırmak gerek,» dedi Mrs. Hunter. «Bullivant'lar... Dorothy, Bullivant'ları görecek misin?»

— «Hayır, neden görecekmişim?»

— «Ama Cherry senin çok iyi arkadaşındı. Sonra, hani o se-

fer, seni Paris'e Bullivant'lar götürdü. Baban onlarla gitmene karar vermişti. Çok güvenilirdi onlara, biliyorsun... Charles ve Violet'e... Yabancı ülkelerde seni koruyacak, güvenilir kanatlar altına sığındığını sanıyordu.

— «Bullivant'lara mı kusur buluyorsun şimdi?»

— «Kimseye kusur bulmuyorum ben.»

«İçim rahat etti. Biliyorsun benden başka kimsenin kusuru yok.»

Mrs. Hunter, seste mazohist bir anlam seçer gibi oldu. Bu durumdan yararlansam mı, yararlanmasam mı diye düşündü.

— «Yine de Cherry'yi göreceğini umarım. İyi bir adamla evlenmiş. Öyle dediler bana, ama ben hiç görmedim. Borsa simsarıymış, ya da ona benzer bir şey. Kuzey Kıyısında oturuyorlar. Tabiî, bunu değiştirmek imkânsız. Cherry çok mutlu.»

Anzac Bulvarından aşağı doğru bir cankurtaran avaz avaz bağırarak gidiyordu, belki de bir itfaiye arabası. Daha Sidney'deki cankurtaranların, itfaiye arabalarının, polis arabalarının seslerini ayırt etmeyi öğrenememişti.

— «Dorothy, şekerim, bu eve neden yerleşmek istemediğini anlamaya çalışıyorum. Birbirimizi teselli ederiz. Mükemmel bir ahçı. Tabiî, önce yetiştirmem icap etti... Bildiklerimi ona gösterdim. Mrs. Lippmann. Kâhyamla tanıştın mı?» Dorothy yerinde kıpır kıpır kıpırdanıyordu.

— «Eski odanda. Tamamen senin bıraktığın gibi. Başkalarının benliğine saygı göstermek gerek... Asıl benliklerine. Kendileri bu benliği parçalayıp yok etmeye çalışsalar bile. Ama ben sana odanı, anahtarlarını teklif ediyorum. Sana maddî güvenlik teklif ediyorum. Paris'teki o doğru dürüst ısıtmayan apartman katının ne kadar... Ne kadar uğursuz olduğunu bir anlayabilsen.»

Dorothy de Lascabanes annesine bir ültimatom, gerekirse gaddarca bir ültimatom vermek için, onun yatağının başucuna koşmuştu. Şimdiyse taşınamayacak kadar ağırlaşan başını iki elinin arasına almış, öylece oturuyordu. Elleriyle başına destek olmaya çalışıyordu. Bileklerinin gerisinden **«Bilmiyorum,** Anneciğim,» diye mırıldandı.

«Öyleyse bir düşün, şekerim. Aniden karar verilmez tabiî... Yokluk çekmeni istemem, asla... Bu nedenle de...»

Sustular. İkisi de. Prenses bir cıva gölüne batmış gibiydi. Mrs. Hunter ise, bu maddeden yapılmıştı zaten. Doğuştan.

«Hadi, anlat bana, Dorothy. Geldiğinden beri söylemedin. Paris'ten gelirken yolculuğun nasıl geçti? Hava nasıldı?»

Madam de Lascabanes tecrübeleri sonucu şu gerçeği öğrenmişti: Yaşlı kimseler havayla çok yakından ilgilenir. Romatizmaları ve soğukalgınlıklarından sahte yakınışlarının gerisinde doğanın düşman güçlerine karşı duyulan dehşetin, bu güçlere yakıştırılan doğaüstü niteliklerin gizlendiği bir ilgi. Bu dehşet duygusu bir mâkul davranma çabasıyle gülerek silinmek istense de, bir duygusuzluk perdesinin ardına atılmak istense de, gerçek değişmiyordu.

Onun için Mrs. Hunter'in sesinde korkuya yakın bir anlamla, «**Sert** miydi hava?» diye sorması kızını hiç şaşırtmadı.

«Hayır. Yani, yolun büyük kısmında iyiydi. Ama Bengal Körfezinin üstünde bir ara bozuldu. Evet, o vakit bayağı sertleşti.»

Madam de Lascabanes yine bir eliyle incilerini, bir eliyle saçlarını koruduğunu farketti. Elbette utanması gereksizdi. Annesi nasıl olsa göremiyordu. Üstelik de ihtiyarcığın öyle pek korkmuşa benzer hali yoktu. Daha çok, keyifli bir bekleyiş içindeydi.

— «Bir ara hava öyle sertleşti, öyle berbatlaştı ki, adamakıllı korktum. O güne dek hiç korkmadığım gibi korktum. Fırtına yüzünden Sidney'e geç varacağımızı falan düşünmeyi bir yana bıraktım. İnfilâk eden, denize düşen, parçalanan uçaklar gözlerimin önünde dans etmeye başladı. Derken yanımda oturan adam bana cesaret verdi.»

«Nasıl?» Mrs. Hunter yine gözlerini kapamıştı. Sorusunun ardından, o uyanış horlamalarından biri duyuldu. Sonra, sanki hayat verici bir esinti bekliyormuşcasına, ağzı tekrar açıldı.

Prenses «Bana söyledikleriyle,» diye cevap verdi. Kendine has tebessümü, yüzüne güzelliğe yakın bir anlam kazandırmıştı.

«Ne?» Mrs. Hunter amansızca horlamaya koyuldu.

Madam de Lascabanes, dört bir yanını sarmış, çeşitli dillerde gevezelik eden yolcuların hiç birine, hayat hikâyesini anlatmaya başlama cesareti vermediği için kendi kendini kutluyordu. Hamarat motorlardan çıkan seslerin örtüsü altında, aklına taktığı şeyleri düşünme fırsatını bulduğu için mutluydu. Normal olarak, yolculuk sırasında kimseyle arkadaşlık kurmaktan hoşlanmazdı, kimliğini bilmediği kimselerle yolculuk yapmayı severdi. Ama bu defa içine girdikleri fırtına, sinirlerini kamçılayarak, kopma noktasına getirmişti. Utanmasa, haykıracaktı.

Yola çıktıklarından beri, ciddiyetini bozmadan ve pek de merak etmeden, yanında oturan yaşlı adama bir-iki kere göz atmıştı. Fransız da, İngiliz de değil, diye düşündü. Yoksa Beyaz Rus mu? Hayır, profili o kadar düzensiz, kesin çizgilerden yoksun değil.

Kendi kendine yeten bir yüz bu. Biraz da maddî. Komşusu vakit öldürmek için pasaportunun yapraklarını çevirmeye başlayınca, yeniden baktı... Hâlâ merak ediyor sayılması. Belki de yalnızca vakit öldürmek için. Adam Hollandalıydı.

Bu da bir teselli, diye aklından geçirdi. Hiç değilse, beyazı, temizi her şeyden üstün tutan, ahlâkın doruğuna varmağa çalışan Avustralyalı ruhu için. Fransız benliği ise, sıkıldı, adamı sildi aklından. Ancak fırtınaya iyice yakalandıkları zaman, benliğinin birbirinden ayrı iki parçasını korku birleştirince, Hollandalının yanında olmasının değerini anladı.

Tıknaz, dört köşe bir adamdı. Vücudu sertti. Omuzuna çarptığı vakit anlamıştı bunu. Elleri de kare biçiminde ve sert görünüşlüydü. Gençliğini yitirmiş, ama esnek bir güce sahip eller. Aynı zamanda, adamın bambaşka bir ruha sahip olduğunu da sezdi. Başkalarının boyun eğdiği fizikî sınırları aşıp geçen bir ruh. Sade, rahiplere has bir havası vardı. Ama kaynanasının çevresine toplamaya pek meraklı olduğu resmî görünüşlü rahiplere değil de, bir köy papazına, doğuştan yol gösterici olan, azaba alışık bir ruha, bir özgür düşünce taraflısına benziyordu.

Adamın yaşının böyle hayaller kurmasını mazur göstereceğini düşünerek bunları aklından geçiriyordu ki, yolcular birden emniyet kemerlerinin izin verdiğince, yerlerinde zıpladılar.

— **«Ah, comme j'ai peur!»** Prenses de Lascabanes inleyerek, gülümsedi. Kendi kendine mi, adama mı, bilinmez.

Hollandalı akıcı, doğru bir İngilizceyle «Korkmuyorsunuz ya?» diye sordu.

Dorothy de Lascabanes, «Eh, pek sayılmaz,» diye cevap verdi. «Biraz doğruluktan şaşmamaya karar vermişti. Sonra, uygun bir Anglo-Sakson ses tonu edindiğine inanınca, «Sadece gecikeceğimizden korkuyorum,» diye ekledi. Sonra da öksürdü. Gözleri yanıyordu.

Hollandalı yeni arkadaşını aydınlatmak için «Sanırım bir kasırgaya yakalandık,» diye bilgi verdi.

Kadın elinden geldiğince soğuk bir edayla «Hiç sanmam!» dedi. «Bu kadar yüksekte kasırga bizi bulamaz, değil mi? Yoksa yakalar mı? Kasırgaların özellikleri hakkında pek bilgim yok da.»

«Ben de denizde olanları bilirim, tecrübem oradan.»

Bunu duymanın kendisini neden o kadar memnun ettiğini bilmiyordu ama, memnun olmuştu işte. Daha derinden soluk alıyor, adamın eline de yenilenmiş bir merakla bakıyordu.

Başlangıçta, adam başını kadının omuzuna doğru eğerek,

seslerinin hangi açı ve uzaklıktan yekdiğerinin kulağına erişebileceğini hesaplamıştı. Sonra, bağlantı kurdukları zaman bile, Hollandalı dönüp de komşusuna bakmadı. Hem öyle samimi, hem de o denli resmiydiler ki, Dorothy günah çıkartma törenini hatırlamaktan kendini alamadı. Hubert de Lascabanes ile evlenmesinin sağladığı pek az sayıdaki yararlardan biri. Biran, aklına ne gelirse, bütün bildiklerini bu «rahip» e anlatmak, içine karşı konulmaz bir arzu duydu. Sonra, onun davranışlarından, rahatlatıcı formüllerin hiç birini öğrenmemiş olabileceğine karar vererek fikrinden caydı.

Kısmen yanılmıştı, tabiî.

«Birkaç yıl önce gemimle denize açılmıştım, bir şilebin süvarisiydim.» Hollandalı, heyecansız, bildiğini inatla ileri süren sesiyle anlatıyordu. «Kasırgaya yakalandık, az daha batıyorduk. Saatlerce oradan oraya atıldık, sürüklendik. Birden sakin bir noktaya vardık. Denizde rastladığım en sakin nokta, en üstün sükûnet. Tanrının izniyle fırtınanın gözüne girmiştik. Bilir misiniz bunu? Fırtınanın ortasındaki sakin noktayı? Orada yatıp dinlendik bir süre, çevremizde deniz kuşları vardı, yüzlerce kuş. Onlar da suyun üstüne uzanmış, dinleniyordu.»

Uçağı sarsan hava akımı birden öylesine hafifledi ki, Madam de Lascabanes utanmaktan kendini alamadı. Belki de Hollandalı kaptanın anlattığı sükûnete tanık olma şansının kendisine hiç bir zaman tanınmayacağını düşünerek üzüldü. Yine de, kapanmış kanatlarıyla, çevrelerinde yüzen deniz kuşlarını gözünün önüne getirebiliyordu.

«Tabiî sonra bir varta daha atlattık. Gözden uzaklaştıkça, fırtınanın diğer duvarına yakalandık. Ama diğeri kadar şiddetli değildi. Şiddetin kendi kendini tükettiğini anlıyordunuz.»

Adam gözlerini yumdu. Oysa kadın ona öyle çok şey sormak istiyordu ki... Belki de gözlerini açınca sorabilir, sormaya cesaret edebilirdi. O arada yarı rüya görerek, yarı düşünerek yerinde oturdu. Gözlerini, adamın elinin üstündeki belirli olacak kadar çıkık, fakat kıpırtısız damara dikmişti.

Adam gözlerini açınca, yerinden kalkarak tuvalete gitti. Anlaşılan, miskin fırtınaları geçmişti. Yine de Bangkok'a iniş için kemerlerini çıkarmamaları öğütlendi.

Bu nedenle, Hollandalısı ile bir daha konuşamadı. Ancak mırıldandılar, homurdanıp, baş sallayarak birbirlerine gülümsediler. Havaalanında uçaktan inerken, ortak bir sırra sahip oldukları için çok eğlenmişe benziyorlardı.

Kendisini Avustralya'ya götürecek uçağa burada bindi. Belki de bir daha görmemek üzere, Hollandalısını da burada yitirdi.

— «Hepsi bu kadar mı?» Mrs. Hunter gözlerini açmıştı.

«Ah, evet. Anlatacaklarımın bir özelliği olmadığını biliyordum. Bu normal, ama bir yandan da olağanüstü adamı dinlemeyince, etkilenmezsin zaten. Bana kalırsa o, (Dilin balta girmemiş hain ormanlarında yolunu bulmak için çabalıyordu) sükûnetin, hikmetin ruhuydu.»

Birden Dorothy Hunter, annesinin artık sönmüş gözlerinde o bildik madenî parıltıyı görerek toparlandı, hayallerinden sıyrıldı.

«Dorothy, sana bir fırtınada başımdan geçenleri anlatmış mıydım ben?»

Annen, bilmediğini söylemen için kışkırtıyor seni. Merdivenlerin üst başında durmuş, kollarını ileri doğru uzatmıştı. Ona en çok yakışan, serinliğini ve kusursuzluğunu ortaya koyan göz kamaştırıcı beyazlıkta bir giysi vardı sırtında. Şimdi ise, bir evlilik deneyi geçirip, bir takım kuşkuları defetmeyi başardığı ve olgun sayılabilecek bazı sonuçlara varabildiği halde, yalnızca bir kız çocuktu. Bu dünyevî otoritenin kendisini neyle tehdit ettiğini, hangi gerçeği göstermeğe çalışacağını korkuyla, neredeyse panik içinde bekleyen bir kız çocuk.

«Hayır,» diye karşı koydu. «Anlatmadın. Daha doğrusu, bir şeyler hatırlar gibiyim, evet... Bir fırtına lâfı geçmişti.»

Korunmalıydı. Herhangi bir şekilde bağışlanması gerekiyordu. Annesi bunu anlasın, n'olur. Bu kadarcık bir ayrıcalık tanısın ona.

«Eğer sana yazmadımsa, kızgınlığımdan yazmamışımdır. Öyle çekip gittin diye, hırsla... Aniden.» Mrs. Hunter'ın sesinde makûl, sakin, adil bir anlam vardı. «Warmings ailesi bizi adalarında kalmaya çağırdı. Onların hemen gitmesi gerekiyordu. Çocuklardan biri hastaymış, galiba. Sonra sen bir aceleyle kalkıp gittin. Çok heyecanlı olaylar kaçırdın, kendini rezil etmen de cabası.»

Mrs. Hunter tatlılıkla güldü. Sanki hâlâ o küçücük, zarif dişler vardı ağzında. «O profesörün ismi neydi?»

Dorothy Hunter cevap veremedi. Heyecandan dili tutulmuş, buz kesilmişti. Oysa saçmalıktı bu. Aradan on beş yıl geçmişti.

«Neyse, kasırgaya bu adada yakalandık. Dur, anlatacağım sana. Hele biraz kuvvetimi toplayayım da. Kuşlar gözümün önüne geliyor, tıpkı senin Rus'un söylediği gibi.»

Gücü kuvveti azalsa da, zalimlik yeteneğinden hiç bir şey kaybetmediği muhakkaktı. Edvard Pehl'in adını ortaya atması... An-

nesi, en sevecen olduğu anlarda bile, insanın kalbine bir bıçak saplama zevkinden mahrum kalamazdı. Onu güzelliğinin doruğunda olduğu sıralarda sevmek, ya da «hayran» olmak, ki çok kişi olmuştu bu deneyi geçirmişti, mücevherlerle bezenmiş bir kını sevmeyi andırırdı. İçinde bir kılıcın gizlendiği bir kın. Bilinmez bir dürtünün etkisiyle, bu kılınç takırdar, tapınanların kulaklarını kesmeye, parmaklarını, dillerini kopartmaya, veya daha da kötüsü, kalplerini delmeye yeltenirdi. Bunu bildiğimiz halde, kendimizi sunmaya devam ettik. İstemiye istemiye olsa da... Yine de sunuyorlar; bu eski, üstündeki mücevherler gevşeyip dökülmüş, boş kalan yuvalar bakır pasıyla dolmuş kına... Kının kendisi de öcalıcı bir yarı-silâhtı zaten. Kılıç, geçen onca yıla ve sürekli kullanılmaya rağmen, hâlâ keskindi.

Annesine olan sevgisini tanımlaması gerekiyordu artık. Şimdiye dek anlayışının dışında kalmıştı bu.

Ya kasırga? Neden, neden fırtınanın gözünü tanımak hakkı da Elizabeth Hunter'a verilmişti? Her şeyin üstüne, bir de o! Yoksa canlandırıcı ruh hallerine sahip olma yetkisi dünyevî, duygusal yaradılışlarından son barış ve bağışlanmaya geçişleri kolay olsun diye, yalnızca çok yaşlılara mı veriliyor? Annesi, dinlenen kuşların ortasındaki huzur dolu anı belki de hayalinde canlandırmıştı. Tıpkı, Mrs. Hewlett'ın uçup giden muhabbet kuşu ile deli, belki de şaşkın bahçıvanı canlandırdığı gibi. Prensin zihnine kazıdığı yılgınlık duygusunu, vücudunun zorlanmasından çok daha etkileyici biçimde hatırladığı halde, Dorothy de Lascabanes kuşun öldürülmesinin uydurma bir olay olmadığından kuşkulanıyordu.

Sonra kapının tıklatılması ve Badgery Hemşire'nin sesiyle bir sesleniş: «Mrs. Hunter? Size güzel bir sürprizimiz var, şekerim. Dr. Gidley bizi ziyarete geldi.»

Anlaşılan hemşire ya çok cesurdu, ya da çıldırmıştı ki, cevap beklemeden kapıyı açıp içeri girdi. Allahtan, bir defaya mahsus olmak üzere, doğru bir karar vermişti.

Hastası, dersini önemsiz de olsa öğrenmiş küçük bir kız öğrencinin sesiyle konuştu. «Çok nazik bir davranış,» dedi Mrs. Hunter.

— «Uğramadan edemeyiz, değil mi ya? Tam da buradan geçerken.. Değil mi?» Genç, iri yarı bir adam olan doktorun yağlı bir kahkahası vardı.

— «Edemezdiniz elbette. De Santis Hemşireye telefonda söz verdikten sonra...»

Doktor söyleneni duymamazlıktan geldi, ama nöbetçi hemşire

dudaklarını büzdü. Şımarık hastasının kötü davranışını ayıplama çabasıyle yanaklarını patlayacak gibi şişirdi.

Birden hatırladı. «Bu da... kızı... Dr. Gidley.» Yine de, sesinde bir damla asit gizliydi. Oysa altın çerçeveli gözlüklerin gerisindeki gözleri, güneş ışınları saçıyordu.

— «Ahhh!» Doktor korkmuşcasına geri çekildi. Ama, solumakla tıslamak arası bir ses çıkartarak, elini uzattı.

Prenses, adamın kendisini daha önce hiç görmediği ender rastlanır bir hastalık sandığı ve koşup gizlice bir kitaptan hakkında bilgi edinmek istediği izlenimine kapıldı. Uzatılan eli sıkmadan, «Nasılsınız, Dr. Gidley?» diye sordu. Görmeyeli epey büyüdüğü halde, doktor, hiç değilse onun gözünde veya o an için, hatları neredeyse bellisiz denebilecek kadar silik yüzüne bir çift şık koyun pirzolası oturtulmuş devasa bir bebekti.

Haddinin bildirildiğini farketmişe benzemeyen doktor, yatağa yaklaşıp çantasını (kendinden daha alçak gönüllü görünen çantasını) halıya bırakıverdi. «Nasılız bakalım, Mrs. Hunter? Büyün Gün sinirlerimizi germedi ya?» Cevabı beklemeden, hastasının şaşılacak bir uysallıkla eline bıraktığı bileğini tuttu.

(Bu koskocaman parmaklar ancak gökgürültüsü gibi bir nabzı seçer her halde.)

Hemşire, prenses olan kıza doğru eğilip ağzının kenarından ve gereksiz yere «Görülmemiş bir kadın, gerçekten görülmemiş,» diye vırakladı.

Doktor kaşlarını çattı. Görevin çağrısını hisseden hemşire, çelimsiz bir er gibi hazırola geçti.

Dr. Gidley yüksek sesle «Normal,» diye yakındı.

Mrs. Hunter da katıldı bu yakınmaya. «Normal ha! Normallik benden en uzak olan şey. Bugüne dek bunu anlamış olacağınızı umuyordum... Doktor. **Gidley.**» Ağzının kenarları, yarı yarıya hatırlanan bir kötülük tekniğini kusursuzlaştırmaya çabalıyordu. «Normalsem, ne diye para ödüyorum ben? Bir... Bir teşhis için mi? Olağan oluşumun teşhisi?»

Dr. Gidley en yakındaki koltuğa düşercesine oturarak, ardına kadar açılmış bacakları arasından parmaklarını deste deste sarkıttı. «Tamam! Siz teşhisinizi bana bildirin, Mrs. Hunter, ben de öğreneyim.» Gülmeye başlayınca, muz hevenkleri iri baldırlara çarptı.

Badgery Hemşire baskı altında tutmaya çalıştığı bir zevkle vızıldandı.

Bu iki yamağın kuvveti, kendilerinin daima haklı, karşılarındakinin de daima haksız olduğuna inanmalarından doğuyordu. Bu da Dorothy'nin annesine yaklaşmasını sağladı. Annesi en buyrukçu, en tantanalı anlarında bile, davranışıyle, iradesi uykuya dalarsa pasif bir nesneyle çarpışacağını, ya da yönlendirilmiş bir cismin vuruşuna hedef olacağını belli etmişti. Anne de, kız da uykuda yürüyenler sınıfındandı. Buluşmalarının çoğu kez çarpışma şeklini almasını, yalnızca odanın karşı uçlarından birbirlerine yaklaşmaları sağlıyordu.

Şimdi pratik iyimserliğin güçleriyle karşı karşıya gelince, eş tebessümler takındılar. Diğer taraf ise, yüce görevlerinin ışığıyle pırıl pırıl parlıyordu. Evet, yüce bir görev: Bir insan vücudunun ölmesini engellemek, kendisi ölmek istese bile.

Bu şartlar altında, Mrs. Hunter ancak «Kızımla ben birbirimizi kesinlikle anlıyoruz,» diye mırıldanabildi.

Doğruysa, sır olarak saklanması gerekir. Dorothy hafifçe homurdanarak iskemlesinde kıpırdandı. Az daha herhangi bir kabalıkta bulunmamak için elini ağzına götürüyordu.

Mrs. Hunter yaşadıkları tatlı anları karşısındakilere üstü kapalı da olsa anlatmak yolundaki kararını sürdürdü. «Siz bizi rahatsız etmeden önce, çok hoş bir konuşmaya dalmıştık. Bana deniz yolculuğunu anlatıyordu.»

Dorothy «Uçak yolculuğu, Anne,» diye düzeltti. Sonra da kızardı. «Üstelik öyle şaşırtıcı nitelikleri olan bir yolculuk da değildi.» Yüzünden, Badgery Hemşire ile Dr. Gidley'e yolculuğunun ne denli olaysız olduğunu belli eden, tehdit dolu bir anlam okunuyordu.

Bununla teselli bulmaları gerekirdi. Oysa iri yarı genç doktorun huzursuz bir hali vardı. Görgü kurallarına uygun olarak, hiç değilse havanın iyi olup olmadığını sorması gerekirdi. Ne var ki, ünvan sorunu, Mrs. Hunter'ın kızına hitap etmesini engelledi.

Onun yerine bir takım sesler çıkardı.

Mrs. Hunter başını yastığın üstünde hafifçe sağa sola oynattı. Görünüşe bakılırsa, aynı tempoda ve cansız bir makamla konuşmaya hazırlanıyordu. Ama ağzını açınca, ince, tiz ve sürekli, ustaca çekilmiş bir keman telinden çıkmışa benzeyen bir sesle konuştu. «Rastladığı pek sevimli bir Hollandalıyı anlatıyordu bana...

Sonra Curaçao'da yakalandıkları kasırgayı. Mistik bir tecrübe...»

Doktorla hemşire ilgilendiklerini belli etmek, ya da inanmadıklarını gizlemek için güldüler. Mrs. Hunter'ın dışında herkes gözle görülür bir tedirginlik içindeydi.

Badgery Hemşire, hastasını fizikî güçlükler konusunda uyarmaya çalıştı. «Yastıklarınız yamru yumru olmuş, Mrs. Hunter. İzin verirseniz bir dakikada silkeler, kabartırım.»

Hemşire yastıklarla oyalanırken, oradan oraya savrulan Mrs. Hunter'ın düşünceleri de başıboş dolaşıyordu. «Evet. Kuşları hatırlıyorum... Ufak piramitleri andıran dalgalar... İki dalga arasında yuva kurmuş siyah kuğular...»

Kuğuları fırsat bilen Dr. Gidley gitmeye yeltendi. «Eğer sizin için yapabileceğimiz başka bir şey yoksa, Mrs. Hunter, kızınızla yıllardan sonra bir araya gelişinizin zevkini kaçırmayalım.»

— «Ah, durun, durun! Bir şey var. Evet, var! Bana uyumamı sağlayacak bir ilâç vermenizi istiyorum. Ne olursa olsun!»

Doktorla hemşire birbirlerine baktılar. Sonra Badgery Hemşire, sesi birini yutacakmış sanısını uyandıracak kadar abartmalı bir sevecenlikle yüklü, konuştu. «Ama uyuyorsun ya, şekerim. Uyuduğunu biliyorsun. Hem de ne güzel uyumak.»

— «Sırtüstü yatıyor, uykuyla uyanıklık arasında gidip geliyorum. Yıllarca önce birisi bir hap vermişti bana. O hapı alınca kadife gibi düz bir huninin kenarlarından kayıp ağzına, oradan da deliğin içine ve karanlığa düşer gibi olurdum.»

Dikkatle dinliyordu.

— «Karanlık istiyorum,» diye ısrar etti. «Birbirlerinin grisi arasından geçerek etrafımda dolaşan şekillerden bıktım artık. Beni deliye çeviriyorlar.»

Doktorun çantasının kilidi açılırken çıkan sesi duymuş olmalı. Çünkü birden sakinleşti. Doktor eline aldığı bloknota süratle bir şeyler yazmaya koyuldu. Sonra da yazılı sayfayı kopartıp, Badgery Hemşire'ye verdi.

— «Sizin yaşınızda birinin isteklerine karşı gelmenin anlamı yok. Size mutluluk verecek şeylere sahip olmalısınız.» Dr. Gidley, tıbbî reçeteye ek olarak verdiği bu ahlakî reçete de sanki kendisinden doğmuş gibi bir tavır takınmıştı.

Mrs. Hunter da bunun mümkün olduğuna inanıyordu her halde. Doktora döndürdüğü yüzünde, genç kızlara yaraşır saf bir teşekkür duygusu okunuyordu. Sanki bir dakika önce en azından

bir öpücükle mükâfatlandırılmış gibiydi. Oysa elinin beceriksizce okşanmasıyle yetinmek zorunda kaldı.

Sonunda yalnız kaldıkları zaman Prenses de Lascabanes «Gidley tipinde bir doktorun olmasına şaşırdım,» diye fikrini belirtti. «Daha yaşlı ve tecrübeli biriyle karşılaşmayı bekliyordum... Örneğin, Mr. Wyburd tipinde bir doktor... Ne dediğimi anlıyorsun, tabiî.»

Mrs. Hunter güldü. «Gidley'in iyi bir doktor olmadığını biliyorum. Ama âşık olarak çok hoşuma gidebileceğini dokunuşundan anlıyorum.» Hafifçe yana döndü. «Seni şaşırttım, Dorothy, şekerim.»

Dorothy «hayır» dedi, şaşırmamıştı. Yine de, annesinin gözünde yalnızca kocaman bir leke olarak göründüğünü bilmek onu memnun ediyordu. Bu şekilde, yaşlı kadına daha yakından bakabilirdi.

«Önüme gelenle ilişki kurduğumu sanma. Evet, bir iki kere kocama ihanet ettim. Etmedim demiyorum. Ama birer tecrübe olmaktan öteye gitmedi bunlar. Üstelik zahmete değmiyeceğini de öğrenmiş oldum. Bana kalırsa, kadınların çoğu için cinsel ilişkilerden zevk almak bir hayalden ibarettir. Kocalarının arzularına boyun eğerken, âşıklarını hayal eder, âşıklarının kolları arasındayken de, kocalarının can sıkıcı erdemlerini hatırlayıp pişman olurlar.»

Prenses, annesinin kusurlarını hoş gördüğünü belirten bir kahkaha attı. «Bana öyle geliyor ki, sen iyice yoruldun, anne. Söylediklerin de hayalî saçmalıklardan başka bir şey değil!» Kesin olan bir nokta varsa, o da **kendisinin** yorulduğuydu.

Mrs. Hunter Dorothy'yi kocaman bir leke olarak görmekle yetinemiyordu. Daha yakından inceleyip, kızının hiç âşığı olup olmadığını anlayabilmeyi istiyordu. Aslında, bütün mesele Hubert'in kocadan çok âşığa benzemesindeydi her halde. Kızı koca nedir bilmemişti.

Prenses de Lascabanes, «İşte şimdi de buradan çıkıp klübüme gidiyorum» diye bildirdi.

— «Ama biz seni yemeğe bekliyorduk!» Mrs. Hunter'in yeni kavuştuğu zekâsı, birden yitip gitti. «Kâhyam... Mrs. Lippmann... Sana harika bir yemek hazırlar... Yemek odasında tek başına... Ya da burada, benim yanımda, tepsiyle... Bir iki lokma bir şey...» Sonra aceleyle ekledi. Umutsuzluktan olsa gerek. «Sen onu hiç

görmedin, değil mi? Yani resmen tanışmadın demek istiyorum. Bazen benim için dans ediyor. Şaşırdın mı, Dorothy, dans eden bir ahçı?»

— «Artık hiç bir şeye şaşmıyorum, anne.»

Mrs. Hunter kızının eldivenlerini giydiğini çıkan hışırtıdan anladı. Yatağa çelik ipliklerle dikilmiş olunca, insan ancak geçmişini kandırabilir.

Öpüşürlerken, kaçacağını garantiye alan Dorothy de Lascabanes, aklına takılan şeyi sormaya karar verdi: «Odamdaki o kürk battaniye... Yumuşacık. Nereden çıktı o? Ne kürkü?»

— «Ornitorenk.»

— «Ornitorenk mi? İyi ama onları vurmak yasak değil mi?»

— «Yasak elbette. Zaten hayvanları vuran da Hunter büyükbaba, Alfred değil. Alfred yufka yürekliydi. (Demek annesi bu niteliği başkalarından bir erdem olarak kabul ediyordu.) «Bu battaniye Alfred'in bana verdiği düğün armağanlarından biri. Çok ender bulunan bir kürk olduğu için yatağımıza örteriz diye düşünmüş. Ama ben kürkü ortadan kaldırmama izin verinesini istedim. Sevdiğim bir kürk türü değildi. Battaniyenin **kendisi** de hoşuma gitmemişti zaten. Sonra Alfred hastalanınca —ölmek üzere olduğu sıralar— ornitorenk kürkünden battaniyeyi hatırladı ve bana sakladığım yerden çıkarttırdı. 'Kudjeri' deki o son, amansız kışta, onu koltuğuna oturttuğumuz zaman, battaniyeyi dizlerine örterdim. O günlerde artık öldürülen zavallı küçük yaratıkları düşünmüyorduk sanırım, düşünüyorduysak da, artık gönüllü kurbanlar haline gelmişlerdi.»

Hafızası öylesine kesindi ki, ancak sessizlik onunla yarışabilirdi.

Mrs. Hunter kızının gittiğinden emin olmak için «Dorothy?» diye seslendi.

Dorothy de Lascabanes gerçekten de ikide bir tökezlenerek aşağı iniyordu: Henüz yumurtadan çıkmış kuş yavrularını ayağının altında ezdiği korkunç rüyalarla ilgili anılar, kurban edilen ornitoreklerin gerçek yüzeyine çıktı.

O da ayağının altında ezdi ve yalpaladı. Birden holde kendini neyi iterken buldu? Karşısındaki tek şey bir boşluktu: Ve suç, sevecenlik, arzu, kaçan fırsatlar. Şunu hiç bir zaman unutmamalısın: **Annen hain kalpsiz bir yaşlı kadındır.** Sen unutsan bile, Basil hatırlar. Bıçağı tam can alacak noktaya saplamakta anneni arat-

mayan tek kişi olan Basil. **Ağla bakalım şimdi, seni zavallı seni! Biri kalkıp da seni sevdiğini söyleyecek olsa ona bile inanmazsın değil mi ha?**

Daha kardeşiyle yüz yüze gelmesi gerektiğini hatırlayınca, parçalayacakmışcasına hol kapısına saldırdı.

İ K İ

Prenses dışarı çıkmaya çalışırken, kapının öbür yanından bir anahtar gıcırtısı duydu. Genç bir kadın içeri giriyordu. Kapıdan ilk önce geçmenin kimin hakkı olduğuna karar vermek istercesine bir an duraladılar. Tabiî Madam de Lascabanes kendi hakkının yadsınamayacağını biliyordu. Herhangi bir kimsenin bu hakkın varlığını şüpheyle karşılayabileceğinin düşüncesi bile, uzun yüzünün ardında öfkenin birikmesine yol açtı. Sonra içerleme duygusu da, protokol düşkünlüğü de uçup gitti. Kız, kapıdışarı edilemiyecek kadar genç ve güleryüzlüydü. Üstelik gülümsüyordu da... Rujdan çok yağı andıran, gözalıcı bir pembeye boyanmış yumuşaşık dudaklarıyle gülümsüyordu. Kulaklarındaki burma perspeks küpeler hafifçe sallanıyor, giysi niyetine üstüne geçirdiği nesneyi süsleyen kiraz rengi ve mor güneşler, hele göğüslerinin ortasındakiler bakanın gözünü alıyordu. Özürleri gereksiz kılacak kadar maddî bir andı bu. İki kadından daha yaşlı olanı, yarım yamalak gülümsemek zorunda kalınca, rujunu tazelemediğini hatırladı. Düşünceleri öylesine kan akıtmıştı ki, daha fazla kırmızı kullanmaya eli varmamıştı.

Böylece, karşısındakinin kim olduğunu tahmin eden, ama bu tahmini doğrulamaya yanaşmayan iki kadın, gülümseyip mırıldanarak birbirlerinin yanından geçtiler. Prenses adımlarını sakınırcasına, mermer basamaklardan indi. Kendisini bahçe kapısına ve çağırmadığı taksiye ulaştıraracak dar yolun şiddetli anaforuna girince daha da dikkatle yürümeye başladı. Evden kaçmış olması yeterdi. Nöbeti almaya gelen hemşire ise, tek başına sahip çıktığı kapıda durarak, öteki kadına son bir kez bakma zevkini tattı. Madam de Lascabanes geri dönüp bakmadı. Yakışık almazdı zaten. Bavullarını unuttuğunu hatırlayınca bile durmadı (Arnold Wyburd getirir nasıl olsa.) Klâsik ayakkabılarına gözlerini dikip, Avustralya'nın zamk ağacı yapraklarını akla getiren garip vücut

kokusunu duymamak için Fransızlara has burun deliklerini kıstı. Sonra da içini çekti. Diğer yandan hemşire bacaklarını açmış, göz kamaştıran kısacık eteği altında ışık ve kuvvet saçan baldırlarıyle, kapıda duruyordu. Hastaların yanında hoşnutsuzluğunu belli etmeyecek şekilde eğitilmemiş olsaydı, sonunda kapıyı çarparak kapatabilirdi.

Manhood hemşire, turuncu plâstik el çantasını savurarak hol boyunca yürüdü. Mrs. Lippmann'ın yemeği hazırladığı mutfağa yöneldi. Badgery Hemşire'ye görevi bitince yemek verileceği yazılı anlaşmaya dahil olduğu halde, Manhood Hemşirenin kendi payını yiyebilmek için tam vaktinde gelmesi sessizce kabul edilmekten öteye gitmemişti. Flora Manhood'un görüşünce, en normal çözüm şekli de buydu.

— **«Hah, işte!** Senin geç kalacağını tahmin etmiştik, Floradora!» Kâhya kadının şive bozukluğu, uygar maymun yüzüne tuhaf bir şekilde yakışıyordu. Jossie Badgery'nin onu hor görmesine sebep olan bozukluklar. Aslında bütün yabancıları kapsayan bir küçümseme duygusuydu bu. Oysa Flora Manhood, hiç değilse ara sıra, bir anarşistin ruh halini benimseyebiliyordu.

Şimdi de ahçıbaşının hevesli kulağının dibinde vızıldanıp duruyordu. «Neyse, bari onu gördüm... Kraliçe Marie Antoinette tüm Rusyaların Anası Prenses Lascabum.»

Ahçıbaşı bir çığlık atarak, elindeki tencereyi daha büyük bir şevkle kazımaya koyuldu. Oyun başlamadan hemen önce, karanlıkta, boş sahneyi yalayan uzun ışık tüyleriyle okşanıyormuşcasına, kalçalarını oynattı.

— **«Wenn Mutter in die Manage ritt,»** diye bir şarkı tutturdu Mrs. Lippmann ve kazımaya demir kaşıkla devam etti.

Badgery Hemşire çoktan yerleştiği kahvaltı odasından «Neymiş bu şakalar? Bana da anlatsanıza,» diye seslendi. Mrs. Lippmann, hemşirelerin sofrasını kahvaltı odasına kurardı.

Badgery Hemşire iştahlı bir kadındı. Yemeği büyük bir ustalıkla dudaklarının arasından geçirirken, çatalını tutuşunda belirlenen aşağılama ile beğenmeyişi, özenle taktığı maskesini arada bir oynatarak iyice vurgulaması göz önüne alınırsa, şaşılacak bir durum! Ama iştahını saklasa bile, kolalı üniformasının altına gizlenmiş ufak bir kavunu andıran göbeğini saklayamıyordu. Sokak giysileriyle oturup, tütsülenmiş domuz etinden külâhlar içine yerleştirilmiş ve fazla tereyağından kayganlaşan çarpılmış yu-

murtaları oyun oynar gibi çatalıyle karıştırıp duran meslekdaşı hakkında düşündüklerini de...

Salatalık turşusu da vardı. Ekşi kremanın içinde yüzen, üzerlerine serpili dereotlarıyle bezenmiş turşular. Sonra, bir Meissen tabağa konmuş, masanın üstündeki dantel taklidi kâğıt örtüye suları sızan çukulatalı bir **Torte.** Flora Manhood incecik bir sesle «Oooh!» diye bağırdı. «Mımmm! Ne güzel şey bu! Bugün 'milşig-flayşig' den vazgeçmişsin, Lottie.»

Mrs. Lippmann, ağzını rahatça oynatmasını engelleyen bir püronun gerisinden konuşurmuşcasına zahmetle **«Milchig-fleischig** yok» diye mırıldandı. «Onu yalnızca kendimi çok kötü hissettiğim günlerde yaparım. Bugün niye öyle değilim, bilmem. Ama iyi bir günüm.» O püroyu içiyor olsaydı, burun deliklerinden en koyusundan iki sıra duman fışkırırdı.

Manhood Hemşire baş parmağını ve parmağına bulaşmış ekşi kremayı inceledi. Sonra usulca kremayı yaladı. «Neden buraya tıkılıp bize, bir de yukarıdaki Zırtapoz Karı'ya yemek pişiriyorsun, anlamıyorum.»

Badgery Hemşire, «Zavallı Mrs. Hunter! Ne biçim isimler bunlar!» diye karşı çıktı. «Allahaşkına, neden 'Zırtapoz'?»

«Çünkü hâlâ bir yerlerde, onun ayakkabısından şampanya içmeye hazır erkeklerin var olduğuna inanacak kadar kaçık da, ondan.»

Lotte Lippmann gıdıklanmış gibi güldü. «İşte onun için burada kalıp, 'Zırtapoz Karı' ya yemek pişiriyorum ya! **Ich weiss auch was Liebe ist!»**

«Ama mesleğin, Lottie! Nasıl olur da ahçılıkla yetinirsin?» Manhood Hemşirenin ağır başlı ve kibar görünme çabasını, bir çatal dolusu Torte'yi yutan ağzı baltaladı.

Mrs. Lippmann hemen cevabı yetiştirdi. **«Ach, die Karriere!** Sanatım önemsiz, yergiye dayanan bir sanattı... Her şeyin gülünç yanını bulmak... Bakarsan, her şeyde de gülünç bir yan vardır zaten.» Ağzını açarak güldü. Geniş, mor dili görünüyordu. Silindir şapkasının kenarına dokunup, bastonunu koltuğunun altına sıkıştıran Lotte Lippmann'ı da gözünüzün önüde canlandırabilirdiniz. «Sanatım yıkıcıydı. Çabucak da bitti. İğne batırılmış balon gibi... Puf! İçine iğne batırdığı her şey de onunla birlikte sona erdi. **Alles so scLrecklich komisch!** Anlıyor musunuz, hanımlar?» Ahçı, gösterisinin yükü altında sendeliyordu.

Mrs. Lippmann'ın kendini böylesine kapıp koyuvermesi, Badgery Hemşirenin hiç hoşuna gitmezdi. Manhood Hemşire ise, dirseklerini masaya dayar, yüzünü elleri arasına alır ve hayatı tanımakta olduğunu sanırdı.

«Hayır, tamamen böyle değildi.» Mrs. Lippmann, unuttuğu bazı ayrıntıları hatırlamıştı anlaşılan. «Mesleğim gaz fırınlarında sona erdi... Yahudilerden yükselen dumanlar arasında.» Sanki küller, yanık yüzünün dikişlerini zorluyordu.

«Ay, n'olur sus, Lot!» Flora Manhood ağlamak istiyordu. Her şey için ağlayabilirdi, özellikle kendisi için.

Badgery Hemşire nasıl edip dışarı kaçsam da, dişlerimin arasına giren salatalık çekirdeklerini çıkartsam diye düşünüyordu.

«Şimdi yemek pişiriyorum. Bu da bir sanat... Bana kalırsa, yaratıcı bir sanat. Ama bunu bir Yahudi sürüsü içinde yapmam gerekirdi. Hep birlikte kendimizi alçak görür ve Almanya'daki gaz fırınlarından yükselen dumanları anardık.»

Mrs. Lippmann kibarca güldü. Manhood Hemşire ise, gürültülü sel gibi bir ağlamadır tutturdu.

Badgery Hemşire «Kendini çok yoruyorsun, Hemşire,» dedi. «Benden söylemesi. Yeteri kadar uyumuyorsun.»

«Ondan değil.» Manhood Hemşire kirli yanaklarını silmeye çalıştı. Belki de öyle... Yani, birisiyle **ilgilenip** de... Ne kadar yakından ilgilendiğine karar veremezsen...»

Badgery Hemşire dişlerinin dibinden doğru ağzına hava çekerek, halden anladığını, belki de karşısındakini kınadığını belirten, «cık cık» a benzer bir ses çıkardı. Üstelik, dişlerinin dibine kaçan sivri uçlu salatalık çekirdeklerinden büyük kısmını yerlerinden etmeyi de becerdi. Bu başarıdan ve yediği leziz yemekten sonra, derin düşüncelere daldı ve «Herkesin kendine göre bir işi var,» diyerek, zihnî faaliyetinin sonucunu bildirdi. Çekirdekleri yutmayı da ihmal etmedi.

Mrs. Lippmann, «Sana kop koyu bir kahve yapayım, Floradora,» diye teklifte bulundu.

Tam o sırada yukarıdan, havadan doğru bir çınlama duydular. Oturdular, dinlediler. Oturup dinlemeye devam da edebilirlerdi. Öyle zayıf bir çınlamaydı ki bu... Ufak bir çıngırağın hem yalvaran, hem buyruk veren sesi.Üçü de utandı.

Manhood Hemşire saatine dikkatle baktıktan sonra, «Moruğun

yanına gitmem gerek,» dedi. «Muhakkak altını ıslatmıştır, belki de daha beter.»

Badgery Hemşire kaşlarını çatıp, yüzünü buruşturdu. Sonra kurşun rengi, yok denecek kadar az saçlarını örten maskeyi bir çekişte çıkarttı.

Mrs. Lippmann masanın üstündeki ekmek kırıntılarını eliyle sıyırarak, **«Unser armer Schatz!»** diye içini çekti.

Manhood Hemşire, Mrs. Hunter'ın odasının kapısından, «Bir dakika, canım, şimdi geliyorum. Ama işin çok aceleyse, başka,» diye seslendi. Eğitilmiş, hemşire sesi, en şüphecilerin dışındaki herkesi inandırırdı.

O anda çok acınacak durumda olduğuna inanan Mrs. Hunter bu anlaşmayı yeterince uysallıkla kabullendi. Sesi titreyerek, «Acele işim yok,» diye cevap verdi. «Beni saatlerce yalnız bıraktılar, hepsi bu. Artık insanca bir ilgiye hak kazandım sanıyorum.»

İki yandakilerin hiç biri, kendine acımak ve yaşlılığın insanı sürüklediği gerçek dışılıklara kimin ne kadar inandığını merak etmek zahmetine katlanmaz. Ama iki dakikanın içine, sonsuzluklar boyu süren ağır ağır çürümenin sığdığı, o su katılmadık gerçeklikte olaylar da vardır: Zamanı saatle ölçen kişilere anlatamazsınız bunu.

Aslında Manhood Hemşire günlük giysilerini çıkartıp üniformasını giyme işinin ustasıydı. Bir - iki dakikada halletti bu meseleyi. Zaten üstünü değişip otobüse yetişebilmek isteyen Jessie iki ayağını bir papuca sokuyordu. Badgery Hemşire giyinirken yalnız başına kalmakta direnirdi. Kendini sütyenle bile göstermeye tahammül edemezdi. Eh, bunun da şaşacak bir yanı yok. Flora Manhood vücudunu aynada seyretme isteğine böylece karşı koydu ve yüzüne bakınakla yetindi. Maskesini takıp, dudaklarını belki bir gören çıkar diye daha koyu pembe bir rujla boyadıktan sonra (Yaşlı Betty Hunter için değil, elbette), yanaklarını içeri çekti.

— «İşte geldim! Heyecanlı bir sabah mı geçirdiniz, Mrs. Hunter?» Hemşire Manhood, kendi sesine benzemediğini bildiği, canlı, işbilir bir sesle konuşuyordu.

— «Kızım heyecan verici bir insan değildir.»

— «Yine de güzel olmalı. Değil mi? Bunca yıldan sonra?»

Hemşire yatağı düzeltmeliydi, göreviydi bu. O da düzeltmeye koyuldu.

Mrs. Hunter bir yandan bir yana savrulurken, «Sanırım güzeldi,» dedi. «Ama insanlardan hiç bir zaman emin olamıyorsun ki... Neyi sevip, neyi sevmediklerinden. Çocuklarım küçükken aslında sevdiklerini bildiğim şeyin tam aksini sevdiklerini iddia ederlerdi daima.»

— «Öyle mi?»

Flora Manhood aldırmıyordu bile. Bazen kendinin neleri sevdiğini merak eedrdi o: Zengin, leziz yemekler; uyku; makyaj malzemesi; sevişmek; sevişmemek.

Birden hatırlayıp sordu. «Sırtınızı ovsak mı, ne dersiniz? Yoksas rahatınızın bozulmasını istemez misiniz?»

Mrs. Hunter minnetle, «Evet, lütfen,» diye cevap verdi.

Küçük Manhood'un yapacağı her şeye razıydı. İster vursun, ister okşasın. Hattâ âarada bir, esereği tuttuğu zaman kötü davranmasına da: Vücut deriyle kemiklerin arasına çekildikçe, akıl, hayvanî bir varlığı daha şiddetle ister.

Manhood Hemşire, hastasının sırt ovma faslını istemeyeceğini ummuştu. Teklifini reddetmesi için gerekli fırsatı da yaratmıştı ama ne yazık ki, umduğu çıkmadı.

Bir seferinde, Manhood Hemşire böyle bir görevi yerine getirirken, Mrs. Hunter ellerini uzatıp, hemşirenin boğazına dokunmuştu. Bu boyuna değmeye karar vermişti. Elleri bir an için et ve kastan oluşmuş o kuvvetli damarı tuttu. İçinde atan sanki bütün bir hayattı. Manhood Hemşire bu durumda nrahatsız olduğu duygusunu uyandırmak istemiş, ama hastasını inandıramamıştı.

Şimdi ise, alkol şişesini getirip ihtiyarcığı yarı - açık bir çakı, ya da rüzgârın devirdiği açılır - kapanır bir güverte koltuğu gibi yan tarafına çevirince, hemşire de Mrs. Hunter'ın elleriyle boynunu kavradığı günü hatırladı. Ufacık bir yoklamaya boyun eğmek zorunda kalmıştı. Ama ne de olsa boyun eğme. Kendi kendine gülümsedi; şimdi kimin üstün durumda olduğu apaçık meydandaydı.

Tükürüğü ağzında acılaşarak, ne kadar güçsüzüm diye düşündü Mrs. Hunter. Farkına varana kadar: Aklım hepsiyle başa çıkmaya yeterken, pek de güçsüz sayılmam. Aklımın yerinde olduğu günler, tabii.

Bu gerçeğin bilincine varmak da, Manhood hemşirenin dinlendirici elinin ovalaması kadar rahatlattı onu.

Hemşire, hastasının sırtını ovmaya devam ederken, arı vızıldamasını andıran bir sesle, «Mrs. Lippmann size çok güzel bir

yemek hazırlamış, Mrs. Hunter,» dedi. «Görünce çıldıracaksınız. Nefis bir şey.»

«Sakın ne olduğunu söyleme. Yoksa sürpriz bozulur.» Sonra kapalı gözkapaklarının ardından sordu. «Ne renk?»

«Söylemeyeceğim işte!» Manhood Hemşire kıkırdadı. Lottie' nin ihtiyarcığa ne pişirdiği hakkında en ufak bir fikir bile yoktu ama, bu da oynadıkları oyunlardan biriydi işte.

Ovarken, birden ani bir değişiklik hissetti kendinde. Sanki kuvvetli, altın rengi kolu birden tutulmuş gibi. Aman Allahım, hayatım akıp gidiyor! Alkolün buharları burun deliklerini dağlarcasına yakıp geçmiş ve düşüncelerini canlandırmışken, şimdi de içine tiksinti veriyordu. Ama hastalıklı, kahverengi - sarı karışımı bir renkle yol yol çizilmiş, kırıldı kırılacak incelikteki kaburga kemikleri ellerinin altında çırpınıp duran ve makatta noktalanan temiz, fakat daha koyu kahverengi bir yarığın hunisiyle zedelenmiş bu sırt kadar değil.

Ne diye yaşıyorum ben? Hemşire alnını kırıştırdı. Acemi bir oyuncunun tek darbesi bile oyunu sona erdirebilir. O zaman kaçmalı, buradan çok uzaklara gitmeli, bir daha bu evi, Col'u, Snow'u, kimseyi, hiç kimseyi görmemecesine... Uzun, ıssız bir kumsala varana kadar, hattâ vardıktan sonra da devam etmeli koşmaya. Sonra sen de anlamazsın giysilerinden nasıl sıyrıldığını Sığ köpüklerin içine at kendini. Bırak hışıldayan kabarcıklar girilebilecek her yere girsin, vücudundaki berelerin sızısını dindirip, zihnini huzura kavuştursun.

Ama koşarken bile o (ya da başka biri) peşi sıra koşacak; âletini sallayıp, onu doğurmaya ve sonu gelmez bir aile yaşantısının köleliğine itmek için. Demek ki, kaçış yoktu: Ya sümüklü burunlar, çocuk bezleri ve vücudunun bitkinliğini arttırmak için üstünde bir erkeğin ağırlığı, ya da sırt ovmak (hiç bir şeyden şüphelenmeyen, ipek kâğıdı gibi cilde batır yumruklarını) ve hasta, bunak kıçların pisliğini silmek.

Mrs. Hunter, kadere rıza gösteren bir edayla, «Nasıl olup da her gün daha fazla yaşlı kişinin kendilerine bakan kimselerce öldürülmediğini anlamıyorum. Birçok yaşlı var öldürülen, ama akrabaları öldürüyor onları. Hani şu 'merhametten işlenen cinayetler' var ya, onlardan...»

— «Neler de geliyor aklınıza!» Manhood Hemşire dilini ısırıp kopartabilirdi hırsından. Sırrını, kendi düşünceleri açığa vurmuştu.

— «Tarafsız olmaya çalışıyorum.» Mrs. Hunter bu işte oldum olası zorluk çekerdi.

Manhood Hemşire'ye gelince, o tarafsızın ne olduğunu bile bilmezdi. Col'un kullandığı bir kelimeydi bu.

Kupkuru sırtı geceliklê örterek, «Biraz ferahlamış olmalısınız,» dedi.

Flora Manhood korkmuştu. Yaşlı cadı, insanın düşüncelerini nasıl da okuyor. Üstelik hayal kırıklığına da uğramıştı, Col'un «entellektüel eksikliklerin» dediği şeyler üzüyordu onu. Zeki olmayı asla istememiş, ummamıştı, tek arzusu yaşamak, hayatından memnun olabilmeyi öğrenmekti. Bunun nasıl yapılabileceğini keşfederse...

Hemşire alkol şişesini tuvalet masasına koyarken (şişenin bütün değerli eşyalarına çarptığını duyuyordun), Mrs. Hunter, «Anlaşılan yine o genç adamla beraberdin,» dedi.

«Genç adam mı? Hangisi?»

Mrs. Hunter kulağına gelen boğuk sesten, hemşirenin dudaklarının şişmiş olduğuna karar verdi. «O işte... Kingsford'daki genç eczacı... Hani telefon edip ilâç isteyince, koşup kendi getiriyor ya...»

Manhood Hemşire o kadar kızmıştı ki, cevap veremedi. Kadını yatağa yerleştirip, üstünü örtmeden önce, yaşlı vücudunu yan çevirip, yastıklara doğru itti. Eğitiminin başından beri, hastaların bir vücut, yalnızca bir vücut olduğunu unutmamaya çalışmıştı (Ama vücutlara da acınabilir, ya da öç alıcı olabilirler).

Mrs. Hunter, «Diyorlar ki,» diye söze başladı, «bir kadın bir erkekle kalmışsa, kokusundan anlaşılırmış bu. Erkek geyiğin yanından gelen dişi geyiğin kokusu gibi.»

Manhood Hemşire daha da fazla kızdı. «Pis bir düşünce! İşte o kadar!» Üstteki, kenarı bastırılmış çarşafı, Mrs. Hunter'ın çenesinin altına kadar çekti. Ama gerektiği kadar sıkı değil. Sana öğrettikleri her şey boşa çıkıyor sonunda.

Yaşlı kadın güldü. «Makul... Ve doğal bir düşünce. Şimdiye dek hiç keçi beslemedim ben. Ama birkaç tanesini gördüm de, birbirimizi anlayabilirmişiz diyorum kendi kendime.»

Manhood Hemşire, alkol şişesi ile saç fırçalarından birine öyle hızla çarptı ki, fırça yere düştü. «Erkeklerle ilgilenmiyorum,» dedi. «Hiç değilse, Col Pardoe ile.» Bu iş artık bitti sayılır. Kimse, ister Col olsun ister başkası, bana ne yapacağımı söyleyemez. Işığı gördüm ben. Zaten kuzenim Snow Tunks

onunla birlikte kalmamı teklif etti.»

— «**Snow** Tunks mı?»

— «Evet. Hayatta olan tek akrabam. İnsan ister istemez birbirine yaklaşıyor, ikinizden başka kimse olmayınca.»

— «Ama ne... Kimdir bu **Snow?**»

— «Otobüs şoförü.»

Mrs. Hunter'ın dudakları, duyduklarına inanamamanın verdiği şaşkınlıkla açık kaldı. Nefis bir şölene konmayı beklerken, önüne bir gün öncesinden kalma yemek ısıtılıp sürülen biri gibi. Bu durumda ancak «Oh!» diyebildi.

Manhood Hemşire de yeterince konuşmuştu zaten. Zoraki sükûnetini kaybetmeye başlamıştı.

Neyse ki, tam o anda, kâhya kadın elindeki tepsiyle kapıyı iterek içeri girdi. «**Mahlzeit!**» diye bağırdı Mrs. Lippmann.

Çirkin, gülünç bir deyim. Yine de Mrs. Hunter çok severdi bu sözcüğü. Yemek yemeyi de severdi. Ne yediğini hatırlayabilseydi, orada yatıp beklediği zamanın daha fazlasını bunu düşünmeye ayırabilirdi.

«Ne pişirdin?» diye sordu. Bir yandan da, aşçıdan önce davranıp tepside neler olduğunu tahmin edebilmek için havayı koklayıp duruyordu.

«Harika bir mezgit buğulama. Bir de sosu var ki, ne sos!»

— «İnşallah şişeden çıkma bir sos değildir.»

«**Ach,** Mrs. Hunter, neler söylüyorsunuz bana. Beni nasıl da üzüyorsunuz. Ama ne yapalım, insan arada bir şaka yapmak ister, tabiî.»

Mrs. Hunter «Ne renk?» diye fısıldadı. Yitirilen tüm bir yaşantı içinde en çok özlemini çektiği şey, renklerdi.

— «Çok hoş bir renk bu. Nasıl anlatsam?» Mrs. Lippmann başını yana eğerek, bütün imkânları gözden geçirdi. «Ten rengi... Sanırım.»

Mrs. Hunter «Çok değişebilen bir renk,» diye içini çekti.

Bugün bu oyun nedense Manhood Hemşirenin midesini bulandırdı. Düşen saç fırçasını eğilip yerden aldıktan osnra, alkol şişesini yakaladı. Ten rengi gerçekten de çok değişirdi. Kendi kadife gibi, altın rengi teninden, esir almak isteyen ve esir olan o kocaman kırmızı öfkeli sopaya varan bir değişebilme yeteneği. Aynı türden olduklarına inanası gelmezdi insanın.

Mrs. Hunter tam o kaçarken, «Manhood Hemşire,» diye seslendi. Kim bilir ne biçim bir angarya isteyecekti şimdi. Yeme-

ğinin ilk lokmasını bile ağzına koymadan seslenmesinden belli. «Benim için bir şey yapmanı istiyorum... Daha sonra... Ben dinlenince... Koltuğuma oturduğum vakit.» Mrs. Hunter sesinin tonunu değiştirmeden önce bir an durakladı. Öylesine tatlı, yalvarma dolu bir sesti ki bu, onu tanıyanların çoğunun içine korku salmaya yeterdi. «Yalnız senin yapabileceğin bir şey, Hemşire. Oğlum gelmeden önce bana makyaj yapmanı istiyorum.»

Manhood Hemşire kılını bile kıpırdatmayacağını söyleyecek kadar ileri gitmedi. Ama odadan çıkana dek beceriksizce hesaplanmış çirkinlikte gürültüler yapıp durdu.

Mrs. Hunter buna aldanmadı. Küçük Manhood'un gönlünü nasıl alacağını bilirdi o. Sadık Lippmann da yanında somurtup duruyordu. Gösterisine gölge düşürülmüş, sanatını övmesi yarıda bırakılmıştı.

Yalnızca **«Sachertorte** de var,» demekle yetindi. Mrs. Hunter, onun dudaklarını kıstığını tahmin etti.

Bu da sana bir ipucu verdi. Tabiî. «Ben oldum olası puding sevmem.» Çünkü Lippmann ilk günden beri, dünyada en çok istediği şeyin, daha da fazla incitilmek olduğunu belli etmişti.

Aslında puding için söyledikleri gerçekti. Alfred de sevmezdi pudingi. Zaten erkeklerin çoğu sevmez. Onlarca yemeğin en değerli anları, sonundaydı. Meleklerini sırtlayıp ata, ya da her neyeyse bindirirken, onları seyrederdin. Dudakları tatmin yağıyla kaplı, başarılarından ve hayallerinden söz ederlerdi. Omuzları bembeyazdı. Aynalar öyle gösteriyordu, her zamankinden de beyaz. Söyle bir göz atınca, göğüslerinin arasındaki çizginin de çok esrarlı bir görünüşü olduğunu farkederdin. Bu gibi anlarda kudretinden tamamen emindin.

«Haydi!»

Kâhya kadın bir çatal dolusu sosa bulanmış mezgit balığını, artık ten rengi mi değil mi, bilinmez, ağzına sokuyordu. Diğer insanlar üzerindeki etkisi, örneğin Wolf'un aşkı, ya da seyircileri hemen tesiri altına alması, kendi köleliği yanında hep ikinci derecede kalmıştı. Şimdiyse bütün tanrılarına hayvanca davranılmış, hepsi dumanlar içinde eriyip gitmişlerdi. Veya hemen hemen hepsi. Kolunu bacağını prangaya vurulması için kime uzatabilirdi artık?

Mrs. Lippmann «Dikkat; dikkat edilen Mrs. Hunter!» diye inledi. «Kocaman bir kılçık gözümden kaçmış. Ağzınıza girdi. Çok dikkatli çiğneyin. Kılçığı da dilinizin ucunda uzatın ki, alabileyim, lütfen.»

Mrs. Hunter gözleri açık, uyuyordu. Kâhyaya bunu itiraf etmezdi ama, yemek (tavuk mu, neydi?) çok lezzetli olmuştu. Ama az, hafif. Hiç durmadan bir o kadarını daha yiyebilirdi. Sosuyla birlikte. O sosu hatırlıyordu. **Sauce maltaise.** Mrs. Lippmann ne demişti? **Ten-rengi.** Oysa insanca bir şeyi akla getirmeyecek kadar hafif bir sostu bu. Tadı portakal kokusuna benziyordu.

Mrs. Hunter'ın karnı guruldadı, sonra da geğirdi. Ama bu zevkin kaynağını unutmuştu bile.

Obur bir insandı, daima öyle olmuştu. Gençken vücudunun ince kalmasına çok dikkat ettiği için anlayamamışlardı bunu. Onun yerine, insanları yutmakla suçlanmıştı. Eh, başlarını çene kemiklerinin arasına sokarlarsa elden ne gelir? Oysa sen insan etinin tadından pek hoşlanmaz, lezzet almazdın. Ancak, mümkün değil denebilecek kadar ender rastlanan bir ilişki, sana bu yiyip yutma arzusunu verirdi.

Neydi kâhyanın hikâyesi? Aryan bir sevgili mi? Kadın tutuklandığı sırada kaçmaya hazırlanıyorlardı galiba. İngiltere'ye mi, ne? Sonra oğlanın ailesi kadını sağ salim İsviçre'ye göndermeyi kabul etmişti... Tek başına... Mrs. Lippmann da sevgilisinin iyiliği için buna razı olmuştu.

Al sana bir idealist daha. Ne var ki, biraz daha gerçekçi. Oysa senin idealizmin pek soyuttu, imkânsızdı. Şölenler, mücevherler, bazıları gerçek, bazılarından yalnızca kuşkulanılan âşıkların maskesi altında gizlenmişti. Veya bir dereceye kadar hassas olan bazı kimseler esrarlı, dindar ya da aydınca değil, ruhsal bir ilhamın varlığını sezip, seni sahtekârlıkla suçlamışlardı. Çünkü sen onlara bırak ruhsal olanını, maddî bir kanıt bile verememiştin.

Neyse, Mrs. Lippmann'ın memnun etmek için bir ağız dolusu **Torte** yedin ya. Ama memnun olmadı tabiî. Tersine, bir kaşık yiyip bıraktığın için daha da çok üzüldü. Ne yaparsın, aslında Mrs. Lippmann da mutluluğu bunda buluyor. Eğer sezilerine ve kuvvetine tamamen hâkim olsaydın ve bir parti için özel bir **bombe** sipariş edip, tam sofraya getirilecekken kılıçla ortasından ikiye bölseydin, Mrs. Lippmann cehennemî cennetlerinin en dipsizine dalardı.

Artık bir **bombe** görmeyeceksin. Radford'ların verdiği o can sıkıcı yemekler... Ya ateş üstünde bir şeyler pişer, ya da içeride bir müzik kutusu çalar dururdu. Daima önemli bir konuk... Glady'in gözünde önemli, tabiî... **Betty - geç haber verdiğimi**

biliyorum - yarın gece - Athol Shreve gelecek - Bir kadına ihtiyacım var - Yani, olağanüstü bir kadına - Sidney Mr. Shreve'in iki seçim sonra başbakan olacağını iddia ediyor - işte görüyorsun ya şekerim buluşmanızın tarihî bir değeri de olabilir. Allah bilir, başka kim varsa aramış, seni de en sona bırakmıştır. Bunu Gladys'in yanına koyma. **Partine uygun düşer miyim dersin, şekerim? bilirsin ki politikayla hiç ilgim yoktur - Pritchett'lere de söz verdim sayılır - hem öğleden sonra bir yarım baş ağrısı tuttu sorma - Felâket durumdayım - Sonra bu Athol Shreve - bu sözü de duymaktan gına geldi ama - çok 'basit' değil mi?** Gladys çınladı. İncecik bir sesle konuşan ve biçimli ayak bilekleri ile danseden ayaklar üstüne ihtisas yapmış, kısa tıknaz kadınlardan biriydi. **Bir çeşit hayvansı çekiciliği var, Betty.** Gladys Radford'u hiç sevmedin, ama yıllar boyu arkadaş kaldınız. Kadın olmanın avantajlarından biri : Bunu yapabilirsin. Şiddetli çatışmalardan sonra erkekler darılabilir. Ama gerçek kadınlar, birbirlerinin en kötü yanlarına bile dayanır. Her halde mertçe bir arkadaşlıktan ve Mason olma imkânından yoksun kaldıkları için.

Athol Shreve: Dimdik saçlar, sert bir deri. Fotoğraflarındaki görünüşü. Gençliğinde ergenlik sivilcelerinden epeyce çekmiş olsa gerek. Radford'ların ısrarlı çağırısını kabul edemezdin... Yani, hemen kabul edemezdin. Bir **pis aller** olduğun apaçıktı.

Sidney Radford kendisine miras kalan kömür işine konmuş, önemli bir iş adamı havası takınıp bir büroda otururken, kömür işiyle de başka birisi ilgilenmişti. Gladys de zengindi... Nereden geliyordu bu servet, dur bakayım, bisküviden mi? Yoksa teneke kutular içinde satılan, yanmış meyva ve kumla dolu o keklerle pudinglerden mi? Her neyse, karı koca Radford'lar ikisinin serveti, İtalyan heykelleri ile mozaikleri, duvarlarında asılı goblen olduğu söylenen gergef işleri ve Aubusson halıları ile, rahatça gösteriş yapabiliyorlardı. Partilerin hepsi **soirés**'ydi. Bazıları da müzikli oluyordu. Sidney Radford keman çalardı, çok iyi tanınmış bir marka... Kısa zamanda çok kötü tanındı, tabiî. Bir seferinde de, Moiskovsky miydi adı, o Rus piyanisti tuttular, Sidney'le birlikte ayağa kalktı, birlikte sonatlar çalsın diye. Ama Moisenstein konserin ortasında çıkıp gitti. Çeki de geri vermedi. Sidney ile Gladys öyle utanmışlardı ki, iade etmesini isteyemediler.

Artık neredeyse isterikleşen Gladys hâlâ bu Athol Shreve'den bahsediyordu.

— Belki de sen bir züppeydin. Belki yoksul bir ailenin çocuğu

olman buna sebep olmuştu. Sonra babanın öğretimi, intihar edişi. Baban zayıf bir adamdı. Tıpkı sevgili iyi kalpli Alfred'in son günlerde olduğu gibi. Aynı niteliği ancak iş işten geçtikten sonra tanıyabildin. Artık kırılanları beceriksizce tamire çalışmaktan başka yapacak şey kalmamıştı.

Gladys Radford bir türlü anlatmaktan vazgeçemiyordu: **öylesine dinamik bir adam ki - kendi kendini yetiştirmiş.** Athol Shreve eskiden gazete satarmış. Hani şu üstün bir toplumsal düzeye ve üne kavuşan gazeteci çocuklardan. Gazete satıcıları, başarı hikâyelerinin **clichés**'lerinden oldu. **Sana bunların sayısı biraz fazlaştı gibi gelmiyor mu?** Bağlantı bozuktu ve söylediklerini anlayamayan Gladys alıcıya vurup duruyordu. **Neyin sayısı fazlalaştı?** Gladys gittikçe daha fazla kızıyordu. Onu dinlemek çok zevkliydi doğrusu.

Sendikacı Shreve, sendika hareketini baltalamış, en sıkıntılı zamanlarında arkadaşlarını terkedip, Nasyonalistlerin bayrağı haline gelmişti. Tam Radford'ların şölenlerine çağırılacak adamdı yani.

Gladys - pek hevesli değilim şekerim. Şimdilik çağırtıdan başka bir şey duyulmuyor. **Eh, sen bilirsin hevesli değilsen...** Gladys'in çınlaması, gittikçe suyun altında çalan bir çanın sesini andırmaya başladı. **Ama biliyorsun şimdi okullar tatil - Sen bunun nasıl bir nimet olduğunu benim kadar anlayamazsın - Dorothy Bullivant'lara gitti - Basil de 'Kudjeri'ye - babasına. Ben ise burada, iki gecede bir dinî anlaşmazlıkları yüzünden kavga eden bir İrlandalı hizmetçi sürüsü içinde kaldım. Onun için geleceğim şekerim - bir aksilik çıkınazsa.**

Gladys Radford bunun şahane bir şey olduğunu düşünüyordu. İstediğini elde etmeye çalışırken neredeyse sesinden olacaktı. Sen çağırıyı kabul etme fikrinden caymadan, telefonu kapattı.

Mrs. Hunter üstüste öksürdü. Kuru öksürükler, kendini yokiarcasına. İnşallah başıma bir iş açılmaz, ateşim falan çıkmaz, diye düşündü. Hiç değilse Sir Basil gelene kadar. Baş konuğu, gösterinin yıldızı. Hepsi sona erip, gece ile Mary de Santis eve hâkim olunca ne kadar sevinecekti. Elbette Basil de, tıpkı Dorothy gibi, kalmak istemeyecek. Olumlu davranışlar olarak nitelendirmekten pek hoşlandıkları hareketlerle henüz geçmişten kaçma imkânına sahip olan kişiler, yaşlıları pek insandan saymazlar. Hareket, o yüce aldatıcı nimet. Hareket edemiyorsanız, elbette size insandan çok nesne gözüyle bakarlar. Diğerlerinin,

özellikle çocuklarınızın hayatlarından oluşturduğunuz düzenin daha önemsiz bir parçası haline gelirsiniz. Çünkü kurulu düzeni nasıl daha iyi hale getirebilecekleri üzerinde en fazla kafa yoran çocuklardır. Sonunda da, gereksiz ayrıntıları yok etmeye kalkışırlar. Daha önce buna tanık oldun sen. Bu istek Dorothy ile Basil'in mektuplarında, hele son mektuplarda, hep karşına çıktı: **Oraya gelip senin için en iyi çözüm şeklinin ne olacağını tartışmaya karar verdik.** Senin için... **'Bizim için'** diye yorumlarsan, hiç de yanılmış olmazsın.

Evet, konukların gitmesi iyi olacak. Aşağı kattaki odalarda karanlığın pıhtılaştığını duyacaksın; Lippmann mobilyalara çarpıp, Yahudiler için iç çekecek; dışarı da, parktan tecavüz ve sukuşu çığlıkları yükselecek. Yalnız sen ve de Santis'siniz gerçek olan. Bir zihnin kıymıklarından tam bir parçanın meydana gelebileceğini ancak de Santis anlıyor. Geceleri bazen düşüncelerin ışıldar; de Santis bile göremez bunu, bir tek sen görürsün. Göremezsin gerçi, ama kendinin o daha büyük kıymıklara ayrılma işleminin bir parçası olduğunu bilirsin.

Konuklar gidince... Radford'larda, millet eve gelirken ve evden ayrılırken o kocaman leylâk rengi merdivene yapışıp kalırdı sanki. Gladys ile Sidney mermerleri Portekiz'den getirtmek için onca para döktükten sonra, konukların sel gibi akıp geçmesine razı olamazlardı, daha doğrusu olmak istemezlerdi. Hem Gladys ayaklarıyla ayak bileklerini göstermekten de pek hoşlanırdı. Salonu da onun için yukarı kata yaptırmıştı, herkes öyle diyordu. Konuklar kalın boyunlu, kütük gibi vücuduna dikkat etmeye fırsat bulamadan leylâk rengi merdivenin üst başında durup ayaklarıyla ayak bileklerini seyrettirsin diye.

O gece de, her vakitki gibi, davetliler merdivende sıkışıp kalmıştı. O gece. Hani Athol Shreve. Salonun dışındaki sahanlıkta tanıştırıldığınız zaman, sen dönüp bakmamıştın bile. Ya da şöyle bir göz atmıştın. Kimse duymasın ama, daha önce hiç yukarı katta salona rastlamamıştı. **Biraz tuhaf değil mi?** Bir aldırmazlık havası yaratmaya karar verdi. **Neden olmasın?** diye sordu. **Siz de pek kurallara uyan bir adam sayılmazsınız, değil mi? gazetelerde okuduklarımıza bakılırsa.** Seçmenlerinin onayına bağlı demokratik bir Avustralyalı olarak bir yandan söylenenleri kınarken, diğer yandan da kadının ima ettiği uygunsuzluğun kendisine yakıştırılmasından pek memnun kaldı. Kalabalığın ezici seline kapılıp, buna karşılık kendi de cineraia çiçeklerini ezerken, sü-

rüklenircesine önünden geçtiği bir aynaya baktı ve ağzını tamamen yanlış boyamış olduğunu gördü. Dudaklarının kavisinde belirli bir uyumsuzluk vardı. Oysa makyaj yaparken çok titiz davranırdı. Bu sefer eli kaymış olacak. Neyse, belki de yaratmak istediği aldırmazlık havasına böylece kavuşurdu.

Beyazlar giyinişti. Bu, adamın birşeylerden utanmasına sebep oldu nedense. Adam anlatmaya başladı: **Çocukluğumda...** Yemeğe oturduklarında yeniden : **Çocukluğumda...** Gladys ikisini yanyana oturtmuştu. Demek ki, Athol Shreve'in çocukluğundan da, görünüşünden de kaçmanın imkânı yoktu. Zaten adamı görmemezlikten gelmekten çoktan vazgeçmişti. Ama ikinci tabaktan önce hiç kimse, ne Athol Shreve, hattâ ne de **kendisi** adamın görünüşüyle ilgilenmesini sağlayamazdı.

Şimdi bile, delik deşik cilde, ağır ellere, koyu gözlere ve dokunmaya gerek kalmadan ne denli kalın ve sert olduğu anlaşılan saçlara kaçamak bakışlar atmakla yetiniyordu.

Hukukî çalışmalarından bahsetti (can sıkıcı), politikanın pek sözünü etmedi. Sidney Radford'un kehanetine inanıyorduysa bile, bu güvenini ortaya sermek niyetinde olduğunu belli edecek bir davranışta bulunmadı. Bütünüyle, kadını sıkıyordu. Belki kadın da onu sıkıyordu ama, tam bir erkek diye nitelendirilen tipte adamlar, kendilerini dikkatle dinleyen bir kadın bulunca pek ender sıkılırlar.

Onun için, fizikî varlığını adama terkedip, anlattığı yaşanmış hayat hikâyelerinden ve ileri sürdüğü fikirlerden uzağa, kendi düşüncelerinin kozasına çekildi. Ne idüğü belirsiz, ama tadı hiç de fena olmayan yemekler, Radford'ların altın yemek takımıyla birbiri peşisıra sunuldukça. Athol Shreve'e doğru bu şekilde itilmeyi neden kabul ettiğini hâlâ anlıyamıyordu. Şimdiye dek adamın, bırak hayran olmayı, beğenilecek bir yanını bile bulamamıştı.

Elleri işçi eline benzemiyen bir adamı ne yanında çalıştırır, ne de ona güvenir.

Adamın alaycılığını kendine yakın buldu. Güldü. Birden onun şaşkın şaşkın baktığını farketti. Belki de söylediklerinde alaylı bir anlam olduğunun bilincinde değildi. Fazlaca adaleli bir tavuk budunu inatla kesmeye devam ediyordu. Ne garip, bağlı olduğu yana ihanet etmesi, kendi işçi ellerini değiştirmemişti.

Ya Alfred'i görse ne derdi? Duyarlı elleri, prensiplerine sadık kalmak için kendini mahkûm ettiği bedenî çabadan zedelenip,

yara izleriyle dolmuş Alfred'i?

Hatırlamak hoşuna gitti: Kocam... Basmakalıp bir kelimenin kapsadığı mistik hak değil. Saygıyı, şefkati ifade eden bir söz. Alfred'in ona karşı saygı duyup duymadığını bilmiyordu: Onu seviyordu Alfred.

Evli misiniz Mr. Shreve? Söyledikleri, umutsuzlukla öksürük arası bir şeyle noktalandı. Gözlerinin yaşardığını gizlemek için bir yudum şarap içti.

Sonuç pek de umduğu gibi çıkmadı: Athol Shreve de karıları yatalak olan o saygılı ve duygusalca kılıbık erkeklerdendi.

Aynı anda, adamın bacağının kendi bacağına yaslandığını, dalıa doğrusu yapışıp kaldığını farketti. Yüzünden, bunu bilerek yapıp yapmadığını anlamak imkânsızdı. Londra'da iktisat öğrenimi yapan kızını (adı da Doris) miş anlatıp duruyordu. İş öğrenime gelince, olağanüstü bir ciddiyete bürünmüştü. Bu da alaylı bir durum yaratıyordu. Yalnızca elleri gerçekti: Hiç değilse biçimi, dokusal yapısı yönünden. Politik ihanet hikâyesine aldırmazsanız tabiî.

Ya kendisinin Alfred'e ihanet etmesine ne demeli? Ama o kocasına hiç ihanet etmemişti ki. Yalnız bir kerecik... O da bir öğleden sonranın düşüncesizliği, kalıcı önemi olmayan bir olaydı. Alfred'e karşı duyduğu saygı ve şefkat ile Alfred'in (incinmiş) bağlılığının da üstüne çıkacak ideal bir ilişki kurulması ihtimalini yok etmeyen bir olay. Her halde insanüstü nitelikler taşıyacak bu ilişkiyi biraz olsun anlayabilse, ya da gözünün önüne getirebilseydi... Ama yapamıyordu bunu.

Ne olursa olsun, bunun dönek politikacı ve ehlî toplumsal boğa Athol Shreve'le bir ilgisi yoktu. Sarhoş oldu bile. Kalın bacağının kadının daha serin, duygusallıktan uzak bacağını yakmasının nedeni bu. Kadın da sarhoş oldu sayılır. Gladys ile Sidney hallerinin vakitlerinin ne kadar yerinde olduğunu ispat etmek istercesine, habire şarap ikram ederlerdi.

Tatlının üstünden ileri doğru uzanarak, ellerini alnının çevresinde kenetledi. Böylece başının ağrısını geçirebileceğini umuyordu. Tabiî ağrı geçmedi. Hem bardağındaki, hem başındaki kabarcıklar köpürüp durmaya devam etti. Gözlerini açtı. Karşısında oturan silik görünüşlü kadın gülümsüyordu. Daha önce tanıştırıldığın biri. Ama sen kendine tamamen hâkimdin o zaman. Kadına da hiç önem vermedin. Bütün güzelliğin üstündeyken bazı gösterişsiz kadınlar içten bir minnettarlığı belirtircesine gülümser

böyle. Şık bir giysinin yarattığı sükseden mi, yoksa belli bir havadan mı, bilinmez. Üstelik bu hava da hayale dayanır... Gerçeğe değil.

İşte bunun için gülemezsin kadına. Veya yarım yamalak gülersin. Nazik ilgisine teşekkür için.

Gerçek olan Athol Shreve'di. Bu kaba erkek. Sahte: Gerçek çoğu kez sahtedir zaten. Kendi şehvet hissini kabul etmekten kaçınmıştın. O güne dek seni fazla rahatsız etmemişti çünkü. Ama her zaman vardı... Anlaşılmamış diğer arzuların yanısıra.

Ve kocalar.

Daha önce tanışmamış olmalarını şaşırtıcı bulduğunu söyledi. Kadın dayanamıyarak, hiç de şaşırtıcı değil, diye cevap verdi. Ne var ki, bu defa sorunun özüne erişemediğini biliyordu.

Radford'ların de Lucca şeftalisinden kurt çıktı.

Elizabeth Hunter'ın en berbat karabasanları hep öğlen vaktine rastlıyordu. Dişetlerini gıcırdatıp, öğleden sonra uykusunun boğucu sislerine sürüklenmemek için mücevherlerle bezenmiş parmaklarını büküp kastı. Uykunun kadife hunisi ve sonunda bu huniden çekip çıkarılmak onu ürkütüyordu. Hem de bu işi yapmak için para alan biri tarafından. Bütün hemşireler, özellikle küçük Manhood, bunun için hep sakin kalıyordu işte.

O adam: O politikacı. Dudakları kıpırdadı, ama ismi söyleyip zihninden silmeyi başaramadı.

Yemekten sonra oturulup sohbet edildi. Sözümona müzik de vardı. Piyanoları başında caka satan uzun boylu iki genç adam. O sıralarda böylelerini tutmak modaydı. Kimseye belli etmeden gitmek istedin, ama gidemedin. Hattâ bir portakal likörü içmeyi bile kabul ettin. Gladys'in bütün inceliğini takınmıştı. Sidney ise sana yeni aldığı Japon estamplarını göstermek istiyordu. Boyuna bir şeyler alırdı zaten.

Athol Shreve nerede acaba diye düşündü. Artık ondan kurtulamayacağını hissediyordu. Lennox'a partiden sonra arabayla gelmemesini onu düşünerek söylemişti. Bilinçsiz olarak göze aldığı korkunç birşeydi bu, bir gerçek; şehvet ve arzusunun dışa vuruş şiddetini yanlış hesapladıysa, bunu ilk olarak o gece dudak boyasını düzgün süremeyişinden anlamıştı. Bir bakıma gardrop odasına Alfred için ağlamak isteğiyle gitti. Öteki korkunç şey de şuydu: sizi aldatanları içtenlikle sevebilirsiniz. Kasten düzgün süremediği dudaklarına bir bıçak izi daha attı.

Sonra herkes gitmek üzere kalktı. Aynı yol üzerinde oturan bir

çiftte bir tuhaflık vardı. Masada karşı tarafta oturan, gösterişsiz, sessiz sedasız kadın ve onun erkek kopyesi kocası. Athol Shreve eve kadar bırakmak için bir teklif alacağını umduğunu biliyordu - ummuyordun bunu, aynı zaman umuyordun. Kürkler titretiyordu o gece seni: bu gece rehin olarak verilmişlerdi.

Yola çıkarken vites takıldı, gıcırdadı. Sonunda gönülsüzce kurtuldu. Arka koltuktaki evli çift evlerine bırakılmayı minnetle kabul ettiler. Adamın saçaklı, üstünde siyahla adının baş harfleri yazılı bir fuları vardı. Kadın ise hareli ipek kumaştan ensiz bir gece çantasını tahta gibi göğüslerine sıkı sıkı bastırmıştı. Evlerinin önündeki kaldırımda durmuş, veda etmek için eğilmişlerdi. Kimsenin açıklayamayacağı bir nedenle gülümsüyorlardı. Hele sen, hiç açıklayamazdın. Onlarsa bunu yapmak istemiyecek kadar iyiydiler.

Athol Shreve vitesle bir süre daha uğraştı. Böyle bir fırsatçıya yakışmayacak kadar alelâde bir arabaydı. Veya belki de masum bir ihmaldi, ya da yalnızca bir kolaylıktı. Arabanın içinde sağa sola birbirlerine çarpıp duruyorlardı. Bir çukura girdiler, zıpladılar yerlerinde. Kadın başını arabanın tavanına vurdu.

— «Galiba bizi öldürmeye çalışıyorum.» (Karabasanlarının en kötüleri gerçek ağızlardan, ama megafon ağızlardan konuşur nedense.) «Kulağa pek hoş gelmez, değil mi?» Kalın, megafon gülüşü. «Elizabeth Hunter'ı eve götürüyor, âlemden sonra. İkisi de fitil gibi sarhoş.»

Sesindeki neşe, seni düşünmeye itti: Acaba erkekleri dürüstlükten uzaklaşmaya iten düşünen beyinleri mi, yoksa içlerinde yerleşmiş bir kötülük güdüsü mü? Kadınların böyle bir sorunu olmaz. Onlar suçlarını anlayacak kadar tanırlar kendilerini.

Moreton Drive'da arabayı durdurdu. «Buraya kadar, değil mi?»

Yine de, dönüp gitmeye hiç niyeti yoktu. Dışarı çıkıyordu. O ufak arabanın kapısına göre pek iri yarı bir adam.

Sağlam, ama güvenilmez evini aydınlatan ışık, gözlerini kamaştırıyordu.

— «Bak şu basamağa. Hani yol kıvrılıyor ya. İşte orada iki kişinin ayağı kırıldı.» İçten içe yandığı halde, sesi sakindi.

Yapmaya çalıştığı şakaya kulak vermedi, çantasında altın ağ örgülü minik torbayı arıyordu. İçinde yaşadığı evinin anahtarları olan torba Alfred'in annesinin düğün armağanı idi.

Mrs. Hunter inledi bacağındaki kramplar gece olsaydı de Santis'in ona Dr. Gidley'in ilâçlarından bir tane vermesini kabul ederdi. Yemekten sonra uyku ilâcı almak ahlâka pek uymuyor. Hiç de-

ğilse gözlerini açabilse. Yapamadı. Gözkapaklarının kara ekranında film titreşerek oynamaya devam etti.

— «Bu kadar nezaket gösterip beni eve getirdikten sonra her halde bir içki içmek istersiniz?» Partiden dönen aptal güzel ve dişi köpek gibi yaltaklanan bir kadın.

Adam hemen anladı bunu. Bence: «Birbirimizi tanıyacak kadar içtik.»

Kemik ya da sert kauçuktan iki cismin çarpışmasını andırır bir sertlikle birden kucaklaştılar. O kadar normaldi ki bu, daha önce de yaşanmış gibi.

— «Burada olmaz. Hizmetçiler uyuyor. Dikkat etmezsen uyanırlar.» Özellikle ekledi: «Eve hırsız girmiş, bana saldırıyor, daha kötüsü beni öldürmeye çalışıyor sanıp polise haber verirler sonra.» Kendisini tanımayanların gözündeki masumiyetinden öylesine emindi. Kimse, hattâ Athol Shreve bile tanımıyordu onu. Yalnızca kendisi tanırdı.

— «Polis mi? İyi ama sen hizmetçilerin söyleyeceklerini yalanlarsın, değil mi?»

Cevap vereceğine gülümsemekle yetindi. Ne söyleyeceğine vakti gelmeden karar veremezdi.

İhanetten kuşkulanması, adamı bu ihanetin kaynağını yiyip yok etmeye itti: Göğsü, boynu.

— «Kusura bakmazsan... Tuvaletim. Kaçınılmaz bir delil olur yoksa.»

Adam onun hazırlanmasını izledi. İkide bir birbirini gözlüyordu zaten. Soyunmak, iç çamaşırını bacaklarından aşağı kaydırıp sonra da çekip çıkartmak için eğilince, alnındaki damar atmaya başladı.

Onun vücudu, araştıran elleri, tenine değen sert saçları için duyduğu tiksinti, şehvetini söndürmedi. Azgın hayvanı, onun hayvanının elinde ölmek isteyebilirdi. Evliliğin durgun sulan, zinanın patlamaları ve kendisini iten duygulardan nefret etmesinin üstüne yükseldiğini bildiği bir durum.

Kulağına gürlerçesine söyledikleri... «Aman Yarabbi, Betty, ne şahane, değil mi? Amma da iyi sevişiyoruz, ha!» Sonra karşılıklı tiksintilerinden kopmaları. Yapışmış iki cismin gürültüyle kopması.

Âşığından çok, kendi vücudundan kopmak istiyordun oysa.

Giysilerini yarı yarıya sırtına geçirmişken, önce mırıldandı, sonra yüksek sesle fısıldadı. «Ne oldu? Yolunda gitmeyen bir şey

yok ya?»

Yoo, hayır. Hiç bir şey yolunda gitmiyor. Olan bu. Ama nasıl anlatırsın?

Orada düşünmeksizin sonsuzluğa kadar yatmak isterdi. Ama kalktı. «Karın politikayla ilgilenir mi?» Adamın düğmelerini iliklemesi hızlandı.

— «Pek ilgilenmez. Hele şimdi. İlgilenemiyecek kadar hasta. Niye sordun?»

Artık kocalardan sonra, karıları da aklına takılmaya başlanıştı. Kesin hatları olmayan gerilim dolu, renksiz bir menapoz.

Tamamen silâhlanmış olarak gelip yatağın kenarına oturdu adam. Bitirdiğini sandığı bir yemekten birkaç lokma daha almak istercesine.

Elini uzatınca kadın uyardı onu. «Kocam hiç beklemediğimiz bir anda Gogong'dan dönebilir.»

Athol Shreve o yapıda ve pek ünlü bir adama göre oldukça sinirli davranabiliyordu doğrusu. «Gogong treninin Sidney'e sabahları geldiğini sanıyordum.»

— «Öyle. Ama daha yavaş gelen bir posta var. Gündüzleri çalışıyor. Alfred yolda çevresini seyretmekten hoşlandığı için bazen ona biner.»

Birkaç saniye ölmek isteğiyle dolup taştı.

— «Beni geçirsen fena olmaz, ha? Bir nezaket ziyaretine benzesin diye... Hani birisi görürse... Hizmetçiler falan...» Bu son bahane için çıkardıklarını yeniden giymek zorunda kaldı. Dudaklarını bile boyadı. Gözlerini düzeltmek elinde değildi artık.

Ön kapıda onu öpüyor, öpüyordu:

— «İyi geceler, güzelim. Teşekkürler. Gelecek sefere birbirimizin tarzını daha iyi öğrenmiş oluruz.»

Elizabeth Hunter sonunda kapıyı kapattı, fakat kilidin sesi pek de güven verici gelmedi.

Sabah Nora, orijinalinin tam bir kopyesiyle, «Mr. Hunter geldi, Madam,» dedi. «Duyacaklarınızın sizi şaşırtmamasını umuyor. Basil ağaçtan düşmüş ve kolunu kırmış.»

— «Oh, Tanrım! Ne zaman geldiler?»

— «Şimdi. Gece treniyle gelmişler.»

Alfred çok kederli görünüyordu. Basil ise acılı değil de daha çok sıkıntılıydı. Kolunu askıya almışlardı.

— «Oh, sevgililerim!» Ağlayamayacak kadar şaşkındı. Zaten ağlamağa başlarsa Alfred de ona katılacaktı muhakkak.

Basil sadece annesiyle babasından utanmıştı. «Kırık değil,» dedi. «Burkuldu, belki çatlamış bir iki kemik vardır.»

Alfred, Dr. Moyes'in peşinde, ondan bir randevu alıp Basil'in durumu hakkında kesin bilgi edinene kadar huzursuzdu. Neden sonra karısının durumunu düşünebildi.

— «Zavallı Betty, senin için muazzam bir şok oldu.»

Cevap vermedi, sadece kocasının kıvrımlı dudaklarına ve kendisininkinden daha yumuşak gözlerine baktı.

Birşeyden kuşkulanan Basil'di. Ancak kesin olarak bilemiyordu neden kuşkulandığını. Bilemezdi de bunu. Annesinden genel olarak kuşkulanıyordu sadece.

— «Neden böyle sır saklıyorsun, birbirimizden saklayacak neyimiz var?» derdi. «Başkalarına cazip görünebilirsin Mrs. Wyburd ile.»

Bunu hatırlayacak mıydı acaba? Üstün bir hafızası vardı. Daha küçücük bir çocukken Shakespeare'in oyunlarından ezbere parçalar okurdu. Bazen annesiyle birlikte yaparlardı bunu. O kadın rollerini oynardı.

Bu sahneyi merdivenlerin başında oynuyorlardı.

— «Her şeye rağmen kolunun askıya alınması sana müthiş bir görünüş vermiş! Eski savaşlardan kalma bir kahraman gibi.»

— «Leş gibi kokuyorum. Ağaçtan düştüğümden beri elbiselerimi değiştiremedim. Ezilmiş karıncaların leş kokusu sardı üstümü başımı.» Tiksintiyle burnunu kırıştırırken biraz da onu hedef almıştı.

— «Önemi yok canım. Doktor gelsin de, yıkanman için bir çare buluruz.»

Bunları söylerken Basil'in onun öğütlerine karşı çıkmağa hazırlandığının farkındaydı.

Ertesi gün Dorothy, Bullivants'dan döndü. Basil kuşkuluydu. Dorothy'nin yüz ifadesinde de pek çok suçlamalar gizliydi. Bunları açıklamakla rahatlayacağı kesindi ama bazen daha iyi fırsatlarda kullanmak üzere saklardı. Tam olarak kestiremediği kuşkularla düşüncelere dalmıştı. Bakışları derinleşiyor, giderek sessizliğe gömülüyordu.

Ve sonunda, yatağın yanındaki masada bir ipucu buldu. «Bu ne?»

— «Bir kol düğmesi!»

— «Kimin bu?»

— «Babamın kol düğmelerinden biri ; yâni büyükbaban Salkeld'in.»

Dorothy tekinin nerede olduğunu bile sormadı. Dehşetle kol düğmesine bakarak, «Ne kadar çirkin!» dedi.

Evet, inkâr edemezdin bunu. Kol düğmesini sana verdi. Parka çimenlerin arasına fırlatmadan önce onu nereye kaldıracağını düşünmen gerekiyordu. Düğmeyi attıktan sonra, Dorothy tekrar bulup ortaya çıkartmazsa olup bitenleri unutmak en iyisiydi.

İnanan sadece Alfred'di. Sanki kazayı geçiren Basil değildi de, karısıydı. «Birkaç gün daha kalacağım, Elizabeth. Moralin düzelene kadar yanında kalacağım.»

İkinci gün parkta yürüyüşe çıkmalarını teklif etti. Ve yolda koluna girerek elini tuttu. Yıpranmış yüzü ve gri gözleri onun adsız melankolik hastalığını unutturacak cesareti veriyordu. Gerçekte Basil'in kolu kırıldığında ikisinin ortak olarak geçirdiği bir hastalıktı bu. Gözlerinin ifadesinde bunu belirten birşeyler vardı. Karı koca, kolkola, içiçeydiler.

— «Özellikle yemek istediğin bir şey var mı?» diye Elizabeth içini çekerek sordu. Ortak bir iyileşme devresi geçireceklerini kabul ettirmişti kocası ona.

Alfred karısının zayıf elini avucunun içinde sıkarak, «Birlikte zevkle yiyebileceğimiz basit bir şey olsun,» dedi.

Her şeyi bırakıp, evi satsa, çocukları yatılı okula vererek Alfred ile «Kudjeri» ye mi gitseydi acaba?

Yapmadı bunu. Kocasının ona giydirmek istediği tülü örtemezdi yüzüne. Ne de Athol Shreve'in —bir defanın dışında— sevgilisi oldu. Beklediği her şeyi bulabileceği bir kutuyu açabilmek için neler vermezdi! Bir defa küçücük şık bir mücevher kutusunda bir kristal parçası bulabilmişti sadece. Bu isteği yerine gelmeyeceğine göre beklediği her şeyi kutuların dışında, kendisi için hazırlanan daha soğuk ilişkilerde araması gerekirdi.

Alfred ona Radford'ların sofrasında karşısında oturan kadının lifadesiyle bakıyordu. İkisinin de bakışlarında onu istedikleri gibi görebilmenin minnet ifadesi vardı.

Ne mükemmel bir eş, ne dişi bir domuz, ne de kristal parçasıyım diyebilseydi. İyileşmeden, ya da tamamen yıkılmadan önce pek çok kalıplara sokulmam gerekiyor diyebilseydi. Ama söyleyemiyordun işte. O zaman da istekleri, emelleri olan bir kişi olarak göremiyorlardı seni. Yalnızlık ve umutsuzluk onların anla-

yışına göre güzel bir yüz ve dışa vuran gözalıcı bir yaşantı, maddî başarıyla bağdaşmıyordu hiç.

* * *

Yıllar önceki mektuplarda: **Çok sevgili Elizabeth, evliliğimiz boyunca gösterdiğimiz çabaların bizi biraz olsun başarıya yaklaştırmadığını görüyorum. «Kudjeri» e son gelişi sırasında ve benim Moreton Drive'a gelişlerim sırasında gösterdiğimiz çabaların çok fazla bir zorlanma gerektirdiği kanısında olduğunu anladım. Ve beni boşamanı teklif etmem gerektiğini düşündüm. Evlilik konusunda yeni bir tasarım olmadığı gibi böyle bir isteğim de yok. Ancak henüz önünde zaman varken senin daha tatmin edici bir beraberlik kurabilmen için çevrene göz atmanı isterim. Bunu daha önce teklif etmemiş olmamın nedeni çocuklardır. Ama artık kendi kendilerine düşünüp karar verebilecek yaşa geldiler. Bundan böyle bizim acaip, kararsız davranışlarımızı anlayabilir, hattâ bağışlayabilirler...** Kendi yetersizliklerinin burukluğu, merhametsiz kişilerin bencillik diye yorumladığı yetersizliklerin. Evet, bazı ölçüler içinde bencildin, fakat vicdanını yaptığın iyi işlerle ve evcilliğinle rahatlatmasını bilmiyordun. Evet, Alfred'in hiç de bencil olmayışı karşısında tabii bencillik sayılırdı seninki. Azizler kendilerine duyulan hayranlığın semeresini kendileri için daha kolay olduğu zaman alırlar. Bir aziz, Dorothy'nin istediğiydi. Ama elde edememesi azizlerin suçu değildi. **Senin gibi güzel ve güçlü bir kadının hayranlık kazanması pek çok kimseden daha kolaydır, Anne. Hırslı olduğun bir konu bu. Her zaman daha çok hayranın olmasını istiyorsun.** Doğru değildi bu. Özellikle kendi yanlışlıklarınızı çocuklarınızdan daha iyi görebiliyorsanız. Evet, övülmek güzeldi. Sadece ruhen tatmin edemediğiniz bir boşluğu doldurmak için.

Sevgili Alfred, beni öylesine suçlu bir duruma sokuyorsun ki. Eğer bir 'özgürlük' söz konusuysa, bu alçak gönüllü teklifi benim yapmam gerekir. Seçimi yapacak olan sensin, ben senin seçtiğin yolu kabul edeceğim. Bana kalırsa bizim yaşadığımız ve 'tadını çıkarttığımız' özgürlüğün daha büyüğünü düşünemiyorum, hiç değilse gerçek yaşam içinde... Ama nasıl arzu ediyordun bunu.

* * *

Gümüş rengi bir parlaklık kaplamıştı odayı. Bütün puslu görüntüler aydınlanmıştı. Güneşten kızmış saçlarını dalgalandıran

hafif bir akşam rüzgârı esiyordu, ama kızgın vücudun için tehdit edici sakin bir rüzgâr. Evin soğuk yüzüydü bu taraf. Batıya bakan odalar kaynıyor olmalıydı. Hiç bir şey tehdit edici olmamalıydı. Öldürücü değildi ya. Yıllar süren deneylerle ispatlanmıştı bu. Ve akşam karanlığı çökmeğe başladığında Basil bir aktörün umduğu sahneyi canlandırmağa gelecekti. (Gün ışığındansa suni ışık altında daha iyi görünebilirdin.) Gülünçtü bu tabiî ki, ama sanatın tümünü muhakeme etmeden oyunu reddedemezdin.

Rutubetli akşam saatinde yükselen buhar öksürtür insanı. Dorothy'nin bronşite yakalanmasında sorumlu olan sadece sensin belki de, Alfred değil. Basil'in dahiliği olarak adlandırılan aşırı bencilliğinden de sorumlu olan sensin. Sanatçı yanı değil de kibiri ağır basıyordu. Evet, işte söyledin şimdi. Bir sanatçının onu sevmek isteyenlere ne faydası olur? Bizler hiç bir zaman onların düşündüğü kimseler değiliz. Ama pek çok başka insanı düşünürler. Baba her zamanki gibi kızının ona Browning'den parçalar okumasını umuyordu. Oysa o bebeklerin boğulduğu ırmağın kıyısında tembellik ediyordu. Otları koparıp örüyor, köprüdeki kuşların seslerini dinliyordu babasının ağzına tabancayı dayadığı akşam. Mrs. Lipmann «Kansızlık» diyordu buna. Ama hâlâ, şimdi bile, ufak tefek mutluluklar vardı.

Daldığı hayallerin arasında bir ses duydu: «Mrs. Hunter? İyi dinlendiniz mi? Hazır mısınız?» Hemşire Manhood'un sesiydi. Temizlik işleri için ayrılan Spode porselen kabıyla onu bekliyordu.

— «Korkunç rüyalar gördüm.»

— «Uyumadığınızı sanıyordum.»

— «Uyumadan da rüya görülür, öyle değil mi?»

— «Bilmiyorum,» dedi hemşire. Pek istekle değilse de karşılığında para aldığı işine koyuldu; yaşlı bir kadının yıkanması.

Mrs. Hunter gülümsedi. Beklcyecekti. Flora Manhood'u kuşkulandırmadan onunla oynayabileceğini biliyordu. Bu arada süngerle vücudun oğulması iyi geliyordu.

Hemşire bir meyvanın kabuğunu soyuyormuş gibi uğraşıyordu. Güçlü kuvvetliydi. Ilık, yumuşak süngeri kuvvetle vücudunda gezdirirken düşüncelerinin de sakinleştiğini hissediyordu. Eşyalar insandan daha güçlü oluyordu.

— «Çok güzel bir akşam, değil mi Mrs. Hunter?» dedi Manhood Hemşire.

— «Öyle mi?»

Sydney'in günlük yaşantısı gözünün önünde canlanıyordu. Fab-

rika ve bürolardan gelen sesleri duyuyor, her şeyi hissediyor gibiydin. Bu saatlerde Athol Shreves gibi erkekler barlarda bira içerlerdi. Felâket yerlerinde ambulanslar süratle gidip gelirdi. Anneler küçük oğlan çocuklarını yıkamağa başlamış olurlardı. Evlilik çağındaki genç kızlar hayallerindeki olmayacak erkek tiplerini düşünürlerdi pencere kenarlarında.

Çocuklar: Neyse ki güçlerinin farkında değillerdi. Ne o budala prenses, ne de mektuplarından anlaşıldığı kadarıyle iflâs etmiş aktör değil ama Dorothy ve Basil anne ve babalarının seçkin, varlıklı, hayat tecrübesi olan kişiler olmasına rağmen suskunlukları içinde perişandılar. Anne babalar hayat mücadelesine başlayan çocukların yanında birer hayalet gibidirler. Ama zaman zaman açık sözlülüklerinin ve anlayışlarının karşılığını alırlar ama çoğunlukla geçtir.

Alfred bu kadar erken ölmeseydi, her şey çok daha değişik olurdu. Birbirinizle hiç umulmadık anlamları çözecek açık bir dille konuşmayı öğreniyordunuz.

— «Bir yerinizi mi acıttım?» diye Hemşire Manhood sordu.

— «Alfred'i düşünüyordum. Kocamın kanserden öldüğünü biliyor muydun?»

— «Oh, ne kadar acı!» İnandırıcı değildi onun bu sözleri. Bir hemşirenin işinin başındayken insanca duygulara kapılacağını düşünmemek gerekirdi.

— «Ona ben baktım. Bunu bilmiyordun tabiî,» diyerek Mrs. Hunter güldü.

— «Bilmiyordum.» İnanmıyordu da. Sonradan gülmenin nedeni de buydu zaten.

— «Nasıl bakabildiniz —yâni tecrübeniz olmadığı için soruyorum bunu— hastalığı uzun sürdü mü?»

— «Evet, uzun yıllarca değil ama aylarca sürdü. İstekle baktım ona. Buna pek inanacağını sanmam. Biraz da içgüdülerimle. İnsanlar neden şiir yazmağa başlar, ya da aşk yapmağa? Bunu bilmek gerek, hiç değilse birazını.»

Hemşire Manhood işini bıraktı. Acıma duygusunu sevgiye dönüştürdüğün zaman, ikiniz ve sünger arasında bir uzlaşma başladığı zaman ihtiyar köpek kendisinden nefret ettiğini hatırlatmağa başlardı.

— «Hemşire Manhood, akşamları çok kısa sürüyor bu yıkanma.»

— «Belki ucuz oluyor da ondan.»

— «Hangi söylediğime kızdın? Sevmek, ya da sevmeğe çalışmak içgüdülerimizle olmaz mı? **Bunu** anlamalısın! İçgüdü!»

— «Bilmiyorum.» Anladığın bir şey yoktu zaten. Ya da hep öyle söylerlerdi. Col Pardoe ve yaşlı Bayan Betty kanlı Hunter. Ya sadece sevişilecek bir dişi olarak görürlerdi seni, ya da kiralık bir kereste parçası olarak (kadınlara ya da odunculara farketmezdi.)

— «Nereye gidiyorsun, Hemşire Manhood?»

— «Kirli suyu dökmeğe.» Bebeği de suyla birlikte atabilseydin.

— «Verdiğin sözü unutmayacaksın, değil mi?»

.....

— «Hemşire?»

.....

— «Verdiğin sözü!»

Nasıl unuturdun. Bir an bile aklından çıkmıyordu. Orada neden bulunduğunu asla unutamazdın.

Manhood Hemşire suyu küvete döktü. Bazen leğene dökerdi. Bu gece daha büyük bir yere ihtiyacı vardı, o yüzden küveti kullandı. Banyo, bir oda kadar büyük ve halı döşeliydi. Evsahibesinin kimbilir ne kadar zamandır oturmadığı maun bir koltuk vardı. Banyo tozları ve kurutulmuş gül yaprakları kavanozları Elizabeth Hunter'ın kullanılmayan banyo malzemeleriydi. Flora Manhood bir gün soyunup kullanılmayan bu banyoda yıkanmayı düşündü. Küvetin içinde kendini ılık suya bırakmadan önce maun koltukta keyif çatacaktı.

O gece dışarda hava çok sıcaktı. Banyo da halvet gibiydi. Flora Manhood soluk soluğa, kan ter içinde Jessy Badgery'nin 'Hemşire Dinlenme Odası' dediği odaya güvercin ağacı kokusu sürmeğe geçti. Burası daha serindi. (Ama sorarım size: Evin içinde 'O' varken **dinlenmek** mümkün olabilir mi hiç?»

Col'un en sevdiği parfüm bilinen tatlı çiçek kokularından değildi. **Tam senden beklediğim gibi, Flo.** Oh, öyle mi?

Tabii olabilirim ama kimse bana tatlı diyemez. İnsanların içtenliği hakkında hiç bir zaman emin olamadığın için, evet. Hiç bir zaman bilemezsin zaten, ya da budala olman gerek. **Flo, senin bütün meselen, kendi hakkında yanlış fikirlere sahip olman. Bu nedenle kimse senin ne olduğunu bilemivor.** 'O'na göre böyle değildi. **İnsan ne olduğunu yalnız kendi bilir, Hemsire gibi.** Her zaman böyleydi işte her taraftan sana dokunduruyordu.

Parkı çevreleyen çam ağaçları gümüş rengini almış, ışığı bakımsızlıktan kokan göle vuruyordu. Görünmeyen ölü balıkların ve uzun bacaklı çirkin kuşların pislikleri kümelenmişti. Col, yaban ördek-

leri olduğunu söylüyordu bu kuşların.

Her zaman Col! Ya da Mrs. Betty Hunter tanıdığın bütün erkeklere taş çıkartırdı. Güçlü bir kadındı. Hatta Snow'dan bile güçlüydü. Çok uzun yaşamanın verdiği bir özellik olmalıydı bu. Öldürdüğü bütün insanların günlerini kendi yaşamıştı. Bunlardan bir örnek kocasıydı. Yarı öldürdüklerinden de Prenses Dorothy'nin ilk bakışta nasıl yıpranmış olduğunu anlamak mümkündü. Gerçek tanık bu gece gelen oğlu olacaktı. Ya büyük bir aktör olup annesinden baskın çıktığını gösterecek, ya da onun kuklası olarak davranacaktı.

Haksızlık etme, Flora. Yaşlı kız her zaman ne derdi? **Bu beraber olduğun adam, tam sana göre. Dokunuşundan, sesinden, telefon ettiğim ilâçları getirişinden anlıyorum. Oysa bisikletle ilâçları dağıtan bir çocuk vardı.** Sanki onu ilgilendirirdi bu. **Oh, gerçekten öyle mi, Mrs. Hunter?** (Kıkır kıkır) Seni budala yerine koyuyordu. Fakat asıl mesele sana güvenmek istemeyişinden geliyordu. Hem sonra onun biraz yırtıcı, saldırgan yanlarından başka gerçekten suçlanacak yanı yoktu. Yaşlıydı, üstelik yorgun ve hasta.

Seni Col Pardoe'dan kurtaracak, koruyacak kimse yoktu.

Sadece Snow.

Park boyunca giderek azalan ölü otlar uzanıyordu. Aktörün geldiği saatte hava kararmış olacaktı. Snow bembeyazdı ama onun küllü sarı olduğunu söylerdi Mrs. Hunter. Beyaz tenli kadınlar gibi kokuyordu Snow daha ziyade bir erkek gibi. Tuttuğu madeni paraların, içtiği sigaraların ve derilerin ağır kokusu sinmişti üzerine. Ama Coff'un sığınağı vardı ortak oldukları: kuzenim hayatta kalan tek akrabam.

Mrs. Hunter, **izne çıktığın son gün Noammurra'ya mı nereye gittiyseniz işte, anlatsana,** diye üsteliyordu. **Daha doğrusu onu anlatsana.** Sanki nasıl anlatacağını biliyormuşsun gibi. **Ya bu nefis koku nedir? Ah, güvercin ağacı kokusu! Hep merak etmişimdir.** Güvercin ağacı kokusunun altında ne koktuğunu mu? Beraber olduğu keçilerin kokusudur belki.

* * *

O gün Noamurra'ya gitmişlerdi doğruydu.

— «Neden Noamurra gibi tenha bir yere gidiyoruz Col?»

— «Bugün buldozerlerin sesinden uzak bir yere gitmek istiyorum.»

Eski Mercedes SSK (her ne demekse) model arabayı kullanıyor-

du. Kârlı bir değiş tokuşla bu arabayı almış, eskitene kadar kullanmıştı. Col aklına koyduğu her şeyi beceririrdi. Fakat sakin yaşamak istediğini söylüyordu. Sanki sen istemiyor muydun bunu? Ama nasıl mümkündü öyle bir hayat?

— «Noamurra'da yaşamayı kim ister? O terkedilmiş, ıssız meyva bahçelerinin arasında?»

— «Portakalların düşüşünü dinlerken yaşadığını hissedebilirsin orada.»

— «Pek ilerlemeğe elverişli bir yer değil. Oysa ben ilerlemek istiyorum.»

— «Belediye reisi olabilirsin orada, Flo.»

Başka bir zamanda kızabilirdi ona ama güzel hava ve sakin yolculuk onu gevşetmişti. Özellikle bodur çalılıklar. Kıkırdayarak güldü ve koltuğun arkalığına çarptı. Col Alüminyum ağızlıkla piposunu içiyordu. Tükürükleri alüminyum ağızlıkta cızır cızır sesler çıkartıyordu. Güneş kumtaşı tepelerine vuruyor, açık pencerelerden sert bir rüzgâr yüzlerine çarpıyordu.

Yola çıktıklarında kentin dış mahalleleri boyunca Mercedes bir arabayla gezintiye çıkmış olmanın tadını çıkartmak istedi. Ama yapamazdın bunu. Çok eski bir modeldi, pırıl pırıl yeni arabaların arasında kimsenin gözüne bile çarpmazdı. Zaten trafik çok sıkışık olmadığından yolun üzerinde birkaç meyva ve sebze kamyonu, tek tük aile arabaları vardı. Onların da önemi yoktu.

Bu mutluluk muydu? Öyle bile olsa ne Col, ne de Moreton Drive'daki Yaşlı Köpek dudaklarının arasından bu itirafı duyamayacaklardı. Dudaklarının aptalca sarktığını farkederek diliyle ıslattı.

— «Mrs. Hunter var ya, yaşlı olduğu için saçmalamaya hak kazandığını sanıyor.»

— «Nasıl yani?»

— «Oh, söyleyemem.»

— «Öylevse niye konuyu açtın?»

— «Boş bir konuşma bu.»

— «Pekâlâ.»

Yerine yerleşti. Zaman zaman Col ile beraber olmak hoşuna gidiyordu. Bu çıkışları da hoşuna giden zamanlardan biri sayılırdı. Onu seyretmek geliyordu içinden ama kendini ele vereceği düşüncesiyle yapmadı bunu. Her şeyden önemlisi görmekti. Ama zavallı Mrs. Hunter'a göre hiç de böyle değildi. Kokular ve sesler üzerinde teoriler icat ederdi o. Acaba görebildiği zamanlardan hatırladığı bir tek şey var mıydı? Diyelim, erkeklerin elleri. Ya da boğaz-

ları. Erkekler düşüncelerini boğazlarından belli ederler Col öyle yapardı. Bir defacık bakacaktı ona.

— «Nereye bakıyorsun?»

— «Bir işaret direği gördüm gibi geldi, değilmiş. Şu çalılar da başladı mı bitmek bilmez.»

Ya da Noamurra'da biter.

Sonra koyu yeşil çayırların uzandığı yola girdiler. Alçak tepeleri, kabuklu, sık ve düzensiz ağaçlı meyva bahçelerini ve üzeri kir tabakası kaplı bir su birikintisini geride bırakarak yol aldılar. En koyu, en öldürücü yeşildi bu çayırlar. Evlerin boyaları yıpranmış, çoğu boyasızdı. Hepsi tahtadan yapılmış, eskiydi. Sadece servis istasyonu yeniydi. İlânlar, açık sinemanın film reklâmları göze çarpıyordu. İnsanlar da yaşlı görünüyorlardı. Bir evin verandasında yaşlı bir karı koca beyaz fincanlarla çay içiyor, börek gibi bir şeyler atıştırıyorlardı. Uzun, pamuklu ev elbisesiyle bir kız ve basit görünüşlü bir erkek çocuk oturmuş yolu seyrediyorlardı. Yaşlı karı kocadan daha gençtiler ama yine de çok genç değillerdi.

Kulübelerin çevrelerini saran ağaçlar giderek boğucu bir şekilde sıklaşıyordu. Başınızı çevirip bakacak olursanız yemyeşil bir tropikal bitkisi örtüsünün yer yer portakal ağaçları ve solgun renkli kurtbağı tomurcuklarıyla uzandığı görülüyordu.

Col yürümek istedi. Arka yollardan yürüdüler. Meyva ağaçlarından birinin dibine oturmuş, küçük bir kız çocuğu gördüler. Cam bir kavanozun içinde bir şeyle oynuyordu.

Flora, «Nedir o?» diye eğilip sordu. Küçük kız önce cevap vermedi, yüzünü gizledi.

— «Neyle oynuyorsun?» diye sorunu tekrarladın. Daha çok kendin için üstelemiştin.

— «Kertenkeleyle.»

Kavanozun içinde gerçekten bir kertenkele vardı ama kuyruğu kesilmiş bir kertenkele.

— «Ona kötülük etmeyeceksin, değil mi?» Çocuklara ne budalaca şeyler söylüyordun. «Ben senin yerinde olsam onu serbest bırakırdım.»

Çocuk dudaklarını yalayarak kara gözlerini kertenkeleye dikti. «O benimdir.»

— «Olsun, yine de bırakırdım onu.»

Bırakır mıydın gerçekten? Yolun kenarında bir ağacın dibinde üstün başın camur içinde, kilodun yırtık pırtık oturuyor olsaydın ne yapardın? Bunu kestirmek güçtü.

Yollarına devam ettiler. Col, «Biz köşeyi dönene kadar hayva-

nın kafasını da koparacaktır. Ne olacağını merak ediyor. Sen de aynı şeyi yapardın, Flo.»

— «Nereden biliyorsun?» Boynundan yüzüne doğru öfkeden kıpkırmızı kesildiğini hissetti.

— «Bilmiyorum, tahmin ediyorum.» Konuşmayı uzatmak imkânsızdı. Boğucu bir hava vardı.

— «Benim çocuklarım böyle yapmayacaktır,» dedi Flora. «Buna özellikle dikkat edeceğim. Ben ne olursam olayım, onları farklı yetiştireceğim.»

Col elini sallayarak güldü.

— «Neden olmasın?» Kızgınlıktan dili dolanıyordu. «Çocuklarım benim iyi birer örneğim olmalı».

Yer yer alçak tepelerin bulunduğu bir çayırı boydan boya katettiler. Yemyeşil çayırlar uçsuz bucaksız gibiydi. Yumuşacık otlak, bastıkça ayaklarının altında eziliyordu.

— «Kusura bakma, biraz sinirliyim. Kavgacı olduğumu biliyorum ama üzerinde tartışılacak o kadar çok şey var ki.»

— «Sinirli bir kızla evlenmek daha iyidir. Yumuşak huylu zannedip sonradan huysuzlaştığını görmek hayal kırıklığına uğratır insanı.»

— «Hiç bir zaman tatlı, yumuşak başlı olmadım. Evlilik ise aklımın ucundan geçmedi. Yani, bir günlük çıkışlarımızı devam ettiremeyeceğin zaman yazık olacak demek istedim.»

Çayırlardan geçip belki de bir insan ömrü boyunca el sürülmemiş topraklardan yürüdüler.

— «Biraz ev işlerine yatkın olsaydım sandviç hazırlardım.»

— «Hiç yanılmış değilim, Flo,» diyerek Col bir mısır koçanıymış gibi onun kolunu dişlemeğe başladı.»

— «Dur, ne yapıyorsun!» Budalaca bir tepki göstermişti.

Belki de değildi. Yüzyüze geldiler. Çevrelerini saran sessizlik tehlikeli bir hal almıştı. Güneş ışınlarının altında tatarcığa benzeyen küçük sinekler uçuşuyordu. Öte yanda zayıf dalları bükülmüş bir zamk ağacıyle bir portakal ağacının dalları içiçe girmiş, birbirlerinin kolları arasından kurtulmak için mücadele ediyor gibiydiler. Col, önce gerilemiş, sonra uykuda gezen bir hastanın tekrar odasına dönüşü gibi ona yaklaşmağa başlamıştı. Birbirleriyle mücadele etmekten yorgun dallar da inatla ona katılmışlardı.

— «Beni ne sanıyorsun?» dive Flora ona karşı çıktı. Birbirlerine çok uygun olduklarını çok ivi biliyordu oysa. «Col?» Sesi boğuk çıkmıştı ama dudaklarını zorluyordu da ondan.

Col cevap vermedi. Dudaklarını onun hazır bekleyen oluk gibi

dudaklarına yapıştırdı. Flora karşı koyamamıştı.

Parmaklarını vücudunda gezdirmesine de sonunda razı oldu. Col pantalonun sadece bir düğmesini çözdü.

Deniz kıyısında, kumsalda, daha elverişli yerlerde vücutları çevrelerini yadırgamadan birbirine yaklaşmıştı. Nedense bu kopkoyu yeşilliğin ortasında bembeyaz çıplaklıklar rahatsız ediciydi. Flora sonunda bu rahatsız edici duyguya aldırmamağa karar verdi.

Fakat yine de, «Ya biri gelirse?» diye söylenmeden edemedi.

— «Hıı?»

— «Kertenkeleyle oynayan çocuk gelecek olursa bütün hayatını etkileyen bir olayla karşılaşacak.»

Küçük kızın üzerinde pek durmadılar. Flora heyecanla solurken, «Zaten hain bir çocuk o,» diye mırıldandı.

Dikenli otların içinde Col onu sürüklerken inlemeğe başladı. Başka bir şey için inliyordu.

Col doğrulup onun üzerine oturdu. Flora Manhood sevgilisinin göğsüne hayrandı. Onu seyrederken gözlerinin önünde başka bir görüntü canlandı, bakışları donup kaldı. Elizabeth Hunter'in diş etlerini göstererek gülümseyişi, görmeyen bakışları onu rahatsız etmeseydi aşığına hırsla karşılık gösterebilecekti.

Col üzerinden kalkar kalkmaz Flora düşünceleriyle birlikte vücudunun uyuşukluğunu da üzerinden attı.

— «Flora, bütün vücudun dallardan çaprazlama izler içinde kalmış ve otlardan yemyeşil olmuş.»

— «Ne yaptın bana?» diye inleyerek Flora omuzunun üzerinden kalçalarına doğru bakmağa çalıştı.

— «Bunun için gelmedik mi buraya?» dedi Col gülümseyerek.

Flora, «Biri bizi görebilir,» diye tekrar başladı.

Yarı giynik vaziyette tekrar birbirlerine sarıldılar. Ama Col şimdi birlikte sahip oldukları çocuğuydu sanki göğüslerini tutan büyük çocuğuydu. Ve onu yeterince sevemiyordu.

İkisi de giyindikten sonra Flora, «Bize ne oldu anlamıyorum,» dedi.

— «Neden yaptığımız şeyi kabullenmek istemiyorsun?» diye Col alçak bir sesle konuştu.

Arabayı bıraktıkları yolun üzerinde 'HAZIR KÜMES HAYVANLARI VE KAYNAR SU' levhası yazılı bir ev gördüler. Uzun, pamuklu elbisesiyle onları karşılayan kadın, arzu ederlerse kendileri için tavada yumurta yapabileceğini söyledi ve bir tabak içinde küçük, yumurta biçiminde domatesler getirdi. Kahverengi bir çaydanlıkta kaynayan çayı beyaz fincanlarla ikram etti.

Onlar karınlarını doyururken uzun boylu kadın çevrelerinde dolaşıyordu, konuşmak için fırsat arıyordu. Biraz havadan söz etti sonra son günlerde cereyan eden bir cinayet olayını anlatmağa koyuldu. Ama sizin ağızlarınız ona cevap veremeyecek kadar doluydu.

— «Ah, gençken böyle gezintilere çıkmak ne güzeldir,» diye kadın içini çekti.

Yumurtanın üzerinde yağları donmağa başlamıştı.

— «Henüz evli değilsiniz galiba?»

Col son domatesi yutmak üzereydi.

Ağzı doluydu. Üstelik kadınları ilgilendiren bir mesele olduğu için cevap vermeyi üzerine aldın. «Hayır, sadece arkadaşça bir gezintiye çıktık.»

Kadın hemen parmaklarına bakarak alyans olup olmadığını araştırdı. Boğazından çenesine doğru kızarmağa başlamıştı. «Bunu düşünmeliydim, fakat bazı meselelerde insan böyle meraklı oluyor.»

Yaptığı yanlışlığın utancından ayaklarını sürüyerek uzaklaşırken, «Bütün değişikliği çocuklar yapıyor,» diye mırıldandı.

Tekrar arabaya binip yola koyulduklarında Col neşeyle, «Noamurra'da güzel bir günün ne demek olduğunu bilir misin?» diye sordu.

Bilmiyordu tabiî.

— «Evlilik.»

— «İnanmam.»

İnanıyordu oysa. Col her şeyin farkındaydı. Kuzey kıyılarında bir çiftlikten gelen bir kızdı, ve koca bulmak için hemşirelik yapmağa başlamıştı. Şimdi de karşısına çıkan adamı istemiyordu.

Yollarına devam ettiler. Col bir ara ona sahip olduğunu göstermek ister gibi elini bacaklarının arasına uzattı. Flora'nın onun elini itmemesinin nedenini yine yol sersemliğine bağlamak gerekir.

— «Perşembe günü konser var,» diye Col hatırlattı.

Flora başını çevirdi, pencereden çayırlara ve kavalıklara bakarak cevap verdi. «Beni neden konserlere yanında götürüyorsun anlamıyorum.»

— «Çünkü yanımda olman hoşuma gidiyor.»

— «Ama müzikten hiç anlamıyorum. Mahler! Konser sırasında hep başka şeyler düşünüyorum.»

Col bunu önemser görünmedi. «Çok güzel. Düşünmeğe devam et, müziğin de düşünmene faydası olur.»

Ama bu sözlerivle onun kendini bomboş hissetmesine sebep olmuştu. Kitaplar, plaklar, Noamurra'nın anlamını bilebilmek. Flo-

ra'nın Col'a verebileceği ne vardı? Vücudu ve henüz doğmayan çocukları mı? Aklını kullanmazsa yumurtlar gibi çocuk doğururdu.

Güneşli bir günde yanında Col ile tavada yumurta yiyip karınlarını doyurarak yollarına devam etmek. Bütün bunlar onu mutlu edebilirdi. Hattâ başını yaslayıp biraz kestirebilirdi de. Ama kucağına tırmanıp göğüslerini mıncıklayan, boynunu yalayan küçük çocukların düşüncesi olmasaydı. Onların yanaklarını sevgiyle dişlerinin arasına alıp sıkmak istemesine rağmen gülümsemesini bile esirgiyordu.

— «İyi uyudun mu?» diye Col sordu. Flora, Mrs. Hunter gibi.

— «Uyuduğumu sandıysan, yanılmışsın,» dedi. «Uyumuyordum.»

— «Hornsbury yolu boyunca bir o yana, bir bu yana savrulup duruyordun,» diyerek onu sinirlendirmek için dizini sıktı.

* * *

Flora Manhood bütün akşamı dirsekleri pencerenin pervazına dayalı, elleri çenesinin altında kenetlenmiş bir vaziyette geçirebilirdi. Göğe doğru yükselen manastırları seyrederken bomboş parkın sessizliğinde ve aşağıdaki trafiğin gürültüsünde dua ederken hayallere dalarak öylece oturabilirdi. Asla bir rahibe olamazdı. Hiç bir şey olamamağa razıydı. Ya da Col'un onu götürdüğü operadaki uzun saçlı kız olmamağa. Sevgilisi saçlarından onu ağaca bağlamış ve kız yakalanmıştı. Ama hangi sevgili? Akşamın karanlığında parkın içinden çıkıverecek hayatta var olması imkânsız kusursuz erkek mi? Ama yakalanmıyor muydu yine de? Evet, hem de her zaman!

Yaşlı kadının başucundaki zilin çıngırtısı duyuldu. Kendi düşüncelerinin tuzağına düşmüş olmanın öfkesiyle hastasının çağırdığına sevinmişti. Yüzüne maskesini takarak sabırsızca çalan zillere doğru koridordan hızla ilerledi.

Hemşire Manhood kapıdan girer girmez, «Sizi biraz ihmal ettik, değil mi Mrs. Hunter?» dedi. «Hemen telafi edelim bunu.»

Öylesine neşeliydi ki, ardında ne yatıyordu bunun? Mrs. Hunter hiç hazırlıklı olmadığı için hemşirenin bu politik davranışına hiç bir anlam veremedi. «Kapının önünde beklemenizi istemiyoruz ama hastanızı ihmal etmeniz için ödenmiyor aldığınız para.»

Manhood Hemşire aldırmadı. 'O'nun her zamanki iğneli sözlerine alışmıştı artık. «Emrinizdeyim, Bayan Hunter. Ne dilerseniz yapmağa hazırım.»

Yeni sürdüğü dudak boyasını diliyle ıslattı. Güzel olduğunu bi-

liyordu ama yaşlı kadın göremezdi ne var ki.

— «Beni sandalyeme oturtmanı istiyorum.»

— «Bugün başaracağınızı sanıyorsunuz umarım.»

— «Başarmam gerek. O geldiğinde sandalyede oturuyor olmalıyım.»

Hemşire tekerlekli sandalyeyi gülağacından yapılmış karyolaya yanaştırdı. Deri ve krom karışımı tekerlekli sandalye çok işe yarar bir icattı.

— «Önce geceliğim,» diye Mrs. Hunter hatırlattı. Sadece yapılacak işlerin sırasını hatırlardı zaten.

Hemşire rengi kaçmış, buruşuk geceliği getirdi. Manhood hemşirenin gördüğü kadarıyle bir zamanlar siyah olan geceliğin kollarını güveler yemişti. Yıpranmış yaka süslerine rağmen şık bir gecelik olduğu muhakkaktı.

— «Kollarıma dikkat et,» diye Mrs. Hunter onu uyardı. «Eğitilmiş hemşirelerin insan anatomisi hakkında pek bilgileri yoktur.»

Geceliğini giydirdikten sonra sandalyeyi yatağa yanaştırdı ve kemik yığını yaşlı kadını oturttu.

Mrs. Hunter, hemşirenin hareket ettikçe vücudundan yayılan kokuyu içine çekerek, «Sağlıklı ve genç,» diye mırıldandı.

— «İşte oldu. Rahat mısınız?» Flora Manhood birden içinin acıma duygusuyla kaplandığını hissetti. Özellikle Mrs. Hunter'a acıdığından değil ama içindeki bu duyguyu birisine harcaması gerektiği için. Güve yeniği ipek geceliğinin altından çöp gibi bacakları çıkıyordu.

Manhood Hemşire eğilip buz gibi ayaklarına terliklerini giydirdi.

Mrs. Hunter ağlamaklı, «Ellerin sevgi dolu,» dedi. «Umarım bana verdiğin sözü unutmazsın.»

Manhood Hemşire utanmıştı. Şefkatli, iyi ve ince yürekli olmayı ne kadar isterdi. Ama kolay olmuyordu. Belki de hiç bir zaman öğrenemeyecekti.

— «Havır unutmadım.» Doğrulurken duygusallığını belli etmemeğe çalıştı.

— «Umarım senin için sıkıcı olmuyordur.»

— «Havır, hiç de sıkıcı değil.» Gerçekte oyunun en hoşuna giden kısmıydı, ikisi de biliyordu bunu.

Mrs. Hunter memnun bir hırıltı çıkarttı. Sonunda içi rahat etmişti.

Manhood Hemşire onun küçük tuvalet çantasını hazırladı. Gümüş işlemeli deri bir çantaydı.

Mrs. Hunter mutluydu. Çantanın ağzı açılınca ortalığa yayılan parfüm kokusunu içine çekti.

Hemşire Manhood belli bir saygı içinde işe koyuldu. Kremi yüzüne sürdükçe kırışık yanakları pembeleşiyordu. De Santis Hemşire bile onun bu içtenliğini görse saygı duyardı, tekniğini değil tabiî. Manhood Hemşire biraz lükse kaçıyordu.

Mrs. Hunter bir anda tertemiz, pırıl pırıl yüzlü bir hayalete dönmüştü. Yanaklarının renklendiğini hissediyordu. Bir zamanlar giydiği beyaz elbiselerini düşündü. Merdivenlerden inerken herkes konuşmayı bırakır ona bakardı.

— «Işığı aç, hemşire»

— «Ama daha hava kararmadı. İnanın iyice görebiliyorum yüzünüzü, Mrs. Hunter.»

— «Hadi, aç şu ışığı lütfen. Yüzüme ışık vurmasını istiyorum, sıcaklığını duymak istiyorum.»

Hemşire Manhood içini çekerek öfkesini bastırdı. Elektrik düğmesine elindeki kremi bulaştırarak, «Sadece bu kadar erken saatte ışığı açmanın gereksiz bir masraf olduğunu düşünmüştüm!» dedi.

— «Her zaman bonkörce davranmışımdır,» dedi Mrs. Hunter ve güldü.

Hemşire Manhood, kendinize karşı fazlasıyle bonkör olduğunuza hiç kuşkum yok diye söyleyemedi.

Mrs. Hunter'ı üzen bir şey vardı. «Alfred -kocam- derdi ki: 'Faturaları ödeyene kadar kimse ışıkları söndürmeyi akıl edemez.' Pek çok bakımdan doğruydu bu. Alfred'i kimse düşünmezdi.»

Manhood Hemşire tuvalet çantasının içindeki şişeler ve tüpler arasında el yordamıyla birşeyler ararken bir melodi mırıldanmağa başladı.

— «Kocam nerede?» diye Mrs. Hunter sordu. Yüzündeki endişe hemşirenin yaptığı makyajı bozuyordu.

Flora bir an için ürktü. Ne yapacağını şaşırmıştı. Sonra, «Sanırım bir işi çıkmıştır, gelir,» dedi.

— «Evet, gelecek.»

Hemşire, kadının dudağının üzerinde biriken ter taneciklerini sildi. En canlı sesiyle, «Bu gece hangi renkleri kullanalım dersiniz?» dive sordu.

— «Yanaklar için 'Pembe Gül', dudaklar için 'Koyu Karanfil'. Eğer sen beğenmezsen bunları kullanma yine de.»

— «'Kovu Karanfil'.»

Mrs. Hunter'ın yanakları 'Pembe Gül' rengine boyandı. Gözle-

rini kapadı. Tuvalet çantasından çıkan koku onu kendinden geçiriyordu.

Yanaklara o kadar önem vermemekle beraber Manhood Hemşire hastasının dudaklarını boyarken bütün ustalığını kullandı.

Dudaklarının arasından, «'Koyu Karanfil'» sözcüğünü mırıldandı.

— «Dişlerimi unuttun, dişlerimi,» dedi Mrs. Hunter. «Dişlerimi takmadan dudaklarımı boyayamazsın.»

Manhood Hemşire tabiî görünüşlü sarımtırak pahalı takma dişleri, kılını kıpırdatmadan getirdi. Mrs. Hunter başlamıştı, fakat senin de dürtüklemen gerekiyordu yarı intihar, yarı cinayet sayılabilecek bu olayın içine karışana kadar.

Yaşlı kadın dişleri ağzına yerleştirilirken bitkin düşecekti. «Allah kahretsin şu dişleri!»

Kendi dertleriyle meşgul bir genç kadını ilgilendirmezdi bu: Soluğunu tutup gözlerini kapayarak hedefe uzandı.

Sonra dudak boyasının kapağını açtı, havada bir iki boş çizgi çizerek yaşlı kadının buruşmuş dudaklarını koyu karanfil rengine boyadı. Resim sanatı hakkında bütün bildiklerini kendi ağzı olmayan bir ağızda denemişti. Daha önce kendini düşünmeden hareket etmeyi başaramadıysa, bu defa başarmış, soluk bir hayali kıpkızıl bir gerçeğe dönüştürmüştü.

Yine de kendini düşünmeden edemedi. Arzu içinde şiş dudaklarını açıp bağırmak geldi içinden. O an için Col'un istediği her şeyi yerine getirebilirdi.

Mrs. Hunter birdenbire kendisinden beklenmeyecek bir güçle dudaklarını çekti. Flora'nın sanat eseri mahvolmuştu. Tam kendinden geçecekken toparlandı. «Ben 'şey' miyim?» Öyle olsan bile başkalarının bunu onaylamasını istemezdin tabiî.

— «Oh, çok güzel olacaktı şimdiden nefis!» Öyle içten söylemişti ki, yaşlı kadını inandırdı.

— «Gerçekten mi?» diye Mrs. Hunter fısıldadı.

Manhood Hemşire şarkısına devam ederek, «Gözlerinizi de boyayalım mı?»

— «Biraz,» diyerek Mrs. Hunter kendi cesaretine şaşırarak gülümsedi.

— «Mavi mi?»

— «Mavi,» diye onayladı fakat hemen sonra hatırladı. «Hezaren çiçeği rengi olsun.»

Flora Manhood ne yapacağını biliyordu. Elizabeth Hunter'ın göz kapaklarını en güzel gümüş rengiyle gölge vurdu.

— «Biliyor musun?» diye birden Mrs. Hunter kocasını hatırlayarak devam etti. «Alfred makyaj yapmamı hiç istemezdi.»

— «Öyle mi?»

— «Herkesçe kabul edilmesine rağmen istemezdi.»

İkisinin de zayıf tarafları hastayla hemşiresini yaklaştırmıştı. Zaman zaman mutsuzlukları eşitti zaman zaman da mutlulukları.

Manhood Hemşire hastasının az önce boyadığı dudaklarına bakarak, «Peruk takmak ister misiniz?»

— «Lila rengi.» Mrs. Hunter'ın kararı kesindi.

— «Modeli nasıl olacak?»

— «Açık bırakalım. »

Hemşire o gece için hastasının her istediğini yerine getirmeğe kararlıydı.

— «Açık kalsın, bu gece çok tabiî olmak istiyorum.»

— «Aksini iddia edecek değilim ama biraz kabartsak fena olmaz.»

De Santis Hemşire, Badgery, Lippmann ve Cush bu yeniliklerin Manhood Hemşireden çıktığının farkındaydılar. Ama Mrs. Hunter'ın peruklarının bakımı için ona fazla para ödediğini bilmiyorlardı. İkisinin arasında bir sırdı bu. Fakat Manhood Hemşire perukların gardiyanı olarak pek kırıtıyordu.

Hevesle peruğu hazırlayıp hastasının sevrek saçlarını örterek başına taktı. Nedense kuzey kıyılarındaki çiftlikteyken attığı dinî inançlarını hatırlatmıştı ona bu levlak rengi. Bir mucize beklerdi hep. Ama olmamıştı. Mrs. Hunter'ın tekrar canlanmasına yardım ettiği zamanların dışında hiç bir mucize olmamıştı.

Sonra odanın esvaları arasından gerileverek bu barbar mabedi uzaktan seyretti. Göz alıcı mor ve kırmızı tonları içinde levlak rengi saçları, eski görünüşlü olmaktan çok parçalanmış gibi duran geceliğiyle dehşet vericiydi. Mücevherlerle zırhlanmış pençeleri göbeğinin hizasında kucağına indirilmevi bekliyorlardı.

Genç kadının hayranlıktan çok dehşete kapılması gerekirdi. Elizabeth Hunter'ın gümüş rengine boyanmış göz kapakları açıldı ve süt mavisi gözleri göründü. Ve sonra garip bir parlaklıkla gök yakutu ışıltılarıyle yanıdı bakışları. Kin, tembellik, kayıtsızlık, pişmanlık duygularının yaşlı bir kadının hainliği, cimriliği ve bencilliği karşısında gizlemeye zorladı seni. Bir an için bu korkunç mabed, içinde gizlenen bir tanrıça gibi göründü: hayal ettiğin fakat hiç bir zaman sahip olamadığın bir yaşantı, Col'un belki de

müziğin derinliklerinde sarılmak istediğini sandığın güzellik ve karşında gördüğün şu ana kadar hiç önemsemediğin ölüm.

Ve ölüm düşüncesiyle ikisi de irkildi. Mrs. Hunter sanki mezarının üzerinden biri geçmiş gibi huzursuzca kıpırdandı. Manhood Hemşirenin ise korkudan tüyleri ürpermişti.

Kırmızı dudaklar sorusunun onaylanmasını bekleyerek:

— «Güzel görünüyor muyum?» diye titredi.

Hemşire onu tatmin edecek bir şeyler söyleyebilirdi ama Lottie Lippmann'ın dışardan duyulan sesiyle susmak zorunda kaldı. Erkek sesleri ve basamaklardaki ayak sesleri giderek artıyor, yaklaşıyordu.

Elizabeth Hunter'ın zırhlı elleri kucağına düştü. Sonra bir zamanlar göğüslerinin olduğu hizaya doğru yükselecek oldu, fakat tekrar güçsüz, kucağına düştü. «Geldi, değil mi? Geldi!»

Manhood Hemşire cevap veremedi. Az sonra patlak verecek bir olayın korkusu sarmıştı ikisini de. Ama Elizabeth Hunter daha çok korkuyordu. Rengârenk yüzü dehşet içindeydi.

— «Beni hatırlayacak mı dersin?»

Bu zavallı yaşlı bebeği teselli edemezdin. Bilmiyordun kendin için yapabileceğinden daha fazlasını onun için yapmayı bilmiyordun.

Az sonra kapı açıldı: Avukat Mr. Wyburd takım elbisesi, düzgün ifadeli yüzü yorgun bir günün ardından harabeye dönmüş bir vaziyette içeri girdi. Normal halinde olduğundan daha fazla çeki düzen verebilirdi kendine. Ama yaşlı adam çok sıkkındı.

Hemşirenin yanından hiç aldırmadan geçerek, müşterisine yaklaştı. Onu rahatsız edeceğini bilmesine rağmen sesini yükseltti ve «Mrs. Hunter, geldi!» dedi. «Sir Basil heh, heh.»

Gülüşü korkunçtu. Böyle gülmeyi istememişti muhakkak. Fakat aşırı sinirlilik —hemşirenin görüşüne göre daha çok korku— onu yaşlandırmıştı. Mavi taşlı yüzüğüyle oynarken bol pantalonuyla donuna doldurmuş gibi duruyordu.

Fakat kaçınılmaz olaya sıra geldi ve Sir Basil içeri girdi.

Annesinin endişesi açık bir şekilde görülüyordu. Ya onunki? Hemsire dergilerde onun hakkında okuduklarından başka hiç bir şey bilmiyor, onu tanımıyordu. Karşılaştığı an büyüleyici görünüşü Manhood Hemsire'yi adamakıllı şaşkına çevirmişti.

Sir Basil tekerlekli sandalyede annesini görür görmez bir an için durakladı. Beklediği muhteşem kadının yerine dublörü oturuyordu sanki orada. (Önemli olan oyununu oynamaktır. Perde kapandıktan sonra lânetlerini yağdırırsın.) Yürümeğe devam etti.

Nikris illetinden olacak, topallıyordu ama bu ona gücünden hiç bir şey kaybettirmiyordu. Bir omuzu ötekinden düşüktü. İki kişilik seyircinin önünde, yandan bir kolunu uzatmış, ceketinin altından gömleğinin manşeti görünüyordu.

— «Sevgilim! Eve dönmek ne müthiş!»

Sesini duyar duymaz hemşirenin heyecanla içi titremişti.

Az önce tir tir titreyen yaşlı kadın, sevgilisi yanına gelir gelmez kollarını ona uzatmıştı. «Nasıl bekledim bu günü! Senin için benden daha değerli şeyler olduğunu sanmıştım.»

Sir Basil tekrar duraladı, sonra annesine doğru yürümeğe devam etti.

Elizabeth Hunter biraz toparlandıktan sonra, «Basil, Bangkok' da ne oldu?»

Sir Basil ceketinin iç cebinden adının baş harfleri işli pahalı bir mendil çıkarttı. Annesinin yerine karşısında bulduğu dublörden beklemediği, hesaba katmadığı bir şeydi bu.

— «İnsanlar, anne. Sonra birkaç saat dinlenmeye ihtiyacım vardı. Başka hiç bir sebep yok sevgilim.»

Elizabeth Hunter ona BAKIYORDU. «Basil, hiç bir zaman aldatmadın bizi ama çok hayal kırıklığına uğrattın.»

Ustalıkla kaçamak bir cevap verdi annesine. «Daha süt emzirmeğe başladığımız andan itibaren hayal kırıklıkları başlar.»

Birbirlerine 'Sevgilim' diye hitab ediyorlar, gül ağacı möbleli odayı çınlatarak sahnelerini oynuyorlardı.

Elizabeth Hunter öpücükler arasında, «Ben tam bir anne olamadım. Süt veremedim sana. Ama daha önce de söylediğim gibi bu senin beslenmene engel olmuş değil,» dedi.

Basil onun yanıbaşına diz çökerken Elizabeth Hunter yüzüklerini oğlunun saçları arasına gömdü. İkisi de sevircilerinin olduğunun farkında değillerdi va da unutmuşlardı. Sahne ışıkları altında, huzursuz bir oyunda da böyledir.

Ü Ç

Sağ dizinin kötü günlerinden biri olduğunu hatırlaması gerekirdi. Leylak Perisini provalarla hazırlanmış olarak karşısında bulunca ayaklarının dibine atılmıştı. Giderek şaşkınlığından sıyrılmağa başlıyordu. Ve şimdi çok erkenden çok şey vermiş olmanın cezasını çekiyordu. Fakat annesine borçluydu bunu, onlara borçluydu.

— «Tanrı seni korusun, Anne,» dedi ve saçlarının arasından çekmiş olduğu pençesini öptü. Kendisine duyulan sevginin dalga dalga üzerine doğru gelişini belli bir şekilde hissetmişti. Bütün seyircileriyle arasında bir uyumluluk seziliyordu. (Gözünün ucuyle gördüğü kadarıyla hemşire tam bir piliçti.)

Yıllar yılı süren nikris ağrısıyle yüzünü buruşturarak doğruldu. (Haplarını Eaton Place'de dolapta bırakmıştı. Hiç faydası olmuyordu.) Seyirciler farketmemişti. Hemşire bile. İlk oyununda kendinden geçmiş gençler gibiydi. Sir Basil yaşlı Wyburd'un kendi tarafında olduğundan emin değildi.

Sol tarafa doğru yürürken annen, «Bir şeyin yok ya Basil?» dedi. «Neden topallıyorsun? İyi değil misin? Maddi bir sıkıntın olmadıkça yazmıyorsun, hiç bir şey bilmiyorum.»

Oyundaki rolünde bu kısım yoktu, kısaca kestirip atmağa çalıştı. «Yok canım, bir şey değil. Aniden bir sancı hissettim de.» Gözleri kamaşan hemşire bu bahaneyi kabullenmişti. Avukat ise en iyi gecelerinde bile salondan eksik olmayan sessiz seyircilerdendi.

Annesine gelince, «Bana kalırsa bütün hastalıklar irsidir,» dedi. «Ahlâk noksanlıkları gibi. Bende mafsal iltihabı var, Basil. Yaşlılığında kör olan bir büyük amcam vardı. Ben de körüm, biolojik olarak yani.»

Bu defa cevap olarak Basil sadece omuz silkti. Sol omuzunu kaldırdı. Artık ona bakamıyordu. Vıcık vıcık bir kırmızıya boyanmış ağzına tahammülü yoktu. Solmuş bir leylâğın tomurcuk vermeğe cabalaması gibiydi. Kendisini suçluyordu. Anne, babalar kendilerinden sorumlu tutulamazdı, hele çocukları bırakıp gitmişse. Amatördü hepsi, hayat mücadelesinde amatör.

— «Torunum nasıl?»

— «Imogen'i pek gördüğüm yok. O sık sık arıyor beni, ilgileniyor.»

Neyse ki şantajcı eşleri, metresleri konusu açılmamıştı. Olayın giderek hızını kaybettiğini hissediyordu. Bu kadar yolu katedip, bu denli masraf ettikten sonra hayal kırıklığına uğramamağa gayret etmeliydi. Olumlu bir iş olarak kabul etmişti bunu, olumlu sonucu elde edecekti.

— «Dorothy'cik nasıl?» Yumuşak, tatlı bir sesle, sevecenlikle sormağa çalışmıştı onu. Gerçekten de yıllardır görmediği kızkardeşine karşı bu hisleri duyduğunu farketti.

— «Hep aynı zavallı,» diye annesi ciddi bir tonda cevap verdi. «Yanlışlıklarının cezasını çekiyor. Yıllar önce bir adada işlediğim suçtan üzgün. Akşam yemeğe burada olacak sanırım.»

Avukat, prensesin bürosuna telefon edip başı ağrıdığını söylediğini bildirmek zorunda kaldı. Buna pek şaşırmadığını söylemedi. Mantıksız bir dürüstlükle kimsenin arasına girmeyi istemezdi ama bu defa kaçınması imkânsızdı.

— «İşte!» diye yaşlı kadın öfkeyle atıldı. «Biliyordum böyle yapacağını. Ya sen Basil?»

— «Onslow'da bir oda ayırttım. Kimseye..»

— «...yük olmak istemedin, öyle mi? Aşçım çok üzülecek. Berlin'de ve başka yerlerde artistlik yapmış.»

Aktris değildi! Ne anne, ne eş, ne de kimsenin kızıydı. Bir aktörün sahneye çıkma isteğini yitirdiği tehlikeli döneme geldiğini fark etti. Birdenbire. Boynuna tertemiz bembeyaz önlüğünü bağlayıp kaşık kaşık tatlı muhallebisini yedirmelerini arzu ediyordu. Böyle anlarda henüz yanlışlıklar yapılmamıştır ve önüne geçilebilir.

Bu durumda sadece, «Pekâlâ anne, yemeğe kalacağım,» dedi. Aşçınla tanışmak memnun edici olacaktır ve tabiî seninle biraz daha beraber olabilmek fırsatına sahip olacağım.» Bu da 'oyun'du ama küçük bir rolün çekinerek oynanmasıydı.

— «Koşun, Manhood Hemşire, koşun, Miss Lippmann'a, Sir Basil'in yemeğe kalacağını söyleyin. Bütün hünerini göstersin!» Oğlunun fikir değiştireceği endişesi içinde heyecanını belli etmemeğe çalışarak gerektiği şekilde emirlerini verdi. Fakat konuşmasını bitirdikten sonra dili hâlâ sarkıyordu.

Sir Basil bu kadar yorgun olmasaydı çok şaşıracaktı. Avukat Wyburd'un yazdığı 'hafif bir okşayış'a. İlkine karşı tepkin ikinciyi beklemek olmadı mı? Pek çok meseleler halloluyordu bir okşayışla. Pek çok nahoş olay önlenebiliyordu.

Hemşire kendisine verilen buyruğu yerine getirmek üzere aceleyle çıkarken Sir Basil hiç bir tehlike olmadığını düşündü. Kolalı eteğinin hışırtısını vicdan rahatlığıyla dinleyebilirdi. Güzel gülüsü bir uzlasma ifade edivordu. Sir Basil ipek çoraplı bacaklarının yürürken birbirine değişini hisseder gibi oldu.

Annesine gülümseverek, «Güzel bir hemşire,» dedi.

— «Aman hemşireler mi! Ben onlara hemşirelik etmek zorunda kalıvorum çoğu zaman. Arnold, küçük beyi götür, her şeyin yerini göster. Tuvaletin sifonu çalısmıvor.»

— «Calısıvor Mrs. Hunter. Onardık.»

— «Birkac vıl önce calısmıvordu»

Sir Basil Hunter annesini, levlak rengi peruğunun alnıyla birleştiği noktadan öpmeye zorladı kendini. Kuru bir tutam saç gibi

görünüyordu, fakat tadı ıslaktı. Hemen ağzını kapadı. Ziyaretinin bilinçli sebebi her ne ise, o anda elinde olmadan yaşamın sürekliliğini yansıtan bir belirti görmek umudunda olduğunu fark etti.

Öte yandan annesi kendi yorgunluğunun dışında hiç bir şeyin farkında değildi.

— «Biraz sonra yukarı gelir..» ağır ağır devam etti. «..seninle otururum»

Annesi cevap vermedi. Aldırdığı da yoktu.

Sonra Wyburd ile merdivenlerden indi. Avukat sanki tiyatrodan başka bir konudan bahsetmezmişsin gibi yine aynı konuyu açmıştı. Birleştikleri bir kaç şey vardı. Wyburd'un karısı ve kızları 'Macbeth'i görmüşlerdi.

Ne olursa olsun, düşmanların bile, hiddetinden çılgına dönen Agate bile, 'Macbeth' de mükemmel olduğunu söylüyorlardı. Oysa son zamanlardaki sezgilerinin dışında ne kadar endişeli günler geçirmiştin. Belki de bütün yanlışlıkları içine doğan bir adamdın.

Avukat sifonun mükemmelen çalıştığını gösteriyordu ona. «Görüyor musun, annen çok unutkan.» Yumuşak bir sesle söylemişti bunu.

— «Öte yandan unutulması daha iyi olacak pek çok şeyi de hatırlıyor ama.»

— «Galiba,» derken avukat Arnold Wyburd kesinlikle emin olmadığı bir konuya pek karışmak istemiyor gibiydi.

Kararmakta olan bahçenin dolambaçlı patikalarında gezinirken Avukat birdenbire vücudundan ter boşandığını hissetti. Kendisi de bir gün unutmaya karar verdiği şeyleri hatırlayabilirdi. İhtiyarlık onun doğru bulduğu yoldan sapmasına sebep olabilir miydi? Kimseyi —özellikle Lal'i— kasten kırmaktan kaçınan bir insana ihtiyarlık hiyanet edebilir miydi?

Basil gerekli olduğunu hissederek avukata karısını sordu. Yaşlı adam memnun olmuş göründü. Memnun etmek gittikçe kolaylaşıyordu tıpkı rol yapmanın gittikçe kolaylaşabilmesi gibi. Ve çamur kaplı su yüzünün altında gerçeği aramak için baştan başlayıp acı çekmek gerekiyordu.

Avuvkat, «Karım küçücük bir çocukken Kral Lear'i oynamağa kararlı olduğunu anlatır hep,» diye eski günleri anımsadı. «Oynadın, değil mi Lear'i?»

— «Evet denedim. Doruğuna varamayan Kral Lear'lerden biri olarak.»

Bu azgın bileşik otların, dolambaçlı patikaların ve gerçek görüntülerini kaybetmiş kırık dökük heykellerin arasında uzun süre ka-

labilirsen; yukarı çıkıp leylak rengine bürünmüş kâhinin kör gözlerinden, donuk cevaplarından bir şeyler çıkartabilirsen sonunda Lear'i oynayabilirdin. Fakat buraya başka amaçlarla geldin: kısa, kesin, maddi.

Wyburd kısa ve rahatlatıcı sözcüklerle düşüncelerini ifade edemezmiş gibi sözü uzattıkça uzatıyordu. «Mesleğine sadık, dürüst olan siz aktörler kendinizi bu klâsik rollere çıkararak mükâfatlandırmış oluyorsunuz,» diye sonunda cümlesini bitirdi. Zavallıcık bir bilseydi!

O sırada paslı kapı menteşelerinin gıcırtısıyle iki erkek durdu. Florasan lâmbaların ve ay ışığının altında bir kadın silüetinin yaklaştığını gördüler.

— «İyi akşamlar, baylar.» Demode fakat rahatsız edici değildi.

Avukat hemen onları tanıştırmak için atıldı. «De Santis Hemşire Sir Basil Hunter. Annenizin gece hemşiresi.»

Kadın koyu renk, kocaman, acaip şapkasıyle birlikte başını önüne eğdi. Kendini çirkinleştirmek için elinden geleni yapmıştı sanki. İriceydi. Modaya hiç uymayan bovdaki gabardin elbisesi kişiliksizdi. Sokak lâmbalarının ışığı altında fosforlu gibi parıldayan gözleri hizmetçi kılıklı yüzünde tek dikkati çeken özelliğiydi. Yine de gece hemşiresi aktörü hiç etkilememişti.

Avukatla hemşire havadan söz ediyorlardı.

— «Gündüzki sıcaktan sonra nefis bir akşam, değil mi hemşire hanım?»

— «Evet Mr. Wvburd, ama sanırım yağacak. Otobüs durağında beklerken şimşek çaktığını gördüm.»

Bu konuşmaların bayalığı gecenin —eğer varsa— tüm esrarını ve güzelliğini yok etmişti. Fakat Basil kendisinin de gecenin mahvolmasında payı olduğunu düşündü. Çok şeyin farkındaydı ne yazık ki. Dalgın dalgın bakınırken aniden gök gürültüsüyle birlikte yeşil çalıların üzeri aydınlanıp sönüverdi.

Uzun sürmedi bu. Hemşire onların yanından ayrılarak hasta odasına, termometrelerinin başına gitmek üzere merdivenleri çıktı.

Sir Basil çok tecrübesiz bir erkek olduğunu bildiği halde yanılmaz bir ses tonuyla, «Şu hemşireler de ömürlerini tüketiyorlar,» dedi.

— «Ödediği paranın anneni sarsacağını sanmam.»

— «Hmmm!»

— «Zaten —onun yaşında— insanlar, en çok eğlenecekleri şeyi seçme hakkını tanımalı.»

— «Ama bu onu eğlendiriyor mu sanıyorsun? Yakınmaları bit-

mek bilmiyor bana kalırsa.»

— «Bu da onu eğlendiriyor ya bir bakıma.»

— «Her neyse, Wyburd konuşmamız gerek. Bir planım var, oldukça pratik.»

Avukat gecenin getireceği bir fesatlıktan kendini korumağa çalışır gibi arabasının anahtarlarını eline aldı. Anahtarlığını sallayarak sadece şu kadar söyledi: «Evet, konuşacak çok şeyimiz var, hem kardeşiniz, hem de bizimle ilgili.»

Londra havaalanında kurduğu fesat planından avukatın gidişi üzerine vazgeçebilirdi. Acımasız bir darbeyle karşısındakini kalbinden vurmaya hazır olduğu bir sırada sadece tiyatro sahnelerinde yaptığı gibi sahte bir silâhla saldırıya geçeceğinden korkuyordu. Pek çok şey Dorothy'ye bağlıydı. Yaptığı yanlışlıklar ona ders olmuştu. Çoğu kimse bunu idrak edemez. Yanlışlıkların birikimi insanları ya içine kapanık yapar, ya da daha beter yanlışlıklar içine sokar. Bu iki durumda da suçlarına ortak olamazlar.

Dolambaçlı patikadan eve doğru yürürken Sir Basil yaprakları köklerinden koparark bahçenin kokusunu içine çekti. Belki de eski katılığına dönmek için zorluyordu kendini. İçiçe girmiş salkımların tomurcuklarına hırsla vuruyordu. Öfkesinden çaresizce çırpınan küçük bir çocuğa benziyordu.

Bu kevifsizliği maksatlarını köreltmiş gibiydi. Kendisini kıskananlara diyelim kadınlar, diğer aktörler ve sahte dostlara karşı acemice tutumu, yaşı ve sovluluğu son olayla birlikte küçük fakat berbat bir yanlışlığa sürüklüyordu onu.

* * *

Evet, Bangkok. Kulaklarında bir uğultu, üzerine uymayan giysilerin yapışkanlığı, ve dört saatlik gecikmeyi bildiren ses, Thai havaalanının yetersiz memurları, uğraşlarının boşa gittiğini düşünen İngiliz hostesi. Gerekli onarımlar için gecikme olacağını bildiren ses öylesine kesin bir açıklama yapmıştı ki, kimse daha fazla bilgi edinmek için soru soramazdı artık.

Hunter gibi ev ödevini yapan yok demelerine rağmen Basil zaten bir şey soracak yaradılışta değildi. İstediği bir rolü verdikleri zaman en ince noktasına kadar araştırır, sorustururdu. Ya da sadece jüriye göstermek için bir homoseksüelin gizli yanlarını ortaya çıkartabilirdi. Fakat o anda tek düşüncesi dört saatlik zamanı nasıl yalnız geçireceğiydi. Yolcuların hiç biri on dakika bile çekilecek gibi değildi. Süslemeli aynaya vuran berbat halini görmeden

bardaki taburelerden birine yan oturdu. Doldurulmak üzere bekler gibi. Hep bu boşluk var mıydı yoksa? Hiç farketmemiş miydi? Tanrı tanıktır, aktörlerden umulur! Ama senden değil: gazete küpurlarına, şövalyeliklerine, kahramanlıklarına, bazı olaylarda duyduğun çılgınca heyecanlara bakılırsa hayır. Karanlığın içindeki çok başlı canavara karşı kendini tutmasını bilmese boğazında düğümlenen bu çılgınca heyecanlar içinde boğulabilirdi. Çoğu zaman alkışları duymazdı bile. Ama alkış yoksa duyardın. Bir de daha kaba sesleri duyardın. Batı'da böyle birkaç olay olmuştu. Kötü oyunlar ve orta olanlar için. (Kibarlık da yıldırıcı olabiliyordu.)

Herkes başarısızlıklara uğramıştı: John, Edith, zavallı Donald. (Donald düşünecek olsaydı onları daha iyi görebilirdi. Belki de düşünebiliyor, görebiliyordu. Her neyse, ölmüştü artık. Ölülere haksızlık etmemelisin, hiç değilse aktörlere. Nasıl olup da kimse bunu sahne arkasında batıl bir inanç olarak düşünmemişti.)

Ancak, aynaların paramparça olmuş yüzlere haksızlık etmesine engel olamıyordun. Hiç değilse parçalanmadan önce paslanmaları gerekiyordu. Bir amaç için olursa boşluk denmezdi buna. Pek çok büyük kişiler bir boşluk içindeydi. Teorilerle ve 'zevkle' yaşayan çok bilgili kişiler olsalardı nasıl bu duyarlıkla, heyecanlarla ve ilhamlarla dolu olabilirlerdi? Ya da Shiela (Sheila değil) Sturges hiç kuşkusuz beyni çalışan bir aktristti. **Neyin var Shiely?** O kocaman patlak gözleriyle, **kendi kendimle korkunç bir mücadele içindeyim, Basil,** diyerek bakmıştı. Gittikçe daha sıkı düğümler atarak kendisini kıskıvrak bağlıyordu. Bir eleştirmen Shiela için 'ikinci Meggie Albanesi' olduğunu yazma suçunu işlemişti. Zihnen, her geçen gün içten içe ölmek üzere olan benliğini yaşatmak için gösterdiği çabalar onu öldürüyordu. **Geç kaldın Shiela. Bu sabah ne oldu sana böyle? Provaya başlayalı yarım saat oldu.** Bütün bunlar ayrıldıktan sonraydı. Shiela, Imogen doğduktan sonra uzun süre mesleki hayatının devam etmesini bekledi. **Geç kaldım çünkü otobüsten inip ellerimi toprakla ovuşturmak zorunda kaldım. Kendimi anlamama yardım eder belki diye düşündüm bu köylü kadınını.** Kendince daha faziletli bulduğu sözleri nasıl kullanıyordu. Zavallı Shiela. İçkinin izin verdiği kadar hâlâ beynini çalıştırmağa zorlanıyormuş Imogen gelip gittikçe ondan öğrendiğine göre.

Imogen kızımdır. Aktörlere bir hastanede sadaka dağıtan bir aktör kızı hakkında başka ne söyleyebilirdiniz? Gülerlerdi buna. **Oh, gerçekten çok ilgi çekici sevgilim. Yani insanlara yardım etmek çok güzel bir şey.**

Ve yaşlı fahişeler gibi hikâyenin geri kalan kısmını kendi bil-

dikleri gibi uyduracaklardı: **Shiela Sturges ve Basil Hunter. Basil onu adından mahrum etmek için boşadı. Shiela 'Hanım'lığının tadını çıkartamadı. Onun için önemli olan sadece içkiydi, bir de L.C. Bottomley hey! hey!**

L.C. Bottomley güvenilir bir karakter oyuncusu fakat can sıkıcı bir adamdı. (Kriket oynardı) Yapmacık nezaketiyle herkese yardım eder, koşar akşam gazeteni alırdı. Bazı geceler hesabı öder, bunun bir daha sözünü ettirmezdi. İnce bir Bottomley ve kalın bilekli Imogen. **Babacığım, her türlü güçlüğe karşı annemle beraber yaşantımızda bana güvenebilirsin.** Bu özelliğini Bottomley'lerden almış olmalıydı. Acıklı bir hikâyeydi:

AKTÖR: Imogen ne güzel bir ad.

SHIELA: (her zamanki gibi ciddi) Bu ad onun iyi yetişmesine sebep olur umuduyla koydum.

BASİL HUNTER: 9 numarayı alır ve bütün dikkatiyle makyajını silmeğe koyulur.

Doğuştan aktördür onlar. Hiç bir krem makyajlarının tamamını çıkartamaz. Bir de Bottomley'ler var; memur, satıcı, okul öğretmenleri. Onlar yanlış yoldadır. Bir de kendilerine özgü bir sınıfta olan Hunter'lar var. Pek çok yanını 'safkız' rolündeki Betty Salkeld'den almıştı. Irmağın dönemecinde, söğüt ağaçlarının arkasında köprünün üzerini seyreder, Elizabeth Hunter merdivenlerden inerdi. Annesi her zaman merdivenlerin başında genellikle beyaz giysileri içinde özellikle saf erkekleri, kendisine minnettar kimseleri, zaman zaman başka kadınları, hizmetkârları ve çocukları büyüleyen gülüşüyle dururdu. Basil'in 'hediyesini' aldığı yer de orasıydı. Başkaları daha gösterişli bir sözcük kullanabilirlerdi bunun için. Alfred'den aldığı hiç bir şey yoktu. Yıllar yılı babasını unutmuş, sonra bundan pişmanlık duymuştu. Ama hatırlayacak ne vardı ki? Kendi küçük çevresindeki ünü mü? 'Kudjeri'de Gogong ana caddesi üzerinde Alfred ('Bill') Hunter'ın bir heykeli dikilmişti. Buruşuk bronzdan pantalonu ve onun gibi kısa boylu, yumuşak başlı bir adamdan beklenmeyecek geniş göğsünde iliklenen yeleğiyle ana caddede dikilmiş bir anıt. Belediye reisi heykelin açılışında politikacı Athol Shreve'i çağırmıştı. Annesi bulunmamıştı bu törende. Fakat kasaba gazetesinden bir parça kesip göndermişti.

Bir zamanlar ailenin inanmağa gönlü olmayan şöhretini ispatlamak için gazetelerden seninle ilgili yazıları kesip yollardın. 'Basil Hunter —görülmeğe değer genç bir aktör— Guildenstern'i gerçekleştiren bir oyuncu.' (Guildenstern'le seni kıyaslayacak bir eleş-

tirmen çıkana kadar Rosencrantz'a ulaşamamış olmak içini burkuyordu.) 'Basil Hunter'ın Orlando'su gözkamaştırıcı bir oyun Shiela Sturges'in Rosalind oyunundan daha az anlaşılır bir şekilde Arden kızlarını büyülemeğe yeterli. (Yaşlı kraliçe Hotchkiss'e göre zavallı Shiela korkunçtu. Bir oğlan düşüncesi içinde sonunda oğlan olan bir kızı oynuyordu. Shakeaspeare'in oğlu olan erkeği tekrar kıza çevirmekle çok kafası karışmıştı.)

Sonra gazete küpurlarını göndermez oldun. Artık aktör olduğunu ispat etmek zorunda değildin. Sonunda sadece aktörlüğü bırakabileceğini ispat etme gereği vardı.

Hemen hemen bomboş bara göz gezdirdi. Ve kapının dışında toplanmış yolculara baktı. Biraz daha aydınlatılacak olsalardı, ayrı duran bu kalabalığın içinden hiç kimse onda bir aktör kadar insanlık olduğunu farkedebilir miydi? Pek değil. Kim Sir Basil Hunter'ı duymuş olabilirdi? İçlerinde 'bilenlerden' de hangisi bilebilirdi zaten? Kendileri aktör olmadıkça allahın belâsı ebedi aktörlerden biri olmadıkça.

Ayna ile kapıdan görünen manzara arasında eğilmiş bakınıyordu. Plastik tabure yan yatınca az daha kıçının üstüne oturuverecekti. Ne olduğunu görmek için eğilmişti. Bir grup aktör makyaj çantaları, kâğıt şemsiyeleri ve ellerinde paltoları ve uzun pelerinleri yerlere sürtünüyordu.

Kayıp aktör düşüşünden sonra kalabalığın kendisini tanıması için kaçtı. Pantalonunun bir paçası dizine kadar sıvanmış, ceketinin altından gömleğinin manşeti görünüyor, kravatı bir tarafa kaymış, süet ve lâstik ayakkabılarının sesi tuğla ve beton üzerinde duyuluyordu.

Hızla onlara doğru koşarak, «Madge! Waddayerknow, Dudley Babs?» diye rahatlayarak seslendi. Kızları öptü. İri yarı Dudley Howard'a bir omuz attı. Aktörlerin içinde çok ağır sayılırdı ama Howard'ı severdi.

— «Ama şekerim inanılacak gibi değil!» dedi Madge Puckeridge. «Üstelik Bang-kok'da!»

— «Yok, hanımların önünde olmaz!» Salonlar için yaratılmış Babs Rainbow'un Royal Shakespeare'de bile unutmasına imkân yoktu. Bu yüzden ona imza vermişlerdi.

Gençlerin, kostüme gereğinden fazla yer verip makyajı önemsemediklerini fark etti. Bazılarını şahsen tanıyordu, bir kaç tanesini de ismen. «Merhaba Gemma - Hamish!» Gençlerden utan-

mıştı. Neyse ki görmelerine fırsat vermemişti. Bazıları baygın ve hayran hayran bu tecrübeli ve ünlü aktör - şövalyeye bakıyor, bazıları isteksizce durmuş onunla karşılaşmalarını bir şanssızlık sayıyormuş gibiydiler.

Japonya'dan dönmekte olduklarını hatırladı. «Peki ama Bangkok'ta ne işiniz var?»

— «Bir İngiliz konsolosu karşılık olarak bizi bir baleye mi ne işte bir yere davet etti,» diye Madge açıkladı. İçlerinden bir kaçı söylenmeğe başladı.

— «Sadece iki gece kalacağız.»

— «Sıcağa dayanabilirsen görülecek muazzam mabetler var.»

— «Sonra Delhi.»

— «Ya sen Bas?» Özel Hemşiresi ve Metresi olan Babs'dı soran. «Tek başına nereye gidiyorsun böyle?»

— «Avusturalya'ya,» diyerek onların beklediği bir ifade verdi yüzüne. Hoş hepsi de beklemiyordu ya bunu.

— «Avusturalya'ya gitmeyi çok isterdim. Tiyatroya kimbilir nasıl açtırlar.» Kendisi de aç olan kısa elbiseli at gibi bir aktristi hiç değilse baldırları atlara benziyordu.

— «Tiyatro değil,» dedi Basil Hunter. Dinleyicilerini kaybetmek üzere olduğunun farkındaydı. İçlerinden bir kaçı sıkılmağa başlamıştı bile. «Ölüm döşeğinde anneme gidiyorum.» Başını iki yana sallayarak ilgilenmeyenler için meseleyi daha hafif ve kabul edilebilir göstermeğe çalıştı.

— «En iyisi hep birlikte birer içki içelim.» Dudley bu güç durumdan sıyrılmanın tek çaresini bulmuştu.

Madge tükürüklerini saçarak vızıldanıyordu. «Ah şekerim kimbilir ne güçtür senin için. Alkol çok iyi teklifti.» Dürüst ve iyi bir aktris olmasına rağmen kötü bir oyun çıkartıyordu ve kendi de bunun farkındaydı. Ama sahnenin dışında ölümü nasıl inandırıcı bir şekilde ifade edebilirdin?

Birdenbire hayal kırıklığına uğradığını fark etti. Kendini güçlendirmekle beklenilen gerçeği bulamamıştı: diğer aktörler. Ufak tefek Thai'li barmeniyle aynalı barda buzların parıltıları arasındaki gibi zaman uzadıkça uzadı. Hayal kırıklığından da öte bir dehşete kapılmıştı.

— «Evet içelim. Şu uçağı onarırlarken neden sizinle gelmeyelim? Otelden haber alırım.»

Bu koşullar altında ya da her zaman için verebilecekleri belki çok azdı ama onun hayatının parçasıydı bu insanlar. Bu da yeterince cesaret vericiydi. Fahişeler sokak kızlarına karşı: Bazıları bir zamanlar yatmış olduğunuzu bile unutmuştur. (Madge Puckeridge ile Manchester'da bir gece Madge'in Dubley ile bitmeyecek gibi görünen evliliğinden önce, Shiela'nın çocuğunu alıp gitmesinden sonraydı. Shiela gidişinin bir gezginci tiyatro işiyle ilgili olduğunu göstermek isterdi ama tarzı o kadar açık değildi.)

Bir otobüse doluştular. «Miramar'da kalıyoruz,» dedi Dudley. «Diğerleri daha geç bir uçakla geliyor.»

Işıklar dönüyor gibiydi. Sir Basil tek başına devirdiği kadehlerin sayısını bilmiyordu.

Babs Rainbow, «Phyl Spink'i hatırlıyor musun, Bas?» dedi.

— «Ne olmuş?»

— «Öldü. Küvetin içinde, bir cin şişesiyle bulmuşlar.» Babs'ın içtiği sigaralardan göğsü otobüsünkinden daha berbat bir hırıltı çıkartıyordu. «Ne güzel bir ölüm!»

— «Ben ölmeyeceğim, ÖLMEYECEĞİM!» diye Madge isyan etti. «Hiç bir şey olmasam Hristiyan bir alimim ben.»

Sessiz gençlerin bazılarının otobüs yolculuğundan hiç memnun olmadıkları açık bir şekilde belli oluyordu. Dar, kısa pantalonları ve kılıçlarıyla genç erkekler sahneye çıkmak için can atıyorlardı. Sonra da kendileriyle eş değerde kızlara verecekleriden başka hiç bir şeyleri kalmayacaktı.

Bir endişe sardı içini. Madge Puckeridge, Dudley Howards, Babs Rainbow ve sessiz gençlerle bir kontak kuramadığına göre yeri neresiydi?

— «Çok mu seviyorsun onu?» diye kısa elbiseli, kalın bacaklı kadını sokak lâmbalarının bacaklarını aydınlatmasıyla tanıdı.

— «Kimi soruyorsun?»

— «Anneni.»

— «Oh, ne bileyim! Yarı ömrüm boyunca görmedim onu.»

Kadın yaşlı bir aktör ve şövalyenin böyle bir tepki göstermesine hazırlıklı değildi. Belki de bu şaşkınlıkla bacakları gerildi.

Otelde kayıt yaptırıyor, anahtarlarını, mesajlarını alıyor, odalarını ve birbirlerini arıyorlardı. Bütün heyecanı sönmüştü. Bazı kimselerin otelde yer ayırtmaları bile öylesine önemli bir olaydı

ki, inanılacak gibi değildi. Kendi açılarından onu tamamen saf dışı etmişlerdi.

Bir aynaya bakarak annesini hatırlamağa çalıştı ama tam olarak hatırlayamadı onu. Aynaya akseden kendi görüntüsü engel oluyordu. Baba olmanın yarattığı duyguları da hiç hatırlayamaması tuhaftı. —Ya da tuhaf değildi— sözünü etmeğe değmezdi.

Madge ile Dudley'in odasına içkiler ve buz kapları geldikten sonra kendini daha iyi nissetmeğe başladı. Gençlerden de bir grup vardı. Diğerlerinin 'ayaklarının dibinde' oturma provası yapıyorlardı. Janie Carson, kalın bacaklı kadın, gümrüksüz içkisini açarak, «Sir Basil Hunter'la karşılaşmanın şerefine içiyorum,» diye kadeh kaldırdı. (Janie meslekdaşlarını utandırmış olabilirdi ama onlara kendini daha fazla açıklayabilirdi: Evet, hepimizin bildiği sanat var ama Janie kendisine bakmazsa kim bakardı ona? Bir şeyleri sürdürmek için yollar aynı eskisi gibiydi. Değişen sadece sanattı.)

İkinci sınıf tropikal ülke otelinin soğuk hava tertibatı müşterileri sersemleştirmişti. Gece yarısı olmadan herkesin düşünceleri açıkça görülüyordu.

Kapıda iki üç yabancı yüz göründü. İkinci uçağın yolcuları Tokyo'dan gelmişlerdi. Sadece gazetelerden ününü duydukları ta-

İçlerinden biri, «Diana gebe olduğundan emin,» diye bağırmayı düşündü. «Yanlışlıkla deniz tutması için hap almış.»

Bir erkek güldü.

Muhabbet tellalı Babs Rainbow gülerek, «Diana bu işi Babs teyzeye bıraksın,» dedi. Bu arada Madge ile Dudley hatırladığın gibi çocukları olmadığından hafifçe gülümsemişlerdi.

O sırada Janie, «Belki bilmezsin, Imogen ile aynı okuldaydık, kızınla.»

Sir Basil yutkundu.

— «Imogen ile sıkı fıkı arkadaştık.»

Olmayacak şey değildi. İki iri kemikli kızın arkadaşlığı. Yalnız Imogen, Janie gibi yüzünü estetik ameliyatı yaptırmamıştı. Kendisini işine verdiğinden buna fırsat olmamıştı.

— «Imogen beni sık sık eve çağırdı.» Shiela korkunçtu ama Imogen ona her zaman çok iyi davranırdı.

Sir Basil bardağında kalan viskisini dikti. «Benim kızım değildir Imogen, biliyorsun yani kan bağı yok aramızda.» Neden

sanki anlatıyordu ona bunları? Dürüstlük mü? Mazohizm miydi?

— «Bilmiyordum,» diyerek uyangaç, başını önüne eğdi. Sonra içkisini yudumlamağa başladı.

— «Hayır, kesinlikle hayır,» diye vurguladı. «Shiela da kabul etti. Beni kıskanıyordu. Can sıkıcı, allahın belâsı Len Bottomley'i damızlık at gibi kullandı ve sonunda 'kızım' Imogen ortaya çıktı.»

Janie Carson bunları dinlemek istemiyormuş gibi baktı. İtiraflar eğlendirici bir dedikodu şeklinde anlatılmadığı zaman utandırıcı olabilir.

Adı Garth olan yanık gençlerden biri onu küçümser gibi bakıyordu.

Janie, «Oh Basil ne korkunç günler geçirmişsin. Şimdi de annen,» dedi. Adını vurgulayarak söylemiş, onun dışında normal bir ses tonuyla konuşmuştu.

Fakat Sir Basil ne Janie Carson'un ne de grubun içinde diğerlerinin tepki ve düşünceleriyle ilgilenmiyordu. Zaman zaman aklı takılacak da olsa geçmişi hatırlamak istemiyordu. Onu tehdit eden gelecekteki olaylardı.

Yine de o kızla konuşuyordu. Gösterdiği yakın ilgiden çok bu ilginin bazı karanlık düşüncelerini aydınlatacağı umudu onu kızla konuşmağa itiyordu. «Annemin ölüm döşeğinde olduğunu söylerken biraz abartmıştım durumu. İstemeden ölmeyeceğine inanıyorum henüz ölmeyi istediğini de sanmıyorum. Güçlü iradesi ve bol mirası olan yaşlı bir insanın neden ölmeye karar vereceğini bir türlü aklım almaz.» Çevresindeki insanların yüzüne baktı. Janie'den başka onun söylediklerine aldıran yoktu. «Yaşlılarla pek beraberliğim olmadı. Daha doğrusu onlarla ilişki kurmaktan oldum olası kaçınmışımdır.»

Dudley ciddiyetle bir görev yerine getiriyormuşcasına, uykulu fakat kurulmuş bir makina gibi onun bardağını tekrar doldurdu. Ağzında taze içki tadı duymak rahatlatıcıydı. Kimse de bu denli içtiğin için seni soysuz, alçakça bir maksadın olduğu için suçlamıyordu.

Janie, «Şunu itiraf etmeliyim ki baş roldeki kızın rolüne çalışırken onun ölmesini istemiştim,» diye saçlarını sallayarak bardağını ağzına götürüp kıkırdadı.

— «Yine mi ölüm?» Bu sözcük odanın bir ucunda, boynunu bütün kırışıklıkları gererek uzatan Madge'e kadar uzanmıştı.

Kara kuru baykuş Garth da gagasını kaldırdı. Bakışlarıyle kimseyi değil sadece ünlü Sir Basil Hunter'ı küçümser gibiydi. «Hic duydunuz mu Sir?» İsteksizce kullandığı bu sözcüğün arkasından duraladı. Satır satır önüne verilmedikçe sözcükler garip geliyor olmalıydı ona. Sonra bu sözcükleri bir araya getirip kullanmayı başardı. «Seks korkusunun temelinde yatan gerçekte ölümdür. Sanırım bunu bir yerde okumuştum.» Öylesine ciddi bir tonda konuştu ki herkes bu sözlerin ağırlığı altında sustu.

Baykuş Garth kıpkırmızı kesildi fakat yenilgiyi kabul etmedi. Bacaklarını sıska kollarının arasına alarak oturdu.

Babs Rainbow, «Ne değişiklikler var Bas, anlatsana,» dedi. «Güzel bir oyunun var mı? Modası geçmiş ve ağır.»

— «Bir oyunum var.»

— «Anlatsana!»

- «Oyun mu?»

— «Modası geçmiş bir oyun değil. Övünülecek bir oyun varsa benimkidir.» Kamburunu çıkararak alaylı, «Aktör değil miyim?» diye ekledi.

Garth göz kapaklarını indirerek dudağını büktü.

Sir Basil burun deliklerini açarak, «Biraz buruk, insanın ağzını kamaştıran cinsten,» dedi. Hayal güçlerini çalıştırdıklarını farkedebiliyordun.

Janie Carson yüzükoyun dönerek dirseklerine yaslanmıştı. «Kim yazmış bu müthiş oyunu?»

— «Yazılmamış daha doğrusu çoğu oyun sırasında düşünüp icat edilen konuşmalarla yürüyor.» Cesaretini göstermek onu büsbütün sarhoş ediyordu.

— «Sevgilim, sonunda donsuz kalacaksın,» diye Madge uyardı. «Üstelik yapayalnız. »

— «Tehlikeyi göze almamız gerek, öyle mi?»

Dudley, Madge, Babs hepsi yaşlıydı; sen onlardan da yaşlıydın. Fakat tırmandığın kuleden zırhlı gençler bile savunmasız görünüyordu.

— «Henüz sadece bir fikir bu.» Canavarca atılımını öne sürecek zaman olabilirdi henüz.

— «Peki ama oyunu kim yazıyor? Kim? Ya da fikri veren kim?» diye Janie dirseklerine abanmış üsteliyordu.

— «Mitty Jacka.»

— «Hiç duymadım.»

Onların duymadıkları bir şey şu veya bu şekilde önemli olsaydı Basil'in gururu kırılabilirdi.

Sonradan Madge hatırlar gibi oldu. «Beulah Hill'in oralarda oturan kadın mı?»

— «Evet, orada oturuyor.»

— «Ama çok yaşlıdır o! Bizden de yaşlıdır!» Madge ciddiye alamamıştı bunu. «Şiir filân yazar.»

— «Mitty yaşlı değildir. Yaşı belli değildir onun.» Buna gerçekten inanıyordu ve korkutuyordu bu onu.

— «Seni mi aldı konu olarak Bas?»

— «Annesiyle olanları.»

Janie Carson dirsekleriyle üstelemeğe devam ediyordu.

— «Hiç değilse bu yarısı yazılmış oyun olmayan 'oyun'da ne anlatıldığını söylesen.»

— «Benim hayatım denilebilir. Bir grup aktör tarafından aktör ve seyircilerin seçimine göre, şu ya da bu şekle dönüşerek anlatıyor, tıpkı gerçek hayatta olabileceği ya da olduğu gibi.»

İşte! Terliyordu. Bardağı boşalmıştı. Bu defa Dudley bardağını doldurmadı.

Babs ağzını büzerek yüzünü kırıştırdı. Sadece parıldayan gözleriyle çenesindeki gamze yüzünde en belirgin çizgiler olarak kalmıştı. «Benim için bir rol yok muydu?» bu yazılmamış 'oyun'da?» dedi. «Şöyle seyirciye karşı memelerimi sallayacak ya da koltukların arasında yellenecek bir rol. Yok, teşekkürler. Biraz abartmakta sakınca yok ama bu yaşımda bir kaç satıra bağlanmağa ihtiyacım var.»

Diğerlerinin yüzlerinde parça parça görüntüler beliriyordu. Dudley Howard güvenilir aktör yeteneğini tüketmiş, Madge Puckeridge zayıflığını örten yapmacıklı, nazlılığından yoksun kalmış, Janie ile Garth gürültüyle kayarak düşüyorlardı. Bir dalgayla tekrar yükselebilirlerdi ama ancak kendi gayretleriyle Basil yine yalnız kalmıştı. Hepsi onun düşüşünü önceden görüyordu. Ama teşebbüslerinden değil elmacık kemiklerinin altındaki gölgelerden, aralık duran dudaklarından anlıyordu bunu. (Şövalyenin çırılçıplak vücuduna gözlerini dikmiş sarkan hayalarına bakarlarken tebessüm ediyorlardı.)

Önce Madge toparlandı. «Çok güzel bir fikir olabilir ama Mitty Jacka düşündürüyor beni.»

Dudley içkiden heyecanlanarak seni bir köşeye çekti ve mesleki açıdan intiharına sebep olacak bir zehire karşı uyardı.

Babs ile Madge'ın tartıştıkları söylenemezdi. Garth eğilmiş Janie'nin yanaklarını fısıltılı öpücüklere boğuyordu. Dudakları çok dolgundu ama artık düşmanca görünmüyordu. Janie'nin yüzünün iki yanından omuzlarına dökülen saçları suda ıslatılmış gibi görünüyordu.

Birdenbire, «uçak!» hatırına geldi.

Dudley telefona koştu. Çünkü onun odasıydı ve konuklarının sorumluluğu ona aitti. Tıkırtılar, memurların kibar konuşmaları, hatların bağlanması, açıklamalardan sonra Dudley, «Üç saatlik bir rötar daha var,» diye durumu bildirdi.

Pek şaşırmadın buna. Başka türlüsü olamaz gibi geliyordu.

Herkes esniyor, aralarında mırıldanıyor, boş kaplardaki buzları ağızlarına atıyorlardı.

Kendini zorla kabul ettiriyordun, bir kalabalığın içinde, eğer var ise. Zamanda daha da az kabul ettirecektin kendini.

Kimsenin güle güle demediği kapıdan tekrar girecektin belki ama girmeseydin de fark etmezdi.

Tanıdık yüzler de geçmiş günahları için bağışlanmak ya da meçhul gelecekte sevilmek istercesine ifadeler görüyordun.

Janie Carson'un günırüksüz içki şişesini almağa uğraştığı gözüne çarptı. Onun yüzünü yaşlı bir kadının yüzü olarak hatırlayacaktı: Kimin gençliğini garanti eden bir yaşlı kadın?

Kolları iki yana düşmüş, dolgun dudakların ıslak öpüşlerine boğulmuştu.

Uzun macun renkli, buzdolabındaki balık sosu kokan koridorlar.. Janie, Garth ile bir kapının arkasından kayboldu.

Serin yıkık dökük koridorlardan gizli bir çıkış yeri arayarak yürüdü. Yüzüne çarpan havayla parmaklıklı asansörü buldu.

Sallanan şişesiyle kırıtarak gelen Janie'ydi. Onu elinden tuttu, çok olağandı bu.

— «...ne diye salonda dimdik bir sandalyede boynun tutulsun?» 365 numarayı açıyordu.

— «Aşırı bir konukseverlik,» diye budalaca ve yorgun mırıldandı. Fakat Janie onun cansızlığını fark etmedi.

1920'lerin pembe modern mobilyaları arasından yürürken üzerindeki küçücük elbiseyi çıkartmağa başlamıştı. Silkeleyerek elbisesini katladı ve tüyleri diken diken, yatağa uzandı.

Bu arada buzdolabı sürekli olarak çalışmaktan acaip sesler çıkartıyordu.

— «Yatak çok dar ama sığmağa çalışacağız.»

Ona ne yapması gerektiğini hatırlatan bu sözler üzerine soyunmağa başladı.

— «Hangi rollerde oyunuyorsun?» diyerek gömleğini pantalonunun içinden çıkarttı.

Modaya uygun, vücuduna yapışan pantalonunu çıkartmak daha güçtü. Ya ayağı takılıp düşerse?

— «Neden burada olduğumu biliyor musun? Şu oyun için para bulmam gerekiyor. Bizimki ölmese de birkaç bin koparırın ondan.»

— «Senin şu acaip oyununda oynamak isterdim.»

— «Anı anına aklımıza geleni uyduracağız,» diyerek pantalonunu çıkarttı.

Neden olmasın? Usta düşünür Mitty Jacka onu çırılçıplak soyan yırtıcı birkaç dişiye yer vermeliydi.

Janie Garson ona bakmadı, hemen ışığı söndürdü. Düşünceli davranmıştı. Bacaklarının, gevşeyen etlerinin titrediği karanlıkta daha az belli olurdu, hayalarının da.

Ona yaklaştı, ağırlığını hissettirecek şekilde yatağa uzandı ve dudaklarından öpmeğe başladı. Onu öpmeyi bıraksa kendisini yutabilirdi.

Janie soluğu kesilerek yutkundu: «Ne isterdim biliyor musun? Cordelia için beni bir günlüğüne alır mısın?»

— «Neden?»

— «Cordelia'yı pek anlayamamışımdır. Zaten ilgi çekici gelişi de bu yüzden.»

— «Alırım —eğer sen— ikimiz de hazır olduğumuz zaman.» Şimdiden bir şeyler düşünmeğe başlaması gerekiyordu.

— «Bütün bu olanları çılgınca bir şekle dönüştürüyoruz, değil mi?» Altında solucan gibi kıvrılıp kıkırdayarak sadece onu utandırdı.

— «Ölü bir gece,» diyerek Basil onun üzerinden sağ tarafa kayarak yıllardır yapmadığı bir şeyi yaptı.

* * *

— «Pis densiz! Üstüme başıma, halıya kustu!»

— «Yaşlı adamlarla uğraşman böylece ders olur belki.»

— «Ama neden anlamıyorsun, Garth? Her şeyi denemek istiyorum ben.»

— «İşte denemek istediklerinin bir kısmını böylece denemiş oldun sanırım.»

Janie erkeğin yanında kırmızı bir alev parçası gibi duruyordu. Bir an için gözünün önünde canlanan bu görüntüde senin cesedinin yanında oynuyorlardı.

— «Eski çapkında iş kalmamış desene.»

— «Hadi eşyalarımı çıkartalım. O zaman burası sadece ona ait olur, kusuşu da.»

Koyu bir karanlığın içinde uykuya daldığın süre zarfında oda sana aitti. Karanlığın içinde çıplak vücutlar doğumdan ölüme Mitty'nin oyunundaki sahneyi canlandırıyordu. Birbirine sarılmış iki çıplak vücudun döllediği kabuğu yararak kadının bacakları arasından dışarı çıkması gerektiğini korkudan büzüşmüş cinsel organının biri tarafından çekilmesiyle idrak etmiştin. Mitty'nin ilk dünyaya gelişin hakkındaki yorumunu onaylayıp onaylamayacağını bilmiyordun. Ne de annene bakıp...

Birdenbire dar yatağın üzerinde kaskatı kesilmiş vaziyette uyandı.

Uçak!

— «764 numaralı uçak bir saat önce kalktı,» diye telefondan tatlı bir ses duyuldu.

— «İlk uçakta yer bulmam gerek, duyuyor musunuz beni?»

Bu odadan, Sir Basil Hunter'ın kustuğu bu odadan hemen kaçtın. Neyse ki elbiselerini bulabildin. İnsanın güvenliğini elbiselerinden başka hiç bir şey geri getiremezdi.

* * *

Setin üstüne geldiğinde annesinin evi ışıltılarla titreyen göğün önünde kapkara bir leke gibi yükseldi. Küçükken evlerin göründüğü inanılmaz büyüklükte: Gece kulelerin, çatı pencerelerinin, oymalı koltukların bulunduğu balkonların görünüşüne ayrı bir

güzellik katıyordu. Akşamın yarı karanlığında geri döndüğünde inanılmaz gibiydi bu evin görüntüsü. Şimdi ciddiye alması gerekiyordu.

Açık bıraktığı kapının önündeki paspasa saygıyle ayaklarını sildi. İçerden gelen çatal bıçak ve bardak sesleri bir aktrisle karşılaşacağını hatırlayana kadar umutlarını güven duygusuna dönüştürmüştü. Oturma odalarından sessizce ilerleyerek, ışıkların aydınlattığı köşelerden ayakları yere yapışacakmış gibi kaçınarak yürüdü. Duvardaki portreler onu yargılar gibiydi. En amansızı da kendi küçüklüğünde yapılan iğrenç tabloydu.

Oymalı kakmalı masanın üzerine sürahiler ve bardaklar konmuştu. Bu 'çalışma' masası olarak kullanılırdı. Kâhya ile karşılaştığında sahne hayatını hiç bilmediği bir aktrisin karşısında oynarken duyduğu korkulu heyecana kapıldı. Belki de yanlış seçilmiş, hattâ kötü bir amaç ya da muziplik olsun diye seçilmişti.

Kâhya kadın kapıda duruyordu. «Sofra hazır efendim. Henüz erken değilse, hemen yemek isterseniz buyrun.» Bu sade görünüşlü kadının yanında tıklım tıklım eşyalarla dolu evin gereksiz kalabalığı büsbütün gözü rahatsız ediyordu.

— «Şu anda yemekten daha çok bana zevk verecek bir şey düşünemiyorum.» Sir Basil kendini iyi hissettiği zamanlar kolaylıkla gösterdiği incelikle hareket ediyordu. Güldü. Şöminenin üzerinde asılı duran bir cam kürenin ışıkları yüzüne vuruyordu. Gereksiz olmasına rağmen, «Basil Hunter,» diye kendini tanıttı. Amacı kadını rahatlatmaktı.

Fakat kadın gözlerini kamaştıran bir şaşkınlık içindeydi. Dudakları, «Lotte Lippmann,» diye güçlükle kıpırdandı.

Sonra dönüp beyaz dantel yakalı siyah giysilerinin ciddiyeti içinde tepede dümdüz toplanmış saçlarının yumuşakbaşlılığıyle onu odaya aldı. Fakat arkadan son derece muntazam duran giysisinin altında kalçaları yürürken elinde olmadan sallanıyordu.

Yemek salonuna girdiler. Kadın, bakışları bir an için buruk bir şekilde dalgınlaşmasına rağmen duygularını gizlemeyen bir ifadeyle fakat saygılı, ona masadaki yerini gösterdi.

Bir an önce konuya girmekte fayda vardı. Sir Basil, «Annem aktris olduğunuzdan söz etmişti,» dedi.

Yerine otururken kadın arkasından sandalyesini itiyordu.

«Ahh, Sir Basil. Sadece **Tingeltangel,»** diye içini çekerek odadan çıkan kadının arkasından piyano tuşlarının yankılanması gibi sesi duyuldu.

Sir Basil kadının etkisi altına girmişti, daha doğrusu ikisinin ortak melânkolisi etkilemişti onu. Karanlık tiyatrolar, kulüplerin sabaha karşı toplanan lekeli masa örtüleri. Moreton Drive'daki muhteşem evin duvarları koruyamamıştı onu.

Kadın elinde çorba kâsesiyle geri döndüğünde Sir Basil önündeki ekmekleri ufalayarak yuvarlak, küçük toplar yapmıştı. Rengi koyulaşan bu küçük ekmek toplarını ikisinin de hiç kuşkusuz tecrübeleri olan anılarının tekrarına karşı kendini savunmak için yapmıştı.

Lotte Lippmann çorba kâsesinin kapağını kaldırarak dumanları serbest bıraktı. «Tek yeteneğim buydu.»

Onun içinde sakladığı uzun konuşmasını sabırla dinlemeğe hazırlandı. Ne araya girmeyi ne de bir an önce anlatması için onu kışkırtmayı düşünmüyordu.

Ağza alınmaz küflü mantar kokulu özenle yapılmış Alman çorbasından bir kepçe tabağına koyarak, «Na-beğendiniz mi?» diye sordu. Övülmek ister gibiydi.

Sir Basil İngilizlere özgü tavrıyle, «Mmm - nefis - **evet,»** dedi.

Karşılıklı gülmeğe başladılar, kadın az sonra başını önüne eğerek kontrollu bir şekilde sustu.

Dışarda gök gürültüsüyle birlikte fırtına başlamıştı. Dalların fırtınada uğuldadığını duyuyor, yağmurun sesi yaprakların hışırtısında kayboluyordu.

Yabancı bir ülkeye gelmişti. Oysa evlilikleri sırasındaki günlük kavgaların birinde Enid, **'Birbirimizi anlayamadığımız zamanlar senin bir yabancı olduğunu düşünerek aynı dili farklı şekillerde yorumladığınızı düşünüyorum, Basil'** demişti. İkinci karısı Burlingham'ın soylu ailesinin kültürlü kızı Lady Enid Sawbridge beş ciltlik şiir kitabının dışında Aphra Behn monografisi, üç roman ve Moğolistan ve Mikronesia'daki Küçük Asya Gezileri adlı kitapları yazmıştı. Bu denli bilgili ve kültürlü bir kadının gözü doymazlığı şaşırtıcıydı.

Enid'le neden evlendiğini bilmiyordu. Ona verdiği değer, sağlayacağı sosyal ilişkiler vardı belki ama bir eş olarak çok kavgacıydı. Evliliklerinin ilk haftasında birbirlerinin bilgilerini paylaşa-

rak başarılı olmuşlardı. Ancak bu bir haftanın sonunda anlaştıkları bir kaç konunun dışında ikisinin de bazı konularda farklı bilgilere sahip oldukları sonucuna varmışlardı. Bütün bu kavgalar sırasında Enid sadece gülerdi. Ama gülüşü her an karşısındakini dişlemeğe hazır bekleyen vahşi bir hayvanınkinden farksızdı. Evliliklerinin tek dostane yanı boşanmalarıydı. O an için boşanmamaya karar vermişler ve bu an uzadıkça uzamıştı. Çünkü başka hiç bir anlaşma bu kadar uygun olamazdı onlar için. Lady Enid Hunter hâlâ şehirdeydi ve zaman zaman oyundan sonra giyinme odasında karşısına çıkıverir birbirlerine sarılıp yanaklarını değdirerek tatlı sözler söylerler ve yemeğe çıkıp eğlenirlerdi. Birbirlerini incitmekten, iğnelemekten vazgeçmişlerdi. Enid bu buluşmalarını modern yaşantısının gerektirdiği için yaptığı pek çok şeyden biri olarak kabul ediyor olmalıydı. Basil'in açısından ise bir zaaftı, hayır diyememe zaafı.

Shiela'ya pek çok defalar söylemişti bunu ama sadece tiyatronun içinde. Kötü, fakat daha beteri, kültürlü bir aktrisin kafasının kabul ettiği rolü beceremememesine tahammülü yoktu. Yine de önceleri sezgileriyle çok ateşli görünüyordu. Yoksa bu sadece fahişeler arasında kirli Midland tiyatrolarında gençliğinin verdiği bir kıvılcım mıydı? Basilona âşık olmuştu ya da her gece birbirlerine söyledikleri gönül okşayıcı sözlere tutkundu. Her şeye rağmen Batı'ya doğru ikisinin birlikte bir atılım yapmaları çok daha güzeldi. İdealleri ne olursa olsun amaçları buydu.

Moreton Drive'daki fırtınanın gürültüsü biraz olsun durulmuştu. Gök gürültüsü fasılalarla devam ediyordu. Rüzgâr ise tamamen durmuş olmalıydı. Yağmurun bu denli ahenkli yağabileceğini unutmuştu.

Yağmurun sesini dinlemek istiyordu. Ne geçmişi, ne meçhul geleceği düşünmek istemiyordu sadece o anı. Kadın aceleden kenarından yağ sızan gümüş bir kabı beyaz kolalı bir peçeteyle kenarlarından tutarak getirdi.

— **«Du Lieber!»** Büfeye koyduğu kabın içinde iki 'Schnitzel' ile üzerinde incecik kesilmiş limon dilimleri ve iştah açıcı bir şekilde kıvrılmış küçük balıklar vardı.

— «Sıkıcı bulmuyor musun bu işi?» diye içindeki hırsı ört bas etmek için sordu.

— «Başkalarına yemek yapmak hoşuma gidiyor.» Telâşından yakmış olduğu peçeteden çektiği elleri titriyordu.

— «Ama sahneye çıkmış bir kişi olarak, bu iş sıkıcı gelmiyor mu?»

— «Oh, Sir Basil yaş barut gibi vızıldamaktan başka ne işe yarıyordum sanki! Her gece zorla ateşlenen bir barut! Sonunda vızıldamaz oldum artık. Fazla yaş bir barutmuş benimkisi!»

Et sulu ve yumuşacıktı. Kâhya kadını yeni bir hayata teşvik etmektense kendi düşüncelerine dönmesi daha iyi olacaktı. Bir başkasını güç durumlara sokamayacak kadar kendi sıkıntılarının kurbanı olmuştu.

Gözünün ucuyla kadının büfenin yanında bembeyaz kolalı manşetlerini ve aşağı doğru sarkmış ellerini görüyordu. Kadının orada durması ona çenesini oynattıkça ağzından çıkan çiğneme ve yutkunma seslerini farketmesine sebep oldu. Omuzunu sanki kendini siper etmek ister gibi kaldırmıştı. Sanatından emin olmayan ve seyirci kitlesinin özlemi içinde kıvranan aktrisleri hatırlatıyordu kâhya kadın ona.

Omuzunun üzerinden dönerek, «Başka hangi konuda başarılı olduğunuzu bilemem ama birinci sınıf bir aşçı olduğunuz muhakkak.»

— «Oh, öyle mi?» diye kadın güldü. «Bu da önemli ama, öyle değil mi?»

Büfenin yanında duran kadın hareketsiz bekliyordu. Sir Basil onu gücendirmiş olabileceğini düşündü.

— «Aşçılar, aktrisler — hiç biri önemli değil! Sadece büyük sanatçılar — Mozart, Goethe, Bernhadt — Sir Basil Hunter!» Yahudilere özgü bir kompliman Sir Basil'i ürkütmüştü. «Eğer tekrar başlayacak olursam bir tek kişi yaratmak isterim.»

Az çok aynı düşüncede olduklarını bildiği halde Sir Basil, «Gerçek anlamda mı kastediyorsunuz?» diye sordu.

— «Evet, ya da iki kişi. Kendim ile bir başkası, kendi vücudum dışında.»

Limon kabuğu ve bir parça kıkırdağın dışında tabağını silip süpürmüş olmasına rağmen kadın yeni servis yapmadı.

— «**Na, ja!**» diye büfeye yaslanmış durarak konuşmağa devam etti. «Tiyatro hayatı bizim için gerekli — sizin ve benim için, Sir Basil Hunter. Bu sarhoşluk! Ailem cinayete kurban gittiğinde **Lieb und Leib**'im de bu yüzden kayboldu. Yine de güvendiğim tiyatro vardı. Çünkü sahne ışıkları altında en iğrenç kahkahala-

rına, viski kokan nefeslerine, sonradan beni öpüp överek verdikleri sözlere, kadınların ve erkeklerin iğrenç davranışlarına katlanabiliyordum. Seyircilerim sadece birer boş kafatası oturtulmuş yiğit görünüşlü erkeklerdi ama şarkılarıma bekledikleri havayı verirdim — **ein zwei drei.**» Hunter'ların dört kapaklı maun yemek masasının etrafında dans ederek ona oyununu gösterdi. «Hiç sesim yoktur ama onların da arzu ettiği budur. Onlar için ve benim için bir ihtiyaç. Gülerler, şapkama, bastonuma, paltomun badem şeklinde kadife kuyruklarına dokunmak isterler. Ne ister bu insanlar? Kendi benliklerinden çıkmak, mahvolmak mı? Sir Basil Hunter, eminim bunları siz de tecrübe ettiniz muhakkak.»

Cevap veremeyecek kadar kendini aşağlanmış hissediyordu.

— «Tabiî başka ölçülerde, söylemeğe gerek yok.» Kadının gülüşü daha da utandırıyordu onu ama kasitle yaptığını ummuyordu. «Hamlet'i, Lear'i oynadığınızı söylediler, bütün büyük **Alman** rollerini.» Boş tabaklarla odadan çıkarken kayıtsızca gülmeğe devam etti. «Bu nedenle anlamanız gerek, Sir Basil!»

Sir Basil başı önünde, tabağının boşalan yerine bakıyordu. **Bir tek kişi yaratmak isterim kendi vücudunun dışında.** Bunu başaramamıştı. Oysa kızı **Imogen** böyle birinin yerini alınağa istekliydi. Fakat en başta Shiela ile bir bütün yaratabilirdi. Dar pantalonunun paçalarından sarkan bütün rollerinin yanısıra bu bütün ona tam bir aktör olmadığını hatırlatacaktı: aynı zamanda bir insandı.

Öte yandan bu 'sarhoşluk'. Evet Yahudi kadın yine haklıydı. Toplamın doğru olduğunu vadeden bundan sonraki kısımdı. Sonunda Lear'in kayalık ve belki de aşılması imkânsız dağına doğru bir atılım daha. Bu ihtimal onu Mitty Jacka'nın yazılmamış oyunu kadar korkutuyordu. Onu en çok ürküten yarı boş bir tiyatro salonuna yayılan yıpranmış sesiydi. Glasgow'da son turneleri sırasında biri sahneye muz kabuğu fırlatmıştı.

Kâhya kadın kristal bir kapla geri döndü. Şeftali ve şampanya ile badem kokusu geldi burnuna. Uygunsuzdu üçünün bir arada servis yapılması.

Kadın, kristal kabı önüne koydu. Çok heyecanlıydı; bir hizmetçinin duyguları konuğuna karşı gerekli saygıyı göstermesine engel olabilir.

Sir Basil tatlıdan pek hoşlanmamasına rağmen kristal kabın

içindeki şeftali parçalarını karıştırmağa başladı. «Öteki baştan çıkartma sanatını nereden öğrendin?» diye başka bir sahneyi oynadı.

— «Yaşlı annemden değil her halde!» diyerek kâhya kadın hafifçe güldü. «Bir aşığımdan öğrendim — yok yok ona 'koruyucum' demek daha doğru olur. — Zürih'te aşçıbaşıydı. Berlin — Zürih — Hayfa — Sidney: bu güne kadar uğrak yerlerimdi bunlar.»

Anıları onu birdenbire hareketlendirmişti. Lippmann pasifliğini tamamen ortadan kaldırmıştı. Ayakları gitmese bile badem yeşili etekleri uçuşuyordu. «Suçlamıyorum,» diye itiraz etti. «Ne üstü başı yağ kokan şişko İsviçreliyi, ne de ötekilerini. Tek sevgilim. Zavallı yanarak ölen annemle babam.»

Bir sandalye çekerek hantal, maun masanın karşı tarafına geçti. «Annemle babam bilimsel olarak tapınan hür Yahudilerdendi. Dinleri tıp, Hahamları da bir doktor olabilir — psikiyatr değil ama. Onların kızı olarak ben perhiz yapmalıyım. Bircher Benner **und so wieter** çalışmam gerek. Tamam mı? Ama sarhoşluğumu da yadsıyamam — bu ortodoksluktan uzak **ein Rausch** için — **ama içki!**» Başını geriye attı. Sadece boynu görünüyor, sarsıla sarsıla gülüyordu.

— «Ve aşk!» diye yüzünü kaldırdı. «Bu Alman'ı seviyordum. Annemle babamın, belki sizin de inandığınız gibi dinime karşı bir hürmetsizlik değildi bu. Aşkın olduğu yerde din yoktur.» Masanın karşı tarafında oturan kâhya kadının yüzü birden yaşlanmış, korkunç bir hal almıştı.

Sir Basil, «Ne oldu o Alman?» diye nasılsa cesaret edip sordu.

— «Onu terkettim.»

— «Ama ötekiler birlikte kaçtılar.»

— «Biz ötekiler gibi değildik. Ben onu sevdiğim için terkettim.» Ayağa kalktı, birbirine kenetlenmiş ellerini ayırmağa çalıştı, «Ya da anneniz hanımefendinin inandığı gibi mazohistin biriyim.»

— «Annem kadar insanların yaralarını depreştirmekte usta biri olamaz.»

— «Ama onu çok severim!» diye kâhya kadın soludu.

— «Kötü, hain ve zararlı bir kimseyi nasıl sevebilirsiniz?» Hayatını sürdürmek istiyorsa bu söylediklerine kendini inandırmağa devam etmesi gerekiyordu.

— «Evet bütün bu saydığınız özelliklerde bir insandır anneniz,» diye kâhya kadın ona katıldı. «Ama gerçeği herkesten daha iyi anlar.» Elleri masanın iki yanına düştü. «Tapınacak bir şeyim olmadığına göre birini sevmem gerek.»

Tatlı kabını aldı. İkisi de bunun gereksiz olduğunu düşünmüştü.

Çalışma odasında ona kahve getirdi. Bir hizmetçi rolündeymiş gibi kendisini önemsemez görünüyordu; gözkapaklarını aşağı doğru indirmiş, hizmete hazır ama kölelikten uzaktı. Kahveyi bırakıp çıktıktan sonra Sir Basil ilk yudumda acı kahveyle dilinin haşlandığını hissetti. Fakat ikinci bir yudum daha içmeğe zorladı kendini. Çünkü sadece kanunen ona ait olduğunu unutmaması gereken bu evden çıkarken annesini görmesi icab edecekti.

Fırtınanın dindiğini fark etti. Merdivenlerde sadece kendi ayak seslerinin gürültüsü duyuluyordu; başka hiç bir ses yoktu bu derin sessizliği bozan — trafiğin gürültüsü bile. —

Mabette, hasta bakıcı görünüşe bakılacak olursa görevlerini bitirmiş hastasının başında oturmuş bekliyordu. De Santis Hemşire bir zamanlar zarif bir kalem olduğu anlaşılan altın kaplamalı eski model bir dolma kalemle yazıyordu. Kucağında gizli olmadığını açıkça belirten bir bloknota adi tutacakla tutturulmuş bir deste kâğıt vardı. İçeri herhangi birinin girdiğini fark ederek önemsemez bir tavırla başını kaldırıp gülümsedi ve tekrar işine koyuldu. Bahçede olduğu gibi gözlerindeki parıltılar ve göğüslerinin iriliği Sir Basil'i şaşırtmıştı. Kadının kendisini kabul eder göründüğü rahatlık içinde kabul edemiyordu onu. Tabiî hiç bir şekilde kabul edilebilir hale geleceği de yoktu. Mantığıyle verdiği karara rağmen bir türbeye benzeyen bu evin içinde boğuluyor gibi hissediyordu kendini. Bir tütsü kokusu yayılıyordu sanki. Giderek bahçeden uzaklaşan fırtına ve yağmurla yıkanan selvilerin mis kokusu olsaydı keşke.

Yatağına yatmış olan annesinin elbiseleri ve mücevherleri üzerinden çıkarılmış, yüzündeki boyalar silinmişti. Beyaz kefeni andıran örtülerin altında soluk alıp verdikçe vücudu inip kalkmasa bir ceset sanılabilirdi. Bir fırtınayla kumsala çıkmış deniz kabuklarından farksız göz kapaklarını da sürekli olarak, ısrarla kırpıştırıyordu. Işık, ölü saçlarını çevreleyen bir hale gibiydi. Bu

görüntü yatakta bir kadın olduğu izlenimini vermiyordu —kaldı ki kendi annesi olduğunu hiç— oysa bu kabartmanın başındaki nöbetçi annesi olduğuna inanmasını isterdi. Loş oda, uğuldayan selvilerin kokusu, beyaz çarşafın inip kalkışı ve kıpırdaşan göz kapakları bu kutsal efsaneyi paylaşması için onu davet eder gibiydi. Oysa o kendince bambaşka amaçlarla gelmişti buraya! Bundan sonraki yaşantısı varlıklı, yaşlı bir kadının fazlasıyle geciken ölümüne bağlıydı.

Hemşirenin ayinlerine katılmasını beklemeyişi onu rahatlatmıştı. O anda eski antika dolma kalemiyle başı dertteydi. Sadece Sir Basil gitmek üzere ilk adımını atar atmaz, «Yaşlı annenizi öpmeyecek misiniz?» diye sordu. Tarafsızca, —ayırd edilmesi imkânsız bir sesti— bir kadın sesi. Vicdanı bir kadın olabilir miydi?)

Hemşire başını kaldırdı, Sir Basil annesinin yanından ayrıldı. Odadaki aynaların birinde kuru ve solgun bir gülümsemenin aksini gördü, bencilce olmayan bir sevginin acıma duygusuyla karışık bir ifadesi olduğunu sanarak yanılabilirdi.

Koşarak aşağı indi. Ceplerini karıştırıyordu ama ne aradığını hatırlamıyordu. Bir taksi çağırdı. Nasılsa paltosunu, havaalanından getirdiği bavulunu ve yer ayırttığı otelin adını hatırlayabilmişti. Kâhya kadın bir daha görünmedi, Sir Basil onunla karşılaşmadığı için daha da memnun oldu. Bu arada yemekten önce çalışma odasında gördüğü dolu sigaralıktan kendi pakedine sigara aktaracak fırsatı bulmuştu.

O sırada dışardan taksinin korna sesi duyuldu.

* * *

De Santis Hemşire kendi davranışını doğru bulmamıştı; kalktı, Sir Basil'in arkasından bakmak için perdeyi araladı. Fırtınadan sonra ay çıkmış, tembel tembel gökyüzünde geziniyordu. Pencereden evin bahçesi, yılan gibi kıvrılan patikanın çevresini saran eğrelti otları ve bileşik yapraklardan örülmüş bir ağ gibi görünüyordu. Patikada bir elinde bavulu öteki elinde el çantasıyle dengesiz, ağır ağır ilerleyen bir adam silüeti belirdi. Sir Basil akşam bahçede ilk karşılaştığından daha yaşlı duruyordu. Yorgunluk, şanına toz kondurmadan onu bedenen çökertmişti.

Hayır, büyük aktörün yaşlanmış haline hiç de hayranlık duymuyordu. Aksine ona acıyordu. Biraz babasını hatırlatıyordu hemşireye —zaaflarına rağmen tanıdığı bütün erkeklerin içinde en çok saygı duyduğu kişi olan babasını.—

Taksi bütün farlarını yakmış yolcusunu beklerken ayın soluk ışığına kıyasla göz alıcı bir küstahlıkla parıldıyordu. Sir Basil taksiye yaklaşırken ışıktan gözlerini alamamış olmalıydı. Patikanın bir dönemecinden kıvrılır kıvrılmaz birkaç basamak merdiven belirdi ve koyu karanlığa doğru adımını atan Sir Basil boşluğa yuvarlanıverdi. El çantasıyle valizi iyice dengesini bozdu. Kırık heykellerden birinin dibine, yabani kekik otlarıyle gün çiçeklerinin arasına düştü.

De Santis Hemşire pencereyi açılabildiği kadar itti ve aşağı sarktı ne yapacaktı, düşünnemiyordu bunu. Ama Sir Basil'in yaralanıp yaralanmadığına bakıyordu. Görevinin bir kısmı da bu değil miydi? Fakat bahçenin kokusu ona engel oluyordu. Ağır hava derin derin soluk alınağa zorluyordu onu. Yerde yatan tanıdık yüze doğru eğilirken pencere pervazının vücuduna battığını hissediyordu.

Taksinin kapısı açıldı ve bronşitli sesiyle ağzı bozuk şoför, «Attığın adıma bakınana gerek yok ahpap,» dedi. «Bundan daha güzel kış üstü düşen birini görmedim.»

Taksi şoförü ve Sir Basil, Sir Basil'in çantalarını toparlamağa koyuldular.

— «Düşeceğini sezdiğin anda kendini bırakmalısın. Hiç bir yerin kırılmaz. Sanırım tecrübenle atlattın bunu.»

Hemşire, Sir Basil'in keyifli keyifli kendini överken ne dediğini pek duyamadı.

Taksi şoförü valizle çantaları aldı, yolcusu da topallayarak onu izledi.

— «Ne oldu Hemşire?»

— «Oh sizi uyandırdım, değil mi?» Biraz hava almak istedim de pencereyi açtım. Boğulacak gibi hissediyordum kendimi.»

Açık pencereden sessizliği bozan taksinin gürültüsü duyuldu.

— «Basil gitti, değil mi? Biliyordum gideceğini.»

— «Siz uyurken geldi.»

— «Vedalaşmak istemedi. İkimiz de kaçındık bundan.»

— «Sizi rahatsız etmek istemedi.» De Santis Hemşire bu söy-

lediklerinin doğru olmasını umud ediyordu. İnsanlar hakkında en iyi şekilde düşünmek isterdi; gece nöbeti sırasında bol bol imkân buluyordu buna. Uyuyan yüzler tüm kötülüklerini masumiyete bırakırlar.

— «Hiç bir zaman uyumadığını biliyorsun, Hemşire,» diye Mrs. Hunter üsteledi. «Manhood nerede?»

— «Her zamanki gibi ben geldikten sonra o gitti.»

O akşam giyinme odasında karşılaşmışlardı. Manhood Hemşire iç çamaşırlarıylaydı. Her zamanki renksiz makyajının altında bir heyecan gizliydi.

— «Onu gördün mü?» diye sorarak rahatladı.

— «Kapıda Mr. Wyburd bizi tanıştırdı.»

Manhood Hemşire olduğu yerde kıvrılıp dönüyor, çıplak vücudunun çizgileri gittikçe daha fazla ortaya çıkıyordu. «Müthiş bir adam,» dedi. «Yaşlı erkekler çok daha mükemmel oluyor.»

— «Çok yaşlı erkek tanımadım. Sir Basil hakkında karar vermek için, bana kalırsa, çok acele ediyorsun.» De Santis Hemşire kesinlikle içten davranmadığını biliyordu, fakat Flora Manhood belli ilkeler çerçevesinde davranmağa itmişti onu.

— «Ne kadar huysuzsun, Hemşire! Üstelik **prensip sahibi!**» diye yavaşça ekledi, çünkü bu kelimeyi Col Parode'dan öğrenmişti.

Elbisesini giyerken zavallı Mary'yi çileden çıkartmak için, «Basil Hunter'la yatabilirim doğrusu,» dedi.

De Santis Hemşire kızardığını fark etti, fakat soğukkanlılıkla gülmeyi becerdi. «Sanırım seçim yapabileceği pek çok kişi vardır.» Flora Manhood'un nefret ettiğini bildiği şapkasını çıkarttı.

— «Senin için kolay olmalı! Hiç - hiç bir erkeği **istediğin** oldu mu?»

— «Sanırım bu sadece beni ilgilendirir.» Daha tabiî bir ses tonuyla söylemesi gerekirdi bunu, ama De Santis Hemşire tülünü açmak için tuvalet masasına otururken bir çengelli iğne batmıştı.

Neyse ki kendini kontrol ederek Manhood Hemşireye verilecek bir haber geldi aklına. «Şu kimyager arkadaşın telefon edip not bırakmış. Mrs. Lippmann söyledi. Seni evine bekliyormuş, ızgara et pişirecekmişsiniz.»

— «Ne diye ona et pişirecekmişim! Kimsenin karısı değilim ben —ne törenden önce, ne de sonra.—» Flora Manhood kursağını şişirip daha aksilenebilirdi ama vazgeçti.

De Santis Hemşireyi turuncu plâstik çantasıyle dürterek, «Gereksiz merakım yüzünden özür dilerim. Hunter Ana'yla ve gecenin saf, tertemiz zevkleriyle başbaşa bırakayım seni en iyisi.»

De Santis Hemşire'nin o taraklarda bezi olmadığından gece nöbetleri işine bağlılığından çok zevk sayılırdı onun için. Yaradılış olarak Flora Manhood'un düşüncesizliğini bağışlamağa çoktan hazırdı. Çok defalar hemşirenin Mrs. Hunter'a küfrederek çıkışmalarını önlemeğe çalışmıştı. Gençlerin kutsal anlayışlarının dehşetini görüyordu onda. Kendisi Mrs. Hunter'ın ani ve kırıcı çıkışlarından çok korkardı zaten. Fakat bu gece yaşlı kadının silâhları gündüz gelenlerden sonra körelmişti.

De Santis Hemşire, Sir Basil Hunter'ın arkasından bakarken çelişkiler ve dine aykırı karmakarışık düşünceler içinde gecenin kokularıyle hasta odasının kokularının birbirine karıştığını hissetti. İhtiyaçtan ve doğuştan var olan inançlarından koparak yanlış yola sapmamış olduğunu ispatlamak için ufak tefek önemsiz işler icat etmeğe zorladı kendini.

Annesinin kederli, tiz sesiyle, «Màr-o!» diye seslenişi... Babasının ise pes sesiyle, «Mar-i-a?» diye seslenişi. Sonunda annesiyle babası kızlarının sadece Avusturalyalı bir «Mary» olabileceği konusunda anlaşmışlardı.

Çocukken bazı tereddütleri olmasına rağmen hiç bir zaman keder nedir tatmamıştı. Kentin kenar mahallelerinden birinde annesiyle babası ona tepeden bakarak öpüşüp gülüşürler, genellikle bir arada olurlardı. Hatırladığı kadarıyle annesiyle babası birbirlerine aşıktılar; üçü ayrıldıktan sonra da bu böyle devam etti.

Marrickville'deki o kahverengi evde doğınamıştı ama orada doğmuş da olabilirdi. O evdeki yaşantısından önce olanlar onu ilgilendirmiyordu konuşup eski fotoğraflara bakarak ağlaşdıkları zaman bile. Mutsuz, ya da yarı uykulu ve hasta olduğu zaman geçmiş günlerin harabelerinin derinliklerinde ve üzüntüsü içinde en önemli devrelerim o evde geçen günler olduğunu düşünürdü. Mutlu olmayan, düşüncesizce geçen ve en belirgin anılarıyle Avusturalya dönemi.

Her şeyden önce annesiyle babası: Her görüntüde incecik si-

yah bir çizgi halinde annesi; dar omuzları, kutsal tabloların tozunu almaktan başka iş yapamayan beceriksiz elleri. (belki de annesinin yaşantısında geriye kalan 'gerçek' sadece bu tabloların önünde tomurcuklanıyordu.) Babasının Kutsal Katolik Kilisesini allak bullak eden kuşkuculuğu, **bütün eller havaya;** sonra vücudu büzülüp küçüldükçe buruklaşan yüzü, **beni suçlama Mary, benim görüşüme göre meslekî inançların tek mantıklı çıkış noktasıdır.**

Lekeli bir karton kutunun içinde evlilik belgelerini saklıyorlardı. Dr. Enrico de Santis, 32, İtalyan... Anastasia Maria Mavromati, 24, Yunan.. Smyrna, Yunanistan... 26 Nisan, 1923 tarihinde Smyrna'da evlenmişlerdir. (Hiç bir zaman İzmir diye bahsedilmezdi.) Enrico bütün fotoğraflarda ve tablolarda kartların sararmasına ve arkalarındaki yazıların, komik bazı yorumların yeşile çalan bir sarıya dönmesine rağmen parlak ve büyüleyici bir delikanlı olarak kalmıştı. Anastasia Maria çoğu Yunanlılar gibi olacak her şeyi önceden sezme yeteneğiyle doğmuştu: yüzüne kararmış kutsal tabloların inançları ya da kaderleri aksetmişti.

Annesi domates lekeli önlüğüyle, döktüğü yağdan gülümseyişi buruk, 'bulaşıkların Yunan tefsiri' diye dikkatle adlandırdığı işini yapmağa gayret ederdi. Çünkü annesi sadece şiir okumayı, davetleri kabul etmeyi, mermer salonlarda yaşam üzerine tartışmalar yapmayı öğrenmişti. Babası yemeğini çabuk çabuk çiğnemeğe çalışarak, **Bolonya, Torino ve Parma'yı da sayarsak Yunanlıların yemekleri ottan farksız olmasına rağmen en mükemmeli Anastasia de Santis'**in **soudzoukakia**'sıdır derdi. Annesinin kabul ettiği bir şakaydı bu. Çünkü birbirlerini seviyorlardı. —Marrickville'de bile.—

Mary de Santis hemşire olmağa karar verdikten sonra kendisiyle birlikte deneme devresindeki arkadaşları Eileen Dooley ve Verlie Rumble'ı yemeğe davet etmişti. Bir anda, elinde olmadan yapmıştı bu daveti, ama arkadaşlarının tramvaydan inip kenar mahallelerin en berbat köşesi Warnock ile Cathcart sokaklarının kavşağında Enrico de Santis yazılı levhanın olduğu evlerine gelirken içini bir korku, bir kuşku kaplamıştı.

Annesi çok umutsuz görünüyordu. Siyah giysileri, bahar gibi iki genç kıza yaslı bir kadın izlenimini vermiş olmalıydı. Siyah

giysisinin üzerine henüz lekelenmiş önlüğüyle onlara Yunan soudzouka'kasının 'tefsiri'nden ikram etti.

Kıkır kıkır gülüşen Eileen ile Verlie'ye, «Sanırım bir başka adı da 'Smyrna sosisi'dir,» diye açıkladı.

Eileen ona cesaret vermek istercesine, «Adı ne olursa olsun çok nefis bir tadı var,» dedi.

Eileen çatalıyla yemeğini tabağının etrafında ite ite döndürüyordu. «Çok zenginler değil mi?» dedi. 'Yabancı' demek istemişti.

Arkadaşları cesaretlenen Mary de Santis'e başka bir gözle bakıyorlardı artık. Bardağını kaldırdı, bir dikişte şarabı içti. İçkinin kırmızı renginin yanaklarına yayıldığını hissediyordu. Sanki her zamanki yumuşak başlılığının yerini bir küstahlık almıştı.

— «Bu yemekten yememiz bizler için çok tabiidir.» Kötü bir tercüme yapar gibi konuşması kendisinin de tuhafına gitmişti. Ama biri bodur, kızıl saçlı, çilli ve diğeri soluk yüzlü iki arkadaşına bakarak 'yabancılığına' ayak uydurması gerekiyordu.

Annesi eski fotoğrafları gösterirken Mary yumuşakbaşlı haline dönmüştü ve mücadelesi tamamlanmıştı. Annesi ızgara yapmaktan islenmiş yelpaze kanatlarını andıran zarif elleriyle fotoğrafları tutuyordu. Bu resimler ona öylesine acı veriyordu ki, çoğu zaman neden ikide bir ortaya çıkarttığına şaşıyordun. Özellikle bu genç kızların önünüde bugün bu resimler daha da ızdırap vericiydi.

— «Bunlar Smyrna'da,» diye annesi kendi resimlerini gösterdi.

— «Ne tuhaf!» dedi Eileen. «Evlere bak! İnsanlar böyle mi yaşıyor orada?»

— «Hayır bu evler yok artık, Türkler tarafından yıkılıp yakılmış hepsi. Bu katedralde Türkler baş rahibi çarmıha gerdiler —kendi kilisesinin kapısına astılar onu.— Sonra da gözlerini oydular.»

Kızlar bu canavarca olayı dinlerken soluk soluğa, boncuk boncuk ter içinde kalmışlardı.

Mary de Santis'in annesi, «Bunlar daha mutlu anıların fotoğraflarıdır,» dedi fakat öyle bir içini çekti ki pek inanacağın gelmedi ona. «Hepsi Atina'da çekilmiş. Bu felâketten sonra Yunanistan'ın başkentine kaçtık ve bir kaç yıl orada sığındık. Maro orada doğdu. Bakın! Maro'nın küçüklüğü!»

İnanılacak gibi değildi! Mary de Santis: Hintliler gibi ve **kapkara.**

Mary de Santis yabancılığının en yüksek noktasına vardığını fark ediyordu: bunu sonraları anladığı Yunanlıların kaderi olarak kabullenmişti. Önceleri olaylar dizisine dönüp baktığında şarap yumuşakbaşlılığını alıp götürüyor, yerini küstahlığa bırakıyordu. Şimdilerde ise gururla hafif bir sarhoşluk hissediyordu.

Evden sokağa çıkarken iki kız bir başka tehlike olarak gördükleri tabloları sormaktan kendilerini alamadılar: «Bunlar nedir. Mrs. De Santis?»

— «Kutsal tablolar —Hristiyan— **(Ortodoks)** azizleri.»

Kızlar kendi aralarında mırıldandılar ve Katolik olduklarını söylediler.

— «Kocam da Katolikti —sonra vazgeçti,—» diye Mrs. de Santis gülümsedi.

Kızlar burkulmuş görünüyorlardı. Biri, «Şimdi hangi dinden?» diye sordu.

— «Hiç,» diye Anastasia de Santis hüzünlü iç dünyasından sıyrılarak cevap verdi. «Kocam çok cesur bir erkektir.»

Cesur mu yoksa doğru yoldan sapmış, kendi kendini mahvetmiş bir insan mıydı? Karar vermek güçtü; ya da hepsinde bir parça gerçek payı vardı belki: Enrico de Santis. Mülteci bir dükkân sahibi olan modern jinekolog. «Faydası ne Anastasia? Çeşitli imtihanlarla canıma okuduktan ve kendi sistemlerine uygun olmadığıma inandıktan sonra verecek neyim kalıyor artık benim? Bu dükkânı satın alıp dürüst bir yaşantı sürdüreceğim bundan böyle. Birbirimiz için en başta sen ve ben varız, öyle değil mi? Dükkânımız da çocuk için oyalayıcı ve eğlendirici olur. Bütün prosciutto ve mortadella ile. Tenekelerin üzerindeki yazılardan öğreneceği coğrafya bilgisini düşün. Dil bakımından ne kadar yararlı olacak!» Babası alaylı alaylı konuşurken annesi azizlere dualar ediyordu.

Geçmişi hatırlarken Mary de Santis annesiyle babasının birbirlerine duydukları aşkın din olduğunu fark etti. Kendisi bu kavramın dışında büyümüş, onlar bunu anlamamışlardı. Güçlükle, denemelerle kendi kendine bir inanç, bir din geliştirmişti.

Yüzeyde bu onun hemşire olarak mesleği gibi görünüyordu. Dr. Enrico de Santis aklî dengesini kaybettiği zorlu günlerinde kızının sık sık diplomasını göstermesini isterdi. Sanki onun bir

geleneği sürdürüyor oluşu yaşlı adamı rahatlatıyordu. Son zamanlarında kendisine iğne yapması için yalvarır, elinin çok 'hafif' olduğunu söylerdi. Mary verdiği yeminleri bozmayı göze alarak babasının isteklerini yerine getirdi. Bu arada annesi Panayia, Aziz Anastasia, Cosmas, Damian ve bir çok azizlere dualar ediyordu. Babasının terkedilmişliği gözle görülür bir biçimde fark edildikçe annesinin de dudakları ettiği dualardan şeffaflaşmağa yüz tuttmuştu.

Yıllarca süren denemeler ve ıslâha yönelmek için uğraşlardan sonra üçü de büyük esrarın içine gömüldüler. İçlerinden sağ kalan bir tek Mary de Santis idi: kendini onlara adamış sağ kalan bir tek o vardı. Pek çok kişi için saklaması gerekiyordu bunu ya da başarısızlığa uğramış babası ve bir aziz olarak aynı derecede başarısızlığa uğramış annesi gibi huzura kavuşması gerekti.

Diplomasına ve otuz üç yıllık tecrübesine rağmen kendisini hâlâ acemi kabul ediyordu. Alçak gönüllülüğü onun bedenen ya da ruhen hastalarını iyileştirebilen, mesleğinin üstadı bir kişi olduğunu kabul etmesine engel oluyordu.

Fakat bazen elinden tutup gösteriliyordu kendisine bu.

* * *

Bu alemin dışında dünyevi zevkleri de yok değildi. On beş yıl önce Mrs. Hunter ile ilk karşılaşmalarında hastası ona şöyle bir açıklama yapmıştı: «Miss de Santis bu geçirdiğim bunalım —bazı arkadaşlarımın söylediğine göre 'rahatsızlık'— için neden bir hemşireye ihtiyacım olduğunu Tanrı bilir. Neyse hemşire olarak görevlisiniz ama kesinlikle üniforma giymeyeceksiniz. Herkesin sizi bir arkadaşım olarak kabul etmesini istiyorum. Ben de sizi bir arkadaş olarak kabul edeceğim.» İşte o zaman ilk defa Mrs. Hunter'ın gülümsediğini görmüştün: Savunmasız, masum yüzüne altından bir ağ yayılmıştı sanki; o günlerde sadece ikinizdiniz ve böylece ağa düşmüştün.

Ortodoks olmayan bu ortam içinde ilk birkaç hafta geometrik kıpkırmızı halıların üzerinde attığın her adım kurulmuş bir makinadan farksızdı. Sessizlik ve yaşlı kadının davetkâr fakat emreden ses tonu.

Mrs Hunter, «Bu ev senin olsun istiyorum,» diye kararını verdi. «Gece karnın acıkınca mutfağa git ve ne bulursan ye. Eğer

benimle oturmaktan sıkılırsan odana çık. Bazen çekilmez olurum, biliyorum —yalnızlıktan.—»

Elizabeth Hunter öylesine içten konuşmuştu ki en katı, en huysuz birini bile inandırabilirdi. Mary de Santis ne hissiz, ne de huysuz değildi. İnanmağa ihtiyacı vardı. —Yaşlanmış fakat hâlâ güzel olan bu kadın belki de verebilirdi ona bunu.— Hiç tecrübe edinmemektense ikinci elden daha aydınlatıcı tecrübeler edinebilirdi insan. Mrs. Hunter'ın ilişkilerinden çok hoşuna gidenler vardı. Yalnızlıktan yakınmasına rağmen pek çok dostu gelir giderdi.

Evet kocası ölmüş, çocukları gitmişlerdi —kızı yakınlarda kısa bir ziyaretten sonra esrarengiz bir şekilde yine yok olmuştu.— Fakat hizmetçi kadın sürekli olarak aşınan kapıyı açmak için koşuşturuyor, ya da çiçek, parfüm gibi şık paketler içinde gönderilen hediyeleri alıyordu.»

Bir defasında Mrs. Hunter, «İnsan istemediği şeyler için de minnettar kalmasını bilebilse,» demişti. «Zavallılar istediğim şeye hiç birinin gücü yetmez, eminim bundan.»

Kendisini müthiş yalnız hissettiği zamanlar hemşire arkadaşının gelişine kadar kendini tutar, sonra dışarı vururdu. Bir defasında, «Sana bir şey göstermek istiyorum, Hemşire —sana Mary diyeceğim, sanırım yaşım buna uygundur— şu küçük müzik kutusu Prens Regent'inmiş. Daha doğrusu bunu bana getiren arkadaş öyle söyledi.» Elizabeth Hunter yaldızlı küçük kutuyu açtı ve bir anda odanın içi çınlamağa başladı.

Müzik kutusu aralarında duruyordu.

— «İstersen çal,» diye Mrs. Hunter teklif etti. «İnsanın tüm sıkıntılarını unutturuyor —en üstte olanları bile.—» Sonra sözlerinin nasıl anlaşıldığını kestirebilmek için dikkatle gözlerini arkadaşına dikti.

De Santis Hemşire bir gün akşam üzeri misafir salonunda müzik kutusunu açtı. Giymesine izin verilmeyen koruyucu üniforması üzerinde olmadığı için dimdik oturuyor, kendini suçlu hissediyordu. Yine annesinin bulaşıktan çıkmış zarif, beceriksiz elleri, babasının son günlerde karşı koyamadığı ilâca uzanan kolu gözünün önüne geldi. Müziğin ağır ağır sona erişi de Santis Hemşireyi rahatlatmıştı.

Ama bu yankılı evin içinde kendini bir yabancı gibi hissetmez olmuştu neredeyse. Halıların üzerinde telâşla, aceleyle termos ya da mendil gibi unutulan bir şeyi odaya götürmek üzere koştuğu-

nu fark etti. Mrs. Hunter arabada bekliyordu. Şoförü vardı, fakat sahilde ve köy yolunda arabayı kendi kullanmayı severdi. Hemşirenin görüşüne göre şoförün bu gezintiler sırasında çok canı sıkılıyordu.

O gün Mrs. Hunter 'hasta' kabul edildiği için gündüz yatağında uzanmış, arkadaşını konuşmadan kendisinin yönelttiği konuları dinlemeğe zorlayarak uzun uzun kendinden söz etmişti.

— «Yıkık dökük bir çiftlik evinde üstüm başım yamalı, küçücük, değersiz bir kızdım.» Konuşurken uzun eteğinin saçaklarını savuruyor, gözleri parıldıyordu. «Büyük şeylere sahip olmak isterdim hep.. O zamanki ölçülerime göre bebeklerim olsun isterdim, sonraları mücevherlerim — hoş görmediğimden değil, daha varlıklı komşularımızın hanımlarının çirkin, zevksiz bir kaç mücevherini görmüştüm. Sonunda bana boyun eğen insanlara sahip olma arzusuna dönüştü bu— tabiî aynı zamanda beni seven insanlara. Bunu anlayabiliyor musun?»

Hemşire duraladı. «Sanırım anlayabiliyorum —yani bir bakıma. Benim böyle isteklerim olmadı. Zaten bunlara sahip olabileceğimi hiç bir şekilde düşünemem. İnsanların bana boyun eğmeleri şöyle dursun onları cezbetmekten uzağım. Ama arzum insanlara hizmet etmektir— mesleğim bu konuda bana yararlı oluyor. Hem bildiğim tek şey de budur. Bir de sevmeyi bilirim tabiî.» Kendini zorlayarak güldü. «Fakat sevgi öylesine muazzam ki, nasıl elde edileceğini düşünemiyorum bile.»

Mrs. Hunter birden öfkelenmiş, kuşkuyla, «Sevgiden ne anlıyorsun?» diye sormuştu.

— «Bilmem belki zaman zaman şöyle düşünmüşümdür: sevgi, kendimi tamamen vereceğim, hattâ bir hiç olana kadar kendimi harcayacağım olağanüstü bir ruh halidir.»

Mrs. Hunter acı çekiyormuş gibi görünüyordu. Ayağa kalkmış saçaklı elbisesinin eteklerini peşisıra sürüklüyordu. «Ne derlerse desinler, kocamı sevmiştim. Çocuklarım kendilerini sevmeme izin vermediler.» Elbisesinin uzun etekleri ancak görünmez bir sopayla yetişebilecek kadar geride kalmıştı.

— «Biliyorum, yeteri kadar kendimi düşünmemezlik edemiyorum.» Yüzünü çevirip baktığında içten içe masmavi bir öfkeyle yanıp tutuştuğu açıkça belliydi. Fakat hemen öfkesini bastırarak hemşirenin ayakları dibine çöktü. «Bir de başka bir sevgi

var, biliyorum,» dedi. «Bana gösterilmedi mi bu sevgi? Ama henüz ulaşamadım. Ne var ki, ulaşacağım! Ulaşacağım!» Başını hemşirenin elleri arasına koydu.

Mary de Santis avuçlarında bir başkasının gözyaşlarını hissettiği an şaşırmış ve heyecanlanmıştı.

Ertesi gün Mrs. Hunter, «Sana bir şey vermek istiyorum, Mary,» demişti. Bir akik taşı üzerine kazınmış bir anka kuşu mührü uzattı ona. «Bileziğine filân takarsın.» Hemşirenin bir bileziği olup olmadığını düşünmemişti bile.

Mary de Santis hem utanmış, hem duygulanmıştı. «Alamam bunu,» dedi. «Ya da sadece bir süre için alabilirim.» Beceriksizce söylediği bu sözler nezaketsizlik olarak anlaşılmıştı.

Mrs. Hunter sadece güldü. «Nasıl istersen.»

Hasta yarı yatalak hale gelince eski dostlarla ziyafetler düzenlenmeğe başladı. Hemşirenin anladığı kadarıyle konuklar ev sahibini pek ilgilendirmiyordu. Hepsi hayatına girmişti bir kere. Üstelik Elizabeth Hunter'ın sürdürmesi gereken nazik, dostlarını seven ev sahibesi rolü için gerekliydiler.

Bu ziyafetlerden biri Wyburd'lar şerefine verildi. Hemşire ilk işe girdiği gün avukatla tanışmıştı. Mr. Wyburd sosyal yaşantısında da pek farklı bir kimse değildi. Sadece günün yorgunluğundan olacak o gece gözleri hep yarı kapalı oturdu. Karısı ince yapılı, sade, gaga burunlu, koyu kızıl saçlı ve çilli bir kadındı. Belki gülünç, fakat çekici bir yanı vardı. Yüzündeki çizgilerin gösterdiğinden daha genç olmalıydı. Kocasından genç olduğu muhakkaktı. Fakat ev sahibi alaylı bakışlarıyle onun yaşlılığını ve bağımsızlığını yüzüne vurur gibiydi. Hoş aldırdığı yoktu.

Bir çift daha vardı. Onlar daha aşağı seviyeden olmalıydılar. Sanki borç para almış, ya da bu varlıklı ve güzel kadın kendilerine beklenmedik bir yardımda bulunmuş gibi minnettar görünüyorlardı. De Santis Hemşire hiç bir fevkalâde yanları olmayan bu çiftin (kadın son derece sade ve gösterişsizdi) adını duyamamıştı. Oysa Mrs. Hunter arkadaşına onları tanıştırmıştı.

Ev sahibi çok sade giyinmişti bu basit, belki de mecburi toplantı için. Ama o kıyafetiyle bile göz alıcıydı.

— «Alfred ile zavallı Dorothy'nin düğününe gittiğimizde —davet edilmiştik ama Tanrı'ya şükür resmen— gelin ile damat ailelerinin oturduğu yere oturttular bizi. Çok ince işlemeli fakat

kurt yeniği mobilyalar. Metrelerce duvar halıları. Dorothy'nin söylediğine göre bütün aile kolonya ile yıkanırmış,» diye hatırladı. Sofradakiler öylesine büyülenmişlerdi ki, inanmayacaklarını sandığı pek çok şeyi rahatlıkla kabullenebilecek durumdaydılar. «Daha beteri!» Mrs. Hunter kendi güçlerine karşı koyamıyordu. «İnanmazsın, Constance.» Minnettar konuğu ev sahibesi ne söylese dinlemeğe hazırdı. «Tuvaletin kimseye gösterilmeyen kapısı dışarı doğru açılıyordu şekerim. Eğer mahremiyetine önem veriyorsan kapının koluna bağlı bir sicimi tutarak otururşun içerde.»

Yabancı çift çok memnun kalmıştı, Wyburd'lar da en az onlar kadar. Mary de Santis, Mrs. Hunter bu gülünç hikâyeyi anlatmamış olsaydı diye düşünüyordu. Ev sahibesi onların iyi düşüncelerini yıkmak niyetindeydi sanki.

Mrs. Hunter, Mrs. Wyburd'a döndü: «Sizi sıkmış olabilirim, Lal. Yüzlerce defa dinlemişsinizdir bu hikâyeyi.» Aynı anda, erkeklerin azlığından, yanında oturan avukatın karısının omuzunu sıvazladı.

Mrs. Wyburd ne aksini söyledi, ne de onayladı onun sözlerini. 'Lal' sözcüğü masanın üzerinde asılı kalmıştı; Mrs. Hunter bu adı kullanmak için kendisine fazla fırsat vermemiş gibiydi. Yüksek bir tonda çınlamıştı sesi.

Misafir salonuna geçip kahvelerini içtikten sonra ev sahibi yine aşırı saldırgan bir tonda, «Arnold, ev sahibi olarak görevlerini unutuyorsun,» dedi. «Bize likör ikram etmeyecek misin?»

Arnold ihmal ettiği görevini büyük bir titizlikle yerine getirdi.

Lal 'yeşil şeylerden' istedi. «Sancak ışığı diyorlar galiba onlara? Fahişelerin içkisiymiş.» Bütün diğer gösterişsiz kadınlar gibi bir şaşkınlık belirtisinde bulundu.

— «Siz ne istersiniz, Mrs. Hunter?» diye Mr. Wyburd sordu.

— «Teşekkür ederim, Arnold. Ben hâlâ doktorumun kurbanıyım.» Hemşiresine onu desteklemesini istercesine baktı, ya da bu bakışı aynı meseleyle hiç ilgili değildi.

Sonra konukların gitmesine yakın, Mrs. Hunter soluk renkli çifte anlamlı bir şekilde, «Athol Shreve'in hükmünü hemen hemen bitirmiş olduğuna dair yazılanları okumamış olamazsınız,» dedi.

Karı koca gözle görülür bir şekilde rahatsız olmuşlardı. Sanki

bir pembelikteydi. Mesleğinin bitaraflığı olmasa de Santis Hemturalya'nın politika tarihinde en büyük hayal kırıklığına sebep olan kişi olduğunu söyleyerek kendi görüşünü bildirdi.

— «Ben hiç şaşırmadım,» diye Mrs. Hunter şaşıranları azarlarcasına cevap verdi. «En başından güvenmemiştim ona. Radford'larda bir akşam yemeğinde karşılaşmamızı hatırlıyor musunuz? Hiç merakımı uyandırmadı diyemem tabiî. Kaba fakat gerçek bir şeyler vardı onda. Ama gerçek yanı bir hırsızınkinden farksızdı.» Kısa kısa güldü. Nedense gülüşü karşısındaki çiftin sıkıntısını daha da arttırdı.

Kısa bir süre sonra konuklar gitti. Yabancı çift bu varlıklı ve önemli ev sahibesinin ilgisine karşı minnetle gülümseyerek ayrıldılar. Mary de Santis onların Mrs. Hunter ile yakın bir dostlukları olmadığını fark etmişti. Sadece bir tanışıklıkları vardı, o kadar. Mrs. Hunter'ın daha yakın dostu olan Wyburd'lar onlara acımış, ya da onları hor görmüş olmalıydılar.

Hemşire ile hasta sonunda yalnız kalarak susuzluklarını gideren buz gibi soğuk sularını içerken Mrs. Hunter itiraf etti: «Şu Stevenson'lardan neden vazgeçemediğimi çok düşünmüşümdür. Evet bazı nedenleri var —geçmiş olaylar— sonsuza kadar sürecek geçmiş olaylar. Sanırım onlarla görüşmemin nedeni budur: kendilerini karşılarındaki kişinin kederlerine iğreti olarak verirler. Ve zavallılar güzel bir ziyafetten yararlanmayı da çok iyi bilirler.»

İki kadın koridordan geçiyorlardı. Elizabeth Hunter o an için sadece hemşiresi olan kadına yaslanmıştı.

— «Neden mektubunuzu okumadınız?» diye de Santis Hemşire sabah postasıyle gelmiş olan mektubun hâlâ tepsinin içinde durduğunu fark ederek sordu. «Pulu da çok değişik, değil mi? Norveç'ten mi?» Umudu kesilmiş bir hastaya cesaret verir gibiydi.

— «Evet mektup bir Norveç'liden,» dedi Mrs. Hunter. «Kısa bir süre önce buradaydı. Ekolojist —akıllı bir adam olarak tanınmış ama güçsüz.— Köylü mü nedir.» Henüz açılmamış olan zarfı yırtmağa başladı.

Çok ender mektup alan De Santis Hemşire, «Mektubunu okumayacak mısınız?» diye sordu.

Mrs. Hunter, «Hayır,» dedi ve okumayacağını söyleyerek kâğıt parçalarını atması için hemşireye verdi.

— «Bir gün sana anlatırım bunu, Mary. Dorothy ile beni Norveç'teki arkadaşlarımız adalarına davet etmişlerdi. Bu Norveçli Profesör Pehl de bize refakat eden bir dostumuzdu. Bu gece çok yorgunum, anlatamayacağım.» Mrs. Hunter birden bire yaşlanmıştı sanki. Mary de Santis bu hikâyeyi dinlemekten vazgeçebileceğine karar verdi, kendisi de zayıf ve fiziki güzelliği, lükse karşı zaman zaman dayanılmaz bir arzu duyacak hassasiyete sahip bir kişiydi.

Elizabeth Hunter hiç kuşkusuz insanı şaşkınlığa sürükleyecek kadar güzel ve genç görünüyordu. Kendi söylediğine göre yetmiş yaşlarındaydı, ama inanılacak gibi değildi. Sabırsızlığından ya da öfkesinden yüzü kırışmıştı ama bütünüyle tecrübelerinin bir haritası, yer yer de büyük arzularının işaretiydi bu çizgiler. Bu etkenlerden zarar görmeyen vücudu mükemmelliğini aynen muhafaza ediyordu. Uzun, zarif ve sümbülteber beyazlığında, sıhhatli bir pembelikteydi. Mesleğinin bitaraflığı olmasa de Santis Hemşire 'hastalığı' süresince onu banyodan çıktığında havlulara sararken derin bir duyarlılığa kaptırabilirdi kendini. Annesinden miras kalan aziz tablolarının dışında görmediği sanat yapıtlarına aç bir insan için fiziksel güzelliğin ayrıcalığı vardı.

Elizabeth Hunter hemşirenin duyduğu bu farklı hayranlığa cevap verecek bir kadındı —özellikle tuvalet masasında gözleri iri iri açılıyordu; saçları yumuşak dalgalar halinde dökülüyor, yüzü yeniden gençleşiyordu. Hemşirenin başında durup kendisine bir şeyler vermesi çok hoşuna gidiyordu— hele akşam davetleri verildiği zamanlarda; çünkü sosyal bir yaşantıya ayak uyduracak kadar 'iyi'ydi «Henüz kafese kapanmış olmadığımı görsünler. İnsanın dostu da vardır düşmanı da. Onlara düzenli bir şekilde kendini göstermezsen inanmazlar.»

Böyle bir gece için hazırlanırken mavi bakışları aynada kendisinden daha derinlerde akseden bir yüzü kucaklayarak, «Sana giyecek ödünç bir şeyler vereyim, Mary,» dedi.

Hemşire aynadan kendisini görmese bile kızardığını hissedebilirdi. Gece için giydiği elbise yeni ütülenmiş olmasına rağmen kırışık içinde ve rüküş görünüyordu. Oysa yaşlı kadın göz kamaştırıcıydı. Vücudu, ne giyerse giysin kusursuzdu.

Birdenbire esinlenerek çekmeceyi açtı, heyecanla içini karıştırarak cam göbeği ipek bir kurdele ya da kemer çıkarttı. Bunu hemşirenin müslin elbisesinin beline dolayıp arkadan bir fiyonk-

la bağladı. O kadar emindi ki kendinden, düşüncesizce hareket ediyormuş gibi kemeri çabucak takıvermişti hemşirenin beline.

Mary de Santis kımıldayamayacak kadar utanmıştı. Ne de ağzını açıp bir tek kelime söyleyebilmişti. Aynadan kendisine bakmağa korkuyordu.

— «Bekle!» diye Mrs. Hunter emretti.

Karşı koyacak gücü olmayan bileğine inci bir bilezik taktı. Sonra kendi yarattığı yapıtın son darbesini vururken elleri titreyerek cam göbeği bir kurdele üzerindeki incileri önce hemşirenin omuzuna koyup baktı, sonra göğsüne taktı.

— «Burada daha güzel —tam ortada.—» Karar vermek için gerileyerek baktı. «Böylesi sana daha uygun, daha mahçup bir görünüşü var. Mary, modayı izleyemeyecek kadar safsın.»

Mary de Santis gerçekten de öyle mahçuptu ki, hâlâ aynaya bakmağa cesaret edemiyordu.

Sonunda baktı.

— «Gördün mü? Seni hiç değiştirmedim,» diye Mrs. Hunter güldü. «Sadece var olan bir esrarı ortaya çıkarttım. Saygı duyulmaması imkânsız, değerli bir esrarı çözdüm.»

Genç kadın kimsenin fark edeceğine inanmadığı bu yanını zaman zaman sezmiş olmanın verdiği heyecanla titriyordu.

Kapı çaldığında Mrs. Hunter, «Kızım olmanı ne kadar isterdim,» diyordu. «Ya da kız kardeşim. Evet, böylesi daha iyi, birbirimize sırlarımızı açıklardık, sen bana yardım ederdin.» Hattâ yanağını hemşirenin yanağına dayadı ve Mary de Santis elbisesinin hışırtısıyle onun mücevherlerinin buz gibi temasını hissetti.

Mary de Santis hiç bir zaman bu denli tapınma ihtiyacı duyduğunu hatırlamıyordu.

O gece esrarlı bir görünüşü olmalıydı —ya da modayı izleyen davetliler arasında karanlık bir leke gibi duruyor olmalıydı.— Hiç değilse konuklar Betty Hunter'ın kaprisli hastalığı süresince yaptığı denemelerden birine tanık olmaktan memnun kalmışlardı. Erkekler daha büyük bir kayıpta sayılırlardı; becerikli kedilerle yaltaklanan köpekler arası. Betty Hunter'ın arkadaşı —ya da hemşiresi— sorularına tatlılıkla karşılık veriyordu vermesine ama onlara yüz vermemesi yiğitliklerine dokunuyor, onları şaşırtıyordu. Gözle görünmeyen bir noksanlığı olduğundan kuşkulandılar sonunda.

Mrs. Hunter bütün gece karamsar bir duygu içinde somurttu,

hizmetkârlara kaba ve kötü davranıyordu. Giderek konuklara kadar uzandı bu rahatsız edici tavrı. Belki de içkiyi fazla kaçırmıştı. Kısacası konuklar gittikten sonra rahat bir soluk aldığını hissettin —bir kurtuluş denilebilirdi ya da bu kadar basite indirgenemeyecek bir duygu.—

Yaklaştı, gözleri korkunçtu: Düşüncelerin bir noktaya toplandığı yerden parça parça etrafa saçılması gibi. «Sen de benim kadar biliyorsun bunu Mary. Artık iyileştim. Seni hâlâ burada tutmam aşırı bir hoşgörürlük oluyor. Kendine uygun bir iş bulur bulmaz ayrılabilirsin.»

— «Oh, öyle mi Mrs. **Hunter**?» Hemşirenin vurgulaması soruyla onaylama arasıydı. Sen de şaraptan yorgun, hattâ biraz sersemlemiştin ya da cam göbeği kurdeleli bir kızın aptallığı vurmuştu başına.—

Mrs. Hunter'ın bu teklifini yumuşakbaşlılıkla kabul etmek onu daha çok rahatsız edecekti, dudakları buruk bir ifadeyle çirkin bir biçimde kıvrılmıştı. «Senin gibi işine bağlı, —değerli bir hemşireyi— özellikle benim karakterimde huysuz ve pek çok kusurları olan birine böylesine iyi niyetli tutumuna karşı seni kovmak istemezdim.» O an için var olan anlaşılması güç bir nedenden dolayı sevginin —ister verilsin, ister alınsın— nefret duygusundan daha tehlikeli olduğuna karar vermiş görünüyordu. Ya da bu küstahlığı yapmak, iyi niyetini gizlemek için gerekli gelmişti ona.

Merdivenleri çıkarken kürek kemikleri ve sırtındaki pırlanta elbise tokası iyice yalnız kılıyordu onu. Ama böyle görünmeyi özellikle istemişti.

Aşağıda ayakta kala kalan de Santis Hemşire, Mrs. Hunter'ın bağladığı cam göbeği kemerini çözdü. O geceki yemeğe hazırlanırlarken normal bir insan için olduğu kadar olağanüstü bir insan için de kabul etmiş olduklarını inkâr edemiyordu ne var ki. Agnostik babası bile onu imansızlığa itememişti.

* * *

Manhood Hemşire meslekdaşlarına uzun uzun düşündüklerini açıkça söylüyordu artık. «Bir gün —şu sıralarda herhangi bir gün— içimizden biri o odaya girip moruğu ölü bulabilir. Hangimize rastlayacağını Tanrı bilir. Aksi gibi mutlaka bana rastlar!»

Hemşire de Santis'in artık hiç düşünmediği bir olaydı bu.

Flora Manhood'un kaçınması ölümün yaratacağı korku değildi. Flora'nın korkuları da duyguları gibi sadece Flora'yı merkez olarak alıyordu. Onun kaçındığı doktora telefon etmek, ve cesedi kaldırıp yıkamaktı. De Santis Hemşirenin kendisi de bu durumda Mrs. Hunter'ın ölümü karşısında duygulanacak değildi. Onu ilgilendiren sadece geceleri hizmet ettiği yaşlı kadının ruhuydu. Tabiî bunu kimseyle konuşmuyordu, Mrs. Lippmann'la bile. Çok geniş fikirli bir kadın olmasına rağmen ÖLÜM her şeyin sonu olarak onu dehşete düşürüyordu, bir avuç külün ötesini göremiyordu.

Mrs. Hunter çocukların geldiği günün ertesi sabahı, «Vücudumun belli bir noktaya kadar hareket serbestiyeti olduğuna göre daha fazla dolaşıp gezebilirim. Zihnim bir mezbahadan farksız, biliyorum; Hemşire, bana açıkça söyleyebilirsin. Dilediğim kadar uzaklara, ırmağın kıyısına kadar gidebilmeliyim— kimse beni yemek ya da banyo saatimde geri çağırmamalı— ya da tehlikeli olduğu için kılıcımı elimden almağa kalkışmamalı. Yolumu açmak için ihtiyacım olabilir. Anlamıyorlar bunu. Ne de rüzgârın sudan daha ağır ve koyu siyah renkte olduğunu. Ve saç. Peruklarımdan birinin siyah olduğunu bilmiyordun, değil mi Mary? Lilian da bilmiyordu. Sadece bir cinayete kurban gitti— çünkü buna inanıyordu— ölümünün Rus aşığı tarafından olacağına. Zavallı Lilian. Aşkın, aşıklara özgü bir duygu olmadığını henüz öğrenememişti —en az öldürücü aşkın bile.— Ölmesi gerekti bu yüzden.»

Yaşlı kadının sesi gündüzleri gül ağacı karyolasının başucuna vuran gümüş renkli güneşin ışığı altında öylesine uzak ve derin geliyordu ki, hemşire nabzını kontrol etmek gereğini duydu. Hastanın nabız atışlarının hafiflemiş olacağına inanmıyordu ama kendisine öğretilen şeyi yapmak zorundaydı.

Mrs. Hunter, «Görüyor musun?» diye gülümsedi —daha doğrusu dudaklarını acı bir şefkatle kıvırdı.—

— «Biraz uyuyun,» diye öğütledi hemşire.

— «İstersem uyurum.» Hemşire bir hap getirdi. «Hayır! Hayır! Yapılacak işlerim varken olmaz.» Yapış yapış dilini damağına sürttü. «Kendi kendinden kurtulmak istiyorsan haplar tek çaredir, ama istediğimi yapabilecek kadar kendim kendime ait olduğumu sanmıyorum.»

Hemşire bir bardağa su doldurdu ve hastasının dudaklarına doğru uzattı.

Mrs. Hunter'ın burun delikleri gerilmişti. «Beni zehirlemiyorsun, değil mi? Karar verecek olan benim —ne Basil ne Dorothy ne Lal Wyburd— hiç biriniz. Belki ben bile değilim.»

Hemşire, «Susadığınızı sanmıştım, bir bardak su getirdim,» dedi.

— «O halde suyu içme tehlikesini göze alacağım. Endişe ettiğim vicdanım; kabın içine sığmayabilir.» Fakat suyunu içtikten sonra emin olmuştu. «İyi bir gece geçirdin mi, Hemşire?»

— «Evet, teşekkür ederim. Bir saat kadar önce mutfağa gidip kendime sosis kızarttım.

Mrs. Hunter bir sır paylaşıyorlarmış gibi kıs kıs gülüyordu. «Hemşireler hep sosise düşkündür.» Sonra ciddileşti. «Evet, ruhunuzu besleyin. Hem geceyarısı mutfaklar büyüleyicidir; gündüz farkına bile varmadığınız pek çok şey gözünüze çarpar. Bazen yıllardır dikkatinizi çekmeyen bir sandalye. Bu tip şeylerin seni ilgilendirdiğini sanıyorum, çünkü dindarsın.»

Dindar ya da değil (Mrs. Hunter uykudayken bile bunu ağzından kaçırmazdı) de Santis Hemşire bütün eşyalara bile saygı duyulması gerektiği inancındaydı— Bir şeye ihtiyacı olduğuna göre saygı duyması gerekirdi: bu nedenle mobilyaları tekmelemez, kap kacakları oradan oraya fırlatmazdı.

Evin içinde saatler yankılar yaparak çalınağa başladı.

— «Dinlenseniz daha iyi olmaz mı?» diye hemşire sordu.

— «Kapının zilini duymasaydım dinlenebilirdim belki.»

— «Ama saatler önce çaldı kapı. Şimdi sizi rahatsız etmesi çok tuhaf.»

— «Kimdi gelen?»

— «Manhood Hemşire'nin kimyager arkadaşı. Kendisinin nerede olduğunu sordu, ben de bilmiyordum.»

— «Otobüs kondüktörüne sorun!»

— «Bu hiç aklma gelmedi, kuzeninin nerede olduğunu muhakkak bilirdi.»

Mrs. Hunter kimseyle meşgul olamayacak kadar kayıtsız görünüyordu, ya da hemşireye öyle gelmişti.

De Santis Hemşire onarmak üzere getirdiği etekliğini dikmeğe koyuldu. Sökülen etek baskısını dikerken akşamları ya da diğer hemşirelerle çaya gittiği zamanlar giydiği ipek çoraplara rağmen bacaklarının hiç bir şekilde kimsenin dikkatini çekmediğini düşündü. Küçükken okuduklarına göre sinemalarda olduğu gibi

ahlâk düşkünü biri bacaklarını okşamağa kalkışacak olursa ne yapacağını düşünürdü. Ama bu hiç bir zaman olmadı. Sinema zevkini kaybetmişti, zaten işten çıktıktan sonra çok yorgun oluyordu. Yalnız otobüslerde sık sık ağızları sulanarak ayak bileklerinden yukarı doğru bacaklarına bakan erkeklerle karşılaşıyordu. Etekleri çok kısa olmadığı için pek yukarlara kadar bakamıyorlardı hoş. Kendisine yıllık bir gelir bağlayan hastalarından Albay Askew zaman zaman dizlerine yapışır, de Santis Hemşire onun soğuk, mavi damarlı pençesini itme gereğini duymazdı; çünkü albay çoğu kez yemeğini neye ağzına götürdüğünü, neden tuvalete gittiğini unuturdu.

De Santis Hemşire rahat rahat oturmuş, vaktini değerlendirerek dikiş dikerken kendisini emniyette hissetmesi gerekirdi. Ama nedense böyle hissedemiyordu; vicdanının sükûnetini bozan bir şey vardı. Albay Askew'in sağlığı için gerekli olan bir seyahate çıktıkları günleri anımsadı. Olaysız geçen yaşantısının mutlu bir anısıydı bu dönem. Albay Askew ile yolcu gemisinin iki kişilik yemek masasında 'sivil' kıyafetleriyle (bu albayın yaptığı bir şakaydı) oturup balık ve ince kesilmiş biftekleri nasıl yemişlerdi. Her yemekten önce albay reçetesi gereğince bir bardak Scotch viski içerdi. Hemşiresine de White Lady içirirdi, çünkü hatırladığı kadarıyla hanımlar tatlı şeylerden hoşlanırdı. Dumanlı salonda meraklı gözler, 'Moruğun kızı nasıl hamur gibi yoğurduğunu görüyor musun? Doğrusu kamaranın sert ve daracık yatakları da mükemmel bir hamur ınasası yerine geçer,» diye yorumlar yapıyorlardı.

Anılarına dönmek sonunda dikiş dikmekten daha emin geldi ona. 'kendini beğenmiş' deyiminin ne anlam kapsadığı üzerinde düşündü. Gözünün önüne soslu biftek ve böbrek tabağını getirdi. Pudralanmamış burun dokusuna benziyordu bu görüntü. Albay Askew biftek ve böbrek yemeyi çok severdi ama tuzlu yemekler yasak olduğundan korkardı. Brown Otelinde beklenen bir damar tıkanıklığı sonucu öldü. Mary de Santis eve dönmeden önce Suffolk'da kısa bir tatil yaptı. Buz tutmuş yolları, çalılardan çitlerin şeytan şalgamından kırmızı boncuk süsleri, kendi yalnızlığı (ne zaman olmamıştı ki?). Kendi ayak sesleri yankılar yaparak izliyordu onu. Okulun dışında ölüm kavramına karşı koymayı her zaman başarmıştı.

De Santis Hemşire onardığı etekliği bir kenara fırlattı. Aşağı

inmeden önce görmeden hastasına şöyle bir baktı. Aşağı inene kadar kolalı üniforması belki hemşireye görevini hatırlamasına yarayabilirdi. Bir tabak sosis daha pişiremezdi ya kendine. Mrs. Hunter'ın da fark ettiği gibi eşyalara karşı ilgi duyuyordu. Mutfakta sosisle artık patatesleri yerken masanın üzerinde kendi eliyle yaptığı dantelaya gözü ilişti.

Tekrar ensesinde kısa kesilmiş top gibi saçlarıyle genç adamı gördü. «Her zamanki gibi işten çıktı. Nereye gittiğini bilmiyorum, özür dilerim.» Bunları kapıda duran genç adama üzülerek tekrarlamıştı. Mr. Pardoe (De Santis Hemşire'ye bir kimseye ilk adıyla ancak karşılıklı bir anlaşmayla ya da evlilikten sonra hitab edebileceği öğretilmişti) nikotin kokan salyaları akarak tahrik olmuş erkeklere benzemiyordu.

— «Odasında yoksa, ne diyeceğimi bilemiyorum.» Bütün geceyi verandada ona hiç bir yararı dokunmayacak boş lâflar ederek geçirebilirdi. Ensesinde top gibi duran saçları dokununca nasıl bir his uyandırırdı acaba insanda?

Mr. Pardoe tam gidecekken dişleri canavarca parıldayarak, «Aktör geldi mi?» diye sordu. Belli bir yöne bakmaksızın gülümsedi.

— «Sir Basil Hunter mı? Evet, akşam buradaydı. Annesi çok heyecanlandı; doğrusu hepimiz heyecanlandık,» diye kendi sesi kulaklarında çınladı. «Akşam yemeğini burada yedi, sonra bir otele gitti.»

— «Flora aktörle tanışmaktan büyük bir heyecan duymuştur sanırım.»

— «Onunla tanıştığında pek heyecanlı görünmedi.» Onu rahatlatmak için şöyle devam etti. «Aktörler de herkes gibi birer insan —esas olarak tabiî.—»

— «Evet,» diye Col onayladı ve rahatlayıp rahatlamadığı belli olmadan gitmeğe karar verdi.

Mary de Santis karanlık patikadan uzaklaşırken arkasından baktı ve, «İlerdeki üç basamağa dikkat edin,» diye seslendi. «Karanlıkta düşebilirsiniz.» Ona duyduğu ilgiye ve her zamanki dürüstlüğüne rağmen gerçekte kendi kendine yardım etmekte olduğunu fark etti. Sanki uzak bir köyde o erkeğin gidişiyle yapayalnız kalacağı için ona engel olmağa çalışan çaresiz bir kadın gibiydi. Gerçekten de öyle sayılırdı. Verandanın önündeki çalıların arasında bir başına kalıvermiş, dikenlerini koparıyor-

du. Gecenin kokusu yalnızlığını daha da dayanılmaz bir hale getiriyordu.

Bir öfke yayılmağa başladı içine. Col gittikten sonra saatler geçtikçe daha da artan bir öfke. Manhood Hemşire'ye bağlamağa çalıştı bunu. Çünkü Flora kararlaştırılan randevuya gitseydi genç adam Mrs. Hunter'ın mermer merdivenlerine asla gelmeyecekti. De Santis Hemşire içeri girdi. Kapıyı vurduğunda çıkan gürültü evin sessizliğini daha fazla belirtmişti. Mary de Santis kapıları vurarak kapamazdı, bu daha çok Flora'nın tarzıydı.

Ve işte kimyager gittikten saatler sonra çalışma odasında ayakta duruyordu. Ev daha önce bu denli bir türbeye benzememişti —sen de nöbetçiye.— Kayıtsızca odada dolaşmağa başladı. Pek ender girdiği çalışma odasının ağır tahta mobilyaları ve yaldızlı süslemeleri daha beter öfkelendiriyordu onu. Flora Manhood ile dürüst kimyagerinin onun bu derece sarsılmasına sebep olmaktan çok uzak kaldıkları düşüncesi de bir o kadar daha öfkelendiriyordu onu.

Evin içindeki birçok duvar aynalarının bir tanesine bir gün önce Mrs. Hunter'ın ektiği beyaz leylağın aksi vuruyordu. 'Kocaman beyaz leylak' boynunu bükmüş, koparılmağa hazırdı. Mary de Santis erkeğin onu tatlı, yatıştırıcı bir hareketle geriye doğru itişiyle zihninin derinliklerinde henüz kılları çıkan erkeğin göğsünden doğru yayılan tütün kokusunu duydu; parmaklarını babasınınkine benzemeyen gri-siyah saçlarının arasında gezdirerek çıplak ,saçsız tepesini açıyordu. Hatırlamıyordu bu saçsız noktayı ama bulduğuna göre olmalıydı.

Mary de Santis kocaman deri koltuklardan birine atmıştı kendini. Yumuşacık deri koltuk vücudunu sarana kadar gömüldükçe gömüldü. Hayalgücünden miydi bilinmez, koltuk hâlâ sıcaktı. Kokuyordu. **Babanın ektiği fesleğenlere dokunma Mâro.** Dokunmuştu oysa. Çiçekleri eline alıp ezmişti. Ve fesleğenlerin vücuduna sinen kokusu şimdi çıkıyordu. Bu kokuyla kendinden geçti.

Tamamen kendinden geçmiş sayılmazdı. Mary de Santis gözlerini açtı. İki ayrı çiçeğin yemyeşil iri yapraklarının birbirinin içinde kaybolduğu ve yeni filizlenen tomurcukların göze çarptığı eski aynada deri koltuğun içinde büzülmüş kendi aksini gördü. Mrs. Hunter'm beyaz leylağı bile yoktu görünürde. Öfkesi bir an-

da dağılıverdi. Vermeğe hazır vücudunu saran üniformasının düğmelerini çözerek deli gömleğini yırtarcasına üzerinden çıkarttı. Herhangi bir erkek ya da o haklı olarak reddederdi muhakkak ki. Süt beyazı göğüsleri, dar üniformasının altında ezilmiş olmasına rağmen uçları annesiyle babasını suçlarcasına dimdikti.

Halının üzerinde ezilen fesleğen tohumları saçılmıştı. Annesi onu suçlamağa hazırlanıyor olabilirdi ama babası değil —ne de aktör Basil'in hayal kırıklığına uğrattığı Mrs. Hunter.—

Mary de Santis kendi uğradığı hayal kırıklığıyle vücudunu teşhir etmek için seçtiği odadan kaçarken merdiven boyunca aşağıdaki salondan görünmemesini sağlayan çalıların dikenleri eteklerine takılıyordu. Mabede çıplak girmiş olabilirdi. Ne halde olduğunu bilmeden kendini içeri attı, masumiyetinden ve kutsallığından kaybettiklerini geri getiremese bile yatağın dibinde dizleri üzerine kapanmak arzusu duyuyordu. Merhamet dilerken (dua etmeyi öğretmemişlerdi ona) avuçlarını birbirine bastırarak ok başı gibi yukarı doğru kaldırmış olduğunu fark etti.

DÖRT

Acaip desenli elbisesi, halka küpeleri ve turuncu çantası karanlıkta pek göze çarpmıyordu. Hoş hava tam kararmamıştı. Gece henüz kahverengi safhasındaydı; çalışan yorgun insanların ayak sesleri henüz dinmemişti; arabaların plâkaları okunabiliyordu. On beş dakikaya kadar yoğun trafiğin arasında hepsi kaybolup gidecekti. Eğer evlerin ışıklı pencereleri insanoğlunun süreklilik inancını veriyorsa, Botany yolundaki pırıl pırıl benzin rafinerileri çok daha şeytanca değerleri olan başka dünyaları sembolize ediyordu.

Flora Manhood'un oldukça kalın sayılan kadınsı vücudu güçlü bacaklarıyle dünyaya kıskıvrak bağlanmıştı. Bu gece bir şeyleri yıkmak, yok etmek istiyordu. Ciğer kanseri tehlikesine karşı sokakların pis havasını içine çekti. Yerden bir taş alıp her akşamki yemek sofrasında oturan ailelerden birinin penceresini kırsa ne olurdu diye düşündü. Kaba eller, polis arabasına bindirilip eğri büğrü yollardan geçerek karakola gitmek. Sonra Col kefil olup karakoldan seni kurtaracak, herkesten çok kendinde bu hakkı gördüğünü söyleyecekti. Col'un tartışma götürmez

'hakları!' Başkalarının, pek çoğu kadın olmak kaydıyla, bunu bir bağlılık ifadesi olarak görecekleri kesindi.

Flora Manhood eğildi, ama yerden bir taş almak için değil, ayaklarının dibinde duran boş bir şişeyi almak için. Bir pencereye nişan aldı, şişe pencerenin biraz aşağısına, zakkum çiçeklerinin arasına düştü. Kesin kararlar vereceği zaman benliğini saran bir zayıflık duygusu canını sıkıyordu; söylene söylene yürüdü. Kendisinden istifade etmeğe kalkışan insanlara duyduğu nefret, bir hemşire olarak gördüğü eğitim ve kendi anahtarının cebinde oluşuna rağmen isteklerine gem vurabildiğini düşündüğü olurdu.

Tanıdığı herkesten nefret ediyordu hemen hemen. Belki Mrs. Hunter bunun dışında tutulabilirdi. Çoğu zaman ondan da nefret etmesine rağmen neden nefret ettiği insanların dışında tutuyordu onu? Buna karar veremiyordu. Kendi ulaşamadıklarına bir hayranlık duyuyordu belki. Bir zamanlar Col ile dağın tepesine bir türlü ulaşamayan dağcıların sıkıcı bir filmini seyretmişlerdi. Filmin son bölümünde dağın karanlıklar içinde kalan en yüksek noktasını gösteriyor, sonra tepe bir an için vuran güneş ışınlarıyle gözleri kör edercesine ışıl ışıl yanıyordu.

Tabiî yarı ölü, yatağını ıslatan bu hain yaşlı kadınla bir dağ arasında ilişki kurmak gülünçtü. Hoş Mrs. Hunter'ın de yaşlılık perdesini yırtarak zaman zaman başka bir görünüşe büründüğü oluyordu. Bir gün korktuğun bir bakışla karşına çıkıp seni korkutmamasını umut ediyordun şimdilik.

Yol kavşağında, trafiğin gürültüsüne ve ışıklara rağmen gece daha korkunç görünüyordu. Ama hiç değilse rafineriler görünmüyordu —ekzos dumanları giderek daha kalın bir tabaka halinde yayılıyordu.— Ciğer kanseri tehlikesi korkutuyordu insanı. Flora Manhood bu dumanları yutmamak için daha az nefes almağa, hattâ hiç nefes alınamağa başladı. Kaldırımın kenarında ışıkların arasındaki karanlıkta bir adam peşine takılmıştı, onu neye benzettiği, ne amaçla peşine takıldığını bilmiyordu, öğrenmek de istemiyordu. Flora Manhood adımlarını sıklaştırınca adam karanlık tarafından budalaca sözler söyleyerek onu takib ediyordu. Bir yabancı olmalıydı, daha da kötüydü bu. Yabancılar esmer olurdu, az içerlerdi. Saçları uzun bir erkekle yatmak. **(Evet yaptım Col. Hem de gözlerim açıktı. Ben bunun tehlikelerini**

bilmiyor muyum? Bir hastalığa yakalanma tehlikesi mi? Zaten frengi teşhisi kondu.)

Bir sonraki dönemeçte adamdan kurtuldu, ama öfkesinden köpürmüştü. Her zamanki bitmek tükenmek bilmez yola devam edecekti. Sola, sonra sağdaki ikinci sokağa sapacak, 'eve' gelecekti. Vidler'lerin küçük arka odası. Kendine bir kaç yumurta pişirecekti. Kadınlar şanslıydı: gerekirse sadece yumurta yiyerek yaşayabilirlerdi. Bir de peynir. Bir de çikolata. Sonra sıcak bir banyo. Uykuyu seviyordu, yeteri kadar uyuyamıyordu, yeteri kadar rüya da göremiyordu. Bazen rüyalarını seçmeğe çalışırdı. Sir Basil Hunter'ı rüyasında görmeğe gayret ederdi.

Gladys sokağı 26 numarada temizlik galip gelmişti. Küçük çalılar bir boyda budanmıştı, Mrs. Vidler kapıdan merdivenlere kadar her gün yerleri ovalayarak silerdi. Posta kutusu dimdik duran bir zincirin üzerine yerleştirilmişti. (Mr. Vidler sanatçı yanı olan becerikli bir adamdı). Manhood Hemşire çantasının içinde anahtarını aradı. Ya kaybettiyse? O kadar önemli değildi canım. Mrs. Vidler onu havasız, tertemiz odasına alırdı. Şezlongdan bozma bir tek yatağı vardı. Mr. Vidler, «Üzülme Flo,» derdi. «Bizim kızımız gibi hareket et.» Mr. Vidler'ın takma adı Vid, Mrs. Vidler'ınki de Viddie'ydi; öylesine anlaşan bir çifttiler ki.

İyilik ve şefkat de boğucu geliyordu ona. Manhood Hemşire patikadan geri döndü, dimdik zincirin üzerinde duran posta kutusunun yanından geçip dışarı çıktı. Col'un evine gitmiyordu. Biraz dolaşacaktı. Artık ona et pişirip tırnaklarının içine kadar yağa bulanmaya paydos demişti. **«Izgarayı soğur soğumaz yıkarsan hiç zor olmaz yağlar yapıştığı zaman yıkadığından farklıdır, göreceksin.»** Oh, öyle mi? Ellerinin arasından sabun köpüğü gibi uçup giden anlardan biriydi bu. Dirseklerine kadar grileşen suyun içinde Col'un yağlı ızgarasını yıkarken o ya Mahler çalar, ya da bir dergiden kendi fikirlerine uyan bir takım yazılar okurdu. Pis kokan nemli havluları astıktan sonra Col müziğin 'havasına' girmiş olduğunu zannederek 'aşk' yapardı. Evet, öyle derdi. Sen de aşk diyordun buna ama tam anlamıyle kabul etmiyordun. Bu kadar kolay, bu kadar ucuz olmamalıydı aşk. Koyun pirzolası ve ter kokmamalıydı.

Col bir defasında onun düşüncelerini yüzünden okurmuşçasına, «Bir çocuğumuz olsa, Flo,» demişti. «Gerçek bir şeye sahip

olurduk.» Paniğe kapılmıştı; hapları düzenli bir şekilde kullandığını hatırlamağa çalıştı; hamile kalamazdı.

Bu gece de bir panik içindeydi, ama aynı sebepten değil. Aynı renge boyanmış sıra sıra evlerin bulunduğu bu sokağın sonuna varmak için acele ediyordu. Duvarlarının ardında ya boğucu bir iyi niyet ve şefkat ya da kendi karışıklıklarının çeşitli şekilleri. Ayakları kaldırıma hızla vuruyordu. Parade sokağına varmak için neredeyse boynunu kıracaktı. Bir kaç blok ötede kırmızı harflerle ECZANE yazısını gördü. Bu zamana kadar kömür gibi yakmış olduğu pirzolaların kokusunu duyar gibi oldu. Oonermooner gibi okunması güç bir ad gözüne çarpmıştı.

Flora Manhood, Parade sokağını geçti. Snow'a gidecekti, bunu daha önce nasıl düşünmemişti? Buna karar verebilmek için bütün sebepleri hazırdı: **Mrs. Hunter, tek akrabam kuzenim katını paylaşmamı teklif etti. Bütün mesele kararımı vermekte. Otobüs kondüktörü Snow Tunks.** Evet, Snow'a gidecekti: bir erkek kadar iyi, üstelik zararsız.

Flora Manhood hızla Miami Evlerine doğru koşuyordu. Sokağı tanımak için hiç bir levha yoktu ama kolaydı. Çünkü otobüse, mezeciye ve kimyagere yakındı. Miami evlerinin sütunları yıpranmış, bir tanesi de çatlamıştı. Bir kamyon binaya çarpıp sıvalarını dökmüş olmalıydı. Girişteki florasan lâmbanın titrek ışığında Miami evlerinin balkonlarından saksı içindeki çiçekler hastalıklı bir renkte parlıyordu.

Fakat Flora Manhood duyduğu rahatlıktan kusacak haldeydi. Eski günlerde muz tarlalarının arasından koşarken böyle hissederdi kendini. Ondan daha yaşlı olan Snow, **«Ken Mathews benimle ciddi olarak flört etmek istedi ama ben her zaman seni seveceğim, Florrie,»** demişti. Flora'nın içini gıcıklıyordu bu. Ondan hoşlanmıyor değildi. Kuzeni oluşu yakın ve rahatlatıcıydı. Ama gülünçtü. Ken Mathews, Snow ile gerçekten ciddi niyetlerle flört etmek istiyor olmalıydı. Coff körfezine giderek ona pırlanta bir yüzük bile almıştı. Oysa diğer erkekler gülüyordu onun haline. Snow'un göğüsleri gelişeceği yerde adeleleri gelişiyordu. Hatırladığın kadarıyle saçları hep bembeyazdı. Snow muhakkak ki güçlü kuvvetliydi. Dayının en büyük yardımcısıydı: Ol Teyzenin de keçilerine bakardı. Cumartesi danslarında delikanlılar Snow'un üstüne keçilerin kokusunun sindiğini söylerlerdi. (Mrs. Hunter

ne yapardı acaba?) Sonra Snowy kasabadan ayrılmağa karar verdi. Pırlanta yüzük hediye etmesine rağmen Ken Mathews'in içten bir insan olmadığını söylüyordu. Kente gidip bir iş bulacaktı. Dediğini yaptı. Otobüs kondüktörü oldu.

Hemşire olacağın kararlaştırıldığında daha iyi bir yaşantın olacağını düşünmüşlerdi. Belki doktor ya da meslek sahibi bir kocan olacaktı. Bunca yıldır olmamıştı ama. Snow daha büyük olduğu için daha önce gitmişti kente. Son gece birbirlerine sokulup yatmışlar, burunlarını çeke çeke ağlaşmışlardı. Snow gerilmiş vücudunu bacaklarına doğru, dümdüz göğüslerini de senin yastık gibi göğüslerine bastırıyordu. Ay ışığı muz tarlalarını aydınlatırken fareler 'fırrt' 'fırrt' diye koşuşuyordu. Gelecek ürkütüyordu seni, ağladın. Coff Körfezinin çevresindeki kasabada Snow ve hatta sen gittikten sonra da fareler muz tarlalarının arasında koşuşmağa devam edecekti.

Miami Evlerinde asansör yoktu. Birkaç kat merdiven döne döne yükseliyordu. Katların birinde kesif bir gaz kokusu duyuluyordu. Suni teneffüs fikri ona hiç cazip gelmezdi ama kuzeniyle kahramanlık sayılmasa da duygusal bir yanı olabilirdi.

Kuzeninin katı küçüktü. Zili çalar çalmaz perdeyi açıp buz tutmuş pencereden Snow göründü.

— «Hey! Seni öldü sanıyordum, Florrie.» Snow çam ağacından kapıyı açmış öylece duruyordu.

Flora Manhood rahatsız olmuştu. «Eğer ölseydim haberin olurdu. Seni en yakın akrabam diye tanıtmadım mı?»

Snow güldü ve ağzından bir şey —cin kokusuyla duman— çıktı. «Doğru. Arr şekerim seni gördüğüme nasıl sevindim bilemezsin.»

Snow Tunks gözlerini kısmış, gülümseyerek kuzeni Flora Manhood'a bakıyordu; bu hali Flora'yı büsbütün rahatsız ediyordu. O sıcacık bir duygu arıyordu. Karşısında ağzı cin kokan ve şişkin karnının rahatlatmak için depodan döner dönmez fermuarını çözmüş olan Snow'u bulmuştu.

Yine de bir açıklama yapmak gereğini duydun. «Çok uzun zaman geçti, biliyorum. Bu huysuz yaşlı kadın beni çok yoruyor. Hiç aklımdan çıkmadın bu süre içinde.» Gerekli bir yalan olduğuna inanmıştın.

Pembe boncuklu lâmbanın önünden çam ağacı ve duvar kâğıdı kaplı koridordan geçtiler.

— «Arr şekerim,» dedi Snow. «Yaşlılar hakkında şikâyet etmemeliyiz —kendi yakınlarımızı kaybettik.—»

Flora Manhood ölümden söz etmek için gelmemişti; bir an önce konuyu açmak için sordu. «Bana yapmış olduğun teklif üzerinde düşündüm —senin katını paylaşmamız konusunda.— Hâlâ niyetin var mı buna?»

Snow geğirir gibi bir ses çıkarttı.

— «Biraz düşünmeden karar veremiyor insan,» diye Flora Manhood ekledi.

Mutfağa geldiler. Yemek yenen bölümdeki çiçekli kumaşla kaplı sandalyeler yağ lekesi içinde kalmadan önce daha güzel duruyordu muhakkak ki.

— «Bu konu üzerinde düşündüğünü hiç hissettirmedin bana,» diye Snow cevap verdi. «Şimdi arkadaşım Alix ile beraber kalıyoruz burada. Kendisine bu teklifi yapar yapmaz kabul etti. Az sonra gelir.» Snow saatine baktı. «Parker mağazasında tezgâhtardır.» Snow tekrar çillerle kaplı kolundaki saatine göz attı.

Kuzenine bir içki doldurdu. Cinle pek başı hoş değildi ama Flora mavi gözlerini bardağa dikerek dudaklarını uzattı ve bir parça tattı.

Flora Manhood kuzeninin bembeyaz kirpiklerine, şişkin karnına ve açık duran fermuarına tahammül edemiyeceğini fark etmişti. Snow bacaklarını bir erkek gibi açarak oturmuş, dudağının kenarından sarkan sigarasını tüttürüyordu. Kendi kasabanızdayken, hattâ kentteki işine girene kadar Snow'un tavrı hiç böyle değildi. Onun kıskanç olduğunu her halinden anlamak mümkündü ama bir erkeğin kıskançlığından çok kadın olarak doğuşuna bağlamak gerekti bunu.

Kumaş kaplı mutfak sırasında oturuyorlardı. Flora, cinin tadına bakarak, «Ben aranıza girmek istemem,» dedi.

Snow onun kollarına ve eteğini aşağı çekmek zorunda bırakacak şekilde bacaklarına bakarak, «Anlıyorum,» dedi. Muz tarlalarını, toprak yolu düşünüyor olmalıydı.

Flora, «Alix yakın bir arkadaşın mı?» diye sordu. «Eskiden tanıyor olmalısın.»

— «Yakın bir arkadaşımdır, ama eski sayılmaz.»

— «Ama uzun zamandır tanıyor olmalısınız birbirinizi.»

— «Birkaç haftadır.»

— «Yok canım, buna eski denmez,» diye üstelememeğe çalıştı.

Snow bu arada, «Bir yerden başlamak gerek, öyle değil mi?» diye mırıldandı.

Alix'in gecikmesi biraz içkiyi fazla kaçırmasına sebep olmuştu. Ateşe çay koydu ve Alix'in başta geldiğini söyleyerek akşamları birlikte çay içtiklerini ekledi.

Flora, Alix ile Snow'un beraberlikleri on beş gün daha sürer ya da sürmez diye düşündü ve Snow'a katlanıp katlanamayacağını tarttı. Her şeyden önce çaya yetişemeyecek kadar işten geç çıkıyordu.

O sırada kapıya bir anahtar sokulduğunu duydular.

Snow güldü; memnuniyetinden yüzüne bir pembelik yayılmıştı.

Alix beyaz tenli bir kadındı. Siyah saçlarını tepede toplamış, bu boyunu daha uzun göstermişti.

— «Alix gecikti,» diye Flora gereksiz bir açıklamada bulundu. «Ama onu bağışlayacaksın, değil mi?»

Alix, Snow'un kendisini bağışlamasından çok tanıştırılmadığı yabancıyla ilgilenmişti. Koyu gölgeli gözkapaklarını indirerek Flora'ya baktı.

Snow evin erkeği pozunda, «Yemek yapmadığın için halıyı kemirecek değiliz her halde,» dedi. «Üstelik kuzenim Florrie Manhood da bize sürpriz yapıverdi bu gece.»

— «Oh, öyle mi? Bana kuzenin olduğundan hiç bahsetmemiştin. Yoksa bahsetmiş miydin?» Alix gülümser gibi ağzını kıvırarak yavaş yavaş cin şişesine yaklaştı. Yan gözle şişeye bakarak, «Çalışıyor mu?» diye sordu.

— «Florrie hemşire okulundan mezun.»

— «Gerçekten mi? Belki bize bedava bir kaç öğütte bulunur.»

Alix daha önce içmiş olmasına rağmen susuzluğunu gideremişti. «Sizce en iyi hastane hangisi, Manhood Hemşire?»

Flora ciddi ve soğuk bir tonda özel olarak çalıştığını izah etti.

— «Tam bana göre, Florrie bilmem Snow söyledi mi? Ama 'müstesna' evleri kastediyorum. İyi bir seçim yapabilirsen kazancın çok olur.»

Alix dikkatle ona bakıyordu ama Flora Manhood'un özel hemşireliğinden çok kendisinin yerini alacağını belli eden kuzenine bakışları ilgilendiriyordu onu, fakat kuzeni mutfağın öbür

ucuna gitmiş, kap kacakları topluyor ve, evet, pirzolaları çıkartıyordu.

Buzdolabının ve mutfak eşyalarının sesinden başka çıt çıkmıyordu. Alix, Snow'a, «Kuzenin çok tatlı, Snowy,» dedi.

Snow ya duymadı, ya da duymamazlıktan geldi. Alix ayak uçlarına basarak içki şişesine yanaştıktan sonra arkadaşının yanına gitti.

— «Geciktim diye bana kızmadın değil mi, sevgilim?»

Alix, Snow'un arkasında kap kacakları kuruluyordu ama Snow ona hiç dönüp bakmadan patates soymağa devam etti.

Sonunda, «Kimdi?» diye sordu. «Bilmek isterim.»

— «Sandığın gibi değil,» diye Alix elinde bardağı, içini çekti. «Bir beydi.»

— «O iğrenç huylu yaratıklar!»

— «Bir alıcı,» diye Alix topluca kalçalarını saran siyah saten önlüğünü düzelterek vurguladı. «Alıcıların sağında beklemek gerek.»

— «Hangi tarafında?» diye Snow ağzını çarpıtarak sordu.

Alix ona nasıl bu kadar huysuzlaşabileceğini söyledi. Snow elindeki patatesi bıraktı; dönüp Alix'i kucakladı, o da kendini bıraktı.

Sonra Snow birdenbire toparlanarak «Aa, konuğumuzu unuttuk!» diye bağırdı.

Alix içini çekti ve «Kuzenin çok güzel,» diye tekrarladı. «Büyüleyici.» Birkaç nota mırıldandı. «Duygulu bir insan olmalı.»

Flora kendi düşüncelerini yoklamaktan başka yapacak bir şeyi olmadığı için cinini içti. Az sonra düşüncelerinin yalnızca Col Parode ile ilgili olduğunu fark etti. Tütün kokan piposunun içini temizlerken görür gibiydi onu; saçının dökülmüş olduğu yeri de. Snow'un ızgaraya koyduğu pirzolaların kokusunu duyduğunda Col'u mutfağın içindeki sarhoş kadınların arasında düşündü. Onu en çok tiksindirecek şeylere dikkat ederek Snow ile Alix'i izlemeğe başladı. Kadınlar çığlıklar atıyorlardı, hoşlanıyorlardı bundan, eski filimlerdeki rumba dansını taklit ederek kalçalarını kıvırıp duruyorlardı, zıplayıp kalçalarını sallayarak Snow'un kuzeni Florrie Manhood'a oyun yapıyorlardı. Florrie'nin zayıf anlarında 'güçlü' gördüğü Col'un ağzı tanık olduğu çirkin manzara karşısında kıvrılıyordu.

Col'a öğretecekti.

Alix avucuyla bir meme kavradığını sanmıştı, oysa tuttuğu sadece havaydı, az daha düşecekti.

— «Oh, gerçekten mi?» diye Flora Manhood şakrak bir sesle sordu. «Yoksa pirzola mı, en sevdiğim et!» Sonra gidip oturdu çünkü ötekilerin ikisi de içkiden yerlere yatarak kıkır kıkır gülmeğe başlamışlar, hiç zevki kalmamıştı.

Snow, pirzolalar ancak yandığında kokusunu duydu ve sofraya getirdi. Patatesleri unutmuştu anlaşılan. Az önce soyduğu patates lavabonun yanında, fayansların üzerinde kararmağa yüz tutmuştu.

— «Pirzolayı elle yemek daha zevkli gelir bana,» dedi Snow.

Alix ağzı dolu, onun sözlerini onayladı. Pirzola yerken hanımefendilikten daha da uzaklaşıyordu. İş önlüğünün üzerine yağlar dökülmüştü. Papağan gibi sarkan mavi gözkapakları kırışıklıklarını büsbütün ortaya çıkartıyordu.

Üçü pirzolalarını kemirmeğe başladılar, Snow ile Alix içkiden sonra bir şeyler atıştırmayı gerekli buldukları için, Flora ise genç ve aç olduğu için.

Flora parmaklarını yalarken pirzoladan sonra sofraya tatlı gelmediğini görerek: «Bulaşıklar ne olacak?» diye sanki her zamanki işiymiş gibi sordu. Hiç kuşkusuz size inanan insanlar, sizi her şeye karşı kullanan insanlardır.

Alix tabağındaki kemiğin üzerine eğilerek gülerken Snow ağzında parça parça koyun etleriyle: «Yarına yapacağın işi bugünden yapmağa ne gerek var?» dedi. «Muz ülkesini hatırlamıyor musun, Florrie?»

Alix, «Yağlar kuruyunca daha kolay yıkanır,» diye ekledi.

Flora güldü; duydukları onu çok memnun etmişti, ama bu kadınların bu işi Col'dan daha iyi bilmeleri sonradan üzdü onu. Snow'un yenmiş, Alix'in ise uzun, sedef kabuğunu andıran tırnaklarını fark etti, Col tırnaklarını küt parmaklarının dibinden törpülerdi. (Flora hiç bir zaman açığa vurmamasına rağmen Col'un küt parmaklarıyle beklenmedik işler becermesine oldum olası hayranlık duymuştu.)

Snow esnemeğe başlamıştı. Para kesesini andırıyordu bu haliyle. Alix ise ağzını buruşturarak gülümsemeğe çalışıyor, esnediğini gizliyordu aklısıra. Flora da —Snow'un verdiği içki ve arkasından yediği yemekten olsa gerek— aniden üzerine bir

ağırlık çöktüğünü hissetmişti. Ne Vidler'lerin portatif karyolasını, ne de Col'un tek kişilik yatağını göze alamadığından gidecek yeri olmadığı geldi hatırına. Gözünün önünde canlanan manzara ona göre olmadığı için bir anda görünüp kayboldu. Mrs. Hunter'ın yatağı canlanmıştı gözünün önünde, sabah koskocaman yatakta uyanıyor, Lottie Lippmann elinde kahvaltı tepsisiyle başucunda duruyordu.

Onun yerine Snow'un sesini duydu: «Çalışan kızların erken yatması gerek.»

Alix de yüzünü buruşturarak, «Kuzenin bu gece bizde mi kalacak?» diye sordu.

Snow birlikte oturmak için yaptığı teklifi reddettiğin zaman belki kızınamıştı ama şimdi kaçamak bir cevapla Alix'in sorusunu savuşturuverdi. «Kimse Florrie'nin ne yapacağını kestiremez.»

Florrie dikkatle konuşmağa çalıştı. Yağ lekesi içindeki kreton kumaş kaplı mutfak sedirini göstererek, «Şurada kıvrılırım ben,» dedi. «Eğer müsaitse.»

İki arkadaş birbirlerine baktılar. «Katiyen olmaz!» Snow duygulu bir sitemle çıkışmıştı ona.

Üçü kalkıp karanlık bir dehlize doğru yürüdüler. Işıkların yanmasıyle karanlık dehliz yatak odası oluverdi.

Snow, «Sabahları yatağın örtüsünü bile çekecek vaktimiz olmuyor,» diyerek yastığı kabartarak çarşafı düzeltti.

Alix, «Hemşireler yapılmamış yatak görmezler pek,» diye kıkırdadı. «Ne de görmeğe tahammülleri vardır.»

Flora buna hiç aldırmadığını belirten bir şeyler mırıldandı.

Üçü soyunmağa başladılar: Snow, kar beyazı, Alix siyah saten önlüğünü bisiklete biner gibi alttan çıkarttı, Flora incelemelerine dayanarak sütyeni ile kilodunu çıkartmadı. Snow ömründe aynaya bakmamış gibiydi, ama Alix'in gizlemek istediği yerleri vardı vücudunda ancak kolları yeteri kadar uzun değildi. Sonra sandviç arasına konmuş bir dilim salam gibi seni yatağa çektiler. Biri bembeyaz tenli, öteki esmer iki kadın çırpınırken Flora onları kenelerden geçen bir hastalıkla kaşınıp duran tavuklara benzetti.

Snow odayı karanlığa boğan kordonu çekince kadınlar daha çılgınca şeyler yapmağa başladılar. İçki Flora Manhood'a da onlar kadar tesir etseydi üçü aynı amaçta birleşebilirlerdi. İçkinin

tesiriyle öteki iki kadın esas amaçlarını şaşırdıkları gibi yönle rini de şaşırmışlardı.

Flora yüzükoyun, düğüm olmuş vaziyette bu içkiye düşkün iki kadının arasında yeri olmadığını düşünecek kadar kendine hakimdi. Sokak lâmbasının florasan ışığı altında hatırladığı kadarıyle pencerenin önünde duran koltuğa doğru sendeleye sendeleye gitmeyi başardı. Önce düştü ama, çarptığı yüksek topuklu bir ayakkabıyı, kimin olduğu belirsiz giyim eşyalarının arasından fırlatarak kendine yol açtı ve özgürlüğüne kavuştu. Az önceki duruma kıyasla çok rahat ve serbestti.

Snow'un yatak örtüleri arasından boğuk sesi duyuldu. «Dikkat edin! Florrie? Alix! Şu sipsivri tırnakların!»

— «Bana her zaman söylersin ya sevgilim, usta bir oyma sanatçısıyım.»

— «Kim dedin?»

Titreşen florasan ışığı Flora Manhood'un gözünün önüne çeşitli görüntüler getiriyordu.

— «Eee Carla'ya ne olmuş? O allahın belâsı alıcı değildi o halde. Carla Abrams'dı o. Alix? Öyle değil miydi?»

Meslek sahibi bir kimse olmalı doktorlar çok değişken ve sinirlidir bu özel durumların ideallerini yıkınasına izin verirsen tiyatroya dön hemşire doktorlar için en iyisi sadece sargı bezlerini saymak işlerini bitirir zaman zaman Sir Sir Archibald Humphrey'e güvendikleri için doktorlara güvenemezsin Col'un gönderdiklerinden başka Valentine günü kartı gönderen olmadı sana siyah bir Daimler Jaguar araba Lady Valentine Parr **Parbury** için çok adi bir araba sayılır seminerlere giderken Bahriye Mahkemesinin yakınından geçme Kuala Lumpur Delhi San Francisco'da bütün tıp adamlarının, diplomatların, Prens Phillip'in gözü **Lady Valentine'da ne kadar ince siyah deri bir kılıf içinde olursa olsun evet parfümün adı Paylaşılan Sır kocam bayılıyor bu kokuya seminer meseleleri Fransız arkeoloji kazılarıyla ilgili ne varsa usandırdı bizi ses geçirmez Daimler Jaguarların içinden başka yerde özel meseleleri tartışmağa hiç vakit bulamıyoruz ne de Sir Valentine'in sadece pek ender olarak el atması için.**

Flora Manhood uyuşan kolunu kımıldatmak gereğini duydu. Boğazı kurumuştu. Miami evlerinden Botany yolundaki alev alev yanan rafineri görünüyordu. Yataktaki iki kadın bir uzlaşmaya

varmış olmalıydı. Örtünün altından derin soluk alışları duyuluyordu. Flora'nın da.

Flora? Evet, Sir Basil? —Sir Archibald Humphrey Valentine Bilmemkim değil— Sir Basil'in peşindesin nasıl unutursun çok kısa bir süre içinde gördüğün kırçıllı kaşlarını detaylı olarak hatırlamağa çalış, uçakta oturmaktan sırtı buruşmuş en iyi elbiseleri kışlık örgü kravatı uçaktan inen herkes perişan görünür **satırları hatırlamıyor musun Flora** ne satırları, ne de başka önemli şeyleri sadece lüzumsuz olanları **çok satılıta bir insanım.** Sir Basil'in gözlerindeki ifadeden daha soğuğunu düşünemezsin **rolü öğrenebilecek miyim dersin Basil** sütyen ve kilotla öyle berbat bir aktrissin ki Mrs. Hunter bir hanımefendi olmasaydı seni sahneden böğürerek kovardı **sana tekniğini öğretsem yeter Flora gerisi senin içinde var** yok yok yapamazsın çocuklar hepsi oradalar hiç biri değiller aktrisin sen olmadığını sadece bu çocukların adsız olarak sahneye çıktığını ve öne süreceğin her türlü nedeni kuvvetle yenebildiğini farketmesi gerekir.

Flora Manhood günün gri ışıklarıyle kapıların önleri süt şişeleriyle dolu bir sokakta uyandı. Hatırlamak istemediği bir takım rüyalar görmüştü ama bir buruklukla bu gördüğü rüyaların ardında Col Parode'un gizlendiğini sezinliyordu.

Col olsa da olmasa da Alix ile Snow'un budalaca ilişkilerinden uzak durması gerekiyordu. Kesinlikle bitirmeliydi bunu. Bu güne kadar yaptığı en korkunç çılgınlıktı. Snow sırtüstü yatmış, ağzı açık, karnındaki eski bir yara izi soluk alıp verdikçe inip kalkıyordu ama ağır ağır. Alix vücudunla hiç uyuşmayan dehşet verici bembeyaz boynu ortada, aşktan sonra cinayete uygun bir vaziyette yatıyordu.

Sütyeniyle kilodunun üzerine elbisesini geçirerek Flora Manhood hemen evden çıktı. Çantasında tarağı olmasına rağmen saçını düzeltmedi bile. Miami evlerinin dışında sokaklar mora çalan bir renkteydi. Florasan ışıklar henüz söndürülmemişti. Flora hızla yürüyordu ama sanki kayıverecekmiş gibi kuşkuluydu: boş süt şişelerinden biri yolun kenarında yuvarlana yuvarlana gidiyordu. Parade sokağından geçerken ECZANE levhasını görmemek için sağına hiç bakmadı ve az sonra Gladys sokak 26 numaraya vardı. Mrs. Vidler merdivenleri siliyordu.

Başını kaldırıp baktı: Dirseklerine kadar köpük içinde esmer tenli iri bir kadın: «Başına bir şey geldiyse Vid ile çok üzülecektik yavrum.»

— «Bildiğiniz kadarıyle fahişeliğe çıkmış olabilirim,» diye öf-

kelenen Flora Manhood, «Bir zenciyle beraberdim,» diye ekledi.

Viddie onun sözlerini şaka kabul ederek güldü. «Mr. Pardoe seni aradı ve bir not bıraktı.»

— «Ne notu?» Güçlükle katlanıyordu ona.

— «Vid odaya koydu.»

Flora içeri girdi, Vidler'lerin tertemiz masasının üzerinde notu duruyordu.

Hemen açmadı fakat sonra açtı, çünkü faydası neydi?

Sevgili Flo,

Beni sadece yanlış anlıyorsun. Seni gerçekten seviyorum.

COL

Flora Manhood portatif karyolanın ucuna oturdu ve bir süre öylece kaldı, titreyen parmakları kaçınılmaz bir şekilde kendisine doğru nişan almış tüfekten gözlerini siper etmeğe çalışıyordu.

B E Ş

Mrs. Hunter nispeten sakin, çarşaflarının kıvrımları arasında döne döne uykusundan uyandığında yatağının ayak ucunda bir şey —bir şekil değişikliği— olduğunu fark etti. Loş ışıkta ve aynaların bulanık görüntüsünde fark ettiği bu değişiklik birinin gölgesiydi.

— «De Santis Hemşire?» diye seslendi. «Ne oldu? Diz mi çöküyorsun orada?»

Hemşire soluğunu tuttu; maskeli yüzünün beyaz bir —leylâk gibi değil— çan çiçeği gibi sarsıldığı görülüyordu. «Bir iğne düşürmüştüm, onu arıyorum.»

— «Dikkat et. Bir çocuk hatırlarım, aynı senin gibi düşürdüğü bir iğneyi bulmak için eğildiğinde dizine batmıştı. Haftalarca vücudunda dolaştı bu iğne. Sonra bir gün derisinin üzerinde siyah bir noktacık farkederek mıknatısla iğneyi çıkarttılar.»

— «Benimkisi çengelli iğneydi Mrs. Hunter,» diyerek de Santis Hemşire doğruldu.

Bu çengelli iğne hikâyesine inanamazdın. Senin için dua ediyor olacak değil ya. Ruhuna, ya da Tanrı kolay bir ölüm versin diye. Nedense pek çok insan ölümün en zor noktası olması gereken anda hiç acı duyulmadığı iddiasındadır, bütün mesele buradadır.

— «Uyandığınıza göre sırtınızı ovayım.»

— «Gereksiz işler icat etme.»

Hemşire yakalandığı için sesi boğuk çıkıyordu. «Ben sadece sizin rahatınızı düşünerek söyledim.»

— «Dişlerimi çıkartsan yeter. Dişlerimi unuttun. Şaşmıyorum. Öyle çok ziyaretçi gelip gidiyor ki, her an onlara ihtiyacım olabilir. Öte yandan uyurken hiç birini kaçırmak istemem.»

Dişlerini götürdükten sonra hemşire hastanın yatağını düzeltmek üzere geri döndü. Düzeltilmeğe değecek bir yatak değildi ya. Ama hemşirenin yaptığı işten memnun olduğunu görebiliyordun. De Santis Hemşire az önce ayak ucunda diz çökmüş dua ediyor olmalıydı, senin için değil, kendi için.

Eğilip kalktıkça yüzünü örten tül maskesi öne, arkaya insanın yüzünü kesercesine sallanıyordu. Bir şey hatırlatıyordu bu.

— «**Campanula** lâtince adıdır.»

— «Neyin?»

— «Çan çiçeğinin tabiî ki.»

— «Oh öyle mi? Çok güzel bir çiçektir.»

— «Benim pek hoşuma gitmez. Daha gösterişli çiçekleri severim.» Güldü. «Düşmanlarım ve bazı dostlarım, diğer düşmanlarının ve dostlarının söylediğine göre bana bencil diyorlarmış.»

Hemşire hiç de düşünmesi gerekmediği halde onu avutacak tatlı fakat doğru bir şeyler söylemek için çırpınıyordu.

Lal Wyburd lâtince isimlere çok meraklıydı. İhtiyacı olan üstünlük duygusunu tatmin ediyordu bu sözcükler onun. «**Astilbe**'leri sevmez misin? Çok tüylü ve nazik —ama komiktirler.— Halk arasında adı er geç sakalıdır sanırım.» Mrs. Hunter ağzını hafifçe aralamış olmasına rağmen korkunç bir kahkaha attı. «Hayatımın en büyük trajedisi Double Day'de **Mimulus** yetiştirmeyi başaramamış olmamdır.» Zavallı şanslı **Lal** hayatında hiç trajedi görmemiş!»

— «Böyle konuşursanız kendi kendinizi uyandıracaksınız.»

— «Merak etme beni uyandıran uykunun kendisidir.»

Hemşire odanın aydınlanıvereceğinden korkuyormuş gibi gölge kalmasına çalışıyordu. Ayaklarının ucuna basarak odadan çıkmaya hazırlandı. Sersem kız: ayaklarının ucun basan bir insan dengesizlik duygusundan yoksundur.

Fakat dişlerini çıkarttıktan sonra rahatlamıştın kumlar sun'î damaklarının dibine çökerken neredeyse boğuluyordun korkunç dişler çok yorucu gerçek damaklarla yutkunabilirsin. denizin dibine batarken kimseyi istemeden ne aşk ne para ne hayal bana anlamını söyle ne demek beni sevdiğini söyle çevrende ayak uçlarına basarak dolaşan budalalar içerden cevap bekliyorsun uy-

ku da ışığı söndürebilir **ateşi yakamaz mısın Betty ayaklarım bir odun daha getiremez misin bana mektupluğunu getir beraberce mektupları yakalım aşk mektuplarını çok gizlidir bunlar öyle değil mi evet Afred istediğin buysa bütün mektupları yak kabul ediyorum** kabul etmiyorsun denizin dibi yanmamış eski ıslak mektuplarla aydınlanmış bütün mektuplarının içinde sakladığın bir tanesi Dr. Treeweek'in ondan hiç hoşlanmadın o da senden hoşlanmamıştı ya sadece kabul edemiyorsun Hıristiyanlar kendi itibarlarını düşüren kişileri de sever mazohistçe bir davranış bu **kimse bana mazohist diyemez hayır haklısınız Mrs. Hunter onun bağlılığında dizginleri nasıl kullanacağınızı bilmeseydiniz Bill asla sizinle evlenmezdi.**

Oh ıslak mektuplarla aydınlanan deniz, rüyaları hep aynı olmaz koca kubbelerden ve arklardan mercan gibi yükselir gün ışığı sizi kandırır ve o zaman onun gözlerindeki ifade belki de elde ettiğim olağanüstü tek ipucuydu.

*
**

Moreton Drive'daki evin misafir salonunun ön penceresinde rüyaları gerçeklerden daha inandırıcı gösteren bir ışığın altında ayakta duruyordu. Yalnız uyanıktı. Dönen kütüphanenin önünde kendisine getirilen mektubu açarken parkı seyrediyordu. (Miss Thormber tırnaklarını yaparken ellerine hayran kalıyordu. Manikürcüyü eve çağırmak lüks değildi, daha çok hayırseverlikti bu; Miss Thormber için bir şeyler yapmak gerekti: Çaresiz bir manikürcü, mükemmel bir dalkavuktu o; belki burada lüks girebilirdi işin içine.)

Elizabeth Hunter mektubu açtı. Muhakkak can sıkıcı bir mektuptu. Kâğıdı normal bir uzaklıkta tutarak okumağa başladı.

Sevgili Mrs. Hunter,

Bu mektubu, ilgili kimselerden birinin karşı kovmasına rağmen size yazmağa karar verdim. Yazacaklarımın, bağışlanmaz tatsız şevler olduğunun da farkındayım...

Savfavı çevirerek Gogong'dan Dr. Treweek tarafından gönderildiğini okudu. Ceketinin yakasında kepekler olan vaslı, câzibesiz bir adamdı. Yanında kim olursa olsun rahatlamaktan kacınmazdı. Dr. Treweek'ın vazdıkları gerçekten tatsız şeyler olacaktı ama hiç değilse temkinli okuvacaktı.

.... Kısaca Bill'in karaciğer kanseri olduğunu ve ömrünün bir kaç ay bile sürmeyeceğini bildirmek istiyorum. Son olarak

Sydney'de bir doktora gidişinde bu hastalığı ortaya çıkmıştı. Bildiğiniz gibi kocanız kimseyi üzmek istemediğinden sizin de haberiniz olmadı bundan. Kentte bir hastaneye yatırılması için gerekli her şeyi yapacağımı söyleyerek tavsiyede bulundum, fakat kendisi şimdilik hastalığını «Kudjeri» de geçirmek kararında. Devamlı bir hemşirenin nezaretinde bile olsa (ki bunu da kabul etmiyor) türlü güçlükler çıkacağını tahmin edersiniz sanırım. Kâhya kadının sinirleri çok bozuk. İyileşmesi mümkün olmayan bir hastanın sorumluluğunu yüklenmektense çekip gitmeyi yeğ tutuyor.

İşte durum bu. Kocanızın inatçılığı dışında kendini hiç düşünmeyen bir kimse olduğunun bilmem farkında mısınız.. Fakat **karısı olarak** durumla ilgili önemli kararları almak size aittir. (Böylesine beklenmedik bir bomba patlattığım için beni bağışlayamazsanız da kusuruma bakmayın!)

İçtenlikle,
ROBERT TREWEEK

Parkın görüntüsünü bozan, yeni manikür yapılmış parmaklarının arasında bütün uzuvlarına iğneler batırılıyormuş gibi bir duygu içinde hırsla tuttuğu mektup ('karısı' sözcüğünün ne cesaretle altını çizebilmişti!) kolayca değil, belki de hiç bir zaman Robert Treweek'i affetmeyecekti. İlk anda öfke ve dehşet içinde Alfred'in hastalığından onu sorumlu tutacak kadar ileri gitti. Bir kasaba doktorunun merhametine kalmıştı! Doktor tabiî ki hastanın kendisini ihmal edişini öne sürerek (bencil olmayan bir insan, başkalarını üzmek istemeyen bir insan gibi bahanelerle) kendi ihmalini ve bilgisizliğini ört bas etmeğe çalışacaktı.

İlk anda ağlayamamıştı, öfkesinden tabiî. Bir de ince işlemeli bir mücevhere benzeyen yaşantısının birden bire, habersizce çirkin ve anlamsız bir karışıklık içine sürüklenmesinden.

Ağlamağa başlayana kadar. Sadece Alfred'in acısını, hiç bir zaman neşeli, mutlu bir insan olmayışını ve yüz ifadelerini hatırlıyordu. Birbirlerine olan sevgilerini değil, onun nazikçe yaklaşmalarını, kendisinin kötü bir şekilde reddedişini. Sık sık özgürlüğünden aldığı zevki düşündüğü ve kimseyle paylaşmadığı yatağında uzanmış kararını vermek için normal haline dönmeğe çalışıyordu. Bunu beceremeyince Dr. Treweek'i gözünün önünde canlandırarak patlattığı bombanın öfkesini alıyordu ondan.

Akşamüstünc doğru üzüntüsünü dışa vurarak dağıtmağa çalıştı. Kibar bir beyefendi olan kocasını tanıyamamış bir kadın olarak kendinden geriye hiç bir şey kalmayacak şekilde ağladı.

*
**

Mrs. Hunter aniden 'Kudjeri'ye hareket etti. Timsah derisi bavulunu kendi hazırladı (kilidi kapatırken de tırnağını kırdı). Bir de daha büyük bir valiz hazırladı. Nasıl bir gidiş olduğunu bilmiyordu, sadece gitmesi gerekiyordu. Evdeki hizmetçilere de ne kadar süre dönmeyeceğini söyleyememişti; Mr. Wyburd'a yokluğu sırasında hizmetkârların parasını haftadan haftaya düzenli olarak ödemesini bildirecekti, o kadar. Lennox'a haber göndermedi —geç olmuştu— istasyona gitmek için bir taksi çağırdı.

Yol boyunca boş kompartmanın bir köşesine büzülüp oturdu. Soğuktan kasılıp kalmış, yarı açık duran pencereyi kapatacak gücü bulamamıştı kendinde. Döşemeler tünel ve gece kokuyordu. Eldivenlerini unuttuğunu fark etti. Miss Thormber'in o sabah hayran hayran manikür yaptığı elleri yüzüklerle doluydu.

Gogong'a vardığında İmperial otele indi. Tekrar sabah olmuştu ama sabahın kör saatleriydi. Otel memurlarından birini uyandırmağa çalışırken kendi lüzumsuzluğu fazlasıyle rahatsız etti onu. Öte yandan vergi kesenekçisi Hağerty ilk andaki rahatsızlığı geçer geçmez Mrs. Hunter'ın gelişine herkesten çok sevindi. Onu otele, sonradan 'Kudjeri'ye götürmeyi teklif etti. Mrs. Hunter otelde bir yer ayırtacağını ve sabah bir taksi çağırtacağını söyledi: Kocasının evindeki kâhya kadını gecelikle yakalayarak şaşırtmak istemiyordu.

Sabahın geri kalan kör saatleri göz kapaklarının altında kum tanecikleri gibi geçti. Sert çarşaflar arasında uzanarak oynadığı küçük rolü kabullenmeğe çalıştı bu süre içinde. Bir horoz, bir köpek ve ay bu kör saatlerin belli başlı karakterleriydi —bir papağanın karga ile köpek karışımı sesi duyulana kadar. Bir adam küfrederek papağanın ağzını kapatıp susturdu. Birinin beton üzerinde ıslak ayak sesleri duyuldu.

Bir an için dalmış olmalıydı. Ve taksi 'Kudjeri'ye yaklaşana kadar pek ayılamadı. Kocasının yeriydi, bir kaç yıl onun buvruklarıyle idare edilmesine ve çocukları kendi yetiştirmesine rağmen hiç bir zaman onun olmamıştı. Bu yörelere biraz ait olduğu söylenebilirse, bu küçüklüğünün Salkeld'lerin aleyhinde pek çok şey söylenen evlerinde geçmiş olmasındandı. O topraklara aitti: sö-

güt ağaçlarının arasından akan kahverengi ırmak kadar, kendi damarlarında dolaşan kan kadar kaçınılmazdı bu. Gizli birer mücevher olan bu tepelere sonunda cevap verebilecekti. Aynı güneş çiy tutmuş kayaların üzerine kıvılcımlar saçıyor, donmuş gözleri kamaştırarak yaşlandırıyordu.

Az sonra araba evin önündeki oval gül bahçesinin çevresini dolanarak kuru defne yapraklarını eze eze kapıya vardı. Alfred sanki randevulaşmışlar gibi verandanın merdivenlerinde duruyordu. Hiç değilse şaşırmış **görünmedi**, sadece Elizabeth Hunter'ın hatırladığından daha zayıf ve küçük görünüyordu. Kocasına sarılmak için eğilmek zorunda kaldığını fark etti. Taksi şoförünün hemen uzaklaşması buluşmalarına ayrı bir önem kazandırmıştı; arzuyla birbirlerine düğümlenmiş sevgililer gibi görünüyor olmalıydılar; oysa Betty kendi çekingenliğinden ve zayıf 'âşığının' gösterdiği karşılıktan ikisinin de sadece birbirlerini rahatlatmak isteğinde olduklarını biliyordu.

Alfred sanki karısının ilk gelişiymiş gibi, «'Kudjeri'nin en güzel ayı,» dedi.

— «Eğer kalmama izin verirsen bütün aylar güzel olacak.»

Alfred bir erkeğe yaraşır şekilde valizlerden büyüğünü taşımağa çalışıyordu ama sonunda taşıyamayacağını anladı. Normal olarak valizleri kapıcıya bırakarak eve girecekleri yerde işi büyülterek soluk soluğa valizin sapını birbirlerinin elinden almağa çalışıyorlardı, böyle yapmaları gerekiyordu. Betty valizin sapını tutunca ikisi de kurtuldular: Alfred küçük çantayı taşıyarak kendini küçük düşürmek istememişti anlaşılan; Elizabeth Hunter ise kolları kopsa büyük valizi taşımağa kararlıydı.

*
**

Özel ziyafet günlerinde De Santis Hemşire için açılışlar sürüyor rahibe olmayan uslanmaz Flora Pudenda Hemşirenin bile kabartmalardan biriyle yıldızı barıştı ama benim değil, karaciğeri tavsiye edilen Afred'in her koku kutsaldır her defasında bir kap dolusu tekrar yalan söylüyorum, kendi zayıfladıkça gücü artan SEVGİLİ TANRI'nın kolları arasında şanslıysam suçlu olan ben hiç bir zaman ishal olmayacağım, çünkü günah duvarların bok dediği gibi yatak lâzımlığından çıkmaz, ben en çok kâğıt mendilleri seviyorum. Hemşire çok yumuşak oluyor ve bazı hemşirelerin elleri çok sert Aziz Mary de kâğıt mendili çağır günahsızların lekeleri görmemesi ne tuhaf bir de tahammül edilemez şeyleri anla-

maları belki kimse günahsız değildir, yoksa gece hemşiresi gecelerini nasıl geçirirdi.

*
**

Alfred sararmış ve incelmiş yüzüne rağmen ilk günler daha çok nekahat devresinde bir hastayı andırıyordu. Ya da belki Elizabeth Hunter böyle görmek istiyordu. Alfred onun yanında asla hastalığından söz etmiyordu.

Doktor haftada iki defa Gogong'dan ziyarete geliyordu. Uykusuz olmadığı gün yoktu. Öyle ki Elizabeth Hunter zaman zaman acaba yardımcısı yok mu diye düşünüyordu.

Bir defasında doktor şırıngasını sterilize ederken kilere doğru yaklaşıyordu. Birtakım sesler duydu. Uşak Eldred sözünü sakınmadan, «Kusura bakmayın ama doktor, ayakta gezen bir hayalete benziyorsunuz,» diye çıkışıyordu ona.

Elizabeth Hunter içeri girdiğinde doktor Treweek şırıngayı tabana doğru sıkıyordu. «Tam değil ama Eldred yakın bir tahmin yürüttün. Henüz yataktan çıkmış gibi hissediyorum kendimi.»

Uşak, hanımefendisinin içeri girdiğini görerek şaşırmıştı. Hemen dışarı çıktı.

Nefret, titizlik ve evham içinde olduğunu doktordan saklamasına imkân voktu. «Acısı hep artacak mı artık?»

— «Evet. Size iğnenin nasıl yapıldığını göstereceğim. Bundan sonra sanırım düzenli olarak buna ihtiyaç duyacak. Eğer çok kötüleşirse bana telefon edin, hemen gelirim, ama benim de ayaklarımda kuvvet kalmadı.» Ona duyduğu nefret apaçıktı.

Elizabeth Hunter mümkün olduğu kadar sert bir sesle, «Eğer bana gösterirseniz kendim gereken müdahaleyi yapabileceğimden eminim,» dedi. Gözkapaklarını indirmiş, burnuna bakıyordu ama bu çabası boşa gitti çünkü Dr. Treweek sırtını dönmüştü.

Şırıngayı doldurduktan sonra Elizabeth Hunter onun peşinden Alfred'in yattığı odaya gitti. Yüzünde öyle esrarengiz bir ifade vardı ki, karısını doktorun başlamak üzere olduğu ayinin dışında bırakıyormuş gibiydi. Buna rağmen Elizabeth Hunter yardım etmeğe kararlıydı, zayıf kalçalarını örten pijamasını sıyırdı ve cılızlaşmış havalarını, büzüşmüş penisini görerek sadece titredi.

— «İşte böyle,» dedi Dr. Treweek.

— «Nasıl, şimdi mi göstereceksiniz?»

İğneyi ona verdi. Elizabeth Hunter bu kadar kısa bir süre içinde bunu öğrenmek zorunda olacağını sanmamıştı.

Doktor iğne yapmanın tekniğini ona anlatırken kocasına karşı kullanacağı korkunç silâh elinde, dim dik duruyordu. Buna dayanabildiğini düşündükçe kusacağı geliyordu.

— «Ateş!» diye doktor emir verdi. «Eğer dürüst bir insansanız zamanında daha beterlerini yapmış olduğunuzu sanırım.» Soğukkanlılıkla güldü.

Doktorun sözlerindeki gerçek onu incitecek değildi. Ama iğneyi batırdı.

Doktor, «Bu işte usta olacaksınız, Mrs. Hunter,» dedi.

İğneyi bir yandan pamukla bastırarak çekerken Alfred, gözleri kapalı yutkunarak rahatlamış bir vaziyette yatıyordu; bir nevi orgazma vardığı söylenebilirdi.

Doktor tutumunu, ses tonunu tamamen değiştirerek hastanın başına eğildi ve terden ıslanmış pijamasının omuzuna dokundu. «Şimdi kendini daha iyi hissedeceksin, dostum.» Megafonla konuşuyormuş gibiydi.

Mrs. Hunter bu sahnenin de dışında bırakılmıştı; Alfred, tanınmaz bir sesle ona teşekkür edene kadar.

Elizabeth Hunter doktora, «Yola çıkmadan yemek ister misiniz?» diye sordu.

Doktor kabul etti. Elizabeth Hunter ona kendi servis yaptı, baharatlı biftek ve salata hazırladı, sonra masada yalnız bıraktı. Birkaç oda öteden onun geğirdiğini duyuyordu. Doktoru uğurlarken aceleyle atıştırdığı soğan turşusunun kokusuna zor dayandı.

Doktor arabasına yerleşirken, «Bana telefon etmekten çekinmeyin,» diye hatırlattı. «Bill için yapmayacağım şey yoktur.»

Doktorun önceden tahmin ettiği gibi Elizabeth Hunter iğne yapmakta çok usta oldu. Ama bu Alfred Hunter'ın hastalığının 'iyileşme' devresinden sonraydı.

Önceleri ikisi de körelmiş duygularla geçen balayından hoşlanmışlardı. Birbirleriyle yakından ilgileniyor, hararetle günlük olayları en ince detaylarına kadar konuşuyor, tartışıyorlardı.

— «Sabah Stanilands'ı çağır, Betty. Kilgallen'i kullanıp kullanamayacağımızı sormak istiyorum ona. Henüz gelişmiş sayılmaz ama çok iyi bir koç. Mümkün olabilirse yavrularını görmek istiyorum.» Mümkün olamayacağı ihtimalini düşünerek yakası incelen boynuna bol gelen yakasını çekiştirmeğe başladı ve dudakları seğirdi.

Elizabeth Hunter ona kendi eliyle koparttığı bir armut getirdi: müslin çantasından çıkarttığı bu iri, altın renkli meyvayı al-

çak gönüllülükle iki elinde tutuyordu. «İmreniyor musun? Senin için soyayım da kokusunun tadını çıkart hiç değilse.»

Alfred kabul etti ve onu sevdiği için güçlükle yutmağa çalıştığı incecik dilimlerle beslemesine izin verdi. Armut suları çenesindeki sakallardan aşağı süzülüyordu.

Elizabeth Hunter, Eldred'e onu traş etmesini söyledi. Alfred, Eldred'i severdi; mirasında onun ailesine de yer vermişti. Elizabeth de memnundu ondan, fizikî gücü olan sağlıklı, güvenilir bir kimseydi. Ancak ahırın pis kokusunu üzerinde taşır, başında bulunduğu ineklerin süt kokusunu da getirirdi girdiği yere.

Sever misin...? Alfred ile Betty'nin oynadığı oyunlardan biriydi bu. Oyun sırasında itiraf ettikleri çocukça zevklerini bile bilmiyorlardı. Birbirlerini bu kadar az tanımaları utanç vericiydi; dürüstlükleri daha derine inmiyorsa bıçağın ilişkilerini uzatamayışındandı: geri kalan süre içinde yüzeyde var olan şeyleri gütmek en iyisiydi.

Güz mevsiminin sonlarıydı, akşam olmasını beklemekle geçiyordu günler. «Eldred'e söyle kulübeye inmeden biraz odun daha getirsin.» Uşak ateşi yakıp gittikten sonra birlikte kitap karıştırmağa başlıyorlardı.

— «Ne tuhafsın! Yıllardır bu kadar kitabı toplamışsın da bir tek söz etmedin.»

— «Kitaplarla hiç bir zaman ilgilenmedin ki.»

Doğruydu bu; okumanın ikinci sınıf bir yaşantı olduğu fikrini benimsemişti.

— «Gecelerce uyuyabilmek için okuyordum,» diye mırıldanabildi sadece. «Goethe'nin en tesirli ilâcım olduğunu söyleyebilirim.» Bu uydurma açıklamasına uygun düşmesi için yüzünü ekşitti; daha ileri gitmedi; ne de Alfred'in inceliği onun daha çılgınca zevklerinden bahsetmesine izin verdi.

Gerçekte aniden endişeyle pozisyonunun değiştirmesine bakılırsa Alfred onun istemediği bir eleştiri yapacağından korkmuş gibiydi. «Sen hayatını yaşamayı yeğ tutuyordun. Kasaba yaşantısı farklıdır, yalnız başına kalır insan.» Alfred'in yaptığı en acı yaklaşmaydı bu; Elizabeth Hunter bir anda bitmek tükenmek bilmez soğuk ve sessiz geceleri anımsadı.

Fransız kabartmaları ve taş basması resimlerle ilgili bir kitap karıştırıyordu. Alfred'in sözlerinden başka artistlerin ölüm üzerinde ısrarla duruşu, Alfred'in dalgın, tatlı bakışları Elizabeth Hunter'a kendi ömrünün ne kadar kısa olduğunu ve varlığının ne kadar önemsiz olduğunu gösterdi. Bir an önce kitabın sonuna gel-

mek için isteksizce büyülenişinden sıyrılarak artistin kendi portresi olduğu belirtilen acaip resmi gördükten sonra sayfaları hızla çevirmeğe başladı; kendi yüzü değildi ama aynanın gösterdiği bir ruh benzerliği vardı aralarında. Kitaptaki diğer canavar suratlarından farklı olan bu yarı balık, yarı kadın görüntüsü ölümle ne dost gibiydi ne de düşman gibi. Derin sular arasında anlaşılması güç, gizli ve esrarlı bir ifade; yoksa dürüst olmayan, kurnaz bir ifade miydi?

— «Neye bakıyorsun?» diye Alfred sordu.

— «Odilon Redon'un hastalıklı ruhunun görüntülerine.» Kitabı kapayarak bu atılımı gönül rahatlığı içinde yaptı.

Alfred onun kendisine kitap okumasından büyük bir zevk alıyordu. 'Parma Manastırı'nın yarısına gelmişlerdi. Alfred kendi deyimiyle 'her şeyden çok' zevk aldığını söylüyordu bundan. Elizabeth Hunter'in zevk aldığı taraf ise okurken kendini kaybedişi ve kendi sesini dinlemekti. Gayret edince güzel okurdu.

O gece Alfred birden bire heyecanla ve hayranlıkla ona bakarak, «Ne muhteşem bir kadın değil mi?» dedi. «Göz kamaştırıcı bir kadın bu Sanseverina!»

— «Zaman zaman çok kadınsı.» Sesi biraz kuru çıktıysa uzun süredir okumaktandı.

— «Kadınsı kadınlar birbirlerini pek önemsemez sanırım.»

Elizabeth Hunter zaten kadın arkadaşlarını önemsemezdi. «Onları bir araya getiren başka bir şey daha var ve bazı kurallara uymaları gerektiğini hissediyorlar.»

— «Alfred güldü, öylesine anlayışla birbirlerine yaklaşmışlardı ki o an için, Elizabeth Hunter onun yanına giderek sandalyesinin dibine çömeldi ve umutsuzca ellerini öpmeğe başladı. Bu son birkaç hafta içinde birbirlerini arzulayacak noktaya çok yaklaşmışlardı. Ama elleri soğuk ve sapsarıydı hâlâ.

Alfred az sonra, «Eğer zahmet olmazsa bu akşam bana bir iğne yapman gerekecek, Bet,» dedi.

Oturacak gücü kalmayınca Eldred onu kütüphanedeki koltuğuna taşırdı. Sonra geç saatlerde iyice takati azalınca Elizabeth Hunter onu odasına taşıması için tekrar uşağı çağırırdı. Sabaha kadar, giderek kuvvetten düşen kocasıyle kendi meşgul olurdu.

Bir anda ilişkileri değişmişti. Onu severken şimdi kocasına acıyordu. Gerçek anlamda bir acıma duygusu denemezdi buna. ama Elizabeth Hunter sanki kendi karnında taşıdığı bu çocuk için bir hizmetçi gibi çalışmak ihtiyacını duyuyordu: Ağzına yedirdiği sulu yemekleri her kusuşunda şefkatle kocasının üstünü

başını silmek gibi. Bazen bu ilişkiye bağlı olarak kendi çocuklarını düşünüyordu; aşılması güç duvarlarla çevreleri sarılmış silâhlı kişilere karşı acımamıştı hiç. Ama belki de yanlış davranmıştı; onun acımasına ihtiyaçları olabilirdi; onların sevgisini kazanabilirdi.

Şiddetli bir yağmur yağdığı bir günde Elizabeth kocasının kaçındığı bir konuyu açtı. «Artık çocuklara durumu yazmama izin verirsin sanırım.»

— «Onların hayatını yıkmak istemem.»

— «Ama sonra —sen gittikten sonra— durumu bilmedikleri için fazlasıyle üzüleceklerdir.» Tabiî çocukları adına konuşamazdı, sadece kendi adına, vicdanıyle söylüyordu bunları.

Alfred'in sözlerine kulak asmadan çocuklara birer mektup yazmağa oturdu.

Dorothy mutsuz evliliğinin etkisinden henüz sıyrılmadığı o günlerde Fransızca'dan çevrilmiş şekliyle şöyle bir cevap yazdı:

Çok Sevgili Babacığım,

Bu şaşırtıcı haberi aldığım zaman kapıldığım duyguları az çok tahmin ediyorsunuzdur. Acınızı dindirmek için elimden hiç bir şey gelmeyişi beni fazlasıyle üzüyor. Ne yararlı, ne de mutlu bir yaşantım var, ama dünyanın bir ucunda sadece bir evlilik bağıyla akrabam olan yabancılar arasında yaşıyorum işte. Hubert'i pek ender görüyordu; ama kocamdan nefret etmediğim gibi eğer evliliğimiz sona ererse kimse de beni gayret göstermediğim için suçlayamaz. Korkunç prenses kayınvaldem her an saldırıya hazır ama onun tuzağına düşmeğe hiç niyetli değilim.

Bu durumda içgüdülerime uyarak yanınıza gelmemin imkânsız olduğunu anlayacağınızı umarım sevgili babacığım. Her ne kadar sizin açınızdan acılı, benim açımdan da budalaca görünse de yaşantımız bu şekilde sunulmuş bizlere. Tanrı'ya dua etmekten başka yapacak hiç bir şey yok elimizde.

Her zaman dualarımdasınız ve hiç aklımdan çıkmıyorsunuz; benim için gittikçe artan bir değer olan sevgili babacığıma sevgiyle,

DOROTHY.

Basil daha içten ve hakikiydi.

Sevgili ihtiyar,

Bu korkunç haksızlığa kurban gidecek kimselerin içinde en son olarak seni düşünürdüm. Bildiğim kadarıyle dünyanın en iyi yürekli, en cömert insanısın. Şu sıralar seninle tamamen ilgilenemeyişimden dolayı çok büyük üzüntü duyuyorum; provalarla meşgu-

lüz (New Tiyatroda bir hafta sonra 'Bacbeth' sahneye konuyor). Annemin mektubunu aldığım günden bu yana inan ilk defa duygularımı açıklayan bu cevabı yazma fırsatını bulabildim. Şimdi de boş tiyatro salonunda birkaç dakika ayırarak sizlere birkaç satır karalıyorum. Bu sırada sahnede provalar devam ediyor, ben de saç sakal birbirine karışmış vaziyette günlerdir banyo yapamadan, karnımda aceleyle alıştırdığım sandviçin ağrısını hissederek şurada oturuyorum. Her ne kadar yetersizce ifade ettiysem de sana en derin sevgilerimi iletmek isterim.

Birbirimizle pek az konuşurduk, değil mi? Buna rağmen eski günlere döndüğümde aramızda sessiz, duygusal bir anlaşma olduğunu seziyorum. Hayatlarımız tekrar bağışlansaydı, yaşamayı seçerdim! Hayatı sahnede canlandıracağım diye bu zahmetli işle uğraşıp yaşamaktan fedakârlık etmezdim.

Birkaç dakika daha seninle kalmak ve bulunduğun şu güç durumdaki duygularını paylaşmak isterdim, ama sahneden beni çağırıyorlar. Bu durumda üzülerek seni bırakmaktan başka ne gelir..

Şifalar,

BASİL.

Not: Macbeth rolünü üzerine almış bir aktörün gerilimini kimsenin anlayabilmesine imkân yoktur.

Çocuklarından aldığı bu mektuplar Alfred Hunter'ı fazlasıyle memnun etmişti. «Ne güzel ifade etmişler duygularını, değil mi?» İncecik sesiyle inanmak istediği bu sözlerini karısının onaylamasını beklemiyordu; akıllı çocuklarının son mükâfatı olduğunu.

Karısının ise mektupları okuduktan sonra yorumlayamayacak kadar kafası karışıktı. Samimiyetsizliklerini alaylı bir şekilde ifade edebilirdi, ancak bu durumda soğuk ve sahte şefkat gösterilerinin uzun süredir ayrı kalmalarına bağlıyordu. **Onun** çocukları olarak karnında taşıdığı zamanlar kendisine verdikleri duygular, sonra yenilebilir yumuşacık yağ parçaları ve daha sonra uzun bacaklı, uçmağa hazırlanan insan şeklinde düşmanlar olarak hatırlıyordu onları.

Fakat Alfred'e, «Onlara durumu bildirdiğimize çok memnunum,» dedi. «En doğrusunu yaptık. «Prenses Lascabanes'in duyduğu doğruluk anlayışı içinde bu meseleyi kapattı.

Kocasıyle kelimelerin anlamlarını taşıdığı zamanlar konuşabildiği kısa dönemin artık geçmişte kaldığını düşündü; bundan böyle gözleriyle konuşabileceklerdi ancak. Karşılıklı bir güvenli-

liğin doruğuna varmış sayılırlardı; ama tabiî kaybedecek hiç bir şeyleri kalmamıştı artık.

Dr. Treweek hemen hemen her gün Gogong'dan ziyaretlerine geliyordu. Elizabeth Hunter ona bir bakıma minnettar olmasına rağmen doktorun alışılmamış kaba tavrından duyduğu rahatsızlığı tamamen yenemiyordu. Bir defasında kepekleri önlemek için ona bir tavsiyede bulunmamak için kendini güç tuttu.

Dr. Treweek, «Her an bekleyebiliriz artık,» demişti.

Elizabeth Hunter doktorun ölümden söz ettiğini idrak edemeyecek kadar yorgun hissediyordu kendini; kocasının ölümünden söz edildiğini düşünebilmesine rağmen.

Dr. Treweek de bitkin vaziyetteydi. «Beni isterseniz hemen çağırın,» dedi. Elizabeth Hunter ilâçların sinirleri üzerindeki etkisinden artık emindi.

Şaşılacak derecede ölçülü bir sesle, «Kocamın ölümünü bir başkasıyle paylaşmak istememi düşünemezsiniz sanırım,» diye cevap verdi. «Gösterdiğiniz dostluk ve ilgi için teşekkür ederim, ancak bu konuda öncelik hakkına sahip olduğumu sanırım.»

Doktorun kepekli omuzlarına bakarak ellerini oğuşturdu ve «Size duyduğum minnettarlığı inkâr ettiğimi sanmayın, doktor,» diye eklemek zorunluluğunu duydu.

Doktor çamurlu arabasına doğru ilerlerken, «Nasıl isterseniz öyle hareket edin,» dedi. «Bazı kimseler ölümden korkar.»

Elizabeth Hunter korkmuyordu —ne olacakları düşünürken, ne de ölüm günü korkmadı.— Onu soğuklukla suçladılar. Oysa soğuk değildi; öylesine derin bir esrar içine bürümüştü ki saygı içinde davrandığı söylenebilirdi.

O gece yarı dalgın uykusundan uyandı, herhangi bir ses duyduğundan değil, sadece mûcize kabilinden bir değişime katılmak içgüdüsüyle. Sabahlığını üzerine geçirerek kocasının odasına girdi.

Sevgili kocası hâlâ yatağında, onu bekler gibiydi. Sönük bakışları karısının ilk adımı atması gerektiğini ima ediyordu. Elizabeth Hunter mümkün olduğu kadar hafifçe elini onun sararmış yanağına dokundurdu.

Alfred Hunter'in kurumuş dudakları son bir gayretle «**Neden?**» diye gerildi.

Elizabeth Hunter bütün gece aceleyle giydiği sabahlığı üzerinden sarkmış bir halde odadan odaya dolaştı. Bu hareket onu kurtarmıştı. Eskiden sık sık bir dul olarak nasıl davranacağını düşünerek bu saygıdeğer durumundan zevk duyardı. Fakat o anda

ne bir dul, ne bir eş, ne de bir kadındı. 'Alfred'i düşünmeğe tahammül edemiyordu. Birkaç dakika için yatağına sürüklediği 'aşıklarını' düşünmeğe zorladı kendini.

Sabaha karşı aynada kendi yüzünün aksini gördü; yaşlanmış, bitkin ve henüz aydınlanmamış bir ufka doğru bakan çukura kaçmış gözler.

— «Tanrım, ne korkunç olmuşum!»

*
**

Biri, bir hemşire. Bileğinden tutuyordu: Nabzını ölçmeleri bitmek bilmiyordu, ya da...

— «Ne oldu Mrs. Hunter? Rüya mı görüyordunuz?»

Bileğini kavrayan parmakların acısından sesi çok hafif duymuştu. Mary de Santis'di. Görevini yerine getiren bir hemşireden çok ona yardımcı olmak ister gibiydi.

— «Rüya görmüyordum —yaşıyordum—» diye Mrs. Hunter soludu. «Alfred henüz ölmüştü, Dr. Treweek'e telefon etmem gerekiyordu. İstemiyordum bunu. Bir şeyi bilmek başkadır, söylemek başka.»

— «Kıpırdamadan uzanın biraz, bütün bu kötü rüyalar geçecek,» diye de Santis Hemşire öğütledi.

Bir noktaya kadar uygun bir öğüttü bu. Yanıbaşındaki hurma yaprağı bir kasırga şiddetiyle sallanıyordu; ama deniz seviyesindekiler, de Santis Hemşire dahil, bunun fırtınanın bir belirtisi olduğunu anlayamazlar; bir tek sen Warmings'lerin adasına gitmekle bu üstünlüğü kazanmıştın. Dorothy'nin Alman'ı da oradaydı. Alman fırtınanın gözündeki kutsallığı ve sessizliği fark etmişti ama Brumby'den ve kendi hayalindeki fırtınalardan kaçan Dorothy'yle meşgul olmak zorunda kaldığından görüş açısı büyüleyici olmasına rağmen teleskopun ters tarafından bakınca görüldüğü gibi daralmıştı. Dorothy onu kaybetmişti.

— «Doktoru çağırmakla vakit mi kaybederiz diye düşünüyorsun? Asla affetmez bu yaptığımızı. Treweek şefkat gösterilmesinden korkar.»

— «Dr. Treweek'i hiç tanımıyorum,» diye hemşire cevap verdi. «Eğer birine telefon edeceksek Dr. Gidley olmalı.»

— «Gidley mi?»

— «Sevdiğiniz doktor değil mi? Kendiniz seçtiniz onu.»

— «Şişko Gidley!» Mrs. Hunter gülümsedi. «Eğer bakabilseydin kulaklarında sarı bir kir tabakası görürdün. Treweek erkek-

tir; nefret uyandıran, —çirkin ve pis— üstü başı yemek lekeleri ve kepek içindedir. Ama acı çekmiş olduğu belli. Bu yüzden de anlayabiliyor bazı şeyleri. Anlamadığı tek şey erkek üstünlüğü. İşte bu yüzden bir kadın olarak benim başarısızlıklarımı anlamıyor.

— «Düşünmeyin bunları Mrs. Hunter. Sabah oldu.»

— «Sabah olduğunu biliyorum. Geceyi hesaplamıyor muydum?»

— «Size gül getireyim. Hava aydınlanır aydınlanmaz çıkıp topladım onları, kıpkırmızı hepsi.»

— «Oh —güller— evet.»

⁂

Hastası uyuduktan sonra de Santis Hemşire o gece ruhunu aldattığı evin karanlıklarına doğru merdivenlerden kendini zorlayarak indi. Kütüphaneyi geçti; içerde ışıl ışıl yanan lâmbalar geceyi hatırlatıyordu. Işıkları söndürmek üzere içeri girecek oldu, fakat vazgeçerek kâhya kadının o akşamki konuğun sürahisiyle bardağını kaldırmayı unutmuş olduğunu görerek dökülen su lekelerini silmek için bir bez buldu. Böylelikle utancını değilse bile duyduğu şehveti defettiğine inanıyordu. Utancını belki de hiç unutamayacaktı; hele Mrs. Hunter'ın yatağının ayak ucunda onu yakaladığı zaman kurnazca bakışından sonra. Sigara kokusu, viski ve deri kokusu gibi diğer tehlikelere karşı dikkatle ve kayıtsızca kütüphaneden çıktı.

Mutfağa geri döndü. O gün Mrs. Cush'ın günüydü ve gece hemşiresi bazen ondan önce işe başlardı. Temizlikçi Mrs. Cush damar şişliği, kalp rahatsızlığı ve çok sigara içmekten öksürüğü olan bir kadındı. Kocası da saralıydı. **(Mary Hemşire sen gerçek bir dostsun gidersen ne yaparız Mrs. Hunter Lottie hepimiz inanır mısın hemşire babam yine aklını kaçırdı Salı gecesi kendini ocağa fırlatıverdi Donald Mavis ve ben onu dışarı çıkartmak için uğraştık durduk bütün vaktimizi aldı sonra Donald'ın parmağını ısırdı ve o ana kadar sakindim zavallı babamı yara bere içinde görünce ooh hemşire hanım yüzüne bakamadım Mavis oyalanayım diye beni sinemaya götürdü güzel manzaralı ve müziği olan bir film değildi denizaltında kalan bir grup denizcinin hikâyesiydi sinemadan çıktıktan sonra Mavis Lancaster'da kadınlar salonunda bana bir içki ısmarladı, sonra eve gittik Mary Hemşire çünkü çay saati gelmişti.)**

De Santis Hemşire temizlik işlerini üzerine alarak kadının haksızca çektiği çilelere karşı kendince bir bedel ödediğini düşünürken aynı zamanda bu ağır işlerle ve hayırseverliğiyle kendi günahlarını da hafifletmek amacında olduğunun pekâlâ farkındaydı. O sabah üniformasını üzerinden çıkarıp mutfağa gitti ve yerleri silmeğe başladı. Önce köpük köpük suları akıtıp tekrar kovanın içine toplayarak bol suyla sildi. Nereye eğilecek olsa yerler parıldıyordu; kolları, omuzları kuvvetli ve bembeyaz görünüyordu; sütyeni (herhangi bir kaza sonucu) açılacak olsa göğüsleri biraz rahatlayacaktı. Yerleri silmeğe devam ederek aralarındaki ilişkiyi tehdit etmeden gecenin sessizliğini uzaklaştırıyordu. Geceyle birlikte suların arasında kaybolup kendi gizli dünyasına geri dönebilirdi. Bir gece önceki davranışından ister kendi kendine duyduğu hayranlık, ister aşırı duygusallık olsun başarısızlığa uğrayan babasının örneği ve onu insanlığa bağlayan sağlam bağlar kurtarmıştı.

Mary de Santis yerleri silerek lavoboya vardığında omuzları sızlamağa başlamış, dizleri hissizleşmişti. Günahlarına karşı kendi kendine yaptığı eziyetin anlamı da kalmamıştı. Kendisini hücreye kapatılmış bir rahibe namzedi olarak görüyor, yanlış yola saptıkça dört duvar arasına baştan kapatılıyormuş gibi hissediyordu; yine de beceriksizce gayretleri masumların gözünde bir tecrübe olarak adlandırılabilirdi. Sadece Mrs. Hunter biliyordu; belki babası da kendi başarısızlıkları fildişi beyazı tenine aksetmiş olarak onu görmüş olabilirdi. Annesinin azizlerle ilişkisi, sevdiği kimselerin günahlarını görmesine engel oluyordu.

Tövbekâr hemşire arka arka gelirken başını lâvabonun üzerindeki raflardan birine çarptı. Dolgun göğüsleri sarsılarak yerlerine yerleşti. Köpüğü kalmayan gri su ipek çoraplarından dizlerine kadar sızmıştı. Sersemleyerek doğruldu ve ışık vuran bir yağ kabına gözü takıldı. Yağ tabakasının üzerinde yüzen ışık ileri geri kıpırdıyordu, ama elektrik lâmbası gibi zarif görünmüyordu; pencerenin parmaklıklarından günün doğduğunu fark etti.

Hemşire tekrar üniformasını giyip yüzüne maskesini örterek görevinin gerektirdiği gibi düzgün kılığına büründü ve hastasını bir defa daha kollamağa gitti. Hafif bir rüzgâr gri bulutları yukarı doğru kaldırıyordu. Yaşlı kadın nispeten derin ve sakin uykusunda düzenli bir şekilde soluk alıp veriyor, birşeyler mırıldanıyordu. Dudakları aralanır aralanmaz anlaşılır bir şekilde sözler ağzından dökülüverdi. «Hâlâ sadece dikenler, açılmamış tomurcuklar. Bu uzun süren don.» Ani bir hareketle dağılmış saçlarından bir

tutam çekerek, «Sessizlikte birbirleriyle ne güzel konuşuyorlar,» dedi. «Sessizlik.» Kendi kutsal yalnızlığında içini çekti.

Hemşire gecenin bitişiyle ortalığı saran sessizliğe kulak verdi parkın üzerindeki pus günün ışıklarıyle yavaş yavaş dağılıyordu. Evin bulunduğu sıra sıra tepelerin dibinde Elizabeth Hunter'ın rüyasındaki donmuş tomurcukların aksine açmış gül demetleri görülüyordu.

Mary de Santis mutfakta bir makas aradı, sonra bahçeye çıktı. Düşen çiğ vücuduna yapışıyordu; yapraklar nemliydi. Bir gece önceki dipdiri, borazan çiçekleri gün ağarınca büzülmüş penislere benzemişti. Çimenlerin arasındaki tomurcuklar tarh için kesilmişti. Davet edildiği bu masum ayinde eğilip bir yaprak koparttı, ağzına alıp emdi, sonra ısırarak yaprağın ekşi suyunu tattı. Bir kedi bile geçmedi bahçedeki hakimiyetini bozacak. Vicdanı onu tutacak olsaydı kendisini Elizabeth Hunter'a verirken gördüğü bu güller yatıştırırdı onu.

Güllerin yanına vardığında aç bir keçi gibi onları koparmağa basladı. Çiğlerden bir duşun altındaydı sanki. Dikenler ellerine batıyordu. Topukları gübreyle karışmış yapraklara ve ıslak toprağa saplanıyordu. Güllere bu tutkunluğu kafasını kurcalamıştı. Dallarından koparmak üzere eğildiğinde sivri tomurcuklar burnuna batıyor, açmış yaprakları göğsüne çarpıyordu, kırmızı lekeler halinde kalp şeklinde gül yaprakları yerlere saçılıyordu.

Soluk soluğa gülleri dallarından koparmağa devam ederek çimlerin kenarına vardı. Kolundaki sepet ağırlaşmıştı. Ağaçların arasından vuran ışık güllerin üzerindeki çiğ damlacıklarını parlak, tabiî renklerine dönüştürüyordu. Kendi ruhumun ve bedenimin böylesine tabiî bir parlaklıktan uzak, yarı karanlık içinde oluşu üzücüydü. O sırada duyduğu ayak sesleriyle güllerin dünyasından sıyrıldı; yoksa bu onu daha çok üzecekti.

Esmer, çatık yüzlü bir adam soran bakışlarla Enright sokağını tarif etmesini istedi ondan. Hemşireye çok yakından bakıyordu ama davet edici sayılmazdı. Hary de Santis sokağı biliyordu. Sabahın erken saatlerinin verdiği bir zihin açıklığıyle detaylı olarak yolu tarif etti. Adam dikkatle dinliyor, gözlerini hemşirenin gösterdiği tarafa çevirip sonra tekrar gül demetlerinin arkasında gizlenmiş vücuduna döndürüyordu.

Hemşire sokağı tarif ettikten sonra adam gülümseyerek teşekkür etti. İkisi de hem ayrı, hem de aynı nedenlerle gülüyorlardı. Adamın alçak gönüllü, affedilircesine ezik halinden ve gıcırdayan botlarından sadece bu sokağın değil, kasabanın yabancısı oldu-

ğunu ferketti. Kendi küçüklüğünü hatırlattı bu ona; adam belki tahmin etmişti, belki de etmemişti ama dostça bir ifade vardı yüzünde.

Kıyafetine işaret ederek, «Hasta biri mi var?» diye sordu.

— «Pek sayılmaz. Bu evde bakıma ihtiyacı olan yaşlı bir hanım oturuyor da.»

— «Kaç yaşında?»

— «Tam olarak bilmiyoruz. Belli bir yaşa geldikten sonra pek fark etmez zaten. Artık insanlıktan çıkıp ikide birde yanıp sönen bozuk bir lâmbaya benzersiniz. Eğer şanslıysanız daha önce kendinizin ya da başkalarının dikkatini çekmeyen bir noktayı aydınlatabilirsiniz. Bence yaşlılık budur.» Gerçekte hiç de böyle düşündüğü yoktu. Sabahın erken saati ve karşısında bir yabancı oluşu onu böyle konuşturuyordu.

Yabancı onun yaptığı benzetme üzerinde düşünüyor gibiydi. Sonra içtenlikle güldü ona. Mary de Santis çekingen, başını önüne eğdi ve beyaz ayakkabılarının çamurlanmış olduğunu fark etti.

Birden bire görevinin sorumluluğunu hatırlayarak, «İçeri girmem gerek,» diye kaba ve tuhaf bir çıkış yaptı. «Hastamın bana ihtiyacı olabilir.»

Yabancının gıcırdayan botları harekete geçti. «Evet, benim de gitmem gerek.» Bakışlarından onu terk ettiği anlaşılıyordu; döndü, ama son anda ona sanki bir şey kabul ettirmek ister gibi. «Ti ximairoma kanomay!» dedi.

Bu sözler yankılar yaparak hemşirenin içini titretti. Anlamını pek hatırlamasa da annesinin sesini andırarak beyninin içinde uğuldadı bu sözcükler. Patikadan yürürken, merdivenleri çıkarken çan sesleri, kadınların ağlaşmaları ve ayırd edemediği çeşitli sesler duyuyordu.

Geçmiş anılarla zihninin dağılması, hastasını unutturduğu için endişelendi. Dikenlerin ellerine batmasına aldırmadan aceleyle banyodaki bir kavanoza çiçekleri yerleştirdiği gibi odaya girdi. Aynı anda hastası cehennemi uykusundan ağır ağır sıyrılmaktaydı.

Nabzının normal atmasına rağmen hemşire mantıksız bir korkuya kapılmıştı.

— «Ne oldu Mrs. Hunter? Rüya mı görüyordunuz?» diye her zamanki gibi sordu.

— «Rüya görmüyordum, yaşıyordum. Alfred.» Mrs. Hunter'ın soluğu kesilir gibi oldu. «.. öldü.»

De Santis Hemşire hastasına karşı duyduğu üzüntüye rağmen yabancının sözlerini kafasından atamıyordu.

— «Dr. Treweek'e telefon edin,» diye Mrs. Hunter soludu.

— «Dr. Gidley olmalı,» diye hemşire kendi sesini duydu. Son ra umutsuz, «Size gül getireyim. Ortalık aydınlanır aydınlanma·· topladım, kıpkırmızı hepsi.»

— «Oh —güller— evet.»

Hemşire banyodaki kavanozu alınağa çıktı. Parlak güllerin üzerindeki çiğ tanecikleri yerlere saçılmış, kokusu maskesinin altında gerilen burun deliklerine geliyordu.

— «Bakın!» Mary de Santis her şeyi unutmuştu.

— «Evet, görüyorum Mary, bizim güllerimiz.»

O anda Mary de Santis köylü kılıklı yabancının anlayamadığı sözlerini annesinin sesinden duyar gibi oldu. «Nasıl güneş doğuyor!»

Şu kastediliyordu: Güller parlıyor uyukluyor yeniden doğuyor toprağa bağlı vücutlarını şerefli fakat başarısız bir gayretle sonuna kadar götürmeğe çabalıyorlardı.

— «Evet, bizim güllerimiz,» diye Mrs. Hunter tekrarladı.

Mary de Santis bunu da şöyle yorumladı: Biz kibirli mükemmel ve günahsız, ya da sahte azizler kusurlarımızdan tekrar yargılanmak üzere kurtarılacağız.

A L T I

Klüp müdürü prensesi karşılarken salonun çok neşeli olduğunu gösterdi. Madame de Lascabanes de öyle kabul etti; çiçekli elbisesi (yeşil ve bej) ve cesurca çizilmiş sıtma ağaçlarıyle bir manzaranın kopyesi rahatsız olduğu yabancılığını büsbütün ortaya çıkartıyordu. İyice gözünü korkutan beyaz bir telefon vardı; Moreton Drive'dan dürüst avukat Arnold Wyburd tarafından uzun bir gecikmeyle gönderilen eşyalarının gelmesi onu rahatlatmıştı. Diş macununu bile açmak sinirlerini yatıştırıyordu; bu arada hizmetçiden başağrısı için bi ilâç istemişti. Evet, kendini daha iyi hissediyordu.

Kaçmak istediği fakat korktuğu hatırlatılmadıkça; etrafında dolaşıp duran kâhya kadın ve Aziz Chiara Hubert'in mumyalanmış başı **elle a quand même une influence extraordinaire** kıskanç Fransiskan rahibinin de onun sözlerini **vouz savez c'est une tête quelconque que les coeurs se sont procurées pour en tirer profit** diye çürütüşü. Dorothy de Lascabanes aşağı kata yemeğe inerken asansörde tek başına zavallı annesi için biraz sızlandı.

Yemek salonunda bir farklılık hakimdi. Altı yedi tane yüzü pudralı hanımefendi gözkapaklarını indirmiş önlerindeki pilici ya da pişmiş elmaları çiğnemeden yer görünürken öte yandan beyazlar giymiş emektar hizmetçi kendi sofrasına kabul ettirilmesi beklenen şeref misafirine yer gösterdi. Dorothy Hunter teşhir ediliyordu sanki, önündeki çatal bıçaklarla ve Kraliçe Elizabeth'in gül koncalarıyla. Bir müzik aleti çalacakmış gibi çatal bıçağına uzandı ve gözlerini boşluğa dikerek oturdu.

— «Zavallı Madge,» diye kibar hanımlardan biri sofranın havası eski haline döndükten sonra fikrini ileri sürdü.

— «Ya, rutubetten,» diye arkadaşı onayladı. «Madge de enerjisini ve zamanını çok bol harcar.» Kendisinde benzeri bir itici kuvveti bastırmak için olsa gerek, ikinci hanım çatalına ekmek sosunun yağından sadece çok az bir parça koydu.

Üçüncü bir hanımefendiye cesaret vermiş olacak, o da pişmiş elmasından ağız dolusu bir lokma atıştırdı ve öksürmeğe başladı. Öksürdükçe öksürdü. Bu rahatsızlığına aldırmamakta inad ediyordu. Dorothy kadının burun deliklerinden bir an için fışkıran şurup suyunu görerek şaşırdı ve kadın aynı anda şurup suyunu burnunu çektirerek geri yuttu.

Oh, annen 'klüpte' olsaydı da senin yerine birşeyler ısmarlasaydı. Ya şurubun suları senin de burnundan fışkırırsa, ya da ekmek sosundan yaşlı hizmetçinin kar beyazı yakasına damlatırsan?

Ya da bir çığlık atıverirsen.

Hizmetçi kadın yemek listesini verdiğinde Dorothy okuyamadığı satırlara göz gezdirdi; gözlüklerini odasında bırakmıştı. «Eğer zahmet olmazsa canım ne istiyor biliyor musunuz?» dedi. «Az pişmiş bir koyun pirzolası. Pembe ve kanlı olsun.»

— «Tabiî hanımefendi, tabiî.» Hizmetçi kadın dehşete düşmüş görünüyordu; bir reverans yapacak oldu ama sadece hafifçe eğilebildi.

Sofradakiler irkilmiş inekler gibi başlarını kaldırıp baktılar.

Prenses de Lascabanes kendini haklı çıkartınayı başaramadı; **le mutton chop** çok önceden belki de Bangkok'ta uçak değiştirdiğinden beri yabancı özelliğini kaybetmişti. Dorothy Hunter'ın yaptığı gaftan sonra bir sessizlik oldu. Küçücük bir kız çocuğunu içten fakat kelimeleri eksik söyleyerek **hayır babacığım yanmamış sadece az yanmış** derken pirzolanın kemiğinden tutan haliyle gözünün önüne getirişi bile işe yaramamıştı.

Konukların çoğu yemek salonundan çıkmış olmalarına rağmen bir kaç kişi hizmetçinin Prenses Thingumabob'a pirzolasını getirmesini bekledi: Gogong'lu Hunterlerden biri.

Bu arada Prenses'in iştahlı görünecek zevki bile kalmamıştı. Et geldiğinde çok kırmızı ve çok yağlıydı; **en effet ecoeurant ce chop australien;** bunu öğrenmek kaynanasının içini eritecekti muhakkak ki.

Ağız dolusu dereotu yiyerek bir bardak su içtikten sonra Dorothy parçalanmış pirzolasını itti. «Teşekkür ederim, başka bir şey istemiyorum,» diyerek gülümsedi ve kadına üstelememesi için yalvarırcasına baktı.

Misafir salonunda kahve içmek, yemek salonunda yemek yemekten daha sıkıntılı bir imtihan olabilirdi. Nereye oturacağı meselesi çok önemliydi, çok uzağa otururşa gücenebilirlerdi, ama yine de çok yakına oturmaması gerekiyordu. Sonunda iki katı koşarak kendini yatağına attı. Orada gecenin bütün yorgunluğu birdenbire geçiverdi. Çok iyi bildiği 'Parma Manastırı' ile dönüşünün nedenlerini hatırlayarak daldı. Eve ait anıları onu rahatlatıyordu; diyelim kısa bir süre sonra bitecek olan diş macunu tüpü, ya da can sıkıcı avukat.

Durumu açıkça ortaya koyalım: Annem olan yaşlı kadının önemli bir tutar sayılan parasına sahip olmak için gönlünü almağa geldim. Kendisini içtenlikle sevdiğime inandığım zamanlar olmuştu —aynı zamanda da nefret ettiğim— (Oh Tanrım! Hem de nasıl!) Bu yüzden gönlünü alamazsam zorbalık etmem affolunabilir, çünkü kendisi zorbanın âlâsıdır ve yeşim taşı deniz grisi adaya ziyaretinin nefretle hatırladığım anısı yeşim taşı yeşilden daha keskin bir renktedir eğer annesi daha önce bunu düşünmemiş olsaydı **şu Pasifik adalarının komik bir şekilde bayağı bir yanı var öyle düşünmüyor musunuz. Profesör yani deniz tıpkı reklâmlarda olduğu gibi yeşim taşı renginde bulutlu gri günler daha rahatlatıcı.** Anne gösterişli bir açıklama yapmak üzere mumları yakıyordu her konuda baş vurulan bir kimse olan profesörün adı EDVARD'dı 'V' ile yazılıyordu. Annen gibi onun yanında bu harfin üzerine basmazdın güneşten pul pul beyaz lekeler olan yüzüne kötülemek gibi olurdu onun yaptığı.

Yarı uykusuz prenses yatağın içinde düğümlenmiş bir et ve kemik yığını şekline gelinceye kadar bacaklarını kalçalarına doğru bükmüş, yatıyordu.

'V' ile yazılan Edvard ormanlardan söz ediyordu. Brumby adasının yağmurlu ormanları olsun, Norveç'in lâdin, üvez ve çam

ağaçlı ormanları olsun, hiç birinin önemi yoktu. Diş budakların, kerestelerin de öyle. Akşam karanlığında kumsalda koşan vahşi atlar yüzünüze at kılı kamçılarla kumları savurur. **Profesör korkmayın** sadece ellerin kenetlenmiş, vücutların birleşmiş olduğu böylesine elektrikli bir anda kürek kemiklerim inip kalktıkça göğsünüzü dövebilir.

Profesörün yakaladığı balığı annenin pişirceğine ve yabani çöre otlarıyla bezenmiş bir tabakla sofraya getireceğinden emin olmalısın az önceki elektrikli an yelesini sallayarak dört nala karanlığın içinde kayboldu; yeter ki annenin balıklarında kum tadı olsun.

Prenses uykusunda koskoca bir nohutu çiğnemeğe devam ediyordu. Ne gönül almak, ne de zorbalık etmek, ya yaşlı kasını öldürürsen, anneni? Yaşlı insanlar için para artık mümkün olmayan ve arzu edilemeyen geçmiş zaferleri hatırlatmaktan başka ne anlam taşır? Bir öldürme olmayacak tabiî, bir şok, cinayet değil. Kesinlikle değil. Cerahat çıkacağını bile bile hamam böceğini ezer mi insan? Basil ezebilir: Ünlü bir aktör olan dahî erkek kardeşim neden geldi, neden Mr. Wyburd söylemiyor ama ben biliyorum, öyle değil mi Basil ve Doroth —iki kardeş— Elizabeth Salkeld'in mağarasında pusuya yatmışlar. Annenin karnında kıvrılıp süresiz orada kalabilirdin ama seni silâhsız dışarı atıverdi. Basil'i değil, o elinde sopasıyle doğdu senin tutucu tarafların ancak Alfred'den geçmiş olabilir. Ana caddenin Gogong'un öteki tarafına kıvrıldığı meydanda şekilsiz bir heykel yazıtı ve yeleğinin kıvrımları hiç değilse onun adına konuşuyor zavallı Bill Hunter BABACIĞIM.

Siz de bir baba olarak bana hatırlatmak için bu gazete küpürunu göndermek inceliğini gösterdiğinize göre babamı anlatacaksınız değil mi Mr. Wyburd.

Prenses kımıldandı. Soracağı pek çok şey olmasına rağmen avukatın bu denli canını sıkmasına pişmandı, fakat babalar affederdi bize böyle anlatıldı karakterini ve hareketlerini bağlayan pembe kurdeleyi çözerken senin gösterdiğin kadar titiz 'V' ile yazılan Ervard kadar prensip sahibidir Arnold, ancak bütün meseleleri gözönünde bulundurarak açıklama yapar hepsi bütün açıklığıyle ortaya döküldükten sonra avukat sadece iyi bir insanın Alfred'in karısıyle evlenebileceğini açıklamağa hazırdır.

Oh babacığım babacığım onun çektiği acılar için ağlamak istiyordu yalnızca avukatın sütlü uzun şeffaf derisinin altında şiş-

kin damarlı sarkık hayalarının bacağına dokunuşuyla teselli buluyordu.

Princess de Lascabanes Mr Wyburd'un karanlıkta mavi damarlı dimdik penisini görünce şaşkınlıkla yatağın içinde otururak ışığı yaktı; rüyasındaki avukatın yerine aynada kendisini gördü. Göğüsleri sandığından daha zayıf ve sarkık görünüyorlardı karanlık aynadan; incecik dudakları aralanmıştı; gerçeğin bir kâbus gibi çöken rüyasından daha iğrendirici geldiği söylenemezdi.

⁂

Dorothy bu korkunç geceden sonra yatak odasında bir aspirin yutarak günah çıkarıp çıkartmaması üzerinde düşündü. Ama kime? Üstelik Sydney'de. İsimsiz bir İrlandalı köylü ruhundaki yaraları takdir etmeyeceği gibi onu küçümseyebilirdi. İsmini bilmediği birine günah çıkartmanın özel durumlarda pek de güvenilir bir rahatlatma olduğunu düşünemiyordu. Bu da özel bir durum değil miydi işte? Ama mutlaka ruhunu rahatlatan kişinin kimliğini bilmek isterdi. Gözleri yaşlı sevgili Abbe Passebosc'u pişmanlıkla hatırladı ve annesini düşünerek bir kat daha üzüldü. Annesi bu utanç verici rüyanın kurtlarını ne yapar ne eder temizlerdi. Dorothy çarşafa sarındı. Asla! Cerahat de çıksa hamam böceğini ezmek daha iyiydi.

Kahve istemek için başucundaki zili çaldıktan sonra bir gün önce başına geleceğinden korktuğu şey oluverdi: Beyaz telefon infilâk etti.

— «Günaydın, madame. Adetlerinizi bilmiyorum, sizi rahatsız ediyorsam bağışlayın.»

Prenses, avukatı gösterdiği resmiyetten tanımış ve rahatsız olmuştu; karşısındaki aynaya vuran aksine bakmamağa çalıştı. Ne söyleyecekti? Az önce vücutları sözlerin ifade edemiyeceği bir şekilde birleşmişti.

— «.... kardeşinizin ve sizin bir araya gelerek Mrs. Hunter'ın durumu hakkında görüşmenizi sağlayacağım. Sizin planlarınız nedir madame?»

Onun planları mı? Annesinden ayrıldığından beri kendi planlarını başka birinin, bir erkeğin yapmasını beklemişti hep. Eğer babası değilse de yaşlı avukatı onun adına plan yapamıyorsa kim yapacaktı?

Beceriksizliğini gizlemek için Kraliçe Elizabeth'inkini andıran

pırıl pırıl bir sesle, «Bana Dorothy demenizi isterdim Mr. Wyburd,» dediğini duydu.

Avukat bu teklifi memnuniyetle karşıladı fakat aynı şekilde bir teklifte bulunmadı, çünkü ne de olsa epeyce yaşlıydı ondan. «Teşekkür ederim, Dorothy, memnuniyetle.» dedi. «Esasında karım ve ben eski günlerden kalma bir alışkanlıkla senden söz ederken hep ilk adını kullanırız zaten.»

Bu konuşmalar sırasında avukat onun plânlarını sorduğunu unutmuş değildi; sustu ve beklemeğe koyuldu.

Dorothy umutsuzca söze girdi: «Şey.. önce anneme kısa bir ziyarette bulunmak istiyorum.» Bu ziyaretin kısa oluşu esas maksadını belli etmemek içindi. «Bugün öğlene doğru kimseyi tanımadığım ve yapacak hiçbir işim olmadığına göre - emrinizdeyim.»

Avukat genç kadının kendini böylesine teslim edişine karşılık duygusal bir tepki göstermeyecek kadar tedbirli bir kimseydi; fakat Dorothy bir 'hiç' olduğunu çok acıklı bir şekilde ifade etmişti.

Mr Wyburd, Basil'in de bulunması kaydıyla onbir buçukta kendi yazıhanesinde buluşmalarını teklif etti.

— «Evet, evet, Basil'in de bulunması kaydıyla tabii ki.» diye Dorothy istekle onayladı.

Ama erkek kardeşiyle anneleri hakkında böyle rastgele konuşup görüşmeleri 'tabii' miydi? Basil onun merhametsizce planlarını gözünü kırpmadan kabul edecek karakterde bir insandı. Yoksa avukat bu gizli planın kokusunu mu almıştı? Bu çok kötüydü; ama daha beteri müşterisinin uzun süredir ıstırap çeken çocuklarıyla paylaşacağı inandırıcı, **kanuni** bir çözüm yolu bulmuş olmasıydı. Hilekâr Wyburd rolünü oynayabilirdi pekâlâ.

Madame de Lascabanes telefonu kapadıktan sonra kendini çok perişan ve yalnız hissetti. Avukatın hilekârlık yapacağından değil, bir adaletsizliğin kurbanı olarak kendini haklı çıkaracak yerde kurbanlık koyun yerine koymayı tercih edişinden; aşırı parlaklık bir mücevherin sahte olduğunu gösterir. Kendisini alçakça bir ışık altında görerek avukatı unuttu.

Beyaz telefonun tekrar çalmasıyle her şeyi unutuverdi —hem de çabucak—. «Prenses'le mi görüşüyorum, Prenses de Lascabanes?» Fena bir giriş değildi.

— «Evet benim.» Arayan kimseden kaçmasına imkân yoktu —ancak açıktan açığa yalan söylemesi gerekirdi. Zaten bu yatak odasında tek başına bile kendinden kaçması imkânsızdı.—

— «Ben Cherry — Cherry Cheeseman, yani Bullivant'tı eskiden.»

— «Cherry! Sen misin!» Sahte heyecanını bir sessizlik izledi: Cherry Bullivant Cheeseman'ın soluğu bronşitli gibiydi ya da sıkı bir korse giymiş gibi. Belki de çok çabuk atılmıştı.

Prenses bayağı bir giriş yaparak, «Beni bulabilmen ne kadar akıllıca.» dedi.

— «Fakat Dorothy herkes biliyor. Bütün gazeteler yazdı.»

Dorothy Lascabanes'in kaşları çatıldı. «Le Mond gazete mi Paris'te bıraktığımdan beri hiç gazete okuduğum yok.»

Garip sessizliği bozan Cherry oldu. «Ama sanırım G.P.O.'nun dışında bir bayiiden bütün yabancı gazeteleri alabilirsin, Dorothy. G.P.O.'yu hatırladın mı şekerim?»

Yardımsever Cherry kendini gelişi hiç de hoş karşılanmayan bir hayaletin yerine koymuyordu tabii; hayaletler hiçbir zaman asılsız değillerdir. Cherry Bullivant pek çok olayın ilk tanığı olmuştu: Crillon salonunda İlk (tesadüfi) Karşılaşma; muhtemel olmayan nişanın ardından yüzüğü ilk gören de o olmuştu; Mrs. Bullivant Metodist korkulara kapılmasaydı gelinlik giydiğinde eteğini tutan yine o alacaktı. Cherry adına uygun, tatlı, güzelce esmer ve gösterişli bir kızdı. Üstelik çok pratikti: **Bir karara bağlanmasını istemen doğru olmaz mı?** diye sormuştu. Gösterişsiz ve çekingen bir kız olan Dorothy de pratikti ama gözü açılmıştı: **Kararı verecek olan benim Cherry, görmüyor musun?** Bu denli varlıklı olmasaydı da Cherry Bullivant gibi tatlı bir kız olsaydı bu ideal erkeğin dikkatini çekemeyeceğinden emindi. Çok azimli bir insandı, onu tanımayanlar inatçı olduğunu sanırlardı. Hubert de onun bu azminin aşk olduğunu hiçbir zaman anlayamamıştı. Tıpkı huysuzluğa, titizliğe aklı ermediği gibi. Evlilik bağlarını koparan onun kötü huyluluğundan çok Dorothy'in cinsel ilişkilerindeki hassasiyeti ve ince düşünceliliğiydi. **Oh, Cherry neden bana telefon ettin?** Lunegrade'e gelin olarak gelirken kendine güveni tamamen sarsılmış olan Dorothy Hunter gözlerini halıya dikmiş, kaçacak bir delik arıyordu.

Mrs. Cheeseman hırıltılı sesiyle, «Seni ne zaman göreceğiz Dorothy, şekerim?» diye telefonun öbür ucundan üsteliyordu. «Douglas bütün bu okuduklarından ve duyduklarından sonra seninle tanışmak için sabırsızlanıyor. Warrawee'de bir akşam yemeğine ne dersin?»

Mrs. Cheeseman orta yaşlı bir kadının rahatlığı içindeydi. Dorothy de Lascabanes ise hâlâ **au fond** sinirli bir genç kız gibi.

«Çok memnun olurum, Cherry — bizbize, rahatça konuşabileceğimiz bir yemek yeriz.» Oysa karşısında onu dinleyen bir insan kalabalığı olmadıkça konuşmayı hiç istemezdi.

Mrs. Cheeseman, «**Küçücük** bir yemek olur.» diye sözünü tutacağını belirtmek için sesini alçalttı.

Dorothy de Lascabanes o sabah annesine giderken yol boyunca bir kırıklık hissetmişti. Bir gün önceki pus tamamen dağılmış, yerini parlak bir güne bırakmıştı; taksi dönemeçleri öylesine cesaretle alıyordu ki Dorothy henüz yaşadığı için kendi ustalığıyla övünebilirdi. Küçüklüğünü geçirdiği fakat artık hiç bir zorunluluğu kalmayan bu küçük kasabaya doğru yaklaşırken ömründe duymadığı bir özgürlüğü tadıyordu. Evet, özgürdü ama rahatsızlığı devam ediyordu. Baştan aşağı bir kontroldan geçmek istemişti. Annesinin hemşirelerinden birine de danışabilirdi —ama bunu yapacağı yoktur, eğer bedenen bir rahatsızlığı çıkmazsa çok budalalık etmiş olurdu— büyük bir ihtimalle de böyle bir rahatsızlığı yoktu.

Hastalığını bir silkinişle üzerinden atmağa çalıştı.

— **«Mais qu'est-ce qui vous prend? Vous êtes fou?»** Taksinin tavanına çarpan yolcu bağırdı.

Kimin **'fou'** olduğu önemli değildi; şöför ya da yaşlı yaya —caddeyi geçmekte kararsız, bembeyaz yüzlü, masmavi gözleri nin altında torbalar—.

Prenses, «Hasta mı? Ya da içkili?» diye bağırdı. (Ya beyni parçalansaydı?) Ani sarsıntıyla korkan prenses aşırı bir fazilet duygusuna kapılmıştı.

Şöför de ensesinde bağıran yolcunun sesinden korkmuştu; allahın belâsı heyecanlı yabancı karı.

İçlerinde sadece içkili, hasta ve büyük bir ihtimalle sadece yaşlı adam kibarca yoluna devam etti.

— «Nasıl yapabilirler bunu?» Şu yaşlılar ne kadar pis, kötü kokan, korku verici insanlardı: Prenses de Lascabanes aşırı faziletli ve dürüst bir insan kılığına bürünmüştü.

Öte yandan şöför öfkeyle, «Sokakları güya temizliyorlar!» diye bağırdı. «Pisliğin yarısını ortada bırakıyorlar böyle!»

Dorothy Hunter'ın hastalığı, hastalığı değil rahatsızlığı geri geldi: kendini muhtemelen bir cani gibi hissediyordu.

Moreton Drive'a doğru karşıdaki parktan altın rengi bir bulut halinde huzur yayılıyordu. Annesinin bahçesinde kuşlar cıvıldıyordu. Bir ağacın dalına asılı bir çömleğin içine biri yem koymuştu onlara. Serçeler, ispinoz kuşları uçuşuyordu. Sallanan çöm-

leğin içinden yemler etrafa saçıldı. Ağacın altındaki çimenlerin arasından birkaç tane mavi güvercin kaçıştı.

Oh, bunu hiçbir zaman unutmamalıyım; kuşların hafifçe kanatlarını çırparak uçuşmaları. Patikadan yürürken prenses kendi kendine umutsuz bir öğüt verdiğini biliyordu: mükemmel bir an yakalayabilirmişsin gibi; sanki ölümle döllenme aynı anda cereyan eden olaylar değilmiş gibi.

Kapıyı kâhya kadın değil, hemşire açtı. «Değer biçilmez bir sabah, değil mi mad — **dahm?** Değer biçilmez.» diye bulduğu sıfatı gururlanarak tekrarladı. «Artık ruhubetli havaların sona erdiğini kabul edebiliriz. Anneniz çok rahat edecek. Rutubetli havalar yaşlılara pek yaramıyor.» Badgery hemşirenin yüzünden sadece yaşlı hastasına değil asabi, tecrübesiz bir kız olan ziyaretçisine de mesleki bir yakınlık duyduğu anlaşılıyordu.

Dorothy kuru kuru öksürdü; kadınlarda belli yaşlarda görünen kanser belirtileri için danışacağı hemşire bu değildi. «Kuşlara yem veriyorsunuz galiba.»

— «De Santis Hemşire her gün gitmeden önce kuşlara yem verir. De Santis Hemşire çok iyi yüreklidir.» Badgery Hemşire'nin altın çerçeveli gözlüklerinin altından sözlerini onayladığı her ne kadar anlaşılıyorsa da meslekdaşının 'iyi yürekliliğine' sadece kuramsal bir hayranlık duyuyordu. 'İyi yüreklilik' insanı duygulandıran bir kuramdı.

Badgery Hemşire hastasının kızına yol vererek geri çekildi.

— «Annem **iyi** mi?» Sinirli bir ses tonuyla sorduğu soruda gereksiz bir abartma seziliyordu; Dorothy bile sorusunda bir uğursuzluk sezinledi.

Badgery Hemşire neşeyle gülerek ona yol gösterirken, «Daha iyi değil.» dedi. «Mrs Hunter enerjisini harcamaktan kaçınıyor.» Baldırları topluydu ama adımları hafif ve uçar gibiydi.

Bütün bunlar prensesin içindeki sıkıntıyı artırmıştı. «Yatalak bir kadın için işe yaramaz koskocaman bir ev!» diye içini çekti. «Ve bir sürü iş.»

Badgery Hemşire, «Sevdikten sonra hiçbir iş ağır gelmez insana.» diye omuzunun üzerinden dönüp cevap verdi. «Hepimizin Mrs. Hunter'a bağlılığı ve sevgisi olduğunu hiç bir kuşkuya düşmeden rahatlıkla söyleyebilirim.»

— «Mesele bu değil. Sadece kâhya kadının yorgunluğunu düşünüyorum da..»

— «Mrs. Lippmann öylesine yüksek ruhlu bir insandır ki, yaptığı hiçbir iş ona ağır gelmez.» Badgery Hemşire'nin her cümle-

nin sonunda soluğu kesilecekmiş gibi geliyordu ama bir türlü kesilmiyordu. «Hem sonra Mrs. Cush ona yardımcı oluyor, haftada iki defa temizliğe geliyor. Bazan gelemediği de oluyor. Bugün gelmesi gerek, gelirse tabii. Mrs. Lippmann dişçiye gitti.»

Dorothy Hunter bir kişiyle karşılaşmaktan kurtulmuş olduğunu düşünerek memnun oldu; özellikle bir Fransız olarak kâhya kadının Yahudi oluşunu küçümsüyor, dolayısıyla hiç hoşlanmıyordu kendisinden.

— «Zavallı Mrs. Cush! Kocası saralıdır»

Belki de Badgery Hemşireye kanser belirtileri ve bir kontrol yaptırmak istediğinden bahsedebilirdin.

Fakat sara!

Badgery Hemşire, «Henüz burada olmadığına göre Mrs. Cush bugün gelmeyecek anlaşılan Redfern'e onu alınağa giden kiralık araba da gelmedi.»

— «Qu'est — ce ce...? Kiralık araba mı?»

— «Evet. Mrs. Hunter iyi yürekli bir insan olarak zavallı Mrs. Cush için hiç değilse bir araba göndermeyi gerekli buluyor. Kadıncağızda zaten damar şişkinliği var, bir de saralı kocası.»

Annem aklını mı kaçırmış? Madame de Lascabanes tam yatak odasının kapısında kendini tutmayı başardı ve sadece, «Sara hastalığı korkunç bir şey olmalı —çok korkunç—.» dedi ve boynundaki incilerine dokundu.

Sonra Badgery Hemşire oda kapısını açtı. Dorothy inabede kabul edildi. Hubert ile Asisi'de gördükleri gibi yaşlı kadının başı hâlâ yastığın üzerindeydi. (O gece Hubert'in olağanüstü bir inceliği vardı. Seni kolları arasına almış, duygusallıktan uzak da olsa bu türbede paylaştığınızı hissetiğin saygıyla saçlarını okşamıştı.)

Mrs. Hunter gözlerini araladı. «Bizi yalnız bırak, Badgery.» diye emretti. «Kızımla gizli konuşmak istiyorum —Lascabanes Prensesiyle—.»

Hemşire burkulmuştu ama emredileni yaptı.

Dorothy dizlerinin çözüldüğünü hissediyordu. Bir an için olduğu yerde yığılıp kalıvereceğinden korktu, ama annesinin başucundaki sandalyeye kadar yürümeyi başardı.

— «Anneciğim!» diye içten bir sevgi gösterisiyle atıldı. «Sana gelirken birşey getirmeliydim.»

— «Ne?»

— «Bir hediye.»

— «Saçmalama. Artık çok geç, çok yaşlandım. Her ne kadar öleceğim anlamına gelmese de yaşlandım artık.»

— «Gece nasıl geçirdin?»

— «Oh! Rüya gördüm.»

— «Ne gördün?»

— «Kocamı.»

— «Benim de babam olduğuna göre onu benimle paylaşmaz mısın?»

Mrs. Hunter duymamazlıktan geldi kızının bu sorusunu.

— «Umarım güzel bir rüyaydı,» diye kızı üsteledi.

— «Hem güzeldi, hem değildi.» Nefesi daralmış gibi hırılda mağa başladı. «Oh Alfred — yüzü! işleri — boynu — birdenbire kasıldı kaldı. Öldüğünü böyle anlamıştım.»

Dorothy de Lascabanes'in çorak yüzünden sel gibi gözyaşı boşandı.

— «Sana birşey söyleyeceğim.» Mrs. Hunter'ın sesi dinleyicisini bir itirafta bulunacağını beklemesi için uyardı. «Yıllarca onu sevemedim, sadece saygı duydum. Sonra da — sonra da yeteri kadar sevmedim onu. Beraberliğimiz boyunca penisine elimi dokundurmadım. Dokunabilmek birşeyleri gösterirdi, değilmi?» Ellerini çarşafın üzerinde, ender bir çiçeği kopartıyormuş gibi gezdirdi; dudakları gerildi, çıplak damakları göründü. «Yoksa fahişelere yaraşan bir davranış mı olurdu ona dokunmak?»

Prenses de Lascabanes dehşet içindeydi; annesine cevap veremedi : Bütün iyi niyetleri her hareketiyle biraz daha kayboluyordu.

Fakat sonuç olarak karşısındaki zavallı yaşlı bir kadındı. Onunla konuşmasını sürdürmeyi denedi.

— «Ben de kötü bir gece geçirdim.»

— «Biliyorum bunu.»

— «Nasıl biliyordun?»

— «Zaten sinirli bir yaradılışın vardır. Bir klüp odasında rahat edemiyeceğini biliyordum. Yemek salonundaki kadınlar seni ürkütmüştür.» Dorothy tam itiraz edecekken annesi, «Uyuyamadığına göre koskoca geceyi nasıl geçirdin?» diye sordu.

— «Oh, biraz okudum, sonra düşündüm.»

— «Ne düşündün?»

— «Bilmem. İş meselelerini, tanıdığım bazı kimseleri.» diye Dorothy dikkatle devam etti.

— «Parayı ve aşıklarını.» diye Mrs. Hunter hülyalı bakışlarla ekledi.

Prensesin taktığı inciler bir dizi bilardo bilyesini andırıyordu; kulakları sağır edercesine birbirlerine çarpıyorlardı.

— «Dün gece ne okudun?» Annesinin elinden kurtulmak kolay değildi.

— «**'Manastır'ı**.» Dorothy **tout court** cevap verdi.

— «Babanın en sevdiği kitaptı **'Parma Manastırı'»**

— «Öyle mi? Ama sen nereden biliyorsun?»

— «Onu tanımağa başladıktan sonra çok şey öğrendim. Özellikle bunu : Sayfaların arasında kırıntılar, kahve lekeleri vardı. Bunları sevdiğini söylüyordu. Son haftalarda beraberce okuduk 'Parma Manastırı'nı. O kadına hayrandı.»

— «Hangisine? Clélia'ya mı?» diye Dorothy umutla sordu.

— «Hayır, ötekine — düşese.»

— «Onun zaman zaman dürüst olmadığını düşünmüşümdür.»

Dorothy annesinin yüzünde bir yorgunluk belirtisi aradı. Fakat o sabah sanki Elizabeth Hunter'in kafasının içinde çelikten tekerlekler dönüyordu.

— «Herkesin dürüst olmadığı zamanlar vardır. Cinayet işlemek, sahte çek vermek gibi şeyleri kastetmiyorum —kişinin kendi kendine dürüst olmayışından söz ediyordum. Sansaverina'nın da güzel bir kadının olduğundan daha fazla dürüst olmadığı söylenemez— ya da bir mücevherin. Bir zümrüt daha az güzel değildir, öyle değil mi? İçindeki yarıkla?»

Yorulan Dorothy olmuştu; Düşünemiyorum.» diye mırıldandı. Düşünceleri, amaçları (ki bunlar dürüst olmadığı şeylerdi) beyninin içinde çalkalanıyordu.

Hiç değilse içine düştüğü durum annesinden daha dürüstçe nefret etmesine yaramıştı.

— «Arnold'u nasıl buluyorsun? Kötü mü?»

Neden Arnold'u sormuştu? Evet, Dorothy annesinden nefret ediyordu.

— «Yoo.» diye Dorothy ciddiyetle cevap verdi. «Mrs. Wyburd'un dürüst olduğunu söyleyebilirim artık.»

Mrs. Hunter güldü. «Doğru.»

Ve Dorothy, bir gece önceki rüyasını tekrar gözünün önünde canlandırdığı için annesinden nefret ediyordu.

Badgery Hemşirenin elinde bir tepsiyle içeri girmesi onu rahatlattı.

— «Tamamen unutmaktansa geç getirmek daha iyi. İşte **kaynamış** yumurtanız. Krema ve biraz da yeşillik koydum. Hepsini kendi elimle hazırladım, çünkü zavallı Mrs. Lippmann'ın dolgusu düştü, dışçiye gitmek zorunda kaldı.» Badgery Hemşire prensese

öyle bir bakış fırlattı ki, Dorothy bu iğrenç hemşirenin sadece tesadüfen tanıştığı bir kimse olmadığından şüphelendi.

Mrs. Hunter, «Biliyorsun, yumurtadan nefret ederim.» dedi. Çenelerini sıkılarak yemiyeceğini belirtti.

— «Konyak seviyorsunuz, değil mi? Size faydalı olan yumurtanızı yerseniz kahvenizin içinde konyak var.»

Çenelcri açılan yaşlı çocuğun uçuklamış dudakları umutsuzca kıpırdandı. «Ama konyağa **ihtiyacım** var.»

— «Besleyici yumurtalara da ihtiyacınız var.» diyerek Badgery Hemşire yaşlı kadının önlüğünü taktı.

— «Ateş sönmek üzere — ateşe ihtiyacım var.»

— «Ama neden? Yaz mevsimindeyiz.»

— «Esinlenmem için.»

— «Yumurtanızı yerseniz esinlenebilirsiniz. İçindeki fosforu düşünün.»

— «Bütün hemşireler aynı.» Betty Salkeld zorla ağzına verilen yumurtayı yuttu. «Kate Nutley'in hemşiresi de eğer balığın başını yemezse karamelasının üstüne krema sürmesine izin vermezdi.»

— «Onda da fosfor var tabii!» Badgery Hemşire haklı olduğunu her zaman bilirdi. Ve hastasının ağzına bir kaşık daha yedirdi kendini kutlayarak. «Kate Nutley'e sonra ne olduğunu anlatmadınız bana.»

Mrs. Hunter yumurtalı karışımı ağzında yuvarlayarak, «Bilmiyorum.» diye homurdandı. «Tabii biliyorum aslında. Onu delirtmiş olmalılar sonunda.» Buna hemşire ile hastası birlikte güldüler.

Prenses de Lascabanes böylesine tiksinti duymamıştı. Kalktı. Belindeki lastik onu rahatsız ediyordu. Onların davranışından sonra hiç çekinmeden çıkarttı.

— «Kahve ister misiniz mad—**dahm**?» Fazlasıyla meşgul olan hemşire omuzunun üzerinden onunla ilgilenmeyi ihmal etmedi.

— «Teşekkür ederim, hayır — Hemşire.»

— «Dorothy banyoya gidiyor.» diye fısıldayan Mrs. Hunter doğru yöne bakıyordu.

Öylesine beklenmedik bir çıkıştı ki, odadakilere ancak bunu düşündürtebilirdi: prensesin istediği de buydu. Hattâ sifonu uzun uzun çekmeyi düşündü fakat gerçekçi detaylar üzerinde vakit kaybetmekten vazgeçti. Hemşirenin yumurta faslını uzatacağına da pek güveni yoktu. Hemen aşağı, önemli işinin olduğu yere koştu. Elini kavuran merdiven trabzanlarına tutunarak aşağı inerken kulağına boş çanak çömleklerle dolu bir tepsinin peşisıra kendi-

sini izlediğini duyar gibi oldu. Onun için bu araştırma ne kadar önemliyse Badgery Hemşire için de izlemek o kadar önemliydi.

Prenses de Lascabanes'in incileri zıpladıkça Dorothy Hunter' ın gözleri salona yaklaşırken merakla parıldıyordu. Tabii Alman bir kâhya kadının, hemşirenin ve yaşlı annenin evinde onların değil de senin evin hanımı olman gülünçtü; ve üst kattan şu anda duyduğun gerçek gürültüler porselen tabakların parçalanışı ve arkasından bir bağrışma olacağı yerde kıkır kıkır gülüşmelerdi. Badgery Hemşire'nin hiçbir zaman dostun olmayacağı hemen hemen kesinleşmişti.

Çocukluğunu orada geçirmiş olmasına rağmen ev bütünüyle ona karşı çıkıyordu. Dorothy de Lascabanes eskisinden daha yorgun, gizlice avına yaklaşınağa devam etti. Evin bir köşesinde çok eski bir yağmurluğa sürtündü. Oradan geçerken düşürdüğü bir şemsiye bacaklarının arasına doğru kaydı, onu düşürebilirdi ama kendini kurtardı — şemsiyeyi de. Ve yanına aldı.

Mutfak, kiler, bütün odalar pırıl pırıldı; Alman kâhya kadına güvenilirdi doğrusu. **Belle — mère** dolapları bu kadar dikkatle incelemezdi; suçlayacak bir tek kırıntı yoktu; sadece mutfakta bulaşık yakanan lavaboda maviye çalan yeşilimsi bir tas gördü. Prenses tiksintiyle mutfak kapısını vurdu.

Pırıl pırıl muşambaların üzerinde nereye gittiğini bilmeden dolanırken Dorothy Hunter kendi kendini inandırmağa çalışıyordu: Yaprakların arasından ışığı hatırla, kuşların uçuşunu, kan ter içinde güçlükle eve doğru yürüyen tayı, Standhal laser ışını; bu arada **trıt - trıt** diye boş bir tıkırtı sesi geliyordu kulağına.

— **«O mon Dieu, miséricorde!»** Aksine, bütün olumlu işaretlerle ve kendi iyi niyetlerinle teması kaybediyordun; annenin eski şemsiyesinin ucuyla kapağını kaldırmak üzere çöp variline doğru sürükleniyordun.

Prenses de Lascabanes tazılar gibi kaçınılması imkânsız ağır bir koku fark etti: lahana sapları, patates kabukları, gazetelerin içine sarılı çöplerin küf kokusu. Mutfağa inişinin esas nedeni buydu — neredeyse kabullenmişti. Bir koku yaratmak. İşte yapmıştı bunu. Annesinin eski püskü dantelalı güneş şemsiyesinin fildişi ucuna takıp kapağı kaldırmıştı : Çürümek üzere **iki kilo** kadar iyi **filet de boeuf.**

— Quelle salope! Que les gens devinnent de plus malhonnêtes!» Dorothy de Lascabanes haklı çıktığını görünce soluğu kesildi: Annesinin dengesizce, çılgınca yaptığı masrafları ortaya çıkarmıştı. Annenin, bir ömür boyu, sen dahil, savunmasız kimseleri para-

sıyla oynattığını bilmeseydin onun sırtından geçinen —becerikli kâhya kadın, şımartılmış bir temizlikçi kadın, hafif meşrep hemşireler— gibi parazitleri farkettiğinde çok daha büyük bir dehşete kapılabilirdin. Hepsi, haberi olmadan, yaşlı kadını sömürüyorlardı. Prenses bir an elindeki şemsiyenin ucunda onu hem öfkelendiren hem de aynı zamanda zaferi sayılan biftek parçasının yarattığı duyguları tatmak için öylece durdu. Şemsiye aniden sarsıldı, ucundaki et de sessiz bir korna örneği titredi.

Sonunda eti bırakmak zorunda kaldı çünkü dayanılmaz pis bir koku yayılmıştı ortalığa. Ve düşünülecek olursa avukatı herkesten çok suçlamak gerekiyordu. Ama böylesine bağlı ve düşkün bir adamın sadece kendini düşüneceği beklenemez. Yok, hayır. Zavallı Arnold Wyburd'u her ne kadar rahatlatıcı değilse de sevgili bir dost olarak affetmek gerekirdi.

Prenses et parçasını çöp varilinin içine attı; kapak yerine oturdu ama biraz fazla gürültü çıkartarak. Dorothy, Badgery Hemşirenin bir yabancının içeri girdiği endişesine kapılacağından korktu; planının cesaret isteyen bir kısmı daha vardı.

Tekrar gürültüyle ve beceriksizce eskiden 'hizmetkârların merdivenleri' diye adlandırılan merdivenlerden çıkmağa başladı. Bugün artık lüks hizmetçilerin kullanmadığı bir deyimdi bu. Çıplak fakat tertemiz basamaklar her adım atışında yıkılacakmış gibi gıcırdıyordu. Havasız bir tünele girmişti sanki. Bu budalalağına pişman olmuştu ama artık başladığı için devam etmesi gerekiyordu.

Serbest bırakılan mahkûmların hücrelerine giden koridora varmıştı. Yıllardır boş duran odaların kapılarını açıp baktığında sadece sandıkları, güve cesetleri buldu. En sonunda odalardan birinde hayat belirtisine rastladı; kâhya kadının ruhu dolaşıyordu içerde: Pudrasının ucuz kokusu duyuluyordu. Bir saç fırçası, kahverengi bir tavşan bacağı, birbirlerine sarılmış bir kadınla bir erkeğin beyaz köpüklü, uçsuz bucaksız bir deniz manzarası önünde, bir açıkhava eğlence yerinde çekilmiş fotoğrafı göze çarpıyordu.

Prenses de Lascabanes bir an için yanlış birşey yaptığı düşüncesine kapıldı. Tuvalet masasındaki aynaya vuran yüzünde acılı bir ifade vardı — sonra giderek bu ifade daha da bozuldu: Soluk soluğa koşan bir at gibi burun delikleri açılmış, damarları şişmişti. Ne var ki geçmiş günlerden kalma bir mazereti oluşu rahatlatıyordu onu. Küçükken hizmetçilerin odaları esrarengiz farklılıklarıyla, ve daha da önemlisi Aşk diye bahsedilen bir kuşkuyla ona çok büyüleyici gelirdi. Dorothy, Nora'nın defterine adını yazma şerefine sahip olmuştu o zamanlar.

Şimdi gıcırdayan eski gardrobu açmak için çok az vakti vardı. Tüyleri dökülmüş ipekli şapka, küflenmiş elbiseler ve daha neler.

Kâhya kadının kendisini azarlayacağı korkusuyla oraya neden geldiğini unutarak gardrobun kapısını kapatıp, oda kapısını da kapattığını zannederek gıcırdayan eski merdivenlerden koşarak kaçtı. Halı döşeli büyük salona varıcaya kadar o hızla koştu ve ayakları tekrar annesinin odasına doğru yöneldi. Bir an önce kapıldığı çılgınca duygular eski, ağır ve gereksiz mobilyaların sessizliği karşısında yatışmıştı; günahsız bir davranış yanlış yorumlanabilirdi. Kâhya kadının odasındaki sapıkça duygusallığından kurtularak yaptıklarının anlaşılır bir nedeni olduğuna kendini inandırdı.

Korkunç ve uğursuz hemşirenin ne yaptığını merak ederek hızla aşağı inişini duyduğunda yanılmadığını kendi kendine ispatlamış oldun. (Koşarken kırılmış tabak çanakların tepsinin üzerinde şıngırtılarını duyuyordun.) Ve arkasından insanı kuşkulandıran telefonun sesi.

Badgery Hemşire aşağı katta tepsiyi bırakarak telefonu açtı. «Kim?.. Oh, evet!.. Evet, evet, EVET.. Öyle mi? Oh, gelecek.. evet... Söylerim.. Evet..»

Yerdeki bakalit tabağın üzerinden kelebeğe benzer bir şey uçtu; sonra kulağının dibinde kanat çırparak uçmağa başladı: Bir tane değil, iki taneydiler, ve aralarında bir aşk var gibiydi.

— «Biliyorum hayal kırıklığına uğrayacak ama hayal kırıklıklarına göğüs germeyi kendi kendini alıştırdı. Çok kuvvetlidir. Ötekiler de hayal kırıklığına uğrayacak tabii. Ben sizi tanımak için sabırsızlanıyordum. Hırslı bir insan olduğumu itiraf edeyim —içlerinde bazı özel kişiler var tabiî— bunu zamanla anlarsınız.»

Beyaz kelebek kanatlarını çırparak ne denli hassas olduklarını gösterdi. İncecik vücudu kıvrılıp büküldükçe erkek kelebek çevresinde dolanıp duruyordu. Sıcak bakır kırmızısı rengi üzerine siyah damarlı motifleri vardı.

— «Kendi uğradığım hayal kırıklığı —tekrara gerek yok sanırım— çok büyük oldu. Çünkü bu randevum çok önemli, dolayısıyla sabah ziyaretimi ertelemek zorunda kaldım. En eski sevgilim olduğunu ve kendisini çok sevdiğimi söyleyin, olmaz mı? Sizin sözlerinize gelince —gurur okşayıcı— insan yabancılara ne mana ifade ettiğini öğreniyor — güçleniyor.»

Dorothy benekli bir kelebeğin kanatlarını çırptığını gördü — adem'in elmaya kandığı gibi erkeklere özgü bir suçluluk içinde.

Beyaz kelebeğe gelince: «Oh oh Sir Basil evet aynı fikirdeyim evet Sir Bas..»

— «Ona ve sizlere birşeyler göndermek istiyorum ama ne gönderebilirim? İpek çorap? Parfüm? Çikolata? Artık nasıl olsa burada olduğuma göre bunları tekrar konuşuruz. her fırsatta..»

— «Oh Sir Basurl..» Beyaz kelebeğin antenleri dikilip eğrilip büğrülüyordu.

— «... anneme gösterdiğiniz ilgi ve yakınlık için size teşekkür etmek..»

Beyaz kanatların şeffaf uçları zaman zaman yeşilimsi bir renge bürünüyordu. «Sizden bir ricam olacak, Sir Basil — özel bir şey bu..»

— «Nedir?» Erkek kelebek yeteri kadar cilveleştikleri düşüncesindeydi.

— «Yakınım olan genç bir kız var — size nasıl hayranlık duyduğunu anlatamam. Gazete ve dergilerde okuduklarımızdan hepimiz size aynı hayranlığı duyuyoruz. Yakınım olan bu genç kız adına el yazınızı rica edeceğim. Sizinle böyle konuştuğumu bilse beni öldürür..»

Erkek kelebek bir iki kanat çırpışıyla geriledi. «.. eğer bir kitabını gönderirseniz memnuniyetle iki satır karalarım.»

— «Bir imza yeter — sürpriz yapmak için kitabın arasına sıkıştırıveririm.»

— «Döndüğümde ona bir resim gönderirim. Adı nedir arkadaşınızın?»

Beyaz kelebek bayılacak gibi oldu : Sonra biraz toparlanarak, «Adı 'Lurline' dir.» dedi.

«Lurl...» Erkek kelebek defterine kaydetmiyorsa da bu adı kalbine kazıyormuş gibi ciddiyetle tekrarladı. «Bu işi tam anlamıyla yapalım oldu olacak : Soyadı nedir?»

Dişi kelebek onun gösterdiği incelik karşısında kendinden geçmişti ama son bir esinlenmeyle kanatlandı **«Lurline Skinner.»** diyebildi.

Dorothy Hunter içinden bir isyan koptuğunu hissetti. Erkek kardeşi sadece bir sahtekâr değil, aynı zamanda kötü huyluydu.

Beyaz kelebek heyecanından düşüp bayılıverecekti. Neyse ki erkek kelebek son bir lütufta bulunarak uzaklaşmağa hazırlanıyordu.

— «Unutmayacağım, Hemşire...?»

— «Badgery.»

— «Ne fotoğrafı ne de bu sohbetimizi..»

— «... urmssurbasurl..»

— «.. şimdiden eski birer dost olduk..»

Prenses de Lascabanes ne kadar başarısız olursa olsun evlendiğine memnundu.

— «Şimdi avukatın yazıhanesindeki randevuma gitmek üzere hazırlanmam gerekiyor. Yarım ömür boyu görmediğim kızkardeşimle buluşacağım. Bu işten de pek hoşlanmıyorum ya.»

— «Zavallı Dorothy!»

— «Nasıl kendisi?»

— «Sağlığından pek şikâyet etmedi.»

— «Listeye bunu eklemediğine pek şaştım doğrusu. Ama zavallı kız tecrübesiz bir pazarlığa girdi — istediğini koparamadığı söylenemez hoş.»

— «Mr. Badgery ideal evlilik Fransa'nın karı kadar ender rastlanan bir şeydir derdi» Dul eşi, Sir Basil izin verseydi kendi hikâyesini anlatmaya hazırdı.

— «... sadece bu pazarlık daha yumuşak ve daha iyi bir insan için pek tecrübesizce yapılmış sayılmazdı.»

Prenses öylesine kırılmıştı ki, dinlemeyi kesti. Sarkan çenesi, dışarı uğrayan gözleri ve göğsü inip kalktıkça şişen incileriyle midesinde bir yanmayla kıvrandığı düşünülebilirdi. Keşke öyle olsaydı!

Annesinin oda kapısını açarken kapıya çarptı, ve Mrs. Hunter mucize kabilinden bir duvar kabartmasının yerinden fırlayışı örneği sabah uykusundan doğruldu.

— «Ne oluyor? Oh, Dorothy sen misin? Botanical Garden'da bir heykel üzerime doğru geliyor sandım. Gezmeğe değer, Arnold' a sor. Onu görecek misin şekerim?»

— «Bu ayarlandı zaten.»

Kızı yatağının yanıbaşına otururken Mrs. Hunter onu hâlâ bir heykel olduğundan kuşkulanır gibiydi; dışarı fırlamış gözlerini döndürerek yerde birşeyler arıyordu sanki.

— «Ona iyi davranacaksın değil mi yavrum?»

— «Kötü davranmam için bir sebep yok.» Madame de Lascabanes sanki kelebeklerin olduğu bir dünyada yaşıyormuş gibi cevap verdi.

— «Cünkü Arnold ividir.»

Dorothy «iyi» sözcüğünün annesinin dudaklarından eğreti çıktığını düşündü ama onu öpmek üzere değildi. Ve o anda yaşlı fakaç güçlü kadının tatlı diline kandı.

— «Basil de geldi mi? Onu görürsen ziyareti beklemediğimi söyle. Kendimden başka kimseden birşey beklediğim yok. İnsanın kendi kendini yıkışı hepsinden kötüdür. Dorothy.»

İkisi de sormağa cesaret edemediler — ne sözle, ne de elleriyle : Öyleyse kim vardı?

⁂

Basil Hunter kırıntıları temizledi. Üç ay çöreği (daha doğrusu geçerli taklitlerini) yemiş, iki bardak kahve (hayret edilecek kadar nefis: İsviçre kahvesi olmalı) içmişti. Bir defa kendisini telefonla aramışlar, bir defa da o aramıştı. Her iki konuşmadan da iyi birer sonuç almıştı; Çalışmadığı halde böyle olumlu işler yaptığını düşünmek hoşuna gidiyordu. Fakat dikkati çeken bir görünüşü, bir takım işler yapmanın huzuru ve tok karnına rağmen kendi kendinden tiksiniyordu — çünkü o sabah Wyburd ile buluşmayı kabul etmişti; annesine sevgi dolu bir mesaj bırakmıştı; hemşirenin yakını olan bir kıza fotoğrafını göndereceğine söz vermişti. (Bunu nasıl olsa unutacaktı ama verdiği söz hemşireyi çok memnun etmişti. Böyle ufak jestler bu jestleri yapan kişiyi fazlasıyla tatmin eder.) Kızkardeşiyle karşılaşmak bile farkında olmadan onun için bir mesele oluyordu: Onun nefretini yenerek zaferine ayrı bir önem kazandıracaktı.

Bu koşullar altında daha canlı görünmesi gerekirdi. Ani iklim değişikliğinin etkisi büyüktü hiç kuşkusuz. Güllü desenli ceviz kaplama mobilyalar boğuyordu onu. Herşeyin bu kadar rahat ve iğrenç oluşu sıkıntı vericiydi. Gece yumuşacık deniz ördeği tüyü yatağından hiç memnun kalmamıştı. Fakat en çok da buzdolabı! alıştığı, pratik bir şey olmasına rağmen fazlasıyla rahatsız ediyordu onu : çalışırken sürekli olarak tıkırdıyor, tıkırdıyordu.

Kendini bahçeye atmak zorunda kaldı. Birkaç bodur çalı, ve kiremit rengine boyanmış fakat çiğ et parçalarını andıran kuşların banyo leğeni aradığı rahatlığı vermedi ona. Ne de uzaklık, buzdolabının takırtısını azalttı; aksine artan bir sesle kulaklarında çınlayan bu ses Bangkok'taki havalandırma tesisatını hatırlattı ona. Oh, henüz Bangkok'taki olayları yaşıyordu sanki. Bütün tehdit eden ve hatırlatan şeylere rağmen Yahudi kâhya kadının burukluğunu unutamıyordu. Başarısızlığını kutlayışı kendisinin ve aynı zamanda başkasının başarısızlığını. «'Hamlet'i oynadığınızı duydum —Lear'ı de— bütün büyük **'Alman'** rollerini. Bu durumda anlamanız gerek, Sir Basil!» **ein zwei drei.** (ÇIKIŞ) Salondan duyulan gülüşme sesleri.

Yukarı baktı. Balkonda bir hizmetçi kadınla işsiz güçsüz bir vale konuşuyorlardı. Ona bakıyorlardı. Mesleği gereğince alışkındı buna, ama o anda sakalları uzamış haliyle ve buruşmuş yol elbiseleriyle kendini pek hazır hissetmiyordu. Yine de başıyla, omuzuyla kendine bir hava vermeyi başarabilirdi. Hizmetçi kadınla vale gülmeğe başladılar; kimsenin gülmesi için oynamamıştı o.

Glasgow'daki, kahverengi lekeli, ıslak muz kabuğu olayını hatırlayarak kasvetli odasına dönmeyi daha hayırlı buldu. Nasıl gülmüşlerdi o gece. Sonra daha anlayışlı seyirciler susmuş, o da rolüne devam etmişti. Kırk yaşında Richard II rolüne çıkmak tehlikeliydi, ama bir aktör oyunculuğunu tehlikelerle ispatlamaz mıydı? Eleştiriler karşı çıkılacak gibi değildi. (Hâlâ hakkında eleştiriler yapılıyordu.) Onun şövalyelik rütbesine saygı duymayan kişiler yapıyordu onlara bir gösterebilseydin. **Genç aktörlerimiz içinde bir tek Basil Hunter...** Bu yazıları gösterseydi ne kadar rengi solmuş, yırtılmış dahi olsa değersiz hizmetçi parçalarının ve boş gezenin boş kalfası valelerin bu gülüşlerini durdurabilirdi.

Sir Basil traş olduktan sonra kendini daha iyi hissederdi daha az yıpranmış, daha az kederli. Hemen yüzünü köpürtmeğe başladı. (Basil oğlum, şunu unutma; uzaktan bir takım insanların gülüştüğünü görünce çoğu kez senin görünmediğin bir sahnede oynuyor olabileceklerini düşün.)

Traş sabunu köpüğü yüzünü makyaj gibi örterek onu hem geçmişten hem gelecekten —geçici de olsa— koruyordu sanki. Fakat bu sabah parmağıyla sıyırdığı sabun köpüğünün altından çıkan kırmızı çizgiler yaşlanmakta olan umutsuz bir budalanın artık yenilenme şansı olmadığını gösteriyordu. Hiç değilse Lear'e bir dönüş yap. Bu uğursuz devrede kabul ettiği rolün dışında bütün rolleri oynayabileceğini düşünüyordu. Daha genç, daha küçük, daha çok bencil bir kimse olsaydın; çoğu insanın can sıkıcı bulduğu Edgar —yine daha genç, daha açıkgöz, daha küçük bir mertebede olsaydın. Basit ve biraz da aptal olan Gloucester herkesin sempatisini kazanmakta nasıl da ustadır, boş göz çukurları her aktör için bir Tanrı vergisidir. Lear ise trajik bir acıma duygusu uyandırır— içten gelen bir yetenek istediğinden bu duyguyu uyandırmak daha zordur. Lear'i oynayanların çoğunun başarısızlığa uğrayışının nedeni budur —tamamen değil tabii: **Hunter'ın yekpare taş anıtı, yaşlı ve duygulu kral...** Bu yazıları göster. Eğer kuskusu olan varsa, yekpare taş anıt zaferini hatırlat onlara. Eleştirmenler ve tiyatroya meraklı seyirciler tanık olmaktan da öte, **yaşamışlardır** bu olayı.

Dudakları her ne kadar içi burkularak aşağı doğru kıvrılmış da olsa Sir Basil henüz traş olmamış aksine neşeyle bakacak bir sebep bulmuştu; yüzünün sıhhatli pembeliği, sabun köpüğünden daha parlak bir aydınlığı vardı. Gülmeğe başladı ve kabullenmek istemediği bir gerçeği kendi kendine açıkladı: Hiçbir piçin olamayacağı kadar Lear'in kişiliğinden uzaktın —kimse bilmese bile Tanrı ile kendin biliyorsun bunu. Yol gösteren Ruh'un bir ipucu vermesiyle Edmund' başka kim Sydney'e anasının yatağının başucuna uçakla gelirdi? Tam bir piç; öyle ki, kulağının memesini —en berbat yerini çünkü kanaması uzun süre durmaz— kesiverdi. Nikris ağrılarını durdurmağa yaramayan ilaçlar gibi kanın durmaması da öfkeden umutsuzluğa kadar sürükler insanı.

Sir Basil valizinin içini çılgınca dağıtarak küçük şekerlemeler, Jermyn Street mendiller, buruşmuş kâğıt parçaları, cevapsız mektuplar ve küçük bir kitap arasından kanı durdurmak için umutsuzca bir ilâç aradı.

Havaalanında bir kitapçıdan aldığı içinde çeşitli oyunlar olan kalın ciltli bir kitap vardı valizinde. Kendini hiç değilse alışkın olduğu bir silâhla korumak için almıştı bu kitabı; acı çağrışımlar getirmesine rağmen **Lear** bile olsa. Mitty Jacka'nın henüz okumadığı, bu nedenle de cevap yazmadığı son mektubuna bir kalkan olarak kullanmak için.

İşte, bir elinde bir defa daha satırların altı çizilmiş eski yüzlü **Lear,** öteki elinde zarif bir el yazısıyla son direktiflerin gönderildiği mektupla duruyordu. Mektup kutusunu bulamayınca korktuğunu pek söylemezdi ama adamakıllı üzüldü.

Mitty'nin yazdıkları aşk mektupları olabilirdi ama değildi. İlişkilerinde aşka hiçbir şekilde değinilmemişti. Basil'in açısından durum, artık eskimiş olmanın korkusunu, tehlike korkusuyla defetme ihtiyacıydı; Mitty'nin açısından ise henüz durumun ne olduğuna karar verememişti.

Jacka'nın mektubunu açmayacaktı: Arnold'un randevusuna geç bile kalmış —adamın ilk defa ilk adını kullandın—. Sanki mektup günlerdir valizin içinde atılmış durmuyordu da, bahane Arnold'un randevusuydu.

Basil yol gösteren Ruha sayıp sövmeğe başlayacakken aynaya bir daha göz attı ve kanın pıhtılaştığını gördü. Sol kulağının memesine asılı duran tek taş bir mücevher gibi parlıyordu. Buna fazlasıyla sevinen Sir Basil hemen mektubu açmağa koyuldu. Yol boyunca başına gelenlere rağmen beyaz parşömen kâğıdı resmi-

yetini sürdürüyordu. Satırların arasına gözü kaymasıydı belki yine de bu mektubu okumayı sonraya bırakabilirdi.

... gençler çoğu kez yaşlılar tarafından aldatılmağa göz yumarlar; bu körlükleri aslında görüşlerine engel değildir. Karşılığını aldıkları için acıklı durumlarını abartırlar, ya da yaşlıların acıklı halinden yararlanarak bu aldatılmağa göz yumarlar. Yaşlılar genellikle gençlerden daha katı ve ölçülüdür. Ancak her zaman akıllarını kullanırlar. Yoksa nasıl bu kadar uzun yaşayabilirlerdi?..

... özellikle aziz görünenlere dikkat et: Kaypak taktikler kullanırlar. Bana kalırsa yaşlı azizler kutsal bir inancı geliştirerek değil, arzularının giderek azalmasından dolayı aziz kabul ediliyorlar. Ama arzularının azalması vazgeçmek zorunda kaldıkları dünya zevklerini duyamayacakları anlamına gelmez..

... sevgili yaratık, uçuşun sırasında ruhumun seninle beraber olduğunu farketmemiş olamazsın. Başarman ve birlikte yapacağımız işi yürütmemiz için hep seninleydim. Bunun tiyatro bünyesine yeni bir yön vereceğinden hiç kuşkum yok...

Hooey! Tabii! Hâlâ titreyerek mektubu zarfa koydu. Genç bir budala olarak gizlice tiyatroyu eğlence kabul ederek uğraşır dururdu; yaşlılığında ise normal olarak kontrol edilemez kabul edilen olayları kontrol edebilme ihtimalleri üzerinde düşünerek uykuları kaçıyordu. Birlikte çalıştığı bir arkadaşı Jacka'ya Beulah Hill'in Cadısı adını takmıştı. Basil yağmurlu bir gece, bir otobüsün bomboş üst katında rastlamıştı ona. Aklını kullanamadığı için karışmış bulunduğu berbat bir oyundan sonra biraz yürümek ona daha iyi gelebilirdi. ('Onlar' anlamadığını iddia ediyorlardı —vız gelirdi— öyle bir anlıyor ki, bu berbat oyunu sürdürmek istemiyordu.)

Otobüsteki kadın siyahlar giymişti; şeffaf pelerin şeklindeki yağmurluğunun altında siyah yünlü elbisesi vardı. Başına bağladığı eşarp başka birinde olsa gösteriş için taktığı düşünülebilirdi. Saçının görünen kısmı yağmurdan dağılmış, kâğıt renginde, incecik yüzü, son sözlerinin henüz titrediği boyasız dudakları yağmur suyula dirilmiş gibiydi.

Boş otobüs sarsıla sarsıla, artan bir hızla yol alırken kadının vücudu, uzun bacakları, sivri ayakkabıları yorgun görünüyordu. Bu sarsıntıdan hiçbir zevk almadığı açıktı. Gözlerini boşluğa dikmiş, yarı kapalı duran göz kapaklarıyla dipdiri dudakları birbirinize söyleyecek şeyleriniz olduğunu ima ediyordu ama senin bunu onaylaman gerekiyordu.

Kucağında kenetlediği parmaklarına bakınca bir yüzük dikkatini çekti. Yıllar önce bu yüzüğün eşini annesine göndermişti; yüzükten ayrıldığına üzülmüştü ama bu jesti ona bazı maddi kazançlar sağlayacaktı. Kadına gelince, onun yüzüğüyle ilgilendiğini farketmiş, bir takım olayların patlak vereceğini sezinliyordu.

— «Habeşistan malı mı?» diye altın örgü bir yuva üzerine oturtulmuş Ortodoks haçı gösterdi. «Hatırladığım kadarıyla bu yüzüğün eşini görmüştüm.»

— «Bilmiyorum, hiç sormadım.» Bir an sustu, sonra, «Değerini takdir etmeyen birinden almıştım.» dedi. «Çaldığım tek şey bu olmuştur — parmakların arkasındaki çiçeklerden başka.» Otobüsün sarsıntısıyla sustu ve hafifçe gülümsedi, ama henüz konuşmalarının sona ermediğinden emindi.

Sir Basil karşısındaki kadının esrarını pek çözememişti ama büyülenmiş gibiydi; yaşlı sayılmazdı; ilk bakışta tahmin ettiği gibi bir fahişe de değildi; bir yabancıyı vücudundansa düşüncelerine sokmayı tercih edecek bir kadındı.

Sonunda, «Eğer seçme hakkım olsaydı geceleri yaşamayı isterdim. Tabii **seçebilirim** bunu — hattâ seçtiğimi bile söyleyebilirim.» dedi. Ona döndü. «Geceleri daha çok yaşadığınızı hissetmiyor musunuz? Mutlaka hissediyorsunuzdur bunu — Sir Basil Hunter!»

Normal koşullarda tanınmak onu utandırmayacak kadar alışılmış bir olaydı. Ama bu defa kadının gri bakışları herhangi bir yarıktan sızan soğuk lâmba ışığı kadar rahatsız ediciydi. «Bu fazlasıyla o geceki oyuna bağlı.» diyerek yedi yaşındayken 'Kudjeri' de bir çakıyla kestiği elindeki yara izine bakıyordu.

— «Gece ya da gündüz — oyuna çok şey bağlıdır, farketmez.» dedi kadın. «Saatlerce kilitlenmiş gibi oturduğum geceler olur.» Anlayışla gülümsedi ona. «Buradan aktarma yapıyorum.»

Sir Basil gideceği yere yakın bir durak olmamasına rağmen kalkıp onun peşisıra otobüsten indi; ikisi de çok normal karşılamışlardı bunu. Daha doğrusu kadın hiç de tedirgin olmamıştı. Bazı kadınlar aktör olmasına rağmen onu başlarından defetmeğe bakardı. Kadının böyle rahat davranması karşılaşmalarında cinsel hiçbir çekicilik olmayışındandı; ama kadın onu götürüyordu, ve Basil resmen evli olduğu Shiela Sturges ya da Lady Enid'e sahip olmadığı bir şekilde kadının kendisine sahip olduğunu hissediyordu.

Kadının uzun ayakları ıslak kaldırıma çıktı. Sir Basil yanın

daydı. Kadın bineceği otobüse adımını atana kadar hiç konuşmadılar.

Otobüse yerleşip oturdular. Sonra kadın, «Oturduğum ev —ailemden kaldığını ekleyeyim— çok büyük ve ihtiyacı çok.»

Bir teklif mi yapıyordu acaba?

Pek değil. «Yine de orada oturmam gerekiyor. Genellikle yakındığım da yok ama bağlı olduğum kişiler gecelerimi dilediğim şekilde değerlendirmemi imkânsız kılıyor.»

— «Aileniz kalabalık mı?»

— «Alışılmış anlamda bir aile denmez bizimkine: çoğu kadın olan **yaşlı** kişiler. Londra'nın her tarafına yayılmış durumdalar —ve ölmüyorlar— ve evde, hayvanlar.»

Hayvanlar hakkında birşey sormamayı düşündü. Hayvanlara aldırmazdı sadece bir İngiliz teorisi olarak onları benimsemişti ve resimlerine bakardı.

Konuyu serzenişte bulunduğu sanılabilecek bir meseleye getirdi. «Şimdi düşündüm de bağlı olduğum kimse yok — zavallı başarısızlığa uğramış bir aktrise gereken parayı ödüyorum —öteki-nc böyle bir ödeme yapmam gerekmiyor— ne de annesiyle kalan dengeli, alkı başında kızıma. Kimsem yok. Ailemden ve Memleketimizden aktör olmak için kaçtım.»

Kadın bekliyordu.

— «Yapmak istediğim şeyi yaptım.» diye Sir Basil alçak gönüllükle ekledi.

Kadın söylediklerini inkâr etmedi. Ciddiyetle, «Kraliçe tarafından şövalyelik rütbesi verildi size.» dedi.

Sir Basil'in hatırlamak istediği kurak su yataklarının sert rüzgârlarla yıpranmış ağaçların arasında Hamlet, Macbeth ve Lear'in meydana çıktığı çocukluk günleriyle. Ancak otobüs bu anılarına dönebilmek için uygun bir yer değildi; ve kendi sesi onu ürkütebilirdi.

— «Tiyatroya pek gitmem ama sizin oyunlarınızdan birkaçını gördüm.» dedi kadın.«Lear'i hatırlıyorum. Son oyununuzu da gördüm.»

Bu, Sir Basil'i harekete geçirdi. «Söyledikleri kadar kötü olmadığını kabul ediyor musunuz?»

— «Yoo, kötü değildi — aksine umulmadık bir ustalıkla oynanan güzel bir oyundu.»

Gururla göğsünün kabardığını hissediyordu; belki de en büyük zevki bu gururlanma duygusunu tatmaktı.

— «Ama kendinizi **verme** cesaretini gösterseydiniz çok daha iyi bir oyun olabilirdi.»

— «'Vermek' derken ne kastediyorsunuz?» Sesindeki kızgınlığı kendi de farketmişti.

— «Fizikî değil.» Kadın bu kelimeyi neredeyse bir iffet taslayarak kullanmıştı. «Oynadığınız hiçbir rolde gecelerce fiziksel olarak kendinizi vermediğinizi söyleyemem —sözünü ettiğiniz eşlerinize— belki de metreslerinize. (Özel hayatınız hakkında hiç bir şey bilmiyorum, çünkü hiç gazete okumam.) Yaratıcılık açısından da kastetmedim bunu— çünkü disiplinli bir fiziksel çalışma olmadıkça şuursuzdur. 'Ruhsal' açıdan da değil. Belki kendinizi 'gerçekten' vermemiş olduğunuzu söylemem gerek.»

Sir Basil beyninin uyuştuğunu, teninin yapış yapış olduğunu hissetti. Kadının söyleyeceği herşeye karşı kuşkuyla bekliyordu.

— «Tiyatroya sık sık gitmeyişimi söyleyeyim size» diye devam etti. «Sahnede bir takım insanların ağırlıklarını sürüklemeğe çalışması beni hem yoruyor, hem rahatsız ediyor. Kendimizi «gerçekten» oynadığımız role vermezsek nasıl o rolü yaratabilir, nasıl o rolün bir parçası olabiliriz.»

Sir Basil cevap vermemek için kendini tuttu: Yaşama tekniğini öğrendiğimden bu yana kendimi kontrol etmeyi başarmışımdır — bu aynı zamanda rol yapma tekniğini de öğrendiğim anlamına gelir; Tanrı vergisi olan ben bütünüyle kendimim. Ne eleştiriler, ne muz kabukları beni mahvedemez — sadece yaşlılık ve ölüm beni yok edebilir. Ama kadının söyledikleri anda yağmurun ve karanlığın içinde kaybolup gitmek arzusunu yaratmıştı.

Otobüs sarsılarak durdu. «Ben burada ineceğim.» derken kadın bir an için çok genç ve hiç beklenmedik bir şekilde utangaç görünüyordu. «Adım Mitty Jacka.» Utangaçlığından söylemiş olabilirdi adını.

İçinde şişkin paketler bulunan ipten filesini sürükleyerek kalktı. Sir Basil tekrar peşine takıldı; bu gece yolculukları sırasında bir noktada anlaşmaya varmışlardı.

Yağmur durmuş gibiydi — daha doğrusu insanın yüzüne hafif hafif çarpan ince bir yağmur yağıyordu. Tırmandıkları ıslak kaldırım Mitty Jacka'yı soluksuz bırakmıştı ama buna rağmen yüzüne ışık vurdukça öylesine genç görünüyordu ki. Sir Basil de bütün bu olayların gelişmesine izin verdiği için soluksuz kalmıştı.

— «Evim beni utandıracak.» dedi kadın. Gerçeği söylediği anlaşılıyordu. «Başkaları evimi pis bulur.»

— «Başkaları mı? Bağlı olduğunuz oraya buraya serpilmiş akrabalarınızdan ayrı yaşadığınızı sanmıştım — bir başınıza.»

— «Oh, hayır. Günün bütün saatlerinde davar sürüsü gibi eve me doluşurlar. Bu yüzden geceleri tercih ediyorum. Geceler seçtiğim kimselere aittir.»

Kadın, Sir Basil'in bu seçilmiş kimselerden biri olduğunu belirten hiçbir şey söylememesine rağmen karşılaşmalarından bu yana aktör ikinci defa gururla kabardı. Kadına sürtündü — biraz dengesini kaybettiği için, biraz da kasten. Kadın farketmemiş gibi göründü, fakat az sonra elindeki torbayla ona vurarak farkettiğini gösterdi.

Hemen arkasından kapısında bir kedinin nöbet tuttuğu eve vardılar. Hayvan önce bir tehlike sezercesine dikildi, sonra gözleri pırıl pırıl, yılan gibi kıvrıldı.

Kedinin mırıltısı ve hafif bir rüzgârla dallardaki yağmur damlalarının dökülüşü karanlık gecenin sessizliğini münasebetsizce bozmuştu. Sir Basil hayvanın başını değil de havayı okşayarak, «Adı ne?» diye sordu.

— «Bilmem — Kedi?! Önceleri bir adı vardı ama unuttum. Her zaman beraberiz, bu durumda bir adı olmasına gerek yok, öyle değil mi?»

Otobüste Sir Basil'i tanıdığını belirtmek için bir defa ona adıyla hitab etmiş, bir daha da kullanmamıştı. Sir Basil de yeni tanıdığı bu kadına asla adıyla hitab edebilme cesaretini gösteremiyeceğinden emindi.

Ay ışığının aydınlattığı asma dalları ve fidanları sarmıştı çevrelerini; Sir Basil kabuklu bir ağacın gövdesinden mantar gibi biten fidanları farketti. Yüzünü çarpmamak için pek başarılı olamamasına rağmen korunmağa çalışıyordu. Kadın da uzun boyluydu ama aralarındaki fark burada ayırdediliyordu: o karanlık bahçe yoluna alışkındı, Sir Basil ise güçlükle ilerleyen bir yabancı olarak arkadan geliyordu.

Anahtarını kilide sokmasıyla içerden mırıltılar, itişme kakışma sesleri duyuldu. Işık yandığında çevrelerini küçücük köpekler sarmıştı. Yabancının ayak bileklerine sokulan hayvanlar sevinçli çığlıklar atıyorlardı.

Mitty Jacka köpeklere olan sevgisini gösteren bir kadın değildi: hayvanların sevgi gösterilerine izin veriyordu sadece. Köpekler de kendilerinden geçmişlerdi.

Kedi olayından sonra Sir Basil köpeklerin adlarını sormamak için kendini tuttu. Öte yandan lâstik su kapları ya da fıstık kokusu değilse de köpeklerden sinmiş olan pis kokuya kendini alıştırmağa çalışıyordu.

Kadın hayvanlarla meşgul olurken Sir Basil elinde onun verdiği bardakla oturuyordu. Tatlı, berbat bir içkiydi. Abanoz ağacı gibi duran — fakat aslında öyle olmasına imkân yoktu — aynalık tahtaları ve tüylü kadife lâl taşı rengi perdeler gözünü aldı. İçini kavuran tatlımsı içkiyi yudumladıkça kendi kendine gülümsemeğe başladığını farketti. Uzaktan Mitti Jacka'nın hayvanlarına sevgilim'ler yağdırdığı çalınıyordu kulağına.

Sir Basil onun odanın karanlık köşelerinden birinde duran ayaklı bir vazoya kartvizit büyüklüğünde bir kâğıt parçası attığını görerek, «Neydi o?» diye içkinin verdiği bir pişkinlikle sordu.

— «Oh, hiç — kullanmağa karar verebileceğim bir not.» İsteksiz ve biraz somurtkan görünüyordu.

Sonra maiyetinde hayvanlarıyla dışarı çıktı. Sir Basil oturmağa devam etti. Kadının bıraktığı çiğ ciğer kokusu vazonun içindeki notu unutturdu ona. Oturup bekledi: ama neyi? Önemli bir aktör olarak geleceği hiç ilgilendirmiyordu artık onu.

Jacka döndüğünde —ama oturmak için değil— tutumu böyle bir şeyi asla yapmayacağını belirtmek ister gibiydi. Sir Basil reddetmeğe kararlı olduğu halde içkisini tazeledi. Mitty Jacka odanın içinde ilk defa görüyormuş gibi bazı eşyaların önünde durup bakarak ya da yerlerini değiştirerek dolaşırken sigarasının dumanları peşisıra onu izliyor, çeşitli çiçek motifleri çizivordu. Sigarasını öylesine derin soluklar çekerek içiyordu ki, Sir Basil ne olduğunu bilmediği içkisinden çok onun sigara içişinden sarhoş olmuştu.

Kadının bazı sözlerinden çıkarttığı kadarıyla, «Sanırım yazı yazıyorsunuz.» diye onu kızdırmayı göze alarak sordu. Dikkatle hazırlanmış sözcükler bir avuç çakıl taşının düzensizce dağılışı gibi çıktı ağzından.

Mitty Jacka sigarasından adamakıllı derin bir soluk çekti. «Durmadan çalışırım.» Üflediği dumanlar katı bir cisim gibi yoğundu. «Zaman zaman şekillenir — daha doğrusu benim görüşüme göre. Ama yine de tam yapmak istediğim gibi değil. Evet şiir yazarım.» diye rahatça ekledi. «Ömrüm boyunca herşeyi kapsamasını istediğim bir —iş diyebilirsiniz— üzerinde çalıştım durdum. Genişleterek, kısarak birşeyler yapmağa çalıştım— sonunda kendiliğinden başladığım yerde bitirmezsem eğer.»

Mitty Jacka'nın odayı dolduran dumanları arasında Sir Basil anlatmağa koyuldu: «Küçükken —kaç yaşında olduğumu tam olarak hatırlamıyorum ama epeyce küçüktüm— bir hastalık geçirdim. Daha doğrusu kolumu kırdım: Yıkanmadan vücuduma sarılan kolumun askıya alınmış halini ve içimi ürperten ıslaklığını hatırlarım. Yatıyordum. O gece beni rahat ettirmek için nasıl uğraşmışlardı. Babam daha küçük yaşlarımızdan kalma bir gece lâmbasını yaktı. Lâmbanın ışığı başucundaki köşeye vuruyordu. Bütün gece bu görüntü giderek daha korkunç bir hal aldı. Düşüşüm, kolumu kırışım yeteri kadar korkutmuştu beni. Işık titredikçe dönüp bakınağa çalışıyordum, sarılı kolumla bu bir ızdırap oluyordu. Soluk gri — ya da tarif edilmesi imkânsız bir renkteydi. Üzerine ağaç dallarının gölgeleri vuruyordu. Ya da ışıktan böyle görünüyordu. Saatler geçtikçe daha da umutsuzlanıyordum. Dönüp iyice bakmak istiyordum bu görüntüye, fakat göreceğim manzara korkutuyordu beni. Kan ter içinde kalmıştım. Sonunda nasılsa dalmış olmalıyım.»

Rüya mı görüyordu, yoksa konuşuyor muydu? Jacka'nın verdiği şarap —ya da neyse— bunu ayırdetmesine yardımcı olamıyordu. Jacka yanındaki koltuğa oturmuş, köpekleri ayaklarının dibinde toplanmış, uyukluyorlardı. Hayvanlardan birinin inip kalkan göğsünü okşayarak Sir Basil'e bakarken gülüyor olabilirdi.

— «Nasıl birdenbire meydana çıkıvermişti bu görüntü —bir gerçek gibi— çocukluğum kadar gerçek.» Yaptığı benzetmeye huzursuzca güldü. «Onunla konuşuyordum, beğenmediğim bölümleri tekrar tekrar prova ediyordum.» Onu bu itiraflara sürükleyen içkisinden bir yudum alarak hafifçe güldü. «Bu görüntü kenar mahalle tiyatrolarının yırtık pırtık ipek perdesini andırıyordu. Arkasına bakmayı hiç istemez insan. Perde indiği anda herşey sona erecekmiş gibi gelir.»

Dudakları kasılıp kalmıştı. Karşısındaki kadının sadece bir gülümseme olarak varlığının farkındaydı — yüzünü görmüyordu. Başka neler anlattığını hatırlamıyordu çünkü uyku bastırmıştı. Kadın alnına mı dokunuyordu?

Sabaha karşı kendini rahatlatmak ihtiyacıyla sigara dumanı ve kadife perdelerle kaplı odadan dışarı çıkmak istedi. Üstü biblolarla dolu, alçak bir masaya doğru sendeledi, sonra bahçeye çıktı. Soğuk hava ve çiseleyen yağmurla kendine geldi. İşini yaparken tatlı bir koku ona katıldı. Sonunda üstün gelen çürümüş toprak kokusu çiçekleri tatlı kokusunu alıp götürdü.

Eve dönerken başını kaldırıp baktığında Mitty Jacka'nın oda-

lardan birinde olduğunu gördü. Ya yine durup dinlenmeden çalışmağa koyulmuş ya da kendi deyimiyle 'kilitlenip' kalmıştı: hiç kıpırdamadan oturuyordu, çıplak ışığın altında yüzünün ifadesi umutsuzdu.

Sir Basil uyumuş olduğu karanlık odaya dönerken iyice ayılmıştı: Birdenbire Mitty Jacka'nın vazonun içine attığı kâğıdı bulmayı düşündü. Vazonun üzerinde çiğ ciğer lekeleri ve kanlı parmak izleri vardı — diğerlerinden bu izlerle ayırdı.

Bencil değilse de kuşkuyla vazonun içinde katlı duran kâğıdı okumağa hazırlandı.

...kendisine en uygun rolü **—hayatını—** oynamayı ihmal eden bir aktör oynanması imkânsız eski Lear bu oynanmamış oyundan daha emin bir iddia ...

Satırlar bulanıklaşır gibi oldu, Sir Basil hızla solumağa başladı. Gözlükleri yanında değildi — okumak için değil (okurken pek kullanmazdı gözlüklerini) ama bir rolü çalışmak için. Kâğıdı, kolunu uzatarak tuttu. Kesin çizgilerle belirlenmiş harfleri okumak için ilk denemeden sonra vazgeçmeğe karar verdi. Gözlerinin durumu üzmüştü onu: bir şoktan ya da alkoldan sonra. Bir gece önce Mitty Jacka onu nasıl içirerek uyutmuştu. Yazdığı notu vazonun içine attığına memnundu.

Tekrar rahatsız divana yerleşmeğe koyuldu. Kendine uygun bir pozisyon vermeğe çalıştı, olmadı. Karides gibi kıvrılmış olduğunu farketti Uyku bastırırken sağa sola dönerek tekmeler savuruyordu.

Ev sahibesi uygunsuz bir saatte ona kahve getirdi. Perdeleri çekince rahatsız edici gri bir ışık yayıldı odaya. Mitty Jacka gecenin sona ermesiyle tüyleri ürpererek titremeğe başlamıştı.

— «Zavallıcık — kimbilir ne kadar rahatsız bir gece geçirdin. Bu divan berbattır. Büyük teyzelerimden biri yatardı orada.»

Sir Basil ellerini oğuşturarak ayakta duruyor, kahvesini yudumlarken divandan memnun kaldığını mırıldanıyordu. Bir zamanlar çok şık olan fincanın ağzında ufak bir kırığı vardı.

Islak bahçeye doğru bakarak, «Tekrar görüşeceğiz.» diye Mitty Jacka ileriyi görür gibi konuştu «Çünkü ikimiz bir oyun yazacağız.»

Sir Basil, Mitty Jacka'nın insafına kalmıştı. Tiyatroda her an onun saldırılarıyla karşılaşabilirdi. Oysa o Mitty Jacka'nın ne telefonunu, ne de adresini biliyordu — ne de istedi.

— «Çok para ister bu.» diye gülümsedi ama Jacka onun gülüşünü görmemezlikten geldi.

— «Para nereden olsa bulunur. Yatalak annene ne dersin?»

Gece ona neler anlatmıştı? Elizabeth Hunter'dan söz ettiğini hatırlamıyordu.

Yumruklarını sıkarak parmaklarını beyazlaşan oynak yerlerine baktı «Eli çok sıkıdır. Zaman zaman çömertliği de tutar.»

— «Kendisini görmeğe gitsen değişen birşey olmaz mı acaba?»

— «Değmez. İnsanın yerine göz diken çok, hemen atlayıverirler.»

— «Ama para için değer. Para kuvvettir, öyle değil mi?»

— «Ama onun!» Sanki inanıyormuş gibi söylemişti bunu.

— «Eğer ömrü yeterse.»

— «Güzel kadınların yaşantısı birer sanat eseri değil midir? Şanslı erkeklerin kendilerine ödediklerini hak ederler. Elizabeth Hunter inanılmaz güzellikte bir kadındır.» Bu sözlerine içtenlikle inanmıştı. Kendisi de annesinin göz kamaştırıcı güzelliğinin bir parçasıydı.

— «Ama ölmesi gerekmez mi?» Mitty Jacka en soğuk tavrıyla sordu.

Sir Basil onun bu tavrından çok kendinden nefret etmeğe başlamıştı. «Seni öldürür daha! En azından yüz yıl yaşar. Elizabeth Hunter'ı hiç bir şey ölüme kandıramaz.»

Artık kalkması gerekiyordu; hareket etmeliydi; ya da yavaş yavaş zehirlenmeyi kabul edecekti.

Mitty Jacka'nın mavi kedisi engel olmasaydı Sir Basil'i biraz daha ikna edecekti. Hayvan kuyruğunu sallayarak bahçeden içeri girdi, çenelerinin arasına iki büklüm olmuş bir ardıç kuşu vardı. Kedinin baş hareketleriyle sarsılan kuşun gözleri kapalı, boynunda kanlı bir bilezik asılıydı. Kedi gururlanarak hırıldadı ve araya girmemeleri için mırıldanarak onları uyardı, divanın altına girdi.

Ev sahibesi dişlerini göstererek, «Ohh!» diye bir çığlık attı. Üzüntüden mi yoksa keyiften mi, anlaşılması güçtü.

Divanın altından kedinin ardıç kuşunun hakkından geldiği duyuluyordu. Sahibesi ise sadece tasarladığı cinayetle kalmıştı.

Sir Basil bu durumdan yararlanarak gitmek üzere kalktı ve Mitty Jacka'nın ellerine sarıldı. «Çok teşekkür ederim — konukseverliliğinizi — benimle paylaştığınız düşünceleriniz — ve bu unutulmaz evde bana bir gece geçirttiğiniz için.» Ve cümlesini bitirerek, «Asla unutmayacağım bu geceyi.» diye ekledi.

Onun sarılışına karşılık vermeyen, soğuk ellerinin titrediğini

farketti, fakat sonra kadının değil, kendi ellerinin titrediğini anladı.

Odaları geçip ön kapıya doğru yürürlerken, kadın, «Bir daha sefere bu oyunu nasıl düşündüğümü anlatacağım size.»

Gizli bir anlaşmayla omuzları çarptı. Sir Basil'in iyi dikilmiş, şık kostümleri ve kadının eski püskü, lekeleri artık süslemelerinin bir parçası olmuş kimonosu.

Mitty Jacka konuşmasına devam ediyordum. «Bir erkek sadece üstün yanlarını geliştirerek yaşantısını sürdürür. Oysa bütünüyle hayatın yaşamaması için hiçbir neden yoktur — hiç değilse oynamaması için. Eğer kendini serbest bırakırsa tabii. Ben işte bunu istiyorum: sahnede kendilerine öğretilen belli rolleri değil, bu geceki gibi serbestçe beklenmedik olayları canlandırmalarını.»

Sir Basil kendisinin de bu belli kalıplar içinde bir oyuncu olarak tanımlandığını sezerek evin kapısına kadar gelmişti. Çalıların ve ağaçların arasından görünen bahçe kapısı henüz epey uzaktaydı.

— «Pek çoğu size bağlı, Sir Basil Hunter, siz büyük bir aktör değil misiniz?»

Sir Basil bu defa kadının gururunu okşamak amacında olmadığını farketti. «Ben çok defalar hayal kırıklığına uğradım ve bundan böyle çok dikkatli olmağa kararlıyım.» Uzun yıllar edindiği tecrübelerine rağmen seyircisinin bu yapmacıklı alçak gönüllülüğüne nasıl bir tepki gösterdiğini anlayamadı.

— «Bir ölüm-kalım meselesinde yaşamayı yeğ tutmaz mıydınız?»

O anda Mitty Jacka ile konuşmasını sürdürmektense ölümü yeğ tutardı. Bu yüzden sorusuna cevap vermedi.

Patikadan yürürken rahat hareket etmesi gerektiğini düşünerek dönüp baktı, ne eğildi, ne de el salladı, sadece gerekeni yaptı. Mitty Jacka sabahlığına sarınmış basamaklarda yüzüne vuran gri gölgenin bıraktığı endişeli görünüşünün dışında ifadesiz, onun arkasından baktı.

— «Annene yazmağa unutma.» diye olağan bir vurguyla seslendi. «Kaç kişinin işbirliği yapmaya istekli olduğunu görünce şaşıracaksın. Yaşadıklarına inanıyorlar böylece.»

Bahçe kapısı gıcırdadı ve kapandı; çok şükür kurtulmuştu.

Kovu maviye çalan kurşuni bir renge bürünmüş gökyüzünün altında avak seslerini duydukça kendi kendine inancının geri geldiğini hissetti. Eğer eve kısa bir ziyaret yapacak olursa birinin

öğüt vermesi üzerine değil, kendi istediği için yapacaktı. Amacı yaşlı kadını öldürmek değil, doğduğu kentte hafif esintilerle uçuşan ağaçların yaprakları altında kendini yenilemek olacaktı. Ve çamur : beton kaldırıma ve ayakkabılarına rağmen çıplak ayaklarına doğru yayıldığını hissediyordu.

Bu gerçeklerle tavsiye olarak olayın kuruntusundan sıyrılması kolay oldu. Kadın hiçbir şekilde onu aramak için bir gayret sarfetmedi. Bir, iki hafta geçti; Sir Basil'i şaşırtmıştı bu durum. Bir iki defa da Mitty Jacka'nın kendisini aramamasına üzüldüğünü farketti.

Sonra haberler duyuldu. Son oynadıkları oyunun hemen kaldırılacağı söylentileri dolaşıyordu ama yönetmenlikten bir ses çıktığı yoktu.. Sir Basil bir gecede duvarcılıktan ön planda bir yer sahibi olan genç Geordie ile haftalarca oyunu sürdürdü.

Şimdilerde bu işler böyleydi. Duvara iğnelenmiş kâğıt parçasına ateş püskürerek baktı.

Dimdik göğüsleri sarsılarak koridordan koşan Peggy Digby'yi çevirerek, «Galiba işimiz bitti.» dedi.

— «Evet, haberin yok muydu? Bundan sonra pandomim yapacağım herhalde.»

Sir Basil gözlerini ilân tahtasına dikmişti, ama iğnelerle tutturulmuş yazıya ve otobüsteki kadının görüntüsüne baktığı yoktu.

Dördüncü son gece, oyundan önce boğazını temizlemek için biraz içki içti. Soyunma odası çikolata rengi üzerine koyu bir yeşille boyanmıştı. Kahverenginin de, yeşilin de yer yer kabarcıkları vardı. İkinci bir içki daha doldurdu kendine: birincisini hiç düşünmeden içivermişti, hem de hafif gelmişti.

Gece oyunda sesi yine de boğuk çıkmıştı. Ne yaptıysa sıkıntıdan kurtaramadı seyirciyi. Yalnız ikinci perdede duvarcı Geordie soyununca kızın biri karanlığı yırtan bir çığlık attı. Seyirci (çoğu sadece hüviyet kâğıdı) güldü.

Oyundan sonra makyajını silerken, tıpkı oyuna hazırlanırken makyaj yaptığı zaman olduğu gibi rahatladığını hissederdi. Yalnız ickinin kokusuyla midesi bulandı ve her tarafı titremeğe başladı. Eski bir paçavradan farksız havlusu da tiksinti veriyordu. Eli ayağı tir tir titreyen bir tip mi oluyordu yoksa?

Birinin gelmesi için dualar etti. Bir elbise hışırtısı duyabilmek için kulak kabarttı. İkinci karısı Ladv Enid'e bile razıydı. Fakat kimse gelmedi ve bir içki daha devirdi.

Kahverengi yeşil koridordan geçerken Peggy Digby onu çevi-

rip öpüverdi. «Glasgow'a beni seyretmeğe geleceğine söz ver. Bir numaralı züppe olduğumu göreceksin.»

Dışarda solgun sokak ışıkları altında hafif hafif yağmur çiseliyordu. Soho kavşağındaki berbat lokantaların birinde yemek yiyecek iştahı yoktu. Çalacak kapısı çoktu — fahişeler onu içeri alıp kendini unutana kadar sarhoş edebilirlerdi. Ama açlığını giderecek kimse gelmiyordu aklına — ne açlığıydı bu? Güçlülük? Para? Süreklilik? Dostluluğun ustalıkla oynanmış bir fars olduğunu düşündü — konusu geniş, karakterleri çoktu. (Başka türde bir oyun olmasına rağmen evlilik de.)

Sir Basil o anda sağ ayağında bir ıslaklık hissederek tabanına baktı ve ayakkabısının onarılması gerektiğini gördü. Basitti: herşeyin sonu gelmemişti ya, sadece kısa bir süre için işsizdi. Tecrübeli, ünlü bir aktördü. Sesi ve tekniği iyiydi. Kadınların cazip bulduğu bir erkekti.

Neydi — Mitty Jacka! Golden Hill mi Beulah'lı mı?

Beulah otobüsüne bindi: otobüsün üst katındaki boş yerlere baktı; köpeklerle çevrili demir bir bahçe kapısı arıyordu. Az sonra gecenin az çok aynı saatlerinde ıslak patikadan yürüyerek evin kapısına geldi.

— «Sözünü ettiğiniz oyun hakkında konuşmağa geldim.» dedi. «Hatırladınız mı beni?» Alt basamakta durduğu içindi belki — kendini yalvarır gibi hissediyordu.

Ayak bileklerini iki küçük köpek yalarken kadının ayakları altında pırıl pırıl tüylü kedisi yatıyordu.

— «Evet.» dedi. «Ben de bunun üzerinde düşünüyordum. Kararınızı vermiş olmanıza sevindim.»

Sir Basil maskesinin kadına gülümsediğini farketti. Dişleri alaylı yüzünde sipsivri çıkıntılar gibi geliyordu ona: İkinci bir fesatçı olarak mı? Yoksa bu ilk intihar mıydı?

Sonuç olarak bu güneşli ülkeye gelmişti. Çakıllı yolda sarsıla sarsıla giden taksinin içinde henüz banyo yapmış olmasına rağmen kan ter içinde kalmıştı. Kendini çok iyi hissediyordu: yaşlı Arnold ile prensesi kırk beş dakikadır beklettiği için değil. Onun suçu yoktu ki bunda, öyle değil mi? Tam çıkacağı sırada **Herald** ve A.B.C.'den aramışlardı.

Çocukluk anılarıyle dolu bu kentin keyfini çıkartmaya kararlıydı. Pitt Sokağı halkı Sivil dükkânların önünde toplanmışlardı.

Kentteki değişimlerin hiç bir katkıda bulunmamış olmasına üzülüyordu ama yine de bir payı olduğunu hissediyordu. Ününü, çocukluğunu geçirdiği bu kentle paylaşması gerekiyordu. Geç de olsa sevgisini vermişti ve en büyük payını da yaşlı annesine. Leylak rengi peruğunun korkunçluğunu unutacaktı — huzursuz eden gülüşünü de. Bunların dışında —Sydney kadar— annelerin hepsini sevebilirdi.

Mr. Wyburd saate baktı. Sözünde durmayan kimselere çok kızardı. Hunter kardeşler onbirdeki randevularına geç kalmışlardı. Birinin başına herhangi bir kaza gelmiş olabilirdi ama ikisinin birden başına gelmiş olamazdı ya bu kaza? Ancak aynı taksiye binmiş olmaları gerekirdi. Bunun için de gerekli sevgiyi duymuyorlardı birbirlerine. Avukat saatle arasına MERHAMET yazılı bir bayrak asmalıydı yoksa gittikçe öfkesi artıyordu ve garip bir şekilde midesinden ağzına kadar acı bir tat yayıldığını hissederek bedenen rahatsızlık duyuyordu. Ya da herhangi bir olayda duygusal bir bağlılığı olan saate hiç bakmaması gerekirdi.

Eski bir saatti bu. Mrs. Hunter kocasının ölümünden sonra avukata duyduğu saygı ve takdirin bir işareti olarak hediye etmişti. Yaşlı Mrs. Hunter'a ait bir saatti bu. Arnold Wyburd 'Kudjeri' de kütüphanedeki şöminenin üzerindeki yerini tam olarak hatırlıyordu. Çekingen bir küçük çocuk gibi uygunsuz bir kıyafetle Moreton Drive'daki evin tapularını imzalatmak için gittiği zaman değil, müşterisinin güvenini kazanmış, konukseverliğine değer bir avukat olarak sonraki ziyaretlerinden hatırlıyordu bunu. Mr. Hunter'a saygısı ve sevgisi giderek arttı ve ona «Bill» diye hitabeden dostları arasına girdi.

Kütüphanede saatin altında Bil! Hunter ile Arnold Wyburd oturup saatlerce konuşurlardı: ikisi de saat, teleskop, traş bıçağı, barometre ve benzeri yararlı aletlerle insan gücünü aşan doğal olaylara saygı duyarlardı, çoğu kez sadece şöminenin alevlerine bakmak yeterdi onlara. Arnold Wyburd, Bill Hunter'ın cenazesinde bulunup onun ağladığını fark eden kaç kişi olduğunu düşündü ve kaç kişinin hatırladığını. Kendisi bile bir bakıma utanmıştı bundan. Yıllardır üzerinde düşünmemişti, bu sabah Bill'in baş belâsı çocukları böyle bir fırsat vermişti ona. Bill çocuklarını sever miydi? Sevebileceğini düşünemiyordun, ama hemen arkasından böyle düşündüğün için kendini suçlu hissettin.

Yıllardır büyük bir bağlılıkla çalışan saatin yanında Bill'

in köşeli el yazısıyle (avukata ok başlarını hatırlatıyordu bu) bir fotoğrafı duruyordu — **Arnold Wyburd'a sevgi ve dostlukla, Bill.** Bu portre de kocasının ölümünden sonra, bir kaç yıl önce Mrs. Hunter tarafından kendisine verilmişti. Karmakarışık yazısıyle bir de not eklemişti (yapmacıklı bir şekilde başladığı not giderek tabii bir şekil alıyordu)... bu çok beğendiğim fotoğrafın Alfred'i çok seven ve takdir eden bir dostu olarak sende kalmasını... Fotoğrafın üzerine yazmamıştı ama sanki Alfred'in tepesinde duruyormuş gibiydi. Yazdıklarını hatırlamak utanç vermişti sana. Arnold Wyburd zaman zaman Mrs. Hunter'ın 'sevgi' kavramının ne olduğunu merak ederdi. Kendisi de 'sevgi' kavramını tam olarak belirleyemiyordu. Belki yıllardır süren şerefli evlilik hayatının tecrübesine dayanarak sevginin dürüst bir cinsel ilişkiyle bağlantılı olduğunu düşünüyordu.

Avukat öksürdü. O sabah her şeyden çok tahammül edemediği Bill'in anıları arasına Mrs. Hunter'ın karışması olmuştu.

Zihnini toparlamak için masasının üzerinde birkaç eşyanın yerini değiştirdi. İşe koyulması imkânsızdı. Fotoğraftaki bakışlardan kaçınarak onu gitgide daha çok öfkelendiren saate bir göz atacaktı ama Miss Haygarth sütlü çayla (genellikle daha erken getirirdi) avukatın hiç el sürmediği bisküitlerini getirdi. Sonra Miss Haygarth dışarı çıktı.

Saate bakmasına gerek yoktu: aklı hep oradaydı, saati bakmadan da biliyordu. Kendi kendine mantıksız insanların öfkelerine kapıldığını tekrarlıyordu. İnsanı mahkemelere kadar sürükleyebilirdi bu duygu. Ayrıca mide ülserlerine sebep olabilirdi. Oysa otuz yedi yaşında apandisitten başka rahatsızlığı olmamıştı. Bunun nedeni de düzenli bir hayat, ölçülü yemek ve akıllı bir eşi olmasıydı. Şu anda bütün hayatı öfkeden değilse de huzursuzluğundan dolayı tehlikeye girmişti. Korkunç bir gece geçirmişti. Kahvaltıda da Lal bir iki alaylı söz söylemişti ona (ikisi de birbirinden farklı).

— «Zavallı Dorothy —onu tekrar görmeyi ne kadar merakla bekliyorum— onun gibi sade bir kızın göz kamaştırıcı bir prenses olup olamadığını görebilmek için.» Sonra güldü, dişleri— yok, yok hayır. «Umarım başarmıştır bunu, çünkü biraz kendimi beğenmişliğim vardır.» Bunu kabul edişindeki dürüstlükle ağzındaki börek yanaklarını şişirmişti: güvendiği karısı.

— «Dün seni görmeyi çok istediğini söyledi.»

— «Hep öyle söylerler.»

— «Yok, Dorothy gelir — eğer annesine çok benzer yanları yoksa.»

Birlikte öylesine güldüler ki, avukat Hunter ailesine karşı huzursuz olduğunu hissetti. Tabağına bir sosis aldı. Lal sığır eti alırdı çünkü hem daha ucuz oluyordu, hem daha az yağlı. Fakat Wyburd çatalını batırır batırmaz yeleğine vıcık vıcık bir yağ damlası sıçradı. Hemen karısı görmesin diye peçetesiyle lekeyi gizledi, çünkü büroya lekeli yelekle gitmemesi için hemen bir şeyler yapmağa çalışacaktı. Bu arada peçetenin Hunter'ların hediye ettiği takımın bir parçası olduğunu fark etti. Hiç bir sebep yokken Paskalya ile Noel arasında hediye etmişlerdi bu takımı. (Peçete almayı Mrs. Hunter'ın akıl etmiş olabileceğini düşünerek onun Bill'e duyduğu 'sevgi'den kuşkulandığı zamanki gibi kendini suçlu hissetti.)

Miss Haygarth çay fincanıyle el sürülmemiş bisküileri almağa değil, şaşılacak bir heyecanla (becerikli, fakat kolay kolay heyecanlanmayan Bexley North'lu bir kızdı), «Prenses — Miss — Miss Dorothy Hunter geldi,» diye haber vermek üzere içeri girdi.

Ve hemen hemen aynı anda Prenses de Lascabanes göründü. Avukatın kendini içgüdülerine terk edişi prensesin bir gün önceki çekingenliğinin affedilmez gecikmesinin yerini alışındandı. Genç kadının sert tavrı kayıtsızlığından ileri geliyordu. Eldivenlerini çıkararak avukata doğru ilerledi. Şapkası yoktu. Dişlerine bulaşan bir gülümsemeyle dudakları gerildi. Avukat bir prensesin nasıl olup da şapka giymediğine şaşmıştı: hoş hanımların çoğu —hatta yaşlı olanlar bile— son günlerde şapka kullanmıyorlardı. (Mrs. Hunter yatağından kalkabilecek güçte olsaydı şapkasız onun yazıhanesine gelip karşısındaki deri koltukta otururak emirler yağdırır mıydı acaba diye düşündü.)

— «Çok geç kalmadım, değil mi?» Prenses de Lascabanes yazıhanenin dışında yankılar yapacak bir sesle konuşmağa başladı.

Avukat dudaklarını 'hayır' der gibi kıpırdattı ama gereksiz bir hareketle sandalyelerden birini düzeltirken sesi çıkmadı.

Dorothy, «Basil gecikmiş ama,» diye fark etti. Bir sürü kusurların içinden bir tanesi üzerine dikkati çekmek ister gibiydi.

Bundan daha fazla memnun olamazdı: işler onun istediği gibi gelişiyordu — oysa mutfakta ve kâhya kadının odasında dolaşırken (her ne kadar karşılığını aldıysa da) her şeyi berbat ettiğini düşünmüştü.

— «Çok memnunum,» diye içini çekerken küçücük bir kız gibiydi.

Bir an için avukatın hemen iş konusunu açacağını düşünerek eski çekingenliği geldi üzerine. Basil'den önce gelmeyi, Mr. Wyburd'la konuşmak için istemişti — ama bir avukat olarak değil, babası yaşta yaşlı bir yakını olarak. Çok az tanıdığı babasını sormak istiyordu ona ama bir gece önceki rüyasından sonra vazgeçmişti bundan.

— «Kulüpte rahat mısınız?» diye Mr. Wyburd kibarca sordu.

— «Yataklar rahat.» Kızararak ekledi. «Evet rahatım, teşekkür ederim.»

Babasından söz ederek konuşmaya girmeyi düşündü. «Çok yakın dosttunuz, değil mi?» diye farkına varmadan soruvermişti: ama yapılacak bir şey yoktu artık. Beklenmedik bir hızla konuya girmiş olduğuna bir bakıma memnundu. «Onu çok iyi anlıyor olmalıydınız, Mr. Wyburd — bizlerin hiç anlamadığı kadar. Basil çok bencil ve fazlasıyle kendi arzularına yönelmişti. Bense çok çekingen ve evet budalaydım.» Başka bir durumda böyle bir itirafta bulunmaktan utanç duyabilirdi ama şimdi rahatlıkla akıllıca bir açıklama yaptığına inanıyor, avukatın bunu bir dürüstlük kabul edeceğini umuyordu. Fakat zaten avukatın bunu düşünüp düşünmemesine fırsat kalmadan, «Anneme gelince, sürekli bir zafer addettiği üstünlüğüne engel olmadıkça kimseyi anlamağa çalışmamıştır. Annem kendine herkesi köle etmekte çok ustaydı, babam da içlerinde en değerli olanıydı. Ona hainçe eziyet etmiş olmalı,» diye devam etti. Dorothy Hunter avukata yalvarırcasına baktı: hayır, bu sabah değil; bu sabah her nedense onunla dost olacak kadar cesur Prenses de Lascabanes'di.

Arnold Wyburd güvenilir bir meslek adamı olarak dostluk kurmaktan öte bir nitelik taşıyordu; öyle olmasaydı da aklıyla hareket etmek zorundaydı. Dudaklarını ıslatarak cevap verdi. «Babanızın konuşmalarımız sırasında Mrs. Hunter'dan pek söz ettiğini hatırlamıyorum. Sadece resmi ve hukuki bazı konularla ilgili olarak adı geçmiştir bir de erkeklerin eşleri hakkında yaptıkları şakaları bilirsiniz!»

— «Pek bilmem,» demek zorunda kaldı. Sonra, «Peki bunca yıl neler konuşurdunuz?» diye düşünmeden sordu.

— «İş. Onun avukatı olduğuma göre başka ne konuşabilirdik?»

Bu Madame de Lascabanes'i öfkelendirmişti. «Ama nasıl olur, sadece iş ilişkileri üzerine kurulmuş bir dostluk değildi ya! Konuştuğunuz başka şeyler de vardı muhakkak ki.»

Avukat hafifçe güldü. «Ortak bir tutkumuz vardı: saatler.» Yabana atılacak bir şey değildi, bir gerçekti bu. «Şu saati görüyor musunuz? Bill'in saatlerinden biriydi. Anneniz onun ölümünden sonra ince düşüncelilikle bana hediye etti. Yanında da babanızın fotoğrafı var.»

Dorothy elinde çantası ve eldivenleriyle ayağa kalktı. «Oh evet, **babam!**» Konuşmanın bu şekle dönüşmesini istememişti oysa.

Ölmüş babası tarafından kaldırılmak istememişti, sadece onun adına ayağa kalkmıştı. Gözlerini tıpkı avukatınki gibi yumuşak bir şefkatlilik çevrelemişti, ağzı ise ne koçlarla ne de Elizabeth Hunter'la bağdaşamayacak bir duygusallıktaydı. Yaka modelinin garip görünüşüne ve pozunun gülünçlüğüne rağmen fotoğraftan gözünü ayırmaması gerekiyordu. Fakat sert el yazısı öylesine etkiliydi ki bu karşılaşma babasının özlemiyle üzülmesine yeterliydi.

Avukata döndü. «Sanırım hiç kimse **—hiç birimiz—** onu lâyık olduğu şekilde sevmedik.» Bu konuda kendi yetersizliğini ortaya koyarken avukatı da suçlar gibiydi.

Arnold Wyburd cevap vermedi.

Tekrar yerlerine oturduklarında Dorothy avukatın ellerini masanın üzerinde kenetlemiş olduğunu fark etti. Sevebileceğinden daha yaşlı görünüyordu elleri. Ama avukat büyük bir ihtimalle ondan nefret ediyor olmalıydı. Herkes nefret ediyordu ondan.

Madame de Lascabanes çantasını açtı, içine baktı, tekrar kapattı.

Başını kaldırdı ve bağışlanmak istercesine gülümsedi. «Söyleyin bana —Heather adında bir kızınız vardı, değil mi? Kızamık olduğunu hatırlıyorum— yoksa su çiçeği miydi?»

Miss Haygarth içeri girdi ve Kuzey Bexley aksanıyla «Sir Basil Hunter,» diye fısıldadı.

Dorothy'nin kapıya arkası dönüktü. Acaba incileri, saç tuvaleti erkek kardeşine tahammül etmesine yardımcı olabilecekler miydi? Her şeyden önce onun kahkahalarına tahammülü yoktu; hatırladığı kadarıyle madeni bir ses gibi rahatsız ediciydi; ötekiler —büyükler— için küçük bir çocuğun kendini tutamayıp koyverdiği kahkahalardı bunlar.

Dört duvar arasındaki sessizlik daha uğursuz bir şekle bürünmek için kötülükle işbirliği yapar gibiydi. Dorothy kendisi için hazırlanmakta olan darbenin inişinden onu kurtarması için avukata baktı. Basil her şeyi yapabilecek kadar haindi.

Arnold Wyburd ayağa kalkmıştı; o da sessizliğin bir parçasıydı: dudakları seyiriyordu ama sessizce. Göz kapakları mavi damarlarını ve beyazlaşmış kırışıklıklarını belli ederek titriyordu. Dorothy biraz budalaca buldu onu. Sessizlik bu «iyi» adamı onlardan ayırmıştı sanki. Artık avukata değil, sahte bir baba, yumuşacık hayalarını kulübün yatak odasında bacakları arasında hissettiği esrarengiz sevgili ve iki perde arasında rolünü oynamağa devam eden orta karar bir aktördü. Keemis - Wyburd yazıhanesinin sessizliğinde geç kalışlarından dolayı öbür dileyişlerini dinlerken hiç de inanmış görünmüyordu. İçtenliğini kabul edemiyordu bu sözlerin.

Dorothy de Lascabanes Mr. Wyburd'un acizliği karşısında donakalmıştı: görünmeyen eller arkadan omuzlarını kavradığında büsbütün donup kaldığını hissetti; sonra sağ kulak memesiyle incilerinin arasında, boynunun bir noktasına birinin burnunu sürttüğünü hisseder gibi oldu.

Aynı anda kesik, pek titrek olmayan, giderek artan fısıltılar halinde Basil'in oyununu seslendirdiğini duydu. «Sevgili güzel Do-ro-thy!» Prenses, avukat gibi küçük bir rol oynayıp bir aktris olarak çekingenliği yüzünden suçlanmadan, ya da yarattığı karakterin kötü eğilimlerine kapılmadan kaçıvereceği berbat filmin baş oyuncusuyle değilse bile ikinci derecede önemli oyuncusuyle yüz yüze geldiğini idrak etti.

Basil yıllar sonra karşılaşan iki kardeş olarak oturmaları gereken şekilde deri koltuğunu yerleştirene kadar Keemis-Wyburd yazıhanesinin yapış yapış sıcağında dolaştı durdu.

Dorothy ona bakarak kendi imdadına yetişti. «Artık işimize başlasak fena olmaz. Saat epey geç oldu, Mr. Wyburd'un öğlen için bir randevusu olabilir.»

Basil pek şaşırmış olmalıydı onun bu acemiliğine; katıla katıla gülmeğe başladı; ne Dorothy'nin hatırladığı madeni yankılar yapan, ne de masum büyüklerin çocukça bulduğu kahkahalara benzemiyordu; gök gürlemesini andırıyordu bu kahkahalar. Dorothy dehşete kapılmıştı.

— «Dotty,» —kimse ona böyle hitap etmemişti— «Allahaşkına

bir iki saniye gözlerine doyasıya bakayım, izin ver de.»

İğrençti. Son yıllarda karşılaştığı birkaç gazetecinin birbirine benzer kişilikte olduğunu fark etmişti. Gerçeği bütün açıklığıyle görünüyordu. Hubert de Lascabanes Crillon'da ilk karşılaşmalarında bu denli rahatsız edici gelmemişti ona.

Erkek kardeşine gelince, (erkek kardeşiydi gerçekten), «Sende pek çok gelişmeler olmuş, şekerim,» dedi. Dudaklarını ya alaylı, ya da onunla bir sır paylaşıyormuşçasına büzmüştü.

Dorothy onun sözlerini ve davranışını hiç bir şekilde kesin olarak anlamlandıramıyordu.

Tam bu arada Mr. Wyburd güvenilir bir avuakt olarak araya girdi; toplantıyı açtı. «Sanırım annenizin avukatının, onun özel işlerinin inceliklerini açıklamasını ortodoksluğa yakışır bir davranış kabul etmezsiniz. Ancak, kendisinin çok yaşlandığını ve zihni faaliyetinin gerilemekte olduğunu —hoş henüz gerekli emirlerini vermekte devam etmektedir— göz önünde bulundurarak çocukları olan sizlerin yönettiğim işler hakkında bilgi vermeyi —bunları söylerken çok ciddileşmişti— ve annenizin henüz bana olan güvenini kaybetmemiş olduğuna sizleri inandırmayı bir vazife addediyorum.»

Prenses avukatın konuşmasıyle hem etkilenmiş, hem de ona için için öfkelenmişti. İhtiyacı olduğu zaman avukatın kendisine yardımcı olamayışının nedenleri üzerinde düşünmeğe koyuldu. Oysa avukatın onlar için hazırladığı can sıkıcı evrakları incelemesi gerekiyordu; ikisi için de birer dosya. Basil'in alnındaki kırışıklar evrakları ne denli dikkatle incelediğini gösteriyordu; bir kaç defa avukatın konuşmasını kesmemeğe çalışarak, «Çok iyi! Çok iyi!» diye atıldı.

Avukatın dürüstlüğünü ispatlayan daktilo edilmiş evrakları iyice inceledikten sonra, «Muazzam bir iş yapmışsınız Mr. Wyburd,» dedi. «Her şey burada yazılı.»

Avukat ne övülmeğe, ne de oyalanmaya taraftar değildi.

Dorothy konuşmasını önceden mi hazırladı acaba diye düşündü. İki adamın can sıkıcı konuşmaları içine baygınlık veriyordu. Yine de gerektiği şekilde ciddi ve **dinler** görünerek çantasını açtı, küçük aynasına bir göz attı; Basil'in kendisinde gördüğü gelişmelerle ne kastettiğini merak etmişti; belki de eskiden hiç göstermediği bir sevgi belirtisi şeklinde açıklanabilirdi bu sözleri. Aynadaki aksi her zamankinden değişik bir memnuniyet verme-

di ona; genel olarak dikkati çekecek bir yüzü vardı, ama tek tek incelenecek olursa hatları güzel değildi; belki gözlerinin dışında. Belki Basil onun gözlerine hayrandı; bu ihtimal üzerine gözleri süzüldü.

Başını kaldırdı. Basil daktilo edilmiş evrakların üzerinden ve avukatın anlaşılmaz konuşmasının arasından ona bakıyordu. Dorothy'nin ceylan gibi ıslak ve yumuşak bulduğu gözlerine bakmıyordu ama; zihninden geçenleri anlamağa çalışır gibiydi. İkisinin de isteğiyle kararlaştırılan bu buluşmanın nedenlerini doğrulamak istercesine düşüncelerini inceliyordu. Korkuyor gibiydi; tıpkı Dorothy'nin öfkeli ya da hayal kırıklığına uğradığı zamanlarda göründüğü gibi korkulu.

Basil onun düşüncelerine ne kadar inebilmişti, kestiremiyordu. Kendisine göz kırptığını gördü, sonra güldüğünü; Dorothy de ona güldü, ya da bir dostluğu onayladığını belirtecek şekilde dudaklarını araladı.

Basil Hunter at gibi hırıldayarak mendilini çıkarıp ağzını örttü. **Gök Gürültüsünden Korkan At** aklına gelmişti. Gösterişli bir at; acaba bu kendisine sürüklenen Goneril rolü verileceği anlamına geliyordu. (Mitty Jacka'nın gölgeleri ve «oynanmamış ben»!)

Hiç değilse Dorothy de, kendi de Sydney'de bulunuşlarının amacını anlıyorlardı. Mesele daha da açıklığa kavuştuğuna göre rahatlayabilirdi; avukat konuşmasının sonunda gözleri gururla ışıldayarak ona baktığında Basil tarafsızca, «mümkündür,» dedi. Bunu izleyen sessizlikte başını yana doğru eğdi. Şakaklarından kafasının arka tarafına doğru tarakla düzeltilmemişse de tabiî bir şekilde kıvrılan sert saçlarına vuran güneş ışınları parıldıyordu.

— «Müşterinizin isteklerine bağlı kalarak, kaderini takdir edilecek bir şekilde idare ettiğinizi kimse inkâr edemez. Durumu şu ana kadar nazari olarak ele aldığımızı —Arnold— bu hiç bir şekilde konuşmana kusur bulduğum anlamına gelmesin; öne sürmek istiyorum.» Gülüşü sokağın trafiğinden çok yükseklerdeki güneşin vuruşuyle aydınlandı.» Herkese karşı adil olabilmek için —annem— **annemiz** de dahil edilerek» prenses onun bu düşünceliliğini başını garip bir hareketle eğerek kabul etti; «durumu başka bir açıdan da incelememiz gerekir sanırım.»

Avukat göz kapaklarını indirdi; güneşin parlaklığından sulanan gözlerini korumak için böyle yapmış olabilirdi.

— «Annemizin yaşına gelmiş bir kimsenin bu **yarım** yaşantısından (özenle bakılmasına ve muazzam bir masraf gerektiren türlü **vasıtalara** rağmen) mutlu ve rahat olup olmadığı konusunda bir karara varmamız gerek.»

— «Dün gece konuya şöyle bir değindiğimiz zaman da gördün, Basil,» diye avukat hatırlattı. «Annenin şu anda bile yaşayışından çok memnun olduğuna inanıyorum.» Düşüncelerini daha heyecanla ifade etmek istemişti ama hiç bir zaman insanları mahçup etmek onun tarzı olmamıştı.

Basil Hunter yüzünü öyle bir buruşturmuştu ki sadece en belirli hatları seçilebiliyordu. «Daha az gösterişli bir biçimde de yaşayışından zevk almağa devam edebilir; gerçekten bu zevki alıyorsa tabiî» Öylesine açık sözlü, içten bir ifadeyle avukata, sonra da kız kardeşine baktı ki, anlaşmağa hiç gönlü olmayan bir kimseyi bile kandırabilirdi. «Bence yaşlı bir kimsenin rahat bir yatak, şefkatli bir bakıcı, bol bol ekmek, yağ ve kaymaktan başka ihtiyacı olacak bir şey yoktur.»

— «Ne var ki Mrs. Hunter'ın kurnazlık peşinde koştuğunu kabul etmemiz gerek. Tanıdığım en anlaşılmaz kadındır.» Arnold Wyburd **ve hâlâ en korktuğum kadın,** diye itiraf edemedi.

Prenses de Lascabanes kıpırdandı. Düşünceleriyle birlikte suskunlaşan sesini ayarlamak ister gibi öksürdü. «Bence,» diye başladı. «İkiniz de kararsızlık içinde boş konuşmalarla zaman kaybediyorsunuz ve esas varmak istenilen sonuçtan uzaklaşıyorsunuz. Özellikle sen, Basil.» İlk anda alt dudağındaki yarık, saçlarının biçimi, pırıl pırıl cildi Dorothy'yi etkilemişti; hattâ doyasıya sevemediği kocasını hatırlatmıştı ona. Ama bu suçlaması, onunla bir aşk yaşamağa niyetli olmadığını belirtmeye yetecek kadar soğuktu.

Basil buna inanmamıştı. Elinde bir kalemle oynayarak güldü. «Biraz daha öğüt versene, sevgilim,» diye lâf attı.

Dorothy onu duymamazlığa geldi. «Kendi kendime bir takım araştırmalarda bulunduğumu söylemek istiyorum. Örneğin annem temizlikçi kadını Redfern'den alıp eve getirmesi için bir taksi kiralamış. Bunu Mr. Wyburd'un bilmesi gerekir ama Basil, sen asla farkına varamazdın.» Bir gece önceki rüyasında gördüğü sevgilisine üzülerek baktı. «Üzerinde tartışılabilecek bir kapris bu; hâlâ dilediğince hareket edebileceklerini ispatlamak için yaşlıların kaprislerine göz yumulabilir belki. Ama kendisinin bilmediği bir şey daha fark ettim. Eminim bunu bilseydi, her halde hoşuna

gitmezdi.» Prenses bombasını patlatmadan önce gözlerini kıstı. «Bu sabah mutfağa gittim..»

— «Yok canım!» diye Basil alaylı alaylı güldü.

Dorothy aldatıcı sözlerine ve hareketlerine rağmen kötü bir insan olduğuna inandığı erkek kardeşinin susmasını beklerken gözlerini yumdu «Çöp tenekesine kasten atılmış iki kiloya yakın **filet de boeuf** çürümeğe yüz tutmuştu.»

Sir Basil Fransız kız kardeşiyle tekrar uzlaşmaya varmak üzere yerinden kalktı. «Bunu kâhya kadından başka kimse bilemez.» Avukata baktı, sonra başını çevirerek, «Kâhya kadın da Avrupa'nın bilmem hangi köşesinden gelme bir kabare dansözü, ya da aktrist bozması bir kadın. Annemizin aynı zamanda aşçısı olarak çalışacak bir kimse midir sizce?»

— «Ama Mrs. Hunter kendisini çok sever.»

— «Sever mi? Gerçekten mi? O halde mutfakta başlayan bu sevgi çöp tenekesinde biter.» Basil söylediklerini kendi de beğenmişti; Dorothy ise fazlasıyle etkilenmişti onun yaptığı bu çıkıştan.

— «İsraf. Müsriflik bu.» Genç kadın ikinci olarak eklediği sözcükle sanki yeni bir şey yaratmış gibi hissetmişti kendini. «Bu hiç bir zaman hoş karşılanacak bir şey değildir ama sizin yaşlarınızda belki bağışlanabilir.» Bunu söyler söylemez kendinde bağışlayıp bağışlayamadığı şeyleri düşündü; en azından rüyalarını bile kontrol edemiyordun.

Basil konuyu geliştirdikçe geliştiriyordu. «Mesleki yetenekleri ne olursa olsun hemşireler işe yaramaz yaratıklar olarak ün salmışlardır. Özel hemşireler ise varlıklı hastalarını soymak için iyi bir pozisyon içinde olduklarını kabul ederler. Söyler misiniz sevgili Wyburd annemin hemşire ordusu nerede **yemek yiyor?»**

— «Evin yemek saati, iş saatleri içindeyse tabiî ki evde yiyorlardır.» Dorothy, Hunter'ın gözlerinin önünde hâlâ çöpe atılan etlerin durduğunu görebiliyordu. «Gece hemşireleri yemek saatinin dışında bir şeyler yiyecek olurlarsa pek tabiî ki karınlarının acıkmış olduğunu gösterir bu.» Davacılarının savunmasını hoş karşılamalarını bekler gibi bir hali vardı.

Sir Basil başını salladı; o korkunç şapkalı kadın.

Avukat sinirli sinirli parmaklarını masaya vurarak, «Benim hoşlanmadığım Manhood Hemşire'nin, Badgery Hemşire çıkmadan gelişi ve onun yemeğini paylaşması. Manhood kendi açısın-

dan —özellikle ekonomik açıdan— mükemmel bir anlaşma yaptı ve artık buna bir son vermek imkânsız.»

— «Manhood güzel olanı mı?» diye Sir Basil sordu.

Avukat ağzını kıvırdı; korkmuş görünüyordu; başını salladı.

Madame de Lascabanes erkek kardeşinden nefret ediyordu. Hatta göz alıcı renklerle biçimsiz, kısa üniformasıyle bir gün önce kapının önünde durup arkasından bakan hemşireden bahsettiği için sahte aşığından da.

— «Eğer öğlen saati işte bulunması gerekmiyorsa ve yemek için bir anlaşması yoksa siz bir avukat olarak yetkilerinizden yararlanarak bunu kendisiyle görüşmeliydiniz.»

— «Mrs. Hunter'ın en sevdiği hemşiredir,» diye ona karşı çıkmağa hazırlanan avukat birden duraladı. «Annenizi ayakta tutan Manhood Hemşiredir.» Tekrar belli bir şekilde duraladı. «Sanırım Mrs. Hunter'ın ödediği bir saç tuvaleti ve makyaj kursuna gitti.»

Sir Basil ellerini havaya kaldırarak çırptı; yaylı sazlar orkestrasında ani bir davul, ya da piano sesi müzisyenleri ancak bu kadar şaşırtabilirdi. «Bravo anneme! Bir aktör olarak onun tiyatroya eğilimini onaylamamak olmaz, öyle değil mi?» Yıllar sonra annesinin yerine yüzü bulamaç gibi bir yaşlı kadınla karşılaştığında şaşırmıştı gerçekte, ama Sir Basil bu toplantıdan sıkılınağa başlamıştı. Leylak Perisinin yüzü ona yazıhanenin çelik dolaplarından ve kalın ciltli hukuk kitaplarından daha cazip geliyordu o an için. **«Ne de Manhood gibi cici bir hemşirenin altıma sürgü getirmesi beni rahatsız ediyor.»** Avukatın çay tabağında arta kalan iki bisküiden birine uzanıp hiç çekinmeden mideye indirdi.

Dorothy irkilmişti; birbirine kenetlenmiş çenelerini aralayarak, «Yapılacak daha çok işimiz var,» diye mırıldandı. «Kendini kontrol edebilirsin sanmıştım.»

— «Mmm, haklısın sevgili Dorothy.» Basil ikinci bisküiye uzandı. «Ancak ruhumda otlakçılık da vardır.» Bisküisini çiğnedi, geğirecekmiş gibi yutkundu, fakat sadece ellerini kavuşturdu. «Şimdi Tanrı bilir, ya bu çok önemli görüşmemize devam etmeğe hazırım.»

Ne diye maskara olacaktı? Hem bu arada kız kardeşini de ne diye aptal yerine koyacaktı? Bu kalabalığı yüzünden başkalarının üzülmesine sebep olabileceğinin farkında değildi. Dorothy'nin de bu koca maskaraya tahammülü yoktu.

Arnold Wyburd konuşmasının bölünmesinden memnun kalmış olabilirdi ama Hunter kardeşlerin değişik yollardan aynı amaca varmak için uğraştıklarını farkederek üzülmüştü. «Bence Mrs. Hunter'ın son yıllarını bildiği, tanıdığı bir evde, bağlı olduğu ve kendisine bağlı olan insanlar arasında geçirmesi gerektiğini kabul etmemiz gerekir,» diye konuşmasına devam etti.

— «Bildiği, tanıdığı ev diyoruz ama Arnold, artık görmüyor; yattığı odayı bile.»

— «Ona bağlı olan kimselerden kastiniz neydi, Mr. Wyburd? Annemizin çocuklarına karşı zorunlu olduğu hiç bir şey yok mu?» diye Dorothy de Lascabanes avukatın sözlerine ters bir anlam vererek neşeli bir kahkaha attı.

Basil alt dudağını iyice sarkıttı. Dorothy dönüp ona baksaydı gözünün önünde yaşlandığını görebilecekti ama bunu istemedi.

Sonra onun, hasımlarını acele ettirmek ister gibi kısa ve kesik cümlelerle konuştuğunu duydu. «Benim inanamadığım bu denli gelişmiş bir kentte bir düşkünler yurdu olmayışı. Yanlış anlamayın yoksullar yurdu demek istemiyorum; annemiz gibi yaşlı bir kadın için gerekli ihtiyaçlarını karşılayacak bir yer.»

— «Thorogood Village var,» diye Mr. Wyburd fikir verdi. «Pek çok yaşlı kadın ve erkek orada pekâlâ hoşça vakit geçirerek dinleniyor. Birbirleriyle bizlerle olduğundan daha yakın olabiliyorlar. Ne var ki, Mrs. Hunter'ın bunu kabul edeceğini sanmam,» diye kısaca ekledi.

— «Ya rahibeler?» diye Prenses de Lascabanes atıldı. «Manastıra çekilen tanıdığım bir kaç yaşlı hanım var.» Ne var ki dinî inançları olmayan Elizabeth Hunter manastırda avunamazdı; zorunlu olarak kapatıldığı manastırın kendisine sağlayacağı kolaylıkları reddedecek olduktan sonra ne faydası vardı?

Arnold Wyburd, «Bana kalırsa Mrs. Hunter boyunduruk altında yaşamaktansa ölmeyi yeğ tutar,» dedi.

— «Ona doğruyu göstermek boyunduruk altına sokmak olmaz ki.» Sir Basil yazıhaneye girdiğinden beri çevresini saran hoşgörüden miskinleşmişti sanki; gerindi ve düğmelerinden biri kopuverdi. Kız kardeşiyle avukat görmemezlikten gelmişlerdi bunu.

Dorothy de Lascabanes'in şeffaf bir gömleğin altında gerinen bir vücut görmeğe hiç tahammülü yoktu. Bu, tıpkı kıllı bir erkek vücudu kadar irkiltici geliyordu ona.

Basil masanın bir köşesinden onu tekmeleyerek, «Dorothy,

onunla ancak sen konuşabilirsin,» diye bağırıyordu .

— «Neden ben konuşacak mışım?» Düşüncelerinden bir anda sıyrılmış, bağırarak karşılık veren sesi kulağına gelmişti.

— «Çünkü sen de kadınsın.»

Bu adaletsizlik karşısında kan ter içinde kalmıştı. «Pek hoş doğrusu! Mr. Wyburd da annemin —avukatı ve sırdaşı— öyle değil mi? Neden o konuşmuyor?» Çirkin bir şekilde yutkundu.

Arnold Wyburd'a gelince mesleği gereğince hayatına anlam veren sözcüklere inancını kaybetmişti; sözcükler parmaklık olarak, bıçak ve taş olarak kullanılabiliyordu, sıcak su şişeleri şekline girebiliyorlardı; ama bir gerçeği ortaya koymak için kapalı duran kapıları açmaları için sözcüklerden medet umacak olursanız içeri adımınızı atmağa cesaret edemiyeceğiniz karanlık bir dehlizin ağzında bulursunuz kendinizi.

Elizabeth Hunter yattıktan sonra Bill Hunter'la 'Kudjeri' deki kütüphanede şöminenin karşısında konuşmağa daldıklarında, ışığa en çok yaklaşabiliyorlardı belki. (Kocasının seninle olan ortak yanları Mrs. Hunter'ı fazlasıyle sıkıyor gibi geliyordu sana.) Özellikle Bill'in Baluchistan'da yaşadığı muazzam depremi anlattığı gece. Birlikte sarsılarak yerle bir olan evlerin çöküşünü, hemen ardından çıkan yangının dumanlarından başka yıkılan evlerden yükselen toz bulutunu, yerde açılan yarıkların arasından yardım isteyen ellerin uzanışını yaşamıştınız. Bill hikâyesini bitirdikten sonra bir süre ayaklarınızın dibinde bu yardım isteyen ellerin uzanışını hisseder gibi olmuştunuz. Bill, Tanrı'nın gazabı karşısında sözcüklerin pamuk ipliği gibi çatır çatır koparak havada sallandığını o zaman öğrenmişti. 'Kudjeri' deki kütüphanede deri koltuklara gömülmüş oturuyordunuz ama paylaştığınız bu olaydan sonra daha katı ve suskun.

Basil ayağa kalkmış, odanın içinde bir aşağı bir yukarı gezinerek, «Evet Dorothy,» dedi. «Ben de seninle aynı fikirdeyim: Arnold annemi ikna edebilecek tek kişi, teklifimiz ne denli iyi niyetlerle yapılmış olursa olsun avukatımızın dürüstlüğü hakkında annem hiç bir kuşkuya düşmeyeceği için onun konuşması daha olumlu bir sonuç verecektir,» dedi.

Arnold Wyburd bu bina bir anda yıkılıverse de üçümüz birden toprağın altında bütün kötülüklerden arınsak diye içinden geçirdi. Hunter kardeşlerle bir anlaşmaya varmakla kendi aşağılanışını görmektense Bill'in yaşadığı o muazzam depremi arzuluyordu;

ama yeryüzü yarılıp onu içine almayı reddederse ya? Bu arzusu sadece bir an sürdü, çünkü Lal, Marjorie ve Heather vardı. Kızların kocaları (onları sevsen de sevmesen de), sonra çocuklar vardı; torunların. Jenny şimdiden olur olmaz erkeklerle danslara gitmeğe başlamıştı.

Basil pencereye yaslanmış körfeze doğru bakarak ezberlediği bir konuşmayı okur gibi, «Oh, Tanrım bütün bu yer gök nasıl çatırdayarak çökecek ve biz —böcekler— diğer böceklerle bir arada ezilip gideceğiz,» diye mırıldandı. «Daha korkuncu da var. Rengin yüzünden, ortodoksluğa yaraşmayan davranışların yüzünden seçilip bir toplu iğne ile kazığa çakılmak; tek başına!»

— «Oh, **sevgilim.**» Dorothy samimiyetsizce ağzından çıkan bu sözün sıcaklığına kendi de şaştı. «Böylesine güzel bir günün sabahında ne diye böyle hüzünlendin?» Kendini tutamıyor, gülüyordu; kollarının açıkta kalan kısmı diken diken olmuştu.

— «Haklısın. Bu güneş var oldukça böceklerin paniğe kapılmasına ne gerek var?» Ama pencerenin önünden ayrılırken kendini pek inandırmış gibi görünmüyordu; baş düşmanı yaşama iç güdüsünü yok etmiş olabilirdi.

Avukat yapılması gereken bir iş daha hatırlayarak çekmecesini açtı. «Mrs. Hunter özellikle sizin bunları alınanızı istedi.» İkisine de ünvanlarıyla adları yazılı birer zarf uzattı.

Hunter kardeşler hâlâ Noel ağacının var olduğunu görünce büyülenmişlerdi. Dorothy şaşkınlıkla bir takım şeyler mırıldanarak zarfı yırtmağa yeltendi, fakat 'yetiştirilişini' hatırlayarak manikürlü parmaklarının gerektirdiği şekilde kendini toparladı. Öte yandan Basil içindeki kâğıdın bir kısmını da koparark zarfı kabaca yırttı. Odanın içini kaplayan soluk sesleri avukata duymamayı tercih ettiği bir anı hatırlattı; orgazma varışını.

Dorothy, avukatı Arnold Wyburd tarafından Elizabeth Hunter adına imzalanan çeki görünce gözleri kamaştı. «Ne kadar iyisiniz! Ne kadar **iyi!**» diye tekrarlayıp durdu. Sanki 'iyilik' kavramını, bu erdemliliği unutmuştu. Kendisi de denemeliydi bunu. Denememesi için hiç bir sebep yoktu. Ama harekete geçmeden sadece düşünmek de yeteri kadar erdemli kılabiliyordu onu.

— «Evet, ne cömertlik bu!» diye Basil de kendi çekine bakarak mırıldandı. «Bizim yaşlı kız doğrusu her zaman çok cömert davranmıştır; hiç bir özelliği olmasa da cömertti.» Sesi boğuklaşmış-

tı. **«Keşke insanın karıları da bunun yarısı kadar cömert davranabilse.»**

— «Oh, annemiz cömertliğiyle tanınır zaten; bencil ama cömerttir.»

— «Ona bir telefon etmeliyiz. Çiçek de gönderelim. Akşama doğru da uğrarız.» Sesini düzeltmeğe çalışarak Basil çeki katlayıp kaldırdı.

Prenses de Lascabanes onun çekinin ne kadar olduğunu öğrenmeyi çok istiyordu. Yakınacak değildi; sadece merak ediyordu. Acaba erkek çocuk oluşu bir üstünlük sağlamış mıydı?

Avukat haftalarca sürebilecek tartışmanın, çeklerin ortaya çıkışıyla son bulduğuna memnundu: Hunter kardeşler artık gidebilirlerdi.

Yazıhaneden çıkarken prenses Miss Haybarth'a, daktilo kıza, ağzında sosisli sandviçten kopardığı lokmasıyle kendisine bakan çilli erkek çocuğuna ve başka bir odadan çıkan avukatın ortağına gülümseyerek önden yürüdü. Belli belirsiz bir gülümsemeydi bu ama kendini öylesine gevşemiş hissediyordu ki kontrol etmesine imkân yoktu.

Arkadan, avukatın kolundan tutarak göz kamaştırıcı aktör geliyordu. «... şu anda birkaç iyi oyun var —özellikle bir tanesi müthiş— ama onda oynamama imkân yok. Burada kalışım üzerinde görüştüğümüz meseleyi halletmemize bağlı ve annemin sağlığına. Yaşlı annemizi yormak istemeyiz, değil mi Dorothy?»

Dorothy artık konuşmayı gerekli bulmuyordu. Ona cevap vermedi. Asansörün kapıları kapandıktan sonra kibar avukata sessiz bir mesaj gönderir gibi başını kaldırarak dudaklarını araladı. Mr. Wyburd gibi bir dostları olduğu için öylesine memnundu ki; çok gerekliydi onlar için; tuhaftı ama böylesine gerekli kişilerden çabucak vazgeçilebiliyordu.

Asansörde kardeşiyle yalnız kalır kalmaz Basil parmağını göğsüne bastırarak, «Şimdi cömertlik sırası bende,» dedi. «Bir öğlen yemeğine ne dersin?»

— «Teşekkür ederim.» Prenses resmiyete dönerek cevap verdi. «Kuaföre randevum var.»

— «Nerede?»

Basil'in berberin nerede olduğuyla ilgilendiği yoktu esasında.

— «Oh, bilmem, defterimde yazılı,» diyerek prenses çantasını koltuğunun altında iyice sıkıştırdı.

Yalan söylemişti; Basil de biliyordu. Ama ikisi de rahatsız olmamıştı bundan. Sosyal biçimlerde yalan söylemekte bir sakınca yoktu.

O gün bütün sokaktaki insanların güzel göründüğü günlerdendi; açık renk elbiseleriyle rahatça dolaşan, genç, zarif ve ince erkekler; kusursuz vücutlarıyla çıplakmış hissini veren, üzerlerine uygun güzel elbiseli kızlar.

— «Annemiz konusunda anlaşmamız çok umut verici,» diyordu Basil. Kaldırımdan yan yana yürürlerken sanki şehvetle bakıyordu ona; ama bu Basil Hunter'ın 'oyununun' bir parçasıydı. Dorothy onun bu bakışlarıyle içinin ısındığını hayretle fark etti. (Huber de Lascabanes gibi göze çarpan bir kibarlığı ya da ayrıcalığı olmasa bile aktör görünüşü vardı; bunu kabul ediyordun.) Öyle ki ona yaklaştığında genç kadın kendini Basil Hunter'a şaşılacak derecede yakın hissetti; hatta dudaklarından öptüğünde: bir an içinde kendini teslim edebileceği bir duruma en çok yaklaştığı andı bu büyük bir ihtimalle.»

— «Umarım yakında görüşürüz.» Dorothy onun avuçları içine aldığı ellerine, daha doğrusu yüzüklerine bakarak ustalıkla kullandığı heyecan verici boğuk sesiyle konuştuğunu fark etti; fakat elleri ya da yüzükleri dikkatini çeken hangisi olursa olsun ilk defa fark ediyormuş gibi bakıyordu.

Prenses de Lascabanes son zamanlara kadar kır yoluna doğru hafif bir meyille yükselen bir tepe olan yeni yoldan yürümeğe koyuldu. Birdenbire içinin ferahladığını hissetti. Botanic Gardens' daki heykellerin ve ateş çiçeklerin arasında bir banka oturdu. Arkasında yemyeşil ağaçlar arasına yer yer serpilmiş altın renkli çiçeklerle örülü bir duvar uzanıyordu. Ayaklarını çaprazlama birbirinin üzerine koydu, yemyeşil ağaçların arasındaki çimenlere uzanmış çifti görmeseydi klâsik Pinet ayakkabılarını seyredip öylece oturabilirdi. Genç çift, prensesin düşüncelerini dağıtacak şekilde hareket ediyorlardı. Prenses bankta tek başına, onların birbirlerine sımsıkı sarılmış yatan vücutlarıyle aynı anda kıvranmağa başladığında rahatladı.

Korkunçtu.

Nedense hemşire çağrışım yapmıştı; şu Manhood Hemşire. Manhood'u hatırlatan kız sevgilisiyle çimenlerin üzerinde sevişirken prenses çantasını açıp çekini kontrol etti. Çantasındaki çekine rağmen kendini bu kadar gayesiz hissetmemişti.

Sevişen çifti görmemek için yan oturdu ve öne eğilerek parmaklarını birbirine kenetledi; ne evlilik, ne sosyal pozisyon, ne din, ne de 'o' anlamda aşk; başka birşeyler vardı. Bunu keşfetmesi gerekiyordu. Anneme sorabilseydim; ama annem çok hırslı ve şehvetli bir kadındı, şimdi ise ihtiyarlıktan artık sarsaklaştı.

Aşıklar düşüncelerini duymuş olabilirler mi diye çevresine bakındı. Neyse işitmemişlerdi. «Ohhh!» diye rahat bir soluk aldı.

Prenses de Lascabanes bir kıymık parçası kalçasına batana kadar banka yayıldı. Bu yabancı kentte kalçasındaki kıymığı alması için kime rica edebilirdi?

Sir Basil kız kardeşinden ayrıldıktan sonra bir vapur gezintisine çıkarak gününü değerlendirmeyi düşündü ve körfeze doğru saptı. Önce kendine yarım kilo karides aldı. Sonra vapura binmekten vazgeçti: çocukluğunda körfezin öbür kıyısı dünyanın öbür yarısı gibi gelirdi ona; ve bugün tekrar çocukluğunu geçirdiği bu kente dönüşü, havanın güzel oluşu onu fazlasıyle mutlu kılmıştı. Körfez yolundan geri dönerek tepeyi tırmanmağa koyuldu. Bir yandan da karides tavası dolu kesekâğıdına elini daldırıp duruyordu; gösterişli bir görünüşü vardı ve yabancı olduğu ilk bakışta anlaşılıyordu. Bu yüzden de son derece rahat hareket ediyordu. Yine de gelip geçenlerin arasından hayretle bakanlar olmuyor değildi. Kendi yaşadıkları kentin kurallarınca sokakta ellerinde bir kesekâğıdı, tıkına tıkına rahatça gezinmeleri olanaksızdı. Bir yasağı uygulayan yabancıya küçümseyerek bakıyorlardı. Sessiz tenkitlere kulak asmadan karides kırıntıları şeffaf gömleğine döküle saçıla yoluna devam etti. Arada sırada üstüne dökülen kırıntıları temizliyordu ama pek istekle değil.

Sir Basil'in kararsız bir günüydü. Dolaşa dolaşa Botanic Gardens'ın önüne geldiğini fark etti. Heykellerin ve ateş çiçeklerinin arasında bir banka oturdu. Yemyeşil ağaçların öbür tarafında da Prenses de Lascabanes bir bankta oturmuş kalçasındaki kıymığı nasıl çıkarttıracağını düşünüyordu.

Sir Basil'in ne bir düşüncesi, ne de kaygısı vardı — hiç değilse o an için. Artık ait olmadığı bir kentte yeşilliklerin arasında kendince eğlenceli bir vakit geçiriyordu. Biraz daha atıştırdı karideslerinden. Çevresini saran verimli toprak, gübre kokusu, Sydney'in nemli sıcak

havası doğanın adamakıllı tadını çıkartmasına yardımcı oluyorlardı. Tembellik etmek, doyasıya yaşamak sonra çürüyüp tekrar toprağa gömülmek. Gözlerini yumdu.

Bir süre kestirmiş olmalıydı.

Ağaçlar hafif bir rüzgârla hışırdıyordu çıplak kemikli insan elleri onu turizm şirketleri afişlerindeki yalı kuşlarının bulunduğu deniz kıyısına değil ızdıraplara doğru çekiyorlardı bu yüzden aktörler tarafından oynanamıyor en azından damarları şimşekle dolduğu zamanlar vicdan azabı gibi göz kırparken vicdan azabı en önce ölür yoksulluğu böylece tam anlamıyle tatmış olursun bu yoksulluktan başka aldırdığın bir şey de yok zaten ne azamet ne Goneril ile Dorothy ne baygın bakışlı gözler ne de anlaşılmamış Cordelia annenin en yakın olduğu noktaya varana kadar hiç bir şey hallolmuyor ama Mitty Jacka'nın oyununa ne kadar yakın Mitty olumsuz anlarından birinde her şeyden vazgeçebilir.

Basil-Hunter? uyandı. Çevresini saran yeşillikler onu boğuyordu. Düğmesini çözdü. Haklıydı. Boğazına kadar sarmışlardı.

Akşam üzeri annesini ziyarete gitmekten vazgeçti. Hayır, bir teşekkür mektubu yazacaktı, —hemşirelerin, sinir hastası Yahudi kâhya kadının okuyup türlü türlü yorumlayacakları bir mektup. Şimşeğin çakışından başka hiç bir şey görmeyen Elizabeth Hunter'a onlar okuyacaklardı bu mektubu— (Acaba annesi soylarından gelen kaybolmuş bir sanatçı ruhu mu taşıyordu?)

Basil Hunter yere doğru eğilerek yaprakların yeşillerini inceledi. Bir zamanlar anlayış kabiliyeti çok daha kuvvetliydi —yaprakların köklerine kadar görürdü— ama gözdağcılık ve yaşamın gerektirdiği sahtekârlıkları öğrenmeden önce.

* * *

YEDİ

Miss Haygarth, «İki haftadır kâhya kadın parasını almıyor.» diye açıkladı.

Hemşireler Elizabeth Hunter'ın emirleri gereğince her hafta paralarını alırlardı ama onları esas idare eden kâhya kadındı. Mr. Wyburd, Hunter kardeşlerin 'planına' suç ortaklığı yapmayı istemediği için Moreton Drive'la her ne kadar bunu kabul eder

görünmüyorsa da temas kurmaktan kaçınıyordu. Basil ve Dorothy yazıhanesindeki buluşmalarından sonra annelerini ziyaret etmiş olsalar da geleceği hakkındaki planlarını ona söyleyememişlerdir diye düşünüyordu. Eğer söylemiş olsalardı bunu kendisine bir an önce bildirmekle gururlanacaklardı. Üzerlerine aldıkları görevi yerine getiremedikleri için onu tekrar aramamışlardı.

Şimdi ise sekreterine, «Gideceğim.» diyordu. «Gitmem gerek.» Miss Haygarth'dan Mrs. Lippmann'a ait olan iki zarfı aldı.

Kâhya kadın kapıyı açtığında avukatınki gibi belli bir çekingenlikle karşıladı onu. Aslında Mr. Wyburd son zamanlarda kendini suçlu hissediyordu. Garip karşılanacak bir açıklıkla, «Bunları unuttunuz galiba, öyle değil mi?» dedi.

— «Para saklanabilir, Mr. Wyburd.» dedi kâhya kadın, ve alt dudağını bükerek zarfları aldı. «Ama son günlerde öylesine üzgündüm ki.» Dudaklarını her zamanki garip haliyle iyice aşağı doğru kıvırdı.

— «Sizi bu kadar üzen ne olabilir?»

— «Oh,» diyerek gözlerini avukatın sağ omuzuna dikti. «Banyanun sifonu damlıyor...»

— «'Taşıyor' demeniz gerek. Bütün yapacağınız tamirciye bir telefon etmek. Yıllardır bu eve gelir, artık sifonun huyunu da biliyor.»

Konunun sifon meselesine dönüşmesinden rahatlayan avukat banyoya doğru yöneldi.

— «Mr. Jackson'a telefon ettim, geldi. Yine damlıyor.» Mrs. Hunter'in ayaklarının ağrıması nedeniyle giymesine izin verdiği terliklerle avukatın peşinden yürüyordu. Daha doğrusu dediğiniz gibi taşıyor, Mr. Wyburd.»

Avukat karanlık banyonun ışığını yakmak zorunda kaldı. İkisi lavabonun üzerine eğilmiş bakıyorlardı. Avukat sifonu çekti ve sanki harikûlâde bir olay olacakmış gibi merakla sonucu beklediler.

— «Eh, Jackson işini yapmış. Üzülecek bir şey yok.» Avukat öylesine bir kahkaha attı ki kendini pek budalaca hissetti. «Para ödediniz mi?» diye sordu. «Ya da fatura göndermesini söylediniz mi?»

— «Yok, fatura göndermedi.» Mrs. Lippmann sifonun çekilen sularına daldı. «Mr. Jackson bu kadar basit bir iş için para almayacağını, dürüst bir adam olduğunu söyledi.» diye ekledi.

Mr. Wyburd işaret etti; sifonun başında duracak değillerdi bütün gün.

— «Mr. Wyburd...» Mrs. Lippmann esas derdini açıklamağa hazırlanıyordu. «...**beni so furchtbar furchtbar deprimiert** eden bu sifon meselesi değil — Mrs. Hunter'ı düşkünler yurduna ya da manastıra gönderilmesi — **ich weiss nicht genau.**»

— «Düşkünler yurdu mu? Benim fikrim değil bu.» diyerek avukat yürüdü, kâhya kadın da peşinden.

Yukarı kattan duyulacak bir sesle, «Düşünmek bile çok korkunç.» dedi Mrs. Lippmann.

Avukat ondan kurtulamayacağını anlamıştı; hiç değilse yatıştırmağa çalışmalıydı. «Nereden çıktı bu söylenti?» diye yüzüne bakarak sordu.

— «Bilmiyorum. Galiba Mrs. Badgery ile —Mrs. Cush— konuşuyorlardı da duydum.»

— «Fakat korkunç bir balon uçurmuşlar — kim çıkartıysa bu söylentiyi! Mrs. Hunter'a söylendi mi?»

— «Anlamayamıyorum. Kendine göre bir takım öğrenme usulleri vardır.»

— «Eğer haberi yoksa, bu söylentiler uzun sürmez.» Avukat bir zamanlar önemli bir kişi oluşunun öfkesiyle söylemişti bunları.

— «Evet Mr. Wyburd.» diyerek kâhya kadın dönüp gitti.

Avukat o gittikten sonra pek sessiz olmayan evin boşluğunun kendisini tehdit ettiğini hissetti. Mobilyaların taştığı odalardan ışık vuruyordu. Saat başlarında ayarı bozuk saatlerin gongları yankılar yapıyordu. Bill Hunter saatlere olan tutkusu yüzünden 'Kudjeri' deki kendi evi gibi Moreton Drive'deki karısının evini de saatlerle donatmıştı. Bu saatlerin vuruşları avukata kendisine duyulan güvene karşı yaptığı ihanet yüzünden birer suçlama gibi geliyordu.

Merdivenlerden çıkarken ayak sesleri sanki sahtekârlığını açığa vuruyordu. Midesine müthiş bir sancı girmişti. Merdivenlerin demir parmaklıkları bacağını sıyırıp geçti ama normal halinde duyacağı bir acı hissetmedi. Yukarı çıktığında hemşirelerden hangisiyle karşılaşacağını merak ediyordu. Santis'dense Manhood' la karşılaşmayı isterdi. Fakat esas üzüntüsüne sebep olan Mrs. Hunter'la uykuda ya da uyanık, nasıl olsa karşılaşacaktı.

Hemşirelerin dinlenme odası olarak bahsedilen odadan Man

hood Hemşire çıktı. Avukatı bekliyor olabilirdi. Üniformasını henüz değiştirmişti. Böyle daha az korkunç görünmesi gerekirdi. Son zamanlarda hanımların giysileri vücutlarını pek az koruyordu. Ya da avukat o anda öyle görünmek istiyordu. Fakat Manhood Hemşire ilâveten iyice tehdit edici bir elbise giymişti. Açık duran bacakları çok genç görünüyordu. Bir kabadayı havası vardı — ya da kılık değiştirmiş bir genç kızın pantomimini hatılatan bir görünüşü —.

— «İyi günler Manhood Hemşire!» Neşeli bir şekilde konuşmağa girmek istedi ama kendi sesi kulağını tırmalamıştı.

Manhood Hemşire boğazını temizledi. «...Mr. ...Wyburd.» Avukat sadece bu kadarını duymuştu. Hemşire boğazını temizlerken yutmuş, uğursuz sözleri duyulmamıştı.

Avukat hemşirenin asık yüzlü, sert bir yaradılışlı olduğunu akıldan çıkartmıyordu. Genç kadının özellikle ters bir hali vardı. «İşiniz bitti galiba.» diye sorarken neşesini dağıtmayı başaramamıştı.

— «Eğer de Santis Hemşire işinin başladığını hatırlayabilirse. Bu akşam biraz erken geleceğini söylemişti». Manhood Hemşire bileğine baktı. «Önemli bir işim vardı.»

Avukat, «Hastanız nasıl.» diye sorma gereğini duydu.

— «Fena değil.» dedi hemşire olağan bir sesle. «Hattâ iyi bile denebilir.» Dudaklarında suçlamalarla baktı avukata — ya da sadece her zamanki asık suratıyla diye Mr. Wyburd kendini rahatlattı. —

— «Şimdi uyuyor.» Acaba hemşire onu deniyor muydu?

— «İçeri girmeyeyim o halde.»

— «Oh, lütfen girin. Mrs. Hunter ziyaretçilere bayılır. Bu yüzden hiç uyumadığını söyler hep. Her zaman gürültülü ve hareketli olaylara hazır, hiç uyumadan beklemek ister.» Manhood hemşire gaddarca güldü.

Avukat bir an önce içeri girmeğe zorlanmış gibi hissetti kendini.

Bir iki adım attı, atmadı arkasından hemşirenin seslendiğini duydu. «Mr. Wyburd, sizinle biraz konuşabilir miyim?»

Avukatın onu reddetmesi imkânsızdı. Hemşire zaten onu yantaraftaki odaya doğru götürdü. Avukat eski günlerin sırdaşlığını yapmış bu odaya girmekten hep kaçınırdı oysa: Mrs. Hunter'ın hâlâ asılı duran elbiseleriyle dolu gardrop. (Bir gün sana sürpriz

yaparak kalkıp bir gezintiye çıkabilirim, Arnold. Birkaç elbiseıni ayırmasam ne giyeceğimi nasıl seçerim sonra? Son günlerde eski, modası geçmiş diye kaldırılmış ne giyersen modaya uyulacağını duyuyorum sağdan soldan.) Açık duran bir gardrobun kapağından yayılan yarı eski, yarı mis gibi tertemiz, hafif bir koku içerdeki eşyalardan sıyırdı onu; ;bu üzüntülü haliyle asılı duran elbiseler ona sadece askıda duruyormuş gibi gelmiyordu çünkü.

Gardrobun içindeki elbiseleri hayal etmeyi arzu ediyordu ama bu tedbirsizliği yapmadı. Manhood Hemşire ters ters bakıyordu ona.

Özellikle sesini alçaltarak, «Mrs. Lippmann yanlış bir düşünceye saplanmanıza sebep olmasın. Yabancılar bazı konularda çok heyecanlı oluyorlar — özellikle Yahudiler. Mrs. Lippmann'a karşı olduğumu sanmayın sakın — altın yürekli bir insandır. Ama onun yanlış düşüncelere saplanmaması için yeterli bir sebep değil tabiî. Mr. Wyburd, ben tuvaleti tıkayacak bir şey atmadım!»

Avukat çılgınca güldüğünü farketti. «Mrs. Lippmann böyle bir suçlamada bulunmadı inanın.» Hattâ kızcağızın sırtını sıvazladı.

Fakat Manhood Hemşire emin olamamıştı. «Madem konuşmağa başladık birşey daha söylemek istiyorum.»

Mr. Wyburd terlemeğe başlamıştı.

Manhood Hemşire'nin gözleri nemlendi. «İşimle ilgili.» dedi. «Bir süredir ayrılmayı düşünüyorum.»

Tekrarlanan itiraflar avukatın dayanma gücünü aşmağa başlamıştı. «Demek yeteri kadar düşünememişsiniz daha,» diye geveledi. «Sizsiz ne yaparız, Manhood Hemşire? Mrs. Hunter'ın en sevdiği hemşire sizsiniz, öyle değil mi? Onu bırakmazsınız.» Yürekten söylediği bu sözler onu bir lise öğrencisi durumuna sokmuştu.

Hemşire gülmekle ağlamak arası bir sesle, «İşin esası, artık ne istediğimi bilmez bir insan oldum. Kendimi kontrol edemiyorum.»

Yoksa başka bir özel problemini açmağa mı hazırlanıyordu? Avukat bunun kadar ona da tahammül edemiyecekti.

— «Sizin durumunuzda bir kimsenin kendine güveni olacağını sanırdım: İyi para kazanıyorsunuz —en azından günde bir öğün mükemmel bir yemek yiyorsunuz.» **«hakkınız olmadığı halde** diyc eklememek için kendini tuttu. «Üstelik hastanız size çok değer veriyor, sizi seviyor.»

— Kendi kendimize karar vermek zorunda kaldığınız zaman kimsenin sevgisi yardımcı olamıyor, Mr. Wyburd.» Sonra Manhood Hemşire ses tonunu birden değiştirerek, «Hem Mrs. Hunter'ı Thorogood Village'e kapattırdıktan sonra benim kalmam neye yarayacak?»

— «Henüz kesin bir karara bağlanmış değil bu. Daha doğrusu — sanırım — kimse Mrs. Hunter'ı kendi isteğinin dışında herhangi bir şey yapmağa zorlamayacaktır». Umutsuzluğa kapılmıştı. «Bu da mı Mrs. Lippmann'ın uydurmalarından?» diye sormak zorunluluğunu duydu. Manhood Hemşire dudaklarını şişirerek genzinden, «Bana de Santis Hemşire söyledi.» dedi. «Bu yüzden inandım zaten.» Sonra paniğe kapılarak, «De Santis Hemşire'nin başını derde sokmak istemem.» diye atıldı. «Ona söylemeyeceksiniz, değil mi Mr. Wyburd?»

— «Kimsenin başı derde girecek değil. Yalnız hepimizin kafalarımızı kullanmamız gerek.» Ama kendi bu durumdayken nasıl bir başkasını avutabilirdi? Üstelik zararlı karıncalar işe koyulduktan sonra.

Arnold Wyburd zaman zaman ailesine bağlı bir erkek olarak başka kadınların kendisini zayıf bulduklarını düşünürdü. Manhood Hemşire'nin yanından ayrılırken arkasından nefret ettiği sesler kulağına geliyordu. İç çekmeler, burun çekmeler, kâğıt mendillerin hışırtısı, sümkürülen bir (kadın) burnu. Kadınların böyle sulu gözlü olması onu çok rahatsız ediyordu. Küçük görmekten çok, onların zayıflığı korkutuyordu avukatı: erkeklerin iki yüzlülüğüyle eşit olduğunu kabul etmek gerekirdi kadınların bu zayıflığını.

Oda kapısını açar açmaz bu korkusu kocaman karyolada bir çocuğun safiyetiyle uyuyan yaşlı kadını görünce yok olmuştu. Çocuk gibi de değil; soluk alışı, düşleri eski gri renkte bir ipek çilesini andırıyordu: soluk aldıkça çöken yanakları soluğunu verirken aynı anda şişiyordu. Bir tutam saç yüzünde bir pervaneden daha çılgınca uçuşuyordu. Evet son olarak böyle görmüştü onu; hemen eğilip hayvanı eliyle yakalamak aleyhinde olurdu. Kurtulacak ya da tamamen yok olacaktı: ikisi de uzak birer ihtimaldi, çünkü pervanenin çelik zırhı yaşlı kadının mahvolmasına engel olmuştu.

Mrs. Hunter, «Arnold,» dedi. «He-sap-la-mağa çalışıyordum.» Soluk soluğa konuşuyordu, ızdırap çektiği her halinden belliydi.

«Kaç hafta oldu beni terk ettin.»

— «Sadece bir hafta Mrs. Hunter —ya da iki— on gün diyelim. Hem buna terk etmek denmez canım.»

— «İş değil. Bir aşk macerasında duyulan allahın belâsı bir arzu. Ya da evlilik — bu da aynıdır ya.»

Mrs. Hunter gözlerini açmıştı ama sürekli olarak göz kapaklarını kırpıştırıyordu. «Seni en çok oğlumuz Basil'den gelen mektubu göstermek için görmek istiyordum.»

Ne için yazmıştı size? Avukat bir an önce çıkıp gidebilse çok memnun olacaktı. (Lal ile basit bir akşam yemeği yiyeceklerdi: onu en çok memnun eden şeydi bu. Karısına olanları anlatırdı.)

— «Basil gönderdiğim çek için bir teşekkür mektubu yazmış. Bütün hemşireler okudu onun mektubunu —Mrs. Lippmann da— Mrs. Cush da. Hepsi çok beğendiler. Gerçekten de beğenilmeyecek gibi değil. Basil büyük bir aktör, kelimeleri nasıl seçeceğini çok iyi biliyor. İşini mükemmelen öğrenmiş.»

Göz kapaklarını kırpıştırmıyordu artık. Körlüğü ve lâmbanın ışığıyla göz çukurları bomboş görünmeseydi tam ziyaretçisinin gözünün içine bakıyor olacaktı.

— «Okumak isterdim,» dedi avukat. Mrs. Hunter'ın aşırı ciddiyeti bir emir gibiydi. Ama bir yandan da sakatlığı yüzünden avukatın mektubu beğenmesinden çok kendisine acımasını istercesine bir ses tonuyla konuşuyordu. «Bakalım senin fikrin ne olacak?»

— «Tabiî okurum. Eğer yerini gösterirseniz — söylerseniz.»

— «Burada, başucumdaki masada. Kolayca bulunması için oraya koydurttum. Eliyle masaya doğru işaret ederken avukatın eline çarptı: şeffaf teninin altından son defa vazifesini yapıyormuş gibi gerilmiş kemikleriyle çok kısa bir ömrü kaldığını gösteriyordu bu eller.

Avukat zarfı açarken hiç zorluk çekmedi: çok defalar okunmuş olmalıydı.

— «Yüksek sesle lütfen,» diye Mrs. Hunter emretti.

Çok sevgili anneciğim,

Mr. Wyburd'un yazıhanesinde gönderdiğiniz zarfı açtığım anda böylesine incelikle hazırladığınız bu sürpriz beni fazlasıyle duygulandırdı. Hayır, sürpriz sayılmazdı: her zaman cömert bir ruha sahiptiniz. Hediyeniz beni zengin kıldıysa da inceliğiniz ve düşünceliliğiniz karşısında aciz...

Mrs. Hunter boğazını temizledi; büyük bir ihtimalle güldü belki de. Avukat okumağa devam etmek zorunda olduğu için bunu pek ayırdememişti.

...En kısa zamanda tekrar teşekkür etmek için ziyaretinize geleceğim. Şimdilik teşekkürlerimi sadece gönderebiliyorum — sevgilerimle dilerim size sonsuz bağlılıkları, yetenekleri olan yakınlarınız hep yanınızda olsun.»

— «Hiç iyi okumadın, Arnold — titrek sesli, yaşlı bir adam gibi okudun,» diye Mrs. Hunter yakındı.

Avukat mektubun kaçamaklığına bu denli sevinmeseydi yaşlı kadının yakınmasına gücenebilirdi. Ama gerçekten yaşlanmış hissediyordu kendini. Korkunç darbenin nasıl ineceğini düşünmeğe devam ettikçe de gençleşmesine imkân yoktu artık.

Bu durumda iki yüzlülük üzerine kurulmuş oyuna o da katıldı. «Harikulâde bir mektup gerçekten.»

— «Ötekiler 'tatlı' sözcüğünü kullandılar,» diye Mrs. Hunter düzeltti. «Ben de onlar gibi düşünüyorum.» Dilinin dudakları üzerindeki hareketlerinden hâlâ mektubun tadını anlamağa çalışıyormuş gibi bir hali vardı.

— «Basil size karşı çok defalar böyle davranmıştır,» diye avukat ortaya bir lâf attı.

— «Hayır. Hiç bir zaman da ummazdım ondan. Zaten hiç kimseden hiç bir şey umduğum yok. Sadece ölümü bekliyorum.»

Arnold Wyburd biraz olsun rahatlamıştı ama bu defa duygulanmıştı.

Yaşlı kadını avutmağa çalışarak, «Sizi konuşarak yormak istemediğini söylemişti hatırladığım kadarıyla,» dedi.

Demek Moreton Drive'daki söylentileri çıkartan Dorothy idi: bıçağını bir an önce çekmekten sakınmayan sinsi ve kinci kadın. «Ya prenses?» diye avukat sordu. «Kız çocuklar görevlerini asla unutmazlar. Sanırım Dorothy de ziyaretinize gelmiştir.»

— «Evet geldi — bir kaç defa. Her defasında da uyuyordum.» Mrs. Hunter öylesine kesin bir dille konuşmuştu ki, avukat soruşturmaktan vazgeçti.

— «Onu göremeyişime üzüldüm diyemem — bilmiyorum. Dorothy sanki para konusunu açacakmış gibi geliyor bana. Bu da çok sıkıcı bir konu. Parayı düşün ama konuşma derler. Her türlü düşkünlük, paraya düşkünlükten daha iyidir.»

Sonra sustular. Gece hemşiresi gelip kurtarmasaydı avukat

düşüncelerinin kurbanı olacaktı. De Santis hemşire öyle silik bir kadındı ki, avukat onu pek düşündüğünü hatırlamıyordu. Son günlerdeki tehlikeli söylentilerle ilgili olaylarda adı geçtiği için o gece dikkatle baktı ona: kadınsı bir şeyler aradı ama sadece kendi eski çekingen zevklerini buldu onda.

Tül maskesiyle başını hafifçe eğerek avukatı selâmladıktan sonra hastasıyla meşgul olmağa başladı. Hiç bir ziyaretçiyle ilgilenecek halde değildi. Mrs. Hunter'ın incelmiş bileğini tuttu. «Güzel bir gün geçirdiniz mi, Mrs. Hunter?» diye sordu.

— «Ne kadar iyisin, Mary. Oh, sanırım fena bir gün değildi.» Mrs. Hunter böyle söylemek zorunda kalmıştı ona karşı. «Güzel — ya da değil: bu durumda zaten seçim hakkım yok.» Avukata dönerek, «Mutlu olamamam için bir sebep var mı, Arnold?» diye sordu.

— «Bildiğim kadarıyla hayır, ama sizin bildiğiniz bir sebep varsa, başka.» Bu soruyu da atlatmıştı. Başka bir tehlikeyle karşılaşmamak için kalkmayı düşündü. «Eğer izin verirseniz ben gideyim.»

Mrs. Hunter kendinden geçmişti.

De Santis hemşire hastasının adına özür dilemeğe çalıştı. Lekesiz dudakları avukata gülümser gibiydi. Gözleri karanlıkta kaldığı için bakışlarını seçemiyordu. Avukat onun kendi tarafında olduğunu hissetti. Ama soracak olursa en az kendisi kadar tedbirli bir cevap vereceğinden de emindi.

Aşağı indi. Saatlerin sesinden başka çıt yoktu: kaçamakları, yalanları, bilinmeyen gerçeğe duyulan kızgınlığı yansıtıyordu bu sesler.

* * *

Bir zamanlar tanınmış, fakat şimdi unutulmuş akıllı bir Gürcü mimarın yaptığı evinden içeri attı kendini. Lal önlüğü önünde onu karşılayarak, «Biraz balıkla yumurta yaptım,» dedi.

Arnold Wyburd karısıyle yemeğe oturduğunda kendi anlayışı içinde bir yaşantı olabileceğini görerek rahatladı: diledikleri gibi lokmalarını çiğneyebiliyor, torunlarının okul taksitlerinden, yiyecek fiatlarından söz edebiliyorlardı.

Yemek sırasında, «Bugün ziyaretine gittim,» diye karısına söylemeyi hatırladı.

— «Nasıl oldu?» Avukat lokmasını yutarken karısının sorusunu güçlükle duyabildi.

Lal elindeki kahverengi, yumuşacık armuta bakıyordu. Avukat yakınlarının karısını çok sade bulduklarını düşündü; kendi de zaman zaman öyle düşünürdü: makyajsız yüzünde bir buruklık göremezdi. Şimdi Lal'i birden bire çok çirkin bulduğu için şaşırmıştı. Özellikle burnunun hemen yanında, bunca yıldır her gün gözüne çarpan çiçek hastalığından kalma kabarcık onu tiksindiriyordu. Karısına bu sadakatsizliğinden rahatsız olarak armudu çiğnemeden yuttu. Lal sorusunu daha yüksek sesle tekrarladı. «Ziyaretin nasıl geçti?»

Avukat ona doğru eğildi: «Feciydi!» diye öylesine ani bir cevap verdi ki, ağzındaki armut maun masanın üzerine saçıldı. Ağzından fışkıran sular karısının çıplak koluna kadar sıçramıştı: Lal, asit damlamış gibi kolunu çekiverınişti.

Moreton Drive'daki sıkıntısını Lal'in üzerine atmıştı. Ama karısı değil miydi? İçini kemiren şeyi ona söylemesi gerekmez miydi? Yarım saatlik bir konuşma sex hayatlarının yerine geçirdi onların yaşında insanlar için ve sonra hemen yatıp uyurlardı.

— «Çocukların korkunç planından sonra evde kulak dolgunluğundan hikâyeler uyduran hemşirelerle karşılaştım! Kâhya kadın da onlara dahil. Temizlikçi kadın da. Nereden çıkmış bu söylenti, anlayamadım? Ve ne kadar geliştirilmiş?»

Mutlu olamamam için bir sebep var mı Arnold sorusu ızdırap veren bir çığlık gibi kulaklarında çınlamağa başlamıştı.

Lal armudunu bitirdi, çatalını ve bıçağını masaya bırakarak, «Ben söyledim, Arnold,» dedi.

— «Sen mi?» Yıllarca nasıl da tanıyamamıştı karısını. Avukat, Basil ve Dorothy'den daha büyük bir suç işlemişti: karısına inancı yüzünden.

— «Sen bana söyledikten sonra birine anlatmam şarttı. De Santis Hemşire'yi aradım, o kadar,» diyordu Lal. «Çok üzülmüştüm,» diye zorlanarak devam etti. «Mrs. Hunter'ı sevdiğimden değil: çok bencil, hırslı ve malına mülküne rağmen cimri bir kadındır. Üstelik hain. Ama her şeye rağmen çok güzel ve zekidir.»

Karısının kendi duygularını ifade edercesine ustalıkla seçtiği sözcükleri onaylamaktan başka yapacak bir şeyi kalmamıştı. Fakat inandığı, faziletli karısının bu davranışı onu daha da çirkinleştirmişti.

— «De Santis Hemşire'yi takdir ettiğini biliyordum. Üstelik moruğun başlarından gideceğini aralarında konuşacakları hiç aklıma gelmedi. Düşünmedim bile bunu.»

— «Düşünmedin mi? Bunca yıldan sonra ahlâksızca bir davranış!»

Lal kocasının peçeteyi suratına fırlatmasını bekler gibi baktı ona.

Arnold karısının böylesine hıçkıra hıçkıra ağladığını hiç görmemişti: Heather'ın erken doğan bebeği öldüğü zaman bile. Bu ağlayışı ölümden daha mantıklı bir sebebe dayanıyordu — üstelik beklenmedik bir olaydı. En tabiî haliyle ağlıyordu. Arnold da onu başka türlü düşünemezdi zaten. Kendi bir kaç damla gözyaşını saklama gereğini de duymadı; böylece birbirlerini tamamlıyorlardı.

Lal peçeteye burnunu silerken Arnold sofradan kalktı. Soğukkanlılıkla üst kattaki telefona gitti, bu saatte gösteriş meraklısı kişilere telefon etmek gereksizdi: Onslow'da Sir Basil telefonla arayanlarla görüşmüyordu, Prenses de Lascabanes de arkadaşlarıyle yemeğe çıkmıştı, klüpte yoktu. Arnold boşuna aradı onları, canı sıkılmıştı, ama belki de kurtulmuştu.

O gece Wyburd'lar her zamankinden erken yattılar. Işıklar söndükten sonra birbirlerinin yaralarını sarmak istercesine gerçeğe sarıldılar.

Arnold Wyburd'un orgasma ulaştığında hırıltıyla inleyişine pişman olmadığı bir geceydi.

* * *

Douglas Chesseman'ların Prenses de Lascabanes şerefine yemek verdikleri geceydi: klüpteki oda hizmetçilerinden biri telgrafla gönderilen mesajı okumuştu. Akşama doğru Dorothy bu acele daveti kabul ettiği için pişman olmağa başladı. Ertelediği davetlerden de aynı derecede rahatsız olurdu. O gece sadece küçüklük arkadaşı olan bir kız tarafından bu davete gitmeseydi ne kaybederdi sanki. Düğününde Cherry Bullivant'ın gelinliğini tutamayışının nedeni Dorothy Hunter'ın sıkı fıkı ilişki kurmaktan kaçınmasındandı. Hiç bir zaman 'En iyi arkadaşım' diyebileceği biri olmamıştı. Araması beklenmedikçe bulamaması normaldi. Hakkındaki efsanelere ve silâhlarına rağmen Cherry Chesseman'ın davetine gitmeğe korkuyordu.

Dorothy annesinin çekini aldıktan sonra bir kısmını iyi bir elbiseye yatırmayı düşündü: düşmanlarına karşı onu koruyacak, can sıkıcı hayranlarını uzaklaştıracak ve diğer tehlikelere karşı silâh olarak kullanılabilecek bir elbise. Fakat sonra paranın büyük bir kısmını harcaması gerektiği için kıyamadı ve bir iki mücevher takarak sadık siyah Patou elbisesini giydi. Klüp yatak odasının içinde, aynanın karşısında dönüp dolaşarak kendini emin ve güzel hissetti — bu başkalarının onu beğenmesinden daha önemliydi. Yürürken ağır ağır sallanıyor, kollarını göğsüne taktığı broşun altında kavuşturuyordu. Elbisenin hışırtısı ona yeterli güveni veriyordu.

Evet, gece herkesin zevkine hitab eden siyah Patou'yu giyecekti. Ve pırlantalarını takacaktı: herkesin önünde eğilmesi gerekirdi bu pırlantaların: göz alıcı ışıltılarıyle hem biçim olarak güzel, hem kaliteli mücevherlerdendi. Bunlar kocasının ailesinden akıllılık edip aldığı birkaç parçaydı.

Aynanın önünde, de Lascabanes pırlantalarıyle çevrili de Lascabanes inci küpelerini takmadan önce kulak memelerini oğuşturuyordu. Küpe takınayı hiç sevmezdi, rahatsız olurdu ama gerekliydi. Uzun eldivenlerini geçirdi. Sıska kollarından, köşeli yüzünden hiç de rahatsız olmuyordu — hele o an için.

Prenses son defa dudaklarını yalayarak bir kiralık araba çağırtacaktı fakat çantasındaki parayı hatırlayarak vazgeçti ve bir taksi çağırttı.

O gece yayından fırlamış bir ok gibi North Shore'un göbeğinde buldu kendini — neredeydi — kimdi bu insanlar? Douglas Chesseman'ların eviydi. Prenses köprüyü hiç geçmemişti ve o gece de geçmeyi hiç istemiyordu. Yatağında **ceuf à la coque** tepsisi ve yalnız rahibelerin bildiği incecik yağ ve ekmek dilimiyle kendini görür gibiydi. Ama taksinin içinde North Shore yolundaydı. Artık vazgeçemezdi. (Ancak rahibelerin bile affetmeyeceği muazzam bir yalan uydurması gerekirdi.)

Ana cadde, prensesin mücevherlerinin parıltılarıyle, denizcilerin sidikleriyle ve klüplerin ışıl ışıl pencereleriyle kıvrılıyordu. Taksi ikinci dönemeci de aldı, kuzey doğu rüzgârı prensesin saçlarını dağıtarak pencereden içeri doldu. Hemen pencereyi kapamak için davranacak oldu fakat birdenbire Paris elbisesi, çalınmış mücevherleriyle taksinin koltuğuna yığıldı kaldı. Terkedilmiş bir köpek yavrusu gibi tir tir titriyordu.

Arabanın hızla yol aldığını, ışıkların bir görünüp bir kaybolduğunu ve sonunda bir bahçe içinde durduğunu fark etti. Dorothy Hunter arabada kalmayı tercih ederdi ona kalsa.

Mr. ve Mrs. Cheeseman çok şık, ışıl ışıl yanan bir evde oturuyorlardı. Bahçeleri Avrupa'dan getirtilmiş ağaçlar ve Japon çalılarıyle özenle ekilmişti. Ama yer yer yabani çalıların bittiği köşeler hariç pek kişilik sahibi bir bahçe sayılmazdı. Yaprakları sararan ağaçlar sanki sonbaharın gelişiyle değil de oksijenli suyla açılmıştı.

Dorothy de Lascabanes'in arabadan inmesi gerekiyordu artık. Bir adam tereddüt eden beyazlar giymiş uşağı geçerek taksinin kapısını açtı.

— «Doug Chesseman — Cherry'nin kocasıyım.» Aceleden ve alkolden hazırladığı giriş konuşması berbat olmuştu. «Sizi merak etmeğe başlamıştık.»

— «Geç kaldığımı söylemeyeceksiniz umarım. Karınız sekiz buçuk demişti, öyle değil mi?»

— «Sanırım,» diyerek Mr. Cheeseman güldü. İncecik, kırmızı çilli bir adamdı.

— «Sekiz buçuk dediğinden eminim.»

— «Evet, evet,» diye adam iyi niyetle mırıldandı. «Cherry bazen böyle yanlışlıklar yapar.»

Prenses durumu kendi istediği gibi ayarlayabildiği için memnun, gözlerini kısarak ona anlayışlı davrandığı için mükâfat olarak güldü. Mr. Chesseman şaşırmış göründü ama çok memnun olmuştu.

Dorothy de her şeyin bu kadar kolay olduğunu görerek şaşırmıştı. Yeteneklerini unutarak böyle kendini şaşırttığı çok olurdu, de Lascabanes tekniğiyle kendini kontrol edebilse Basil'i hem bir aktör olarak, hem de bir hilekâr olarak yenebilirdi.

— «Harikulâde! **Enfes!**» Ev sahibi damalı koridordan onu geçirirken Dorothy'nin gördükleri sadece birkaç parça antika eşyaydı. «Sizi kutlarım.»

Mr. Cheeseman'ın sesi ve bakışları aynı memnuniyetini sürdürüyordu. «Cherry'nin boş vakitlerini değerlendirmek için uğraştığı bir meşgaledir bu. Ev dekorasyonu kurslarına devam etti.» Çerçevesiz gözlükleriyle irileşen soluk gözlü bir adamdı. Ensesi kendi yaşındaki diğer Avusturalyalı erkeklerinki gibi kırış kırıştı; kertenkele gibi ama savunmasız.

Dorothy onun ensesini görerek kendini toparladı: kendi kendine acıma duygusuna kapılabilirdi. Sesine güvenmeliydi. Sonra aynada prova ettiği gibi gözlerini kısabilirdi. (Bunu **belle mère** yaşlı prenses Ettienne'ye karşı silâh olarak kullanmak üzere prova etmişti.)

Cheeseman'ların salonunda çeşit çeşit, merak içinde insanlar toplanmıştı: bodur tıknaz erkekler, kadife gece kostümleri içinde daha gösterişli duran başka erkekler. Kadınlar mücevher kutularını tamamen boşaltmış olmalıydılar. Bir kaçı da taç takmıştı.

Prenses de Lascabanes gözlerini kısarak ilerledi. Kimisi onun sade, alçak gönüllü görünüşü hakkında yorumlar yaparak gülümsüyor, miyop gözleri bir sempati uyandırıyor, geç kalışını herkes affetmiş görünüyordu.

Dorothy epeyce geç kalmıştı — kendi de kabul ediyordu bunu. Herkes alkol duvarını çoktan aşmıştı bile.

Soluk mavi giysisiyle, kırmızıdan mora doğru koyulaşan yanaklarıyle Dorothy de Lascabanes, ev sahibesini gördü: Cherry Bullivan doldurulmuş bir ziyafet hindisini andırıyordu.

Mrs. Cheeseman'ın bir an için sinirleri ayaklanır gibi oldu fakat içtiği konyakların etkisiyle gevşediğini hissetti. Ona doğru ilerlerken kat kat pudralı yüzü mücevherlerinin ışıltılarıyle parıldıyordu. Eski bir arkadaşı olan prensesin eldivenlerinin içinde buz gibi parmaklarını içtenlikle sıktı: evet, bir **prenses!** Mrs. Cheeseman kendi şansına inanamıyordu.

— «Dorothy!» diye herkesin duyabileceği bir sesle atıldı.

Cherry Bullivant Cheeseman onu yanağından öperek biraz sitemde bulundu. Dorothy Hunter da burnunu sürterek geriledi. Genç kızlıklarında Crillon salonunda göz kamaştırıcı bir prensle karşılaştıkları anki gibi yanyana duruyorlardı. İçlerinden biri prense aşık olduğunu hayal edecek kadar cesaret göstermişti.

Dorothy bir kahkaha atarak Cherry'nin kollarından kurtuldu. Madame de Lascabanes öylesine utanmıştı ki, kıpkırmızı kesildi. Etraftaki yaşlıca hanımların bakışları Dorothy Hunter'ın eski 'sıcaklığını' kaybetmemiş olduğunu gösteriyordu. Buna rağmen Dorothy kıpkırmızı kesilmişti: Bir tuzak hissediyordu ama bu salonun başka bir köşesindeydi; birkaç tane genç kız kuşkuyla gülüşüyorlardı —sanki anlıyormuş gibi. Ya da anlamıyorlardı— bu daha tehlikeliydi.

Onun zaferini paylaşmaları ve saygı gösterisinde bulunmaları

için Mrs. Cheesman misafirlerini amacına doğru hiç belli etmeden sürüklüyordu. Zaman zaman sendeleyerek veya ayaklarını yere vura vura kıvrak hareketlerle geçiyorlardı mavileri ve pembeleri, pembeleri ve mavileri, şövalyeleri, elinizi sanki içini boşaltmak istercesine sıkan Rotaryalıları. Çıplak yüzleri ve deniz kızı gibi saçlarıyle iki yüzlülüklerini saklayıp masum gözüken büyük sahtekârlar, insanı belki de gürültülü âlemlerine götürmek isteyen genç çevik erkekler de vardı bu toplulukta.

— «Ve bu da Zillah. Kendisi artisttir.»

— «Sir Basil nasıl?» diye mırıldandı artist gayet profesyonel bir tonda; Avustralyada bulunan keseli fare'yi andırıyordu bu kadın. Boğuk ve kalın sesi sanki İslanda gelincikleri basılmış kadife gömleğinin ta derinlerinden titreşimler yaparak yükseliyordu.

Mrs. Cheesman, Zillah Puthick'in kendini tamamiyle ciddi dram oyunlarına verdiğini anlatıyordu. Chekov'un eserlerindeki baş rolleri oynardı kuzey Sidney'de.

Ev sahibi sanat dünyasındaki tanıdıklarıyle övünürken adeta kendinden geçmişti. «Ve Brian Leormath». Bir kahkaha attı. «Eğer dikkat etmezsen, Brian senden gazetesinde bahsedecek.»

Prenses kendisinin çoktan yazılmış olduğunu gördü.

Anîden Mrs. Cheesman daha mühim konulara yöneldi. Geniş göğüsleriyle şöyle etrafında döndü. «Bir başkasını daha arkadan vurmasına vakti var mı acaba, Dong? Yoksa akşam yemeğini biraz daha bekletirsek acaba bu sinir kadın çıkıp gider mi?»

Kocasının cevabı ise oldukça soğukkanlı idi. «Kendi kendini yeme hazinem. Eğer bir terslik olacaksa, olur. Her an bir şey beklemeğe başlarsan, tansiyonun yükselir.»

Prensesi vermek istemedikleri bir içkiyi içmeğe razı etmişlerdi. Kendisi de bunu hiç istemiyordu. Fakat şu ana kadar hiç bir şey onu utandıramadığı için, yavaşça bardağını «Bobby» diye imzalanmış bir resmin durduğu çerçevenin arkasına gizledi.

Yemekte evin erkeği ile, bu güne dek ismini hiç duymadığına çok şaştığı Avustralyalı bir yazarın arasına oturtulmuştu. Adam da bunu anlamış olmalıydı ki devamlı Dickens stili taranmış saçlarının iki yanını karıştırıp duruyordu. Aynı zamanda da karşısındaki aynada bütün bu affedilmeyecek kusurlarına rağmen var olabilen kadını seyrediyordu.

— «Siz hiç okumaz mısınız?» diye sordu. Artık kadının bu maskesiz haline tahammül edemeyecekti.

«Çok düşkün değilimdir,» diye prenses kabul etti. «Belki de yedinci kere 'Parma Manastırı'nı okuyorum. «Kim dediniz?» Avustralyalı yazar daha fazla tiksinmiş bir sesle konuşamazdı.

— «Parma Manastırı» tekrar ederken sanki boğazı şişmişti. Gizli bir aşkın, saflığını bozacağını bildiği halde, birisine itiraf etmeğe mecbur edilmiş gibi hissetti kendisini bir an.

— «A — Stendhal!» derken yüzünde de alaycı bir gülümseme belirdi. Dickens usulü favorilerini kırıştırdıktan sonra diğer yanında oturana dönerek konuşmaya başladı — yine pek kültürden nasibini alamamış birisiydi o da. Gotik romanı mahalli durumlara nasıl adapte ettiğini anlatıyordu şimdi de.

Hiç olmazsa Mrs. Puthock Avustralyalı yazara değer veriyordu. Masaya eğilerek prensese zekâsından dolayı yazarın bu güne dek kazandığı ödül ve teşekkürleri sıralamadı. Aktris masaya eğilerek anlatmasına devam ediyordu ama artık kendini övmeye başlamıştı. Larry bir süre onun Arkadina'sı hakkında söyledikleri, Sibyl'in Madame Rovansky rolündeki başarısı hakkındaki sözlerini anlatmakla konuşmasını devam ettirdi. Bir arada o titrek kalın sesiyle bir fikir daha attı ortaya. «Coral Lubov Andreyevna rolünü almakla delilik eder. Küçük insandır o — ve Chekov'un ana kadın karakterleri gibi, özellikle kadınsı.»

Çeşitli yemekler gelip giderken, tabağına konan bir şeye uzun uzun baktı. Cherry'nin de gecenin esas yemeği olarak kızarmış hindi seçmiş olması garip bir rastlantı idi.

Mr. Cheesman bu zıtlığı fark ederek herhangi bir art düşünceyi savuşturmak maksadıyle atıldı, «Biraz kuru, değil mi? Hindi de oldukça göz boyayıcı bir yemek türüdür her zaman için.» Şeref misafirleri için bir özel muamele yapmak istiyordu. Bir fikri vardı, kendi tabağından aldığı bir parçayı onun tabağına yerleştirdi. «Tavuğun gerisiyle yaşayıp gidiyoruz!» Bundan daha iyi bir şey aklına gelmemişti. Böyle kılı kırk yaran bir prensese borsa hakkında bir ip ucu vermesi herhalde onu daha da kızdırabilirdi.

Yaptığı fedakârlıktan dolayı o kadar memnun görünüyordu ki, bu yağ yığınını yemek mecburiyetindeydi şimdi. Memnuniyetini belli edercesine gülümsedi. Aslında bu gülümseyişin arkasında gizlenen bir suçluluk duygusu vardı. Başkalarının hiç bir art düşünce olmadan yaptıkları iyilikler sebep olmuştu ondaki bu hisse.

Yemekten sonra bütün bayanlar banyoda toplanmış, bir yan-

dan musluklarda ağızlarını çalkalayıp, bir yandan makyaj tazelerken aynı zamanda da kocalarını çekiştiriyorlardı. Kocalarının onlar için yaptığı veya yapmadığı şeylerin hararetli tartışması yapılıyordu. Bunların arasından ihtiyar, yüzü buruşmuş bir şövalyenin karısı yabancılardan uzaklaşarak ona yanaşıp iyilik konusunu bir kez daha açmış oldu.

— «Bana kalırsa çok iyi — çok iyi bir insansınız, bu gecemize şeref verdiğiniz için» diye titrek sesiyle konuşmaya başladı.

İhtiyar kadının kendisinin çok masum ve iyi bir insan olduğu bir gerçekti. Fakat düşüncelerinde çok yanıldığı da diğer bir hakikattı. Kadının bu hali Dorothy'yi bir an için çaresizliğe düşürdü. «Oh, ama ben iyi değilimdir!» Mutsuz bir kahkaha atarak yüksekle sesle cevap verdi.

İhtiyar kadın birdenbire karşılaştığı bu acaip davranış karşısında ne yapacağını şaşırmış gibiydi. Ürkekçe gülümserken, yüzü biraz daha karışmıştı. «Biliyorum, canım, çok alçak gönüllüsünüz. Sizin iyi bir insan olduğunuzu hiç kimse anlamakta güçlük çekmez. Anneniz için ne büyük bir mutluluk olmalı, sizin gibi cici bir kızı olduğu için,» diye mırıldandı.

Konuşmayı duyan Cherry Cheesman birden söze karıştı. «Hakikaten, hayatım, annen —nasıl? İyi mi? Ne kadar dalgınım— sormayı unutmuştum.»

Garip bir hava estiğini hisseden diğerleri de şimdi dönmüş onları dinliyorlardı. En sonunda uzun zamandır bekledikleri an gelmişti, bütün gerçekler ortaya çıkacaktı.

Bu işkence anında insan bir tuhaf olabilirdi, eğer kendinden emin olmasa. Bir anda küçük kız hayalinin ötesinde bütün gece boyunca oluşmuş bir insan vardı. Bu kızgın ellerden kendini kurtarmaya çalışıyordu şimdi o kendi iyiliği için. Dorothy, hayatım, bu sıkıntılardan kendini bir an önce kurtaramazsan korkarım kötü yola sapabilirsin. Burada senin çok sevdiğin salmon yemeği ile krem karamel var. Nasıl bunlar insanın boğazına dizilirse, hakikatler de sanki kulaklarını tıkıyordu onun şimdi. Gözünde annesinin aklına geldikçe çaldığı piyano ve aynı zamanda da konuşması canlandı. Eğer doğruyu söylememi istersen, Dorothy, kendi davranışlarından uzaklaşarak kötü bir karaktere sahip olmaya başlıyorsun, sesleri kulaklarında çınladı.

Bu bir anlık geriye dönüşün verdiği acıdan kurtulduğunda şövalyelerin bayanlarının, pantalon takımları giymiş bazı misafirlerin ve kendini deniz kızı zannedenler, yani burada toplanmış

bütün ınisafirlerin Cheesman'ların ideal evlerindeki yatak odasını seyrederken hepsinin de Dorothy hakkında aynı fikirde oldukları anlaşılıyordu.

Prenses de Lascabanes dikkati üzerinde toplamayı tekrardan başardı. «Evet, Cherry, annem oldukça ihtiyarlamış olmasına rağmen iyidir. Herhangi bir yaşlı insan için bütünüyle iyi demek zordur. Eğer akılları yerindeyse bir derece denebilir. Ve muhakkak ki annemin kafası gayet iyi işliyor. Etrafında olup bitenlerle fazlasıyle alâkadar oluyor.»

Sözün burasında Cherry Cheesman araya girdi. «Dediğin gibi hareket çok mühim. Yaşlı insanların daima istedikleri budur. İşte biz de bunu düşünerek annemi Throgood Village'e getirdik.»

İnsana bakışında Cherry'nin maksatlı konuştuğu anlamı çıkıyordu ortaya. Sanki gizlediği bir sır vardı.

— «Bari hayatından memnun mu?» diye sordu Dorothy.

— «Başından beri buraya hayran; kendi yaşındaki insanlarla arkadaşlık edebilmek, fikir tartışmaları yapmak — çiçek bahçeleri, sevgilim! Gözü iyi görmeyenler için bir kısım serlerde kokulu çiçekler yetiştiriliyor.» Cherry Bullivant bunları söyledikten sonra arkadaşı Dorothy Hunter'e manalı manalı baktı.

— «Annenin Throgood Village'deki yaşantısından memnun olduğuna sevindim, Cherry.»

Başkasının hesabına ilgilenen kadınlar bütün dikkatlerini vermiş konuşulanları dinliyorlardı.

— «Maalesef annem kabul edildiğinden birkaç hafta sonra öldü. Ama Maton Douglas ve benim onun için yaptıklarımızı takdir ettiğine dair bizi inandırdı.»

Dorothy'nin kalbi sanki yerinden çıkacakmışçasına çarpıyordu.

Sessiz kadınlardan ise şimdi onaylarcasına sesler yükseliyordu. Ve Mrs. Cheesman'ın sesi bir teklifte bulundu. «Aşağıdaki erkeklerin yanına gitme zamanımız geldi galiba, ne dersiniz?»

Ve aşağı indiler.

Aşağıdaki adamların çoğunun aralarında konuşacakları ortak iş ve para konuları vardı. Sadece Brian Learmonth ve Avustralyalı yazar bir köşeye çekilmişlerdi. Birbirlerinden sıkılmış gibi bir halleri vardı. Esasında ikisinin benzer tarafları çoktu. Fakat birikmiş muzipliklerinin de sona erdiği anlaşılıyordu. Mrs. Cheesman'ın beraberinde salona giren bayanların tazelenmiş makyajları, son yaptıkları dedikoduların verdiği güven, hem de sifonu

çektikten sonar rahatladıkları iyice belli oluyordu. Avustralyalı yazar arkadaşına dönerek bilgi verdi. «Kendime sert bir tane seçmenin tam zamanı.»

Yemekten sonra daha samimî bir hava olmuştu, aynı zamanda da yorucu. Soyu Avustralyalı olan bir Fransız prensesinin bulunuşunun verdiği değişiklik çoktan cazibesini kaybetmişti. Temizleyici Şövalye bir yerde gaz çıkarmaktan bile acizdi. Bir yandan aralarında bulunmayan tanıdıklarının isimleri pingpong topları gibi etrafta yükselirken, Dorothy düşüncelerini kendine saklamak fırsatını buldu. Sanki yabancı bir lisan konuşuyormuş gibi etrafındakilerin ona hoş görünmeye ve ahbaplık etmek için gösterdikleri çabalardan yorgun düşmüş gibi bir tavırları vardı.

Sadece Şövalyenin karısı onu bir türlü yalnız bırakmıyordu. Yeni arkadaşına yaklaşarak yanına oturdu. «Sizden bir ricam var,» dedi yaşlı leydi Atkinson yalvarır gibi bir sesle. Eğer bir gün beni ziyaret ederseniz size bal kabağı böreklerimden ikram etmek isterim.»

Prenses yaşlı kadına teşekkür ederek hemen Mr. Learmonth'dan bir bardak su istedi.

— «Ümit ederim bir şeyiniz yoktur,» diye merakla sordu leydi Atkinson.

Hayır, Dorothy'nin hiç bir şeyi yoktu, emin olabilirlerdi. Esasında uzun zamandanberi kurduğu bir ölümdü bu. Ve onun bu hislerini başarıyla ortaya çıkartmasını sağlayan birinin evinde yerine getireceğine emindi.

Akşam yemeğinden beri Cherry kasıtsız olsa bile onu ihmal etmişti. Misafirlerine bir yandan kahve ikram ederken, yanında da daha sarLoş olmaları için sert likörler sunmakla meşguldü. Arada bir de hararetli bakışlar seziliyordu gözlerinde. Etrafta dolaştıkça kendisinin de oldukça yüklü olduğu belli oluyordu.

Adeta kendini zorlayarak birden Prenses de Lascabanes'a yaklaştı. Üzerine hafifçe eğilerek, belirsiz olmasına rağmen, özel bir mesaj iletti ona. «Bunu iç, Dorothy. Sana iyi gelir şimdi.» Yanındaki sehpanın üstüne yarıdan fazla doldurulmuş bir konyak bardağı bırakarak uzaklaştı.

Mrs. Cheesman hemen uzaklaştığından Madame de Lascabanes'in itiraz edecek vakti olmamıştı. Dünya yüzündeki bütün konyaklar dahi Cherry'nin biraz önce söylediklerini ona unutturmaya kâfi gelemezdi. Aslında kendi gibi onun da hainliğe karşı olan yatkınlığını anlamasıydı onu bu kadar sarsan.

Leydi Atkinson hâlâ kendi kendine gülümsüyordu — bir çok nedenler için. O koca bardak dolusu konyağa baktıkça, bu kadar cömertçe ikram eden ev sahibine ve bu prenses gibi seçkin bir kişiyle tanışmak mutluluğuna eriştiği için ne kadar şanslı olduğuna için için seviniyordu. İhtiyar kadın sanki bu arkadaşlığın etrafına altın ibrişimlerle bir koca örmeye çalışıyordu. Mutlu evliliğini gerçekleştiren ve onu o çok sevdiği torunlarına kavuşturan altın ibrişimdi şimdi bu arkadaşlığı da sağlamlaştırmak için kullandığı. Leydi Atkinson torunlarının özelliklerini prensesin gözlerinde canlandırmak için can atıyordu. Birkaç tane renkli hikâyesini dinledikten sonra prenses kendini bu yaşlı kadının pembe dünyasından kurtarmak için binbir çare aramaya başladı. Çünkü onun dünyasında kendisini büyük bir sahtekâr olarak görüyordu ancak.

Kendisini mazur göstermekle işe başlamıştı. «Annemi çok ihmal ediyorum. Yarın ona daha çok vakit ayırmalıyım —belki bütün günümü—, bir türlü halledilecek işlerimizi konuşmaya vakit bulamıyoruz.»

Leydi Atkinson bu fikre pek memnun olmuştu. «Eminim ki çok memnun olacaktır. Yaşlı ve yardıma muhtaç bir insan için vakit geçmek bilmez.»

Sonunda kendi iki yüzlülük hissi onu, Mrs. Cheesman'ı bulup veda etmeğe itti. Hiç olmazsa kimse işine karışmadı — ne de yardım etmek için çaba gösterdiler. Belki çok sessiz sedasız halletmeyi becermişti, belki de hiç sevilmeyen bir insandı! Önünden geçtiği aynalara şaşkın, şaşkın bakarak yoluna devam etti. Zihninin meşguliyetinden dudakları incelmiş, yanakları solmuş ve sanki kemikleri daha da fırlamıştı. Dudaklarını ıslatarak, kendine bir çeki düzen verdi. Ne de olsa arkadaşı bu akşam yemeğini ona olan sevgisinden tertiplemişti. En güzel tarafı olan gözlerinin bu iyiliğe karşı şükran borcunu bildirirken kendi kendini ele vermemesine dua ediyordu.

Mrs. Cheesman'ı banyonun fayansları üzerine boylu boyuna uzanmış, elinde alçı parçaları ile buldu.

— «Ne oldu böyle?» Ne olduğunu gayet iyi bildiğinden dolayı üzüntüsü pek de derin sayılmazdı Dorothy'nin.

— «Hiç bir şey olmadı. Yere düştüm.» Onun gibi cüsseli bir kadının bu düşüşü pek de hoş bir şey değildi. Cherry lüzumsuz yere feryat etmiyor olmalıydı. «Düştüm, Dorothy. Perdeler de benimle beraber geldi.»

Arkadaşı güçlükle onu yatağına kadar sürüklediğinde nefes darlığı çekercesine soluyordu. «Teşekkür ederim, hayatım. Sen hakikî bir dostsun» ağzından güçlükle laflar dökülürken konyak kokuları da yükseliyordu sanki.

Kendini faziletli hissetmeye hak kazandığını tahmin ediyordu şimdi Dorothy. «Kocanı yanına göndermemi ister misin?»

— «A. Koca mı! Kocalar hiç bir işe yaramaz —kendileri— her şeyi bildiklerini sanırlar.» Cherry'nin başı uçuk mavi satenlerin üstünde sanki fırıl fırıl dönüyordu. «Ve sen, Dorothy —bütün gece Ethel Atkinson'un kafanı şişirmesine göz yumuyorsun — ne iğrenç bir...» Gerisini ağzının içinde geveledi.

— «Fakat Leydi Atkinson çok tatlı bir insan! Bana torunlarını anlatıyordu.»

— «Yaramaz küçük piçler! Geçen hafta canlı canlı bir tavuğun bacaklarını ayırıp, çabuklarla gözlerini oydular. Ama bunları büyük anne görmez tabiî.»

Dorothy bir an için kendi annesini aklına getirdi. İçinde bir tiksinti hissetti. Elizabeth Hunter her şeyi görürdü; hem de herkesin içindeki en ufak kötülüğe kadar görürdü.

Cherry Cheesman sanki yeni bir şey keşfetmiş gibi gözlerini açmıştı anîden. «Neye annenden bu kadar nefret ediyorsun, Dorothy?» »

— «Nasıl bu kadar hain olabilirsin, Cherry?»

Şansı vardı da başka şeyler sormasından kurtulmuştu. Çünkü arkadaşı sızmıştı.

Madame de Lascabanes odadan çıkarken horultular da sanki onu takip etti, uçuk mavi saten döşeli odadan. Eğer kendi kendinden kaçamasa bile hiç olmazsa bu Cheesman'ların evinden uzaklaşmalıydı. Onların bu imalı laflarından ve ağır suçlandırmalarından. Fakat onu bekleyen başka şeyler de var gibi görünüyordu.

İki merdivenin arasındaki sahanlıkta duran antika bir kanapenin üzerine Avustralyalı yazar yerleşmişti, daha doğrusu yerleştirilmişti. Cherry Gheesman'ın banyo fayansları üzerindeki görüntüsünüden daha dekoratifti bu manzara. Ama sarhoşlukları muhakkak ki aynı derecedeydi. Belki de bilhassa Prenses de Lascabanes'i utandırmak için bu kanapenin üzerine yerleştirilmişti. Gözlerini kadına dikti. Başka yol olmadığından çabucak sahanlığı geçerken adamın ağzından sanki dolmuş da taşıyormuş gibi anlaşılması güç bir kaç söz döküldü.

«Bana hiç yüz vermeyecek misin, prenses?» Bütün duyabildikleri bu kadardı; «Ben herkesi severim.»

Hiç aldırış etmedi söylenenlere. Fakat bir anda adamın nişan almış gibi dizlerinin önüne kendisini atmasıyle korkudan titremeye başladı. Sanki kendisi bir futbolcuydu ve o da uçarak kullandığı taktiği bozmak istiyordu.

Prenses neredeyse üzüntüsünden ağlayacaktı. Neyse ki adamın tırabzanlara çarptığında çıkardığı ses biraz gerisinde kalmıştı. Koşmaya devam etti. Toptan değil ama Cheesman'lar ve misafirlerinden bir an önce kurtulmak için bütün gayretini sarfediyordu. Kürkü yerlerde sürünüyordu. Şalının ucundaki samur kürkler ise merdivenin basamaklarından, atın dört nala gidişi gibi, onu takip ediyordu.

Koşarak dışardaki gecenin karanlığına daldı. Etrafını, ağaçların meydana getirdiği, zifirî karanlık sarmıştı. Dar bir sokağa vardığında bitkin haldeydi. Biraz yavaşlamıştı şimdi. Şakaklarını sıkı sıkı bastırdı. 'Kudjeri'den beri belki ilk defa gökyüzündeki yıldızları fark etti. Eğer başında bir kapak açılabilseydi ve içindeki o şeytanlık dolu düşüncelerin hepsini boşaltabilseydi belki her şeyi daha da berrak görebilirdi. Ama berrak görmek ancak çocuklara vergi bir şeydi. Çocukluk yıllarıyle beraber insandaki o görme hassası da kayboluyor ve ancak belki ölüm bir mucizevî ışıksa o zaman tekrar kavuşuluyordu. Ondan da pek emin değildi zaten.

Kendisi yürüyor olmasına rağmen, zihni devamlı koşuyordu.

* * *

Hemşire Manhood'un aklına gelen fikir kafasını iyice sarmıştı. Zaten bu fikrin de makul bir çözüm yolu bulmak için düşünülmüş olduğunu pek iddia edemezdi. O hiç bir zaman kitaplardaki veya bir çok meşhur doktorun yaptığı ve hatta oldukça basit bir insan olan Col Pardoe kadar bile akıllı düşünebilmeyi öğreneceğini pek sanmıyordu. Sanki onun fikri epey bir zamandan beri içinde bir yerde gizlenmiş duruyordu. Vakti gelince de birden aklına gelmişti. «İlham» dedikleri şeyin bu olduğuna inanmak istiyordu o.

Flora Manhood bu ilkel fikrinin olumlu bir olaya çevrilmeğe hazır olduğu gün gelip çattığında erkenden uyandı. Yatağında bir müddet vakit geçirdi. Yapmayı tasarladığı şeyin tazeliğini düşü-

nerek için için seviniyordu. Vidler'in dayanıklı yatak şekline girebilen kanapesinin üzerinde iyice yayılarak uzandı. Sanki bu sabah kanapede bir şeyler hissetmişçesine bütün imkânlarını önüne sermişti onun, arzulanan şekle girerek yanağını kanapenin koltuğuna dayadı, gülümsedi. Tembel tembel kollarını iki yana açarak gerindi. Saçının ve vücudunun kokusu o kadar güzeldi ki adeta heyecanlandı kendi kuvvetinden dolayı. Ama ne olursa olsun kaderini değiştirmek elindeydi şimdi. Açık pencereden içeri dolan kümes hayvanlarının pis gübre kokusu kaşlarının hafif çatılmasına sebep oldu. Kendi çekici kokularını bastırmak istiyordu sanki onlar.

Hepsi hepsi dört tane horoz vardı, pek o kadar da pislik yoktu. Vid çok temizdi. (Vid ve Viddie'nin hayatları temizlik üzerine kurulmuştu sanki.) Ve o kadar ki komşulardan hiç biri sağlık teşkilâtına şikâyette bulunmak ihtiyacını hissetmemişlerdi. Astım hastalığı için daima başka sebepler bulmuşlardı. Gübrelerinden ise alüminyum bitkisinde yararlanıyorlardı. Eğer komşuların herhangi bir koşnutsuzluğu varsa o da muhakkak ki Flora Manhood'un kendindendi. Bütün insanların zaman zaman mevkilerini isbat etmeleri gerekliydi ve o da bu sebepten hemşirelik yapıyordu. Ama Vid ve Viddie çok terbiyeliydiler, bu yüzden onlardan hiç bir zaman şikâyeti olmamıştı. Zaten onlara oldukça düşkündü. Belki de onları seviyordu, hatta onlara güveniyordu, başka hiç kimsesi de yoktu zaten (anne ve babası ölmüştü; Snow Tunks'm da kar ayakkabıları hendeğe atılmıştı; başka da kimsesi yoktu, — Tanrı' dan başka.

Flora Manhood birden bire gözlerini açtı. Her zaman aşağı yukarı bütün sabahı yatakta geçirmesine rağmen, bu sabah daha erken kalktı. Ama kendine bol vakit ayıracaktı — böyle bir günde: Tırnaklarını boyayacak, güzel bir banyo yapıp öğleden sonraki Moreton Caddesindeki görevine özel bir itina ile hazırlanarak gidecekti. Pijamasının paçalarından biri kalçalarına kadar sıvanmıştı. Bir müddet onu sanki mühim bir şahısmış gibi usul usul okşadı. Sanki mühim bir rol oynaması için seçilmişti. Herhalde onu okşayacaktı (öyle laf olsun diye değil tabiî). Vücudunun cildi pürüzsüz, tüysüz ve güneş yanığı idi. Yalnızca göğüs yerinde iki yuvarlak ve biraz aşağıda ise küçük bir üçken ve yanlarında ince bir hat vardı beyaz kalmış. Çamaşırı azaltmak için pijama giymekten vaz geçmeği düşünmüştü bir zamanlar. Fakat Vidi bir sabah odasına girdiğinde göğüslerini görüp o kadar şa-

şırmıştı ki, Flora bu yüzden çırıl çıplak uyumaktan vaz geçmişti.

Kız anîden kalktı. İnsanların dürüst büyümelerine sebep ne idi acaba? Uykusunu açmak için gözlerini uyuştururken düşünüyordu. Belki de hiç bir şeyi fazla arzu etmemekle gerçekleşebilirdi bu. Vid ve Viddie, Mr. Wyburd, de Santis ve Lottie Lippman gibi basit işler yapmalarına rağmen, olduğundan daha iyi gözükebilirdi insan. Yalnız Prenses Lascabanes için söylenemezdi bu (başkalarının hakkında anlattıklarına bakılırsa.) Veya Sir Basil Hunter hakkında.

Flora Manhood koltuk altlarını iyice sabunladı. Onları çalkaladıktan sonra uçuk renkli rujlarından birini alarak dudaklarını boyadı. Dudaklarının şimdi bakımlı, düzgün ve alçak gönüllü bir görüntüsü vardı. Evet, alçak gönüllü görüntüsünü açık renk dudak boyasına borçluydu.

Diğer taraftan Mrs. Hunter: Yaşlı Betty'nin alçak gönüllülükle hiç bir ilişkisi yoktu; o asla Dürüstler Takımına seçilemezdi. Aklına estiği anda insanları çiğnerdi — bu kadar yaşlı, himayeye muhtaç ve âciz olmasına rağmen. Çünkü o portreler ve yağlı boya tablolardan anlaşıldığı kadar, çok güzel ve ateşli bir kadın olmalıydı gençliğinde. Bütün bu olanaklar para da olunca kuvvetli olmak için yeterli değil miydi? Kuvvet asla başkalarını çiğnememeğe dayanamazdı. Dudaklarının arasından dua mırıldanırken bile aynıydı. Acaba dua mıydı Elizabeth Hunter'ın mırıldandıkları? Yoksa kendi güzelliği ile ve erkeklerle dolu düşler miydi? Bütün bunlar ona kuvvetli olabilme fırsatını vermişti. O da etrafındakileri çiğnemeden yapamazdı. Allah bile bazen insanları çiğnemez miydi? Dünya yüzündeki milletlerin çoğunda bu ihtiras vardı; Vid ve Viddie gibi kendini korumaktan âciz varlıklarda bile rastlanırdı buna; bir gün her Vietnamlı'nın başına geldiği gibi onların da sırası gelecekti.

Flora Manhood — anne ve babasının «Flo», daha yakın zamana kadar var olan ama şu anda hayatta olmayan Snow Tunks'in ise «Florrie» dediği; sadece hatırlamak için aklından geçirdiği — aynaya baktı ve çok ileri gidip gitmediğini merak etti. Dinsiz değildi, zannetmiyordu. Ta o çocukluk günleri, mucize zannedip de gerçekleşmeyen olaylardan beri ona saygı duymuştu, Tanrı'ya ihtiyacı vardı onun.

Mutfağa doğru giderken gerçeği ağzından çıkarmıştı sonunda. Viddie'nin temizliğine ve titizliğine güvenerek çıplak ayak geziyordu. Gerçekten sanki memnuniyetini sabitleştirmek istercesi-

ne ayaklarını yere vura vura yürüdü. Sonra da sihirli değneği alarak ocağın etrafından gazın fışkırmasını sağladı.

Viddie de aynı anda günlük programındaki ilk yerleri, kapı önü, merdivenler ve holün temizliğini bitirmiş olmanın rahatlığı ile içeri girdi. «Senin için biraz erken değil mi dersin?»

— «Bugün mühim bir gün,» diye cevap verdi Flora.

Pırıl pırıl parlayan Lamineks masaya kurulmuş, henüz fincanından çıkan buharla dudaklarını ısıtıyordu. Hiç iştahı yoktu bugün. Eğer istese Vid ona tavuklarının yeni yumurtladığı, üstlerinde tarihleri olan yumurtaları da hediye edebilirdi.

— «Mrs. Hunter'le ilgili bir şey mi?» diye sordu Mrs. Vidler. «O bana bahsettiğiniz konu mu? Tam bir skandal!» Ne zaman kızsa Yorkshire'lar gibi diklenir, sesi bademciklerini alıyorlarmış gibi çıkardı. Biraz yatıştıktan sonra, «Kendi et ve kanından!» diye soluyarak konuştu.

— «Evet,» dedi hemşire Manhood, ılık çayından bir yudum içerek, «utanç verici bir şey.» Daha derinden hissetmeğe çalışmalıydı; ve öyle yaptı: Masanın üzerinde duran fotoğrafta kolları altın ibrişim ve incilerle işlenmiş elbisesinin içinde kendini beğenmiş bir güzelliği olan yüzünü son derece soğuk bir ifadeyle ışığa veya fotoğraf makinesine çevirmişti. Bu resme bakıp en ufak bir acıma hissi duyabilmek için bir iskeletin kafasını düşünmek lâzımdı.

— «Vaz geçmeği düşünmüyorum,» dedi.

— «Neden vaz geçmek, hayatım?»

— «Mrs. Hunter'a hemşirelik etmekten.»

— «Fakat onu Thorogood kasabasına yollarlarsa işine son verilmeyecek mi?»

— «Onlar konuşup karara varana kadar o ölebilir bile. Aralarında muhakkak konuşacaklardır. Sir Basil ve prenses kendilerini son derece uygar zannediyorlar.» Burnundan güldü, ama kendi de ikna olmamıştı.

Ne de Viddie Viddler. «Öyle olmalı, bana sorarsan bol vakit ve paraları vardı. Ve Sir Basil — o güçlü bir aktördür. Her neyse, ona Sir unvanını verdiler.»

— «O göz kamaştırıcı bir adam. Çoğu zaman yerinde hareket etmesini biliyor. Fakat çok içki içiyor. Ne kadar uygar olduğuna iddiaya girmek istemem. Bence, hiç bir erkek pek uygar sayılmaz.»

Viddie dişlerini emdi; sanki süpürgeden olmayan tüyleri ayı-

rıyordu. «Ne biçim düşüncelerin var senin, Flora! Aklını başına toplayıp — evlenip — çoluk, çocuk sahibi olmalısın artık sen.» Viddie için, kendi çocuğu olmadığından, büyük bir üzüntüydü bu.

— «Evet bir çocuğum olsa iyi olurdu,» diye Flora onayladı. «Evet, çok isterim bir çocuğum olmasını.» Çayını aç gözlüler gibi içtiğinden boğazına kaçmıştı. Gözlerinden yaşlar geldi.

Viddie'nin boğazını da sanki bir şeyler tıkamıştı yine ve bademciği alınıyormuş gibi sesler çıkararak «Biri olmadan, öbürüne de sahip olamazsın, değil mi, hayatım?» diye soluyarak söylendi.

Flora fincanı ve tabağı çalkaladı. Çaydanlığı da musluğun içine boşalttı. Orada tavuklar için ayrılmış yemek artıkları olduğunu çok geç farketti. Allahtan Viddie anlamamıştı.

— «Tahmin ederim ki bu gece biraz gecikeceğim,» dedi ev sahibesine hemşire Manhood.

— «Bol bol eğleneceksin değil mi, hayatım?»

— «Sokaklarda iş arayacağım.»

Flora'nın bu yersiz şakasına içinden kızarak güldü. «Eğer gelir veya telefon ederse, ona ne diyeyim?»

— «Kime?»

— «Ne demek istiyorsun, tabiî ki Mr. Pardoe'ya.»

— «Ben onun malı değilim, haksız mıyım?» Feci sinirlenmişti.

— «Kimse kimsenin malı değildir, canım.»

— «Elimde olduğu müddetçe olmam da zaten!»

— «Sadece sormuştum,» dedi Viddie.

Rahatsızlıklar çok erken başlamıştı süpürgenin üstünden çöp kırpıntılarını tek tek ayırmak ne kadar güçse bir insanın özünü değiştirmek de o denli zordu titiz ve dürüst Vidler'lerin eski kanapesinin üzerine tırnaklarını boyarken oje devrilmişti aman Allahım insanın her hareketine göre şekillenen o güzel yeşil kanapenin kumaşı lekelenmişti Lottie'nin her zamanki öğlen yemeklerinden en güzeli Stroodle olabilirdi bugünkü ama hafifçe altını yakmasaydı uğursuz Badgery'nin parmağını sallayarak şöyle dediği gözünün önüne geliyordu; **kocam İngiltere'de Sussex'de Brighton Kolejinde okuduğu için Avusturalyalıların diline bir türlü alışamadı.**

Hemşireler öğle yemeklerini, ya da Badgery'nin Hunter Ana' yı kopye ederek dediği gibi 'öğlen kahvaltılarını' bitirdiklerinde Lottie, **«Strudel** için özür dilerim, feci şekilde yanmıştı,» dedi.

— «Mmm, pek farketmedim.» Manhood Hemşire tabağını bir tek kırıntı bırakmayacak şekilde kazıdı.

— «Nefisti.» Badgery Hemşire bu kelimeyi kendisi bulmuş gibi kullanmıştı; kendini mükâfatlandırır gibi güldü — aynı zamanda her şeyi daha iyi bilirmiş gibi.

Mrs. Lippmann, «Yanmıştı,» diye bu trajediyi büyülterek basit bir şekilde tekrar etti. «Bu **Strudel**'i yapmayı günlerce düşündüm ama sabah tamircinin geleceğini akıl edemedim nasılsa.»

— «Tamirci mi geldi?»

— «Banyonun sifonu tıkanmıştı da — birisi içine lüzumsuz bir şey atmış her halde.»

— «Bana öyle bakma, Lottie! Hem artık tamirci yapmış işte.»

— «Yok canım hiç bir şey değildi. Tamirci açtı.» Hem hiç bir şey değildi hem her şeydi.

Badgery Hemşire hiç değilse kendini kurtarmak için bu konuya bir son vermek istedi. «Kasabada birkaç yerde çalıştıktan sonra —hepsi de kasabanın belli başlı çobanlarıydı— tuvalete atılmaması gereken hiç bir şey atmağa cesaret edemem. Mikroplu sarnıçlardan dersimi aldım.» Sonra kalktı.

— «Sadece sifon meselesi değil, bir de Mrs. Hunter meselesi var.» Kâhya kadın endişeli ve kuruntulu görünüyordu.

— «Merak etme, Lottie. Bizim yaşlı kızın haberi olmaz bundan — söylemezsen tabiî. Hoş duysa da aldırmaz ya.»

— «**Onların** birlikte yaptığı her şeye aldırır,» dedi Mrs. Lippmann. «Çocukların.»

— «Hiç haberi var mı dersin?» Badgery Hemşire tülünü çıkartmış katlıyordu; saçları tabiî bir kahverenginde, tel tel ayrılmıştı tülü yüzünden çekerken.

— «Kimbilir?» Mrs. Lippmann her şeyin ızdırabını kendi çekiyordu, ya da öyle görünüyordu.

Manhood Hemşire erkeklerden nefret ettiği kadar kadınların da o gün onu ne denli rahatsız ettiğini düşünmeğe başladı. Rahatsızlığı doruğuna varmış olmalıydı. Yukarı çıktı ve hastasının yatağını kirletmiş olduğunu gördü. (Badgery Hemşire'nin yemekteki neşesine bakılacak olursa nöbetini devretmeden olan olmuştu.)

Lottie Lippmann ve tuvalet de.

Manhood Hemşire çileden çıkmış bir şekilde hastasının çarşaflarını değiştirirken göz yaşları sicim gibi iniyordu. Aynı za-

manda da ter içindeydi. Ve Hemşire Odasında ayrılmış ter ilâcı kalmamıştı.

Betty Hunter, «Bir şey yapmadım değil mi, Hemşire?» diyordu. «Yoksa yaptım mı? Rüya görüyor olmalıydım. Hemşirem bana çok kötü davranıyordu. Donmuş koyun pirzolasını yememi ve bütün gün odamda kalacağımı söylüyordu. Yoksa Kate Nutley'in hemşiresi miydi o? İnanamam buna — biz de bir hemşire tutacak maddî olanaklara sahiptik.»

— «Belki bunu yapan siz değildiniz.» Aptal olmak ne mutluluktu.

O gün öğleden sonra çok uzun geldi. Manhood Hemşire, Mrs. Hunter'ın penceresi önündeki rahat koltuğa gömülerek okumak için bir dergi aldı. Hastasının uykuya dalmış görünmesi onu rahatlatmalıydı. Fakat dergideki yaşlı kadınlar ve yaptıkları oyuncaklar, yatak örtüleri, çay takımları ve böreklerden büsbütün sıkıntı bastı içini. Manhood Hemşire yanaklarının kırış kırış gerildiğini hissediyordu. Gidip yüzüne biraz badem yağı sürdü. Bu akşam hiç bir şey onu avutamıyordu; derisine kadar alev alev yandığını hissediyordu.

Derken kapı gıcırdadı ve bahçe kapısından Mr. Wyburd göründü. Bir budala daha: kafasını hâlâ kullanabiliyordu belki ama bu pek uzun süreceğe benzemiyordu; kelimeleri seçerken duraladığı zamanlar damarlarının gerildiği fark ediliyordu. Erken çıkacağın akşam Wyburd'un gelişi ne şanssızlıktı! Daha beteri de Santis «Mary de Santis!)'in sana verdiği sözü tutmayışı.

Sonunda başında her zamanki lâcivert şapkasıyle geldi neyse. «Mr. Wyburd'un arabasını kapıda gördüm.»

Flora Manhood birden toparlanarak başını kaldırdı. «Bett ile içerdeler şimdi Wyburd'un sırası,» diye kıkırdadı.

— «Umarım sonunda ona yapmak istedikleri şeyi Wyburd söyleyecek.»

— «Oh evet.» Flora Manhood akşam olup işinin bittiğini düşünerek heyecanlanıyordu. «Evet söyleyebilir. Biz neden endişe ediyoruz anlamıyorum — yani hastamızın hastalığının dışında bir problemiyle demek istiyorum.»

De Santis Hemşire, «Ama prensesle Sir Basil,» dedi ve duraladı. İnsanların umduğumdan farklı bir şekilde oluşu üzüyor beni.»

— «İlişkilerime hiç bir zaman insanlardan bir şeyler umarak

başlamam,» dedi. Manhood Hemşire, oysa ne çok şey beklerdi — tabiî kendi de biliyordu bunu.

Aynanın önünde kendi yüzünü seyrederken de Santis Hemşirenin başında o korkunç şapkasıyle kendisine baktığını fark etti.

Flora kendini korumağa çalışarak, «Prenses Dorothy'yi hiç bir zaman mükemmel bir insan olarak düşünmedim — ne de Sir Basil'i,» dedi.

De Santis Hemşire cevap vermedi ama büyük bir ihtimalle ona bakmağa devam etti. Ne yapmağa çalışıyordu?

Manhood Hemşire ona döndü ve, «Neden başka bir şapka almıyorsun kendine?» dedi. «Canlı renkler moda bu yıl. Bence lacivert sana pek yakışmıyor. Hizmetçi gibi duruyorsun böyle.»

De Santis Hemşire beğenilmeyen şapkasını çıkartarak, «Ben eskiye bağlı kalarak yetiştim,» dedi.

— «Giyimde değil her halde! Giyecek eşyaları yıllarca dayanmaz, öyle değil mi? Bir kadını donuk bir heykele döndürür eski giysiler — giyimli bir heykele.»

Mary de Santis onun bu sözlerine güldü. Manhood Hemşire meslekdaşının gerçekten heykeli andıran bir görünüşü olduğunu fark etti: canlı gözleri olan bir heykeli andırıyordu. Şu de Santis Hemşire nasıl da seni küçük düşürürdü, hayret! Ve sen de aldırmazdın buna.

Sonra de Santis Hemşire'nin sözlerine değil, kendi düşüncelerine güldüğünü fark etti. «Biliyorum bana düşmez — doktorun söz sahibi olduğu bir mesele bu — ama yine de Mrs. Hunter'ı seven eski bir dost olarak Sir Basil ile konuşmak gereğini hissediyorum. Tabiî burada olmaz — çok kalabalık. En iyisi oteline gidip annesinin durumu açısından tehlikeli bir işe kalkıştığını söylemek.»

Flora Manhood, Mary de Santis'in kızardığını görerek şaşırmıştı. Onun bu kadar güzel olduğunu düşünmemişti hiç. Ve bir an için çok şaşırmıştı.

— «Vaktini boşuna harcamış olursun,» diye mırıldandı ve kalktı. «Ya da ben böyle düşünüyorum.» Flora Manhood bir hastanede olup hastayla ilgili raporu ehliyetli bir şekilde, soğukkanlılıkla meslekdaşına devredip çıkıp gitmeyi ne kadar isterdi.

Yine de çıkıp gitti.

O kadar çabuk kaçamadı kapıyı vurup gidemezdi kapkaranlık insana korku veren çalıların arasından bir dalın gözüne girmesine aldırmazdı bazı kimselerin ağaçlarda gördüklerini göre-

miyordu (Col Pardoe doğadan üstündü: kendiliğinden gözünün önünde belirişiyle.)

İçinde bulunduğu durumdan pişmanlık duyması kendiliğinden sona erivermişti. Bir an için Colin Pardoe'ya ihtiyacı olduğunu düşünmesi de kendiliğinden doğuvermişti.

Seni içimde hissetmedikçe, ikimiz tek vücut olmadıkça kendimi tam hissedemiyorum, Col. Bunu yazacak kadar budalalık etmişti; kelimeler unutulur gider ama herhangi bir şeyi ispat etmek isteyecek kadar kötü bir insan için yazılı kâğıtlar sonsuza kadar kalır.

Wyburd'un arabasının yanından geçip gittikten sonra daha — daha **akıllıca** hareket etmeğe başladı. Kendi kullandığı bir kelime değildi bu, avukattan duymuştu: **Mrs. Hunter'ı arabayla gezintiye çıkartmak pek akıllıca bir şey olmaz, hiç bir şey görmeyeceği gibi yorulur, üstelik üşütebilir de.** Akıllıca yaşamak, akıllıca sevmek. Bu, o kadar çok düşünmek demek oluyordu ki hiç bir yere varamazdın. Bugün olmazdı. Belki daha uzun vadeli bir mesele için mümkün olabilirdi.

Moreton Drive'dan otobüs durağına doğru her zamankinden daha akıllıca yürürken her şeyi düşünerek halledebildiğini söyleyen de Santis Hemşire'nin nasıl olup da Sir Basil'le konuşmağa karar verdiği kafasına takıldı. Şundan emindi: Sir Basil o korkunç şapkasıyle de Santis Hemişre'yi ciddiye almayacaktı. Ama belki de Santis Hemşire, Basil'in annesi adına konuşacağı için yeni bir şapka alırdı kendine.

Flora Manhood bu şapka meselesini açtığı için biraz üzülmüştü. Şapkalı ya da şapkasız, de Santis Hemşire bir erkeğe nasıl davranacağını nereden bilebilirdi? Kaldı ki Sir Basil Hunter'a nasıl davranacağını hiç bilemezdi. Onu ancak bir odada tek başına oturup elbiselerini onarırken ya da bir seyahate çıktığına kendini inandırırcasına 'National Geographic' dergisini karıştırırken gözünün önüne getirebiliyordun.

Manhood Hemşire saygı duyduğu meslekdaşına fazlasıyle üzülmeğe başlamıştı. İçtenlikle. **İçtenlikle üzülüyorum, değil mi?** Gerçeği bilen sadece kendi olduğu zaman insan asla ne olduğunu, ne düşündüğünü tam anlamıyle bilemezdi. Sık sık düşünürdü bunu.

Otobüste birkaç erkeğin kendisine baktığını yakaladı. Bu iğrenç yaratıklara tahammülü yoktu, hemen başını çevirdi. Rahatça oturmak istiyordu, eteğini çekiştirdi fakat yeteri kadar örte-

medi bacaklarını: yeşil elbisesi vardı üzerinde. Otobüs pek dolu sayılmazdı çünkü ara seferlerden biriydi. (Bu seferler sırasında olaylar üzerinde bol bol düşünme fırsatı bulurdu.) Biletçi bir kadındı. (Snow olsaydı ölebilirdin.) Biletçi sana burnunu kıvırarak bakıyordu. Sana bakanların nöbetten dönen ya da bardan çıkan pis, nasırlı elleri olan iğrenç adamlar olduğunu inkâr edemezdin, öyle değil mi?

Ara seferini yapan otobüs sarsılarak yoluna devam ediyordu.

Sonunda düşündüğü meseleyi halletmişti: akşam yemeğinden önce onu yakalayacaktı ya da bir aktörü yakalamak için en uygun zamanda, bir açılışa gitmek üzere hazırlanırken. Odasına otel memurlarından biriyle adını gönderecekti. Flora Manhood. Miss mi dedirtmeliydi acaba? Hayır, Manhood Hemşire dedirtmeliydi. Tanrı adına ona bir ipucu ver canım.

Otobüsten indikten sonra hemen aktarma yaptı ve otele vardı. Sir Basil'in kaldığı otele girmeden önce pırıl pırıl caddede biraz dolaştı. Acele etmesine gerek yoktu. Otel memurunun kulağına tuttuğu telefon ahizesinden bir tepsi yemek gibi kendisinin yukarı gönderilmesini söyleyen sesini duyar gibiydi. Yukarda Sir Basil hemşirelerin içinde 'güzel olanı' diye düşünecekti. İlk gece gözünün kaydığı kız. Doğrusu bu karşılaşma yaklaştıkça korkmağa başlamıştı.

Vitrinlerdeki ucuz nişan yüzüklerini ve hediyelik eşya satan dükkânlardaki kanguru pençeleriyle renk renk, çeşit çeşit hediyeleri seyrederek biraz daha oyalandı. (Gazetecilerle ilk görüşmen sırasında beyaz bir kanguru kürkü giyer, saçlarını Mia Farrow gibi kısacık keserek sarıya boyatırsın.)

Fakat istemediği bir şey varsa evlenmekti. Col öğretmişti bunu ona. Midesini bulandıran her şeye sırt çeviriyordu, etekleri (olduğu kadarı) hışırdayarak yürüyordu. Ne kadar ağır yürürse yürüsün o gece eteklerinin hışırdamasına engel olamıyordu. Kaldırım boyunca erkekler ona bakıyorlardı: savaştan kalma sivil giyimli subaylar, yanlarında karıları olan ve olmayan Macar Yahudiler; çilli suratlı, balık gözlü serseriler. İki tanesi kendi yaptıklarının farkına varmış gibi güldü. Flora bir vitrin camından hışırdayan yeşil eteğini gördü, vücudu daha koyu yeşil yaprak motifleriyle ancak örtülmüştü. Macar Yahudilerinin bakışları subaylardan daha berbattı. Ensesinin dibinde birinin kahkahalarını hissetti.

Vitrinlere bakarak başını çevirdi. Mrs. Hunter'in keçiler hak-

kında anlattıkları buradaki kadınlar için de geçerli olabilirdi: başkaları kokuyu alıyordu. Flora boynunu uzattığında yeşil elbisesinin etekleri kalçalarına doğru iyice sıvandı. 'İffetli' denilen kızlardan olmadığını söyleyemezdiniz, ama bu bazı şeyleri düşünmediği, ya da uykusunda tatmin edici bir rüya görmeyi umut etmediği anlamına gelmezdi tabiî ki. Vidler'in tertemiz evinde takvime bakarak hesaplar yapardı hep.

Sayılara göre hazır olduğuna inanana kadar.

Erkekler bunun için bakıyordu ona. Çünkü hazırdı, savunmasızdı. Sadece Col değil, bütün erkekler doğal bir çare olmayışı nedeniyle haplardan nefret ediyor olmalıydı. Farkına varmasalar bile bir kadının karnını şişirmek onlar için çok doğal bir olaydı. Hem bu marifetlerini gördükçe kendi değerlerinin arttığı düşüncesine kapılırlardı.

İşte Sir Basil Hunter'a tasarladığı ziyareti yapmak üzere otele doğru ilerlerken bütün erkekler ona bakıyordu. Annesine nasıl davranacağı hakkında ona öğüt vermeyi sırf de Santis Hemşire'yi bu işten kurtarmak için yapıyordu. Ayaklarının sürüklendiği kendi planıyla hiç bir ilgisi yoktu bunun: kafasının içinde belirlenen şeylerle çıldıracak gibi değilse de sarhoş gibi hissediyordu kendini.

Koltuk altındaki kıllara hiç dokunmadığı görülen esmer pırıl pırıl otel memuru kız Flora Manhood'un umduğu gibi, «Sanırım Sir Basil akşam yemeği için hazırlanmak üzere odasına çıkmıştır.» dedi.

Esmer kız kaşlarını çatarak ahizeyi kaldırdı, sonra gülümseyerek, Hemşire Manhood adında biri sizi görmek istiyormuş, Sir Basil.» dedi. Telefon ahizesinden duyulan takırtılardan sonra memur kız hemşireye hiç bakmadan ahizeyi yerine koydu ve, ilk kata çıkın, koridoru sola doğru takip edin. Beş numara.» diye lütfetti. Sesi bakalit telefon ahizesinden gelen sesler kadar soğuktu. Sanki şeref misafiri Sir Basil Hunter odasına bir sokak kızını kabul ediyormuş gibi.

Manhood Hemşire merdivenlere doğru yürürken esmer kız mendilini çıkartmış nezleli burnunu silmeğe koyulmuştu.

Sir Basil'in duştan çıkmasına vakit bırakmadan yukarı çıktı; Sir Basil şık bir sabahlıkla elinde havlu, saçları karmakarışık bir halde karşıladı onu. «Buyrun, sizin için ne yapabilirim?» Se-

si çok tabiî ve yaşlı denmese de yorgundu - ama Arnold Wyburd kadar da yaşlı değil.

Sonra birden bakışları keskinleşti, dudakları gerildi ve saçını kurulamayı bıraktı.

Flora Manhood bir an için korkuya kapıldı — belki de Mary de Santis'i düşünerek gelmiş olmasaydı daha derinden hissedecekti bu korkuyu.

— «Annenizle ilgili.» diyebildi. «Sizinle birşey konuşmak istiyordum, Sir Basil.»

— «Oh, girin!» Güldü. Flora gözleri ve ağzı yapmacıklı bir ifade taşıyor diye düşündü. «Ben de ziyaretime gelmiş olduğunuzu umut etmiştim.»

Sir Basil bacaklarını açmış, arkasını dönerek aynanın önünde saçını kurulamağa koyulmuştu. Otel odasında hanımların kendisini ziyaret edişi çok olağan bir şeymiş gibi davranıyordu. Flora'ya gelince bütün yaşantısı bir anda gözünün önünden geçti: hemşirelik diplomanı almış, beyaz üniformanı nasıl giymiştin. Sonra uzun süre yaşlı ve zengin kadının hemşireliğini yaptın, huysuz olmasına rağmen bütün sorulara gereken iğneli cevapları verebilen bir kadındı. Son zamanlara kadar yoğun bir cinsel yaşantın vardı, ama esas gözünün önünde beliren Coffs körfezindeki kasabada muz ağaçları arasında geçirdiğin küçüklük günlerindi.

Özellikle yaktığı sigarası elinde titreyerek, «Mrs. Hunter bir yıldan uzun bir süredir nezaretim altında.» dedi. «Onun meselelerinin beni de yürekten ilgilendirdiğine neden inanmıyorsunuz?

Sir Basil ona dönmeden başını hafifçe eğerek aynadan yüzüne baktı. Flora bakışında bir 'acıma' sezmişti. Onun iki yüzlülüğünü anladığını farkederek elinde titreyen sigarasını söndürdü. Zaten sadece kuvvet almak için yakmıştı. (Sigara içmekten zevk aldığını söyleyemezdin.)

Sir Basil saçına bir şekil vermeğe uğraşırken yağlı saç losyonunun dalgalı saçları üzerinde her fırça darbesiyle parıldadığı görülüyordu. «Evet — Annem — zavallı sevgili kadın!» diye içini çekti.

Saç fırçasını yerine koyduktan sonra ziyaretçisiyle aralarındaki meseleyi halletmişlerdi sanki: Elizabeth Hunter'a karşı görevlerini yapmışlardı.

Sir Basil odanın öbür tarafından tıkırtısı duyulan buzdolabından bir şişe viski çıkarttı; Flora sigara içenlerin yaptığı gibi dili-

ne yapışan tütünleri eliyle aldı — aslında diline yapışmış tütün falan yoktu ama herkes öyle yapardı.

(Heyecanını belli etmeden nasıl kadeh kaldıracaktı onunla? Staj devresinde doktorlarla beraberken iki eliyle tutardı içki bardağını. Zaten onlar karşılarındaki kadının titrediğini farkedemeyecek kadar heyecanlı olurlardı; ama Sir Basil Hamlet Hunter onlara benzer miydi hiç?)

— «Mümkünse daha hafif bir içki alayım.» O sırada ekvator güneşinin batışıyla Badgery de çayını koyuyor olmalıydı — tam değilse de hemen hemen o saatlerdi.

Sir Basil onun içkisine soda koydu. Flora gözlerini önüne indirdi. Aktörün parmaklarındaki tüyleri farkederek soluk renkli dudaklarını bardağa götürdü.

— «Oldu mu?»

— «Teşekkür ederim.»

Flora Manhood bir bakıma kendini Mrs. Hunter'ın durumu hakkında konuşmağa geldiğine inandırmağa çalışırken Sir Basil'in divana oturmaktaki niyetini anlamıyor değildi: hem tam yanma oturmuştu. Divan ne pek büyük sayılırdı, ne de pek yeni. Yaylar iki kişinin ağırlığına isyan ediyordu. Böylelikle iki ucu kalkan divanın ortasında iyice birbirlerine yaklaşmışlardı. Henüz banyodan çıkan Sir Basil'in tertemiz kokusuyla hava birden ısınıvermişti. Flora bir an soluğunun kesildiğini hissetti.

Sir Basil hiç bir gayret sarfetmediği için yarattığı etkinin farkında değil gibi görünüyordu; kendine özgü dokunuşlarında hep kasitli davranırdı.

Gözleri ışıldayarak, «Bu gece buraya geldiğiniz için çok teşekkür ederim.» dedi. «Beni nelerden kurtardığınızı bilemezsiniz tabiî.»

— «Yoo.» Şaşkınlığından ancak inek gibi böğürerek beceriksizce bir cevap vermekten başka bir şey yapamadı.

— «Karamsar günlerimden biriydi bu gün.»

— «Size engel olmak istemem — belki bir programınız vardır.» Bunları söyleyene kadar çektiği ızdırabı damağı şişmiş olsa duyamazdı. «Aşağıdaki hanım akşam yemeğine çıkmak üzere hazırlandığınızı söyledi.»

— «Evet, kendi başıma yemeğe çıkmak üzere — eğer aşağıdaki hanım benim programımı benden daha iyi biliyorsa bir diyeceğim yok.» Sir Basil bir elini, Flora'nın tam başının hizasında,

divanın arkalığına uzatmış, gözlerini ondan ayırmadan konuşuyordu.

Boğuk sesini yenmeğe çalışarak, «Bu saatte gelişimi yemeğe çıkmayı umut ettiğim şeklinde düşünmenizi istemem,» dedi. Boğazını temizlemeğe çalışarak konuştuğu belli oluyordu.

Sir Basil ona cevap vereceği yerde onun utangaçlığını giderecek şekilde anlayışla güldü.

Flora için durumu kolaylaştırmağa çalışıyordu. Genç kadının artık minnetle ona bakmaktan başka yapacak bir şeyi kalmamıştı.

Ama Sir Basil'in bu yakınlığından yararlanmasına engel olan neydi? Mrs. Hunter değildi ama kabul olunur esas nedenin yokluğunda olabilirdi: küçüklüğünde bebekleriyle onlara işkence ederek oynayan, sonradan bu bebeklerin yerini insanlara işkence eden çürümüş bedeniyle yatan yaşlı Elizabeth Hunter. Onu bu gerçek yüzüyle değil de Lottie Lippmann ile Mary de Santis gibi azizlik mertebesine varmış kişilerin kendilerini inandırdıkları yüzüyle kabul etmek zorundaydın.

Ama Flora Manhood azizlerin ruhunu değil de Sir Basil Hunter'ın sabahlığının kıvrımları arasından uzanan dizini fark etti. «Buraya gerçekten annenizin Thorogood Village'a göndermeye karar verirken onun açısından durumu düşünüp düşünmediğinizi sormağa geldim,» dedi. Dizine avucunu bastırarak daireler çizerken sesinin büyüleyici bir tonda çıktığını hissetti. Bu arada Sir Basil'in ona yakınlaştığını değilse de çıplak vücudunu fark ediyordu.

İkisinin de gözleri birbirinin dizlerine dikilmişti; o sırada telefonun sesiyle bakışları ve vücutları birbirinden uzaklaştı.

Sir Basil hemen durumu idare etti. «Bu gece telefon görüşmelerimi iptal edin, çok yorgunum.» Ahizeyi yerine koyarken bunu ispat etmek istercesine gözlerini yumdu ve gülümsedi.

Daha canlı bir şekilde geri döndü. «Henüz hiç bir şey kararlaştırılmış değil. Bu sadece bir fikirdi. Annem adına benimle görüşmeğe gelen kişiler böylesine güzel ve tatlı olursa bu plan sanırım gerçekleşemeyecektir.» Çorabının üzerinden genç kadının dizini sıcak bir duyguyla sıktı.

Ünlü bir aktörün ona dokunmasıyle Flora yerinden sıçradı; hoşlanmıştı bundan. Artık Mrs. Hunter adına onunla konuşmaktan da vazgeçmişti. Artık rahattı. Planladığı şeyden alacağı zevkten çok Sir Basil'le ilişkisinin vereceği meyva için yapacaktı bunu.

— «Neyse, hiç değilse sadece bir fikir olarak ortaya atıldığını öğrenmiş oldum hiç değilse,» dedi. Soluk soluğa kalmış, kendini savunmak için kullandığı küstah tavrını takınmıştı.

Sir Basil bir an önce divandan kalkıp odaya gitmeyi istiyordu ama anîden sırtında bir sancı hissetti. Doğrulana kadar yüzündeki gülümseme donup kalmıştı, fakat yine de gitmesi gereken tek yöne doğru döndü: onun da planını yürütmesi gerekiyordu.

Ve planına sarıldı.

Sancının verdiği acıyle dengesini kaybederek Flora'nın sağ kalçasının üzerinde pek de gurur duymadığı (fazlalık) et parçasına tutundu ve beceriksizce bir saldırı şeklinde davranmak zorunda kaldığı için kendi kendine öfkelendi.

Birlikte odanın bir köşesine savruldular ve buzdolabına çarpmamak için az daha ceviz kaplama bir Queen Anne masayı devireceklerdi.

— «Bunu düşünmeliydim.» Sir Basil onun omuzuna yaslanmış yürüyordu. «Birbirimizi çok iyi anlıyoruz Hemşire Man - Clara'ydı değil mi?»

— «Flora.»

— «Oh, evet — Flora! Çok güzel! **Flora!**»

Gözgözeydiler — hem gerçek, hem mecazi anlamda: birbirlerinin soran bakışlarındaki arzuyu anlıyorlardı. Flora bu yaşlanmakta olan adamın başka neyini anladığını düşünemiyordu. Gerçek niyetini anlayamamış olduğundan yüzde yüz emindi. Bu da onun lehineydi.

Bu düşüncelerle kendini onun kolları arasına bırakarak soluğunun kesildiğini gizlemeğe gerek görmeden, **«Whoo!** Biraz hızlı yürümüyor musunuz allahaşkına?» dedi.

Bu, Sir Basil'e tüm sorumluluğu ona yükleme fırsatını vermişti. «Bundan pek sorumlu sayılmam, öyle değil mi Flora?»

Flora ayakkabılarını ayağından fırlatıp atmıştı. Halının üzerinde yalınayak yürüyerek elbisesini çıkarttı: yeşil elbisesini.

— «Kadın elbiseleri artık öyle pratik oldu ki yardım etmek için teklifte bulunamıyoruz,» diye Sir Basil fikrini söyledi.

Gerçekten çok pratik ve ciddi bir görünüşü vardı — Flora tamamen soyunana kadar.

— «Gerçek bir Boticelli!» Görünmeyen bir seyircinin bu alışılagelmiş benzetmesini duyacağından endişe ediyormuş gibi omuzunun üzerinden baktı.

Sir Basil sabahlığını çıkartırken Flora, «Ne dedin?» diye kıkırdadı.

Bu yaşlıca adam —yani aşığı— göğüslerini sütyeninin içine doğru bastırıyordu.

— «Lütfen,» dedi Flora. «Basil ışıkların açık kalması şart mı?» Kutsal adın geçmesi bu tablonun son uğursuz fırça darbesi olmuştu.

Sir Basil'in ışığı söndürmesiyle Flora onun annesini karanlığın içinde görür gibi oldu: Mrs. Hunter kokusunu alacaktı hiç kuşkusuz.

Yatığın yerden Sir Basil'in harekete geçtiğini hissediyordun: umduğun aktör gibi davranmayabilirdi. Kimse umulduğu gibi değildi zaten; ve bütün sanatçılar sinir hastası olurlardı — okuduklarından biliyordun bunu.

Sir Basil sinirli bir sesle, «Işığı söndürmekte israr etmekle beni inkâr ettiğinin farkında mısın?» dedi.

Flora homurdandı. Ona kendi planının karanlıkta daha verimli olacağını söyleyemezdi tabiî ki. Hoş Sir Basil planları olumlu karşıladığını belli etmişti — hiç değilse kendininkini.

Yine «Botterchelly Flora,» demeğe başlamıştı.

Col'a bu «Botterchelly»nin ne demek olduğunu sormayı istiyordu. Hiç kültürlü bir kız değildi.

— «Ne oldu sevgilim? Canını mı acıttım? Rahat değil misin?» Öylesine şefkatle sormuştu ki bunları, hangi kız olsa kendini mutlu hissederdi.

Flora ona aynı şekilde bir oyunla karşılık veremedi. Hıçkırır gibi bir ses çıkarttı, sonra içini çekti.

Bu sevgilisini memnun etmişti.

Basil onun bütün vücudunu okşuyordu: tanımağa çalışıyordu onu. Flora kadınlıktan çıkmış, kendini bir dağ silsilesi gibi hissetmeğe başlamıştı. Renkli bir tablo, bir kartpostal gibi: **Uyuyan Hemşire'den selâmlar.**

Basil başarısızca gözlerine bakmayı denedi, sonra aşağı doğru kayarak tabanlarını öptü. Flora gıdıklanmıştı.

— «Ne oldu? Hoşuna gitmiyor mu?» Pek neşeli sayılmamakla beraber kendi de güldü.

Flora tekrar onun yakıcı soluğunu kulağında hissetti. «Beni sevebilecek misin, Flora?»

— «Ne yaptığımızı bilmek istiyorum!»

— «Evet,»» diyerek Sir Basil iç çekti.

Flora ters bir şey söylemiş olacağını düşünerek ve karşılığında ona bir şeyler borçlu olduğu için onu aldatmaya gayret göstermeliydi: belki bir aktörün beklediği de aldatılmaktı.

Kollarını onun boynuna doladı; vereceği çocuğu düşünmesi gerekirdi: bencil olmayan bir sevginin ifadesi olan çocuğu. «Evet,» diye mırıldandı. «Seni seveceğim. Yeter ki bunu kabul edebileyim.»

Ona, tıpkı kendisini bu üzüntülere iten birinin hırpalarcasına sarıldığı gibi sarıldı ve sahip oldu.

Sir Basil memnun görünüyordu. Gençleşmiş, heyecanlanmıştı. Flora bacaklarını iki yana ayırsa bile tohumlandıracağı altın çocuğun adına sevmesi gerekirdi onu.

Büyük bir gösteri yapıyorlardı.

Başta Sir Basil'in hırsı onu üstün kılarken şimdi Flora üstün geliyordu. Elle tutulur, gerçek bir şey yaratma arzusu, kendi kendini ispatlamak için tek çareydi: başkalarına da bunu anlatabilmesi için. **Oh, Col ben senin sandığın sokak kızı değilim** diye sevgilisinin ağzına biçimsiz bir şeyler mırıldandı. **Col?**

— «Mmmm?» Çocuğa sahip olacak bu yalancı — koca dudaklarını dudaklarıyle kapattı **oh Col Col** Flora kendi çocuğunu istiyordu **ohhh.**

Sir Basil sonunda onun sol tarafına yığıldı kaldı. Yorulmadığını göstermeğe çalışarak yanında uzanıyordu.

— «Flora,» diye soludu. «İhtiyacın olan her şey gerçekleşti mi?»

— «Evet.»

Flora sakinleşmiş, tatmin olmuştu. Gebe kalmış olduğuna kesinlikle emin olmaktan başka istediği yoktu. Çocuğunu gözlerini kamaştıran bir altından başka bir şekilde canlandıramıyordu. Col'un yüzüne söyleyecekti, çünkü yazdığı mektuplardan iğreniyordu. Telefonda konuşurken de çok budalaca şeyler söylüyordu.

Sir Basil horluyordu. Flora tanımadığı çıplak bir erkeğin yanında uyuyabileceğini pek sanmıyordu ama bir ara kestirmiş olmalıydı kendini Noamurra'nın yeşil tepelerinde Col Pardoe ile yürürken görüyordu KARI KOCAYA NOAMURRA HOŞ GELDİN DER diye yazılı bir tahta levha asılıydı. Col'un ona sarıldığı kolu tanıdığı birine sarılmış olmanın mutluluğu içindeydi eğer oysa — o olmalıydı.

* * *

Basil uyandı. Çevrelerini saran karanlık en koyu siyahlığına bürünmüştü. Alka - Seltzer bardağını arandı. Alışkanlık değildi bu ama onu sakinleştiren ve gece yarısı güçlendiren bir içkiydi; bu eski içkiden bir yudum alırsa daha rahat uyuduğuna inanıyordu. Elini uzattı, saatini buldu ama kaç olduğunu göremeyecek kadar uzaktaydı. Biraz daha öteye uzandı, yakmaması gereken gece lâmbasına çarptı. Yanında hemşire kız vardı. Uykusunda soluk alışını duyuyordu.

Onu böylesine mutlu kılan kadının vücudunu görmek için ışığı yakmayı ne kadar istiyordu; ama aynı heyecanı duymayabilir ve hemşire onu küçümseyebilirdi.

Göz kapaklarını kırpıştırarak karanlıkta öylece uzandı ve düşündü: içine düştüğü tuzakta başka yapılacak hiç bir şey yoktu. Oh, onu biraz öteye itip rahatça yatağına sere serpe uzanabilseydi; fakat pozisyonunu değiştirdiğinde ona iyice yaklaştığını, onun kalp atışlarının bir parçası olarak kalbinin attığını fark etti. Uyanmasını bekledi, hiç bir kıpırdanma yoktu: aksine gittikçe daha derin bir uykuya dalıyor onu da sürüklüyor kaypak güvenilmez adını sesleniyordu sesin ardındaki seksi fark etmiyordu sadece uzaktan gelmesine rağmen belirli bir şekilde hecelendiğini duyuyordu. Basil sonunda tamamen uyanarak kurtuldu bu sesten.

Düşünceler yarışırcasına ardarda gelip geçiyor, rekabet edercesine görüntüler halinde gözünün önünde canlanıyordu. Ciddi, kürklü giysiler içindeydi: Alvaro'nun Üçüncü Perdedeki fotoğrafını görüyordu. Kimse iyi bir görünüşün olduğunu inkâr edemezdi (her zaman için sahneye bir muz kabuğu fırlatacak bir serseri olabilirdi ama önemli değildi.) Mümkün olduğu kadar çabuk bir şekilde geri dön ve diyelim **Malatesta**'yı tekrar canlandır, ya da **Santiago Efendisi**'ni. Bütün olarak Alvaro'nu tercih ediyorlardı: sert, haşin, etrafa zarar verirken kendi mahvına sebep olan Alvaro — soylu bir tahkikatçı. Evet, bu oyunu yeniden, daha az ve ucuz bir kadroyla canlandır; etkili sesinle şu sözleri söyleyerek herhangi bir kimseyi etkileyebilirsin: **Tanrı ne bir şey ister, ne de bir şey arar. Sonsuz bir sükûnetin sembolüdür. Hiç bir şey istemediğiniz zaman aynaya bakınca Tanrı'yı görebilirsiniz.**

Oh, şu anda Tanrı gelip ışıkları yakıverseydi: hatırladığı bu satırları aynadan Alvaro'ya hitap ederek tekrarlamayı istiyordu ama şu kız olmasaydı. Daracık yatakta yapış yapış teninden kendini kurtaramıyordu. Ona takılıp kalmıştı.

Tekrar yattı. Gecelerce bu sahneleri kendi için düşünüp na-

sıl «Tanrı»ya inanmadığını bir türlü anlayamıyordu. Her gece karanlığın içinden soluklarını duyuyor, yüzlerin yaklaşıp uzaklaştığını görüyordu. Sadece habersizce seni yakalamağa çalışan Fransız yazar hiç kıpırdamıyordu. Eleştirmenler oyunun kötü olduğunu yazıyorlardı. Bazı satırlar öyleydi gerçekten; her şey senin sesine bağlıydı. Fakat Fransız yazar kendini bu yazdığı oyundan dolayı hiç affedemiyor ve tamamen seni sorumlu tutmak istiyordu.

Hemşirenin oyunu şekline dönüşüyordu her şey. Yatağın içinde dönerek satırlarını rüyasından atmak istiyor gibiydi. «Sana sevgilimdiyehitapediyorumveöyle hissediyorumyadaherzamaniçinbö ylehissettim.» Birini sevmesi olağandı belki de bir sürü insanı: bu Boticelli pek o kadar adileşmemişti.

Onu okşamaktan kendini alamadı. Sıcacık teni uyanmadan ona karşılık verdi. Biraz suçlu hissediyordu kendini kızın vermiş olduğu şeye karşılık: tekrar kendini görmesine, duymasına yardım etmişti bu kız. Onun sayesinde kışlık kürklü giysilerinin ağırlığı altında bir hükümdar gibi yürüyebiliyordu. Belki şu Alvaro, oyunun gerektirdiğinden daha çok aşıktı Mariana'sına. Kolay bir rol değildi. Mariana her zaman kılıcının kını vazifesini görüyordu, özellikle son düetlerinde:

MARIANA: Oh, altından gül! Aslan yüzlü, bal yüzlü sevgilim! Ayaklarınıza kapanıyorum! Alnım hissettiğim 'Biri'nin önünde toprağa değiyor!

ALVARO: Hayır, kaldırın alnınızı! Daha çok kaldırın, daha çabuk! İçiniz ki, ben de sizin şerefinize içeyim! Kalkın!

MARIANA: Ben içiyorum ve sizin için sarhoş oluyorum ve her şeyin çok iyi olduğunu biliyorum.

Hemşire Şey —Flora Manhood— titriyordu. O da. Farkına varmadan ona öylesine büyük bir zevk veriyordu ki, zavallı kız: zevkten de öte kesin bir mutluluk. Uyandırsa da uyandırmasa da kıza bunu belli edecek bir şeyler yapmalıydı. Uyanmadı ama bu defa daha şefkatle ve tam anlamıyle sevgili olmuşlardı.

Ya güzel, sağlıklı fakat böyle alelâde bir kıza aşık olursa? Bu kızın sevgisi sokak kızlarından kurtarabilir miydi onu? Yoksa onu suratsız bir abideye mi çevirirdi? Ama şöyle bir düşünecek olursa gecelerce oyunu seyretmeğe gelen ve tiyatronun kapısında yüzleri kızararak bekleyen kansız, sivilceli suratlı kızlardan başka ona 'hayran' olan kimse de yoktu; ya da yaşı geçmiş, vücutları bozulmuş, kadınlardan başka — onun dişlerini göstererek gülüm-

seyişiyle, bir tek bakışıyle kıyaslanamazdı hiç biri. Esmé Gilchrist (E. Gilchrist diye imza atardı) Islington'da çaya davet etmişti onu. Gitmişti, çünkü o yaşlarda henüz çok saftı ve —Esmé Gilchrist anlamış olmalı— çok da utangaçtı. Onu dantel bir tuvaletle karşılamıştı —o zamanlar çay elbiseleri danteldendi— ve genç adamı heyecanlandıracağını ummuştu Borkörce verilen bir meblâğ. Dam üstünde saksağan. Öyle bir kaçış kaçtı ki oradan, otobüs durağına vardığında sokak kapısı ancak kapanmış — belki de henüz kapanmamıştı.

Artık biliyordu: istediği yanıbaşında yatan Flora Nightingale gibi güzel, cici, normal, duygusuz fakat güvenilir bir kız tarafından sevilmekti: iki defadan sonra nasıl gençleştiğini hissetmişti. O halde neden Alvaro? bir bakıma yaşını başını almış — 'olgun diyelim — bir aktör için mükâfat kabilinden bir rol; bir bakıma da bir trajedinin eteklerinde din sözcüsünün rengi kaçmış incilinden vaaz okuması. Atmosferin daha yüksek katlarına tırmandıkça körpe ciğerlerini doldurabilmek için daha derin soluk alınağa başladı. O anda Lear'i ancak yaşlı bir adamın oynayabileceğini keşfetti — ama içinde gençliğin gücünü hisseden bir yaşlı adam. Ve durdu, — bir kaya çıkıntısında diyelim — ikinci defa onu hiç karşı koymadan kabul eden sıcacık sevgilisine iyice sokulmak için.

Sonunda daracık kaya çıkıntısında kendini yalnız hissetmeğe başladı ve onu uyandırmağa karar verdi: er geç buna mecbur olacaktı zaten; belki de uyuyormuş gibi yapıyordu. 'Sevgilim' dedi cevap olarak. Dudakları, kulağı, her iki göğüsü, kolları tıpkı bir ağacın kabuğuna sarılışı gibi içiçeydi. «Bana öyle geliyor ki, ikimiz için de yeni bir şey başlıyor — önemli bir şey.» Kendi oynayacağı bir oyun yazmakta direnişinin nedeni böyle bir şeye benzeyeceğini düşündüğü içindi.

— «Mmm?» Çok uykuluydu; ya da uykulu değildi ama sevgilisinden ayrılmak istemiyordu. Sırtını döndü, arkasını. Baştan çıkmış bir kadın mıydı? Hemşireydi — düşünülecek olursa. Oysa sağlıklı saf, masum bir kıza tapmak istiyordu; düşüncelerinin açlığını giderecek göğüslerinin arasına başını yaslamak istiyordu.

Tatlı sözlerle onu kandırmak için katlandıklarının kızgın alevi, öfkesiyle söndü. Elizabeth Hunter'ın emirlerine koşuşturan bu zavallı ineğe karşıt hiç bir şeyi yoktu — ya da kıyaslanacak olursa çok az. Hayır, suçlayacak başka birini bulması gerekirdi — onun için hazırladığı intihara para bulmasını bekleyen Mitty Jacka'dan da başka birini. Geriye dönüp esas kininin neredeı

geldiğine bak. **Hiç bir zaman gerçek bir anne değildim, sana süt veremedim. Fakat sevgilim, gördüğün gibi, bu beslenmene engel olmadı.** Neyse ki, o sormadan kendi söylemişti. Ve beş bin dolarlık —sterlin değil— bir çek verdi.

Çarşafı gererek boğazına kadar çekti ve üzüntülerine döndü. Aşkını unutarak uyumuş olmalıydı. Uyku öfkesini yenmişti.

Kürklü giysisinin korkunç soğukluğunda duygular ancak bir anlık parıltılar halinde bütünleşmekteyken mor renkli aşk tanrısının yayı gibi korku dolu bütün deliklerden yaşlı derisinin son nefesini verişi görülüyordu kamanı kullanmana gerek yok kelimeleri iğneliyse yeteri kadar kötüdür **yaşanacak hayat varsa hayat paradır yoksa ölüm zamanıdır** gerçeğe karşı gelemiyor sadece yaşamak için razı olduğu yatalak haliyle soluk almağa devam ediyordu ya da Tanrı için diyelim eğer Alvaro'nun tutumu verimsizse bu sadece oyunun fırtınanın kopuşundan önce gelmesi ve Jacka'nın oyununa engel olması içindi.

* * *

Flora Manhood yatağın içinde kıvrıldı. Pancur aralıklarından günün ilk ışıkları içeri sızıyordu. Işığa baktıkça çıplak vücudu diken diken oluyordu.

Basil Hunter uykusunda korkuyormuş gibi görünüyordu. Yüzü kırış kırıştı. Sonunda Flora da korktu.

Önce elini uzattı, sonra eğilip, «Kötü bir rüya görüyor olmalısın,» dedi.

— «Evet birini öldürüyordum —ya da öldürülüyordum— —bilmiyorum— karşımdakinin kim olduğunu da hatırlamıyorum.»

Uykulu görünmesine rağmen açıklamasının onu tatmin edip etmediğini anlamak için dikkatle bakıyordu. Fakat Flora'nın onun rüyasıyle ilgilendiği yoktu: kendisiyle ilgili bir mutsuz olay ya da bir cinayetle kafası meşgul gibiydi. Alışılmış, sıhhatli güzelliğine sanki bir şey katmıştı bu: güzeldi, saçı günün ilk ışıkları gibi parlıyordu; sadece dalgın ve üzüntülü bir ifadesi vardı.

Flora Manhood gerçekte dayanılmaz bir üzüntü içindeydi. Oynadığı oyunun farkında olmayan, tuhaf, pek de kötü sayılmayan ama can sıkıcı bu adamla beraberdi. Kendisinin ya da çocuğun da farkında değildi. Flora da hiç doğmamış olmayı isterdi; zaman zaman annesiyle babasının onun doğumunu isteyip istemedikle-

rini düşünürdü; yoksa sinemaya bile gidemeyecek kadar uzakta oturmaları mıydı sebep? Sorma cesaretini gösterseydin de bunu kabul edemezlerdi; dürüst ve dindar kişilerdi.

Dürüst olmayan kendisiydi —sahtekâr olan. Colin Pardoe'nun özelliklerini taşıyan çocuğunu görmeğe dayanamadığı için çocuğu bu aldatıcılığının açık bir ispatı olarak büyüyecekti. Ve üzüntüsünü çocuğuna olan sevgisi şeklinde gizlemek zorunda kalacaktı. Ne yönden bakarsa baksın sahtekârlığının sonu yoktu: içiçe, çift taraflı aynalar örneği.

Aktör nasıl olsa gidecekti, bilmesine gerek yoktu. Gerçek babası burada kalacak ve bilecekti. Otobüslerde ve sokaklarda rastladığı çocuklarda kendi çocuğunda olması gereken özellikleri arayacaktı. Ama Flora çocuğunu başka bir kente götürecekti ve orada kendi sahtekârlığından kuşkulanmasını önleyerek onu sevebilecek ve kendisinden nefret etmesine engel olacaktı.

Öte yandan onun düşüncelere daldığını gören Basil Hunter geçici bir heves olarak genç kadını kandırmış olmanın rahatsızlığı içinde durumu düzeltmeğe çalışmak istiyordu. Annesi olan yaşlı kadına karşı beslediği kötü niyetlerden dolayı kendinden tiksinmese bile yorgun ve üzüntülüydü. Aslında Flora Manhood'a karşı davranışından dolayı rahatsız olmasına sebep yoktu. Artık kesinlikle sadece cinsel bir istek olmadığını biliyordu bunun. Hiç bir zaman olmadığı kadar emindi: bu kızı sade güzelliği için sevebilirdi ve Flora henüz belirlenmemiş kişiliğiyle ona minnettar kalabilir, mutlu olabilirdi.

— «Ne var?» Flora Manhood gerçekte bir cevap beklemiyordu: sadece nezaketen böyle bir soru sorması gerektiğine inanıyordu.

— «Beni öpmeni istiyorum.»

Basil'in istediği şey öylesine basitti ki, güldü ve ona doğru eğildi; buna öpmek denemezdi: Flora güçlü kollarıyla omuzlarını tutarak alnını, saçlarını şiddetli bir isteği ifade edercesine öptü.

Öyle ki, Sir Basil başında onun hastasıyken şimdi çocuğu gibi olmuştu. Belki o da bunu istiyordu. Basil isteksizce öptüğü resmen karısı olan kadınların göğüslerinden farklı bir biçimde onun şefkatli, diri göğüslerini öptü, öptü.

Onun tatmin oluşu Flora'nın kendini bir kat daha sahtekâr hissetmesine sebep oldu: çünkü geçmişi kollarının arasında, portakal ağaçlarının ve hamakların altında, Noamurra'nın yeşillikle-

ri arasında, bir sisin ardında görüyordu. Sis açıldıktan sonra yerini bu çirkinlik almıştı.

Fakat bir eş ve bir anne olarak rolüne devam etti. Duyduğu tiksinti bir yana, üzüntüsünü bile göstermiyordu.

Basil, «Flora, bunun gerçek olduğunu hissetmiyor musun?» diyordu. Gerçekten inanmak istiyordu.

Flora güldü ve giyinmeğe başladı.

— «Bir daha ne zaman görüşeceğiz? Seni evden aramam çok tuhaf olacak. Bunu anlayabiliyor musun?»

Flora ayrı ayrı duran ayakkabılarını giymek için zıpladı.

— «Bir dakika dur,» dedi Basil. «Giyinip seninle kapıya kadar geleceğim.»

— «Kapıda kimse olmaz mı?»

— «Bu saatte sadece bir adam bulunur. O da benim girip çıkışlarımın hesabını tutacak değil ya.»

Flora bir an için dişilerden mi, erkeklerden mi daha çok nefret ettiğini düşündü; hiç biri onun itirazlarını susturamazdı.

Basil'i hafifçe öperek gitmeye karar verdi. Müthiş acıkmıştı: bir tabak domuz eti ve Vid'in yağda kızarmış numaralı yumurtalarından birkaç tanesini yiyebilirdi.

Basil geri döndüğünde bir an önce kendini yatağa attı. O ana kadar düşünceleri yalnızca sevgi üzerine kurulmuştu; ama bu kızla evlenebilirdi. Kendini bir koca olarak düşündü. Shiela'nın sarhoşluğu ve argo konuşmalarını, ya da Enid'in iğneli sözlerini ifade ettiği zamanlar evliliğe tahammülü yoktu. O zamandan bu yana olgunlaşmış ve bu zorlu role aklı çelinmişti tekrardan. Bir kadının yatağını ısıtacağı düşüncesiyle gitgide aklı yatıyordu bu işe. Üstelik bir hemşire: sana bakacak, gerekirse çalışacak. Yok bu olmazdı. Para çoktu — hem de hakkettiğin kendi paran. Küçük Flora sadece minnetle karşılık verebilirdi sana.

Yarı uykulu, onun adı üzerinde düşünmeğe koyuldu: Manhood Hemşire, Lady Hunter, Sir Basil'in karısı; hepsi çok güçlüydü ve oyunun kadrosuna göze çarpan güzel bir kadın eklenmiş oluyordu.

Burun deliklerinden birinin içinde bir kılın kıvrılmasıyla aksırana kadar tembel tembel gülümsedi durdu.

* * *

Flora Manhood kahvaltı odasına bir göz attı. Badgery Hem-

şire, Lottie Lippmann'la öğlen yemeği yiyordu.

— «Geç kaldın şekerim.» Kâhya kadının suçladığı yoktu onu. «Merak etmeğe başladık.» Hiç bir şey olmasa sesinde bir korku seziliyordu — gençliğin ve güzelliğin kutsallığına inanırmışçasına. Bir an önce bu genç ve güzel kızı tıkabasa doyurmak isterdi ona kalsa, çünkü inancını ancak bu şekilde ifade edebilirdi.

— «Yemiyeceğim, aç değilim.»

— «**Hasta** filan değilsin ya?» Badgery Hemşire ağız dolusu piliç ve pilâvla, biraz yüksek sesle sormuştu bunu.

— «Geç kaldım. Sabah uyanamadım.»

— «Yok canım ne hastası!» diye Mrs. Lippmann onu azarladı. «Sie sieht so reizend aus! Strahlend!»

— «Alelâde bir kimsenin anlayacağı biçimde çevrilecek olursa ne anlama geliyor bu, sorabilir miyim?» Badgery Hemşire yemeğinin sosunu kaşıklarken yabancı bir dilden konuşulması onu rahatlatmasaydı kızgın görünebilirdi. (Yabancı yemekleri de nasıl yapabildiklerine çok şaşardı ama hakkını verirdi doğrusu.)

Mrs. Lippmann, Badgery Hemşire'nin seviyesine inerek donuk bir sesle, «Eğer bilmek istiyorsan, Floradora pekâlâ iyi görünüyor,' demektir,» diye açıkladı.

Badgery Hemşire, «Oh, öyle mi?» diye içini çektikten sonra yemeğini alıştırmağa devam etti.

Manhood Hemşire kendini hiç de iyi **hissetmiyordu.** Yukarı çıkıp işe başlayacaktı. Duygularını açıklayamıyordu. Eve uğrayıp Vidler'lerin numaralanmış yumurtalarından tam dört tane yemiş, ve ince ince kesilmiş jambon dilimlerinden sayısını tutamadığı kadar atıştırmıştı. Uyumuş fakat derin bir uykuya dalamamıştı. Sonra sıçrayarak uyanmış çabucak giyinmişti. Başkalarının gözüne iyi gibi görünüşünün nedenini geceye bağlamak gerekirdi. İki insanın vücudunun birbirine sürtünüşü, tenlerinin canlanması bakımından çok yararlıydı, bunu pek çok kereler farketmişti.

Neyse ki Mrs. Hunter tenini göremeyecekti. Ama neyi bilecek, ne koku alacaktı. Koçlarla ilgili konuşmalarını hatırlayarak dehşete kapıldı. Halı döşeli basamaklardan çıkarken bütün vücudunun hissizleşip donakaldığını fark etti. İşin içinde Basil vardı; Mrs. Hunter'ın yanılmaz bir şekilde koku alacağı muhakkaktı.

Badgery ile Hemşire odasında karşılaşmamak için çarçabuk giyinmeyi istediği kadar hastasına hiç bir şeyi yokmuş gibi her zamanki neşeli haliyle davranmak da içinden gelmiyordu. Ayna-

nın karşısında ağzını büzüştürerek bir süre kendini seyretti, sonra tıklım tıklım dolu gözlere bakarak oyalandı. Az sonra Mrs. Lippmann'ın tepsiyle hastanın odasına gireceğini ve Mrs. Hunter'in ne yemek getirdiğini tahmin etmeğe başlayacağını düşünerek biraz neşelendi.

— «Ooh, affedersin!» Badgery Hemşire meslekdaşına günlük raporu vermeden önce yolcu gemilerinde ve çay fidanlıklarında yaptıkları gibi elini ağzına götürerek bağırdı. «Sana ne derse desin neşeli bir güne başladı. Nabız normal- ciğerler sabah onbucuktan beri mükemmel çalışıyor- bir hemşirenin isteyebileceği gibi. Haa, Dr. Gidley telefon etti. Bundan daha fazla memnun olamazdı adamcağız. Çok tatlı bir insan, değil mi? Bence çok neşeli.» Sonra Badgery Hemşire bu güzel fakat beyinsiz meslekdaşından daha üstün olduğunu birdenbire hatırlamış gibi karga burnunu onu hor görerek havaya kaldırdı, «İştahı da çok iyi, Mrs. Lippmann muazzam bir öğlen yemeği yediğini söyledi. Hattâ daha fazla yemek istemiş ama tabiî izin verilmediği için yiyememiş,» diye ekledi.

— «Öğlen yemeğini yedi mi?»

— «Yedi, çünkü sen geciktin. Onu bekletemezdik, değil mi?» Badgery Hemşire iş saatini doldurmuş olmaktan çok memnun görünüyordu.

Manhood Hemşire artık hastasıyla aralarında hiç bir engel kalmadığını düşündü; bütün akşamüstü ve akşam da birkaç saat Mrs. Hunter'la beraber olacaktı.

İçeri girdi.

Moreton Drive'da pek böylesi rüzgâr esmezdi ama bu başka zamanlarda müslin perdelerin şiddetle savruluşu yerine hafif hafif kımıldatıyordu sadece. Gül ağacı ve maun mobilyaların üzerleri bu ılımlı rüzgâr devam ederse hafif bir nem tabakasıyla kaplanacaktı. Tuvalet masasında hastanın epeyce uzağında içinde her zaman güller duran bir vazo vardı. De Santis Hemşire bu vazoyu hastanın başucuna getirip koyar, Badgery Hemşire de her defasında uzağa kaldırırdı. Manhood Hemşire bu gül kavgasında hangi tarafı tuttuğuna bir türlü karar veremiyordu. Çünkü plastik çiçeklerin onca bir anlamı vardı, dayanıklı oluyordu. Sabah konan güller solmuştu. Ve Flora Manhood ölü güllerin kokusundan ve görünüşünden nefret ederdi. Onları biraz sonra atmayı

unutmamalıydı: Akşam üzerinin boş saatlerini doldurmak için yapılacak bir iş.

Mrs. Hunter yumuşak yumuşak bakıyordu ona. Denizden doğru esen rüzgâr alnını hafifçe nemlendirmişti: ışık vuran noktalarda cildi parlıyordu. Arada sırada olmayan bir tutam saçı üfler gibi alt dudağını uzatıyordu; nemlenmiş esas saçı yanaklarından yastığa doğru yayılıyordu.

Hemşire hastasının yumuşak bakışlarına ve biraz da kendi açık gözlülüğüne göre davranarak sessizce yatağın başına geldi ve onun nabzını ölçtü: daha yapması gereken çok şey vardı ama aynı açıkgözlülükle.

Mrs. Hunter, «Kelebekler» dedi. «Hatırladığım kadarıyla lantana ağaçlarında birbirleriyle sevişen kiremit kırmızısı kocaman kelebekler vardı o zamanlar. Neden sevişmek için böyle bir yer seçtiklerini merak ederdim. Pis kokardı. Alfred nefret ederdi bu kokudan, hapşırtırdı onu. Böylelikle bir mazeret çıkmıştı: kökünden söktürdüm.»

Flora Manhood'un ne cevap vereceğini bilemediği anlardan biriydi; ;bir suçlamaya benzer gibi başlayan sözler senin kavrayabileceğin cinsten değildi; ancak kendilerini ve başka insanların yaşantılarını kontrol edebilen kişilerin anlayacağı sözlerdi bunlar.

En iyisi sormaktı. «Öğlen yemeğinizi yediniz mi, şekerim?» Bottie ile Badgery'nin, senin tuvaleti tıkayışın gibi uydurdukları birşey olmadığından emin olmak istemiştin.

— «Evet, yedim. Çok nefisti-ama ne yemek vardı hatırlayamıyorum. Kahvaltı daha güzeldi. Daha önceden olan şeyleri daha iyi hatırlıyorum. Yalnız bu yabancı kadının 'kedgeree' isterdi. Erken kahvaltı etmeyi sever.»

Manhood Hemşire inanmadığı halde dilini dudaklarında gezdirerek, «Güzeldi değil mi?» dedi. «İkinizin de bu denli iyi vakit geçirebilmeniz.»

Üzerine abanmış soluyan bu adam yaşlı annesiyle erkenden kahvaltı etmeğe koşmuştu demek. Aktörlerin akşama kadar oyundan, yemekten ve aşktan yorgun düşerek yatakta yalan söylediklerini okumuştun. Basil akşam yemeğini yememişti ama. Oyunda olduğu da söylenemezdi. Belki bu açlık onu sabahleyin erkenden kahvaltı etmesine sebep oluyordu. Ya da sana duydu-

ğunu sandığı aşk senin aleyhine dönerek annesini düşünmesine sebep olmuştu.

Her iki şıkta da Manhood Hemşire'nin kendi hilekârlığı geri dönüyordu.

Mrs. Hunter sanki bir ilham gelmiş gibi ışıl ışıl bakıyordu. «Birşey düşündüm» konuşurken hafifçe tükürük saçıyordu. «daha doğrusu sana verecek bir şey düşündüm takacak bir şey.»

— «İhtiyacımı karşılayacak herşeyim var, şekerim.» Bu herkesin göz yumucağı bir yalandı. Mrs. Betty Hunter'a borçlu kalacak değildin ya: bir anda değişebilir, burnundan getirirdi insanın.

— «İhtiyacın olan! Övülmek, aşk, güzellik bunlar olmadan kim olsa katlanabilir. Hiç biri gerekli değil. Bir bardak sütle patates yiyerek İrlandalı bir köylü kızı gibi yaşayabilirsin.» »

Flora Manhood ona fırsat vermemiş olmasına rağmen Mrs. Hunter'in işkenceye başladığını farketmişti.

Dudaklarını yaladıktan sonra, «Bana kutuyu getir, Hemşire,» diye emretti.

Manhood Hemşire mücevher kutusunu yerinden alıp getirdi. Yaşlı kadın el yordamıyla içindekileri karıştırarak aradığını buldu.

— «Bunlar,» diyerek gösterdi. «Alfred bana hep safir taşı alırdı: bir yıl mavi, bir yıl pembesini verdi. Çok severdi bu taşları. Bense hiç bir zaman sevmedim,» diye itiraf etti. «Şeker gibi ama olağanüstü güzel, öyle değil mi?» Mrs. Hunter'ın hıçkırmasıyla kutunun içindeki mücevherler kadife kaplamasına rağmen tangırdadı.

Flora 'olağanüstü' sözcüğünün anlamını bilmediği için düşünmeğe daldı. (Col'un kullandığını hiç duymamıştı.)

Mrs. Hunter hemşirenin dalgınlığına aldırmadan konuya devam etti. «Hangisinin pembe olduğunu bana göstermelisin.»

— «Neden pembesini?»

— «Daha kadınsı bir renk, öyle değil mi?»

— «Bilmem.»

— «Evet evet mavi daha ciddi ve kutsal bir renk.» Tekrar hıçkırdı. «Şu pembelerle kıyaslanacak olursa.»

Flora Manhood hem kendisi, hem de hastası adına mutsuz bir duyguya kapıldı. Derken başkaları adına da, Mrs. Hunter'ın avucundaki taşı okyaşarak, «Pembe olan bu.» dedi.

— «Al onu.»

— «Ya istemiyorsam?» »

— «Almalısın, nişanında takarsın.»

— «Ben nişanlı değilim ki.»

— «Nişanlanacaksın. Hemen hemen her genç kızın başına gelecek bir olaydır.»

— «Belki evde kalırım,» diye Manhood Hemşire kıkırdadı.

Mrs. Hunter da ona katıldı ve, «Kaderin o senin,» diye ekledi. «Üstelik seni seviyor.»

Flora Manhood burun kıvırarak, «Bilmem ama benden bu kadar yaşlı bir adamla asla evlenmem.»

— «Bir çocuk!»

Hiç kuşkusuz annesinin anıtına.

Ama yaşlı bir erkek: kalçaları titreyerek hafifçe yellendi, sonra orgazma ulaştı; dudaklarını göz kapaklarında hissediyor, başını göğüslerinin arasına yasladığını hatırlıyordu. Sonra birden annesine olan açlığı ağır basmıştı.

— «Hem nişanlanacak da olsam yüzüğümü nişanlının alması gerekmez mi?» Mrs. Hunter'ın tuzaklarından birine düşmemek için elinden geldiğince sert davranmağa çalışıyordu.

— «Yüzüğü ona verip sana takmasını söylersen utanabilir,» dedi Mrs. Hunter. «Ama sen yüzüğü neden taktığını söylersen daha pratik görünür ona bu mesele. Kadınlar daha pratiktir. Erkeklerin çoğu bunu kabul etmez görünmelerine rağmen pekâlâ bilirler.»

Yaşlı kadının yüzüğü parmağına geçirmesine izin verdikten sonra gözünü hırs bürümeğe başlamıştı: gömülmüş duran yıldız canlanmağa yüz tutmuştu artık.

Flora Manhood daha da sert bir sesle, «Yüzüğü almamda bir sakınca yok,» dedi. «Ama anîden ölecek olursanız bu yüzüğü çalmadığımı hiç bir şekilde ispat edemem.» Ölmek isteyen kendisiydi aslında: utanç duyuyordu, ama buna itilmişti. «Kadınların 'pratik' olduğunu söylediniz, değil mi?»

— «Çok haklısın, Hemşire. Hemen şeye neydi adı avukatıma telefon et. Yüzüğün sana ait olduğunu kaydetsin.»

Korkunç gelmişti ona; daha önce hiç bir şeye sahip olmamıştı, ama zihninin bir köşesinde böyle bir düşünce yok değildi.

Bir şeyler mırıldanmağa devam etti. Ne tam anlamıyla kabul

ettiğini, ne de redettiğini söyleyebiliyordu; oysa yüzüğü cebine koyacak kadar ileri gitmişti.

Akşam üzeri korktuğu gibi bomboş geçiyordu. Kendi kendine işler icad ediyor, hastasına belli bir disiplin uygulamağa çalışıyordu.

Mrs. Hunter iki defa, «Arnold ile safir yüzük hakkında görüşebildin mi?» diye sordu. İlk defasında Manhood Hemşire duymamazlıktan gelerek cevap vermeden savuşturdu onun sorusunu. İkincisinde de hemen cevabı yapıştırdı: «Acaba müşterilerinin yarısı Mr. Wyburd'ın ne kadar meşgul olduğunun farkında mı?» Mrs. Hunter'ın bir mücevherini almış olduğunu öğrenince kendisine nasıl bakacağını düşündü ve korktu. Yüzüğe sahip olmalıydı: onu cebinde saklamak, bacağına sürtünüşünü hissetmek istiyordu.

Sonunda da Santis Hemşire'nin nöbeti devralma zamanı geldi. Az sonra odana kaçarak sahip olduğun mücevheri dilediğince elleyip okşayabilecekti. Annesi her ne kadar seni oğluna itiyorsa da Basil Hunter'ın evlenme teklifini kabul etmeyecektin.

O akşam da Santis Hemşire çok düşünceli görünüyordu. Ve turuncu bir şapka almıştı kendine (çok şükür).

— «Senin öğütlerini dinleyip kendime daha canlı renkte bir şapka aldım.» diye açıkladı. «Beğendin mi?»

Berbat bir görünüşü vardı. De Santis Hemşire'nin başındaki şapka sanki kutsal bir şeye hürmetsizlik etmiş gibi duruyordu. Eteğini kaldırıp donsuz olduğunu gösterse daha kötü bir şey yapmış sayılmazdı.

— «Yoksa beğenmedin mi?» De Santis Hemşire onun cevabını bekliyordu.

— «Gözüm pek alışmadığı için bir şey söyleyemeyeceğim. Senin giyinişine alışmış bir kimse için karar vermek güç.» Flora Manhood gösterdiği bu cesarete kendi de şaşmış, ter döküyordu.

Nöbeti sırasında hastanın durumu hakkında bilgi vermeyi başardı yine de. «Biraz kabızlık var. Badgery Hemşire ne düşünür bilmem. O her şeyi kendine göre görür. Hasta ancak dışarı çıkabilir. İstersen biraz kalıp sana yardım ederim.»

De Santis Hemşire güldü; çok düşünceliydi: yeni şapkasıyla aynadaki aksi mi düşündürüyordu onu böyle? «Demek hasta da kabızlık var. Belki Dr. Gidley'e telefon edip fikrini sorarım. Senin kalmana gerek yok, lağmanı tek başıma uygularım. Zavallı

kadıncağız.» Bu arada De Santis Hemşire gülümsemeğe devam ediyordu ya turuncu şapkasına, ya da kendi düşüncelerine.

Manhood Hemşire sabırsızlanmağa başlamıştı. Mary de Santis, «Sana bir sır vereceğim, şekerim,» dedi. Kimseye 'şekerim' diye hitab ettiği duyulmamıştı o güne kadar.

Manhood Hemşire şaşkınlıktan dona kalmıştı: de Santis gibi saygı duyulan, kendi dünyasında yaşayan bir kimseden beklenmeyecek bir itiraftı bu. Aziz Mary'nin ayakları yere değmemeliydi.

— «Kararımı verdim,» dedi. Yüzünde aynı gülümseme vardı ama daha ciddiydi. «Yarın Sir Basil'in oteline gidip annelerine ne yapmak istediklerini soracağım.»

Manhood Hemşire, «Gitmen gerekli mi?» diyebildi. «Yani aile meselelerine karışman doğru olur mu? Sana düşer mi bu?»

De Santis Hemşire ezbere okuyormuş gibi, «Sessiz çoğunluk olarak öylece oturmak da düşmez her halde bize.» Ve turuncu şapkasını çıkarttı

De Santis Hemşire sadece güldü ve elbiselerini çıkartmağa koyuldu. İri göğüsleri vücudunun orantısını bozuyordu.

Flora Manhood uğradığı hayal kırıklığıyla öfkelenerek, «Hepiniz çıldırmışsınız!» dedi. Sir Basil Hunter'la istediği için beraber olmamıştı annesinin safir yüzükle uzun süreli bir kontrat imzalamış olmasına rağmen.

Fakat Mary de Santis!

Manhood Hemşire, «Senin yerinde olsaydım çok dikkatli olurdum,» diye öğüt verdi.

— «Ben de dikkatli olacağım zaten, başka bir maksadım yok.» De Santis Hemşire üniformasını giymişti; bir tek tülü kalmıştı: kimse onun kadar dindarca takamazdı tülünü.

Flora Manhood'un sinirleri bozulmuştu yine de. Ciddi görünen bu kadına kendine güvendiğinden daha fazla güvenemezsin ya. Ya Aziz Mary fahişenin biriyse? Herkes birlikte seyahate çıktığı albayı biliyordu. Ölümünden sonra ona bıraktıklarını da. Albay anlattığı kadar yaşlı bir adam olmayabilirdi. Hemşire de göründüğünden daha kurnaz olmalıydı. Manhood Hemşire Sir Basil'i kafasından atmak istediği kadar bunları düşünmeyi de istemiyordu. Oh, hayır. Saygı duyduğu bir kimsenin onu düşürdüğü şaşkınlıktan kurtulamamıştı.

Manhood Hemşire onu ikna edemiyeceğini ve hastaya lağman

için kalması gerekmediğini anlayarak çıktı. Dönemeçli patikadan yürürken bir an düşecekmiş gibi oldu. Ne Mary de Santis, ne Mrs. Hunter artık saygı duyacak kimse kalmamıştı. (Zavallı Lottie'nın yabancı olması kendi suçu değildi.) Büyük Aktör Sir Basil Hunter'a da saygı duyacak değildi ya. Bir ihtimal hamile kalmış olabileceği çocuğuna vermeliydi bütün duygularını. Bütün gücüyle sevecekti onu. Ama oğlunun seveceği ve saygı duyabileceği kim vardı?

Ucuzluktan aldığı ayakkıbalarıyla kayarak patikadan yoluna devam etti.

* * *

Hemşire seni oturtmuştu.

— «Acaba olacak mı dersin, Mary?»

— «Ne olacak mı, Mrs. Hunter?»

— «Şey hatırlamam gerek.» Oturduğun yer çok soğuktu başta.

Koltuğun kuğu boynu gibi kıvrılan zarif kolları vardı. Kuğuların tüyleri çok sertti — başları, hatta gagaları bile öyle sert değildi; kuğu gagası bir yumru gibi görünüyordu üzeri sivilcelerle kaplı gibi.

— «Bu oymalı başlıkları görüyor musun Hemşire? Basil elleriyle cilâlamıştır bunları. 'Kudjeri'de hastalığı süresince de şu oturağı kullanmıştı. Eldred onu oturağa oturturdu. Sonraları ben de yapardım bunu.»

— «Sahi mi?»

Az sonra seni kaderinle başbaşa bırakıp gidecekti. Evet, hep böyle yapmıyorlar mıydı?

— «Kolluklara sımsıkı tutunun, Mrs. Hunter. Tek başınıza yapabilecek misiniz bunu?»

— «Tabiî. Güvenilir bir koltuktur. Faydalı değil mi?»

— «Faydalı ve çok güzel. Ziliniz de burada. İstediğiniz zaman beni çağırabilirsiniz.»

— «Peki.»

Gidiyor. Neden gitmesin? Kabızlık başında bekleyip sana bir paçavra muamelesi yapan hemşireler yüzünden oluyordu.

Bütün akşam uyuklamak isterken hemşirenin topuklarının beynini oyarcasına çıkarttığı seslerle oturmağa zorladığı pozis-

yonda kalman gerekiyordu güllerin kurumuş yapraklarının gevrek sesiyle karışıyordu topuklarının sesi bana hiç bir zaman ELİZABETH'in kısaltılmış şekliyle hitab etmemeleri gerekti benim adım buydu öyle değil mi sevseniz de sevmeseniz de anne ve babanızın taktığı adları kabul edersiniz küçük çocuklar yapma bebekler gibidir hemşireler de anne babaların yerini alır ben bir yapma bebek değilim hemşire uykulu uykulu şu soğuk sandalyede tünemek istemiyorum ama soğuk adaya giden yolu bulma isteğine karşı gelemez yoksa fırtına mıydı tabiî Dorothy'nin kaçtığı erkeği **arzulamıştın** ama sadece küçük aynada bir görüntü olarak arzulamıştın onu son gece çalan bir noktürn ve eğilen ağaçların eve doğru uzanan dalları arasında bütün ilişkiler gibi bu da sona erdi sonra kuğuların gagalarını batırdıkları su birikintilerine doğru yürüdün ve hayvanlar fırtınanın gözünde bütün kutsallığını yitirerek ıslanmış ekmekleri getirdiğin için sevgiyle başlarını kaldırdılar kuğular ekmek kırıntılarını çocuklar gibi yemiyorlardı artık sanki Basil ve Dorothy gibi çirkin adlar takmak zorunda mıydın onlara kendisi bir kuğu olan Elizabeth Hunter'ın gururla taktığı adlar ama siyah bir kuğu.

Oh, maun mobilyaları tekmeleme, topukları acıtır. Hemşire? Hayır. Kutu içindeki yaylı kuklalar bozulduktan sonra ne yapılır? Değmez, at gitsin. Kutuları ve adaları. Kendimi adada düşünmemeliyim. Kendimi çekmeliyim bütün bu düşüncelerden hiç değilse şu an için.

Aşk, hayranlıktan daha sıcak bir duygudur. Budala Manhood'u düşün onun yerine. Kadınsı: evet! Elizabeth Hunter hiç bir zaman yeteri kadar kadınsı olamamıştı; kusurları görünüşü altında mükemmelen gizlenmişti: muazzam uçurumlar oluşturan, zaman zaman ona ızdırap veren kusurları. Bunu hakkediyordun belki de. Herneyse, kimyagerine vermesi için pembe safir yüzüğü hediye ettiğin Flora'yı düşünmek her zaman için rahatlatıcıydı.

Hep başarısızlık daha korkuncu Alfred gibi bir erkekle sadece 'vererek' bir kadın olarak tatmin olmayı bekleyemezdin.

Yeryüzüne koyun sürüsü gibi küçük çocuklar geliyordu.

Aşk, Alfred'imin arzuladığı ve kimyagerin tanımladığı biçimde olduğu zaman hemşire ile ben pek bir şey veremeyiz.

Belki herhangi bir madeni para gibi pembe safir taşı da sonunda yere düşecekti.

— «Hemşire? Zili bırakmazsan nasıl çalabilirim? De Santis Hemşire? Ciğerlerim deriden değil ya! Şu koltukta ölüp gidersem kimsenin ruhu duymayacak.»

* * *

Mary de Santis zaman zaman burada yaşamayı nasıl seçmiş olduğunu merak ediyordu; ancak bir yerde yaşaması gerekti tabiî. Her zaman çıkıp gitmeğe karar verir, fakat nedense kadınca bir şey ona engel olurdu. Ne de olsa rahat bir yerdi. Günün uykuyla geçen birkaç saatini harcıyordu burada. Hem kirası da ucuzdu; tam karşısındaki kan kırmızısı tuğlalara bakılacak olursa pek de ucuz sayılmazdı ya. Neyse ki pencere pervazında bir saksı yerleştirecek kadar yeri vardı. Pek yemek yemediği için -daha doğrusu tek başına yemediği için- ocağın terkedilmiş bir hali vardı: bol yağ ile ekmek, koyu bir çay ve arasıra içtiği sigara normal perhiz yemeği olmuştu. Aynı zamanda yattığı daracık divanın duvarına annesinin aziz tablolarını asmıştı. Bu tabloların üzeri göze çarpacak şekilde bir tabakayla örtülmüştü: Mary Santis'in gözünde atalarından kalma, çelişkili duygular yaratan, kirli pencereler gibiydi. Hiç açılmıyordu bu pencereler. Geçmişe bağlı kalmamağa kararlı olmasına rağmen üçgen biçimindeki lüzumsuz hole kendi diplomasının yanına babasının diplomasını asmıştı. Onun tıp kitaplarını da mezuniyetinden bu yana sakladığı kitaplığında saklıyordu. Kitaplarını çok severdi. Klasiklerden bir kaç eser vardı elinde: George Eliot, Conrad. Kendini yalnız hissettiği zamanlar bir iki şiir okurdu; Dante'yi duralayarak Enrico'nun sesiyle okuyabilirdi. Hem penceresinde yıllardır özenle baktığı kadife yapraklı siklamen çiçeği vardı: ağır ağır da olsa yaşadığı yerde bir başka canlının büyüdüğünü hissetmek hoşuna gidiyordu. Üstelik işi vardı: hayatı buydu, ve mutluydu.

Bu, Mary de Santis'e öğretilen bir teoriydi: İşinin onu yaklaştığı dolambaçlı yoldan onu uzaklaştırdığını fark etmesine rağmen hiç itirazsız kabul ettiği bir teori.

Mantıklı kişiler ehliyetlerinin ispatı olan bir takım delillerle huzur bulurlar: pırıl pırıl ovulmuş, kar gibi beyaz bir tülle örtülü duran lâzımlık, çarşafların geometrik biçimleri, hastanın derecesini gösteren grafik gibi; ya da ters çevrilmiş ilâç şişeleri,

banyo kapısının arkasındaki çelik kasada kilitli duran daha az gösterişli fakat sinsi ampuller. Geceleri açığa çıkan esas yaşantını sadece dolaylı olarak etkileyen şeyler bunlar. Artık güzelliği kaybolmuş, fakat ruhu yatağından kalkarak açık pencerenin önünde kendi görüntüsünün aşağıdaki parktaki meşe ağaçları arasında dağılarak yansıyan aksini seyreden yaşlı kadının yanında inci işlemeli, kırağı ve gözyaşları için fazla ağır dokunmuş eteklerini öpmek için diz çöktüğün geceler.

De Santis Hemşire zaman zaman kendisini rahatsız eden bu zengin hayal gücünden utanç duyuyordu; tıpkı bir yarışmaya girecek olsa göğüslerinden utanacağı gibi. Erkeklerin bakışlarından ve Manhood Hemşire'nin mezura gibi uzayıp giden hoşnutsuzluğundan utandığı gibi.

Mary de Santis o sabah işten çıktıktan sonra hiç dinlenememişti, ne bedeni, ne de kafası izin vermiyordu dinlenmesine. Külçe gibi daracık divanda rahatsız edici, gizli duygu ve düşüncelerle dönüp duruyordu. Kıpırdadıkça göğüsleri vücudundan hiç ayrılmağa niyetli olmadıkları halde özgürlüklerini araracasına oradan oraya savruluyordu. Ya Flora Manhood'un açık bir şekilde hor gördüğü turuncu şapkası? Şapkasını düşündükçe bütün vücudunun buz kestiğini hissetti: bu görüntüyü gözünün önünden atmak için gözlerini sımsıkı yumdu. Bazı günler ve özellikle bu önemli günde Mrs. Hunter'in gece bastırana kadar yaşayabileceğine ve kendisinin tekrar gecenin getirdiği huzura kavuşacağına inanamıyordu.

Çevresini saran dört duvarı kaplayan o turuncu ışık dağılmağa başlayınca trafiğin gürültüsü ve benzin kokusuyla doğrulmağa zorladı kendini. Çoraplarını yıkayıp duvara bakan manzarasız penceresine asabilseydi. Günlük gazeteye yazıları çözmeğe uğraşmadan göz atabilseydi. Banyoya girmeden önce saçlarını toplayarak bir ayindeymiş gibi döne döne kendini aynanın karşısında seyretti. İlk defa böyle bir ayinde bulunuyordu.

Hazırlanıp çıkarken lâcivert şapkasıyla Flora Manhood'un en az şapkası kadar modası geçmiş kabul ettiği insan yüzüne çıkabileceği tek paltosunu giymekte bir an olsun tereddüt etmedi. Üniforması üzerinde olmadığı halde kendini De Santis Hemşire gibi hissediyordu; yalnız resmi olmayan bu uniformasıyla daha rahat ediyordu.

Bir aktör için ne çok erken, ne de çok geç olduğunu düşün-

dü. Otel memuresinin telefonla görüşmesi, tatlı tatlı gülümsemesi ve gamzesi Sir Basil'in odasında olduğunu belli ediyordu.

Memur kız gülümsemesi solarken, «Az sonra aşağı inecek,» dedi.

De Santis Hemşire memur kızın kendisine ilettiği notu minnetle kabul etti. Sonra Albay Askew ile yolcu gemisinin güvertesinde ya da Brown's Oteli'nin salonundaymış gibi bacak bacak üstüne atarak tam karşıya oturdu. Birdenbire annesinin Bizans İmparatorlarının soyundan geldiğini iddia ettiği aklına geldi. Mary de Santis bu düşünceleri kafasından atarak şapkasını sehpanın üzerine koydu ve konuşurken bir engel teşkil etmemesi için boğazını temizleyerek beklemeğe koyuldu.

Derken Sir Basil'in koşarak merdivenlerden indiğini gördü. Hiç ummadığı bir görünüşü vardı. Belki de böylesine rahat bir kıyafetle kendisini karşılayacağını düşünememişti; hoş ikisi de teklifsiz ve rahattı: henüz traş olmuş sıhhatli yüzüne vuran kırmızı, şal desenli bir fular takmıştı: deniz mavisi gömleğinin üzerine süet bir ceket giymişti. Fakat hemşireyi şaşırtan aktörün kıyafetinden çok halıların üzerinde uçuyormuş gibi yürüyüşü ve son derece neşeli oluşuydu.

Sir Basil, Hemşire de Santis'i nedense yapmacıklı hareket etmeğe zorladı; yapma bebekler gibi hissediyordu kendini. Pek terbiyesizce olmasa da stajyer hemşirelerin günahkâr doktorlarla gece klübünde geçirdikleri maceraları anlatırken gülüştükleri gibi kıkırdadığını duydu.

Sir Basil onun dirseğini sıkarak çenesini şal deseni fularının içine gömdü, Mrs. Hunter'ınkine benzeyen gözlerini, gözlerine dikti ve kendinden emin, «Çok hoş bir sürpriz,» dedi.

— «Oh, sizi rahatsız etmiş olmak istemem!» De Santis Hemşire en kalın ses tonuyla cevap verdi. «Sadece bakmıştım,» diye kekeledi. «Mrs. Hunter ne denli değer verdiğimi -hepimizin değer verdiğini- söylemek istiyordum size.» Ve beceriksizce sustu.

Sir Basil, ağaçların arasından süzülen sarı ışıklardan anlaşıldığı kadarıyla onu bahçeye doğru çıkartıyordu.

— «Annem olağanüstü güzellikte bir insan, değil mi?» İlk karşılaştıkları andaki çocuksu hali kaybolmuş, de Santis hemşirenin beklediği ciddi bir tavır takınmıştı; yine de tamamen ciddileştiği söylenemezdi. «Geldiğinize memnun oldum,» diye

devam etti. «Her ne kadar beni yürütmüş olduysanız da gerçekten memnun oldum.» Hemşirenin bu sözlerini bir suçlama olarak kabul etmemesi için güldü. «Annemin bakımına kendini adamış kimselerin sizinle samimiyet kurmakta olduklarını sezinliyorum.»

Duraklayarak fakat ciddi bir şekilde söylemişti bunları. Hemşire'nin beklediği de buydu. Karşısındaki bu adam babasıydı sanki: yaşlı, saygı değer yalnız daha zayıf bir insan ondan anlayış ve sevgi bekliyordu aynı zamanda da ihtiyacı olan ilâcı. Mary de Santis öylesine irkilmişti ki, göz kapaklarını indirdi.

Sir Basil tam vaktinde yetişti. «Acaba size bir içki ikram edebilir miyim?»

— «Oh, henüz çok erken değil mi?» Güldü. «Sizden bir konukseverlik bekleyerek gelmedim buraya,» diye ekledi ve kızardı.

Fakat Sir Basil onun bir içki seçmesini bekliyordu. Mary de Santis ise zihni karıştıkça düşünemez hale gelmişti; sonra Albay Askew'in öğlen ve akşam yemeklerinden önce içtiği White Lady'ler aklına geldi. Ama markanın adından dolayı bir viski ısmarlaması imkânsızdı. Hemşire beyaz şaraptan hoşlanırdı ama albayın ölümünden bir süre sonra beyaz şarabın utanç verici bir içki olduğuna karar vermemiş olsaydı ısmarlardı belki.

Sir Basil sabırsızlanmağa başlamıştı. «Öğlen yemeklerinden önce sert bir martini zehiri içerim.»

— «Çok güzel.» diyerek hemşire kızardı. «Sert bir martini olsun.

— «Ne kadar sert?» Sir Basil içkiden anlayan bir konuğunu ağırlıyormuşçasına kaşlarını kaldırarak başını eğdi.

— «**Sert** işte!» Kendi kendine dürüst davranabilseydi Sir Basil'in omuzuna yasladığı eline karşı koyardı ama hoşuna gitmişti bu.

Sonra Sir Basil içkileri söylemek üzere içeri gitti. Mary de Santis çevresini saran beyazlıkların arasında bir başına kaldı. Kiremit taklidi bir kuş banyosu vardı ilerde. İçine bir hüzün çökmeğe başladı. Otelin bahçesinde yalnızdı. Demir sandalyelerden birine oturdu. Demir masanın üzerini kurum kaplamıştı. Sir Basil'i beklerken çantası omuzuna asılı, bahçedeki kuru yaprakların kokusunu içine çekerek oraya gelişinin nedenini unutuverdi. Orada kalmayı Mrs. Hunter'a borçluydu oysa.

Sir Basil az sonra aynı güvenle geri döndü. İnatla ısrar eder görünüyordu, bu rolden pek hoşlanmamasına rağmen o anda yapılacak başka bir şey yoktu.

— «Onslow otelinde de servis berbat,» dedi.

Ve Hemşire -neydi adı- kaşlarını kaldırdı: kalın, tüylü kaşları vardı. Ona güveleri andırıyordu ama hatırladığı kadarıyla hiç siyah güve görmemişti.

— «Hoş bugünlerde her yer böyle,» diye devam etti ve demir sandalyelerden birine oturdu. «Londra ve Paris daha da beter.» Onaylamasını bekleyerek hemşireye baktı, tabiî Mary de Santis'in bu konuda söyleyecek hiç bir şeyi yoktu.

Sir Basil bir yanlışlık yaptığını biliyordu ama bu kadın onu fazlasıyla sıkıyordu: o korkunç sapkası yeterdi. Oysa o küçük Manhood'un geri dönmesini isterdi. Bu korkunç Hera onu hiç uyarmadığı gibi koruyucu melek pozundaydı.

Annesinin hemşiresi onun (artık yasını tutmağa başlaması gereken) debdebesine karşı monoton bir ciddiyetle davranıyordu. «Albay Askew ile yolculuğa çıktığımız zaman o da lokanta ve otellerden yakınır dururdu. Savaştan hemen sonraydı. İnsanlar üzgün ve yıkıktı. Albay da yaşlı bir kalp hastasıydı. Ama benim için bilmediğim kentlere gelmek yeterliydi. Albayın ölümünden sonra kısa bir seyahate çıktım. Kendi doğduğum kasabanın çayırlarında dolaştım durdum. Ağaçlar çıplaktı -her yer çoraktı- ama buna rağmen bir güçlülük seziliyordu.»

Hemşirenin onu götürmek istediği bu dünya Sir Basil'i sıkıyordu. Hemşirenin konuşmaları bir 'uyuşturucu' gibi geliyordu ona. Yepyeni bir kente gitmenin yarattığı duyguları hatırlamaya çalıştı ama pek hatırlayamadı. Sadece kendini karanlık ve bomboş tiyatroda görür gibi oldu, ve bu görüntüyü hemen uzaklaştırmak istedi.

Sir Basil Hunter demir sandalyesinde rahatsız bir oturuştan diğerine geçti. İlgiyle olmasa da meslekî açıdan kadının anlattıklarını dinlemesi gerekiyordu. Duke of York'da karşısında Ethelyne Perry'nin melodik sesiyle bitmek tükenmez konuşmasını hatırladı; De Santis Hemşire'nin albayla Londra'ya geldiği yıl olmalıydı bu. (Tiyatroya gittiklerinden hiç söz etmemişti.) Oyunun ikinci perdesinde Ethelyne ile bir parkın bankında başka bir sahneleri vardı. On beş günlük oyun boyunca Ethelyne monoloğuna devam ederken onu dikkatle dinlemişti. Ethelyne ida-

recilerden biriyle evliydi.) Sir Basil bu sahnede öylesine gerginleşirdi ki, ilintisiz birtakım düşüncelerini kelimelere dökülüp, ayaklarının dibine sermediğine şaşardı.

Hemen hemen aynı melodik sesiyle ve aynı ciddiyetle şimdi de bu hemşire onu aynı sahneyi canlandırmağa zorluyordu. «Kasabaya yaptığınız bu kısa seyahatinizden sonra Londra'ya döndüğünüzde ne yaptınız.»

De Santis Hemşire şaşkınlıkla baktı ona. «Buraya geldim.» Boğazı düğümlenmiş, şaşkın görünüyordu. Sanki yaşamın insana çeşitli şıklar tanıdığını o güne kadar hiç düşünmemiş, hatta fark etmemiş gibiydi.

Üstübaşı pek temiz olmayan garsonun elinde bir tepsiyle martinilerini getirmesi durumu kurtarmıştı.

Sir Basil, «Cin geceden kalma bütün düşünceleri alıp götürür» diye konuğuna açıklamada bulundu. «Bu nedenle öğlen yemeğinden önce en iyisi sert bir martini içmektir.»

De Santis, onun bu sözlerine nasıl bir tepki göstereceğini bilemiyordu: de Santis Hemşire olarak onun inançlarını paylaşamazdı ama otelin bahçesinden içeri adımı attığından beri, gerçek dünyayla ilişkisini kesmiş gibiydi.

Bardağı ağzına kadar dolu olduğu için bir an önce bu renksiz sıvıyı içmekte buldu kurtuluşu. «Biraz sert değil mi?»

— «Öyle olması gerekmez miydi? Sert olsun dememiş miydiniz? Bence vermut, cin için sadece bir mazerettir.» Bu bilgiçliğine kendi de şaşmıştı.

De Santis Hemşire pek yakınmadı; içkisi bayağı güzeldi: kokulu ve buz gibi; ağaçların yaprakları el çırpar gibi içiçe girmişlerdi; sarı ve yeşil renkler gözünün önünden sırayla gelip geçiyordu.

— «Sanırım haklısınız,» diye mırıldandı. İnanılmaz koşullar ona meseleyi ciddi olarak düşünme fırsatı vermişti.

Otelin bahçesine bakan bir evin penceresinde bir kadın göründü. Bütün hareketleriyle Sir Basil'in dikkatini çekmeğe çalışıyordu. Beyazlaşmağa yüz tutmuş saçları plastik bigodilerle sarılıydı, saçaklı pembe sabahlığından tombul vücudu görünüyordu. Elinde tüylü bir toz beziyle camın önünde dolaşıp duruyordu. Bahçedeki adama bir iki göz kırptı. Aklınca şakalaşıyordu ne kadar pis şakalar yaparsa o kadar iyi diye düşünüyor olmalıydı.

Sir Basil, kadının kendisini de aynı bayağılıkta gördüğünü sezmeseydi gizlice karşılık verecekti.

Verdi de; bu pandomimin farkında olmayan hemşire öylesine tatlılıkla ve minnetle gülümsedi ki, Sir Basil yaptığı adiliği hemen örtbas etti. (Bazı roller vardır, adileşmeden oynanmaz diye düşündü.)

— «Bir fikrim var,» dedi. «Birer içki daha içelim ve sizi bir araba kiralayarak Watson Körfezine götüreyim. Pek şık değilse de rahatça yemek yiyebileceğimiz bir yer biliyorum bakın hava da çok güzel.»

De Santis Hemşire böyle bir niyetle gelmemiş olduğunu söyledi. Hem akşam işe gitmeden önce dinlenmesi gerekiyordu. Bu kadar kararsız ve zayıf olmamıştı hiç.

Sir Basil ikinci içkileri söylemeye gittiğinden Mary de Santis kendisinin de istediğinin bu olduğunu çok iyi biliyordu. Buraya gelişinin nedeni Mrs. Hunter için ricada bulunmaktı —unutmamalıydı bunu. En kısa zamanda konuya girecekti— Sir Basil döner dönmez değil ama otelden ayrılmadan biraz önce. Pırıl pırıl bir günde, deniz kıyısında yemek yiyeceğini vaad ediyordu ne yiyeceği hiç önemli değildi. Güneşin altında, cesaret buldukça karşısındaki erkeğin yüzüne bakarak.

Babası Basil Hunter hakkında ne düşünürdü acaba? Mary de Santis ondan başka bir erkek tanımamıştı. Doktorları meslekdaşları olarak kabul eder, hastalarını da kendini adadığı kimseler olarak tanır, bu tür ilişkilerin dışında tutardı. Ancak Enrico de Santis'in son yıllarında onun kızı ya da hemşiresi olmaktan çıkmış, aşk ve ıstırabın birbirine karıştığı tehlikeli bir duygu içinde, onunla birleşmişlerdi.

Bu düşüncelere dalmış otururken henüz dönen Sir Basil'e bakmamasının daha doğru olacağına karar verdi. Fakat şapkasının köşesinden ona, ayak bileğine baktığını fark etti. Daha da korkunçtu bu. Hiç bir zaman bir erkeğin ayak bileği onu ilgilendirmemişti. Ya da sadece kemik olarak ilgilendirmişti. Onun ayak bileğine bakarak rahatsız olduğu kadar farklılığını görerek büyülenmişti. Fakat bu bilekler zevkli ve varlıklı bir erkeğin tehdit edici bilekleriydi.

Sir Basil ayak bileğini sallayarak oturuyordu. Yarattığı etkinin farkında olabilir miydi? Yok, imkânsızdı bu. Mrs. Hunter

hariç kimse başkalarının üzerinde ne etki bıraktığını bilemezdi; bir bakıma iyiydi bu, bir bakıma da üzücü.

— «Oyun sırasında bir aktör duygularına kapılır mı? Daha doğrusu buna izin verir mi kendi kendine?» Bir ilham gelmiş gibi -ya da gelmemiş gibi- umutsuz bir atılımla sordu.

En azından Sir Basil'in umduğu bir soru değildi. Uzak düşüncelerinden geri getirdi onu. «Tabiî oynadığı rolü duyması şarttı, ancak içinde boğulmaması gerekir. İşte bir oyuncuk tekniğini burada gösterir. Konuşmak ve soluk almak rahatlığını sağlayabilmelidir rolünü seyirciye iletebilmek için.» Kendisinin hemşireye konuşmalarının ne kadırını iletebildiğini ve onun ne kadar bildiğini kestiremiyordu.

— «Hemşirelikte de böyledir: ne dereceye kadar meselenin içine girmek gerektiğini bilmelidir.» Bunu heyecana kapılmadan bir gerçek gibi söylemek istemişti ama hemen arkasından başaramamış olmayı diledi.

Sir Basil onun görmesine izin vermedi; küskün fakat kendinden emin, yakışıklı bir erkek gibi uzak duruyordu.

Bu koşullar altında ikinci içki rahatlatıcı gelmişti; öylesine rahatlatıcı ki, de Santis Hemşire'nin eli ayağı dolaşmağa başladı: bardağından biraz içki dökülmesi üzerine bunu gizlemek için fazlaca bir yudum aldı.

Sir Basil, «Tiyatrola ilginiz nedir?» diye sordu. Bir kasitle yüzüne bakıyor gibiydi; fakat de Santis Hemşire onun kendisine bakmadığını neden sonra fark etti. Hiç bir zaman bakmamıştı ona sandığı gibi.

— «Hiç.» Onu memnun etmek istemesine rağmen açıkça söylemesi gerekti. «Yani pek sık tiyatroya gitmem.» Bir taraftan yaradılışına özgü bir içtenlik duyuyor, bir taraftan da Elizabeth Hunter'ın nekahat devresinde (ilk birkaç ay süresince) verdiği akşam ziyafetlerindeki hanımlar gibi göründüğünü sanarak, kendinin dışında bir kadın gibi hissediyordu. «Tiyatroyu çok severim oysa,» diye ağzını büzerek konuştuğunu duydu. «Ama sık sık izlemek mümkün olamıyor. Bazan matinelere gidebiliyorum. Hafif oyunları görmeyi tercih ederim. Gülmek için. Hayat öylesine mutsuzluklarla dolu ki.» Herkesin böyle konuşmalar yaptığını hatırlayarak eklemişti bunu.

Sir Basil içini okuyormuş gibi gözlerini dikmişti ona. Ve o anda de Santis Hemşire hemen itiraf etmek istedi: oh, gerçek

düşüncelerim değil bunlar; oradan buradan duyduğum sözler hepsi. Fakat bunu asla yapamayacağı ve Sir Basil'in kendisine inanmayacağı için gözlerini yumdu ve içkisini yudumladı. Bardağını demir ve kurum kaplı masanın üzerine bırakırken içkinin verdiği yumuşak başlılığı bir irkilmeyle uçup gitti.

Sir Basil de içkisini bitirmişti. De Santis Hemşire bardağın dibinde kalan limon dilimini ağzına atmaya cesaret edemedi ama Sir Basil bu cesareti gösterebilirdi, gösterdi de. Üstelik kabuğunu yere bile tükürdü.

Gözleri yaşardı, ve midesinin ekşimesini gizlemek için yüzünü komik bir şekilde buruşturdu. «Tiyatrodan olmayışınıza sevindim,» diyordu. «Tiyatrodan olmayan birine rastlamak güç oluyor; daha doğrusu birine **rastlamak** güç oluyor ya.» diye o an için tekniğini bir kenara bırakarak içtenlikle ekledi: sesi kontrolsuz ve titrek çıkmıştı.

Sir Basil'in bu itirafı Mary de Santis'in kendini daha can sıkıcı ve cahil görmesine sebep oldu, ama bir o kadar da duygulandırdı. Bir yakınlık göstermeyi denedi, sadece boğuk bir inilti çıktı ağzından.

Sir Basil söyleyeceği şeyden emin değildi ama söylemek zorundaydı. «Hayatım boyunca -aktör olmazdan önce Avustralya'da küçük bir çocukken bile- tiyatrocu olmayı isterdim. Zaman zaman bir pandomime ya da müzikal komedilere götürürlerdi beni. İlk defa bir rol aldığım zaman- sadece birkaç satırlık bir roldü bu- yaşamağa başladığını hissettim. Tiyatronun dışında ise her zaman dedikodular, çirkinlikler sürüp gidiyordu. Bir de adınızın ışıklarla yazılması meselesi vardı —**en yüksek gaye** buydu— **summum bonum:** elektrikli bir taç. Sadece kendini ispat etmek yeterli değildir şövalyelik rütbesi almak gibi örneğin. Çünkü bu bir düşüştür: insanları aldatmanız, hayırseverler derneği adına bir iki oyunda oynamanız, hareket tarzınızı ve düşünüşlerinizi değiştirmeniz gerekir. Sonra da eve dönüş! Bu noktadan sonra aldatılması gereken kimse kendiniz oluyorsunuz. Metabolizma sisteminizde bir değişiklikle birlikte başka insanların yüzlerindeki ifadenin değiştiğini görerek «tiksinme dönemine» diyelim, vardığınızda her türlü rol yapmayı reddetmeğe başlarsınız artık: taklitçiliğinizi değilse de bütün aldanışlarınızı, kuruntularınızı reddetmeğe.

Mary de Santis onun ciddi olmadığını düşünmek istedi ama

Sir Basil ciddiydi, görüyordu. Sevdiği tek erkeğin ikinci ölümüne tanıklık etmeye dayanamayacaktı. Bu defa bir iğne bile vercecek durumda değildi. Sir Basil Hunter'ın zarif ayak bileklerine gözlerini dikmiş oturuyordu.

— «Reddedilmeden önce reddetmek,» dedi Sir Basil.

Söyledikleri onu dehşete düşürmüştü. Karşısında buz gibi oturan bir hemşire vardı ama kendi mesleğinden bir kalabalığın doluştuğu giyinme odasında söylüyor olabilirdi bunları. Bir an için gerçek seyircisinin masum bakışlarına rağmen bilgisizliğinden kuşkulanması gerekir mi acaba diye düşündü.

Bir kabalık değil de, **joie de vivre** olarak yorumlanacağı düşüncesiyle onun dizine elini vurarak, «Sizi yemeğe götürmeyecek mivim?» dedi.

De Santis Hemşire toparlanarak soluğunu tuttu ve ona zahmet olmasın diye lâcivert çantasını eline aldı. «Oh, evet çok güzel olur!» Sir Basil'in yanında otelin çakıllı bahçesinde yürürken kendini akşam ziyafetlerindeki hanımlar gibi hissetti. «Şu kuşlar ne kadar **korkunç** değil mi?» Akşam ziyafetindeki kadınların ses tonuyla konuştuğunu fark etti; arkasından bir hemşire gibi kıkırdadı: Kempsey ya da Coonable'dan henüz gelmiş genç bir hemşire gibi.

— «İğrenç!» Sir Basil bunu pek içtenlikle söylememişti ama saklamasını bildi.

Başını kaldırarak pencerenin önündeki kadına baktı. Işık, rengârenk bigodilerine vuruyordu. Bir şeyi ispatlamış gibi bakıyordu kadın.

Mary de Santis ile Sir Basil kendilerini fazlasıyla açığa vurmuş olmaktan rahatsızlık duyarak yol boyunca hiç konuşmadılar. Hemşire aktörü daha efsanevi bir yıldız olarak düşünmüştü. Fakat bu düşünceleri kafasından atarak 'nefis bir günün' tadını çıkartmayı tercih etti; yol boyunca yılların eskittiği, hava şartlarının yıprattığı ağaçlıklı arazilerden geçtiler. Deniz hiç bozulmamıştı, sadece bir abide gibi dikilmiş dalgakıran aşınmıştı. Kıyıdaki kumsalda son bir dalgayla deniz kabukları ve kum yığınları birikmişti.

Basil Hunter yakındaki bir bardan şarap almağa giderek konuğuna lokantada bir masa tutmasını söyledi. Ve Mary de Santis küçük lokantanın ön taraflarında kadırıma yakın bir masaya oturup onu beklemeğe koyuldu. Bu manzaranın, can sıkıcı

görünmesinin verdiği bir uyuşuklukla çevresini bulanık gördüğü gibi düşünceleri de bulanıklaşmıştı. Bunun için kendini her ne kadar suçlamıyorsa da Mrs. Hunter hakkında bir türlü konuşamamış olduğu için suçluyordu. Oturduğu yerde doğruldu. Konuşacaktı tabiî bu konuyu; henüz uygun bir zaman olmamıştı.

Basil yeşil bir şişeyle döndü. İyi cins bir şaraba benziyordu. Mary de Santis babasının aldığı, örtüleri kırmızı lekeler içinde bırakan şarap damacalarını hatırlamıştı.

— «Sert bir içkiyle başladığımızı düşünerek en sert şaraptan aldım.» Oradan aldığı şarap kedi sidiğinden daha iyi olamazdı oysa; hem hemşireyi neden davet ettiğini bir türlü anlayamıyordu.

Fakat de Santis Hemşire herşeyden memnun görünüyordu. Garson şişenin tıpasını açtıktan sonra bardağını dudaklarına değdirerek Sir Basil'e baktı ve gülümseyerek, «Nefis, değil mi?» dedi.

Bu kelime aktörü ürkütmeğe yetmişti; onun sakin ve kibar tavrına nasıl ayak uyduracağını düşünüyordu.

— «Neden şapkanızı çıkartmıyorsunuz?» Bu sorusuna kendi de şaşırmıştı. Emir gibi çıkan sesini biraz hafifleterek, «Bütün her şeyden uzakta, kırlardayız,» dedi. Betonun üzerinde sandalyesinin gıcırtısı duyuldu. «Hem sizi daha iyi görebilme fırsatını elde ederim.»

Bu küçük bahçe lokantasında herkes şapkasızdı. De Santis hemşire çevresine bakındı. Utanmış ve kendini rahatsız hissetmişti. Bunun nedeni sadece kalabalığın içinde şapkasıyla oturan tek kişi oluşu değildi belki de.

Her neyse, Mary de Santis çabuk toparlandı, alçak gönüllükle şapkasını çekti, başını geriye atarak boynunu açığa çıkarttı. Sir Basil farkında olmadan yapılmış bir hareket olduğunu düşündü bunun. Alçak gönüllü denemeyecek kadar asildi. Deniz kıyısındaki bu basit lokantada otururlarken Sir Basil ikinci defa de Santis hemşirenin inişli çıkışlı davranışlarından rahatsızlık duymuştu.

— «Şimdi daha iyi, haklıymışsınız,» dedi hemşire. «İnsan kendini böyle daha rahat hissediyor.» Sir Basil'in kendi eksikliklerini ve kusurlarını tehdit eden bir açık kalplilikle söylemişti bunu.

Mary de Santis yanındaki tatlı huylu fakat zaman zaman sinir bozucu aktör sayesinde olmasa da gözlerinin önünde uzanan doğanın tadına varmanın mutluluğu içindeydi: güneşin bir bulut kümesini delip geçen ışıkları, kıyıya yanaşan bir küçük motor, kumsalda koşuşan çocuklar yaşamın hâlâ zevk veren yanları olduğunu ispatlamaya yeterliydi.

Öte yandan Sir Basil de genç ve sıhhatli görünüşlü hemşirenin onu kolayca mutlu ettiğine inanıp evliliği bile düşündürttüğünü hatırlayarak kendi kendine şaşıyordu. Meslekdaşı hakkında kurduğu hayaller de buna benziyordu: ve bir tanrıça heykeli olarak kabul ettiği kadına elini sürmekten kaçınıyordu.

Garson ısmarladıkları yemekleri getirdi: Mary de Santis'in pek hoş bir manzarası olmayan tarakları ve Sir Basil'in istakozları.

Sir Basil içini çekti. «Gözü doymayan benmişim demek.»

Yanlarındaki bir masada oturan iki kadından biri ötekini dürttü.

Mary de Santis önüne —ya da çatalına— bakarken ünlü bir aktörle yemek yediğini düşünerek kızardığını hissetti.

Sesini biraz yükselterek, «En çok sevdiğiniz rol hangisiydi?» diye sordu.

— «Oh, en sevdiğim rol mü?»

Sir Basil'in konuşmasına uyabilmek için 'rol' kelimesini fazla söylemişti. Yandaki masalardan birinde oturan mavi saçlı kadınlar gülüştü. Herkes gülüyordu. Beş altı tane iş adamı köşedeki bardan çıkmış lokantaya geliyorlardı. Onlar da gülüyordu. Dişlerini göstererek sırıtan adamlar iştahlarını açacak bir şeyler aranıyor gibiydi.

Sir Basil homurdanarak istakozuyla boğuşuyordu. Kadına ne söyleyecekti?

— «Muhakkak ki sevdiğiniz bir rol, ya da bir oyun olmuştur, öyle değil mi?» diye de Santis Hemşire üsteledi.

Bütün hemşirelere lânet olsun!

Mary de Santis hastasının dikkatini nasıl üzerine çekeceğini düşünürken sırıtan iş adamlarından birine gözlerini dikti. Adam berbat bir istiridye yemiş gibi ağzını kapatıverdi.

— «Sanırım **Le**ar rolüydü,» dedi Sir Basil. Oraya neden kitabıyla gelmediğini düşünüyordu.

— «Oh evet, **Le**ar.» Sanki yıllardır görmediği ve çok sevdiği

bir kuzeniymiş gibi içtenlikle davranmıştı. «Ben görmedim,» diye yüksek sesle devam etti. Gülüşmeleri ve etraftan yükselen gürültüleri bastırmak için zorunluydu buna.

Önceden ayrılmış masalarına henüz oturmamış olan iş adamları adamakıllı sarhoş olmalıydı.

Mavi saçlı kadınlar da menapoz konusunda koyu bir sohbete dalmışlardı. «Biraz sabırlı ol şekerim, bir iki yılda atlatırsın. Belki o da aynı problem içindedir, erkeklerin de böyle bir devresi vardır biliyorsun.»

— «Ama okumuşsunuzdur bu oyunu her halde,» diye Sir Basil bağırdı.

— «Evet,» diye hemşire aynı şekilde bağırarak cevap verdi ve hemen arkasından durumu düzelterek, «Hayır, daha doğrusu bitiremedim. Anlamadığım pek çok yer vardı,» diye ekledi.

Dürüsttü zavallı kadıncağız. Dürüst olmayan kendisiydi: üstelik yüzeyde kalmış bir Lear!

Birden bir çatırtı duyuldu ve iş adamlarından birinin otururken sandalyesinin kırılarak düştüğünü gördüler. Bütün arkadaşları gülüyordu. Adam kırılan sandalyenin tahtaları arasından kurtulmağa çalışarak diğerleriyle birlikte kendi de gülüyordu.

Mary de Santis bir anda katıla katıla gülmeğe başlamıştı. Yandaki mavi saçlı kadınlardan izin istemek üzere başını hafifçe çevirmişti ama artık çok geçti. Kadınlar oburca yedikleri balığın avlandığı denize doğru büyük bir ciddiyetle bakıyorlardı. Bir tanesi inci küpesini ovuşturuyordu.

De Santis Hemşire bu taşkınlığına çok şaşırmıştı, ama gülmeğe devam etti. Şaraptandı. Bu kadar gülünç bir şey yoktu ortada, ama vardı. Yerde çırpınıp duran adama güleceği yerde üzülmesi gerektiğini belli belirsiz bir şekilde düşündü. Biri kaldırırdı nasıl olsa onu. Gülmeğe devam etti. Sonunda ağzını bardağına dayayarak boğulurcasına bir yudum içki aldı. Şarap soğukluğunu muhafaza ediyordu ama az öncekinden daha tatsızdı. Gülmeğe devam etti ama artık bir nedeni olduğu için değil. Yorgun düşmüştü.

— «Özür dilerim, ama öylesine komikti ki!» diye suçlu suçlu itiraf etti.

— «Evet, komik olduğunu kabul ediyorum.» Sir Basil bacağına yemeğin sosundan dökmüştü.

Olanlara üzülen Mary de Santis bardağındaki şarabı bitirdi. «Kral Lear'i anlatır mısınız?» diye içini çekti.

Sir Basil şarabını son damlasına kadar içti. (İçkiye pek dayanamıyordu o gün) ama hemşirenin, sarhoş da olsa ayık da olsa masumiyeti suçunu affettirebilirdi.) «Lear» dişlerine yapışan etlerin arasından güçlükle konuştu. «...rolünde kimse tam anlamıyla başarılı olamamıştır. Çünkü bence çok güçlü ve bir ağaç gibi budaklı bir kimse tarafından başarılacak bir roldür — bir aktör tarafından değil.»

Bu konuşmasıyla fazla ileri gidip gitmediğini tartmak için baktığında ancak hemşirenin tabağındaki tarakları görebildi. «Bu durumda hiç bir zaman oynanamayacak bir roldür.» İstakoza çatalını batırdı. «Blake oynayabilirdi belki,» dedi. «Ya da Swift.»

Hemşirenin bu konuşmalardan ne anladığını kestirmeğe çalıştı ve onun hafif hafif sallanmakta olduğunu gördü.

Yine de ciddiyetle, «Anlıyorum,» dedi Mary de Santis.

Hiç bir zaman bu denli ahmaklaşmamıştı: kocaman kabuklu çiğ bir tarak gibi.

Sir Basil anîden öfkelendiğini fark etti: bu donuk kadının yapmacıklı haline ya da az ötedeki masada bir ayyaşın düşmesi üzerine attığı kahkahalara değin, kendine öfkeleniyordu: kadının kendisinin yenilgisini görmesine tahammülü yoktu. Eğer bu kadın aklını kaçırmamışsa Sir Basil'in böylesine akıllıca bir cinayet işleyebileceğini düşünebilmesi için çok saf olması gerekirdi.

Kadın düşünmeğe devam ettikçe Sir Basil'in huzursuzluğu artıyordu: belki de onu suçlamağa hazırlanıyor diye rahatsız oluyordu.

Mary de Santis'e gelince Mrs. Hunter'ın oğlunu ziyarete geldiğinde gösterdiği zerafetten hiç iz kalmamış olduğu için kendini suçluyordu. Elbisesinin yırtılmış olduğunu, vücudunun çizikler içinde kaldığını göremezse arzularına yenilmemiş olduğuna inanabilirdi belki; bu erkeğe karşı bütün isteğinin yok olmasına rağmen göğüslerinin uçları dimdik olabilirdi. Saf aşkın bir belirtisi olan acıma duygusunu bu arzunun yerine koymayı isterdi. Fakat Basil'e baktıkça zavallı babası geliyordu gözlerinin önüne. Sir Basil'in yüzüne çenesine, şakaklarına ve incecik ayak bileğine bakarken beliren duyguları tadana kadar o kadar çok sevdiği baba-

sını doyasıya sevebilmek için bir yol bulamamıştı. Bu adama acıma duygularını belirtecek olursa terkedilmiş lokantanın pis görüntüsü içinde annesi olan Elizabeth Hunter adına hiç bir zaman konuşamayacaktı.

Sir Hunter hemşirenin bakışlarından kurtulmak ve dişlerinin arasına sıkışan etleri tırnağıyle temizlemek için başını çevirdi. Lokantanın terkedilmişliği ve pisliği onu da rahatsız etmeğe başlamıştı: darmadağınık masalar, buruşturulup atılmış peçeteler, yağlı bardaklar, balık kılçıkları. Sadece içkiye devam eden sarhoşlar kalmıştı lokantada. Sir Basil'in gözlerinin etrafında biriken iri ter damlaları düşmek üzerevdi; bir damla düşecek olursa Mary de Santis'in göreceğinden korkuyordu.

Sandalyesinde dönerek onun suskunluğuna aldırmadan devam etti. «İşte bütün dikkatimizi üzerine toplamamız gereken tek şey, gurur duymamız için verilmiş olan şu içkidir.» Fakat boğazını ne kadar ıslatırsa ıslatsın yorgunluktan, hazımsızlıktan ve gerilimden artık sesinin eski gücünün kalmadığının farkındaydı. Ancak duyulabilecek şekilde çıkıyordu kelimeler ağzından. Bu sesin arka tarafında kalan sarhoş iş adamlarından birinin sesi olmasını ne kadar isterdi. Güneş kirli bir duman tabakasının ardında kaybolmuştu. Bu düşüncelerden sıyrılır sıyrılmaz kumların dalgalarla nasıl boğuştuğunu görebilirdin: dalgalarla savrulan şişe mantarları, çürük meyvalar, paslanmış tenekeler ve bütün bu pislikler insanın midesini bulandırıyordu.

— «Evet, ne güzel değil mi?» diye de Santis Hemşire dalgın dalgın mırıldandı. Şarap damacanası gözlerinin önünde, gerçekten oradaymış gibi canlanmıştı. Karşısındaki erkeğin dudaklarından süzülen kırmızı şarap lekeleri ona dayanılmaz bir ızdırap veriyordu.

Sir Basil masa örtüsüne yapışarak, «O ne öyle?» diye bağırdı. «Şu simsiyah şey nedir allahaşkına?» Sir erkek için fazla heyecan göstermişti.

Mary de Santis az sonra onun gösterdiği şeyi gördü: simsiyah, ıslak ve şişmiş bir şeydi.

Dalgalar onu hemen hemen oturdukları masanın tam önüne doğru attı. Bir köpek leşiydi. Yosun ve deniz kokusunu bastıran iğrenç bir korku yayıldı etrafa.

— «Böylesine pislik görülmemiştir! Vahşet bu! Ama başka ne

umulurdu zaten!» Mary de Santis onu bir baykuşa benzetti.

Mary de Santis, Sir Basil'in aksine boğulmuş köpeğin cesedini görünce pek şaşırmadı. Ölümle daha fazla haşır neşirdi ne de olsa. Yalnız ağır ağır içini bir keder kaplamağa başladı. Mendilini çıkarıp ağzına götürdü. Bu korkunç koku bütünü vücudunu ve elbiselerini saracaktı. Hayvan jelâtini andıran gözlerini dikmiş ona bakıyordu; bu bakışları canlı bir ifade taşıyor gibiydi.

Sir Basil garsondan hesabı istemek üzere içeri gidecek oldu fakat garson elinde bir tabakla hesabı getiriyordu. Sir Basil uykuda gezer gibi onun yanından geçip gitti ve lokantanın arka tarafında gözden kayboldu.

O anda Mary de Santis hayvanın boğazını kesen sicimi fark etti.

Garson içinde hesap pusulası olan tabağı masanın üzerine bırakırken gülerek, «Her defasında değişik bir şey çıkar,» dedi. «Geçen ay bir kadın avlamışlardı. Gazeteleri araştırdım ama hiç bir şey yazılmadı bu olay hakkında. Uzaktan da olsa meselenin içine girince insan merak ediyor.»

De Santis Hemşire boğulmuş köpeğe bakakalmıştı. Paçalarını sıvayarak bir adam hayvanı kuyruğundan tutup sahilin öteki ucuna doğru çekti.

— «Sağolasın, Joey,» diye garson elinde peçete bir süre adamın arkasından koşarak ona seslendi.

İki küçük çocuk kumsalda bağıraşarak boğulmuş köpeğin üzerine taşlar atıyorlardı. Bir tanesi koşarak yetişti ve hayvana çıplak ayağıyle bir tekme attı. Fakat arka üstü düştü.

İş adamları hep birden alkışa başladılar, ama neyi alkışladıklarını kendileri de bilmiyordu. Yanaklarından ter damlacıkları süzülüyordu.

Basil geri döndü. Yüzü gerilmiş, ağzının kenarındaki şarap lekeleri kaybolmuştu; saçlarını ayırmış ve taramıştı. Gazetecilerle bir görüşme yapacakmış gibi üstünü başını düzeltmişti.

Ellerini oğuşturarak acaip bir şekilde Mary de Santis'e baktı ve, «Gitmemiz gerek!» dedi. «Oh, sahi hesap - hesap!»

Sandalyesine oturdu (lokantanın sandalyelerinden hiç biri pek sağlam değildi) ve cebinden para cüzdanını çıkarttı. Mary de Santis uzaktan adının baş harfleri kazınmış, şık bir krokodil derisinden olduğunu gördü. Deste deste paralarla doluydu.

Basil paraları çıkarttı, bir an duraladı.

— «Ne oldu?» diye hemşire eğilip sordu.

— «Bahşiş,» dedi Sir Basil. «Yüzde kaç tuttuğunu hiç bir zaman hesaplayamam.»

— «Albay Askew de hiç hesaplayamazdı bunu.»

Sir Basil bir avuç bozukluk para uzattı ona ve hemşire gerektiği kadarını ayırdı.

— «Dolar hesabı daha kolay oluyor,» dedi.

— «Evet, muhakkak.» Belki de Sir Basil'in ihtiyacı olan buydu: becerikli fakat duygusuz biri tarafından bakılmak.

Dönüşte ikisi de ilk karşılaştıkları hallerine dönmüş gibiydiler.

Sonunda de Santis Hemşire kolundaki erkek saatine bakarak, «Ne kadar geç olmuş!» diye mırıldandı. «Daha doğrusu benim için.» Onun gibi soğukkanlı biri için yadırganacak bir heyecana kapılmıştı. «Dinlenmem gerekirdi. Hastam..»

Sir Basil bunun da bir gösteri olduğunu fark etti: Mary de Santis onun sempatisini kazanmıştı.

— «Evet, anlıyorum,» diye hemşireyi avutmağa çalıştı. «Bir takım kurallara bağlıyız. Perde açılmadan iki saat önce tiyatroda olmamız gerekir — kendimizi rolümüze hazırlar, giyinme odalarının yağlı boya kokusunu burnumuza çekeriz. Bazen de tam tersine son dakikada yetişip yanaklarımızı aceleyle pudralayıp doğru sahneye çıkarız ve her zamankinden mükemmel bir oyun çıkartırız.

Onun anlayıp anlamadığını kestiremiyordu: belki hemşire kendi meselesiyle çok meşguldü, kendisi de arabayı sürmekle.

Santa Monica ile Key West arasındaki trafiğin içinde sıkışıp kaldılar. Hemşire oturduğu yerde kıpırdanmağa, sallanmağa ve söylenmeğe başladı.

Sonra sinirleri bozulmuş olacak, gülmeğe başladı. «Kendimi tutamıyorum!» dedi. «Çok komikti, değil mi?»

— «Ne?» Leş kokusu tekrar burnuna geldi; hayvanın boğazındaki sicim zavallının gırtlağını sıktıkça sıkıyordu: belki de Sir Basil'in gördüğü tek şey bu olmuştu.

— «Adamın sandalyeden düşüşü!» Hemşire yanındaki koltukta sallanıyordu. «Önce bir çığlık sandım!» Beyninin içinde yankılar yapıyordu bu ses: **screama screama.** Brown's otelindeki oda hizmetçisi Lily Lake'ı anımsadı. Lily'nin cevapları kesilene kadar ona kartlar atmıştı. Mektuplaşacak öyle az kimse vardı ki.

Trafik açıldıktan sonra Sir Basil rahat bir soluk aldı. Artık de Santis hemşireye bakmak ya da onu dinlemek zorunda değildi. Kendi kabahatliydi: onu sarhoş etmişti.

Mary de Santis, evinin önüne geldiklerinde dudakları büzülmüş, göz kapakları yarı kapanmış olmasına rağmen her zamanki ağırbaşlı tavrını takındı: midesinden ya da baş ağrısından rahatsız gibi görünüyordu.

— «Annenizi hiç bir şekilde ihmal etmeyeceğim,» demek zorunluluğunu hissetti.

— «Nasıl ihmal edersiniz?»

— «Bilmem — belki gecikirim diye düşünürsünüz.» Neyse ki söyleyecek bir şey bulmuştu.

Eğilmiş arabadan çıkıyordu. Sir Basil elini uzatıp ona dokunmayı istiyordu ama de Santis Hemşire'ye daha fazla zarar vermeyi göze alamadı.

Mary de Santis'e gelince kapıdan çıkmak için epeyce zorluk çekti. Doğrulur doğrulmaz dizlerinin üstüne kapaklanıverdi. Bir süre kaldırımda öylece, Sir Basil'e arkası dönük durdu.

Sir Basil arabadan inip ona yetiştiğinde, «Yok yok!» diye hemşire soludu. «Gereği yok. Önemli bir şey olmadı.»

Dizinin biri yarılmış, çorabı yırtılmıştı. Titriyordu. Düşmekten çok korkunun verdiği bir titremeydi bu. Sir Basil ikinci defa kendini kabahatli hissetti. Büyük bir istekle duygularına kapılarak ya da istememesine rağmen gözü dönerek bir soluk yüzlü rahibeyi iğfal etmiş olsaydı bu kadar suçlu hissetmezdi kendini.

Sir Basil nasıl ayrıldıklarını tam hatırlamıyordu. De Santis Hemşire yemek kokularının duyulduğu karanlık bir eve girdi ve daracık merdivenleri tırmanmağa koyuldu. Moreton Drive'daki görevine gitmeden önce elini yüzünü yıkayıp o günkü günahlarını affetmesi için tanrıya dua edecekti. Yalnız, hemşirenin soluk yüzüne birden bire kan hücum edişi Sir Basil'in gözünün önünden gitmiyordu hiç.

Küçük kiralık arabada sarsıla sarsıla yoluna devam etti. Omuzlarını büzerek dimdik oturduğu bu arabaların hiç birinde rahat edemiyordu. **Şu düğümü açın. Teşekkür ederim, Sir.** Neden? Son oyununda, kral rolünde olduğu kadar kendini mahvolmuş hissetmemişti; tekniği de kurtaramamıştı onu. Hiç olmazsa son nefesinde gerçeği ifade etmiş sayılırdı.

SEKİZ

Her ne kadar masum bir yaratığı aşağılatmanın ve nefis körletmesine ortak etmenin bilincine varmış olarak yatağa girdiyse de, sabahleyin hiç bir suçluluk duymadan uyandı. Suçluluktan da öte: uyku perdesi altında su kenarındaki olaylar o kez körleniyor gibiyse de arzularını bileyip, isteklerini çelik gibi sertleştiriyordu.

Her hangi birine telefon etmek isterdi — kim olursa olsun, kendi sesini duymak, birinden ilgi görmek; ama daha çok erkendi. Onun yerine yeşil bir şafak görmek için pancurları açtı ve çatı katından görülebilecek köksüz yeşillikleri ve yaprakları dökülmüş ağaçları seyretti. Mitty Jacka ile ilk buluşmalarında olduğu gibi, zaman ve ışığın insan yapısı çirkinlikleri ürpertip, canlandırdığını hatırladı.

Düş kırıklığına uğrayarak, masasına oturup otelin yazı kâğıtlarına kelimeler karalamaya başladı. Jacka'nın hoşuna gidebilirdi: uçuk renkli solucan gibi şeyin yazılmamış oyunda kıvranmasını seyretmek:

Sahne: :Bir Oda. Masa, iskemleler, gaz sobası. Oyuncuların varlığı diğer sahne dekorunu gereksiz kılar.

AKTÖRÜN BİRİNCİ KARISI: Görmüyor musun sevgilim? Kadın bu bardağı eline kocasının etkisi ile almış. Alçak gönüllülüğünü gösteren bir davranış bu, ama belki de sahte bir alçak gönüllülük. Zamanla bundan kurtulur. Bu davranışla basit anlamda ümitsizliğe düşmemeliyiz, çünkü yeniden doğuş imkânımız var.

AKTÖR: (yakasının düğmesini açarak) Boş ver bunlara, sevgilim! Saat iki oldu. Eğer uykumuzu almazsak provada bir çift ipek böceğine benzeyeceğiz.

BİRİNCİ KARISI: Bunu anlamalıyım. Her zaman Basil her zaman, eğer çevrende olanları anlıyamazsan, bunları düşüncesiz davranışlarınla öldürürsün. (Kendine yarım bardak viski koyar)

AKTÖR: Eğer bunun taş duvar yerine kâğıttan bir çember olduğunu anlarsan sen de başa çıkabileceğini anlarsın Sheila.

(BİRİNCİ KARISI elinde tuttuğu bardağı koklar, yüzünü buruşturur ve yudumlayarak içer.)

BİRİNCİ KARISI: Eğer çaba harcanmamışsa hiç bir şeyin değeri olmadığını bilirim ben.

AKTÖR: Bana inan, tiyatroda kabızlığın bedeli olmaz. Belki Londra bodrumlarında geçerlidir, ön sırada bir düzine hayranın otururken; ama bunu genelleyemezsin.

(BİRİNCİ KARISI elinde bardağı sanki ondan yardım umar gibi tutmaktadır.)

AKTÖR: Ve şu anda o pis bardaktan viski içtiğini bilmiyor musun? Bir bardak!

BİRİNCİ KARISI: Evet. Bir bardak. Neye olmasın? Bardaktan bardağa farklılıklar vardır.

AKTÖR: (İçki şişesini eline alarak.) Bu yolda ilerleyelim, şişe daha gerçek bir şeydir! (Büyük bir yudum alır sonra geğirip kaba bir şekilde güler.)

BİRİNCİ KARISI: Tanrı aşkına! Çocuğu uyandıracaksın!

AKTÖR: Evet zavallı şey! Sen doğru yolu bulmaya çalış!

BİRİNCİ KARISI: (Viskisini yudumlayarak) Daha az sorumluluk duyarsın sen. Pek senin çocuğun sayılmaz, değil mi?

AKTÖR: Bunu daima hatırlatmasan olmaz sanki.

(BİRİNCİ KARISI şişeyi alıp kendine kocaman bir bardak viski doldurur.)

BİRİNCİ KARISI: (Sarhoşca bardağı yanağına tutup ısıtırken) Çok seviyorum onu! Hem de pek çok!

AKTÖR: Rol yapıyor olmayasın. Hiç kimse mantığıyle sevmez.

BİRİNCİ KARISI: (Kötü kötü bakarak) Allahın belâsı! Ben çocuğumu severim — senin bunu nasıl becerdiğini öğrendikten sonra. Bu başka bir şey, bunu bana ne sen, ne de Len Bottomley öğretebilir. Kendi kendime bir çıkar yol bulacağım.

AKTÖR: Her zaman merak etmişimdir Sheila, Len'de bende olmayan ne buluyorsun?

BİRİNCİ KARISI: Benim iyi biri olduğumu söyler. Beni yanlış anlamaman için açıklıyayım; 'iyi' demekle benim 'usta bir artist' olduğumu belirtmek istiyor.

AKTÖR: Benim anlamadığım şey senin neye gidip onunla birlikte yaşamadığın! Neye onunla evlenmiyorsun? Seni boşardım.

BİRİNCİ KARISI: Kendi halinde zavallı bir adam olabilir —ve kendi halinde insanlardan da hoşlanırım— ama böyle ka-

biliyetsiz bir artistle, değil evlenmek, birlikte yaşayamam bile.

(Elinde bardakla sahneden uzaklaşır.)

AKTÖR: (Sandelyesinde geriye kaykılarak) Bunun yıkılmasına, içkiden çok, kurallar sebep olacak.

SAHNE yavaş yavaş kararır. AKTÖR görünmektedir ve bir KADIN ŞEKLİ belirir. Kadın gümüş işli bir siyah sabahlık giymektedir.

KADIN (Yaklaşıp, elini adamın başına koyar). Bu daha başlangıç. Ama sen hâlâ başkaları hakkında bildiğin gerçekleri anlatıyorsun.

AKTÖR: Bana biraz şans tanı, olmaz mı? Daha yeni başlıyorum.

KADIN: Cinayeti işledikten sonra daha kolay olmalıydı. Devam edip giderdi.

AKTÖR: İkinci Karımı çağırdım. Başkaları hakkında doğruyu söylemekte Enid kadar kimse başarılı olamaz. Enid şalgamın bile kanını akıtır.

KADIN: Cinayeti işleyecek olan sensin.

AKTÖR: Bana biraz şans tanı. Kardeşimi biraz sonra ararım. Prensesi uyandırmak için çok erken.

KADIN: Baş rolde sen varsın.

AKTÖR: Yapabileceğimi sanmıyorum Mitty.

KADIN: Hiç bir şey yok bunda. Kan akmayacak — kimse de görmeyecek. Sadece yarım düzine lâf — kibarca söylenmiş. Hadi bakalım, Sir Basil Hunter!

AKTÖR: Önce rolümü iyi bellemem gerek. Prova yapmalıyım.

KADIN: Enid seninle birlikte çalışır.

AKTÖR: Evet, Enid. (Tanınmamak için kendine verilen sabahlığı giyer.) Ve evet senin de dediğin gibi hiç bir şey yok bunda. Yarım düzine lâf.. (Derin bir iç çeker)... ömrünün yarısını onunla konuşurken geçirdim, tam kurtulmuşken bir on beş gün daha Lady Enid'le geçirmek.

SAHNE: Değerli ama birbirine uymayan biblolarla dolu bir kadın odası. Bir masada İKİNCİ KARISI oturmuş yazı yazmaktadır. Sırtında süslü bir kaftan vardır. Kafası basili bir Borzoi şeklindedir.

İKİNCİ KARISI (arkasına dönmeden): Basil?

AKTÖR: Beni tanımayacağını ümit ediyordum.

İKİNCİ KARISI (Yazmaya devam ederek): Hı? Ne istiyorsun

sevgilim? Çalışmama engel olmak için gelmedin her halde, değil mi?

AKTÖR: Ne yazıyorsun Enid?

İKİNCİ KARISI: Hatıralarımı tabiî.

AKTÖR: Hâlâ mı?

İKİNCİ KARISI: (Yazdıklarını karıştırarak) Her zaman! Zaten hayat uzun, unutulmayan hatıraların tümü değil mi? Bütün yolculuklar, dostlar ve — kocalar!

AKTÖR: Oynayacağımız bu oyundaki rolümü dinlemeni istiyordum. İntihar etmeden önce bir cinayet işlemem gerekiyor.

İKİNCİ KARISI (Yazmaya devam ederek): Ne, yine mi? (Kalemiyle bir şeyler karalar). Bütün sonuçlarda sen yine yaşamına devam edeceksin — tabiî diğerlerinde olduğu gibi.

AKTÖR: Pek sanmıyorum. Bu rolü daha önce hiç oynamadım.

İKİNCİ KARISI: (Yazdıklarına bir göz atarak ve hatalarını düzelterek): Ben bir artistle evlendiğimde yatağa her gece başka bir erkekle gireceğimi sanırdım. Ama onun daima aynı rolü oynadığını gördüm — kendisini. (Başını kaldırıp, pis bir gülüşle bakar) Pek de sıkıcı bir roldü doğrusu.

AKTÖR: Sen de bu şekilde bir yıldız oldun. (Sinirlenmiştir). Gerekenden fazlasını ver —şimdi de ben öyle yapıyorum ya— sonra da seni param parça etsinler. Çünkü senden böyle bir şey beklemiyorlardır.

İKİNCİ KARISI: (Esneyerek) Bir yolculuğa çıksam iyi olacak Basil. Büyük Sahra'ya gitmek istiyorum — bana bir Tuareg bul. Yüzlerinin peçeli olmasından gayri pek konuşkan da değillerdir. Egoları özellikle fizikseldir. (Gerinirken giysilerinin önü açılır. Uzun tüylü Borzoi kuyruğu ve ince insan bacaklarıyle göğüsleri görünür.)

SAHNE KARARIR ve siyah, ipek sabahlıklı KADIN ŞEKLİ yeniden belirir.

KADIN (AKTÖRE): Daha iyi ama, giysilerini senin çıkarman gerekirdi. (Uzaklaşırken) Her halde cinayeti işledikten sonra daha başarılı olursun.

AKTÖR: (Robot gibi) Evet.

Masasına oturmuş yazarken sabah ışınları otel odasını belirli olmayan bir şekilde aydınlatıyordu. Böyle bir günün tam Moreton Drive'a gidilecek gün olduğunu düşündü; annesinin ilerisini ilgilendiren düzenlemelerini böyle bir günde konuşmak hem Do-

rothy'nin hem de kendinin işine gelirdi. Bu karara vardıktan sonra yüzü daha gençleşti, tırnakları ve yuvarlak parmak uçları daha biçimlenmiş gibi göründü ona.

Traş olup, kahvesini içer içmez Dorothy'yi aramaya karar verdi. Prenses kardeşine karşı özel bir saygısı olduğundan değil, ama bazı alışkanlıklarını terkedemiyordu. Eğer şefkat bunun arasında ise, hiç olmazsa bu sabah vaz geçemeyeceği birlikte çalışma gücünü kız kardeşi belirlemeliydi.

— «Kim?» diyen kız kardeşi, savunmaya geçmeden önce sesinin tonunu ayarlamaya çalışıyordu.

— «Basil. Erkek kardeşin.»

— «Oh,» diyerek iç geçirdi; boğazını temizledi; alıştığından daha erken uyandırılan bir kadın için acemi bir davranış gösteriyordu. Tekrar içini çekip, boğazını temizledi:

— «Oh Basil! Tabiî sesini tanıdım. Sadece biraz şaşırdım. Daha aklımı pek toparlayamadım.»

— «...erken olduğunu biliyorum Dorothy. Ama galiba, bugün sanıyorum ki tam günü, şekerim.»

— «Ne günü.» Sesinden düşmanlık değil, endişe okunuyordu.

— «Anneme onun için kararlaştırdıklarımızı söylemek günü.»

— «Öyle mi? Biliyorum, bunu konuşmuştuk, ama kesin bir karara varmamıştık, öyle değil mi?»

— «Bence tam zamanı.»

— «Onu öldürebilirsin.»

Dorothy'nin konuşması sorumluluk duygusunu tümüyle onun üstüne atmak ister gibiydi.

— «Bütün yaşlılar ölür.» Bunları söylerken önceden belledi̇ği dersleri tekrar eder gibi geldi sesi. «Eğer bu öyle değilse, senin de benimle gelmeni istiyorum. Bir kadın olarak darbenin etkisini azaltabilirsin. Ha-ha.»

Dorothy bu zor durumu daha iyi incelemeleri için biraz düşünmek istediğini söylemek istiyordu. Yeniden içini çekti ve bir iki kez homurdandı ve aralarda da (yöntemini iyi bilirdi) kahvesini içiyordu.

— «İyi mi?» diye Basil sordu.

— «Ne demek istiyorsun — iyi mi?»

— «Kahve.»

Karnı guruldayabilirdi; ama sonra konuşmasına devam etti:

— «Daha iyi olacağını beklemiyordum — ama bu da aslında pek berbat bir şey.»

Birlikte hallerine güldüler.

Sonra Basil:

— «Önemli olmayan küçük önemli şeylerin unutulması senin duyguların için ne denli zor olduğunu iyi bilirim şekerim.»

Kadın yatağın içinde dönenip duruyor olabilirdi.

— «Bana kompliman mı yapıyorsun?»

— «Tabiî. Kompliman yapmanın işe yaradığını bilmiyor musun?»

Ama bunu bilmediği gün gibi açıktı: Dorothy kompliman yapmasını bilmezdi, özellikle karşı seksten birine.

Dorothy sorusuna aldırış etmeden konuşmasına devam etti.

— «Saat kaçta beni istiyorsun?»

Durumlarının gerektirdiği kadar soğuk bir davranış içindeydi; böyle olunca Basil de kendini frenlemek zorunda kaldı.

— «Her ne ise, kararlaştırdığımız gibi bu sabah olur her halde.» Eğer ondan kesin bir saat bildirmesini istiyorsa, hiç olmazsa şu anda bunu yapamazdı. Konuşmasına devam etti.

— «Wybrud'un da bizimle gelmesini sağlayalım mı? Tanık gibi?»

— «İsteksiz ve uygun görmeyen biri. Hayır. Sıkıcı ve gereksiz. Saat kaçta?» diye ısrarla sordu. Sanki ikisi de sözlerini tutarmış gibi sesi haşindi.

— «Bana kalırsa,» deyip bir süre duraksadı, sonra devam etti, «öğlene doğru — Moreton Drive'da.»

— «Saat on bir diyelim.»

— «Orada olursan.»

— «Olacağım. Sonra sabah hemşiresini ele geçiririz. En aptalı o, — ve senin çekiciliğine güvenerek Basil, beceririz bu işi.»

— «Hemşire Badgery'yi mi?» diyerek biraz kızdı Basil.

— «Adını pek bilmiyorum, o sıska şey işte. Genç olanını ele geçirmemiz aptallık olur. Sınıf farklarından ve annemin onu ümitlendirmelerinden dolayı bizi biraz aşağı görüyor; ve sen Basil karşında böyle güzel ve yükselme hırsı içinde olan biriyle karşılaşınca kendinle iyi alay ettirirsin.»

— «Sandığın kadar zor iş değil. Sen bana bırak.»

Dorothy güldü.

— «Ben de böyle olmasını istiyordum zaten. Sen de böyle istiyordun değil mi?»

Emin değildi. Hayır, istemiyordu; hançerin Dorothy'nin elinde olmasını istiyordu.

Kulüp yatak odasının kapalı penceresinden dışarı bakıp giyinen Madame de Lascabanes güzel bir gün için hazırlanmıştı. Limandaki sular yavaş yavaş kıpırdanıyor, sokaklardaki gazete kâğıtları hafifçe yükselip, yere düşüyor ve yeni yapılan binaların yağlı boyaları ve demir atmış bir gemi yapıcılarının reklamlarında gösterdiği kadar pırıl pırıl görünüyordu. Prenses kemik ve kıvrımlarını belirleyen ve tenkitleri susturacak sade bir giysi içindeydi. Ona her halde epey pahalıya gelmiş bir kostümdü bu. Ve bu sabah ince dudakları yadırganmıyordu: hiç olmazsa bir süre için tecrübenin gizlediği çirkinliği, gözlerin yardımı olmadan yüzün tümünde bulmak gerekmiyordu. Evet, uzlaşmaya niyetli olmadığı için mutluydu, bu nedenle de yarı değerli mücevherlerinden bile takma şerefini göstermişti. Gerçeğin onun yalnız silahı değil aynı zamanda kalkanı olduğuna göre çıplaklık duygusuna kapılması gereksizdi.

Koridorda ilerlerken vücudundaki kemiklerin çatırdadığını duydu, ilk ata binişini hatırladı, (şişko karınlı tayından sonraki atını), fırtınanın patlak vermesiyle kendini atın üstünde zor tutmuş, nehir yatağını aştıktan sonra dik tepeye geldiklerinde ancak sıçrayıp, homurdanarak engel olabilmişti ona. Kulübün koridorunda Dorothy Hunter'ın nefesi sıklaştı; burun delikleri inceldi; oda hizmetçisini gördüğünde ona gülümsedi, oysa genellikle sızlanırdı. Fazla ileri gittiğinin farkına varan prenses sonra sessizleşip, suratını astı. Takside bacak bacak üstüne atmıştı, ama sevincini daha az gösteriyordu.

Moreton Drive'a vardığında bir anlık bile olsa içinde başka duyguların kaynaştığını hissetit. Rıhtımda ve ekspres yolda sert bir rüzgâr estiği halde, burada ağaçları hafif bir meltem rüzgârı yavaş yavaş kıpırdatıyor, oldukları yerde kıvrandırıyordu. Prenses sevincinden şoföre neredeyse yirmi beş sent bahşiş veriyordu, ama bu sersemliğinin çabuk farkına varıp, bahşişi on sente indirdi.

Kapı menteşelerinin melankoli dolu, insanın içine işleyen sesinin böyle duyulmasına sebep bu sabahın özelliği miydi? Kapının gıcırtılı sesini küçücük bir çocukken dinleyişini anımsadı,

her zaman beklediği kişinin geldiğini bildiren bir haberci mi: güzelliğin iyilikle birleştiği insanın gelmesi mi? Elizabeth Hunter'ın evinde yaşamaya devam etseydi, hâlâ o sese kulak kabartır mıydı?

Annesinin oraya ait ağaçları hâlâ saklaması, daha da ilginci bu tip ağaçları dikmeye devam etmesi garipti: iki yüzlülüğünü burada bile değişik bir davranış göstererek belirtiyordu. **Tadılacak her şeyin tadına bakmadan kendimi mutlu sayamam, bu şey lezzetsiz bile olsa — bu da başka bir tip tecrübedir.** Buralarda her halde fikirleri ve alışkanlıkları başka bir gelenekten alınmış Avusturalya eserleri vardı. **Ama bunları nasıl sevebilirsin Anne? Ağaç bile değil — monoton görünüşlü birer korkuluk bunlar — öf!** Başka bir şekilde, bunları sadece düşünerek bile kalbin kırılırdı. **Sana bunları mantıkla anlatamam Dorothy ama bu ister inan ister inanma sadece tutku beni cevaplandır bakalım kendinden emin canlı kadınlar nasıl oluyor da içine kapanık pısırık adamların cazibesine kapılıyorlar? Yahut da nazik genç kızlar kıllı serserilere aşık oluyor? Oh Anne — bu konuları konuşmamız gerekiyor mu?** Elizabeth Hunter daima onun ahlâklı sahte tavırlarının geçtiğini ve eğer doğru biriysen buna biraz da kendi kibirliliğini katacağına inanırdı.

Şimdi prenses birbirine karışmış ağaçların arasında uzanan patikada, gün ışığından da uzak kalmaya çalışarak, ilerliyordu. Gece hemşiresinin yemle doldurduğu çanak etrafında kuşlar gruplar halinde uçuşuyordu. Burada ışık normal parıldayıp yansıyacağı yerde güvercinlerin uğultusu gibi kırılıp ışıldıyordu.

Çantasını açıp ne aradığını bilmeden içine baktı. Çantayı kapattı. Dudaklarını ıslattı. Işığı ve ağaçları unutmuş olacaktı. Zili çaldı ve çıkan sesin bütün evde duyulduğunu hissetti, bu şekilde güçlü ama kullanılmayan bir şey seyrek de olsa ahlâk dışı oluyordu. (Prenses de Lascabanes şu andaki tavırlarıyla başka bir yerde olsa kendini bile korkuturdu.)

Diğer zamanlarda olduğu gibi, kapıyı nöbetçi hemşire açtı.

– «Oh şekerim!» Hemşire Badgery şaşkınlık içinde bir kaç adım geriledi, «Çok şaşırdım!» dedi.

— «Niye — ne şaşırttı seni böyle?» prenses ruhsuz bir sesin sorusunu duydu.

— «Her halde başka birini bekliyordum,» Hemşire Badgery bir çay ekicisinin dul eşine yaraşmayan bir şekilde gülümsedi.

— «Kimi bekliyordun?»

— «Bilmem.» Gözlüklerinin ardında hemşire esrarengiz gönnmeye çalışıyordu. «Bir kere sizi beklemediğimi biliyorum — Prenses Dor-mad-dahm!» Yine kıkır kıkır gülmeye başlamıştı. «Belki İsa'nın Şahitlerini!» diyerek çığlık atarcasına konuştu.

Hiç biri bunu şaka mı yoksa gerçeğin üstü kapalı bir şekilde açıklanması olarak mı kabul edeceklerini bilemiyordu. Hemşire arkasını dönüp konuğunu yukarıya çıkarabilecek bir yerdeydi ne ise.

Annesinin sağlığı hakkında bu kadına soru sormanın kabalık olacağını düşündü Dorothy; onun yerine soğuk bir sesle:

— «Ev sahibi bu olay yüzünden köprülerden birini kırdı mı?» diye sordu.

— «Yo, ha-yır!» Hemşire Badgery kırıtıp, başını salladı. «Biraz havanın etkisi altında. Hepsi bu kadar. Ayakları - filan. «Aramızda kalsın Mad-dam bu Avrupa Yahudilerinin çoğu pek sinirli.» Hemşirenin yanaklarından birinde tiki vardı ve merdivenlerden yukarı çıkarken yengeç gibi seke seke gidiyordu. «Ama ne olursa olsun kapıyı açmak bana zor gelmiyor. Ben insanları severim.»

Prenses: «Zaten bu nedenle bazı kadınlar tren istasyonlarında gazete satmayı yeğ tutuyorlarmış. Tabiî sizin karakterinizde bir kadın için bu kullanılmayan eski ev epey can sıkıcı oluyordur, kendinizi yalnız sayıyorsunuzdur.»

Çok yakından tanıdığı sofaya gözü takılan Dorothy, burada duyduğu yalnızlık duygusunu anımsadı.

Ama Hemşire Badgery gürültülü bir şekilde karşı koyuyordu.

— «Yo, ha-yır, ha-yır. Mrs. Hunter öyle mutlu, öyle ilgi çekici bir insan ki! Çevrede bulunan şeyleri her gün başka şekilde, değişik açıdan görüyor. Mrs. Hunter'a — annenize hepimiz tapıyoruz.»

Dorothy şimdi annesinin sağlığı hakkında soru sormamağa daha kesinlikle karar vermişti. Neşeli bir ses tonuyla:

— «Biraz sonra kardeşim de buraya gelecek,» dedi.

— «Oh, Sir Basil!» Hemşire Badgery içini çekti. «Demek ikiniz de burada olacaksınız, bir arada.» Memnun olduğunu belli etmeden konuşmasına devam ediyordu. «Benim de üç erkek kardeşim vardı. Birbirimize manevî bakımdan destek olurduk.»

Kadınlar merdiven sahanlığına geldiklerinde nefes almak için, bir süre durdular.

Prenses özür dilemesinin gerekli olduğunu düşündü:

— «Her ne kadar kapıyı açmayı seviyorsanız da, merdivenlerde epey yoruldunuz.»

— «Yo, ha-yır, hiç yorulmadım, biraz sabah jimnastiği yaptım oldum.» Hemşire Badgery nefes nefese kalmıştı, ama yine de gülümseyerek yorulmadığını belirtiyordu. Alt dudağıyla dişlerini örterken, aklından bir sürü düşünce geçiyordu. «Tabiî bazıları bu merdivenlerde yorulur. Zavallı Mrs. Lippmann'ın bacakları ile başı dertte. Ama Mrs. Lippmann'ı asıl üzen, bundan böyle daha da kötüleşip, Mrs. Hunter için dans edemeyeceğidir.»

Bunları daha önceden şöyle bir duyduğu için soru sorması gerektiğini duydu.

— «Dans edişini siz gördünüz mü hiç?»

— «Sadece Mrs. Hunter görmüştür.» Hemşire Badgery başını hafifçe öne eğip, sonra saçlarını geriye attı. Sanki konuğunu kızdırmak için yapmıştı bunu. «Duyduğuma göre Mrs. Lippmann'ın zamanında ünlü bir artistmiş, tabiî bunu kendi söyledi bana.» Eli kapı tokmağında, başı kapının pervazına dayalı duran hemşire bu haliyle yorgunluğunu ve işinin önemini belirtmek ister gibi bir tavır takınmıştı ve aklından geçen kötülükler silinip, yok olmuştu.

Dorothy'nin aklına başka sorular da geliyordu, ama artık soracak zaman kalmamıştı: hemşire Annesinin oda kapısını açmıştı, içeri girmesi gerekiyordu. Şu anı meş'um yapan neydi, Hemşire Badgery kapı tokmağına asılmış, içeri girmeye çekiniyordu, başkalarının planladığı suçlarda, gözlerinin daha sık kırpıştırılması ve kime gülümsediği belli olmayan dudak hareketleriyle, bu işlerde hiç bir şekilde rol oynamadığını belli etmek ister gibiydi. Prenses bir süre durakladı, protokolu yerine getirmek istiyordu. Ama hemşire onun geldiğini haber vermedi; bir iki özür dileme işleminden sonra, masum vücuduyla kapıyı kapayıp, dışarı çıktı.

— «Sen misin Dorothy? Görmüyorum.»

— «Evet Anne.» Prenses de Lascabanes çoraplarının bacağında eriyip ipliğe dönüştüğünü hissetti.

Yatakta yatan —annesi— uykudan yeni uyanmış, eski güzelliğine erişene dek bu rüya aleminde yaşamak ister gibiydi.

Geçmişi tırmık atıp taradığında Dorothy, duygusal zayıflıkla-

rından ürküyor, yalnızlığını duyuyordu. Mahşer Günü tek başına olunacaktı, sadece Basil değil, bütün diğer günahkârlar geç kalmış olacaklardı. İlerisi için tek ümidin, en iğrenç bulduğun şeylere alışmaya çalışmaktı: bok kokusundan, sümük arasından süzülen nefese ve bebek pudrasının iç bulandırıcı kokusuna kadar. Böylece güçlenip, kendi savunmanı yapar, hükmünü daha kolaylıkla kabullenirdin.

Madame de Lascabanes eldivenlerini çıkardı, çantasını yere attı: çanta yatağın yanında duran komodinin kenarına düşüp, orada kaldı. Çilli pençeleri eline alıp, sordu:

— «Sana iyi bakıyorlar mı, sevgilim?»

— «Ne demek istiyorsun?»

— «Sırtını sık sık ovdur. Üstünü sık değiştirsinler. Temiz ol.»

— «Neye? Pis mi kokuyorum?»

— «Yok canım! Öyle rastgele sorayım demiştim.»

— «Aklımı başımdan almak için ellerinden geleni yapıyorlar. Zaten bunun için para almıyorlar mı? Zavallı budalalar.»

— «Onlar hakkında zavallı budalalar dememeliydin. Hiç de zavallı sayılmazlar. Ücretleri oldukça yüklü. Yaptıkları işin karşılığında ellerine sıkıştırılan ikramiye gülünç derecede yüksek.»

— «İkramiye hakkında sen ne bilirsin ki.»

— «Sadece öğrenebildiklerimi.»

Önündeki çürümüş insan yığınının içinde uyandırdığı tiksintiye kulak asmadan Prenses yerinden kalktı ve Annesinin kâğıt gibi yanağına bir öpücük kondurdu. Geçmiş yeniden onu dehlizleri arasına çekmişti. **Anneciğim, ne olur yanımdan ayrılma, yatağımda biraz daha kalabilir misin?** Mutlu bir güven içinde uykuya dalmak. **Bu elbise ile mi? Dorothy'ciğim biraz aklını kullansana, biliyorsun anneciğin akşam yemeğine davetli.** Pembe tırnaklı parmaklar, beyaz elbisesi kaygan, mis gibi — mis gibi ne? **Yaban gülleri, anlaşılan biri bana aklınca iltifat ediyor.**

Tanrı aşkına, şu ana dört elle sarıl. Dorothy de Lascabanes kendi kendine tekrarlıyordu, «Sadece öğrenebildiklerim,» vücudunun yozlaşması gibi bunlar da ona çok zevksiz geliyordu.

Merhametsizlikten dünyası yıkılmış olmasına rağmen, içinde fark edilmesi imkânsız bir hareketle sarsıldı, sanki vicdanı, kısırlığının engellediği bebeğin yerine geçmişti. Ağzını Annesinin yanağından çekerken dudaklarının dolgunlaşıp, şiştiğini sandı. Hemen gidip açık pencereden dışarı bakmak istedi.

Başını tamamiyle arkasına çevirmeden:

— «Basil biraz sonra burada olacak,» dedi.

— «Her halde daha fazla bilgi elde etmiştir.»

— «Sanmam. Basil yeteneklidir; ama bunun dışında zavallı, sarsak erkeğin tekidir.»

— «Basil aranızda şefkatli olandı.»

— «Davranışları daima gösterişliydi. Üstelik erkek olmakla daha üstün durumda oluyordu Anne. «Dorothy'nin şakaları öyle soğuktu ki, onu gören yılan görmüş gibi olurdu, hem de öldürücü bir yılan; Prenses tekrar suçlu hissetti kendini, ama artık bu yaşlı kadın için değil de, aşağıdaki parkta, önlerine çıkacaklardan habersiz dolaşan insanlar için. İlerdeki çalılarda veya çimenler üstünde baslarına geleceklerden habersiz masum bir şekilde dolaşan insanlar.

— «O adamın adı neydi şekerim?»

— «Hangi adamın Anne?» Sanki tehlike iç güdüsü onu uyarmış gibi sordu.

— «Biliyorsun —Norveçli— bizi adaya davet etmişlerdi hani.»

Dorothy bunu nasıl anlatacağını bilemiyordu; ama Anne istediğini elde ettikten sonra ilgisini kaybetmişti. Eğer öyleyse. Yaban gülleri ve duygusal sis dışında, esrarlı bir şekilde sana bu toprak parçasını veya nefret adasını aşılamıştı: dalayan kumu, karmaşık ağaç kökleri ve sarı dişleriyle birbirine saldıran brambiler, deniz kıyısında yürüyenlerin adımlarıyla birbirine çarpıp dışarı fırlıyorlardı.

Dorothy de Lascabanes'in Brumby Adalarına yaptıkları kısa gezinti süresinde Annesinden nefret ettiği kadar hiç kimseden nefret etmediğini yeniden hatırlaması gerekmiyordu. Elizabeth Hunter'ın haince hazırlanmış planını çocuklar ahlâk açısından anlayışla karşılayabilirlerdi.

* * *

Jack ve Helen Warming adaya herkesten önce gidip, evi hazırlayacak ve diğer konuklar gelmeden balık tutmaya başlayacaklardı. Hunter'lar arkalarından Sydney'den Oxenbould'a uçacaklar, sonra da Jack'in kiraladığı helikopterle Brumby'ye geleceklerdi. Dorothy başlangıçtan beri neye davet edildiklerini merak ediyordu. Warming'ler başka eyalette yaşayan sunî dostlarından

biriydiler. Helen ve Dorothy aynı okula gittilerse de, Helen birinci sınıftayken, Dorothy okuldan mezun oluyordu. Sonra Anne vardı, hiç kimseye uymayan yaratık: bunun farkına varınca kıpırdanmaya başlar, başkalarının eşya ve hayatlarını değiştirmeye çalışırdı.

— «Aklından geçenleri biliyorum Dorothy. Üzülme; uymaya çalışırım. Adada bir kaç orman işçisinden başka yaşayan yoksa da Warmings'ler, duyduğuma göre domuz gibi pislik içinde yaşamıyorlarmış. Her ne ise, lüks hayata fazla düşkün değilimdir, basit şartlar altında kendime bakmayı becerebilirim.» Annesinin Edward tipi argo konuşması onu daha da kızdırıyordu.

Warmings'lerin onlara iyilik yaptığını düşünmek bile Dorothy'yi sinirlendiriyordu. **İşte orada Jack, Fransız tarafından yine Betty'nin ellerine terkedilmiş onlara bir şey yapamaz mıyız bir kaç hafta tatilimizi bozmaz.** Bütün bunlar onda sabit fikir haline gelmişti, arada bu yüzden baş ağrısı bile çektiği oluyordu. **Biliyor musun Jack zavallı Dorothy galiba adetten kesiliyor eskiden çok güzel bir kadın olan annesiyle bir arada olmak korkunç bir şey.** Düşüncelerinden kurtulmak için başka sebepler aramaya koyuldu: eğer Warmings'ler sana acıyorlarsa Annen davet etmezlerdi Dorothy. Diğer insanlarda gizli emellerin bulunduğundan kuşkulanmak gibi bir kusurun kendinde olduğunu biliyordu ve başkalarından yakınlık görmesi onun kuşkularını arttırıyordu.

Şimdi, yolculuklarının sonunda, neredeyse inecekleri zamana kadar her şeyin yolunda gitmiş olması ve kimseyi suçlayamaması onu korkuttu. Helikopterden olacaktı. Böyle şeylere alışkın değildi: altlarında boğazlar gümüş gibi parıldıyor; önlerinde görünen ada uçuşlarının hareketiyle titriyor gibiydi. Arkasında bir kapının kapandığını duysa ve orada saklansa, yabancılardan değil, sadece iyi dostlarından. Gelmekle hata etmişti. Evet, doğrusunu söylemek gerekirse adetten kesilmesi sebepti bunlara. Helen Warming eğer annesi henüz anlatmadıysa, bunu görecek veya tahmin edecekti.

Annesinin yanına oturan Dorothy Hunter (hatırlamanıza yardımcı olur, hâlâ de Lascabanes) ellerini kucağında kenetlemişti: Gotik'lerin dua ettikleri şekilde dimdik oturuyordu; kucağındaki elleri sinirli endişelerinin beyaz basıncını açıkca gösteriyordu. Mimarî bir yapıt olarak omuzları da daha dar görünüyordu. Onun aksine haki şort ve gömlekli, zenci pilot rahat görünüyordu. Bu

genç adama karşı özel bir ilgi duymuyordu, ama onun bu rahatlığını kıskanıyordu.

Annesinin anlayamayacağı gibi. Meşale gibi gözleriyle düşüncelerini yakmaya çalışıyordu. Seni aldatmıyorlardı, belirsiz kırışıklıkların örümcek ağlarıyla yana çekilmiş köşelere asılı kaldığı gibi sahte gülümsemelerle de olmuyordu bu.

Dorothy başını yana çevirdi. Ansızın ısınan hava ve gürültünün ardından gelen serin ve alaylı kahkahaları duymasaydı, belki de bu kırışıklıklarda huzuru bulurdu. Pilotun onları aşağı, gri kumların üstüne indirdiğinin farkına vardı. Bu inişin onu rahatlatıp rahatlatmaması ileride belli olacaktı.

Helikopter yere değince kadınlar teker teker başlarını önlerine eğdiler; motor ışıkla çarpışınca eş yansımalı mavi ve yeşil ışınlar saçtı. Dorothy yeniden düşünmeye başladı. Bir tarafta düz ve bet görünüşlü mangrovların kıyısını kapladığı boğaz vardı; ökaliptüslerin ötesindeki yağmur ormanlarının arkasında da her halde okyanus gizleniyordu.

Makinadan dışarı çıktıktan sonra Dorothy'nin bacakları Annesininki gibi ince ve uzun görünüyordu.

Ama Mrs Hunter, yabancı çevrelerde kalitesiz yaratıklarda olabilecek fiziksel kısalmayı kabul etmiyordu. «Ana vatandan ayrıldığımızdan beri bize gayet rahat bir yolculuk yaptırdığınız için size teşekkür etmeliyim.» Pilota doğru ilerlediyse de beyaz eldivenli elini ve kolunu ona orada mesafe bırakarak uzattığı için yakınlaşmamıştı.

Genç adam şaşkınlık içinde bu temiz eli kabullenmek zorunda kaldığını gördü. «Bir şey değil.» Nefes borusuna yumruk yemiş gibi konuşurken ağlamaklı bir ses çıkarmıştı. Kadına yan yan gülümsedi.

Dorothy, annesinin pilotun robot gibi sıktığı eliyle bütün kolunun burkulmuş gibi olduğunu gördü, ama bundan memnun olmuş gibiydi. Ve bacakları ince uzun olmanın dışında, daha çok göze çarpıyordu.

Dorothy onları karşılamaya gelecek olan otomobili boş yere aradı.

Anne yapılan düzenlemelerden en iyi şekilde yararlanmaya bakıyordu.

— «Adada yaban kuşları var mı?» diye pilota açık, neşeli bir sesle sordu.

— «Bol bol.»

— «O zaman bütün günlerimi Brumby Adasının yaban kuşlarını inceleyerek geçiririm.»

Pilot anlamamış bile olsa, Dorothy'nin gözünden annesinin ses tonu kaçmamıştı. Annesi trafik ışıklarının değişmesini beklerken bile, yanında duran adamla flört etmeye başlayabilirdi.

Bir süre düşündükten sonra pilot onlara, daha doğrusu Elizabeth Hunter'a daha fazla bilgi vermeye başladı.

— «Karım kuşları seyretmeyi sever — tabiî çocuklardan zaman bulursa. Kuş kitabı bile var.»

— «Yanında kuşlarla ilgili kitabın var mı Anne?»

Pilotun yanlarında olması bu soruyu daha da alay havasına soktu.

— «Aptal olma. Ben ilim yapmak için inceleme yapmayacağım. Sadece zevk için.»

Sana sıkıcı değil, tam anlamıyla aptal denirdi: Hubert bunları anlatmamış mıydı? İmalı konuşurken iyi taktik kullanılması gerektiğini. O zamanlar daha margarin bile rakip hediyeler dağıtmıyordu.

— «Daha hâlâ kuşlarla ilgilenmek istediğime karar veremedim.» Anne pilotun unutup gittiği konuda kalmıştı. «Biliyor musun Dorothy, belki de ağaçları — ya da deniz yaratıklarını incelerim.»

Dorothy başını önüne eğdi, yerde kendini korumaya çalışan bir balerin gibi pençelerini havaya kaldırmış, yan yan kum üstünde yürüyen bir yengeç gördü.

Kederinden bir süre uzak kalmak hoşuna gitmişti, o sırada safra ve mum ağaçlarının arasından eski bir arabanın onlara doğru gelmekte olduğunu gördü. Araba bütün engellere toslayıp, kökleyerek ilerliyordu. Helen'in mektubunda yazdığı gibi, Jack Warming onları karşılamaya geliyordu. İri yarı bir adamdı. Bütün yaşamını bir koyun veya sürüyü aramakla geçirmiş, yarı esrarlı ifadesi, dışa dönük bir insanın tavırlarıyla karışmıştı.

Mrs. Hunter Jack Warming'i heyecanla karşıladı.

— «Artık buralara geldiğime tamamiyle inandım.»

Adama yanağını uzattı, Chevrolet'in ısınmış kaputunu cesurca eliyle okşadı ve babalarıyla gelen zenginlerin verdikleri eski elbiseleri giymiş çocuklara doğru ilerledi.

Jack, Elizabeth Hunter'ı hayranlıkla karşıladı.

— «Burada karşılaşacağınız şeyleri nasıl bulacağınızı merak ediyorduk. Adada çok basit bir hayat yaşıyoruz. Helen sizin dayanacağınızı umuyor.»

Dorothy, Farmings'lerin Annesinin avcunun içine aldıklarından biri olmasından şüpheleniyordu. Jach 'Dorothy'ciğini buraya kendi zevklerinin arasına almak isteyecek kadar saf bir adamdı: art niyet beslemeden, kızın kolunu dirseğinden tuttu, sıkıp, hemen bıraktı. Yarı esrarlı ifade başka tarafa çevrilmişti, ama diş uçlarında pırıldayan ışık, belirsiz bir gülümseme gösteriyordu.

Elizabeth Hunter'a gelince, çocukları kandırmakla meşguldü.

— «Bu taşlar firuze. Zincir de çok antika. Anneminmiş, bir iki güzel mücevheri vardı: biz fakirdik, anlatabiliyor muyum? Bunu takmana izin veririm Sara,» diyerek kıza söz veriyordu. «Hem de bu gece.»

Çocuklar Elizabeth Hunter'ın yarattığı değişik davranışlar karşısında şaşkına dönmüşlerdi. Sonra prenses olana baktılar, ama bakışlarını hemen ondan uzaklaştırdılar.

Dorothy incinmemişti: eğer çocuklar onu sevmemiş, veya ondan korkmuşlarsa, bunun nedeni onları kısmen daha iyi anladığının farkına varmış olmalarındandı. Annenin gücü diğer insanların ne tip olduklarına aldırış etmemesinden doğuyordu.

Bağıra çağıra Jack, Anne ile Warming'lerin en son birlikte oldukları 'MacGregor'ların partisini' anlatıyordu.

Mrs. Hunter çocuklarla flört etmekten vaz geçip, göz kapaklarını yarıya indirmiş, çenesini hafifçe yukarı kaldırmış, diğerlerine gülümsüyordu. Çok yumuşak bir ses tonuyla:

— «Pek karışık bir partiydi, değil mi?» dedi.

Dorothy inanamıyordu, şaşkına dönmüştü: MacGregor'ların partisini Annesinin hayatı ile asla bağdaştıramıyordu; Elizabeth Hunter'ı başında kâğıttan bir kasketle görmek ve ansızın çırıl çıplak oluşu, beyaz vücudunun berrak suda veya tropikal ışınların ardındaki bir perdeden izlenilmesi.

Mrs. Hunter gözlerini açıp konuşmalarına özen göstererek:

— «İnanmazsın Dorothy — sabahın üçünde tam yirmi kişiye pastırmalı yumurta pişirdim,» dedi.

Arabaya girmek kurtuluş sayılırdı. Dorothy şoförün yanına oturmak için elinden geleni yaptı: böylece çocuklardan uzak kalabilirdi. Beş tane daha Warming dölü olduğunu düşünmek bile istemiyordu, ama şanslarına annelerinin yazdığına göre 'tatil do-

layısıyla Rockhampton'dan Monaro'ya kadar yayılmışlar, evden uzaklaşmışlardı.'

Chevrolet kayıtsızca hava alanından ayrıldı, ince bir çamur yolu geçip, ormanın içinde tırmanmaya başladı.

Queensland kıyılarına dizilen diğer adalarla karşılaştırılınca Brumby oldukça büyüktü. Çok eskiden Warming atalarının biri tarafından ele geçirilmiş ve adanın büyük bir kısmının kerestesinden yararlanılmıştı. Şu anda burada yaşayan Warming ailesi okyanus kıyısında bir kaç dönüm arazi sahibiydi ve buradaki eve yaz aylarında şehir sıcağından kaçmak için geliyorlardı. Ada, burada devamlı yaşayan bir grup oduncu ve Warming'lerin seyrek ziyaretleri dışında pek kalabalık sayılmazdı.

Araba kalktığı gibi kayıtsızca yavaşladı. Yolun bazı kısımlarında ağaçlar öylesine giriftleşmiş, gövdeleri yosun tutmuş veya deri hastalığına tutulmuş gibi motiflenmiş, tepeden asılı duran sarmaşıklar öylesine birbirine girmişti ki, aralarından güneş ışığı zorlukla sızabiliyordu. Sasafraların seyrekleştiği bazı yerlerde açık yeşil bir karanlık iri bir kalasın yıkıldığı yerde oradan geçenlere görünüyor, ama bu yoldan hızla geçenler için yosunlu, kuru, beyazdan altın sarısına dönüşen bir renk gibi oluyordu.

Araba bir meydanlıktan geçiyordu. Burada aynı renge boyanmış üç dört çadır ve bir baraka görünüyordu. Dışarıda bir kaç şapkasız adam, beyaz, açık alınlarını güneşten korumak için taktıkları, deri güneş siperleriyle ifadesiz yüzlerini örtmüştü.

Jack bağırarak onları selâmladı. Çocuklar haykırarak ellerini salladılar. Adamlar da onlara el salladı. Göz ucuyla Dorothy Elizabeth Hunter'ın odunculara beyaz koluyla hafifçe selâm verdiğini gördü.

Prenses de Lascabanes içinde bulunduğu durumu anlayamıyordu. Her şeyden çok, ormandan yukarı tırmanırken duyduğu gizli sevincin gözlerine dolup onu ele vermesinden korkuyordu. Bu yüzden içinde doğmaya başlayan hıçkırıklarla birlikte, gözlerini sıkı sıkı kapadı. On dakika sonra, bir meydanlığa ve çimlerle kaplı inişe geldiklerinde dua etmeye başlayabilirdi, tabiî duaları geçmişte kabul olsaydı, ve bu duasında arabanın ışık ve su ile okyanusun tekerlekleri kaldıracak düzeye gelene kadar dolmasına devam etmesini isterdi. Yeşil çimenlerin körleştirmesi, gürültüyle kulak zarının patlaması, sonsuzluğun tıkanık boğaz

hunisini doldurması, galeyan ve ters yüz olmuş yaşamın değişken duygusuzluğundan daha iyiydi.

Ama bunların yerine Warming'lerin evlerine yaklaşıyorlardı Queensland mimarîsine uygun eski püskü bir yapıt: meltemler değişik boydaki sırıklara çivilenmiş kafeslere esmek için teşvik ediliyor. Bunların ardında bütün unutmak istediğin eski anıların gizlenip, çocukların korkunç hayal güçlerini çalıştırdıkları bir yer. Ormanla mercan tozları arasında bir yerde kurulan ev, kullanışlı bir kahve rengine boyanmışsa da, parlak süsleri irin yeşiliydi. Her şey alabildiğine huzur doluydu. Bilinmeyen doğudan kopup gelen görkemli doğuşlar, haykıran, çığıran baş kaldırışlara bu evcilleşmiş çevrenin nasıl karşı koyduğu anlaşılmıyordu.

Konuklar sakin sakin arabadan kendilerini kurtarırlarken, tantanalı görünüşlü evin balkondan çok, evi çepe çevre saran terasına uzanan merdivenleri, bir kadının aşağı inmesiyle sarsıldı. Kadın çıplak ayaklarıyle gürültülü bir şekilde iniyordu. Sırtındaki ucuz, basma iş elbisesi ev sahibesi olarak saygısından bir şey eksiltmemişti. Dorothy, Helen Warming'i tanıyamazdı: kendini salmış; ev işlerinden elleri sertleşmiş, vücudu çocuk doğurmaktan şekilsizleşmişti. Sonra, bir an için, dişi görüntüsünü yitirip küçük bir kız çocuğu gibi çevresine baktı, cesaretini kaybetmeden kendine tepeden bakanlara gülümsedi, ve kontrolunu tekrar elde etmeden amacına doğru kendini fırlattı.

— «Sevgili Mrs. Hunter! Bu yolculuğu göze almanız ne büyük cesaret. Sizi daha önce uyarmıştım biraz yollar bozuk da.»

Bu, gösterişli bir davranış değildi, Dorothy bile bunun farkına varmıştı. Helen, Anne'yi öyle bir sevinçle karşıladı ki, bu kucaklaşma çocuklar ve kocası tarafından mutlulukla karşılandı.

Kız çocuğu anlatıyordu:

— «O zincir —firuze taşlı— bu gece benim takınama izin veriyor.»

Oysa kehanette bulunan bir akıl ve herkesin taptığı hem de capcanlı yaşayan bir Tanrıya kavuşmanın verdiği zafer, tüm ailenindi; bu zaferin yanında kişisel gurur ve başarılar değersizdi. Anî bir iç sızısıyle Dorothy, Warming'lerin ona iyilik etmek için sadece annesine hayran oldukları için evlerine davet ettiklerini anladı.

Hayranları tarafından putlarının gıcırtılı merdivenlerden çıkarılıp, onun için özel olarak hazırlanan odaya yerleştirilmesini

görmek onu daha da üzdü.

— «Burada rahat eder misiniz, Mrs. Hunter? Kepenkler biraz zor açılır. Bakın, eğer gece açıkırsanız bu bisküileri sizin için hazırladık. Ve kitaplar. Kibritleri unutmadık ya? Bisküileri elleme John! Sadece gaz lambası var burada. John! Lütfen! Ben hâlâ gaz lâmbasının daha güzel ışık verdiğini savunuyorum. Temizlemek biraz zor ama alışınca dua etmek kadar kolay oluyor. Jack, sevgilim, Mrs. Hunter'ın valizini taburenin üstüne niye koymuyorsun? Sara, kimse üstüne varılmasından hoşlanmaz. Hay Allah, zavallı Mrs. Hunter!»

Helen eğilip tekrar kadını kucakladı.

Kepenkleri kapalı odanın kırık ışığı Anne'nin saçına gençliğindeki parlaklığını vermiş, eski altın rengine döndürmüştü. Gözleri, mavinin en derin tonuna bürünmüş, hakkı olan bir şeyi almanın sevincini belirtiyordu.

Mrs. Hunter sert bir sesle konuştu:

— «Konuğunuz olarak on beş gün evinizde kalacaksam bir tek şeye izin veremem: bu Mrs. Hunter'a! Benim adım 'Elizabeth'. Başka hiç bir şey değil. Adımın kısaltılmasından da nefret ederim.»

Warming'ler sevinçten çılgına dönmüşlerdi.

Biri, seramik vazoya bir buket çiçek koymuş, bunları da konsolun üstüne yerleştirmişti. Burnunun böyle güzel kokuları duymasını sağlayan bu çiçekleri kimin topladığını merak etmişti büyük isim sahibi.

Sara: — «Ben,» dedi.

John: — «Biz,» diyerek onu düzeltti.

— «Ne düşüncelisiniz; beni yaban çiceklerinden daha mutlu kılacak hiç bir şey olmadığını bilerek ne akıllı bir davranışta bulunmuşsunuz.»

John: — «Burada sadece bunlar var,» diyerek doğruyu söyledi.

Elizabeth Hunter onun sözlerini duymamazlıktan geldi.

— «Ne olursa olsun, yaban çiçekleri kadar ince ve asil görünüşlü başka şey olamaz.»

Ayağa kalkıp, vazoya dimdik konan çiçekleri yerleştirmeye başladı.

Daha fazla dayanamayacağını anlayan Dorothy, terasa çıkmıştı. Durduğu yerde, keşke bir daha asla demir atmayacak bir gemi-

de olsaydım diye düşündü. Isı denizin rengini soldurmuş, sahil, dik kayaların ilginç kat kat kırmızı ve sarı damarları dışında ölü yeşil renkteydi.

— «Ne oldu Dorothy? Bir şey mi var?»

— «Hayır. Bahsetmeye değmez. Başım çatlayacak gibi ağrıyor.» Kafasını çevirip, gülümsemeye çalıştı. «Yanımdak ilâçlardan birini alırım.»

Helen muhakkak ki, içinde bol miktarda bulunan şefkatinden bir parçasını ona vermeye hazırdı, ama Dorothy bunu kabul etme gücünü beyaz güneşin ve kızgın dik tepelerin olduğu bir yerde kabul edemedi.

Kepenkleri kapalı dar odasına girdiğinde, hap yavaş yavaş etkisini gösterdi, ve onu biraz yatıştırdı. Kuş seyretmekten hoşlanan karısıyla helikopter pilotunu, ve Helen Warming'in, onları karşılamak için pis kokulu gömleğini giyen kocasını yattığı yerden düşündü; herkesin bir başkasını arzu edeceğini bildiren kanunu şaşkınlıkla hatırladı. Zayıf, utangaç pilotu arzulayamazdı, şu anda tanıdığı veya hayal ettiği hiç kimseyi arzu etmiyordu. Bu erkekler arasında en az arzulayabileceği, bir süre kocası olan ve şu anda da Tanrı'nın önünde kocası sayılan Hubert de Lascabanes'di.

Annesinin sesi uzaktan, herkesin Elizabeth Hunter olarak bildiği karakteri canlandırıp, şu an içinde bulundukları durumla alay ederken duyuluyordu. Ev sahipleri onun bu haline hayran kalıyorlardı. Yerdeki çatlaklardan duyulan çocukların sesi haylazlık ve fesat doluydu. Her şey sonunda fesada dönüşüyordu. Hiç bir şey dalgalar gibi sessiz sakin olmuyordu. Ama sen yine de bunların arasında uyumak zorunda kalıyordun.

Ve uyandığında, üzüntülü bir kenara attığın halde, dinlenmemiş oluyordun. Çocukların bağırış ve çağırışları dışardaki terastan duyuluyordu. Oda artık kararmıştı; içerisi ıslak çarşaf, çürük ve pis hava kokuyordu.

Çocuklarla yüz yüze gelmeliydi.

Kendine biraz çeki düzen verince, dışarı çıktı, ve çocuklara gülümsedi.

— «Galiba bana anlatmak istediğiniz bazı şeyler var.»

Çocuklar ondan korkmaktan çok, utanmış gibiydiler, yanlış bir şekilde onlarla arkadaşlık kurmaya çalıştığının farkına vardı;

karşılıklı anlayış başka bir düzeyde varlığını gösteriyordu, tabiî çocuklar bunu kabul etmek isterlerse.

Aralarındaki ilişkiyi düzeltmeye çalıştı.

— «Evin altında oyun oynarken seslerinizi duydum. Ne yapıyordunuz?»

Onlara baktığını belli etmeden konuştuğunu sandı.

İlk önce oğlan karşılık verdi; ;Dorothy'ye bakmadan, gördüğü veya düşlediği sahneyi yansıtarak konuştu:

— «Başlangıçta burada birisi öldürüldü. Adada kazaya uğramışlardı. Zenciler adamı öldürdüler ve kadını da esir ettiler.»

Daha gece olmadığı halde Sara altın ve firuze karışımı zinciri boynuna takınıştı bile. Konuşmaya o devam etti:

— «Bu kadının elbiselerini çıkarttılar çırıl çıplak olana kadar.»

John kolunu lades kemiği gibi uzatarak aşağıdaki çizgili dik tepeleri gösterdi. Kolu sanki çift eklemliydi.

— «Şuralarda bir yerde olmuş bütün bunlar.»

Çıplak ayağıyla teras tahtalarına hızla vuran Sara:

— «Ama biz burada olduğunu sanıyoruz,» dedi.

Dorothy Hunter, «Niçin?» diye sordu. Aslında inançlarının kökenini merak etmiyor, sadece onların hayal dünyasına katılmak istiyordu.

— «Çünkü —evinde altında— ölmüş insanların kokusu var, biraz,» diye John konuşmasına devam etti.

Sara da:

— «Zencilerin bıraktığı midye kabukları da var,» dedi.

Sonra çocuklar kıkır kıkır gülmeye başladılar, ama bunun nedeni cinayetler değildi, onların prenses olan bu insana güldüklerini sandı. Ve yine mutsuz oldu; onlar gibi olmak istiyordu.

Her şey yoluna girerken, başını kaldırıp ışıkların yavaş yavaş azaldığı sahile baktı, ve yaklaşan bir adam gördü. Ufak sandalını her halde yeni sahile çekmiş olmalıydı. Sırtında sadece soluk kırmızı renkli bir mayo vardı.

— «Şu adamı görüyor musunuz?» diye çocuklara sordu. «Kim o?»

— «Profesör Pehl.»

— «Bizimle kalıyor.»

— «Norveçli.»

— «Onu davet ettiler, ama pek sevdiklerini sanmıyorum.»

— «Çağırmak zorunda kaldılar,»

Dorothy istenmeyen Norveçli'ye baktı. Bu kadar uzaktan yaşını tahmin etmek zordu; ama daha tohuma kaçmamıştı. Kırlaşmış saçları güneşten daha da beyazlaşmış görünüyor ,rüzgâr ve tuzlu suyun yarattığı karışıklığa ekleniyordu. Bu iklime alışamıyan derisi çatlamış; rengi soluk mayosuyla aynı görüntüye bürünmüştü. Gördükleri ona **chez l'épicier'de** tavana asılı duran kuru balığı hatırlattı.

— «Hiç olmazsa ilginç biridir, bir profesör hem de Norveçli.»

Daha önce Norveçli biriyle tanıştığını hatırlamıyordu; belki de bir Fransız olarak bundan gurur duyacaktı.

Çocuklar onu teşvik etmiyorlardı.

— «Eh iyidir işte.»

— «Kabuğundan pek dışarı çıkmaz.»

— «Eski bir deftere yazı yazar.» »

— «Ve burnunu karıştırır.»

«Ve sanki odada başkalarının olduğunu bilmiyormuş gibi yellenir.»

Çocuklar kahkahalarla gülmeye başladılar, Sara, John'dan daha fazla gülüyordu, tabiî kaba erkek şakasından hoşlandığını belli etmek için. Biraz sonra yanlarından ayrıldıkları halde, prenses insan olarak çocuklara profesörden daha yakın olduğunu kendini inandırmaya çalıştı.

Mutfakta Anne patates soyuyordu. Elizabeth Hunter'ın huylarından biri de yabancılar sevimli görünmek istemesiydi, önlük takmıştı. Cin kokuyordu.

— «'Pehl'mi dedin?» Mutfakta gülenler vardı.

— «Evet, onu küçük gördüğümü sanmayın, olmaz mı? Fena biri değil, ama çok ciddi. Ve ben ciddi adamları pek severdim.» Helen (eski) prenses Hubert de Lascabanes'in baş başa verip konuştukları konuda, aralarına girdiğinin farkına vardı.

— «Oh Dorothy, lütfen kendine bir içki hazırla.» Görevini yaptıktan sonra, konuyu hemen değiştirdi. «Elizabeth, keşke patates soyacağım diye ısrar etmeseydin. Ellerimin bozulmasının yarı sebebi patateslerdir.»

— «Ben patatesler olmasa da mahvolmuşum.»

Elizabeth ve Helen içlerini çektiler; konuşmaları yarıda kalmıştı.

Prenses de Lascabanes bardağını bol sodayla doldurdu. Zayıf bir adam gibi kollarını kavuşturdu.

İri bir patatesi soyarken Elizabeth, Helen'le konuşmasına devam ediyordu.

— «İskandinavyalılar temizdir. Fransız tuvaletlerine dayanamıyorum. Hele o ayak yerleri.» Helen ve Elizabeth gülmekten katılıyorlardı. «Helen inanmayacaksın —pasaportunu o delikten aşağı düşüren bir kadın biliyorum— ayak yerlerinin arasına!» İki dost gülerken çığlıklar atıyorlardı. «Montpellier'de.» Elizabeth, Helen'in çığlık atmasını ister gibiydi.

Ondan nefret etmemeye kararlı olduğu halde, Dorothy Annesinden nefret ediyordu.

— «Profesör Pehl ne hocası?» Prenses de Lascabanes buz gibi bir sesle sordu.

Kendini korumak istercesine Helen çabucak cevap verdi.

— «Deniz biyoloğu, Dorothy.»

— «Çok ilginç.» Elizabeth içini çekti.

Sonra soyulan patates sesleri, Helen'in fırının üstünde tencereleri bir yandan öbür yana çekmesi, erkeklerin konuşmaları ve suyun akışı duyuldu.

Helen konuşuyordu:

— «Sırası gelmişken söyliyeyim, burada ne banyo, ne de duş var, çünkü suyumuzu yağmurdan elde ediyoruz. Eğer kirliliğimiz bizi rahatsız ederse bir kova suyla işimizi görürüz. Edvard'da şimdi bunu yapıyor.»

Anne:

— «Ben her şeyi kabullenmek niyetiyle geldim,» dedi. «Bütün şartlar modern olmazsa huzursuz olan Dorothy'dir, tabiî Fransa'da yaşadığı için.»

— «Sahi mi Anne!»

Dorothy'nin kızgınlığı pek gelişmedi: Jack içeri girdi, ipek takım elbisesi ve kızıl renkli kemeriyle biraz adama dönmüştü.

Elizabeth patatesleri soymaktan yorulmuştu.

— «Çevremde bulunan erkekleri renkli giysiler içinde görmekten hoşlanırım,» dedi.

Jack güldü.

— «Edvard'ın sırtını görmelisiniz. Neredeyse bu kemer renginde.»

«'Ed-vard' mı dedin?» diye Elizabeth sordu.

— «Evet. 'V' harfiyle.»

— «Kulağa pek hoş geliyor, çok çekici.» Anne başını yukarı kaldırmış, Norveçli'nin adının tadına bakar gibi dudaklarını kısmıştı.

Tam ona göre bir davranıştı, her halde boyun veya boğaz hakkında bir öykü anlatmaya başlayacaktı. Nefretini gizlemek için Dorothy eline bıçağı aldı ve Annesinin soymaya niyetli olmadığı üç dört patatesi soymaya başladı.

Jack sesini alçaltıp konuştu.

— «Adı ister V» ile, ister «V»siz olsun, pek sıkıcı bir adam. Dostumuz sandığımız biri tarafından bize gönderildi. Eğer ilgilenmezsen bile Elizabeth, hepinize deniz dibi yaratıklarının toplu yaşamlarını anlatmaya başlar.»

— «Böyle bir konuda bana güvenebilirsiniz.»

Annesinin bu söz verişi; ağzını açmasıyla bile herkesin gülmesini sağlamıştı.

Kıpkırmızı bir dolunay, kızıl güneş batışından sonra yavaş yavaş yükseliyordu. Jack Warming yanlarına gelmiş, masanın ucuna ilişmiş, karısının beline kolunu dolamıştı. Belki de bu görüntünün tümüyle gerçek anlamının farkına varamayıp, Elizabeth Hunter'ın henüz görünmeyen buruşuk leylağı ona bu mutluluğu verdi. Brumby Adaları Dorothy de Lascabanes için bir uyum dünyası gibiydi, ama burada anlaşılan her ne kadar Edvard Pehl'i bir dost olaark kabul etmese de buluşmaları gerekiyordu. Bu durumda patates soymasına izin verildiği için mutlu sayılırdı.

Helen söylenmeye başlamış, çocuklarının nerede olduklamerak ediyordu, Elizabeth:

— «Sara'ya benim zincirim çok yakıştı,» dedi. «İnşallah kaybetmez. Değerli olduğundan değil, ama benim için manevî değeri var.»

— «Kaybetmez mi? Tanrı korusun!» Anne Helen'in böyle üzülmesini istediği için belki de bu şekilde konuşmuştu. «Hemen gidip onları bulurum.»

—« Ben bakayım Mrs. Warming.» Prenses de Lascabanes patates soyma işini istediğinden daha kolay halletmişti; ama yine üzüntüleriyle baş başa kalacaktı.

— «Nereye bakacağını bilemezsin.»

— «Hayır. Biraz dolaşıp bulurum onları — memnun olurum.»

İzin vermelerini beklemeden, Dorothy uzaklaştı. Ay ışığında, ev sanki denize yerleştirilmiş gibiydi. İskele tahtaları üstünde ilerlerken, uzaklıklar ay ışığı nedeniyle belirsizleşiyordu. Her yanı sessizlik kaplamıştı. Deniz ve kara arasında bir yerden gelen kuş cıvıltılarından başka ses duyulmuyordu.

Kapı açılınca Edvard Pehl terasta göründü. Bir elinde havlu, diğer elinde ise mayosu vardı. Karanlık bile onu giyimli gösteriyordu, fosforlu bir parlaklık çıplaklığını arttırıyordu. Adamın biraz etli, ama sert göğüslerinin birbirinden ayrıldıkları yerin farkına varmıştı; Sonra bakışları bir an için başka yere kaydı daha da fenası: sanki ipnotize olmuştu. **Mon Dieu, des seiches!** Bütün evlilik yaşamı boyunca bunun farkına varmamıştı.

Onun çıplak vücuduyla çarpışmadı neyse ki. Profesör hafifçe yan dönerek yolunu değiştirdi ve ilk anın şaşkın izlenimini düşünerek veranda ya da güverte boyunca yürümeğe devam etti. Sarsılan toplu kalçaları mermer gibi sert görünüyordu karanlıkta. Dorothy ona bakmağa zorlandığını hissetti, ve profesör onun yanındaki kendi odasına girerken ayın parlatılmış bir tabak gibi göz alıcı bir şekilde ışıldadığını farketti.

Dönüşünde veranda büyük bir yük taşıyormuşçasına sarsıldı sanki ne yöne baktığını farketmeden kepenkleri ardına kadar açmıştı zaten bu adaya gelmekle yönünü kaybetmiş sayılırdı. Mantık açısından düşünülecek olursa suyun kenarına gelince dümdüz uzanan patikadan yoluna devam etmesi gerekirdi, ama o dönüp odasına gelmişti.

Duvarlar sanki ona doğru soluk alıp veriyordu. Kepenkleri hızla kapadı. Kapıya birşey yapamadı, çünkü kilidin üzerinde anahtarı yoktu.

Bu yüzden Helen içeri girip üzüntülü çocuğu dil dökerek kandırmağa çalıştı. «Dorothy, şekerim, akşam yemeğine gelmiyor musun?»

— «Hayır **—teşekkür ederim—** Mrs. Warming. «Sesinin böyle infilak eder gibi çıkacağını ummamıştı hiç.

— «Senin için ne yapabilirim acaba?»

Bu Dorothy'yi hem ağlatacak, hem güldürecek gibi oldu. «Hiç bir şey **—chère Hélène. Je vous en prie—** Helen.» Birden

çocukları hatırlayarak rahatladı. «Çocuklardan ne haber? Döndüler mi?»

— «Evet. Elizabeth'in zincirine bir şey olmamış.»

Dorothy hafifçe kımıldadı; Prenses de Lascabanes suçlu suçlu kendini şefkatle sarılan kolların arasına bırakıvermişti.

Helen ona uyumasını öğütleyerek çıktı. Uyumak şöyle dursun şiddetli nöbetler tuttu Dorothy'yi. Kırmızı çarşaflara ayın gümüş rengi pırıltıları işlenmiş gibi kırmızıdan daha korkuncu ayın ışıkları sanki öldürücüydü **ah non Hubert je suis déjà morte d'avoir tant souffert** Edvard bu şiddetli duyguların derinliğini anlayabilir belki yüzeyde görünen ve bir ağ ile örtülü olan ölü ya da canlı umuttur.

* * *

Dorothy hiç dinlenmemiş olarak uyandı, ama şaşılacak derecede sakindi. Ne olduğunu kesinlikle bilmediği bir duygu bedenen onu bitkin düşürmüş ama sanki sinirlerini korumuştu. Kepenkleri açtığında gözüne çarpan gümüş rengi soğuk ışığa bakamadı. Öğlene doğru ortalığı kasıp kavuracağını düşünemiyordu insan bu ışığın. Memnuniyetini sürdürebilmek için hemen giyinip ayak uçlarına basarak kendine bir kahve, **(sans doute immonde)** ya da en kötüsü bir çay hazırlamak üzere verandaya çıktı.

Mutfakta birisi daha tabak çanakları tedirgin etmekle meşguldü.

Profesör Pehl, «Kendine bir kahve yapmayı düşündüm de,» diye kalın ve sıkıntılı bir sesle açıkladı. «Warming'ler kahveye pek düşkün değiller.»

Dorothy onun kısa bir pantalonla üzerine bir gömlek giymiş olduğunu gördü. Profesör kahve pişirme işlemine henüz başlamıştı.

— «Kahve içmeden kendime gelemem.» diye Dorothy kendisinin değil de annesinin bir erkekle konuşabileceği biçimde cevap verdiğini duydu. (Ne vardı bunda? Onları duyan kimse yoktu ki.) «Fransız kahvesi severim.» diye cezveyi alırken sesi adamakıllı tiz ve keskin çıkmıştı.

— «Ben Fransız kahvesi sevmem, telveli oluyor,» diye profesör Pehl itiraz etti. «San Diego'da kaldığım zamanlardan beri Amerikan kahvesine alıştım.»

— «Şimdi orada mısınız?» Dorothy annesinin odasıyle mutfağın arasındaki uzaklığı hesaplamağa çalıştı, ama hesaplayamadı. Bu düşüncelerle konuşmalardan uzaklaştı. «San Diego ilgi çekici bir yer mi?» diye daha yumuşak bir sesle zararsız bir soru sordu.

— «Sadece bağlı olmak zorundayım oraya iyi ya da kötü.» Profesör koparıp ağzına attığı ekmeği çiğneyerek cevap verdi.

— «'Bağlı' olmak derken kastettiğiniz nedir?» diye prenses vurgulayarak sordu. «'Nişanlılık' falan mı?»

— «San Diego'da California Üniversitesine araştırmalarım için bağlıyım, kastettiğim bu.»

Imbécil que je suis! Kaynamakta olan cezveden sesler gelmeğe başladı ve Dorothy kaba bir hareketle cezveyi üzerinde sürükledi.

—«Bergen'de kısa bir süre önce nişanlanmıştım. Evlilik fikri hoşuma gidiyordu o zaman için, ama sonradan henüz erken olduğuna karar verdim: mesleğimle ilgili araştırmalarıma engel olacaktı.»

«Mesleğiniz çok ilgi çekici olmalı.» Prenses başkasında küçümseyeceği bir samimiyetsizlikle karşılık verdi.

Kahveyi hazırladıktan sonra tam profesörün bardağına koyacakken birden esinlenerek. «Size bir omlet yapayım,» dedi. Hubert bile yaptığı omletleri çok beğenirdi. (Si tu es Française, chérie, c'est par ton talent pour faire les omelettes.) Bazan nasılsa yapışırdı ama.

— «Ben kahvaltıda sadece kahve içerim.»

— «Ama bir erkek daha kuvvetli bir kahvaltıyla güne başlamalıdır.» Bu öğütüyle Avusturalya'lı bir kasabalı kadın gibi hissetti kendini.

Profesör Pehl başka bir şey söylemedi: Annesi bilirdi her halde.

Dorothy omletini tıpkı eskisi gibi yapabildiğini görerek sevindi. İki kat nefis omlet tabağa konduğunda iştah açıcı bir şekilde titredi.

Profesörün hislerini belli etmeyen dudaklarına bakarak hakkı olan pohpohlanmayı beklercesine, «Nasıl olmuş?» diye sordu. İyi yapamamış olsa profesör böyle gürültüyle lokmalarını atıştırmazdı herhalde.

— «Güzel —tam bana göre— ince ve sulu.»

— «**Baveuse!** Biz böyle severiz.» Sesi keskinleşmişti. «Ve omleti Fransızlar keşfetmiştir.» Yoksa Fransızlar keşfetmemiş miydi? Artık emin değildi.

— «Ah, Fransızlar!» diye profesör gülerek ağız dolusu bir lokma daha attı ağzına.

Lokmasını yuttuktan sonra ona baktı; ve Dorothy saklamayı başardığına inandığı şeyi hatırladı: **bien baveusa ma chere petite —Australienne— peur-euse.** Hayır, ince ve suluydu. Nasıl bu kadar fesat olabiliyordu? Herşeyi silip atmak istedi ama duyduğu tiksintiden kurtulamadı: cerahat toplamış bir yara gibi iz bırakmıştı; ancak iç gözlemci bir ışık altında görülebilecek bir yara izi.

Lokmasını çiğnerken Profesör Pehl omleti yapan prensese ters ters baktı.

Su altını incelemeğe alışkın gözleri acaba vücudunun nasıl titrediğini görüyor muydu? Prenses elini deniz ve yağmur suyundan yapış yapış saçlarında beyaz bir balık gibi gezdirdiğini görür gibiydi; en ufak bir titrek ışıkta bile fosfor gibi yanıp sönen kasık kemiklerine bakınamağa çalıştı.

Prenses teşvik edici bazı fiziksel etkenlerden kurtulmak için odasına gitti, fakat yine bir takım seslere kulak kabarttığının farkındaydı: açıkça Annesinin seslerine. Ama annenin «uykusuzluğu» sabahları geç kalkmasına sebep oluyordu: bu durumda profesörün peşinden koştuğun için seni suçlayamazdı.

Profesör de odasına döndü ama içerde çok kalmadı. Prenses de Lascabanes aynanın önünden ayrıldı: gittikçe sinirleri bozulacaktı yoksa. Profesörün odasından çıktığını duydu. Pervasızca kendi odasının kapısını açtı.

— «Brumby adalarında da çalışıyor musunuz?» Sesini yükseltmişti. Annesi duyabilir miydi?

— «Buraya tatilimi geçirmek için davet edildim ama yine de çalıştığım doğrudur. Her zaman çalışım ben.»

Tahta döşemeler profesör yürüdükçe gıcırdıyordu. Prenses onu takib etti. Kıyıya geldiklerinde profesör, Dorothy'nin bir gün önce gözüne çarpan çizgili kayalıklara doğru tek başına çıkmayı tasarladığı gezintisine hazırlandı.

— «Biraz yürürsem rahatsız etmiş olur muyum sizi?»

Profesör kendisini rahatsız etmeyeceğini mırıldandı. «Gerekirse ben dururum.»

Prenses bu anlaşmayı memnuniyetle kabul etti. Normal olarak şapka kullanmamasına rağmen kızgın tropik güneşinden korunmak için getirdiği hasır şapkasını taktı. Kendini iyi hissediyordu hiç değilse normal haline dönmüştü. Ayakkabıları yürüyüş için pek elverişli değildi; tabaklanmamış deriden sandallarıyla rahatlıkla yürüyen bu güçlü kuvvetli adama zahmetle ayak uydurmağa çalışıyordu. Yine de ona yetişebiliyordu; ama bu hoyrat erkeğin peşinde bir yük beygiri gibi koşturmağa razıydı.

— «Bana 'ekoloji'nin ne olduğunu söyler misiniz?» diye sorma cesaretini gösterdi.

Profesör önce içini çekti, sonra omuz silkerek, «Kısaca uzuvların çevreleriyle karşılıklı ilişkilerinden bahseden biyoloji denebilir.»

—«Böylesine muazzam bir kapsamı olan bu bilim dalının sizin için ilgi çekici olan kısmı hangisi acaba?»

Profesör Pehl kıpkırmızı kesilmiş yanaklarının altında öfkesini gizlemeğe çalışıyordu. «Ben deniz ekolojisiyle ilgileniyorum.»

Prenses de Lascabanes derin bir iç çekişle hayranlığını belirtti.

Yürümeğe devam ettiler zahmetle diyelim. Profesör rengi açılmış kaşlarının altında soluk gözlerini uzaklara dikmişti.

— «Madem ilgileniyorsunuz, son zamanlarda deniz dibindeki kümeler halinde yaşayan hayvanlarla ilgili bir araştırma yaptığımdan söz edebilirim size: kısaca denizin en alt tabakasında ve aynı derinlikte değişik coğrafî bölgelerde yaşayan omurgasız hayvanlarla ilgili bir araştırma bu. Omurgasızlar ekolojik açıdan ısı ve bölgelere göre birbirlerinin yerini tutabilen benzer kümeler meydana getirmektedir.»

Dorothy, «Anlıyorum,» dedi.

Profesör Pehl istekle parıldayan gözlerini ona çevirerek, «Daha az ter döktüğümüz bir zaman size detaylı olarak anlatırım bütün bunları,» dedi.

Dorothy akşam serinliğinde onu dinlemeyi kabul etti. Aynı zamanda gösterdiği bu samimiyetsizliğe kendi de şaşıyordu. Tamamen samimiyetsiz olduğu söylenemezdi: her yapılan iş, yine de hiç bir şey yapmamaktan iyidir; Dorothy de belki bir raslantı sonucu karşısına çıkan bu kendini beğenmiş adama bir hizmette bulunuyor, onu rahatlatıyordu.

Profesör Pehl yanında plastik torbalar getirmişti. Zaman za-

man durup deniz kabuklarını, yabanî otları ve denizden çıkmış türlü pislikleri deşerek incelemeler yapıyor, arada ilgi çekici bulduğu bir örneği plastik torbalarından birine atıyordu. Bir yengecin üstüne saldırarak şaşıran hayvanı torbaya atıverdi.

Dorothy yengecin yaklanmasından sonra, «Hiç değilse torbalarınızı ben taşısam,» diye teklif etti.

Hiç bir şey profesörü bu plastik torbalarını teslim etmeğe bu kadar çabuk karar verdirtemezdi.

Prenses böyle bir yardımda bulunmasına izin verildiği için minnettar kalmıştı. «Zaman zaman ben de belirli bir konu üzerinde çalışmak istiyorum,» diye tehlikeli bir konuya daldı. «Bilimsel bir konu üzerinde çalışacağımı söyleyecek kadar iddialı değilim tabiî. Kendimi öylesine boşlukta hissediyorum ki. Uzun sürüp giden başarısız bir evlilikten sonra kocamın beni terkettiğini de bu arada açıklamam gerek. Bu yüzden buraya geldim —yani eve Avustralya'ya döndüm demek istiyorum— annemi ziyarete.»

Profesör bir deniz kirpisinin peşindeydi; pis kokan bir hayvandı, hiç de ilgi çekici bir yanı yoktu. «Eğer hesab edecek olursam evliliklerden çok boşanmalara yardımcı olarak davet edildiğim ortaya çıkar herhalde.»

Prenses kendini hemen toparladı. «Sizi sıktıysam özür dilerim. Zaten hiç bir merasim kocamın karısı olmayan bir kadınla yaşadığı gerçeğini değiştiremez. Bir Amerikalı.» Bunu açıklamak için büyük bir gayret gösterdi.

— «Demek kocanızı suçluyorsunuz?»

— «Kimseyi **suçlamıyorum** ben.» Bunu söylerken prenses kızardı.

— «Buna memnun oldum. Her iki taraf da suçludur böyle durumlarda.» Sıcaktan bunalmasına rağmen gayet soğuk ve uzak duruyor, araştırmalarıyle meşgul görünüyordu.

— «Oh, evet,» diye prenses içini çekti. «Haklısınız. İkimiz de suçluyuz.» Son olarak söylediklerine inanmıyormuş gibi acı acı güldü.

Yine bir boşluk duygusuna kapılmıştı. Fiziksel bir acı çekerek kendini harab edeceğinden korkuyordu. Oysa zihnen kendini yiyip bitirmenin daha korkunç bir işkence olduğunu çok iyi biliyordu. Kendi bulanık düşünceleri arasından uzaktaki rengârenk kayalıkların dalgalanışını seyretti. Sonunda kayalıkların

gerçek olmayan bu görüntüsü zaman zaman yaşamın tek gerçek yanı olduğuna inandığı şekle büründü: mutsuz çocukluğu ve geçmiş. Nora'nın odasındaki süs eşyalarına bakıyordu sanki: Wight adasından hatıra olarak getirdiği, içinde renk renk kum tabakaları olan cam kavanoz. Kavanozun sahibi genç kız kendini köleliğe adamıştı. Dorothy bu hizmetçi kızı seviyordu; genellikle hizmetçileri severdi onların özel eşyalarında bir esrar gizliydi onu büyüleyen. Renkli kavanoz, dantel yakalı elbiseler, birbirine benzeyen madolyanlar ve yeşile bakan bukle bukle saçlar. Kumsalda yürürken masum ve güven dolu günlerin unutmuş olduğu kokusu burnunda tütmeğe başlamıştı.

Prenses de Lascabanes dimdik kayalıkları tırmanırken kan ter içinde kalmıştı. Sıcak gittikçe artıyordu. Profesör Pehl gömleğini çıkarttı. Prenses temiz erkeklerin keskin fakat tatlı ter kokusunu duydu. Mide bulandırıcı bir kokuydu ya da kendini öyle inandırmağa çalışıyordu.

Profesör peşine takılıp gelen bu kadına hiç bir ayrıcalık tanımadan yoluna devam ediyordu. Tüysüz, adaleli bacakları onu geçmeğe çalışıyor bile olabilirdi. Zaman zaman geçiyordu da. Ama sonra durup dikkatini çeken bir deniz kabuğunu incelemek için oyalanıyordu. O arada Dorothy ona yetişiyor ve içine işleyen erkek kokusuyla kendinden geçiyordu.

Bu kokunun etkisiyle olacak, «Oh, sırtınız çok korkunç acı veriyor olmalı profesör!» diye bir çığlık attı. Günlerce güneşin altında durmaktan çıkıntılı yerleri kabuk kabuk soyuluyordu.

Profesör doğruldu. «Korkunç devreyi atlattık,» diyerek kürek kemiklerini hareket ettirmeğe devam etti.

— «Belki bir faydası olmaz ama isterseniz sırtınızı bir güneş kremiyle ovayım bu gece.» Elinde olmadan annesinin ne yorum yapacağını düşündü.

— «Teşekkür ederim.» Profesör bu cevabıyla ne kabul etmiş, ne de red etmiş görünüyordu onu.

Prenses öfkelenmişti: bir Fransız hiç değilse olumlu ya da olumsuz bir tepki gösterirdi, ama bu Norveç'linin ne düşündüğünü anlamak güçtü.

Ama tabiî prensesin aldırdığı yoktu. Hattâ bunu göstermek için konuyu değiştirerek, «Şu karşıdaki kayalıklar acaba hayal mi?» diye sordu. Fakat Norveçli ya anlamadı, ya da çok tuhaf karşıladı onun bu sorusunu.

Bir ara keçiboynuzları, büyük ökalüptüs ağaçları ve koyu renkli sasafralar çocukluk anılarını geri getiren dik kayalıkları örttü. Selvi ağaçlarının altında yapış yapış yosunlar birikmişti. İlk bakışta güzel görünen şeyler korkunç bir şekil alarak karşısına çıkmıştı.

Norveçli, prensesin az önce sorduğu soruyu cevaplandırmağa karar vermiş olmalıydı. «Kayalıklar bir gemi enkazının bulunduğu yerde,» dedi. «Geminin kaptanı ve bütün mürettabatı öldürülmüştü.»

Evet, Dorothy cinayeti bildiğini söyledi.

— «Ve kaptanın karısı zenciler tarafından esir alınmıştı?» Profesör gözleriyle değil de, dişleriyle bakıyordu ona.

Evet, bunu da biliyordu Dorothy.

Tekrar çarpıntıları başlamıştı. Sebebsiz yere nereden geldiği belli olmayan korkular ok gibi saplanıyordu sanki vücuduna. Selvilerin altındaki yosunlar ürkütüyordu onu ama ne bu götüntüye, ne de aklından geçen türlü türlü korkulara kapılmayacaktı.

Plastik torbaları elinden bırakarak, «Burada sizden ayrılacağım,» dedi. Torbaları bırakınca bir tanesi ikisinin arasına kumların üstüne düştü. «Annem beni merak etmiştir. Onu bu yaşında merakta bırakmam doğru olmaz.»

Profesör için yere düşen torbayı kaldırmak daha önemliydi. «Mrs. Hunter hasta mı?»

—«Hayır, sadece yaşlı.»

Dorothy de Lascabanes ve Edvard Pehl birbirlerinden uzak karşılıklı öylece durdular. Birbirlerine teleskopla bakıyor gibiydiler, ama Dorothy ters tarafta durduğu için profesörün derisinin üzerindeki gözenekleri, hattâ bu gözeneklerin içini görerek bakışlarının vücudunu delip geçtiğini hissediyordu.

Dönüp biraz uzaklaştıktan sonra insanı iptonize eden kayaları uzaktan görebilmek için arkasına baktı. Ön planda Norveçli'nin tek başına çıktığı bilimsel gezintisinde güneşten soyulmuş omuzlarının kuvvetle ilerlediği görülüyordu.

Prenses de Lascabanes artık ayakkabılarından memnundu: dönüş yolu istiridye kabuklarıyla kaplıydı.

* * *

Dorothy mutfakta duvara asılı antika bir telefon görmüştü. Bu eski görünüşü, sımsıkı tutturulmuş, pırıl pırıl kutusunun sağ-

lam görünüşüne rağmen bu telefonun sadece zayıf bir cankurtaran halatı olduğu izlenimini veriyordu. Civarda ormancılarla temas kurulabilirdi belki ama dış dünyayla ancak Oxenboul kasabasından temas kurmak mümkündü.

Dorothy eve vardığında Helen Warming antika telefonun başında, rahat omuzlarının gerildiği sabahlığıyla konuşurken Anne mutfak masasında gerekli olduğuna inandığı sempatik bir takım tavırlar takınarak onu dinliyordu.

Helen, Sydney'le konuşuyor olmalıydı —en büyük oğulları hakkında. «Oh, evet eminim... Yapabileceğiniz her şeyi yaptınız... Sydney'deki doktorları hiç tanımam, sizin seçtiğiniz kimseyi kabul edeceğim tabiî... Hayır, hastaneye yatması çok daha iyi... Evet, her şey yapılsın... Evet evet. Testlerin sonuçlarını beklemeliyiz... Teşekkür ederim, Dugald— Barbara'ya da çok minnettar kaldığımı ilet lütfen.»

Helen ahizeyi yerine astı. Döndüğünde yüzü kıpkırmızıydı, gözlerinden yaşlar süzülüyordu. Orada başkalarının olduğunun farkında bile değildi belki ama, «Hugh kötüleşmiş, hastaneye kaldırmışlar. Testlerin sonucu alınana kadar teşhis koyamayacaklarmış,» diye mutfaktan çıkarken durumu açıkladı. «Jack'i bulmam gerek.»

Dorothy migren ağrıların giderek artmakta oluşu ve Helen için bir şey yapamayışlarının üzüntüsünü paylaşmak açısından annesinin orada bulunuşuna memnun oldu. Utanç verici bir an için dizlerinin üzerine kapandı: başını annesinin kucağına dayayabildi, ama kederini dışa vurmayı başardı.

—«Oh,» diye içini çekti. «Yapabileceğim hiç bir şey yok mu?» Sadece Helen için değil, kimsenin verebileceğini ummadığı sevgisini **herkes** için göstermeğe çalışıyordu.

— «Hiç bir şey, Dorothy.» dedi annesi. «Yapabileceğin hiç bir şey yok kendini kontrol etmekten başka.» Ojeli tırnaklarıyla meşgul görünüyordu.

— «Ne **dayanılmaz** bir insan! Ve her zamanki gibi haklısın! Hiç kimse için yapabileceğim hiç bir şey yok mu benim? Profesörün istediği gibi onunla gezintisinin sonuna kadar gitmeliydim.»

— «Kendini böyle tahrik etmeğe devam edersen durumu daha da kötüleştirmekten başka bir şey yapamazsın şekerim. Gidip yatsan iyi olur bana sorarsan.»

— «Hiç böyle bir niyetim yok. Kimbilir, belki Helen'in bana ihtiyacı olabilir.»

Jack Warming yanlarına gelmeseydi Dorothy'nin öfkesi tavanı delip geçecekti belki. O da konuklarını görecek halde değildi. Telefonla uğraşmağa başladı, Oxenbould santralıyla görüştü. Saat ikide Brumby havaalanından kalkacak bir helikopterle Oxenbould'dan kalkan akşam uçağına yetişip güneye gitmek üzere anlaştılar.

Geçici olarak rahatlayan ev sahibi konuklarının ne yapacağını düşünebilmişti. «Bizim burada olamayışımız tatilinizin geri kalan kısmında eğlenmenize engel sayılmaz. Sizleri birkaç gün idare edecek yiyeceğimiz var. Bir şeye ihtiyacınız olursa ormandaki adamlarıma söyleyin: Oxenbould'dan motorla her şeyi getirebilirler.» Onlara her iki buzdolabına nasıl gaz doldurulacağını gösterdi. «Evin arkasındaki kömürlükte şarap vardır. Elizabeth ve Dorothy, size güveniyorum. Hakkında ne düşünürseniz düşünün ama profesöre iyi davranın.» Bu sözlerine kendi bile güldü.

Kimsenin itiraz edemeyeceği bir durumdu. Helikopterin kalkacağına yakın Edvard Pehl gezintisinden döndü ve Warming'lerle sessiz sedasız bekleşen çocuklarını havaalanına götürmek üzere hazırlandı.

Elizabeth Hunter verandada eşarbını sallayarak onları geçirdi. Kendisine —ve Dorothy'ye— güvenebileceklerini söyledi. Ateş kırmızısı eşarbıyle geçirme sahnesini pek uğursuz değilse de iyice acıklı bir hale sokmuştu.

* * *

Yapılacak başka hiç bir şey olmadığı için prenses öğlen sıcağında dinlenmek üzere yattı. Verandanın öbür ucunda Elizabeth Hunter de kendi odasında dinleniyor olmalıydı. İnsan merak edecek olsa, acaba Edvard Pchl ne yapıyor diye düşünebilirdi.

Dorothy tuz kokan deniz suyuyla ıslanmış sert yastığına yanağını yasladı çok kişinin uykusuzluğunun kırışıklarını yıkadığı yılların dalgalarının aşındırdığı yastıkta tekrar kendini kaybetti ama onun durumunda sessiz ve görünmez bir şekilde yüz defada bir defa bile değil.

Yüzlerce kirpik Dorothy Hunter olmuştu. Oh Tanrım asla, her şeye razıydı fakat asla. Uyumuş olmalıydı çünkü rüya görmüştü ama hatırlayamıyordu. Uyandı. Yastık yüzünü çizmiş, çamaşır

tahtası gibi bırakmıştı. Kavanozun içindeki yağmur suyunda bir pamuk ıslatarak yüzüne masaj yapıp kimsenin görmediği bir elbisesini giydi ve yürüyüşe çıktı — bu defa kuzeye doğru. Önce kumsaldan yürüdü, sonra çalıların arasına, oradan karanlık yağmur ormanlarına vurdu. Ağaçlar onu ürkütene kadar yürüdü. Sonra ışık. Bir erkek gördü, tanımadığı ve ihtimal vermediği bir erkek. Ormancıların kamplarında bir çok erkek vardı oysa. Toprakta erkek kokusu olduğuna inandı sonunda.

Bu keşifte bulunduktan sonra aşağı doğru, kumsala, oradan eve koştu. Güneş batmak üzereydi: zalim bronz mavi bir sisin ardında kalan ağaçları kırmızı bir şal gibi çevrelemişti. Bütün öğleden sonra içinde sakladığı heyecan umutla kıpırdandı — Edvard'ın akşam serinliğinde ona anlatacağına söz verdiği konuşma aklına gelmişti. Kendi kendine güldü: ya bu deniz altındaki hayvan ve bitkiler hakkındaki konferans onu uyutursa?

Sonra akşam karanlığında gerçek bir erkek silüeti gördü. Başı önünde ona doğru geliyordu. Yapılı vücudundan ve ciddi tavrından bu gelen erkeğin sadece Profesör Pehl olabileceğini anladı.

— «Ah, buradasınız demek!» Sesini incelterek memnun görünmeğe çalıştığını fark etti. «Sizi götürmeğe gelmiştim,» diyerek durdu.

— «Çok düşüncelisiniz.» Norveçlinin gösterdiği yakınlık onu gerçekten duygulandırmıştı.

Yanyana yürürlerken, «Evet, anneniz gönderdi beni,» diye anlatmağa başladı. «Sizi deniz kıyısında tek başınıza dolaşırken görmüş, merak etmeğe başladı.»

— «Merak edecek bir şey yok,» diye Prenses de Lascabanes cevap verdi. «Bu güne kadar hiç bir yardım görmedim. Anne babalarımız ne denli yaşlı ve akıllı olurlarsa olsunlar içlerinde mantıklı olabilecekler çok az.»

Sonra birden bu sözlerinin mantıksızlığını düşünerek sustu, ama profesör onun konuşmalarını ukalâca bulduğuna dair hiç bir şey belli etmedi.

— «Biraz balık avladım,» diye sevinçle açıkladı. «Anneniz akşam için pişirecek.»

(Acaba annem balıkları nasıl yapacaktı?)

Norveç ormanlarında yalnız, fakat mutlu, uzun uzun yürüdüler. Profesör ona betula ağaçlarından, karabaş çiçeklerinden bahsediyordu. İkinci defa açan kiraz ağaçları tepelerinden salkımlar

halinde sarkıyordu. Dorothy serin akşam rüzgârıyle uçuşan pelerininin eteklerini tutmağa çalışıyordu.

Az önce geçtikleri kumlar birden bire arkalarından rüzgârla uçuşarak onlara yetişti ve çevrelerini sardı — bir kişneme sesini andırıyordu.

Profesör yüksek sesle, «Şu atlar!» dedi. «Brumby adasının brumbileri!» Sinirli kahkahalarının arasında bağırıyordu.

Yaklaşan atlar bir an için duralar gibi oldu; birkaç tanesi geriledi. Taş ve kemiklerin üzerinde nal sesleri duyuluyordu; akşam karanlığını yırtan parıltılarla dişleri görünüp kayboluyordu.

Edvard Pehl ile Dorothy de Lascabanes birbirlerine yaslanmış duruyorlardı. Dorothy onun geniş göğsünün kendi küçük göğüsleri üzerinde soluk alırken inip kalktığını hissediyordu. Birbirlerine sarılmış olmalarına rağmen sadece şaşkınlık ve korku içindeydiler.

Az sonra brumbiler dört nala sahile doğru koşmağa başladılar — kimisi rüzgârı yararcasına koşuyordu.

— «Korktun mu?» Profesör titrek bir sesle gülerek sordu.

— «Yok canım!» Eğer dürüst davransaydı şöyle cevap vermesi gerekirdi: senin halin beni mutlu etti; titreyişin bile. Ama yanımda kim olursa olsun —erkek olması kaydıyle— bu hali beni mutlu ederdi.

Yollarına devam ettiler. Profesör onun heyecanla yakaladığı elini uzun süre bırakmadı — fark edene kadar.

Yürüdüler. Profesör Pehl eliyle göstererek, «Evde ışık var,» dedi. «Korkusunun geçmiş olmasıyle rahatlamıştı hiç kuşkusuz. Mrs. Hunter lâmbayı yakmış.»

— «Evet galiba. Burada elektrik olmayışına çok şaştım. Paralarıyla rezil bir hayat yaşıyorlar.» Dorothy'nin korkusu geçtikten sonra gençlik günlerinin argo konuşmaları su yüzüne çıkmıştı. «Bazı zenginlerin en gerekli ihtiyaçları için cimrilik ettiklerini hiç düşündüğünüz oldu mu?»

Profesör dinlemiyordu onu. Başka bir ses çalınmıştı kulağına. «Müzisyen midir?» diye sordu. «Mrs. Hunter müzikle uğraşır mı?»

— «Hayır.»

— «Narming'lerin piyanosunun sesini duyduğuma yemin ederim.»

— «Oh, 'hayır' dedim ama annemin biz çocukken piyano çal-

dığını hatırlarım. Ama işin doğrusu, berbat çalar.»

— «Piyano sesi duyduğumdan eminim.»

Dorothy de dikkat edince bir piyano sesi geldi kulağına. Birisi özellikle ve kasten 'piyano çalıyordu.' Karanlığın içinden hüzünlü, monoton ve çılgınca bir ses geliyordu. Annesi yine aynı, eski noktürnü çalıyordu — kimindi bu? **(Miss Hands'den öğrendim. Her perşembe beni Gogong'a götürürlerdi. Gerekli diğer pek çok şeyin yanısıra piyano çalınayı da öğrenmem gerekiyordu.)** Tropikal bir gecenin zıt duygularının şiddetini arttırmak istercesine devam ediyordu tuşlara vurmağa. İnatçılığına doğrusu hayranlık duymak gerekirdi: bu, onun inanılmaz başarısını ve belki de artık sönmeğe yüz tutmuş göz alıcı güzelliğini ifade ediyordu.

Elizabeth Hunter oturma odası olarak kullanılan odayı açmıştı. Helen varken kızartma kokularıyle, samimi bir dostluk havası içinde mutfakta oturulurdu. Mrs. Hunter incelikle düşünülmüş birkaç noktaya önem vermişti. Eski piyanonun üzerine iki mum koymuş, bir müzik parçasıyle dekoru tamamlamıştı. Çekici bir hava yaratmasına rağmen 'banal'di — çekiciliği de olsa olsa uzun süredir üzerinde durmadığı bir yeteneğinin tekrar ortaya çıkışındaydı.

Halı döşeli bir salona yerleştirilmiş kuyruklu bir piyano onun yararına olabilirdi. Şimdi güzel boynunu göstermek için başını ne kadar kaldırırsa kaldırsın küçük bir orgun üzerine eğiliyormuş gibi görünüyordu. Arkası dönüktü. Beyaz giysisi karanlığın içinde hemen göze çarpıyordu. Özellikle giymiş olmalıydı bunu — o gece için. Korsesiyle incecik duran vücudu uzun ipek giysisinin volanlarıyle mimari bir yapıt görünümünü veriyordu.

Dorothy bu giysisini hatırlamıyordu onun. Ona tekrar bakmamağa karar verdi. Ne de berbat nöktürnü dinlemeğe niyetliydi.

En sert ses tonuyla, «Bir içki ister misiniz, profesör?» diye sordu. «Atların altında çiğnenip büyük bir ölüm tehlikesi atlattıktan sonra kuvvetli birer içkiyle kendimize gelmemiz gerek.»

— «Çiğnenerek ölmek mi? **Nasıl?»** diye sordu Elizabeth Hunter. Piyanoda çıkartmak istediği tiz sesle meşgul olduğu için onlara dönmeden sormuştu bunu.

Müzik Profesör Pehl'i heyecanlandırmışa benziyordu. «Böyle bir yeteneğiniz olması büyük bir şanslılık bizim için, Mrs. Hunter.»

Elizabeth Hunter başıyla ona teşekkür ederek piyanoyu bırakti. Onlara döndü, «Fakat nasıl çiğneniyordunuz?» Mum ışığında

belli belirsiz bir endişe okunuyordu yüzünden.

— «Kumsalda yabanî atların saldırısına uğruyorduk,» diye Profesör Pehl kısaca durumu anlatmaya çalıştı. «Mrs. Hunter madem piyano çalıyorsunuz, neden Field gibi bir besteciyle zamanınızı harcıyorsunuz?»

— «Kolay olduğu için Field'den çalıyorum.» Açık sözlülükle gülümsedi. «İnsan ellerini rahatça hareket ettirebiliyor.»

Dorothy içki hazırlamağa gitti. Döndüğünde annesi yeteneğinin önemsiz oluşundan bahsederken profesör konuyu Brahms'a getirmeğe çalışıyordu.

— «Hiç değilse ortak bir konumuz var,» dedi Mrs Hunter. «Bilim dallarında konuşarak bilgisizliğimi ortaya koymak istemem.»

Profesör öyle bir kahkaha attı ki mumların alevleri titremeğe başladı.

Mrs Hunter alçak gönüllülükle başarısının üzerinde durmadan konuyu değiştirdi. «Ben balıkları yaparken profesörle meşgul ol, Dorothy.» Yanından geçerken bir an için eteklerini düzelterek bu problemli çocuğun önünde durdu. «Brumbiler ha! İyi ki de Profesörü arkandan göndermişim.» Annesinin bu endişesi içten olabilir miydi?» Dorothy'nin bir tehlikeyle karşılaşacağını sezmişti sanki.» Kızının çıkık elmacık kemiğine şefkatle denilebilecek bir öpücük kondurdu.

Dorothy hiç bir şey söylemedi; Mrs Hunter da sustu ve mutfağa gitti. Kızı tiksintiyle onun ayaklarının çıplak olduğunu fark etti.

Dorothy'nin soğuk davranması Profesör Pehl'i de huzursuz etmişti. Elinde içkisi, odanın içinde dolaşırken (Dorothy çoğu Norveçlilerin iyileştirilmesi imkânsız alkolikler olduğunu okumuştu.) alnının terini silerek, «Acaba ısı düşmüş olabilir mi dersiniz?» dedi. «Bir rüzgâr uğultusu duyuyorum sanki.»

— «Ben fark etmedim.» Pek soğuk bir cevap vermeyi beceremedi ona.

Profesör üzerine bir ceket alacağını söyleyerek çıktı ve bavuldan ya da sırt torbasından çıkartıldığı gibi bumburuşuk pamuklu bir hırkıyla geri döndü. Fakat hırka Edvard Pehl için sadece bir ihtiyaçtı. Mavi oluşu gözlerinin akını ve mavi rengini iyice belirlemişti. (Dorothy Norveç'in dar ve derin körfezlerinden birinde sahil boyunca yürüyüşe çıkışını gözünün önüne getirdi; sırt çantasını yüklenmiş, iri başlı çivili ayakkabılarını giymiş, yünlü

kravatı ve lületaşından piposuyla onu görür gibiydi.)

Hırkasını omuzlarına oturturken, «Böyle daha iyi,» diye prensesin söylemediği bir kompliman bekledi: Dorothy hayalinde canlandırdıklarından utanç duyuyordu.

Mutfaktan aşçının sesi duyuldu. «Ed-vard? Sana 'Edvard' diye hitab edebilirim, değil mi? Balıklar ayıklanmamış. Sanırım bu erkek işidir.»

Ve Madame de Lascabanes oturma odasında yalnız kaldı. Sadece o, Edvard Pehl'in tuttuğu balıkların şerefine giyinmemişti. Bu akla gelmedik evde üçünün karşılaşması bir raslantı mıydı? Yoksa Elizabeth Hunter'ın doymak bilmez güzelliği ve kibiri mi?

Herneyse, Anne, 'Edvard' Pehl'in yakaladığı balıklardan bir sanat şaheseri meydana getirdi. Izgara yaptığı balıkları çöreotu ve yeşilliklerle donattığı bir tabağa yerleştirmişti.

İkinci kadeh viskiden sonra Prenses de Lascabanes neşelenmişti. «Her pişen balık için bir cansız şey feda edildiğini biliyor muydunuz? Yoksa başka biri mi söylemiş bu sözü?»

Ne Edvard, ne de Elizabeth onaylayacak ya da tersini iddia edecek kadar ilgilenmemişti onun sözleriyle.

Anne, diğerlerinin iştahını da kaçırmak istercesine balığını olduğu gibi bıraktı. Öte yandan Edvard oburca ve hiç sakınmadan atıştırıp duruyordu. Sonunda parmağıyla dişlerinin arasında kaçan kılçıkları temizledi. Ağzı yağdan pırıl pırıl olmuştu.

— «Balığın kafası en iyi yeridir!» diyerek en büyüğünü kaptı.

Elizabeth Hunter göz kapaklarını indirmiş olmasına rağmen karşısındaki erkeğin haklarını gösteren davranışlarını kabullenmeğe hazırlıklıydı.

Dorothy'nin balığını yemesi başka bir nedene dayanıyordu: dişlerinin arasındaki kum taneciklerini araştırmağa çalışıyordu. Öte yandan başka bir düşünce içini kemirip duruyordu: aşçı balıkları bir sanat şaheseri yaratmaktan çok ahlâk dışı bir amaçla yapmış olabilir miydi?

Çünkü neden ayakkabılarını çıkartmak gereğini duymuştu? Helen Warming bu sıcak iklimde yaşadığı için alışınıştı böyle dolaşmağa. Ama Elizabeth Hunter profesörü baştan çıkartmak için değilse de etkilemek için çıplak ayakla dolaşıyordu. Masada yan oturmuş, kömürlükten getirdiği şarabı yudumlarken çıplak ayaklarını, uzun ipek elbisenin eteğinden göstermeğe uğraşıyordu. Şaşılacak derecede güzel ayakları ince ve kemikliydi.

(Senin değeri verilmeyen gerçek kişiliğine ait olması gereken fiziksel özellikler neden başkalarına verilmişti?)

Mumun altında yeşil ve altın rengi ışık oyunları Elizabeth Hunter'ın kusursuz, bembeyaz boynunda lekeler oluşturuyordu. Bardağını elinde tutarak, «Biraz tatlı değil mi bu şarap?» dedi. «Bu hafif **Spritz** fena da değil.»

Biraz fazla kaçırmış olacaktı içkiyi; başını geriye doğru atarak, «Zavallı çocuk!» diye sızlandı.

— «Hangi çocuğu kastediyorsunuz, Mrs Hunter?» Profesör balığın kafasından arta kalan son lokmayı oyarak çıkartmağa çalışıyordu.

— «Warming'lerin oğlunu tabiî ki! Tanrı bilir çocuk felci mi nedir hastalığı?»

— «Oh - yok canım!» Dorothy dirseklerini masaya dayadı. Warming'lerin masum çocuğundan başka kendi çaresizliğine ve en kötüsü, annesinin şehvetli bir kadın oluşuna ağlıyordu.

Profesör Pehl içlerinde en sakin olanıydı. «Büyük bir şanssızlık doğrusu. Ama tıpta inanılmaz ilerlemeler kaydediliyor.» Bıçağında kalan yağları yalayarak bıçağı tabağına bıraktı.

Balıktan sonra ananas geldiğini gördü. Mrs Hunter büyük ustalıkla süslediği meyva tabağının üstünü açar açmaz ortalığa sinen balık kokusu nefis bir şeker kokusuyla karıştı.

Nedense Mrs Hunter ile kızı ananaslara el sürmeyip Profesör Pehl'i seyrettiler.

Dorothy o gece koyu siyah denizin üzerine, ayın yeşil pırıltılar saçtığını gördü. Bu geçici görüntüye dalarak duygulu bir insanın uğradığı kaçınılmaz haksızlıkları düşündü.

Sonra birden, «Bulaşıkları ben yıkayayım,» diye yerinden kalktı. Kurtuluşu kaçmakta bulmuştu.

Elizabeth Hunter bu teklifi kabul etmesine rağmen karşı çıkacak bir şeyler mırıldandı. Profesör de bir erkek olarak bu konuya hiç karışmadı. Ve ağzını eliyle örterek dişlerini temizledikten sonra Prenses de Lascabanes'in düşüncelerini pek de görmemezlikten gelmemesine rağmen Mrs Hunter'ın peşinden gitti.

Annesinin verandadan gelen sesi Warming'leri uğurlarken salladığı kırmızı eşarp gibi dalgalanıyordu evin içinde. «Böyle manzaralarda ay her zaman için tamamlayıcı bir unsur olarak gereklidir.»

Prenses bulaşığı bitirdikten sonra (bu umduğu gibi sıkıntısını

dağıtmağa yaramamıştı) tekrar piyanonun sesini duydu — bir erkeğin ağırlığıyle değilse de yetkisiyle.

Dorothy'nin fazla müzik bilgisi yoktu ama Brahms'ın Alman **Brio**'sunu tanıdı. Bulaşıkları yerleştirirken ağzına konan bir köpüğü sildi. Bir Fransız olarak Almanları hor görmesi gerekirdi. Avusturalya'lı bir kadının kızı olarak da ay ışığı altında rahat bir koltuğa (Elizabeth Hunter başka nereye otururdu?) yerleşmiş, müziğe göre çıplak ayağını sallayıp duran annesini hor görmesi gerekirdi.

İşini bitirip, daha doğrusu bulaşıkları kurumaya terk edip mutfaktan çıktı. Elizabeth Hunter'ın isteği üzerine oda kapısı kapanmıştı. Kızı, hiç değilse daha az aşağlanmış olmak için Warming'lerin şaraplarını sakladıkları kömürlüğün önüne gidip oturdu.

Eğer üstüne sinen balık kokusundan seni tanımazsa, sen onu kendine özgü kokusundan ve ayak seslerinden tanırsın. **İşte buradayım — Edvard — senin Skiapod'un.** Hiç kuşkusuz tereddüt edecekti Profesör. Üstelik hâlâ Brahms'ın etkisinden kurtulamamış olacaktı. Annene hürmeten gülüşmeler (ondan tamamen vazgeçmene imkân yoktu.) **Sizin tecrübe sahibi oluşunuz nedeniyle balık gölgelerinin göründüklerinden daha gerçek olduklarını bilmeniz gerek.**

Profesör biliyordu. Kadının bir gölgeden farksız vücudu erkeğin daha gerçek olan ağırlığı altında yamyassı olmuştu.

Dorothy de Lascabanes öylesine şaşkına dönmüştü ki dirseklerini tutarak kalktığında bacaklarının arasındaki otlar intikam alırcasına elbisesinin altından aç gözlülükle ona sürtünüyorlardı. Brahms bir yerde takılıp kalmış olmalıydı; sesler kesilmişti. Sadece Dorothy'nin oturduğu tümseğin biraz ötesinde bulunan mutfaktan bir takım sesler geliyordu.

Başka bir durumda Dorothy kimsenin konuşmalarını gizlice dinlemeğe kalkışacağını asla düşünemezdi. Artık karşı koyamayacak kadar kafasını takmıştı. Evin oturtulduğu sırıkların arasında bir fıçı görülüyordu.

Prenses de Lascabanes ya fıçının üzerinden yuvarlanıp düşersem diye düşündü? Ve paslı bir çivi ayağıma batarsa? **Quelle horreur!** Tatanoz olurdu. Fakat pencerenin pervazına tutunarak ayak uçlarına basıp içerisini görebiliyordu.

Edvard Pehl gömleğini çıkartmış, mutfak sandalyelerinden birine bacaklarını iki yana açarak ters dönüp oturmuş, başını koluna yaslamış, gözlerini mutlu bir ifadeyle yummuştu.

Prenses neredeyse kederinden ağlayacaktı: profesörün yanında Elizabeth Hunter, elinde bir şişe, onun sırtına yağ sürüyordu.

— «İyi geliyor mu, Edvard?»

Profesör sadece «evet» diye cevap verdi. Dorothy'ye belli belirsiz bir şekilde ulaştı sesi. Ateş gibi yanan yüzünde küçük bir erkek çocuğun inci gibi dişleri bir an için parıldayıp söndü.

Dorothy çok öfkelenmişti ama suçlanacak biri varsa annesiydi tabiî ki.

Elizabeth Hunter'ın kendi iyileştirme gücüne inancı büyük olmalıydı: yüzü ışıl ışıldı. «Zavallıcık!» diye profesörün kabuk kabuk soyulan sırtını okşayarak mırıldandı. «Daha önceden birinin müdahele etmesi gerekirdi — bu korkunç hale gelmeden önce.»

Edvard Pehl cevap vermedi, sadece sandalyesine yerleşti.

Ve Elizabeth Hunter, eline bir avuç dolusu pembe sıvıdan dökerek sırtına yaydı, acıyan kürek kemiklerinin arasını hafif hafif ovaladı. «Alevini almak için bu merhemden iyisi yoktur.» Şimdi su toplayan derilerin patlaması için yüzünü kaldırarak gözlerini yuman Elizabeth Hunter olmuştu.

Prenses de Lascabanes öylesine kendinden geçmişti ki, altındaki fıçının sallandığını hissettiği halde umursamadı.

— «Canını acıtırsam söyle, olmaz mı Edvard?» Anne'nin buyruğuna küçük oğlu başı hülyalara daldığı kolunun üstüne yaslı durarak sadece içini çekip gülümseyerek karşılık verdi.

Ardından avuç avuç sürülen merhemin yapışkan sesi duyuldu.

Anne beyaz giysileri içinde pek de inandırıcı olmayan soğukkanlılığıyle profesörün vücuduna paralel bir uzaklıkta, onun sırtını okşuyordu. Yüzündeki ifadeden bir yanda deniz ve ayın, öte yanda kıpırdaşan çalıların, sürtüşen kanatların, ötüşen kurbağaların (ve ne yazık ki, gıcırdayan fıçının) ağır bastığı geceyi ele geçirmeğe uğraştığı anlaşılıyordu. Dorothy annesinin sihirli sopasıyle sahneyi değiştirmek üzere olduğunu fark ediyor, ardından gelecekler onu ürkütüyordu.

İşte boğuk, kadife sesiyle yüzünün ifadesini değiştirerek, «Biliyor musun, Edvard?» dedi. «Sık sık gördüğüm bir rüya var.» Eliyle sözlerini güçlendiriyordu bir yandan da. «Ufak tefek, de-

taylar üzerinde bazı değişikliklere rağmen her seferinde kendi kendime tatmin olduğumu görüyorum bu rüyalarımda.»

Profesör uykusunda kımıldanana kadar sustu ve bekledi.

— «Bilgiçlik taslayan akıllı kişiler beni türlü iğrenç arzular duymakla suçlayabilirler. Fakat — gerçeği söylemekten kendimi alamıyorum — gerçek her zaman çok güzeldi.» Eliyle de arzularını belirtmeğe devam etti.

Hastası derin bir uykuya dalmışsa, rüyasını anlatması boşunaydı. Ama Elizabeth Hunter için rüyasının tekrarlanması önemsizdi artık.

Öylesine ışıl ışıldı ki, fıçının üzerinde tünemiş olan Dorothy bile büyülenmişti.

— «Bu rüyalarımda özellikle hatırladığım, etrafımı deniz gibi saran bir ışık — zaman zaman sanki kendi vücudumdan çıkıyormuş gibi: ilgi çekici olabileceğini tahmin ettiğim bir ışık demetiyle oynuyordum.»

Profesör Pehl gözlerini açmadan ve hiç kıpırdamadan ciddiyetle karşılık verdi. «Pek çok derin su hayvanlarının ihtiyaçları olan aydınlığı sağlayabilmeleri için, bilirsiniz, ışıklı organları vardır. Bazı balıklar bu ışıklı organlarını av yakalamak için kullanırlar.» Hâlâ kapalı duran gözlerinin altındaki çizgiler konunun ciddiyetiyle daha da derinleşmişti. «Rüyalarınızda kendinizi bir balık olarak mı görüyordunuz, Mrs. Hunter?»

Anne bu şakaya fazla gülmemişti; Dorothy de onu suçlayamazdı. Profesörle alay etmek için annesiyle birlikte bir kahkaha atmayı bekleyecek değildi ya. (Prenses sessizce kendi düşüncesine güldü.)

Elizabeth Hunter, «Nasıl söyleyeyim?» diye devam etti. «İnsan rüyasında değişik biçimlere girebiliyor. Bir tek biçime girseydim, herhangi bir Skiapod'dan farklı olmazdım.»

Dorothy keşfedemediği, hattâ tam anlamıyla hatırlayamadığı Sen kıyılarındaki çocukluk rüyalarına ve kâbuslarına annesinin sahip çıkışıyle soluğunun kesildiğini hissetti. Annesi bir insan ruhunu ikiye bölüp esas sahibine sadece paylaşmak hakkını bırakıyordu.

Profesör Pehl de şaşırmıştı: gözleri yuvalarından fırlarcasına açıldı. «Ne dediniz Mrs Hunter?»

— «Oh, kadın yüzü olan bir gölgeli balık — yüzü gölgeli değil ama. Hiç değilse önemli bir kısmı çok belirli. Yıllar önce bir

resimde görmüştüm, aklımdan çıkmadı hiç. Yüzünde sahtekâr bir ifade olduğu pek söylenemez; öyle de olsa affetmek gerekir onu, çünkü hiç bir zaman bulamayacağı bir şeyi aramaktadır.»

Prenses de Lascabanes kendi kesik soluklarını duyuyordu. Şimşek gibi çeşitli ihtimaller çakıyordu beyninde. Köhne evin sallanan tahtalarıyla kürek kemiklerinin titrediğini hissediyordu. Profesör tekrar gözlerini yumdu, çünkü Mrs Hunter konuyu onun ilgilenmediği bir noktaya getirmişti.

— «Gerçek balıklar da vardı tabiî. Çoğu kez çevremi sardıkları olurdu. Kocaman yaratıklardı. Gördüğüm bütün bu balıklar benden çok büyüktü. Korkmam gerekirdi ama hiç korktuğumu hatırlamıyorum.»

Profesör çok sakindi. «Derin su balıklarının bir özelliği de ağızlarının çok büyük oluşudur. Kendilerinden büyük avları yakalamalarını sağlar bu. Çok pratiktir: az ve aralıklı öğünlerle yemek yerler.» Bunu bir şaka niyetiyle söylediği için güldü.

Dorothy hâlâ gözleri kapalı duran bu adamın kendi sözlerindeki gizli anlamın farkında olup olmadığından kuşkuya düşmesine rağmen çok sevindi: tekrar dengesini sağlamayı başarmıştı.

Annesi hastanın sırtında elini ağır ağır üç dört defa gezdirdi. Gülümsüyordu. Ne yaptığını bilmeseydin onun sırtını kuruladığını zannedebilirdin uzaktan.

Profesör birden bire gözlerini açtı. Öfkeli bir mavi renge bürünmüştü bakışları. «Rüyalarınızı gördüğünüz seviyede hiç omurgasız hayvanlara rastladığınız oldu mu?»

— «Hayır. Kesinlikle eminim bundan. Omurgasızlar hiç bir zaman dikkatimi çekmemiştir.»

Profesör Pehl bir an için inanmaz gözlerle ona baktı. «Hayatımda en çok ilgimi çeken hayvanlar olmuştur onlar,» diye itiraf etti. «Sizin gibi kültürlü bir kadının bilimsel konulara hiç egilmemiş olması şaşılacak şey. Size kendi ilgilendiğim bu konudan bahsetmeme izin verirseniz çok mutlu olurum. Beni tanımanız için tek çıkar yoldur bu.»

Elizabeth Hunter, Edvard Pehl ile elele omurgasızların aleminde bir gezintiye çıkma fikrinden irkilmiş olacak, konuyu hemen değiştirdi. «Zavallı Dorothy,» diye bilinçsizce söze girdi. «Acaba nerede? Öyle iyidir ki, gücenmesini istemem. Güç bir devre geçiriyor, biliyorsunuz.»

— «Farkındayım.»

Paylaştıkları bu ortak bilgiye ikisi de hafifçe güldü.

Dorothy derileri soyulan bu Norveçli'nin uyandırdığı fiziksel tiksinti ve bir annenin sadakatsizliğinin uyandırdığı tiksintiyle irkildiğini hissetti. Profesör Pehl gömleğinin düğmelerini iliklemeğe başlamıştı ama böylesine **au fond** bir erkeğin bu denli budala olabileceğine inanamıyordu insan. Ne kadar 'saygıdeğer' bir kişi olursa olsun Elizabeth Hunter'ın elinden kurtulamayacaktı. Eğer onun sırtına merhem sürmesine, sel gibi rüyalarını anlatmasına dayandıysa, Elizabeth Hunter'ın hâlâ şaşılacak derecede duyarlı vücuduyla gözlerini kör etmeğe çalışmasındandı.

Prenses de Lascabanes fıçının üzerinden çevik bir hareketle atlayamadı; fıçının sesini kimin duyacağına aldırdığı yoktu: kendi gözünde yeteri kadar düşmüştü — başkalarının ne düşüneceği önemli değildi. Şehvet ve tiksintinin aynı şeyler olduğunu düşündü — bedenen ve zihnen aynı ızdırabı veriyordu ikisi de. Aşk: aşkı öğrenmeliydi. Bir kaç yaprak koparıp alnına yapıştırdı; bütün başını yapraklarla böyle parselleyebilse ve anılarıyla birlikte teker teker denize atabilseydi — kocasının 'sevgilisinin' annesinin KENDİSİNİN bütün anılarıyle birlikte.

Yabanî atların saldırısını hatırlayana kadar karanlıkta umutsuzca dolaştı durdu. Dönmek daha akıllıca olacaktı: incinmekten nefret ederim.

Gece atlar bir defa daha geçmiş olabilirlerdi: ayakları tekrar kumlara gömülürken, kolları ortak korkularıyle birbirine sarılmış yardım tekliflerinde bulunuyordu.

Uyku denemeyecek bir kendinden geçişti bu. Uyanamıyordu. Birisi — annesi miydi? Evet, merak edip gelmişti.

— «Dorothy? Merak ettim. Burada olduğunu görüp tatmin olmak istedim.»

— **«Tatmin olmak mı?»** Gülünçtü bu.

— «Neden? Annen değil miyim?»

Dorothy daha beter gülmeğe başladı.

Sonunda Elizabeth Hunter onu uyarmak zorunda kaldı. «Şşşt! Uyandıracaksın onu. Yandaki odada olduğunu bilmiyor musun?»

— «Biliyorum. **Resmen** orada, öyle değil mi?» Oysa bilmiyordu. Sadece saçmaladığını biliyordu.

— «Zavallı yavrum, sana yardım edebilseydim keşke. Bana güvenmeni çok isterdim.»

Oh, evet! Ama kendine güvenin olmayınca başkalarına nasıl güvenirdin —özellikle annene— Anne.

Elizabeth Hunter bir an için 'güven' denilen duygunun yerini almak ister gibi hareket etti: kızını okşamağa başladı; ona sarılmağa korkuyordu; Dorothy zaten karşı koymağa hazırdı: bu konuda usta olan biri tarafından baştan çıkarılmak istemiyordu.

— «Teşekkür ederim anne. İyiyim, bir şeyim yok — sadece biraz yorgunum. Teşekkür ederim. Sabaha görüşürüz.» O yatarsa sen de yatabilecektin.

— «Hiç değilse seni öpmeme izin verirsin umarım.»

Buna izin verdin. Hâlâ o merhemden kokuyordu.

Annesi gittikten sonra Dorothy de Lascabanes yattığı yerde o ana kadar kafasında sadece küçük küçük şimşeklerle çakan bir program yaptı. O sırada duvardan bir horultu duyuldu. Bir Norveçli'nin horultusu delik açabilirdi duvarda. Çok sevdiği ve nefret ettiği Hubert onun başında bir delik açmayı asla başaramamıştı.

Prenses o geceyi nasılsa geçirdi ve sabah Profesör Pehl'den önce davranıp mutfağa indi. Amacı ondan önce davranmak değil bu budala, bencil adama bir şeyler göstermekti. Ama profesör ona içki mahmurluğuyla bakıyordu. Evet bakıyordu çünkü prensesin daha iyi bir elbise giydiğini fark etmişti. Ancak gideceği için daha iyi bir elbise giymiş olabilirdi — başka ne sebep olabilirdi?

— «Profesör Pehl, sizden bir ricam var.»

Böylesine sert bir ricada bulunmak daha soğukkanlı bir erkeği bile irkiltebilirdi.

— «Az önce telefonla görüştüm, saat onda helikopter beni almağa gelecek. Kahvenizi içer içmez beni havaalanına kadar götürmenizi rica edeceğim.» Ona kahve koydu; **pas d'omelette aujourd'hui.**

Profesör bir şok geçiriyor gibi, «Yani bizi bırakıyorsunuz, öyle mi?» diye sordu.

Dorothy cevap vermeden lavabonun içindeki kap kacakları toplamağa başladı. Sonra bir beç tavuğu gözüne çarpınca işi bıraktı.

Profesör kahveden ağzını yakarak, «İstediğiniz gibi hemen çıkarsak helikopter gelene kadar üç saat beklememiz gerekecek,» dedi.

— «Beklerken yanımda kalmanızı istemiyorum sizden. Birbirimizi kırabiliriz.»

Profesör öyle şaşırmıştı ki, onu memnun etmek için tekrar kahveden dilini yaktı. «Size ne yaptık anlamıyorum.» Bunun deliklerinden kahve köpükleri fışkırıyordu.

— «Hiç.»

Ağaçlıklı yoldan ilerlerken Profesör, «Mrs. Hunter'e haber verdiniz mi?» diye sorma cesaretini gösterdi.

— «Hayır. Sizin de söylemenizi istemiyorum, profesör.»

— «Ama annenizdir.»

— «Ne olmuş yani?» diye bağırdı. «Onun kuklası değilim her halde! Yoksa kuklası mıyım?»

Ormancıların kamp yerinden geçiyorlardı. Nissen kulübelerinden çıkan bir kaç kişi suyun başında tabak ve bardaklarını yıkıyorlardı. Yüzlerine örttükleri deri maskelerin altından Afrikalı zenciler gibi bakıyorlardı onlara.

Acaba el sallamalarını mı bekliyorlardı? Prenses de Lascabanes daha aşağıdakilerin de görebileceği içten bir şekilde selâmladı onları. Ama ormancılar ona karşılık vermediler.

Araba havaalanına geldiğinde prenses indi. Bavulu yerde, hasır şapkası elinde, profesöre teşekkür etti. «Annem sizi eğlendirecektir, eminim,» diye ekledi.

Sonra Madame de Lascabanes tarlanın bir köşesinde, bir ağaç kütüğüne oturarak birkaç saat geçirdi. Sıcak bastırmağa başlamıştı. Karıncalar ipek çoraplarına tırmanıyorlardı. Yutkundukça susuzluğu artıyordu. Karanlık odasında annesinin başına dikilip insanların şefkat dediği kuşkulu davranışlarda bulunduğunu görür gibi oldu. Ormancıların kamp yerinde selâmına karşılık vermeden gözlerini dikip bakan adamları hatırladı.

Neyse ki helikopter geldi; ama içinde pilot vardı. Az sonra onu hızla Avrupa'ya götürecek olan kocaman uçağa binmiş olacaktı. Kimsenin onu tanımadığı uçakta kendini çok daha rahat hissedecekti.

* * *

— «Neydi o adamın adı, şekerim?»

— «Hangi adamın Anne?»

— «Hani — şu Norveçli'nin canım. Birileri bizi adaya davet ettiği zaman karşılaşmıştık ya.»

Dorothy annesinin Moreton Drive'daki evinin penceresinde hiç bir zaman randevularına sadık kalmayan erkek kardeşini bek-

liyordu. Madame de Lascabanes o sabah tuvalet aynasının karşısındaki gaddarlığı duyabildiğinden artık emin değildi. Annesinin mutlu günlerinden kalma boy boy aynalarda bir tereddütü ortaya koyacak en ufak bir belirti yoktu. (Ama kendini aynaların gösterdiğinden daha iyi tanıman gerekirdi. Annen ne kadar tanıyabilirdi? Yaşlı kadının Brumby adaları hakkında hatırladıkları eline bir ecphane dolusu silâh vermişti; bu silâhların en korkuncunu seçip kullanma cesaretini gösterebilseydin.)

— «Pehl — Edvard Pehl'di adı.»

Mrs. Hunter üstündeki pikeyi tekmeledi. «Bu kadar zaman sonra hatırlamana şaştım. Ama sen gençsin, Dorothy — hiç değilse benden gençsin. Belki de **ekolojist**'ten hoşlanmıştın o zamanlar.»

Dorothy yutkundu: Basil gelene kadar kendine hakim olmağa çalış. «Ben onunla senin ilgilendiğini sanıyordum, Anne.»

— «Budalanın tekiydi ama onunla yapmam gereken bir görevim vardı.»

Dorothy annesine şöyle cevap vermeyi isterdi: Yetmiş yaşında bir kadın, bir erkeği sadece budalanın teki olduğu için reddetme gücünü gösteremez; ama Brumby'deki olayları hatırlamasına rağmen yine de ona kötü davranmadı: annesi de karşı bir saldırıya geçebilirdi, ama yapmadı: Hangi yaşta olursa olsun — kırk yaşlarının korkulu dönemlerinde bile — bir kadın için erkeğin budalalığı görmemezlikten gelinebilecek bir kusurdur.

Artık kapanmıştı bu konu: ikiniz de bir erkek tarafından kandırılacak değildiniz. Yoksa Elizabeth Hunter'ın annesini kandırabilirler miydi?

— «Ben adayı sevmiştim, Dorothy. Sen gittikten sonra daha da iyi tanıdım orayı. Terkedildikten sonra — ve paramparça olduktan sonra. Ama önemli değildi: hayatımın elimden alınacağına kendimi hazırlamıştım. Onun yerine kuşlar yemlerini elimden yemeyi kabul ettiler. Hepimiz bir araya toplandığımız zaman hiç bir nefret belirtisi yoktu. Beni kurtaran ne oldu biliyor musun? Bir gün bir ağacın dalına asılı kalmış bir kuş gördüm. Kırılmış bir dalın sivri ucuna takılıp kalmış olmalıydı zavallı. Hiç bir canlının acı çekmekten kurtulamayacağını öğretti bu bana. Hemen sığınacak bir yer aradım. Bana fırtınanın henüz geçmemiş olduğunu hatırlatan bu zavallı kuş oldu. Sonra öğrendim — o adam söyledi sersem bir deniz kırlangıcıymış.»

Ve gerçek, yaşlılığında geriye dönüp hatırladığı bir adanın görünümüyle ortaya çıkmıştı. «Kim söyledi bunu Anne? Orada terk edilmiştin hani?»

— «Kamyon sürücüsü söylemiş olmalı.»

Madame de Lascabanes annesinin bu kaçamak cevabına çok öfkelenmişti. İnsanları cinayete iten sebepleri şimdi daha iyi anlıyordu. Oysa o ana kadar tükenmiş bir vücudun yorgun ruhunu hafifçe burkmak düşüncesi bile ahlâk açısından kuşkuya düşürmeğe yetiyordu onu.

O sırada kapının dışında duyulan sesler tanrı tarafından bir kurtarıcı gibi yetişmişti neyse ki.

Hemşire, hastanın odasında prensesin beklediğini unutmuş görünmeğe kararlı olmalıydı. Ve daha önemli saydığı geciken ziyaretçi Sir Basil Hunter'ı kabul ettikten sonra kapıyı kapadı. Fakat Sir Basil canını sıkan hemşireden kurtularak kız kardeşinin ellerine sarıldı. Bu davranışı ve nemli gözlerle soran bakışları Dorothy'yi önce şaşırttı, ama bir bakıma da büyüledi. Hiç bir şey olmasa Basil'in kendini idare etmesini bilen erkekçe bir hali vardı: henüz traş olmuş ve nefis bir koku sürmüştü. Saçları çok iyi bir biçimde kesilmiş, uçları özellikle biraz uzun bırakılmıştı. Hiç bir şekilde özentiye kaçmadan giyinmişti — günün erkeği modasına uygun, gerekli dikkat gösterilmiş ve kendi haline bırakılmış, rahat bir kıyafeti vardı.

Son karşılaşmalarında Dorothy, Basil'in ona Hubert'i hatırlatmasından rahatsız olmuştu. Şimdi onu görünce Hubert'i aklına bile getirmemişti. Kocasının zorlamalarıyle aralarında aşırı bir yakınlık kurulmuş olmasına rağmen Dorothy gerçek Hubert'e hiç bir zaman yaklaşamamıştı. Her karşılaşmaları ilk gibiydi. Ve her seferinde Dorothy'nin karşı taraftan beklediği sevgiyi göreceği umudu, soluğunu kesen hayranlığı içinde kayboluyordu. Ahlâk anlayışı da peşin bir yargıyla onu kocasından uzaklaştırıyordu. Bunların hiç biri kendinden emin ifadesinin yanısıra nemli gözleriyle ona bakan erkek kardeşiyle aralarına giremezdi. Onun bakışları Dorothy'nin kullanmaktan kaçınmayacağı birer gözlem deliğiydi. Ve kullanmıştı da. Öyle ki, Basil'i aynaların tanıdığından daha iyi tanımıştı. Kendisini başkalarının gördüklerinin tamamen zıt şekliyle tanıdığı gibi tanıyordu Basil'i. Hattâ bu denli birbirine benzeyen iki insanı dünyaya getirmiş olan an-

nesine bile kanı ısınır gibi oluyordu: karşılıklı kıymetlerini bilen iki kardeş.

(Oh hayır, annelerine her an karşı koyabilmeliydiler. Adayı unutma: güneş merhemini, ekolojisti yutacak kadar büyük bir ağzı olan skiapod'u.)

Basil belki geç kaldığı için kendini suçlu hissettiğinden, belki de acelesinden annesini selâmlamadı. Dorothy bunu Basil'in bir an önce işe koyulmak isteğinde olduğu şeklinde yorumladı.

Ve Basil, «Hiç bir işleme başladınız mı Dorothy?» diye sordu. Oysa Elizabeth Hunter belki görmüyordu ama kimse sağır olduğundan emin değildi.

— «Hayır. Neden başlayayım? Seni beklemeyecek miydim?» İçinde ikinizin duyduğu ürpertiyi hissetmeseydi ona karşı tekrar eski kızgınlığı geri dönebilirdi.

Bu içinden çıkılmaz durumdan onları anneleri kurtardı. «Basil, seni hiç sahnede görmedim. Dorothy'nin düğününden sonra birkaç hafta için Londra'ya gitmiştik. O zaman seni seyretme imkânım vardı ama bir türlü tiyatroya gidemedim. O zaman sen bir oyunda oynuyordun. Her zaman bir oyunda rol alacak kadar akıllı ve işini bilen bir oyuncuydun ama ben seni seyretme yürekliliğini gösteremedim.»

— «İlk defa korktuğunuz bir şey olmalıydı bu.» Sir Basil işlemeli kınını eline geçirmiş, kolları kürklü giysilerini giymişti. «Her halde çok meşguldünüz anneciğim. Terzinize randevularınızdan, şapka provaları yapmaktan tiyatroya gelecek vakit ayıramamış olmalıydınız.» Dişlerinin uçlarında parıldayan gülümseyişiyle yatağın yanına geldi.

Dorothy dişlerinin sivri olduğunu fark ederek iyice inandı ona — takma değilse tabiî: Basil henüz sevgisini kazanmadan, avukatın yazıhanesindeki karşılaşmalarında bazı dişlerinin takma olduğunu düşünmüştü.

Elizabeth Hunter'ın çıplak damakları oğluna doğru gülümsüyordu. «Evet, şapkalar, elbiseler. Bana gülüyorsun ama benim de kendi sanatımı düşünmem gerekmez miydi? Her ne kadar seninkinden daha önemsizse de.» Elizabeth Hunter'ın kımıldanmasıyle bayat bir parfüm kokusu duyuldu. «Tiyatroya gelmeyişimin nedeni seni hayalimde canlandırdığım gibi kusursuz bir oyuncu olarak göremiyeceğim korkusuydu — çocuklarımda aradığım ve umutsuzca bulmağa çalıştığım onların kusursuz olmalarıydı.» Anı-

larına dönmek onu duygulandırmış gibi burnunu çekti.

Dorothy'nin annesine bakmağa tahammülü kalmamıştı, ama Basil'in etkilendiğini gördü, bu da iyiydi.

Mrs. Hunter ikinci oyununa geçti. «Baban gitti seni görmeğe.» İkisinin de beklemediği bir kart oynamıştı bu defa. Tanımadıkları ve tanımağa gerek duymadıkları bir adamdan esirgedikleri sevgi, Mrs Hunter'ın elini kuvvetlendirmişti.

Basil hâlâ içinin ne denli sızladığını söyleyemeyecek durumdaydı. «Eğer babam beni seyrettiyse sana detaylı olarak anlatmıştır oyunumu,» dedi. «Oyundan sonra beni görmeğe gelmeyişi çok tuhaf — her halde söyleyecek iyi hiç bir şeyi yoktu bana.» Aydınlığa kavuşmamış bu yargılama aktörün aklına takılmıştı.

— «Çok utangaç bir insan olduğu için oyundan sonra yanına gelmemiştir. Bana oyundan hiç söz etmedi. Ansızın gelmek istemiştim, çünkü ne de olsa merak ediyordum. Babanın ağzından bir tek kelime çıkmadı. Alfred çok ince bir insandı.»

Basil annesinin bu oyunu tesadüfen değil de bir kurnazlık düşünerek oynadığını sezdi.

— «Kocam da babam da çok ince, duygulu kimselerdi. Her ikisi de uğradıkları hayal kırıklıkları yüzünden öldü.» Elizabeth Hunter'ın gözleri donuklaşmıştı. «Acaba onların çektiklerine engel olabilir miydim dersiniz?»

Dorothy araya girmeseydi belki de Elizabeth Hunter kazanırdı bu oyunu sonunda.

— «Kim bilebilir? Babamı hiç hatırlamıyorum desem yanlış olmaz. Büyükbabamın ise sadece adı geçmiştir — kendisini görmedik bile. Başarısızlığa uğramış ve intihar etmiş bir efsane kahramanı olarak tanıtıldı bizlere. Oh, bir de kol düğmeleri var sahi! Nasıl da aklıma geldi? Hatırlıyor musun anne, hani senin yatağının altında bulmuştum? Akik taşından çirkin bir şeydi — altın kakmalı.»

Dorothy, Basil'e baktı. Dorothy'nin sözünü ettiği olayı hatırlamasa bile suç ortağı olarak bu olayın önemini anlaması gerekirdi. Ve Dorothy'nin de dikkat etmesi gerekirdi — ya da artık o kadar dikkat etmesi gerekmezdi.

— «Yoo, hatırlamadım, şekerim,» diye annesi yattığı yerden itiraz etti.

— «Babamın kol düğmeleri duruyor mu? Mücevher kutunda olması gerekir.»

O sabah zırhsız kalan pençe Basil'in elinde merhamet aradı: Basil iyi kalpli olanıydı. «Bilmiyorum Dorothy? Saklanacak o kadar çok şey vardı ki.» Basil kendisine uzanan pençeyi avuçları arasına aldı. «Kol düğmesini parka atmıştım. Ne kadar çirkin bir şey olduğunu sen de gördün ya.»

Dorothy başını çevirdi ve Basil artık kılıcı kınından çekmesi gerektiğini anladı: Büyük Aktör Sir Basil Hunter'a düşüyordu bu.

Yatağın yanında oturmuş, annesinin pençesini tecrübeli elleriyle tutup göğsüne yaslamıştı. (Aslında küçücük sandalyede öne eğilmiş vaziyette oturuyor, barsakları göğsüne basınç yapıyor, pantalonun ağı hayalarını sıkıyordu. Berbat bir pozda, son derece rahatsızdı.) Yılların kraliçesini gönül alıcı sözlerle kandırmağa hazırlandı. «Bu acaip, hastalıklı düşüncelerinizden hiç bir şey anlamıyorum. Anneciğim, sevgilim, bu koskoca evde böylesine uyumsuz bir kalabalık içinde yaşaman böyle hastalıklı düşüncelere saplanmana sebep oluyor, öyle değil mi?»

Elizabeth Hunter dişçi koltuğuna oturmuş küçük bir çocuk gibi onun ellerine sarıldı.

— «Bana kalırsa senin en çok özleyebileceğin kişiler kendi yaşıtların olmalı. O insanlarla Sydney'in kalabalığından ve gürültüsünden uzak sakin bir yerde — bir yurt ya da ev — evet evde avunur ve hoşça vakit geçirirsin hiç kuşkusuz.»

Kızkardeşine baktı. Dorothy onun saç diplerinden süzülen ter damlalarını görmüştü.

Onun da Basil'e yardım etmesi gerekti. «Evet anne, Basil'in dediği gibi sakin ve harikulâde manzaralı bir yerde yaşıtların, dostlarınla bir arada olabilirsin. Bana sözünü ettikleri bir yer vardı — Thorogood'da galiba. Gözleri zayıf olanlar için kokulu bahçeleri varmış. Cherry Cheeseman söylemişti. Bullivant'ları hatırlarsın anneciğim, değil mi? Cherry'nin annesi...» Prenses de Lascabanes soluk alıp verişinin normalin dışına çıktığını fark etti.

— «Biliyorum, Dorothy. Violet Bullivant Thorogood Village'da öldü.»

— «Evet, çok üzücü,» diye Dorothy kabul etti. «Ama er geç herkes ölecek, biraz da gerçekçi olmak gerek.»

Sir Basil onun çilli pençesini dudaklarına götürerek, «Sevgilim, sen zamanı gelmedikçe ölmeyeceksin,» dedi.

Elizabeth Hunter onun elini sıktı. «Benim zamanım gelmedikçe,» diye onayladı.

Çocukların nabzı onunkine göre atıyordu. Sanki aynı basıncı kendi vücutlarında hissediyorlardı.

— «Hepiniz kaçıp gittikten sonra adada bir şey keşfettim,» diye yaşlı kadın soludu. «Ölmeğe niyetim olmadıkça hiç bir kuvvet öldüremez beni.»

Fırtınanı anlatabilseydin onlara; ama anlatamazdın. Yaşadığı bir olayı kelimelerle asla anlatamazdı insan. Yaşamak için sana verilen ne varsa sadece sen yaşarsın onu — tekrar, tekrar yaşayabilirsin — taa ki son nefesini verene kadar.

Çarşafların kıvrımlarını dalgalandırarak aşıp giden fırtına henüz dinmiş gibi soluk soluğa kalmıştı. Çocukları, martıların bakışlarını andıran ıslâh olmaz, arsız bakışlarıyle onu izliyorlardı, anlıyordu.

* * *

O sabah her zamankinden erken kalkmıştı: değişik bir ışık vardı sanki gözlerini alan. Kafeste çırpınan kuş sesleri, ardından onu irkilten kocaman kanatların hışırtısını duydu (yoksa bir araba sesi miydi?) Adada mümkün olabilecek en hafif ve rahat bir kıyafetle dolaşıyordu. Kumsala pek ender inmesine rağmen giyinirken kumaşların arasına girmiş kum taneciklerinin tenine yapıştığını hissetti. Taranmamış saçlarına önce kırmızı eşarbını bağladı, sonra vazgeçti. Şu Norveç'li ya da daha kötüsü Dorothy bu eşarbı kasten taktığını mı düşünüyorlardı acaba? Öyleydi bir bakıma.

Kendi kendine güldü.

Sonra yalnız başına kaldığını hissetti. O bile yoktu sanki.

Kendi kendine acıdığından değil ama, verandaya çıkana kadar biraz burnunu çekiştirerek ağladı. Hiç bir işe yaramayan, güzel bir kadın olduğunu düşündü. Kocası yüksek bir fiat karşılığında satın aldığı kadından gerekli sayıda çocuk sahibi olmuştu, fakat onu fazlasıyle sevdiği için yaptığı mukaveleden pişmanlık duymağa başlamıştı — gizli gizli (şerefli bir insandı), ve belki de akılsızlığına üzüldüğü için öldü. Elizabeth Hunter aşıklarının arzularını destekleyen bir kadındı; kaçınılmaz bir beraberliğe sürüklerdi onları. (Norveç'li için durum böyle değildi, onu pek fazla arzu etmiyordu — derileri soyuluyordu.) Ve en önemlisi çocuklarının reddettiği bir anneydi.

Oh tanrım! Verandaya çıkıp cam gibi parlayan Okyanus sularına çarpıp yansıyan güneş ışınlarını seyretti.

Profesör Pehl kömürlüğün önünde arabasından indiğinde Elizabeth Hunter mutfaktaki kahve fincanının bulunduğu yere gelmişti.

Ona hiç bir yakınlık duymadığı halde yetiştirilişinin ve masanın üzerinde duran kahve malzemelerinin gerektirdiği bir soru sormak zorunda kaldı. «Siz misiniz, Profesör Pehl? Bir kahve pişirsem içer misiniz?»

Görünüşünden çok, işe yaradığı için önemli olan arabasının önünde durarak, «Kahvemi içtim, teşekkür ederim,» dedi.

Ciddiyeti Elizabeth Hunter'ı dehşete düşürmüştü.

Dişlerini göstermeğe çalışarak, «Bizim kız nerede?» diye sordu.

Sonra pişman oldu: Profesör öylesine ciddi bir şekilde baktı ki ona, Elizabeth Hunter sadece Bay Deniz Yaratıkları'nı değil, zavallı Prenses Menopoz de Lascabanes'i, iyi yürekli Alfred'i, çok sevgili tek oğlu Basil'i, iğrenç Athol Shreve'i, saf Arnold'u ve herkesi o anda kaybettiğini hissetti.

Profesör Pehl kendisine verilen göreve sadık kalarak, «Prenses kızınızın nerede olduğunu size bildirmeğe yetkili değilim,» dedi.

Ve dönüp gitti. Elizabeth Hunter başını önüne eğdi.

Kendisine kahve pişirmekten vazgeçerek bir fincan ılık su içti sadece. Kızının bıraktığı fincanı eline alır almaz bir rahatsızlık duydu.

Fransız kocasının yaptıkları ve şanssızlığı yüzünden zavallı Dorothy'yi suçlayamazdın. Belli bir nedene dayansın, dayanmasın Dorothy'nin özellikle aşk hayatı mantık sınırını aşan annesine kin beslemesi çok olağandı.

Kendi kendine — karşısında üsteleyecek kimse olmaksızın — suçlarını itiraf etmek ve suçlamaları kabul etmek Elizabeth Hunter'a bir özgürlük duygusu vermişti. Kömürlüğün önünden, profesörün terkedilmiş arabasının yanından geçip çalılara doğru yürürken iki yüzlülüğünü kabul etti: ama bunu bilmek hiç bir şeyi halletmiyordu. Dürüst ve samimi olmak gerekirse kişinin bende olmayan bir safiyetle doğması şarttır. Alfred'de bu vardı.

Ama Alfred hayatta aldatılmış, incinmiş, eziyet edilmiş ve sonunda mahvedilmiş bir kişiydi — Elizabeth Hunter ise bunların hiç birine maruz kalmamıştı. Hiç bir kadının hayal edemeyeceği

isteklerde bulunup, hepsini elde etmeğe devam etti bütün yaşamı boyunca. Güzelliği bile yeni yeni gölgelenmeğe başlamıştı: yetmiş yaşında vücudu hâlâ duyarlılığını muhafaza ediyordu. İlk defa, o güne kadar sürdürdüğü yaşam için değil ama bundan sonra kendi gölgesinin bile görünmediği kadar kısa, ufuk çizgisi kadar belirsiz yaşantısı için gücünü yitirdiği endişesi onu rahatsız kılıyordu.

Yalnızlığı kadar gücünü ve şerefini yitirmiş olduğu endişesi içinde yağmur ormanının serin derinliklerine doğru yürüdü. Asma yapraklarının ızdırap içinde kıvrılıp bükülmüş dalları ormanın içinde bir ayrıcalık taşıyordu. Elizabeth Hunter yaşlı kadınların kendi kendilerini nasıl yitirip intihara sürüklendikleri ve böğürtlen dalları arasında hapsolup kalan yaşlı bir adamın nasıl aklını kaçırdığı hakkında okuduklarını hatırladı. Ona göre değildi bu endişeler: çok mantıklı bir insandı. Yoluna devam etti.

Yola çıkar çıkmaz saçlarını çözdü. Özenle bakıldığı halde çok inatçı saçları vardı. Yürüdükçe kâh bir peçe gibi yüzünü kaplıyor, kâh açılıp çevresindeki yabancılıkları görebilmesine izin vererek anılarına döndürüyordu onu.

Bir düzlükçe çeşit çeşit çiçeklerle karşılaştı: sevinçle yere diz çöktü. Onları koklayarak, hırsla koparıp tuvalet masasında ölüme mahkûm etmeyi istememişti. İlk defa 'sahip olma' arzusundan kurtulmuş olduğunu fark etti.

Oh, ama geçici olarak ve sadece çiçekler için. Yere oturdu. Hâlâ Dorothy'nin tutumundan ve Norveçli'nin Brumby adasında oluşu bir yana, yeryüzünde var oluşundan duyduğu rahatsızlıktan kurtulamamıştı. Yeşil bir tutam ot koparark ağzına götürdü ve emmeğe başladı. Edvard Pehl şu anda ne yapıyor olabilirdi?

Kaçınılmaz bir boşluk duygusuna kapılarak kendi lüzumsuzluğunu ve doğanın sessiz özgürlüğünü bozan bir yaratık oluşunu düşündü: orman ona boğucu gelmeğe başlamıştı.

O sırada bir balta sesi çalındı kulağına. Ve daha derinden gelen başka sesler. Doğruldu. Biriyle konuşmak istiyordu — kim olursa, basit hattâ budala biriyle. Hâlâ bir başkasının hayatına girebileceğine kendini inandırmak ihtiyacını duyuyordu.

Az sonra bunu ispatlamak için bir fırsat geçti eline. Biraz yürüdü ve iki ormancıyla karşılaştı. Az önce bir vahşet olayının cereyan ettiği yerde şimdi sessizlik hüküm sürüyordu. Adamlardan biri yere devrilmiş muhteşem ağacın dallarını buduyor, di-

ğeri bir testereyle eli titreyerek ağacın gövdesini kesiyordu.

Elizabeth Hunter oraya ne sebeple geldiğine onları inandıramayacağını hissetti. Elinde balta olan adam işini bırakmış, yuvalarından fırlamış gözlerini ona dikmişti. Çıplak göbeği şiş ve kıllıydı. Daha zayıf olan arkadaşının belinden sarkan bir zincir elindeki testereye çarparak melodik bir ses çıkartıyordu.

— «Bir ağacın devrildiğini duydum,» dedi Elizabeth Hunter. Oysa böyle bir ses duymamıştı. «Merak edip geldim. Bakabilir miyim?»

Şişko adam bir şeyler mırıldanarak işine koyuldu. Zayıf olanı terteresini bıraktı, sonra düşünüp taşınıp tekrar eline aldı.

Elizabeth Hunter soluğunun altından, «Ne güzel bir koku,» diye fısıldadı. Gerçekten de ağacın kanayan gövdesinden bir koku yayılıyordu. «Adeta bir parfüm.»

Adamlar hafifçe güldüler. Elizabeth Hunter bir daha yüzüne bakmayacaklarını anladı.

Kesilen ağacın gövdesine oturdu. «Üstelik nefis bir tadı var.» Gerçekten de kabuğundan bir parça koparıp tadına bakmıştı. Bunu hemen yere atabilirdi ama ağacın gövdesine koydu. Kabuk kendi kendine kayarak yere düştü.

Adamlar beklenmedik bir olayla karşılaşmanın heyecanı içindeydi. İkisi de işlerine koyulmuş, hızla çalışıyorlardı. Belki Elizabeth Hunter orada olmasaydı daha yavaş çalışacaklardı.

İkisi de bir daha ona bakmadılar. Belki saçları açık diye. Yoksa yaşlı diye mi bakmıyorlardı ona? Ya da deli sandıkları için mi?

Neden olduğunu bilmiyordu ama ona saygı duydukları besbelliydi. Bir manastırın bahçesindeymiş gibi saygılı ve terbiyeliydiler.

— «Şu ilerdeki kamptansınız her halde.» Onları rahatlatmak için söylemişti bunu.

Evet kamptandılar, orman idaresi tarafından görevlendirilmişlerdi.

— «Ben Warming'lerde kalıyorum.» Bunu söylemesine de gerek yoktu, orada kaldığı açıktı. «Ama kendileri burada yok, oğulları hastalanmış, gitmek zorunda kaldılar.»

Adamlar büyük bir ihtimalle bunu da duymuşlardı: böyle uzak yerlerde telefon hatları kimsenin özel malı sayılmazdı. Fakat kıllı adam, «Gittiler, öyle mi?» dedi.

Ona hiç bakmıyorlardı. Belki saygısızlık olur diye düşünüyorlardı.

Sonunda Elizabeth Hunter, «Şu yoldan gidersem evin yakınına çıkabilir miyim?» diye sordu.

Evet, yorgunluktan titreyen kollarıyle işaretler yaparak saygılı bir şekilde ona yolu tarif ettiler.

Kıllı adamın yüzünden bir damla ter Elizabeth Hunter'ın eline sıçradı. Bunu fark eden adam utanmıştı.

Elizabeth Hunter'ı uğurlarken ona güldüler — ama yere bakarak.

Dönüş yolu çok sıkıcıydı. Saçlarını toplamak istedi ama tokalarını attığı için tutturacak bir şeyi yoktu. Yürümeğe devam etti. Sahil boyunca uzanan keçiboynuzlarının arasından geçerken orman işçilerinden birinin avucuna sıçrayan ter damlasını hatırlayarak kendi tuzlu teniyle birlikte onu yaladı. Sonra kan ter içinde, ya da gözyaşları içinde yoluna devam etti. Evden meğer çok uzakta değilmiş. Ağır ağır yürüdü.

Mutfağın henüz kullanılmış olduğu anlaşılıyordu ama evin bomboş, terk edilmiş bir hali vardı. Profesör Pehl'den başkası olamazdı: bir tabağın içinde arta kalan yağ parçaları, peçetenin üzerindeki kırıntılar bir kadının toplaması için öylece bırakılmıştı. Dorothy canının sıkıntısından, ya da migren ağrılarından bunları toplamayı düşünecek halde değildi her halde.

Elizabeth Hunter bir salata yaprağı koparark bir dilim peynir kesti. Bunları atıştırırken Warming'lerin yaşantılarına gıpta etti, oğullarının hasta oluşuna bile gıpta ediyordu. Meraktan çok, onlara duyduğu bu yakınlık Elizabeth Hunter'ı Warming'lerin odasına sürükledi. Aceleyle üzüntü içinde terk ettikleri oda bıraktıkları gibi duruyordu. Son dakikada çekilmiş perdelerin arasında hâlâ Warming'lerin kokusu duyuluyordu: tuvalet masasının üzerinde Helen'in pudrası, odanın bir köşesinde Jack'in katlamadan fırlatıp attığı gömleği. Duvarlarda asılı duran çocukların fotoğrafları odaya giren yabancıya gözlerini dikmişti. Kendi çocukları böylesine gözlerinin içine bakınamıştı hiç — ne gerçek bakışlarıyle, ne de fotoğraflarında.

Elizabeth Hunter'ı öfkelendirmese de rahatsız etmişti bu.

— «Dorothy?» Mrs. Hunter kendisine açılacağını umduğu kapının önüne gelerek tokmağı kurcaladı.

Şimdi kendini yaşlanmış hissediyordu; yorgun görünüyor olmalıydı. Ne kadar yaşlı ve yorgun olduğunu sadece Dorothy görecekti.

Bir an önce bu sahneyi atlatmak için kapıyı ardına kadar açtı. Dorothy'nin odası öylesine boştu ki, sanki hiç bir zaman kullanılmamış gibiydi.

Elizabeth Hunter, Dorothy'den o anda nefret ettiği kadar nefret etmemişti hiç — edemezdi de. Dorothy'den de çok kızıyle suç ortaklığı yapan Edvard Pehl'den nefret etmişti. Dorothy'nin onun küstahça masada bıraktığı tabağını yıkamamış olmasına memnun oldu.

Sonra kendi küstahlığının farkına vararak çocukça bir öç alma hevesine kapıldığını düşündü. Mutfağa gidip sofrayı kaldırarak tabağı yıkadı. Öğlen sıcağında tabağın içinde erimiş yağlar ona orman işçilerini hatırlattı. Beceriksizce kibar davranmağa çalıştıklarını ve kendisine hakketmediği bir saygı gösterdiklerini düşündü.

Yalnız olduğu için uzanıp biraz kestirdi, ya da sadece uzandı. (Profesör Pehl evin başka bir tarafında olabilirdi ama hiç sesi çıkmıyordu.)

Sanki biri tarafından uyandırılmıştı. Yok, oluklu tavanı tırmıklıyorlardı. Rüzgârdı sadece.

Kalkıp bir leğen içinde biriktirilmiş suyla yıkanılabilecek en iyi şekilde yıkandı. Canlanan yüzünü hafifçe pudraladı. Bütün vücudunu yağladı. Neden olmasın? Bütün hayatı bir merasim içinde geçmişti. Bir gece önce giydiği beyaz elbisesini geçirdi üzerine. Eski olmasına rağmen ne kumaşı solmuş, ne de süslemeleri bozulmuştu: klasik çağlardan kalma bazı heykeller gibi. Elbisesi insanın sadece gözünü okşayan bir biçimde değil, aynı zamanda aklını başından alacak cinstendi. O gece saçını ördü ve bir taç gibi tepesine sardı, sonra başını öne eğerek Warming'lerin küçük çocuğuna verdiği firuze taşlı altın zincirini taktı.

Aynaya bir an için bakma cesaretini gösterip hemen kaçtı.

Rüzgâr dinmişti. Güneş batmazdan önceki boğucu hava vardı dışarda. Gökyüzünde beyaz bulutlar geziniyordu — tıpkı aşağıda verandadan odaya, oradan mutfağa gayesizce dolaşan beyaz tuvaletli kadın gibi. Ne saçmaydı birdenbire uyanması. Profesör için yiyecek bir şeyler pişirebilirdi: hiç değilse bir meşguliyet olurdu bu. Basit bir şey yapacaktı — omlet gibi. Dorothy onun yaptığı

omletleri hiç beğenmezdi. (Bu konuda Fransız kızınla yarışamazdın.)

Bir gece önce çaldığı noktürnü dinleyerek beklemeğe koyuldu. (Hatırladığı tek parça buydu.) Pırıl pırıl akşam güneşinde, bu herkesin diline düşmüş, genç kızlığında çaldığı noktürnü tanıyan bir erkeğin gelişini beklerdi o zamanlar. Şimdi ise can sıkıcı bir Norveç'liden başka bekleyebileceği kimse yoktu — akordu bozulmuş, kurt yeniği piyanonun tuşlarına vurarak acemice bir şeyler çalmağa uğraşırken bilimsel konuşmalarla canını sıkan bir Norveçli.

Acemice, kayıtsızca yuhalanana kadar.

Dışarı çıktı. Beyaz bulutlar seyrekleşmiş, dağılmağa başlamıştı. Sahile doğru koşan atların yelelcri bir peçe gibi yüzlerini örtüyordu. İncecik siyah ufuk çizgisinin üzerinde, güneş bile bir tülle örtülmüş gibi soluktu. Hiç değilse atlar yaşamın hızıyla yarışıyordu. Elizabeth Hunter onların çizgili kayalıklara doğru koşuşmalarını memnunlukla seyretti. Fakat o akşam nedense atlar inad edercesine dönüp çalıların arasına dağıldılar.

Hemen ardından koyu lâcivert bir karanlık çöktü. Elizabeth Hunter gaz lâmbalarını yaktı. Denize doğru düşen bir şimşekle gökyüzü bir an için aydınlatıp söndü ve ardından gök gürültüleriyle siyah bir kubbe gibi karanlığa gömüldü. Dalgalar halinde esen rüzgâr şiddetle yere çarptı. Elizabeth Hunter ağaçların secde eder gibi iki büklüm eğildiklerini gördü.

Evden dışarı fırladı. Bir ara düşecek gibi oldu ama ne denli can sıkıcı ve korkunç olursa olsun kendinden çok arkadaşını düşünüyordu. «Edvard!» diye rüzgâra doğru var gücüyle seslendi. «ED-VARD!» Budalalığından endişe ediyordu: ekoloji bilgileri onu kurtaramazdı bu fırtınadan.

Tahta parçasına benzer bir şey alnını sıyırıp geçti, ama oldukça sivriydi. O anda yaralanması bile önemli değildi. En şiddetli şimşekten kaçındığı yoktu.

Siyah duvarlar gibi görünen düz su satıhlarına doğru koşuyordu. Birden ne olduğunu anlayamadığı bir şekilde geriye savruldu ve elbisesinin etekleri ters dönmüş bir şemsiye gibi başına geçiverdi. Rüzgârla havada uçuşan eşyalar göğsüne, yüzüne çarpıyordu. Alnından süzülen kanın tadı yağmur suyuyla karışarak hafiflemişti.

Bu şiddetli yağmurun altında sırılsıklam, kömürlüğün yolunu nasılsa buldu.

Kapıda çocuklardan birinin oyuncak bebeği duruyordu.

Eve dönüp baktığında gürüldeyerek yerle bir olduğunu ve bir kâğıt parçası gibi tutuşuverdiğini gördü. Yağmur hemen ateşi bastırmıştı.

Yıkıntıların üzerinden gümbürdeyerek geçen trenler şimdi de kömürlüğün damından geçiyor gibiydi.

İçersi kupkuruydu. Duvarlar, gündüz gördüğü kadarıyle taştandı ama tanrının gazabına karşı ne dereceye kadar dayanabilirdi, bilemiyordu. Çevresini araştırınağa başladı. Örümcek ağlarına takılan elleri sonunda şarap şişelerini buldu. En baş taraftan başlayarak şişeleri raftan indirmeğe koyuldu. Fırtınanın ve yağmurun sesinden şişelerin yere çarparak çıkarttıkları ses duyulmuyordu bile. Son bir gayretle hepsini birden yere savurdu: şişelerin şangırtısı duyuldu. Ve Elizabeth Hunter bitkin vaziyette rafa tırmanıp yerleşti.

Bir bakıma emniyetteydi ama başı çok kötüydü. Sanki şimşekler başında çakıyordu. Bir kum fırtınasıyle açılan kömürlüğün sağlam kapısı paslanmış menteşelerinden kurtulduğu gibi taklalar atarak gözden kayboldu.

Sürekli olarak başının etrafında ateşten toplar yanıp sönüyor gibi geliyordu ona — ama gökyüzünde mi yoksa beyninde mi, anlayamıyordu: **renkli noktaları görebilmek için gözlerini iyice ovuştur Kate gözler için iyi değil derler ama aldırmıyorum.** Bütün gece Gogong'dan geçen trenlerin gürültüsünde fırtınadan tir tir titreyen vücudunu Alfred'in kendi vücuduyla koruduğunu hatırladı — fırtınadan zedelenecek olan kendisiymiş gibi.

Alfred'in, Basil doğduğu zaman ona verdiği hediyelerden biri olan saatine bakabilseydi üç sularında normal olarak bir bardak su için bir şeyler okumak için uyandığı saatlerde Elizabeth Hunter kömürlükte sığındığı raftan indi. Kalçalarına kadar su içindeydi. Etrafında şişeler, ölü balıklar yüzüyordu.

Kapının olması gereken boşluktan Okyanus sularının onu suçlarcasına yükseldiğini duyar gibi oldu. Evet, onunla içeri gelmeyi reddeden adamın ölümünden suçlu tutulmayı kabul ediyordu. Ama onun dışarda kalmasına sen sebep olduysan bu bir cinayet mi sayılırdı?

Seni rafa doğru geri geri iten ölü balık Edvard değil, Alfred

ya da Avukat Arnold'du. Arnold kuvvetli bir sorumluluk duygusu olan bir kişiydi. Senin kadar kendisinin de uğradığı bu saldırıya karşı kayıtsız kalamazdı. Pek çok insanın uğradığı kötülüklerden sorumlu tutulması gereken sendin. Zavallı Küçücük Basil'in memelerinin uçlarını boş yere emişi gibi. Doktor 'Bilmem kim'in 'bebeğe süt vermek' için öğütlediği mide bulandırıcı kanlı et ve kerevizlere rağmen sütün olmamıştı. Süt yerine, vermeyi çok gördüğün her şeyin birikip akıttığı cerahatleri emmiş olmalıydı Basil. Hiç kuşkusuz 'yavrum' tabiri en acıklısıydı.

O gece (Alfred'in hediye ettiği saatine göre daha sabahtı) bütün dünyanın birikmiş pislikleri, cerahatleri bir meme ucunda toplanmıştı. Hepimiz bu pisliğin içinde boğulacaktık.

Elizabeth Hunter gökyüzünden gelen bir patlama sesiyle yerinden fırlayacak gibi oldu, sonra tekrar yerine oturtuldu.

Olduğu yerde kendini, o güne kadar hiç tanımadığı birinin iradesine bırakarak teslim etti. Her an için bir şeylerin onarılması için uğraşacak biri vardır. Ve insanoğlunun dayanabileceği en korkunç acılar telefon ve telgraf tellerini takan tamirciler tarafından denenmektedir. Ölüm değil ama. Senin açından zaten ölüm söz konusu bile değil.

Ölümü gözünün önünde canlandıramıyordu. Sadece görebildiği şeylere inanırdı — ve ne olduğuna. Ne olduğuna gelince; tanıdığı, sevdiği —pek her zaman sevdiği de denmezdi ya— ve doğurduklarıyle çok çeşitli ve çok gerçek yönleri vardı.

Onu uyandıran sessizlik olmalıydı. Yok uyandıran değil: ışık kadar sessizliğin de etkisiyle yarı uykulu, yarı uyanık bir haldeydi.

Kömürlüğün önünde birikmiş tahta parçaları ve üstleri pul pul hayvan cesetleriyle oyuncak bebeğin yanından geçip dışarı çıktı. İlerde pırıl pırıl bir ışık gözünü aldı. Evin enkazından geçip oraya doğru yürüdü. Bütün tuşları ve akort telleri dışarı fırlamış olan piyanonun yarısı ıslak kumların altına gömülmüştü.

Kendi perişan haline pek aldırmadan kumsalda kırık dökük ağaç dallarının, otların arasından ilerledi. Her tarafa denizden çıkan ölü balıklar saçılmıştı. Köpürtülmüş bir sünger gibi görünen bir ekmek gözüne çarptı. Tıpkı kendisinin artık insan kılığından çıktığı gibi. Hele kadın kılığından: kadınlığının efsanesi fırtınayla sona ermişti. Sadece bir yaratıktı artık. Daha doğrusu bu ışıklı mücevherin tam ortasında sahte bir taş gibi duruyordu. Mücevherin kendisi sahte taşına rağmen gözleri kör edercesine ışıklar

saçıyordu. Fırtına çok uzaklarda hâlâ devam ederken arta kalan bulutlar buharlaşan balkonlar gibi sürekli bir hareket içinde, hem yerlerini, hem şekillerini değiştiriyorlardı.

Ama fırtınayı bu ardından izleyen sükûnet içinde düşünemiyordu. Beyaz köpüklü dalgaların arasında martılar uçuşuyorlardı: suyun altına dalıp çıkıyor, yüzeyinde yiyecek bir şeyler aranıyorlardı. Kıyının yakınlarında siyah kuşlar vardı — dört, beş, yedi tane kadar.

Elizabeth Hunter suyun kenarında dizlerinin üzerine çömelmiş, denizin kendisine gönderdiği ıslanmış ekmeği avuç avuç kuşlara dağıtıyordu. Yemlerine yaklaşan kuşlar boyunlarını uzatmağa başlıyordu. Ne bir korku, ne de bir kızgınlık belirtisi yoktu davranışlarında. Boyunlarını uzatıp Elizabeth Hunter'ın elinden ufalanmış ekmek parçalarını alıyorlardı. Belki fırtınadan sonra pek bozulmayan görünüşünden onu tanımışlardı — özellikle cam gibi parlayan gözlerini, tuzdan sertleşmiş burnunu ve hatta kendi kanatlarına benzeyen beyaz ipek elbisesi içinde can çekişen ruhunu.

Fırtınanın gözünde belirlenen bu pırıl pırıl anda her şey kaybolmuştu ve Elizabeth Hunter'ın elinde olsa her şeyin böylece kalmasını isterdi. Doğanın başka bir yargılamasına daha dayanabileceğini sanmıyordu. Yatmak ve arkasına dönüp baktığında gördüğü cesetlerin arasında olmak istiyordu: yaşantısı boyunca insanlarla ilişkilerinde öldürdüğü cesetlerden daha beter olamazdı bunlar. Fakat yine de biraz ötede, sırılsıklam olmuş enkazın yanına dönmek daha doğal bir sonuçtu onun için.

Mantıken, ölmesi gerekirdi. Kendi unutulmuş isteğiyle değil de onu etkisi altına alan bir güçle bebeğinin boynunu bükmesiydi, ya da kırılmış bir ağaç dalına asılmış olarak görmeseydi, yırtıcı beyaz kuşların daha evcillerinden sayılan martılar pişirilip sofraya getirildiğinde ölümleri üzerinde hiç düşünmeyebilirdi ama bebeğini kırılmış ağaç dalına saplarken onun haykırışları hâlâ kulaklarındaydı.

Martının ölüm çığlığı onu kendine getirdi ve emekleyerek, hızla kaçtı oradan. Yaşlı, aptal bir kadındı. Evet, yaşına rağmen yeterince tecrübesi olmamıştı.

Kömürlüğe vardı. Tekrar şişelerin bulunduğu örümceklenmiş rafa sığındı. Başını güçsüz kollarıyle korumağa çalışarak fırtına geri döndüğünde onun için sakladığı işkencelere karşı

hazırlıklı bir şekilde beklemeğe koyuldu.

Artık fırtınanın gözü onu takib etmiyordu, hissediyordu bunu. Bakışlarını üzerinden çekerken kafasındaki çılgınca düşünceleri de alıp götürüyordu, avuçlarından beslenen martılar yok oluyordu yavaş yavaş.

Fırtına geri dönüp gizlendiği oyuktan kükreyerek içeri girdiğinde kararan göz çukurlarından tuzlu gözyaşları boşandı.

* * *

O gün sabah ya da akşam sessizlik giderek yükselen bir takım seslerle sona erdi. Kömürlüğün rafında yavaş yavaş kendine gelmeğe başlamıştı. Sızlayan vücudunu hâlâ kıpırdatıp kıpırdatamadığını anlayabilmek için biraz hareket etti.

Bir zamanlar Warming'lerin yazlık evi olan enkazın arkasındaki kömürlüğün kapısında yaşlı bir kadın göründü.

Kadın, «Evet, yaşıyorum işte,» dedi. Rüzgâr saçlarını uçuşturdu — daha doğrusu sadece kurumuş bir tutam saçını.

Elizabeth Hunter hâlâ batmamış olan güneşe gülümsedi: yok, artık akşam olmalıydı, ışıklar soluyordu. Tekrar kadınsı kişiliğine büründüğüne ve onların erkek oluşuna memnun oldu. Bir tanesi ormanda gördüğü zayıf orman işçisiydi. Yanındaki, göbeği kıllı arkadaşı değildi; bu arkadaşını daha önce hiç görmemişti. Pek işçi gibi durmuyordu. Daha önemli bir kişiydi sanki.

Enkazın orada bacaklarını iki yana açmış duran yeni tanıdığı adam onun kurtulabilmiş olmasına şaşırmıştı. «Şansınız varmış, Mrs. Hunter. Sizi kampa, oradan kente götürmeğe geldik. Bütün telefon hatları koptu, helikoptere haber veremeyeceğiz. Ama sizi motorla götürebilirler.»

Elizabeth Hunter gülümseyerek başını önüne eğdi, hiç bir şey söylemedi. Sırılsıklam saçları sopa gibi yanaklarından aşağı doğru sarkıyordu. Yırtılan elbisesinden bir göğsünün dışarı çıkmış olduğunu fark etti. Kimsenin dikkatini çekmeden üstünü örtemeyecekti.

Az ilerde bekleyen kamyona doğru yürürken fırtınanın bir çok ağaç devirdiğini gördü. Bir tanesinin dalında, göğsünden asılı kalmış olan kuş duruyordu.

Zayıf orman işçisi, «Bu ağaçların çoğu kesilecekti zaten,» dedi. Dudaklarını ıslattı, eliyle işaret ederek, «Şu kuşu görüyor

musunuz?» dedi. «Sersem bir deniz kırlangıcı.» Elizabeth Hunter onun dişlerinin açıkta kaldığını gördü.

Onu dinlerken bütün dikkatini kumun üzerinde ayaklarının bıraktığı izlere vermişti. Adam onun dışarı fırlamış duran göğsünün çok olağan karşılar gibiydi. Bu koşullarda olağan karşılanması gerekirdi zaten; sadece Dorothy ayıplardı bunu ve herkes.

Orman işçisi kasırganın, adanın okyanusa bakan tarafından gelerek yarısına kadar ilerleyip kampa ulaşmadan tekrar denize doğru yön değiştirdiğini anlattı. Başka hiç bir yer zarar görmemişti.

— «Oh, öyle mi? Kasırgaydı demek?» Elizabeth Hunter'ın aldırdığı yoktu: fırtınanın gözünden sonra hiç bir şeyin önemi yoktu artık onun için.

Kamyonun beklediği yere gelince öne oturmasına yardım ettiler. Aralarına aldılar onu. Sanki bir mücevher kutusunu korumakla görevlendirilmişlerdi — ya da fırtınadan kurtarılmış bir antika eşyayı. Oysa Elizabeth Hunter sadece kendi halinde, eski kişiliğinde bir kadındı.

Yolda zayıf orman işçisi, «İyisiniz, değil mi?» diye sordu. Elizabeth Hunter onun sesinde kendisine sahip çıkarcasına bir hava sezdi. Bunu ormandaki karşılaşmalarına bağlamak gerekirdi — bu hakkı kazanması için sanki asırlar geçmişti. Adam besbelli kamyonun sürücüsü durumunda olan patronundan daha üstün hissediyordu kendini.

Ama Elizabeth Hunter kimsenin kendisine sahip çıkmasından hoşlanmazdı. Siyah kuşlar gibi sadece döllenmek amacıyle bir erkeğin kendisine sahip olmasına izin verebilirdi ancak.

Birden kıpkırmızı kesildi: nasıl olup da sadece kendini düşünmüştü? Hemen harekete geçmeleri gerektiğini anlatabilmek için, «Unuttum,» diye öne doğru eğildi. «Evde biri daha vardı — Mr. Warming'in arkadaşı Profesör Pehl. Dün akşam onu hiç görmedim. Adanın iç kısımlarına gitmiş olabilir. Fırtınayı önceden tahmin etmiştir belki — bilim adamıdır kendisi. Bir an önce onu aramağa başlamalıyız. Ama hayır, önce kampa gidip yanımıza birkaç adam daha alalım.» İdareyi eline almıştı. «Arama için bir ekip kuralım. Belki de ölmüştür,» diye eklemeyi akıl etti. «Ama yine de onu bulmamız gerek.»

— «Şu Norveçli mi?»» diye orman işçisi sesini yükselterek

sordu. «Dün akşam sırt çantasını yüklenerek gitti o — fırtınadan önce. Bizim çocuklar motorla Oxenbould'a gidiyorlardı onu da götürdüler.»

— «Öyle mi?»

Sarsılan kamyonda başını tavana vuran Elizabeth Hunter diken diken olan kollarını ovuşturdu. Edvard Pehl için demek hiç bir tehlike yoktu. Esas tehlikeyi kendi atlatmıştı. Acaba suç ortağı Prenses de Lascabanes'le yolda buluşabilmişler miydi? Bunun üzerinde pek fazla düşünmedi. Çünkü fırtınanın gözündeki tehlikeleri atlattıktan sonra duyduğu sevinçten yorgun düşmüştü.

* * *

Yıllardır yattığı yerde martılar onun yakasını hiç bırakmadı, Elizabeth Hunter onlardan hiç emin olamıyordu. Belki de her an gagalarıyle gözlerini oymak için fırsat kolluyorlardı.

— «Anne? Uyumuyorsun ya?» Dorothy'nin Fransızca konuşmaktan sesi çok incelmişti. «Bu teklifimiz üzerinde biraz düşün. İstemediğin bir şeyi yaptırmak için acele ettiğimizi sanma ama zamanın nasıl geçiverdiğini anlamıyor insan. Avrupa'ya gitmeden önce seni yerleşmiş görmek istiyoruz.»

Dorothy yaptığı konuşmanın yeteri kadar kuvvetli olmadığından endişe ediyordu: çok belirsiz ve kadınsıydı. Basil kesinlikle böyle düşünmüştü: annesinin pençesinden, sanki kurtulmak istercesine elini çekti.

— «Evet Dorothy, ben de evin eşyalarıyle meşgul olurum.» Ayağa kalkınca rahatlamıştı biraz: yürüdükçe ayaklarına dolanan bol giysileri ona güven veriyor gibiydi. «Sanırım buradan istediğin eşyaları götürebilirsin, Anne. Olmazsa odanda kendi eşyaların olmasını şart koşarız. Gidip odana bir bakmamız gerek, yarın bu işi yapalım mı ne dersin Dorothy? Hem de etraflıca konuşuruz.»

Onun ünlü sesinin etkisi altında kalmamak genç kadının elinde değildi.

— «Tabiî şu anda boş yerleri olmayabilir,» diye hatırlattı. Bu tuzağın aralarında yarattığı yakınlık Basil'i de etkilemişti.

Mrs. Hunter, «Boş yer yoksa da yakında biri ölür,» dedi. «Sık sık ölenler oluyordur muhakkak.»

Dorothy şaşırmıştı. «Oh, şekerim yine bu hastalıklı düşüncelere saplanıyorsun!»

— «Hani gerçekçi olmağa karar vermiştik?» diyerek Mrs. Hunter güldü.

Aynı anda tek gözünden ıslak ve yapış yapış bir damla gözyaşı süzüldü. Hayır, ağlamayacaktı! Dorothy de Lascabanes'in duygularında anî bir dönüş olmuştu. Ama annesinin istediği zaman ağlayabileceğini unutmaması gerekirdi. Asi hizmetçileri gözyaşlarıyle sustalı maymuna çevirmiş, esir gibi çalıştırmıştı zamanında.

Annesinin bu hali, eğer gerçekse tabiî, Basil'i daha özel bir şekilde etkilemişti. Mesleği gereğince duygularına karşı koyabilmesi gerekirdi. Kucağında o şişko Cordelia'nın cesediyle seyircinin karşısında kan ter içinde burnunu çeke çeke ağlayışını hatırladı. Seyirci hayran kalmıştı, ama oyun arkadaşları (onlara güvenmek gerekirdi) bu cömertçe duygusal gösterinin sahneyi bozduğunun pekâlâ farkındaydılar.

Şimdi de aşırı duygusallığına aynı şekilde karşı koyabilmesi gerekiyordu. Sadece bir raslantı sonucu anneleri olan bu yaşlı kadının kendini acındırarak planlarını iğrenç bir oyunla bozmasına göz yummayacaktı. «Unutma, bunu senin iyiliğin ve mutluluğun için yapıyoruz,» dedi. Bunları söylerken sesi titrediyse yaşlı kadının onların başına kalacağından endişe ettiği içindi.

Dorothy, «Anne, kendine hakim ol,» diye öğütledi. **Zavallı Basil'imin sesini titretiyorsun bak!** Ama bunu söylemedi.

Dorothy de Lascabanes daha önce zayıf bir erkeği desteklememe fırsatını elde etmemişti hiç: dehşet verici ve bir o kadar da sevindirici bir şeydi bu: kendisinden çok daha güçlü birinin gözyaşlarına, titremelerine tanık olmak.

— «Aşırı heyecanlar tansiyonum için zararlıymış — Dr. Treweek söylemişti galiba,» diye anneleri bir açıklamada bulundu. Çıplak damakları o ana kadar gizlediği bir gülümsemeyle ortaya çıktı.

Basil doktoru unutmuştu: 'Kudjeri'ye gelen kaba saba, acaip bir adamdı. Omuzuna dökülen kepeklerden ve aşağıda askıya asıp bıraktığı şapkasının derisine sinen ter kokusundan hatırladı onu. Dr. Treweek'in onun bir daha asla hastalanmayacağına dair garanti verir gibi bir hali vardı. Annesi ondan nefret ediyor olmalıydı.

— «Dr. Treweek'in böyle bir hassasiyet gösterebileceğini düşünemezdim doğrusu.»

— «Belki de haklısın. Dr. Gidley söylemiş olmalı bunu. Hastalarının, onun çok düşünceli bir kimse olduğuna inanmalarını ister. Öyledir belki de.»

— «Dr. Treweek kolum kırıldığı zaman bakmıştı bana. Ölmüştür sanırım.»

— «Kimin öldüğünü, kimin hâlâ yaşadığını bilmiyorum artık.»

Ter kokusu ve 'Kudjeri'deki balmumu kokusuyla kapının tozlu kilidi Basil'i eski günlerine döndürmüştü.

— «Gül nezlesine yakalandığımı bir doktor anlamıştı. O zamandan beri sadece bir tek burun deliğim tıkanır hep.» Evet, bir tek burun deliği akıyordu: Mrs. Hunter burnunu çekti.

Écoeurant, mon Dieu! Hemşire içerde olmadığı için Madame de Lascabanes bir kâğıt mendille koca bebeğin burnunu sildi. Brumby adasına gidene kadar çok güzel bulduğu burnunu kırabilirdi. Bu hırsla kıkırdağından tutarak bembeyaz kesilene kadar sıktı.

— «Uuh!»

— «Dorothy aklını mı kaçırdın? Canını acıtıyorsun?» Basil'in pek de içtenlikle karşı koyduğu söylenemezdi. 'Kudjeri'deki anıları hâlâ rahatsız ediyordu onu: kırmızı örtüler içinde armutlar İspanyol gribine karşı tül maskelerle korunan çocuklar ama şiire karşı korunmak mümkün değildi İsabella'lar ve Sevilla'ların tadı ilk defa bir kadınla yatmak kadar gizli tutulması gereken bir sırdır.

Dorothy erkek kardeşine bakıyordu. Sert çıkışı onu incitmişti. Paylaşmasına izin vermediği mutsuzluğu için ağlayabilirdi.

Anneleri yapmacıklı sesiyle, «Benim için hazırladığınız planı söylemek üzere ziyaretime gelişinize çok teşekkür ederim. Gerçekten büyük bir incelik gösterdiniz,» diyerek hafifçe öksürdü, çarşafla boğuşarak devam etti. «İstediğiniz zaman ölmeğe hazırım.»

Yatağın iki ucunda ayakta duran iki kardeş birbirlerine bakmaktan kaçındılar.

— «Yeteri kadar tecrübe edindim. Sadece Brumby adasındaki günlerim benden daha aç gözlü birini bile tatmin etmeye yeterdi. Şimdi sizin motorları nasıl durduracağınızı keşfetmem gerek — size yardımcı olacağım.»

Basil fısıltıyla, «Dorothy,» dedi. «Yarın, tamam mı? Küçük bir kiralık arabam var.»

— «Yarın mı? İyi, peki..» Bir başka randevusu olduğunu söylemek istedi ama akla uygun bir bahane bulamadı.

Elizabeth Hunter gerçek yüzünü çarşafların altında gizleyerek bütün çıplaklığıyle gözlerinin önünde uykuya daldı. Öylesine rahat bir uykuya dalmıştı ki, Alfred göğüslerini, karnını okşuyor olabilirdi. Sonra birden karnında çocukların bir an önce dışarı çıkmak için itişip kakıştıklarını hisseder gibi acıyla kıvrandı.

Dorothy ürperdi; fakat Basil 'Kudjeri'yi düşünüyordu.

— «Anne, şimdi orada kim kalıyor?»

— «Bana sorma,» diye yaşlı kadın inledi. «Mc Donald mı, Mackay mi — bilmiyorum. Arnold biliyor, ona sor. Kızın kocasının işi oradaymış, babası onlara bir ev alacakmış. 'Kudjeri' yi satın aldı. Şimdiki halini düşünmek bile istemiyorum. Duvarları çizikler içinde, halıların tüyleri dökülmüş, çocukların çıplak dolaştığı, soğan turşusu kokan bir ev. Bazı kimseler soğan turşusu sever, kendilerini küçük düşürmek mi istiyorlar acaba? Evdeki soğanları bu tip insanlara vermek için saklardım. Sevgili Edvard'ı son hastalığı sırasında sık sık ziyarete gelen Dr. Treweek'e de verirdim.»

— «Edvard mı?» Dorothy'nin kuşkularıyle birlikte, duyduğu utanç yüzünden okunuyordu: aynadaki menopoz devresinde bir kadının korkunç aksi. «Fakat hepimiz Edvard'ın Brumby adasında karşılaştığımız Norveç'li olduğunu çok iyi biliyoruz.» Dudakları gerilmiş, kelimeler güçlükle çıkıyordu ağzından.

— «Evet,» diye annesi cevap verdi. «Aşık olmağa hazırlandığın fakat o zamanki aklınla aşık olmadığın Norveçli — çok kendine dönük bir insandı zaten.»

— «Ben mi? Burnumun dibinde sen dolaşırken! Oradaki olaylara tanık olmamak için ilk uçakta yer ayırtıp Avrupa'ya döndüm. Edvard Pehl! Pöh!» **Que cette vieille garce crève sous mes yeux!**

Mrs. Hunter yattığı yerde gülümsüyordu. «Geriye dönüp baktığında insanın arzularını anlaması güçtür — ve çoğu kez çirkindir bu arzular. Özellikle kendisininki başkalarınınkinden daha çirkin görünür. Edvard Pehl bir bakıma arzulanabilecek bir erkekti, ama çok sıkıcıydı, korkaktı üstelik. O günün akşamı kaçtı.

Buluştuğunuzu sanmıştım — bu yüzden de hiç onun sözünü etmek istemediğini sanıyordum.»

— «Oh, anne!» Dorothy de Lascabanes çantasını açtı: ne aradığını biliyordu ama bulamadı; çantasını kapatıp ağlamağa başladı.

Basil onun ağladığını fark etmemiş olmalıydı; gözleri yarı kapalı, kepenkli bir evin içinde soğan turşusu kokusunu burnuna çekiyor gibi kendinden geçmişti. «Wyburd'a söyleyeceğim; orada oturan her kimse, görüşüp bir anlaşma yapsın. Buradayken 'Kudjeri'yi görmem gerek.» Böyle bir geriye dönüşle belki Mitty Jacka'dan ve ölüm oyunundan kendini kurtarabilirdin.

Fakat ilerisi için yapacağı herhangi bir tasarı tamamen Elizabeth Hunter'a bağlıydı, bunu aklından çıkartmıyordu hiç. «Bu arada sevgili anneciğim, Dorothy ile ben Thorogood Village ile ilgili araştırmaları yapacağız.»

Kapıdan çıkarken sorumsuzca gülüşü Dorothy'nin dikkatini çekti. Uykuya dalmak üzere, ya da can sıkıcı bir yolculuğa çıkmak üzereydi sanki.

— «Dorothy, hâlâ burada mısın?»

İster istemez annene boyun eğen bir kız rolüne girerek iznini beklemek zorunda kaldın.

— «Gitmeden beni öpeceksin, değil mi?» Elizabeth Hunter'ın 'skiapod'unun beslenmesi için gerekli olan bu öpücüğü ona vermek zorundaydın. «Bu gece ikiniz de gelin. Bir elçi, ya da yabancı bir konuğumuz olacak. Yabancılar kelimeleri ne kadar doğru kullanırlarsa kullansınlar, anlamak istemediğimiz şeyleri pekâlâ onlara yükleyebiliriz.»

Bir an önce bu sevgi gösterisi şeklinde yorumlanan öpücüğü kondurup kaçmak için fırsat kolluyordun. (Acaba annen hiç sevmiş olabilir miydi? Sevgi için kendini vermeyi severdi o, ama bu bambaşka bir şeydi.)

Madame de Lascabanes odadan çıktı: bütün vücudu gerilmiş, kaybetmeyi göze alamadığı anahtarları ve evrakları olan çantasını sımsıkı göğsüne yaslamıştı. Böyle suçlayıcı evrakları iki göğsünün arasında küçük bir çanta içinde saklamak daha emniyetli olurdu oysa.

Koridordan hızla geçerken genç kızlığının ızdırap dolu günlerini yaşadığı odanın kapısından içeri bir göz attı ve hemşire odasından Sir Basil'in genç hemşireyle konuşmalarını duydu. Çay

ekicisinin nöbeti bu sokak kızına devrettiğine göre epey geç olmuştu. Dorothy Hunter yüreğine saplanan sancısını unutmak için saatine baktı: her şey normal gidiyordu; insanı çelişkilere düşüren ufak tefek detaylardı.

Odanın önünden geçerken kayıtsız gibi görünen bir sesle, «Basil?» diye onu çağırdı. «Bir an önce yola çıkmazsak geç kalacağız.» Ne için geç kalacaklarını o da bilmiyordu. Herkesten çok kendini inandırmak istercesine merdivenlerden aşağı inmeğe devam etti.

Sir Basil kardeşinin seslendiğini duysaydı bile ona cevap vermekte gecikecekti. Hemşirelerin giyinme odasının önünden geçerken içeri bir göz atmaktan kendini alamamıştı. Şanslı bir rastantı olmuştu bu: küçük Manhood hastanın günlük raporunu inceliyordu. Defteri henüz eline almış olmalıydı; sayfalar karmakarışıktı.

Sir Basil içeri girdikten sonra kapıyı kapamak niyetindeydi. Kapayıp kapamadığını hatırlamıyordu ama. Zaten bunu düşünmesinin tek nedeni Dorothy'nin merakını uyandırmamaktı. Kızkardeşini çoktan aklından çıkartmıştı.

Odaya adımını attığı an kendine güvenini kaybetti. Dikkatle bir iki adım daha attı. Fakat Hemşire — Basil'in Primavera'sı — onu iyi karşılayacaktı muhakkak.

Flora Manhood tam tersine elindeki tükenmez kalemin arkasını bastırıp gevşeterek bütün dikkatiyle defterinle meşguldü.

Basil ya araya girerek, ya da aptal rolü oynayarak onun dikkatini üzerine çekmesi gerektiğini düşündü. «Geçen akşamki görüşmemizden sonra belki gelirsin diye bekledim seni. Hiç de rolünü iyi bilen, başarılı bir aktör gibi konuşamamıştı. Yaşlı ve titrek sesi kulağını rahatsız etti.

— «Oh?» Başını kaldırdı, hemşirenin ama yüzü tül maskeyle örtülüydü. «Demek **belki** gelirim diye beklediniz,» dedi bir süre ona baktıktan sonra. «Tekrar görüşmek için bir şey kararlaştırmamıştık.» Göz kapakları yarı kapalı, ciddi ve asık bir suratla söylemişti bunları.

— «Bir şey kararlaştırmamız gerektiğini sanmamıştım. Karşılıklı duyguların olduğu yerde sözler gereksizdir.» Oh, şu matine rollerinden nefret ediyordu.

Hemşire tekrar, «Oh?» diye karşılık verdi ona. Ama bu defa

kendini ona teslim edişinin pek önemli bir anlam taşımadığını belirten bir gülümsemeyle.

Sonra eteklerini hışırdatarak, «Hastamın yanına gitmem gerek,» dedi.

— «Bana gerçekten büyük bir mutluluk veren bu beraberliği istersen, nerede kaldığını biliyorsun.» Birlikte yemek yemekten bahsediyormuş gibi olmasın diye ekledi. «Birbirimizden hoşlandığımızı düşünmüştüm.»

Manhood Hemşire Onslow otelindeki beraberlikleriyle ilgili en ufak bir ipucu vermedi.

Basil ise annesinin ölümünü beklediği şu kritik döneminde bir gecelik bir macera yüzünden bir hemşirenin karşısında kendini aptal yerine koymuştu. Merdivenlerin kenarındaki dikenli çalılara ayağı takılarak aşağı indi. Kızkardeşi ve suç ortağı yüzüne her şeyi bildiğini anlatmak isteyen belki de kin dolu bir ifadeyle onu bekliyor olmalıydı.

O anda birden zavallı Dorothy'ye haksızlık ettiğini fark etti. Basil'in başından geçenleri tahmin etmesine rağmen anlayışla bildiklerini gizlemeğe çalışabilirdi. Sokak kapısını ardına kadar açık bırakarak bahçeye çıkmıştı. Güneşin altında durmuş onu bekliyordu. Eğrelti otları ve çalıların yaprakları arasından sızan güneş ışınları öfkeli yüzüne vuruyordu. Ama yine de yakını olan bu erkeğe gülümsedi. Basil kızkardeşinin davranışıyla gururlanarak onu dirseğinden tuttu ve kolunu sıktı.

Dorothy: «Beni arabanla bırakacaksın, değil mi?» diye sorarken sanki kendisini öpmesini bekler gibi başını kaldırıp ona baktı.

Patikadan yürürlerken Basil onun koluna girdi. Prenses de Lascabanes'le bu yakınlıklarından büyük bir zevk alıyordu — hele suç ortağı olduktan sonra.

— «Nasıl, becerdik mi dersin?» diye sordu ona.

— «Annem'in durumu hiç belli değil.» Bir iki iç çekişten sonra devam etti. «Bana kalırsa yaşlı insanları uzun yaşayacaklarına inandırmağa çalışmak hiç doğru değil.»

Aynı fikirdeydiler ama Basil yine de yalnız hissediyordu kendini: Lear'ın başarısızlığı ve Mitty Jacka ile karanlığa sürüklenişinde hep tek başınaydı.

Annesinin odasında kendini kaptırmış göründüğü oyun şahsını ilgilendirdiği için daha da çirkin geliyordu ona. «'Kudjeri'ye gitmek istediğimi söylediğim zaman beni ciddiye almamışsın-

dır umarım.» Zihnini meşgul eden bu konuyu kızkardeşinin paylaşmasını istiyordu. «Bir fırsatını bulursam giderim oraya ama duygusal bir amaçla değil.» Dilinin ucuna gelen sahte, yapmacıklı sözcükler düşüncesini basit bir şekilde anlatmasına engel oluyordu. «Oraya gidişim artık görmemezlikten gelemeyeceğim ve unutmak istemediğim bir gerçekle karşılaştıracak beni. Hiç bir aktörün buna aldırmamazlık edebileceğini sanmıyorum,» diye sonunda beceriksizce itiraf etti.

Patikanın dönemecinde ikisi de durdu. Ağaçların gölgesi Dorothy ile arasına bir kafes örmüş gibiydi. Bu peçesinin ardından onunla alay mı ediyordu? Yoksa ilgilendiği bile yok muydu? Ama Basil kız kardeşinin suç ortaklığı kadar, kendini yeniden buluşuna yardımcı olmasının gerekliliğine inanıyordu.

— «Sen de gelsene, Dorothy?»

Sanki tereddüt eden sevgilisine tatlı dille fakat kesin bir teklifte bulunuyordu. Aynı anda avuçları arasında tuttuğu ellerini sıktı. Patikanın dönemecinde kızkardeşinin pek çekmek istemediği elini bırakmadı ve öylece durdular.

Dorothy önce acaip kuş cıvıltılarına benzer sesler çıkartmağa başladı. Kendi de şaşırmıştı: hiç yaptığı şey değildi. Basil de böyle bir şey beklemediği için garip karşılamış olmalıydı onun bu halini.

— «Çok rahatsız olmaz mıyız orada?» diyerek yüzünü buruşturdu. «Rahatsızlığa hiç tahammül edemiyorum — aynı banyoyu kullanmak zorunda kalacağız. Bu yaşımdan sonra güç geliyor böyle şeyler bana.»

— «Ben hiç de rahatsız olmamıştım orada. Aksine.»

— «Ama çok zaman önceydi.»

Küvetin içinde yabancıların saçlarının yapıştığını, sifonu çalışmayan kasaba helâlarını, sabah kahvaltısında konuşmaya dalıp tabaklarda donup kalan yağları, tuvalet masasının üzerini karıştıran küçük çocukları görür gibi oldu. Tiksindirici geliyordu bütün bunlar ona.

— «Koca bebeğe zaman tanımış oluruz — kaatillerine de sinirlerini yatıştırıcı bir tatil.» Özellikle, zevk duyarak kullandı bu sözcüğü.

Dorothy onu memnun etmek için güldü ama pek içten değil. «Ya yanlış bir karar verirse?»

— «Vermez. Onun öylesine derinliklerine hitab ederek konuş-

tum ki, yaşlılar bundan çok etkilenir.»

— «Yaşlıların çok inatçı olduğunu hatırlatmak isterim.»

— «İnatçı da olsa etkileyecektir konuşmalarım onu,» diye Basil kızkardeşini inandırmağa çalıştı. «Her neyse, şu anda küçük kasabaya bir tatil geçirmek üzere gidip gitmemek konusunda karar vermemiz gerekiyor.»

El ele patikanın en tehlikeli dönemecindeki basamakları sıçrayarak indiler. «Tanrı seni korusun, sevgilim.» Basil son basamakta onun elini dudaklarına götürdü. «Seni böylesine iyi yetiştiren Fransız akrabalarına teşekkür etmek isterdim.»

Basil'den nefret edeceği varsa, o anda etmesi gerekirdi. Ama elinin sıcaklığı, dudaklarının teması ona nefret duygusunu unutturmuştu. Hayalinde onun küçük kiralık arabasında tozlu yollardan ilerlediklerini canlandırdı hiç bir zaman aralarında bir kan bağı olduğunu düşünmediği erkek kardeşiyle araba sarsıldıkça çarpışıyorlardı güneşin kavurucu sıcağı etkilemiyordu onları aksine yeniden canlandıklarını hissediyorlardı yol boyunca gördükleri bütün ağaçlar artık verandasının basamaklarından birbirinden nefret eden iki kardeşin koşuşmadığı evlerinin önündeki oval gül bahçesini hatırlatıyordu onlara.

Basil aşırı bir duygusallığın tehlikelerini sezerek, «'Kudjeri'ye gitsek de gitmesek de yarın önce Thorogood Village ile ilgili görüşmelerimizi halletmeliyiz.»

Dorothy annesinin evinin kapısına vardıklarında, «Ah oranın sakinleri!» diye bir çığlık attı. «Bitkisel hayat yaşayanların dışındakiler adımımızı atar atmaz bizi izlemeğe başlayacaklardır. Artık yapacak hiç bir şeyleri kalmayan yaşlı kişiler köpekler ve küçük çocuklar gibi her şeye burunlarını sokmağa başlarlar — bunu unutmamamız gerek.» İçini bürüyen gizli hırsları da sezecekleri düşüncesiyle endişelendi; erkek kardeşinin arkasına gizlenmeyi de umut edemezdi.

— «Nedir bu?» Manhood Hemşire ortodoks olmayanlardan mesleği gereğince hoşlanmazdı; fakat Lottie'ye de çatamazdın ya — her ne kadar bu haliyle korkunç görünüyorsa da.

— «Mrs. Hunter kendisini eğlendirmemi istedi.»

— «Günün ortasında katiyen olmaz böyle şey. Önce yemeğini yemesi gerek.»

— «Bugün iştahı yokmuş, bu yüzden dans edeceğim.»

Manhood Hemşire'nin sabrı taşınağa başlamıştı. «Her zaman Mrs. Hunter'ın dediği olacak değil.»

Kâhya kadın şapkasını çıkarttı; saçlarını bu eski şapkanın içine sokacağı için hiç taramamıştı. Küçücük kulağının üzerinden tozlu bir bukle yukarı doğru dönmüştü.

— «Karar verecek olan benim,» diye hemşire yanılmayacağından emin bir tavırla yürüyüp gitti.

Lottie Lippmann da peşinden. Dans ayakkabılarıyle güçlükle yürüyordu. Zaten mafsal iltihabı vardı bacaklarında. Her adım atışında güm güm ayakları yere vuruyordu. Bugün de dans elbisesi her zamankinden daha soluk ve kirli görünüyordu.

Manhood Hemşire, «Giyinme odasında beni bekle, lütfen,» dedi ama yumuşamıştı. «Bugün tek başına kente inmişsin şekerim.» İçinden gülmek geliyordu. Lottie Lippmann'ı, lütfedermişçesine, kucakladı.

— «**Bin zerschplittert!**»

Bu yabancı kelimelerin gülünç mü yoksa acıklı mı olduğu üzerinde hiç düşünmeden gülmeğe devam etti.

Lottie Lippmann bunları söylerken dudaklarını iyice açmış, ağzı burnundan çenesine kadar uzanan kırmızı bir daire şeklini almıştı. Yanakları ise bembeyazdı, pudralamaktan çok, yüzünü una bulamış gibiydi.

Hemşire anî bir korkuya kapılıp susana kadar karşılıklı güldüler.

Lottie Lippmann'ın bakışlarında Flora Manhood'un karnındaki bebeğin kıvranmasına sebep olacak bir mutsuzluk vardı. Bu bebek, eğer gerçekten karnındaysa, bir felâketti. Onu doğurduktan sonra zavallı çocuğun çekeceklerini nasıl önleyebilirdi?

Sert bir tonda, «Suçlu olan sensin, Lottie,» dedi. «Seni aptal yerine koymasına izin veriyorsun.»

— «Beni aptal yerine koyduğu yok onun — zaten aptalım.»

— «Şu ayaklarına bak! Nasıl dans edeceksin?»

Şiş ayakları bir zamanlar ayağını sımsıkı saran, yeni dans ayakkabılarının biçimlerini iyice bozmuştu.

— «Otursana,» diye hemşire daha yumuşak bir sesle ona yer

Lottie Lippmann söyleneni yaptı. Aynalı tuvalet masasının küçük taburesine oturup hemşireyi beklemeğe koyuldu.

Hemşire hastanın odasına girdiğinde yatağın altından bir ses duyuldu. «..Babam perşembe günü şunlardan bir tane daha bu-

lup attı güneş battıktan sonra ayı görür görmez babam için dilekte bulunmayı unuttum. Maviz ile Donald yukardaydı Donald'ın parmağını ısırmışlardı mikrop kapmıştı Mavis'e yarayı sıkması gerektiğini söyledim annemle Donald sanki onun parmağını hasta bir adam değil de ben ısırmışım gibi baktılar..»

Mrs. Hunter'ı bu pozda ölmüş zannedebilirdi insan. Dikkat kesilmiş, dinliyordu. Hemşire bir an için şok geçirir gibi oldu ama hemen hastanın bir başkasının hayatını yaşadığını fark etti.

Mrs. Cush, soluk soluğa emekleyerek yatağın altından çıktı. Terden sırılsıklam olmuştu. Etekleri, siyah işlemeleri hariç, toz içinde kalmıştı. Ufak tefek, çevik bir kadındı. Ufak tefek kişiler Betty Hunter'a kölelik etmeğe daha istekli oluyorlardı galiba.

— «Oh, Mrs. Cush, temizliğin bütün gün olduğunu bilmiyordum.» Manhood Hemşire artık bilemiyordu. «Akşam üzeri de çalışıyor muydun? Sabah değil miydi?»

— «Mrs. Hunter kalmamı istedi.»

— «Bu sabah çocuklar burada değil miydi?»

— «İşleri yapamadım tabiî onlar buradayken.» Mrs. Cush yan gösterdi. «Ben de gidip bizim azgın moruğu bir haşlayayım.» gözle bakarak takma dişlerini ağzına yerleştirdi.

— «Biraz daha kalıp beni oyalamasını istedim,» diye Mrs. Hunter onun söylediklerini doğruladı.

Mrs. Cush kaşlarını çatarak kendini beğenmiş hemşireye baktı. «Ben de onu oyalıyordum işte.»

Mrs. Hunter, «Aşçım nerede?» diye sordu. «Bana dans edecekti.»

Hastasının kaprisleri ve ona yaltaklanan köleleri Manhood Hemşireyi bezdiriyordu; kendini toparlayıp gayret göstererek, «Öğlen yemeğiniz ne oldu, Mrs. Hunter? Galiba geri gönderttiniz. Bir lokma almayı deneseydiniz hepimizi sevindirecektiniz,» dedi.

— «Ah, aldım inan ki. Almadım mı yoksa? Aldım, aldım! Bogazımdan aşağı tıktılar. Çocukların odasında kovaladılar beni. Böyle koca bebeklerin insafına kalacak olursanız yapmayacakları yoktur. Lilian Nutley bundan hep kaçınmıştır. Evet, kaçtı ama portakal tepelerinin dibinde öldürüldü — sokakta. Kemiklerini deniz kabukları arasında buldular. Öyle anlatırlar hep. Bence öldürülmedi o: bütün hatırladıkları öldürdü zavallıyı.»

Mrs. Cush öyle üzülmüştü ki, elindeki tozluğu tuvalet masasına vurdu. Masanın üzerindeki gümüş tepsi tangırdayarak dönmeğe

başladı ve Flora Manhood'un iyice sinirleri bozuldu.

— «Biraz uyursanız iyi olur,» dedi.

— «Oh, bütün hayatım boyunca uyudum zaten! Bu yüzden Mrs Cush'un bana gerçek bir olay anlatmasını istedim.»

— «Size bir ilâç vereyim, iyi gelir.» Manhood Hemşire pek böyle tekliflerde bulunmazdı.

— «Sonra alırım Mrs. Pardoe. Şimdi Lippmann'ın dans etmesini istiyorum.»

Manhood Hemşire giyinme odasında bekleyen palyaçoyu almağa gitti.

Lottie Lippmann başını dolaplardan birinin içine sokmuştu.

— «Ne yapıyorsun? Başkalarının eşyalarını mı karıştırıyorsun!» Hemşire'nin hakkını savunmak için eline bir fırsat geçmesi rahatlatmıştı onu.

— «Öldükten sonra bana vereceğini söylediği elbise bu. Ama kimse inanmaz ki. Alırsam, çaldığını söylerler.»

— «Yazılı belge iste,» diye hemşire homurdandı. «Bu işleri yapmak için avukat var ya. Borçların ödenip ödenmediğini kontrol edip herkesin kanunî haklarını savunmak için.»

— «Mrs. Hunter kimseye borçlu değil ki.» Lottie Lippmann ayağa kalkıp allı pullu, süslemeli elbisesinin eteklerini düzeltirken o anda başka hiç bir şey düşünmüyordu.

Flora Manhood rüyasında kartondan bir evden bembeyaz bir geceye sürüklenerek müzik dalgaları arasında Col Pardoe ile yüzmeğe başlamıştı. Aşk, güzellik ve mutluluk gibi ulaşılması imkânsız girdaplar içinde her şey kolay ve anlaşılır bir hale geliyordu bu dalgaların arasında. Şu çılgın Yahudi kadın bu defa da Elizabeth Hunter'ın gardrobundaki solmuş elbiseye aklını takmıştı. Oysa Flora Manhood her Avusturalyalı gibi sadece görebildiği ve duyabildiği şeylere inanmıştı ve böylece devam edecekti. Ama mantıklı olabiliyor muydu? Col Pardoe ile birlikte elle tutulur, gözle görülür neyi varsa vazgeçmişti: Col'un atışlarını duyduğu kalbinden de; kasıklarının arasında hissettiği bir damla ıslaklığı silerek gizlice elinde kurutmuştu. Ya da ikisinin çocuğunu. Her ne kadar hayata gelmek için çırpınıp tepiniyorlarsa da, Flora onlara bu hakkı vermeyeceğini çok iyi biliyordu.

— «Bırak şu küflenmiş elbiseyi mıncıklamayı!» Manhood hemşire parmağının yapış yapış kaldığını hissediyordu. «Hadi gidelim, Lot. Seni bekliyor, dansedeceksin!»

Ve Mrs. Hunter'ın odasına gittiler.

— «...doğrusu ben istediğin şey üzerine yemin ederim ama Mavis yapmaz.» Mrs. Cush elinde ıslak bir bezle pencere pervazındaki bir lekeyi çıkartmağa uğraşıyordu.

Manhood Hemşire, «İşte Mrs. Lippmann,» diye onu içeri aldı. «Sizin için dans etmeğe geldi, Mrs. Hunter.»

Mrs. Hunter gözlerini açmadan, «Evet, görüyorum,» dedi.

Lottie Lippmann tüyleri dökülmüş, eski şapkasını taktı. Koltuğunun altındaki baston sarsıldı. Yatağın içinde bembeyaz yüzlü yaşlı kadın ona bakıyordu — belki çok daha uzaklara bakıyordu. Orada olup bitenlere karşı koyamayacaktı. Bir kamçının sesiyle bacaklar ve kollar sarsıldı, yüz bir gümsemeyle ikiye bölündü. Lottie Lippmann **ei nzwei drei diye** başladığı şarkılı dansına devam ederken ayakkabılarının halıya vuran gürültüsünde boğuk sesi duyuluyordu.

«Wenn Mutter in die Manage ritt,
'Wie jauchzt' mein Herz auf Schritt und Tritt
Hoppla, hoppla, tripp, trapp, trapp..»
Mrs. Cush ona eşlik ederek, «Oppler!» diye tekrarladı.
«Bis mir die Schuppen von den Augen fielen
İch sah den Dreck in allen Dielen
Hoppla, hoppla, tripp, trapp, trapp!
Es ist das alte, fade Lied
Nichts macht mehr einen Unterschied
Es ist 'ne Welt für leere Laffen,
Ein Zirkus mit dressierten Affen
Die Löwen und die Löwenkatzcen
Die Dame ohne Unterleib,
Die Hohe Schul' mit allen Matzchen,
Was ist es schon? Ein Zeitvetreib!»

Zavallı Lottie! Flora Manhood bir çocuk odasındaki oyuncakları hatırladı onu seyrederken.

Lottie Lippmann önceleri boğuk boğuk çıkan sesini yükselterek her zamanki başarısız numarasına hazırlandı. Elindeki sopayı, olmayan masalara doğru uzatıp vururken ayak parmaklarını da havaya kaldırmağa çalışıyordu. Sesi gittikçe inceliyor, tizleşiyordu. Bir iki öksürdü. Eldivenli elleriyle dudaklarına yapışan saçlarını geri itmeğe çalışıyordu. Gülümsemesi hiç eksilmiyordu. Boynundaki adeleler gerildikçe geriliyordu.

Manhood Hemşire hiç değilse işine devam edebiliyor, hastanın nabzını ölçüp ateşini alıyor ve yastıklarını düzeltiyordu. Ama temizleyici kadın işini bitirmiş dansı seyrederken eğlenceli olmaktan çok korkulu bir an geçirdi. Lottie Lippmann titrek, hırıltılı sesiyle mırıldanlığı valse katılması için onu kolundan çekiverdiğinde Mrs. Cush ne yapacağını bilmez halde ona var gücüyle çarptı. Lottie şapkasını başına yerleştirip eşini bırakarak tek başına dansa devam etti ve bir yandan da şarkı söyledi:

«Jede Nacht, seit ich geboren,
Hat meine Seel' ihre Unschuld verloren.
Verdemmt sie nicht, versteht es nur,
Sie war zu schwach in der Struktur
So geht's einmal in der Natur.
Em selben Platz wo sie verwelken,
Da wachsen weider andere Nelken.
Sie gehen nie verloren,
Sind ewig neugeboren.'

Henüz gözleri kapalı yatmakta olan Mrs. Hunter hemşirenin ağzına doğru uzattığı dereceyi iterek gözlerini açtı, «Gerek yok, hemşire, teşekkür ederim. Bu sabah ateşimi tamamen aldılar.»

Buna rağmen Lottie Lippmann'ın dans ettiği tarafa doğru bakan yaşlı kadının gözlerinden hafif ateşi olduğu anlaşılıyordu. Kendi miydi bu? Uzun bacaklarına vuran ışık ve ipek çoraplarına gözleri takılmış erkekler; görmemezliğe gelecektin tabiî, ama kimseyi aldatmayan bir usuldü bu.

Mrs. Hunter'ın kulaklarında davul ve saksafon sesleriyle başka bir parça çalıyordu: dansederken kendini çırılçıplak kabul etmiyordun, faziletli bir kadındın ama erkekler soğuk olduğunu söylüyorlardı.

— «Soğuk değil,» diye Elizabeth Hunter'ın başı yastığın üzerine düştü. «Vücudunun bir kısmına hiç el sürülümeyecekti, o kadar. Alfred bile dokunamazdı.» Hemşireye döndü. «Rahibeler anlar bunu, değil mi?»

— «Bilmem ki.» Manhood Hemşire dereceyi temizlemekle meşguldü.

— «Doğru, sen gebesin. De Santis Hemşire bilir bunu. Mary nerede? Onu hiç görmedim.»

— «Dün gece buradaydı,» diye Manhood Hemşire düzeltti. «Bu gece tekrar gelecek,» diye de onu rahatlatmak için ekledi.

— «Oh evet.» Mrs. Hunter kabullendi.

Hepsi dansediyorlardı: bütün hemşireler sıska Badgery bile şu patates çuvalı Milly Cush hepsi boyunlarına renk renk kurdelelerle asılmış tepsilerden kırmızı gül goncaları fırlatıyorlardı.

«Die Rosen können nie vergehen,

Die Liebe lasst sie neuerstehen...»

Şarkıcı sahnenin bir kenarına çekildi. Besbelli baş dansöz çıkacaktı. Bayat parfüm kokulu, boğuk sesler bir an için kesilir gibi oldu, sonra tekrar duyuldu ve en tepede Elizabeth Hunter göründü.

Göğsünde kucak dolusu güller vardı (onunkiler beyazdı), Seyircilerin şaşkınlığı geçsin diye biraz bekledi ve sonra nişan almağa başladı. Neyse ki uzun boylu, çevikti. Herkesten uzağa kadar atabiliyordu. Birbirinden güzel, yapma çiçekleri andıran demetleri erkeklerin ve kıskanç kadınların başlarının üzerinden yüksek balkonlara kadar atıyor, sürekli bir alkış tufanı onu izliyordu.

— «Oh evet,» diye onlara gülümsedi. «Tekrar sahneye gelmeyi öğrenmem gerek, o zaman kabul edileceğim. Gagaları kırmızıydı. Burun delikleri açılmış, ama hainlikten uzaktılar.»

Başkalarını inandırmak için çaba sarfetmesinin boşuna olduğunu düşünmesi gerekirdi. Sadece seyirciler değil, artist arkadaşları tarafından da gösteriş meraklısı ve hayalperest olduğu düşünülebilirdi.

Hazırlıksız olduğu için anîden yükselen kulaklarını tırmalayıcı bir sesle irkildi. Kâhya kadındı.

«Ich kann nicht mehr weiter. Ich fürte mich. Immer. Immer. Dieser entsetzliche Gestank. Ich halt's nicht aus.»

Mrs. Hunter ipekli bir şapkanın halının üzerine düşerek çıkarttığı sesi duydu. Şapkanın karton kenarlıkları mobilyalara çarparak durdu. Mrs. Lippmann'ın pamuklu eldivenleri ona sarılıyordu sanki, lütfen — hayır! Titreyen dudaklarını elinin tersiyle gizledi.

— «Barmherzigkeit! Ich verlier' auch SIE! Verweile doch!»

Utandığı pek söylenemezdi ama tiksintiyle, «Tanıdığım bütün Almanlar Goethe'den bir lâf atarlar sıkıştıkça — tanı değilse de kendi yorumlarıyle bir şeyler uydururlar. Bunu anlamıyorum — neden ileri geliyor sizlerde birine sığınmak duygusu? Büyük bir kişi oluşu yüzünden daha insanca mı görünüyor?»

Mrs. Lippmann'ı elini çekmesi için ikna edememişti. «Ben Alman değilim. Hamburg tarafından gelme bir Yahudiyim ben. O zamandan beri bana verdiğiniz bir **Gunst** elimden er geç alınacak.» Başka şartlarda bu fırsatı elde edemeyeceği için onun elini salyalarını akıtarak yalamağa, neredeyse hırsla yiyip bitirecekmiş gibi öpmeğe devam etti.

Mrs. Cush bu konuda usta olmasına rağmen bir kenarda kalmıştı.

Rüzgâr çıktı. Manhood hemşirenin odadaki küf ve nemli pudra kokusu ile kısa sürelik iş döneminde gördüğü cesetlerin çürümüş kokusu çıksın diye açtığı müslin perdeler dalgalanarak uçuşuyordu.

Bir yandan perdeleri tutmağa, bir yandan kâhya kadını hastasından uzaklaştırmağa çalışırken. Flora Manhood titremeğe başladı. «Mrs. Lippmann lütfen gelin! Kendinize hakim olmazsanız iğne yaparım.»

— «Sakinleştim, Flora.»

Birden bire şaşılacak şekilde sakinleşmişti gerçekten de. Dalgın bakışlarında biriken göz yaşları yanaklarından aşağı sicim gibi akıyordu.

— «Her zaman için emin olmam gereken bir şeyden nasıl böyle korktuğumu hiç anlamıyorum.» Gözlerini elbisesinin koluyla sildi ve kumaşın üzerindeki gözyaşlarına baktı.

Hemşire onu hizmetçilerin odalarına açılan bölümün kapısına götürdü.

Mrs. Lippmann, «Mrs. Hunter'ı yalnız bırakma — bu olanlardan sonra yanından ayrılmamalıydın,» dedi. Kendi hayatı bu kadının yaşamasına bağlı olduğu halde yorgunluktan kayıtsız görünüyordu.

— «Şimdi uyur zaten. Uyku saatinde onu rahatsız edenlere çok kızar biliyorsun. Özellikle bugün. Belki çocuklarının kendisine yaptıklarını unutur uyursa.» Manhood Hemşire kendisinden de az güvenilir biriyle konuşmalarına dikkatle kulak kabarttı.

Kapıya geldiklerinde kâhya kadının sade fakat insanı duygulandıran odasına onu davet etmesini, Lottie'nin daracık yatağına onu yatırmasını öylesine istiyordu ki. Gözlerini yumarak hakkında verilen kararı dinlemek istiyordu yattığı yerden: artık karnında yaşlı aktörün çocuğunu taşıyorsun, normal Floradora'dan bir kaç satır üstün sayılırsın. Uyandığında kimseye değil, sadece ken-

dine karşı bir takım zorunlulukların olduğunu fark edecektin.

Manhood Hemşire bu kadar kolay avunamayacaktı. Bir türlü zihninden atamadığı bu düşünceler onu harab ediyordu. O sırada kapı çaldı. Bir anda bütün düşünceleri dağılmış, binlerce parçaya bölünerek ufalanmış ve yok oluvermişti.

Mrs. Lippmann yine çocuk odasındaki oyuncakları hatırlattı ona. Boyalarını çocuklar kazımışlardı. «Şu kaatiller mi geldi acaba?» Olacak gibi değildi. «Flora, sen benim yerime bakıver kapıya. Pek kendimde değilim.» Kapının menteşeleri sarsılarak bir sızlanma sesini kendi gürültüsünde gizledi.

Yalnız kalan Flora Manhood karnındaki hayalî çocuğun gerçekten varlığına inandı: henüz zamanı olmadığı halde içinde kıpırdandığını hissediyordu. Aşağı indi. Kapıda Badgery'nin söylemeğe unuttuğu ilâçları getiren Colin Pardoe ile karşılaşabilirdi. Çocuğunun yüz çizgilerini iyice kafasına yerleştirmek için gözlerini dikip ona bakmağa başlayacaktı Col. Dr. Gidley'in hasta için yazdığı ilâçları onun elinden bir kapabilseydi. (Hemşirenin onun yardımına daha çok ihtiyacı olduğunu bilmiyordu tabiî) Utanç ve umutsuzluk içinde ilâç paketlerini açıp Col'un pazuları görünen güçlü kolları ve çelik gibi parmakları ona engel olamadan hapları ağzına atıverecek — bir an önce vücuduna zehirin yayılması için çiğneyecek ve Colin Pardoe'nun ayakları dibine, kareli taşların üzerine yığılıp kalıverecekti.

Kapıya vardığında umutsuz ve bitkindi. Böğrüne bir sancı saplandığını hissediyordu. Kapıyı açtı ve karşısında Wyburd'u buldu. Verandada değil, ilerde güneşin altında duruyordu. Ellerini, dua eder gibi yüzüne doğru kaldırmıştı.

— «Ne oldu, Mr Wyburd?» Eliyle onu içeri çağırdı. Avukatın tavrında biraz gariplik yok değildi. Fakat hemşire kapıyı açtığında tahmin ettiği kimsenin olmadığını görünüce çok rahatlamıştı. Gelen yine de bir erkekti. «Bir şey mi oldu?» diye sorarak güldü. Ağzından çıkan kelimelerle gülüşü havada asılı kalmıştı sanki.

— «Yoo, bir şey olmadı,» diye avukat ellerini yüzünden çekerek cevap verdi. «Şunu kokluyordum da.»

— «Ooo?» Burnundan kıkır kıkır gülmeğe başladı. Coff's Körfezinde böyle gülerken ahududuların ağzından fışkırıverdiğini hatırladı. Küçük bir kızdı o zamanlar.

— «Biberiye çiçeği,» dedi avukat. «Karım bu konuda çok bilgilidir. Hani bitkiyi gösterirseniz tanır. Onunla yarışamam tabiî,

ama bunun biberiye çiçeği olduğunu biliyorum.»

Avukat da gülmeğe başlamıştı. Şapşal bir hali vardı: yaşlı erkeklerin dişleri — en temizi bile — morumsu bir renge bürünmüş damaklarıyle pis görünür nedense.

— «Yok canım, bu biberiye çiçeği mi şimdi?» Çiçeklerin gerçekten kendisine uzatıldığına inanmamış gibi avukatın ellerine, parmaklarının iç kısmına, kırışmış avucuna yerleştirdiği mobilya cilâsı kokan gümüş rengi sivri çiçeklere baktı.

— «Tabiî, şimdi eminim. Bu koku — vatan hasreti gibi bir şey değil mi?» Pembe karanfilleri (daha doğrusu şarap rengiydi onlar) getiren kadın buruşuk bir kâğıda sarılmış 'pembeler' için şöyle demişti: **sıcaktan vatan hasreti kokuyorlar.**

— «Biberiyelerle hayvanların içlerini doldurup üstünden dikerler,» dedi avukat. İkisi de, avukat ve Manhood Hemşire gülüyorlardı. «Ben hiç denemedim. Karım da ben de sağlığımıza yararı olacak kolay pişirilen şeyleri yemeyi severiz.»

Gülmekten guatr olacaktı. Bu hastalığın tıbben belli bir nedeni yoktu, ama gülerken boğazının düğümlenip çözülmesiyle guatr olabilirdi.

Avukat Akubra şapkasının altından ona bakıyordu. Manhood hemşire onun şapkasını atılması gereken ikinci bir şapka olarak görüyordu.

— «Gelmiyor musunuz, Mr. Wyburd?» diye onu içeri davet etmeyi akıl etti.

Hemşire onu kapıdan geçirir geçirmez avukat, «Mrs. Hunter nasıl?» diye sordu. Sanki onu son zamanlardaki durumundan farklı bulabileceği ihtimali varmış gibi.

— «Bu sabah buraya geldiler, biliyor musunuz?» Hemşire sesini alçaltmış, kapının kilidini sessizce kapamağa çalışıyordu.

— «Bilmiyorum, hemşire hanım. Kim? Biraz daha açık konuşun.» Avukat bildiğini belli etmemeğe çalışıyordu.

— «Çocuklar.»

Manhood Hemşire prensesle Sir Basil'i kötü ve yaşlı kimseler olarak görmeseydi Arnold Wyburd onları hep üstleri başları çimenlerin yeşiline bulanmış, dişleri yara içinde çocuksu halleriyle hatırlamak isterdi.

Hemşirenin onu suçlayacağı düşüncesiyle rahatsız oldu. «Annelerini ziyarete gelmeleri normal değil mi?»

— «Evet ama bunlarınki değil.» Birlikte merdivenlerden çıkıyorlardı.

Hemşireden duyduğu rahatsızlık ona çıkışmasını sağlıyordu. «Ne demek istediğinizi katiyen anlamıyorum. Dorothy ile Basil'in amacını hiç birimiz kesinlikle bilemeyiz. Üstelik her an düşüncelerini değiştirebilirler.

Hemşirenin yanında 'Dorothy ve Basil' diye söz ettiği için ve onun tuzağına düşmüş gibi konuşmalarıyle açık verdiği için kendi kendine öfkelendi. Merdivene ayağı takıldı, hemşire kolundan yakalamasaydı tepetaklak yuvarlanabilirdi.

— «İyi misiniz?» diye Manhood Hemşire gereksiz bir endişeyle sordu.

— «Badgery Hemşire, Mrs. Hunter'ın bazı evrakların hazırlanmasını istediğini söylediği için gelmiştim,» diye avukat soluk soluğa konuştu. Demek avukat her şeyi biliyordu! Badgery önemli haberleri hiç gizli tutamazdı, çocukların geldiğini mutlaka söylemiş olmalıydı.

— «Prensesle Sir Basil saat kaçta geldiler?» diye avukat sesini alçaltarak sordu.

— «Pek erken sayılmazdı. Güne erken başlamayı sevmeyen kimselerdir her ikisi de.»

Avukatın yüzü aydınlandı. «Haklısınız. Badgery Hemşire bana telefon ettiğinde henüz kahvemi içiyordum. Çocukların geleceğini bildiğine dair bir şey söylemedi. Her halde anîden karar verdiler.» Ona kesin bir şekilde kendisini sorguya çekmemesini belirttiğini umuyordu.

Manhood Hemşire ise bunu düşünmedi bile, kafası az önce sözü geçen evraklardaydı. Yeni bir miras meselesi miydi acaba? Evet, mutlaka miras meselesiyle ilgili bir evraktı. Kendisi oğluyla yatarak yaşlı kadını arkadan vuracak kadar sahtekâr olduktan sonra Badgery ile Wyburd çocuklardan önce davranıp kendi planlarını uygulayabilirlerdi pekâlâ. Avukat yalan söyleyecekti tabiî. Flora, Sir Basil ile ilişkisini olumlu bir sonuca varacağından emin olana kadar inkâr edecekti.

Yukarı çıkana kadar başka hiç bir şey konuşmamaları normaldi.

Mrs. Hunter'ın odasının önünde hemşire, «Ona çok iyi davranın,» diye fısıldadı. «Çok kötü bir gün geçirdi.» Avukatın yü-

zünden meselenin ne olduğunu anlayıp anlamadığını kestirmek mümkün değildi.

İçeri girdiklerinde perdeler şişerek uçuştu, fakat avukat kapıyı kapadıktan sonra Mrs. Hunter'ın yastığa yapışmış yüzü gibi duvara yapışana kadar titreyerek bir süre daha uçuşmağa devam ettiler.

Hemşire hemen hastasının başına koştu. «İşte geldik, şekerim. Şimdi iyisin artık, bak biz geldik.» Gelecek için planlarını hatırlayarak duyduğu suçluluk arttı ve çocuğuna aşırı bir ilgiyle eğildi. Onu çok yalnız bırakmıştı.

Mrs. Hunter dudaklarını kımıldatarak, «Biliyorsun ki pek iyi değilim,» dedi. «Burada oluşun beni iyileştirecek değil, bunu da biliyorsun. Hoş artık kimsenin zararı da olamaz ya bana — daha doğrusu zararı olsa da ne fark eder?»

Avukat onu son gördüğünden bu yana vücudunun daha da küçülüp büzüldüğünü fark etti, öte yandan kişiliği daha ağır basınağa başlamıştı ama.

Neşeli bir sesle, «Ben geldim, Mrs Hunter beni hatırlıyorsunuz değil mi? Arnold Wyburd,» dedi. «Hani şu çıkartmak istediğiniz evrak üzerinde görüşecektik sizinle.»

Manhood Hemşire odanın içinde önemsiz bir takım işlerle meşgul görünüyordu. Ama avukatın hiç bir açık vereceği yoktu. Ne fark ederdi? Betty Hunter haklıydı. Onun için hiç bir şey farketmezdi, senin çocuğunu öldürmenin hiç bir şey farkettirmeyeceği gibi. Evet, ondan kurtulabilirdin ama ruhu hiç bir zaman seni rahat bırakmazdı.

— «Oh, evet.» Mrs. Hunter toparlanmağa çalışıyordu. «Seni neden çağırttığını hatırlamağa gayret ediyorum.»

Manhood Hemşire tırnaklarına oje sürmek, yıldızları düşünmek, ya da hiç bir şey yapmadan dinlenmek ve rahat etmek için giyinme odasına kaçabilirdi ama şu evrakları çok merak ediyordu.

— «Vergi işiyle ilgili değildi herhalde?» diye Mrs. Hunter sordu.

— «Vergi meseleleri için hiç endişe etmeyin, Mrs. Hunter.»

— «İnsan her zaman kendi meselelerinde endişe eder, ama sizi çağırmanın nedeni daha özel bir konuyla ilgiliydi galiba. Oh, evet, Hemşire bana kâğıt kalem getir Arnold'a yani. Beyaz bir kâğıt olsun. Arnold içlerinde en beyaz ve tertemiz olanıydı.»

Zavallı Arnold, ne için gelmişti buralara kadar! Hemşire az daha gülmeğe başlayacaktı. Avukat biraz cesaret verseydi gülerdi ama ona baktığı bile yoktu. Betty Hunter'a da bakmıyordu. Kendi düşüncelerine dalmış gibiydi. Yüzü pembeleşmiş, sadece elmacık kemikleri beyaz lekeler halinde duruyordu. Hemşire soyunduğu zaman onun çok sıska kalacağını düşündü.

Manhood hemşire elinde bir mektupla döndüğünde Mrs. Hunter avukata bir şeyler saydırtıyordu... «Marjorie dört, Heather üç.»

— «Başka yok mu? Dört yıldır hep torunlarınızdan bahsediyorsunuz. Ölen oldu herhalde içlerinde.»

— «Evet oldu. Bazıları da düştü. Onlar sayılmıyor tabiî, bunu düşünmem gerekirdi.»

Manhood hemşire yanılmadığından emindi. Bir miras meselesi vardı ortada ve Arnold'un etkisi büyük olacaktı.

Mrs. Hunter bir an için ölümlerden daha önemli bir konuya çevirdi dikkatini. Hemşirenin getirdiği mektupluğu yoklayarak elle tutulur bir delil aradı.

— «Bu ne?» Parmaklarıyla kâğıdın üst köşesini yokluyordu. «Bu kâğıtlardan istemedim ben! Alelâde bir mektupluk bu! Kütüphaneye git —Alfred'in masasından— Sands'dan alınan **kabartmalı** mektupluğu getir.»

Kendini beğenmiş moruk.

— «En iyi şekilde olmasını istiyorum bu işin.» diye Mrs. Hunter üsteledi.

Manhood Hemşire aşağıdan getirdiği iyi cins parşömen kağıtlarıyla odaya girdiğinde Mrs. Hunter cümlesini bitirmek üzereydi. «...yazılı olmazsa hırsızlık sayılcağını düşünüyorlar. »

Mrs. Hunter'ın kulakları çok hassas olduğundan sustu. Avukat zaten çok tedbirli bir adamdı.

Flora Manhood aşağı gönderilmiş olmaktan başka, bu insanların onu kendilerinin dışında tutmalarına öylesine içerledi ki, ağlamak istedi.

Mrs. Hunter konuyu tekrar açtı. «Avukata senin yeteri kadar değer vermediğin biriyle evleneceğinden söz ediyordum.»

— «Evlenmek mi? Kiminle evleniyormuşum, ben de bilmek isterdim bunu!» diye Manhood Hemşire patladı.

Elizabeth Hunter kahkaha atar gibi bir ses çıkarttı. «Hadi Arnold. Hemşire, kalem ve mürekkep de getirdin mi?»

Avukat, yetmişinci doğum gününde iş arkadaşlarının hediye ettiği Parker dolma kalemini çıkartarak büyük bir memnunlukla kalemin hikâyesini anlattı.

— «Ama kim olabilir bu istemediğim adam?» diye hemşire öfkesinden çılgına dönmüş bir halde sordu.

— «Hadi Arnold güzel el yazınla başla bakalım. (Umarım yazın bozulmamıştır) 'Pembe safir taşlı yüzüğümü Florrie...' «Florrie'ydi değil mi?»... Manhood'a nişanını kutlamak üzere hediye ettiğimi teyid ederim» Yoksa 'söz kesme' diye mi yazsaydık? Neyse canım, önemli olan bu değil. Sonuç olarak 'evlenmek'le biten bir şey işte...» Mrs Hunter öksürdü ve hemşire hemen ona bir bardak su getirdi.

Mrs. Hunter'ın öksürük nöbeti geçtikten sonra Flora Manhood, «Kim olursa olsun evlenmeğe razı değilim ne kadar önemli bir kişi olursa olsun,» diye açıkladı. «Böyle bir fikre sahip olmak için çıldırmış olmalısınız. Evlenmeyeceğim! Yüzüğünüz de sizde kalsın!» Ertesi gün Vidlerlerin evinden yüzüğü getirecekti. Basil'in evde olması çok iyi olurdu: ikisine de pembe safirin onu ne denli etkilediğini göstercecekti.»

Avukat, «Ama evleneceği kimsenin adını da yazmamız gerek, Mrs. Hunter,» diye elindeki kaleme yarışır bir ciddiyetle sordu.

— «Ben nereden bileyim? Artık kimsenin adını aklımda tutamıyorum ki. Ama sesini çok beğendim hani reçeteyi getirmişti. Teni hoşuma gitti. Onu odama niye çıkarttıklarını bilmiyorum, belki de ben istemiştim. Etrafımda erkeklerin oluşu her zaman hoşuma gider.»

Manhood hemşire bardağı öyle anîden kaldırdı ki, kristal şişeye çarptı. Ama hemen geri çekildi. Odadaki iki moruk anlamamıştı bile. Oynadıkları oyunun nedeni sendin ama esas nedeni seni üzmekti.

Çocuğunu alıp gidecekti nereye olursa. Yüzüğü de otobüsün penceresinden fırlatacak, daha şimdiden duyduğu sevgisini çocuğuna verecekti. Bir gün onu doğurduğu için baltayı eline alıp kendisini öldürmesini diliyordu.

Mrs. Hunter, «Bu onu sakinleştirir. Ver bana Arnold,» dedi. Arnold kâğıdı ona uzattı, yaşlı kadın hatırladığı kadarıyla imzasını attı, Arnold da tanık olarak yanına kendi imzasını attı.

Mrs. Hunter, «Bir işimiz daha var,» dedi. «Mücevher kutumu getir, Arnold. Her zaman koyduğum yerde şurada duruyor. Ku-

tuyu oraya koyuşumun nedeni Emily'nin hediyesi olduğu içindir.»

Arnold kutuyu getirdi. Mrs. Hunter kapağı açarak eliyle mücevherlerini yoklamağa başladı. «Oh şu çirkin şey! Lal Wyburd'a vermeyi düşünmüşümdür hep.» Sonra kendini toparladı. «Karına, Arnold.»

Ucunda firuze taşları asılı bir zincir çıkarttı.

— «Çok sade bir şey, gördüğün gibi. Yoksul bir çiftçi ailesiydik. Annemin bu zinciri fırtına patladığında boynumdaydı.» Mrs. Hunter öylesine kendi alemine dalmıştı ki, avukat neden bahsettiğini anlayamıyordu. Sonra birden, «Acaba Lal bu kadar önemsiz bir şeyi kabul eder mi?» diye sordu. «Bu kadar çok mücevheri olan birinin daha değerli bir hediye vermesi gerekir. Belki Lal kırılır. Beğenmezse sadece aile arasında takar.»

— «Beğenecektir muhakkak.» Avukat yorulmuştu. «Kâğıt sizde mi?» Göz kapakları ağırlaşmıştı.

— «Evet bende, bende.»

Yattığı yerden gülümsüyordu ona. Pörsümüş göğüslerinden biri geceliğinden dışarı çıkmıştı. Avukat kutuyu yerine koyarken rahatsızlığı endişe şekline dönüştü. Odadan çıktıktan sonra sendeleyerek yürüdü.

— «Manhood Hemşire?» Kapalı duran kapıyı vurdu.

Hemşire kapıyı o kadar geç açtı ki, avukat bir an hiç açmayacağını düşündü.

—«Mrs. Hunter'ın imzaladığı kâğıdı getirdim. İstemişsiniz,» diye biraz da onu sorumlu tutmak için ekledi.

— «İstemiyorum! Ne de allahın belâsı yüzüğünü!»

Kâğıdı aldı ve sırf bu yaşlı adama karşı saygısızlık etmemek için kapıda durdu. Bir süre sonra öfkeyle, «Mr Wyburd,» dedi. «Ailenin avukatı olarak onlarla ancak siz başedebilirsiniz.»

— «Karar verecek olan Mrs Hunter'dır.»

Ve dönüp gitti.

Manhood Hemşire akşam üstünün geri kalan kısmını kendi kendine bir takım işler icad ederek geçirdi: açık pencereleri kapadı, kapalı olanları açtı. Rafların tozunu aldı ,oysa Mrs. Cush o gün temizlik yapmıştı. Ortalık toplu olmasına rağmen tekrar topladı. Böylece Mrs. Hunter'ın yazdırdığı yazıyı unutabilmişti. Ama bu kâğıdı yırtıp atacağı yerde nedense hemşire odasındaki tuvalet masasının üzerindeki iğnedenliğin altına sıkıştırmıştı.

Hastasının onu çağıran zilinin sesi de nedense uğursuz bir işaret gibi gelmişti ona.

İçeri girdiğinde Mrs. Hunter, «Oturağı rica edeceğim, Hemşire.» dedi.

— «Kalkacak kuvvetiniz var mı? Size lâzımlık getireyim isterseniz.»

— «Kalkabilirim.»

Manhood Hemşire hastasını şu çirkin görünüşlü oturağa oturtmaktan nefret ederdi ama o gün özenle bir merasim yaptı ona. Aslında oturağın kıvrık başları ve kuğu boynunu andıran kolluklarıyla kendine özgü bir soyluluğu vardı. Flora Manhood'la tarih kitabındaki bir tahtı hatırlatmıştı.

Hastasını tahta yerleştirdikten sonra, «Rahat değilseniz söyleyin,» dedi.

Yıllardır herkes onun hiç rahat olmadığını bildiği için Mrs. Hunter cevap vermedi. Flora Manhood o gün çok iş yaptığı için yorulmuştu. «Küçükken,» diye yumuşak bir sesle anlatmağa koyuldu. «... vaktimin çoğunu tuvalette geçirirdim. Etrafıma bakınır, hayal kurardım. Ya da annemin dikdörtgen şeklinde kestiği gazete parçalarını okurdum .Bu gazete kâğıtlarının ne kadar zamandır orada durduğunu biliyordum ama hepsi sararmıştı. Tuvalet evin dışındaydı. Etrafında da kümesler vardı. Tavuklar ve horozlar ayak parmaklarınızı yem zannedip gagalar dururlardı.» Mrs. Hunter'la daha önce hiç böyle konuştuğu olmamıştı. Sarhoş gibiydi. «Bazı tavuklar geceleri tuvaletin üzerine tünerlerdi. Tavukların mı ıhlamur koktuğunu, ıhlamurun mu tavuk pisliği koktuğunu ayırdedemiyordum bir türlü.»

Flora sustu. Utanmıştı.

Mrs. Hunter boğazını temizledi. Ciddi bir şey söyleyecekti anlaşılan. «Tuvalette otururken ne hayal ederdin?» diye sordu.

— «Zengin olmayı herhalde. Çiftliğin sıkıcı hayatından kurtulup kente kaçmayı düşünürdüm. Ve sevmeyi!» 'Evlenmeyi' dememek için özellikle dikkat etmişti.

— «Beni seviyor musun, Hemşire?» Mrs. Hunter çok ciddiydi.

— «Nasıl soru bu? Tabiî ki seviyorum. Hepimiz seviyoruz sizi.»

Çok iyi kıvırmıştın bu yalanı ama yaşlı bir insanı pek etkileyecek gibi değildi.

— «Beni sevdiğine göre belki benim için bir iyilik yaparsın.» İyi düşünen bir kişi olduğunu söylerler, belki düşüncelerine aykırı düşer bu.»

— «Yapmamı istediğiniz şeye bağlı.» Hemşirenin burnuna fare kokusu geldi.

Yaşlı kadın gözlerini sımsıkı yummuştu. Sadece dışarı çıkmak için zorlanmak değildi bu.

— «Doktorun uyuyabilmem için verdiği kapsülleri verir misin? Belki faydası olur.»

Manhood Hemşire ter dökmeğe başladı. Üst dudağının kenarında ince bir bıyık gibi ter damlacıkları toplanmıştı. «Olamaz! Dürüstçe bir şey değil bu, yapamam!»

— «Sevgi dürüstlükten de üstündür.»

— «Olmaz, Mrs. Hunter. Ben nasıl dayanırım sonra?»

— «Beni seviyorsan yaparsın.»

Flora Manhood ellerini göğsünde kavuşturdu. Artık bir hemşire değil de, onu tehdit eden bu teklife karşı kendini korumağa çalışan bir kadındı. (Bakire olmadığına göre, ahlâk açısından da pek suçsuz sayılmayacağına göre kadındı. Yine de bu durumda söz konusu olan dürüstlüğü için savaşması gerekiyordu.)

— «Unutalım bunu, başka yolları da var nasıl olsa,» dedi Mrs. Hunter.

— «Ama bunu yapmak istemeniz ahlâk dışı.» Uzaktan maval okumak kolaydı; sen de bir gün bu duruma gelebilirsin. «Hem hiç de kolay bir iş değil.»

— «Karar verdikten sonra çok kolaydır.»

— «Bu defa kararınızı veremiyeceksiniz!» diye Manhood Hemşire ona çıkıştı.

Bir sessizlik oldu.

Flora mendilini aradı. Yaşlı kadın insanlara neler yaptığını hiç bir zaman anlayamıyordu.

Bir süre sonra, «Bitirdiniz mi şekerim?» diye sordu. Her ne kadar kurallara karşı çıkan kimseler oluyorsa da ,bazı kurallara boyun eğmek gerekiyordu.

— «Ne bitirmesi, daha başlamadım bile!»

Flora annesinin böyle durumlarda ıslık çaldığını hatırladı.

Az sonra hemşire bir, iki, ya da üç topağın düşüşünü duydu.

— «Sanırım bitti, Hemşire.»

Flora onu yıkayıp yatağına yatırırken, «Bu akşam size güzel makyaj yapmamı ister misiniz? Peruklarınızdan birini de takarız.»

Mrs. Hunter gülümseyerek, «Hayır,» dedi. «Hayır, sadece bir çay içmek istiyorum. Acaba ançuezli sandviç yapmış mıdır bana? Ama ince değilse yerim.»

Flora Manhood hafifçe gülerek içini çekti. «Bakalım.»

Art arda çaldığı eski plâklar onun çok canını sıkıyordu. Akşam bastırdığında bayağı rahatladığını hissetti.

Son dakikalar yaklaşmıştı artık. Hastanın çenesinden kırıntıları temizlerken de Santis'e vereceği raporu tasarladı. Neden olduğunu bilmiyordu ama meslekdaşının biraz gecikmesini istiyordu.

De Santis'in gecikmesi olacak şey değildi. Giyinme odasına sessizce çıkmıştı bile. Başında yine aynı lâcivert şapkasıyla epey düşünceli görünüyordu.

— «Bir şey yok ya, yorgun görünüyorsun. Neyse artık dinlenirsin.» Şapkasını çıkartırken dönüp ona baktı. «Yani özel bir şey demek istedim.»

Hafifçe Manhood homurdanarak güldü. «Kaynamış bir yumurtayla ,sıcak bir banyonun halledemeyeceği gibi bir şey değil.»

De Santis Hemşire dağılan koyu renk saçlarını tokalarla düzeltmeğe çalışıyordu.

— «Bu kısa zamanda olan olaylar onu üzdü, değil mi?»

Her gün taktığı eski tokasının akik bir taşı vardı: bu akşam tokanın takıldığı saç telleri daha beyazlaşmış görünüyordu.

— «Üzgün mü dedin?» Manhood Hemşire meslekdaşının bilmesini istemediği için onaylamadı bunu. «Biraz kabızdı son çıktığında. Lâmbayı yıkadım, akşam odayı iyi aydınlatır sanırım.»

De Santis paltosunu çıkartıyordu.

Flora'nın da başı ağrımağa başlamıştı. «Pek kolay bir iş değil. Badgery sabahki olayların akşam üzeri patlak vereceğini tahmin ediyor olmalı.»

De Santis Hemşire kendine özgü karışık bir takım hareketlerle soyunmağa devam etti: o gün daha da karışık hareketler yapıyordu. Kim bakacaktı sanki?

— «Thorogood Village'a telefon ettiler.» Elbisesinin altından sesi boğuk çıkmıştı. «Yarın oraya gidecekler.»

— «Öyle mi?»

— «Evet, prenses telefon etti.»

Flora Manhood, elbisesini çıkarmak için eğildiğinde iri göğüslerine baktı .

— «Prenses telefon etti, değil mi? Sir Basil değil?»

De Santis Hemşire telefon edenin Prenses de Lascabanes olduğunu tekrar etti. İkisinin de pek ummadığı bir rahatlama, ya da hayal kırıklığıydı bu.

— «Telefon ettiklerini nereden biliyorsun?»

— «Bayan Aspden bana telefon edip Mrs. Alfred Hunter'ın nasıl bir kadın olduğunu sordu. Thorogood'daki hayata alışıp alışamayacağını öğrenmek istiyordu. Aspden ile aynı sınıfta okuduk. İyi bir insandır.» Bu konuşmaların sakinliği ikisini de rahatlatmıştı.

De Santis Hemşire iğnedenliğin altına sıkıştırdığı kâğıdın ucunu iyice gizlemek için itiştirdi ve «Ben gidiyorum,» dedi.

Gitti ama az sonra Mrs. Hunter'ın yazdığı kâğıdı kontrol etmek için geri döndü.

İşine düşkün bir kişi olarak de Santis Hemşire'nin hastasının yanına gitmekte gecikmesi tuhaftı. Bu kadını geceleri önünde diz çökûp tapınılacak bir azizin duvar kabartması kadar kutsal kabul edebilirdi ama o an için çocuklarının annesi olarak Mrs. Hunter sadece bir insandı. Dolaplı giyinme odasında bir süre dolaştı. Gözünün önüne Sir Basil'in zarif ayak bileği, Mrs. Hunter'ın iğne delikleriyle dolu sıska kolu, geliyordu; ;bir kadının beyaz kana bulanmış dibi, bozulmuş bir köpeğin vücudu. Bu görüntülerin içinde en az vahşi olanı de Santis Hemşire'nin gözleri önünden gitmiyordu bir türlü. Sir Basil Hunter'ın zarif ayak bileğini düşündükçe onun gibi duygusal ve önemsiz bir kimsenin heyecanlanmaması mümkün değildi.

Sonra Manhood hemşirenin sildiği lâmbayı hatırlayarak bu düşüncelerinden sıyrıldı.

Bir Basil'in annesi uyumuş görünüyordu. Hemşire ona yaklaştıkça soluk alıp verişi garipleşti: bir kâğıdın buruşturarak yırtılıp atılmasına benzer sesler çıkartmağa başlamıştı. Başucındaki arpa suyu bardağının içindeki sıvı hafifçe titredi.

De Santis hemşire odada dolaşmağa başladı.

— «Ne yapıyorsun, Mary?»

— «Mücevher kutunuzu açık bırakmışlar.»

Yaşlı kadın yüzünü buruşturarak yatağına yerleşti.

— «Bu gün iyi vakit geçirdiniz mi?» diye hemşire sordu. «Manhood hemşire makyaj yapıp giydirdi mi sizi?»

— «Hayır, bu günü hediye vererek geçirdim.»

— «Umarım değerini verebilmişlerdir bu hediyelerinizin.» Bu anlamlı sözlerinden kendi bile rahatsız olmuştu. Yürüdükçe loş odanın döşemeleri sarsılıyordu. İki yüzlü bir sahtekâr ondan daha ustalıkla yürümeyi becerebilirdi.

Mrs. Hunter, «Sana hiç bir şey vermedim,» dedi. «Bana her şeyin tam gibi görünüyor, Mary.»

Hemşire bir şeyler geveledi.

— «Ne dedin?»

— «Hiç bir şeye ihtiyacım olmadığını söyledim.»

Yaşlı kadın tekrar uykuya daldı.

Hemşire her zamanki sandalyesini çekti. Önce kollarını dizlerinin üzerinde kenetledi ve öne doğru oturdu. Aynadan hastanın bembeyaz boğazını ve nefes almak için çırpınan koyu renk dudaklarını gördü. Ya kontrolu tamamen kaybeder de bu sesler karanlığı yırtarcasına yükselirse diye düşündü.

Sonra arkasına yaslandı ,hastasının karın hareketlerini izlemeğe başladı. İşi, bağlı olduğu tek şeydi onun için ve işini yapmıştı. Hayalleriyle her ne kadar zaman zaman doğru yoldan çıkıp duygusal yanının ağır bastığı oluyorsa da işine olan bağlılığı bir lâzımlık kadar sade ve gösterişsiz kalacaktı. Kimse onu mahvedemeyecekti.

Evet, duyduğu bir bağlılık ve işi, işi vardı.

ON

Basil, yük kamyonları, yan yatmış sebze kamyonları ve renk renk holden büyük otomobiller arasında dikkatle ilerliyordu. Kentin dışındaki yol alçak tepeler, birbirine benzeyen kırınızı villalar ve küçük dükkânlarla devam ediyordu. Kulanılmış arabalarında rüzgârla uçuşan renk renk bayraklar asılı haraççılar bu yola değişik bir hava katıyorlardı. Ama genel olarak hakim renk çimento tozu rengiydi.

Basil dimdik oturarak kullanıyordu arabayı. İkisi de istedikleri rahat koşullarda değillerdi. 'Kudjeri'ye yapacakları ziyaretin düzenlenişi sırasında Arnold Wyburd'u istememesine rağmen kızdırmışlardı.

Avukat, «Ama çok sessiz, sakin kimselerdir. Kendi hallerinde insanlardır,» diye onları başından savmak istemişti.

Dorothy, «Biz kendi halinde insanların rahatını kaçıracak kadar korkunç kimseler miyiz?» diye atıldı. «Hem...» diye **vox humana** Avusturalya tarzında devam etti. «'Kudjeri' bizim eski evimiz değil mi?»

Böylece yola çıkıldı. Annesinin durumuyla ilgili detayların halledilmesi için geçecek sürede vakit öldürmek için böyle bir seyahate çıkmak iyi olacaktı. Dorothy kuzeye doğru ilerlerken isteklerinin gerçekleşmiş olmasından memnun, koltuğunda doğruldu. Acaba erkek kardeşini mi taklit ediyordu? Genellikle tanımadığı birinin arabayı kullanmasını isterdi; tanıdığı biri olursa Dorothy sinirli oluyordu. Yalnız, hâlâ kocası diye bahsettiği erkek hariç: Hubert ile her türlü yola çıkabilirdi.

Şimdi Parramatta Asfaltında, erkek kardeşiyle olumlu bir iş için yola koyulmuşlardı. Her iki taraflarındaki arabalardan insanlar onlara bakıyordu. İri yarı, adaleli erkekler ve daha kuru, çökmüş eşleri bu gösterişsiz arabalarında seyahat eden iki kardeşe yan gözle bakışlar fırlatıyorlardı. Duygusal açıdan her şey olması gerektiği gibiydi: uzun gelincik çiçekleri boyunlarını eğmiş, suçlayanlardan alaylı alaylı özür diliyorlardı.

Bir kavşakta önlerinden giden bir kamyon karşıdan gelen bir süt arabasıyla çarpışmamak için yana devrildi, ve yükleri etrafa saçıldı. Asfalt yolun üzerine saçılan un torbalarının ölü görünüşü sinir bozucuydu. Uzun boylu genç bir polis can kaybı olmayan kazayla ilgili detayları kaydediyordu.

Dorothy kıs kıs gülmeğe başladı.

Basil öfkelenerek, «Ne var bunda gülecek?» diye bağırdı ona.

— «Hiç,» diyen Dorothy kendini tutamayarak gülmeğe devam etti. «Aslında Thorogood Village'a gittiğimiz gün karşılaştığımız Whatnot adındaki kadını düşünüyordum.»

— «Ciddi ve değerli bir kadındı.» Basil ondan daha üstün bir tavırla sadece gülümsedi.

— «Evet, değerli! Çok teşekkür ederim!» diyerek Dorothy daha şiddetle gülmeğe başladı. O sırada yola dökülmüş olan bir un

çuvalı ona bir çift bileğin altında bir çift beyaz ayakkabıyı hatırlayarak gülmesini kesti. Basil olay yerinden uzaklaştığında Dorothy rahatlamıştı.

Basil de bir şeyden dolayı huzursuzdu. «Dorothy,» dedi. «Doğrusu içten bir ilgi hissettim Thorogood Village'da. Bayan Aspden de gerçekten bu sıcak duyguları üzerinde toplamış bir kadın.» Dorothy kıkırdamadan edemedi. «Annemin oradan memnun kalmaması için hiç bir sebep yok.»

— «Zamanında akıllı bir kadınmış, şimdi de hâlâ **au fond,** ve mantıklı.»

— «Övülmekten hoşlanıyor tabiî.»

— «Bilmiyor muyuz sanki? Biz de gerekeni yapacağız işte onun için. Bana kalırsa annem köle gibi kullandığı insanlarla bu açlığını gideriyor.»

Basil arabayı sürmeğe devam etti. Fabrikalar geride kalmıştı; dükkânlar, evler gittikçe ince bir çizgi halinde uzaklaşıyordu. Basil ağaçların ancak suni olarak ışıklandırıldıkları zaman gerçek görünüşlerinin ortaya çıktığı düşüncesini kafasından atmağa çalıştı. 'Kudjeri'de belki de gerçek olanı bulabilecekti eğer böylesine büyük bir sahneyi dolduracak bir şeyler kalabilirse kendinden.

— «Bana en korkunç görünen ne oldu biliyor musun?» diye önüne bakarak konuşmağa devam etti. Bu arada yolda arka arkaya dönemeçler beliriyordu. «Müdire hanım gelip onları neşelendirene kadar süklüm püklüm kendi hallerinde oturan birileri vardı hani tam girişte. Sahneye çıkmağa gerek duymayacağım bir seyirci kütlesiydi. İstediğin kadar başarılı ol, hiç bir tepki göstermeyecek cinsten bir seyirci kütlesi.»

— «Yaşlıydı hepsi. Yaşlılar her şeyden ellerini eteklerini çekerler.»

— «Kendimi çok yabancı hissettim.»

— «Annem bu yabancılığı duymayacaktır.»

— «Yaşlı bir kız dikkatimi çekti orada. Kemikten bilezikler takmış, beline pembe şifon bir eşarp sarmıştı: müzikal komedilerdeki gülünç kraliçeler gibi. Annem ondan herhalde nefret eder. Elizabeth Hunter'ın operasını bozacak bir tip.»

— «Annem onun farkına bile varmayacaktır. Kendi geçmişiyle o kadar meşgul ki, yatağının çevresindekiler bile ilgilendirmiyor onu. Dış dünyayı görmüyor.»

Yine de Elizabeth Hunter gizlice bu yaşlı kıza el uzatacaktı muhakkak.

Çocukları, Elizabeth Hunter'a ne olacağını hesab etmeden onun etrafa el uzatmasına engel olmağa kararlıydılar.

— «Yatağı da bir problem olacak. Umarım odaya sığdırabilirler.»

— «Sığdırmak zorundalar.»

— «Annem hepsinin burnundan getirir.»

—«Müdire hanım becerikli bir kadın.»

—«Ben pek düşünemiyorum doğrusu Karyolanın testereyle kesilmiş hali nasıl olur acaba?» Gülünçtü bu; Basil kendi sözlerine güldü.

Dorothy erkek kardeşinin zevksizliğini suçlarcasına değilse de kendini savunmak için sert bir sesle, «Yok canım,» dedi. «Zaten önce birinin ölmesi gerek. Boş yer yokmuş baksana.»

— «Evet, birinin ölmesi gerek,» diye Basil tekrarladı.

Sonra arabayı sürmeğe devam ederek, «Bundan sonrasını Arnold Wyburd halledecek artık.»

— «Wyburd gibi yıllar yılı hizmet ettikleri ailelerin kaderini tayin eden emektar kişiler kendi dürüstlüklerinden öylesine emindirler ki, aile fertlerinin de kendilerine göre istekleri olabileceğini, hatta onların birer insan olduğunu unuturlar. Sanırım Arnold da bunu ancak onu havalardan indirdiğimiz zaman anladı sanırım. Bir şok geçirdi.»

Dorothy erkek kardeşine baktı: kendisinin insanca bir yanı olduğunu anlamasını istiyordu. Kentin son evlerini geçtiklerinden bu yana kendini daha genç hissetmeğe başlamıştı.

Fakat Basil bütün dikkatiyle araba sürüyordu: yolcusunu takdir etmesine imkân yoktu o an için. Dorothy rol yapmağa başladığı zaman hiç hoşlanmamıştı bundan: zaman zaman onun katı yürekli, gözü doymaz, hırslı bir kadın olabileceğini düşündüğü olmuştu. Dikiz aynasından, emin olmak istercesine, baktı ona: erkekler genel olarak daha cömerttiler: hem oyuncu olarak, hem insan olarak. Rüzgârdan saçları, görünüşüne pek zarar getirmeyecek şekilde dağılmıştı. (Richard II rolünü bir daha oynayabilirdi bu haliyle.)

Basil arabayı bir dükkânın önünde durdurdu. Karşıda bir duvarda bir ilân vardı. Nedenini açıklamadan arabadan indi. Dorothy de sormamıştı zaten: çılgınca, kendini görebileceği ay-

naya benzer bir şey arıyordu. Basil arabanın kapısını kapatırken peşinden bir köpeğin takip ettiği bir çocuk yanından geçti. Dorothy çocuğa güldü ama ya gülüşünün yönünü pek belli edememişti, ya da yaşlı bulduğu için çocuk ona karşılık vermemişti. Çocuk sadece yabancılara hiç bakmadan geçmişti aslında. Basil dükkâna girdiğinde Dorothy'nin kolları diken diken olmuştu. Etrafını bir sessizlik sarmıştı. Onu rahatsız eden bir şey vardı. 'Kudjeri'ye vardıklarında her şeyin daha başka olacağını düşündü.

Basil iki çörekle döndü. Çocukluğuna dönmüş bir ifade vardı yüzünde: ama bu görünüşüyle bütün canlılığı yok olmuş gibiydi.

— «Oh Basil, onları yiyecek misin?» Yorgun ve tembel bir sesle sormuştu bunu.

— «Başka ne yapabilirim ki?» Bir çınar ağacından sızan ışık safça söylediği bu sözlerini belirlemişti.

Dorothy'ye çöreklerden birini verdi. «Oh!» Dorothy reddedemedi: sıcak ve yağlıydı. Elindeki bu çöreği ne yapacağını bilemiyordu.

Basil çöreğini yemeğe başlamıştı bile. Dorothy onun çocukluğuna dönüşü bu kadar kolay olabilir mi diye düşündü. Çenesinden sızan salçalı suyu görünce ter içinde, gençten bir tüccar tren yolcusunu hatırladı. Sadece pardesüsü yoktu.

Dorothy içini çekerek korkunç çöreği çaresiz, ısırdı.

Yağlanmış kâğıt parçası ve sıcak salça midesini bulandırdı: kendi etini yiyormuş gibi bir tiksinti duydu.

Basil, «Çok güzel yahu!» diyerek kırıntılarını etrafa saçtı.

— «İğrenç!» Ağzına geri gelen lokmasını tekrar yuttu.

Sonra Basil farketmesin diye başını çevirdi. Peşinde köpeğiyle az önce yanlarından geçen çocuk geri dönüyordu. Dorothy'yi o haliyle görmüş olmalıydı. Ama önemi yoktu. Gözlerinden boşanan yaşlar, ağzının etrafında yayılmış yağ ve salçalarla karışıyordu. (Hiç bir zaman intiharı düşünmemişti ama bütün geçmişini aldattığını hissettiği o anda intihar etmeyi istedi.)

Basil son lokmasını ağzına attı. Ellerini ceketinin cebinden çıkarttığı ipek eşarba sildi. Diğerlerinden daha alçaktan, yakınlarından bir kuş uçtu. Her zamanki gibi aradığın şeyin cevabını ayrılmak üzere olduğun kasabada bulabilecekmişsin gibi bir hisse kapıldın eğer o kasabadan ayrılıyor olmasaydın.

— «Hoşuna gittiğini inkâr etme Dotty!» Basil gaddarca üsteliyordu.

Dorothy çantasından mendilini ararken, «Hiç değilse sıcaktı yiyecek bir şey işte. Ama kimse bu iğrenç şeyi hoşuna giderek yemez her halde.»

— «Ben yedim işte.» Onu bir oyuncu yapan buydu Dorothy'nin, Dorothy olarak kalmasına sebep olan şeyin tersi.

Arabayı sürerken ona şefkatle baktı ama Dorothy'nin ihtiyacı yoktu.

Aynasını buldu. Yüzünün hiç de bakılacak bir hali yoktu, çünkü doğanın şerefine o gün makyaj yapmamıştı. Ona aşılalanan fazilet, yüzünün bu haline katlanmasına yardımcı oldu. Dudaklarını acaip bir şekilde kıvırdı. Kurumuş dudaklarına vuran güneş ışığıyla çörekten bulanmış bir yağ lekesi parıldadı. Hırsla bu lekeyi silmeğe çalıştı. Yüzünü temizledikten sonra o endişeli ifadesi dağılmıştı. Basil'e baktı: onun gururla cesaret arasında ne dereceye kadar bir ayırım yapabildiğini merak ediyordu.

Sadece bir parıltı halinde görünen düzlüğe daldıklarında Basil gözlerini önüne eğerek gülümsedi. Karnında bir rahatsızlık duydu. Geğirmesini tutmağa çalıştı. Az sonra arabadan inip çişini yapmak zorunda kalacaktı. Ve indi Dorothy bile daha ilerdeki çalıların arasına gizlenip çişini yaptı.

Dorothy, bomboş yola bakarak gülümsedi ve, «Kendini suçlu hissetmiyor musun hiç, şekerim?» diye sordu.

— «Neden? Niçin kendimi suçlu hissedecekmişim allahaşkına?»

— «Şu zavallı Macrory'lere kendimizi zorla kabul ettirdiğimiz için.»

— «İstemedikleri bir şeyi kabul etmezlerdi herhalde!»

Birlikte arabaya doğru ilerlediler. Çevrelerini saran çalılıklar çok seyrekti. Taşlı yoldan boğucu bir sıcak yükselirken kertenkelelerin kaçıştıkları duyuluyordu.

Dorothy, «Bizi isteseler de istemeseler de karanlık bastırmadan oraya varmamız gerek,» dedi.

Bütün kadınlar, karıları bile erkeklerine ablalık taslarlar. Basil, Dorothy'nin de karşısında böyle bir tavır takınmağa çalıştığını farketmişti.

— «Bizi istemeseler kabul ederler miydi?» diye bağırdı. Do-

rothy sinirlendirmişti onu.

— «Mr Wyburd durumlarının pek iyi olmadığını söyledi. Belki orada kaldığım sürece kira olarak bir şey ödemeyi teklif ederiz.»

Basil homurdanarak arabayı sürmeğe devam etti.

Dorothy üzerindeki elbiseyi yeni almış olmasına rağmen annesinin verdiği çeki pek harcamak istemiyordu: belki daha ömrü uzardı.

— «Sadece bir düşünceydi,» diye ekledi.

Dirseğini pencereden çıkarttı. Rüzgâr kısa kollu elbisesinden koltuk altına doğru esiyordu. Bu bir özgürlük duygusu verdi ona. Basil de aynı duygular içinde olmalıydı. Hafifçe gülerek koltuğuna yerleşti.

Yolculuğun en güç tarafı gong ve davul seslerine katlanmaktı. Basil yol boyunca kendi kendine, ben **aktör Sir Basil Hunter'**ım diye tekrarlayıp duruyordu. Dorothy de Lascabanes ise çantasında bir şey aramakla meşguldü.

İkisi de Macrory'ler hakkında ne düşündüklerini birbirlerine soramıyorlardı. Basil ne düşündüğünü bile bilmiyordu belki de. Dorothy'nin hiç bir fikir yürütmediğinden emindi ama soracak olursa bir şey uyduracaktı muhakkak.

Yolda acıktığını hissettiği an durup çörek almıştı. Şimdi daha kuvvetli bir arzu yolun kenarında bir ailenin yaşadığı evin önünde arabayı durdurup içeri girmeğe zorluyordu onu. Hemen kendini yatağa atıp çarşafı başına çekerek karanlığa gömülüp uyumak istiyordu. Uyurken önce kaçındığı evin sakinlerinin sesleri gelecekti kulağına.

Gogong'a geldiklerinde soğuk havanın habercisi kırağı karşıladı onları. Dükkânların kepenkleri sımsıkı kapanmıştı. soğuktan sıskalaşmış köpekler bir iki havlayıp susuyorlardı. Küçük bir köpek peşlerinden koşarken arabanın arkasından çıkan dumanlardan az daha boğulacaktı. Bütün onlara bakan suratlar garip bir şekilde donuk ifadeliydi kimisinin bakışları gözlüklerinin arkasında gizlenmişti.

— «Gogong ha?»

—«Evet! Bütün diğer kasabalar kadar korkunç!» Aslında Dorothy böyle olmadığını biliyordu. «Bir an önce geçelim hadi.»

Kapıya arkasını dönerek Basil'in kendisini korumağa kalkışmasına fırsat vermemek için yan oturmuştu. Basil'in böyle bir

niyeti olmayabilirdi. Zaten Dorothy tahammül edemeyeceği herhangi bir tatsız durumla karşılaşmamak için böyle bir tedbir almıştı.

Kasabanın dışında yol ikiye ayrılıyordu: biri kuzeye, diğeri de 'Kudjeri' tepelerine doğru uzanıyordu. İki yolun ortasındaki parktan arta kalan çam ağaçları görülüyordu .Kuraklık ve bakımsızlıktan hiç bir şey kalmamıştı. Zaten bu park sadece bronz bir heykelin arka planını doldurmak için düşünülmüştü. Esas amaç heykelin yapılmasıydı.

Basil annesinin yıllar önce gönderdiği gazete küpurundan orada ne bulacağını biliyordu. Yavaşladı. Dorothy'nin bilip bilmediğinden haberi yoktu; arkasını dönüp oturduğuna bakılırsa bilmiyordu. Ama Basil bakmak zorundaydı. Kendini beğenmiş bir şehirli ile tertemiz, masum bir insan arası bu çirkin heykel onu büyülcmişti: başı, göğsü ve duruşu bir kahraman gibi dimdikti; yeleğinin ve pantalonunun bronz kıvrımları bu kahramanlığını biraz sarsıyorsa da öne doğru uzattığı eliyle bir koç boynuzunu tuttuğu değil de bambu bir masaya yaslandığı izlenimini veriyordu.

Dorothy yumruğuyla onu bacağından dürtüp, «Hadi! Dayanamıyorum!» diye zorlamasaydı Basil 'Baba'sının heykeli önünde daha oyalanmak, ona uzun uzun bakıp gülümsemek isterdi.

Öylesine hızla sürüyordu ki arabayı, öne doğru fırlayıp kafalarını arabanın tavanına vurdular.

Basil gözünün önünden gitmeyen heykelden kızkardeşine hiç söz etmemeyi düşündü. Fakat Dorothy, «Babam böyle değildi ki.» diyordu.

— «Gerçekten hatırlayabiliyor musun onu?»

— «Oh —evet— yok, tam olarak değil.»

Tekrar kendi canlandırdığı haliyle kaldı babası gözünün önünde.

Basil müzip bir şakayla, «Annem bu ölümsüzler grubuna girmek için üstelememiş anlaşılan!» diye havayı neşelendirmek istedi.

— «Bir gezinti arabasında olurdu herhalde onun heykeli!» Dorothy güldü.

Bundan sonra sustular ve 'Kudjeri' tepelerinden yollarına devam ettiler. Akşam karanlığında yolun bir yanında çayırlar alabildiğine uzanmış, öbür yanında ise kayalıklar ve çalılar üzer-

lerine doğru geliyor gibiydi. Araba çamurlu çakıl yoldan ilerliyordu. Gökyüzü içiçe daireler şeklinde kat kat yükseliyordu: her daire, mora bakan derinliklerinde yabancıların boğulduğu birer esrar perdesiydi. Araba çamurlara saplanıp kalabilirdi ama sarsıla sarsıla ilerlemesi umut vericiydi. Ve sonunda sadece rüyalarında ve hayalinde canlandırarak zaman zaman hatırladığın ev karanlık bir boşluğun sonunda mantar ağaçlarının arasından titreşen ışıklarıyla görünüdü. Araba yaklaştıkça daha belirleniyordu.

Dorothy, «Korktuğum buydu işte,» dedi. «Karanlık bastırdıktan sonra buraya varmayı hiç istemiyordum.»

Basil de onun gibi düşünüyordu ama söylemedi bunu.

Arabayı hiç bir şey yıldırmamıştı: nehrin dönemecindeki söğütler, yaşlanmış zeytin ağaçları, hayvanlar, çocuklar ve sonunda oval çiçek bahçesi.

— «Hiç böyle korkmamıştım.» diye Dorothy kıkırdadı. «Evlendiğim gece bile. »

Basil ilk defa karşılaşacağı insanları etkilemek için güvenle gülümseyeceği yerde dudaklarının titrediğini hissetti.

Arabadan inerlerken merdivenlerden onları karşılamağa geliyorlardı.

Dorothy ev sahiplerinin üzerinde ne gibi bir etki bırakacağını düşünmeden geri dönüp bir şey —herhangi bir şey aramağa başladı— gül, evet bir gül! Bakımsız oval bahçenin kenarına basarak, açmadan kuruyup gidecek birkaç sonbahar tomurcuğunun sivri, sımsıkı kapalı, soğuk başlarını farketti. Bileği dikenlerden çizilmişti ama önemi yoktu.

Basil, «Dot, gelsene!» diye kardeşinin bu garip davranışına engel olmağa çalıştı.

Sonra Hunter kardeşler el ele ahenksiz bir müzik parçasını andıran gürültülerin arasına karıştılar.

— «... kısa zamanda alışırsınız, hatırladığınız şekliyle bulamayacaksınız burayı değil mi Rory? Çocuklar, yaramazlık etmeyin bakayım...»

* * *

Zamanla 'Kudjeri'deki evlerini anılarıyla doldurabilirlerdi; o an için bomboş geliyordu onlara. Macrory'ler lüks bir yana, kon-

fordan da uzak yaşıyorlardı. Sir Basil içeri girer girmez ayağının altında tozlanıp çürümeden önce bir el halısı olduğu anlaşılan halının temasını hissetti. Halının dışında, koridorlarda, merdivenlerde ve bazı odalarda çakıl taşlarının gıcırtısı hissediliyordu.

Merdivenlerin yarısını çıktıktan sonra Mrs. Macrory durup, «Evinizde yabancıların yaşadığını görmek sizlere çok garip gelmiştir herhalde,» diye soluk soluğa konuştu.

Basil sonunda ünlü sesini açtı. «Pek bizim de sayılmaz, çok küçükken ayrıldık buradan.»

Dorothy de soyluluğunu ve yüksek sınıftan bir kişi olduğunu belirleyen tiz sesiyle, «Zaman zaman tatillerde gelirdik,» dedi. «Babamızı görmeğe.» Bu esrarlı sözcük onu dualarında olduğundan daha rahatsız etmişti.

Basil elinde tenis raketiyle bir fars oynarken kendini genç bir delikanlı olarak görür gibi oldu. «Oh evet, tatiller!» dedi.

Belki kendisinden umulan bir davranış değildi ama rol yapamayacak kadar yorgun düşmüştü yolculuktan. Seyircilerinden biri önden yürüyor, arkası dönüktü. Öteki de elindeki ağır valizi taşımaktan soluk soluğa kalmıştı. Mrs Macrory dönüp ona bakacak olsaydı Basil onu nemli bakışlarıyla etkileyebilirdi, ama dönmedi.

Geriye dönen Basil oldu. «Valizimi neden kendim taşımıyorum?» İçtenlikle büyük bir gösteri yapabilirdi ama merdivenler engel oldu buna. Valizi almak için uzandı, ona hiç tepki göstermeyen adamın kıllı kolunu sıyırıp geçti.

Maccory bir şeyler mırıldanarak merdivenleri tırmanmağa devam etti, onun yerine karısı cevap verdi.

Mrs. Marcory omuzunun üzerinden dönüp gülerek, «Fiziksel güç gerektiren işlerde Rory büyük bir ustalık sahibidir.» Sonra utandığını hissederek başını çevirdi ve az sonra merdivenlerin sonuna vardı.

Mrs. Macrory (Wyburd'a yazdığı cevapta sadece 'Anne' diye imza atmıştı) ne genç ,ne de yaşlı bir kadındı. Dağınık saçları kırlaşmış, ya da evin pisliğinden tozlanmıştı. Hamile olmasaydı yanakları daha çöküK, gözleri daha çukur görünebilirdi. Anne Marcory uyarıldığı halde bu hayatın ağına düşmüş kanaat eden bir kadındı.

Üst kata çıktıklarında kadının pek de kanaat etmediği çocuk-

lar oda kapılarından teker teker çıkmağa başladılar. Bir kaç tanesi de arkadan merdivenleri tırmanıyordu. Çocukların bazıları ince, uzun boylu, güçlü kuvvetliydi. Anneleri eteklerine dolanan küçük adımlarıyla şişko vücudu yuvarlana yuvarlana henüz onların yanına varamamıştı.

Anne Marcory, Hunter'lara Dorothy'nin önce belli belirsiz bir şekilde, sonra tiksintiyle hatırladığı annesiyle babasının yatak odalarını gösterdi.

— «Umarım burada rahat edersiniz.» Mrs Macrory kendi evinin bir odası olan bu odaya göz gezdirerek Hunter'ların koskocaman karyolasında asılı havluya dokundu.

Prenses de Lascabanes bir şeyler mırıldanarak kızardı: ev sahibesinin utangaçlığını geçiştirmeğe çalışacak oldu ama beceremedi.

Macrory konuklarının kalacağı odaya bavulları bıraktı. (Basil bir an önce giyinme odasına geçip kıyafetini değiştirmek ve uzatmak istiyordu.)

Ufak çocuklar babalarının yanına sokuldular, çevresini sardılar .İçlerinde en ufağı onun bacağına tırmanmağa başladı ama babası onu geri itti.

Rory Macrory güçlü kuvvetli bir erkekti, yakışıklıydı. Siyah, gür saçlarıyle toz toprak içinde dolaşan karısından daha genç görünüyordu. Ama olmayabilirdi. Gömleğinin göğsünü beline kadar açmış, ünlü bir aktörle prensese göre hazırlanmıştı. Sık sık gülümsemesine rağmen pek içten görünmüyordu.

Dorothy, Brumby adasını hatırladığını fark etti: ter kokusu.

— «Burada yatabilirsiniz, değil mi?» diye Macrory vücudunu gererek sordu.

— «N - neden olmasın?» diye Sir Basil kekeliyerek ona cevap verdiğini duydu.

Prenses de Lascabanes dalgın halinden sıyrıldı. «Sizi rahatsız ettiğimiz için özür dilememiz gerekir aslında.» Büyüleyici sarkıtların bulunduğu bir mağraydı sanki burası.

Yüzünde neşesiz, soğuk gülümseyişiyle iri kıyım Macrory için biraz fazlaydı. Kıllı bir gitar gibi göğsüne parmaklarıyle vurarak odadan çıktı.

* * *

Konuşmaları yapan daha çok Mrs. Macrory'ydi. Sesini pren-

ses için ayarlamıştı sanki: sözcükler, her ne kadar anlamsızsa da çok belirgin bir şekilde çıkıyordu. «Oh,» diye konukları aşağı indiğinde içini çekti. «Sofrayı yemek odasında kuracaktım ama gördüğünüz gibi geciktim. Elindeki kullanılmış kap yere düştü. «Her şeyi zamanında yapmak çok önemlidir, öyle değil mi?» Ocağın kapağını açtı ve yanık bir yağ kokusu duyuldu. «Yok yandığını sanmayın, koyun eti çok pişirilirse daha iyi hazmedilir.» İçtenlikle buna inanmasına rağmen üzgün görünüyordu. Ve o anda henüz yıkanmamış bulaşıklar birden bire korkunç bir gürültüyle lavabonun içine devrildi ve ortanca kızlardan biri elinde ince bir kurdeleyle annesine saçını bağlaması için yalvarmağa başladı.

Sir Basil Hunter yemeği mutfakta yiyeceklerine memnun olmuştu: hem bir takım aksilikler böylece önlenmiş olur, hem de zaman kaybı olmaz diye düşündü. Hem böylelikle birbirlerini daha çabuk tanıma fırsatını elde edebilirlerdi. Masanın üzerindeki marmelad lekelerine gözü takılan prensesin hevesi kaçmıştı. Ev sahibesi yanmış etle meşgul olurken kendi de sofranın üzerini sileceği düşüncesiyle biraz rahatladı. Fakat çocuklar görecekti ve onların bakışları Madame de Lascabanes'i tedirgin ediyordu.

Yemekten hemen önce Basil hayvanların doluştuğu karanlığa, çişini yapmağa çıktı. Verandanın kenarından kendi sesiyle çözülen kırağının sesi birbirine karışıyordu. Bir hayvan çimlenmekten vazgeçip etrafına bakındı fakat tekrar çimlenmeğe niyetliydi.

Basil kulak kabartarak ve titreyerek verandanın köşesinde dikildi. Boğa tarafından kabul edilmek sadece geçici olarak insanı mutlu kılıyordu. Onun arzuladığı, gerçek kişiliğinin taklitçiliğini yenmesiydi. Hiç bir zaman olacağına inanmıyordu bunun. Karanlık bütün kayıtsızlığıyle doğayı kaplamıştı. Çocukluğunu geçirdiği bu ev de hiç bir zaman tiyatroyu tercih eden biriyle sırlarını paylaşacağa benzemiyordu.

Yukardan bir çocuğun ağladığı duyuldu, bir erkek sesi onu yatıştırmağa çalışıyordu. Tekniğin noksanlığına rağmen, ya da tekniği yüzünden Sir Basil'in katılmadığı bir sahneydi bu.

Sonra prova yapma fırsatını reddettiği kâbusa benzer karanlık sahnesine döndü. Paniğe kapılmadan ağır ağır yürüdü. Kapı tokmaklarının, köşebaşlarının ve eşiklerin kurbanı olmuştu. Az sonra bir kapıdan ışık sızdığını fark etti, oraya varması gerekti ve vardı. Ayaklarını alt basamaklarda silerek, pantalonunu böb-

reklerine sancı verecek anî bir hareketle kapadı ve soluğunu tutarak kafasındaki düşünceleri attı.

İçeri girdiğinde kendini bırakmış bir haldeydi. Alnındaki kırışıkları düzeltti, omuzlarını kaldırarak çenesini öne doğru uzattı. Bu sahnenin de kendi sahnesi olmadığını fark etti.

Anne Macrory lahana sularının eteğine döküldüğü kabın elinde olduğunu unutmuş görünerek bir konuşmaya dalmıştı. Dorothy (doğrusu kötü bir aktristti) ev sahibesinden aldığı önlüğü takmış, mutfak masasının başında donakalmış duruyordu. Sofra takımlarına uzanıp uzanıp yerleştiriyormuş izlenimini vermeğe çalışarak yokluyordu. Çocuklardan biri yağlı lavabonun sularının damladığı leğenin içinde parmaklarını gezdiriyor, başka bir çocuk da yerde oturmuş oyuncak atının bacaklarını çekiştiriyordu.

Dorothy Hunter birinin zamansız olarak içeri girdiğini hissetti ve ünlü aktöre değil de yorgun erkek kardeşine öfkeyle baktı.

Anne Macrory'nin aldırdığı yoktu. Elinde lahana kabı, konuşmasına devam etti: «...ilk çocuğumuzdu. O ana kadar Rory'yi kabul etmemişlerdi. Onları da suçlayamazdınız ki, Rory sadece bir borsa tellalıydı.»

— «Müfettiş olduğunu söylemişlerdi bize.» Dorothy bunları söylerken sofra takımlarıyle meşguldü: her ne kadar yerli yerine konmuş olsalar da, düzeltmeğe devam ediyordu.

— «Nerde?» diye Anne yaşadığı hayatın sıkıntılarının verdiği bir içtenlikle cevap verdi. «Hiç bir zaman müfettiş falan olmadı.» Aynı anda etekliğine dökülen lahana suyunu fark etmişti. «İkinci defa beni hamile bıraktıktan sonra artık ailem durumu kabul etmek zorunda kaldı.»

Dorothy çocuklara baktı. Annelerinin anlattıklarını anlıyor ya da anlamıyor olabilirlerdi ama ezberlemişlerdi.

Basil masaya oturdu ve ait olmadığı bu oyunda önüne konacak olan yemeğini beklemeğe koyuldu. Duruma bakılacak olursa Dorothy idareyi ele almıştı: beceriksizliği göz önünde bulundurulacak olursa, kabul edilişi başka türlü açıklanamazdı. Basil beklemeğe devam edecekti. Kol saatinin ve mühürlü yüzüğünün açık bir şekilde itibarının düşürülümesine izin vermeyeceğini düşünerek gözlerini ışıktan korumağa çalışıp beklemek en iyisiydi.

Anne Macrory konuşmağa devam ediyordu. Sesi genç bir kız

gibi berrak ve inceydi. «Sonra babam insafa geldi, bize 'Kudjeri'yi satın aldı.» Anne ile Rory 'Kirkcaldy'den, Kudjeri'ye taşınmışlardı. 'Kirkcaldy' Anne'in efsanesiydi. «Tabiî Kudjeri'yi çok seviyorum ama takdir edersiniz ki, aynı olamaz.»

Dorothy onu anladığını söyledi; fakat yeni fark ettiği tatlı kaşıkları daha önemliydi onun için. Kaşıklardan birini önlüğüyle silerken, «Buraya yerleşeli çok zaman geçmedi sanırım,» dedi. «Çocuklarınız çok ama hiç birinin yaşı büyük sayılmaz.»

— «Bana bir ömür boyu buradaymışım gibi geliyor. Bu çocuklar sizin olsaydı bu sözlerime hak verirdiniz.»

— «Ben çocuk olmak istemedim ki,» diye lavabonun oradaki küçük kız araya girdi.

Annesi onu susturdu. «Robert on altı yaşında. En büyükleridir. Artık burada değil o. Evet, 'Kudjeri'ye yerleşeli on beş yıl oldu.»

Şimdi Dorothy'nin hesabı uymamıştı. «Peki ama babamın ölümüyle sizin buraya yerleşmeniz arasında geçen zamanda ne oldu?»

— «Siz benden iyi bilirsiniz bunu. Anneniz buraya idareciler koymuştu, değil mi? Gelip kalmıyordu ama duygusal nedenlerle elden çıkartmak da istemiyordu. Babanız burayı çok severdi, öyle değil mi?»

— «Sanırım öyleydi.» Dorothy kızardı. «Bilmiyorum, Avrupa'da yaşayınca insanın buralarla ilişkisi pek kalmaz.» Basil'e baktı. O belki bilirdi, ya da hiç değilse Dorothy'nin bilmeyişini paylaşırdı.

— «Oh evet, hatırlıyorum. Evet, biliyorum,» dedi Basil. Oysa bildiği yoktu.

Bildiği tek şey şu eti yemek istediğiydi: yemek yemek bir boşluğu doldurabilirdi. Yanlış bir dönüş yaptığını her halde hiç bir zaman vaktinde fark edemeyecekti. Oynadığı rollerden birkaç satır söyleyebilseydi iyi olacaktı ama zihni bomboştu.

Macrory'nin elinde bir viski şişesiyle gelişi de durumda bir gelişme sağlamadı. «Bir parça alır mıydınız?» Prensese adıyle hitab etmeyi daha sonraya bırakınıştı anlaşılan.

Dorothy onun teklifini reddetmekle gururlandı.

Macrory, Hunter ile kendine birer bardak doldurdu. «Karım bir azizdir, ağzına içki koymaz.»

— «En büyük azizler, en müthiş içkicilerdir,» diye Mrs. Macrory hemen lâfı yapıştırdı ve lahana kabını büyük bir kâseye boşalttı.

— «Ne demek istiyorsun, Anne?»

Kocasına cevap verecek değildi. Lahanaları ziyan etmemek için kocaman bir kaşıkla kabın dibini kazımağa devam etti.

Macrory güldü. «Karım tahsilli bir kimsedir,» diye yakındı; viskiyi konuklarının içmemesi için yarılamıştı.

Lavabodan damlayan suların biriktiği leğenin başında oynayan küçük kız, «Ben de tahsilliyim, değil mi?» diye sordu; tombul yanaklarında su damlacıkları parıldıyordu.

Babasına koştu, o da sevgiyle, «Evet Mog,» dedi ve küçük kızı öptü.

Macrory içkiyi biraz fazla kaçırmıştı; karısı yüzünde daha yumuşak bir ifadeyle, «Rory akşamları çok yorgun olur,» diye açıkladı. «İşi çok yorucu.» Yanından geçerken kocasına sürtündü.

Diğer çocuklara seslenip ya da çağırttıktan sonra hepsini sofraya oturttular. Baba eti keserken, anne de lahanaları ve grimsi yüzlü patatesleri paylaştırdı.

Macrory ağzında koca bir lokmayı gevelerken, gözlerini kaldırıp alnını kırıştırarak, «Çok sert, değil mi?» diye umutla aktöre sordu.

Sir Basil gülümsedi. «Çiğnememe izin verirseniz, söyleyebilirim.»

— «Gerçek et tadı var, nefis.» Dorothy seçtiği bu sözcükleri kendi bile küçümsedi ama mutlaka bir şeyler söylemek istiyordu.

— «Sadece sert — doğrusu bu.» Macrory karısına baktı, birini incitmek istiyordu böyle yapmakla, belki de kendini.

— «Ama hiç de kötü değil, baba.» Durumu kavrayamayan erkek çocuklardan biri ona yardım etmeğe çalışıyordu.

— «Sana kötü gelmeyebilir.» Macrory çocuklarına karşı şefkatliydi.

Kıkırdaklı eti kimisi lezzetle, kimisi de lezzetli olduğuna inanmağa çalışarak yiyordu. Hunter kardeşler kendilerini zorlamaksızın sevgiyle birbirlerine baktılar.

— «Başka isteyen var mı?» Anne, 'Kirkcaldy'den henüz gelmiş genç kız haliyle yine o berrak ses tonunda sordu.

Bu bir deneme olacaktı. Çocukların birkaçı istedi, konuklar dudaklarında tatlı birer gülümsemeyle reddettiler.

Macrory rahatlayabilirdi.

Şimdi Anne eti kesmeğe başlamıştı. «Rory, sen istemez miydin?»

Macrory başını öne eğerek, göz kapaklarını indirdi. Kirpikleri öyle gürdü ki, sanki hepsi birbirine yapışmış, ya da gözleri kara sineklerle çevrelenmiş gibiydi. Bir parça et daha alacağını söyledi.

Anne eti ona götürdü. Yine yanından geçerken kocasına sürtündü. Tabağına uzanırken gereğinden fazla eğildi. Macrory'ler bu dokunuşlarla aralarında konuşmağa çalışıyorlardı: sözcükler şeytanın ağızlarına kondurduğu tehlikeli silâhlardı.

Sıra tatlıya gelince çocuklardan biri bağırıp sızlanmağa başladı. «Bu benekli tatlıdan bıktım!»

— «Çabuk ye bakayım önündekini. 'Kirkcaldy'deyken en sevdiğim tatlıydı bu. Hem çok hafiftir. İyi bir aşçı olduğumu iddia edemem ama çok güzel olmadığını da söyleyemezsiniz. 'Kirkcaldy' de ehliyetli bir aşçımız vardı.»

— «Kirkcaldy! Kirkcaldy!» Macrory başını önüne eğdi. «Orada her şey daha iyiydi, daha güzeldi — daha kaliteliydi. Sadece çitler aynıydı. Dikenli çitler hiç bir yerde değişmez çünkü.»

Anne onun altında kalacak değildi. «Herkesin zayıf bir tarafı yok mudur?» Dorothy ve Basil'e baktı. Ona karşı çıkmamak için kabullenir görünerek gülümsediler.

Rory parmaklarının oynak yerlerine gözlerini dikmişti. Yaralı olan biri hariç, hepsi bembeyaz, gerilmişti. «Benim bildiğim 'Kirkcaldy'ye sadece arka kapıdan girilirdi,» diyerek kalan viskiyi dikip masadan kalktı, dışarı çıktı.

Karısı, «Rory çok yorgun,» diye mırıldandı. En çirkin, en üzüntülü haliyle yoksulluğun her şeyini alıp götürdüğü bir kadın gibiydi.

Prenses de Lascabanes hepsinin çok yorgun olduğunu söyledi: gerçekten kendisi yorgundu.

— «Oh, ama size ne gösterecektim, bakın!» diye Anne tekrardan canlanıverdi. «Rory babanızın çalışma odasını özel bir oturma odası olarak kullanmanızı istiyor. Çocuklardan başınız sıkılınca oraya gider, kendi düşüncelerinizle başbaşa kalabilirsiniz.» Kalktı. «Sanırım şömineyi yakmıştır. Gelin, görün.»

Hunter kardeşler yorgun ve isteksiz, onu izlediler. Anne hiç kuşkusuz kocasıyle aralarında geçenleri tamir etmek çabasındaydı. Ama Macrory nasıl bir tuzak hazırlamıştı? Yoksa sizin baba-

nızın odasında düşüncelerinizin dinamit gibi patlayıcı olacağını mı tasarlamıştı?

Basil babasının çalışma odasını hatırlamakta biraz güçlük çekti. Sadece utanç içinde çenesinin kilitlendiği sahne hariç. Evin diğer kısımlarında olduğu gibi burada da pek eşya kalmamıştı. Yırtılmış deri bir koltuk ve küçük bir divan (o da yırtılmış olmalıydı). Üzerine ütü yanıkları olan bir örtü olduğu için görünmüyordu. Tek tük kitapların bulunduğu raflar da eskimişti.

— «Babanızın sandalyesini hatırlamıyor musunuz?» diye Anne kibarlığını bir yana bırakarak sorma cesaretini gösterdi.

— «Bu sandalye neden burada kalmış? Madem annemin bu kadar duygusal olduğunu söylüyorsunuz?» Dorothy'nin sesi tekrar duyuldu.

— «Çok eski olduğu için bıraktı sanırım. Bazı eşyaları bize hediye etti zaten. Hepsinden çok memnunuz.» Anne divanın örtüsünü daha güzel bir şekilde katlamağa çalışıyordu. «Kitaplar da bıraktı. Hoş pek okuyamıyoruz, vaktimiz olmuyor.»

Dorothy annesinin kitapları bırakmasına özellikle çok öfkelendi: edebi değerlerinden başka, kitaplar özel bir servettir. Basil önemsememişti bunu: sandalyesini şömineye yaklaştırdı ve iki odun attı. Alevlere bakıp gülümseyerek öylece oturdu.

Dorothy kitaplığı karıştırarak, «Bu kitapların hiç birinin babama ait olmadığından eminim,» dedi.

Anne ona delil gösterdi. «Bakın imzası var.»

— «'Parma Manastırı!» Dorothy, Basil'e döndü. «Babamın en sevdiği kitaptı. Annem kendi söylemişti bunu. Onun en sevdiği kitabı nasıl burada bırakır? Üstelik benim de en sevdiğim kitaptır bu!» Kitabı elinden bırakmıyordu. «Kimse bizim kalpsiz olduğumuzu söyleyemez.»

Basil hiç ilgilenmiyordu bile. «Ben okumadım — ne manastırıysa. Çok uykusu gelmişti: zaten kitap okuyamazdı — ancak kendine uygun bir sahnesi olan bir oyunu belki okurdu.

Dorothy babasının kitabını karıştırıp duruyordu. Satırlara göz gezdiriyor, içinde kalan toz ve kırıntıları temizliyordu. Dikkatini çeken bir çay lekesine elini sürdü (yoksa kan lekesi miydi bu?) Anne Macrory gitmiş olmalıydı — Dorothy de üstüne örtü yayılmış divana oturmuştu. Oturma odalarında yarı okuyor, yarı hayallere dalıyordu.

Bu arada Basil de yarı uykulu bütün insanlar gibi yaşlandığını

hayal ediyor olmalıydı: tiyatroda yaşlanmayı göze alamazdın. Şöminenin karşısında daha otursaydı bütün felâketler ona kaçınılmaz ve hattâ kabul edilebilecek gibi görünmeğe başlayacaktı: eşleri, kendi çocuğu olmayan İmogen ve Dorothy ile yaşamın annelerini lânetlemek olduğu inancıyla yaptıkları.

Gözlerini iyice açtı. Bacaklarını kaldırıp divana oturmuş olan Dorothy açık duran kitap kucağında, Basil'e bakıyordu — aynı zamanda bakmıyordu. Basil annesini hatırlatacak hiç bir şey düşünemiyordu, ya da düşünmek istemiyordu.

Dorothy gözlerini ondan ayırmadan, «Annemin onu zorladığı o berbat bronzdan kaçmak için savaşan küçük, dürüst adam,» diye mırıldandı. Annemin ortaya attığı en korkunç fikir bu olmalı! Ya biz haksız çıkarsak?» İkisinin de ezildikleri odanın enkazı altında erkek kardeşine bakıyordu.

Basil tekrar gözlerini yummak istiyordu ama Dorothy buna izin vermiyordu. Baştan savma bir cevapla geçiştirmeğe çalıştı. «Bunu bırakalım şimdi.» Esneyerek, gerinerek uykusuzluğunun en tatlı yerindeydi. «Buraya sadece bu maksatla gelmedik sanırım, öyle değil mi?»

— «Başka ne maksatla geldiğimizi söyler misin bana? Rahatsız olmaktan başka?» Güldü. «Baltayı taşa vurduk, sevgilim.»

— «Yeteri kadar vakit geçirdikten sonra kaçarız.»

— «Evet, her zaman kaçabiliriz.» Yırtılmış deri divanda hareketsiz, şehitliğin tadıyle yüzyüze, Dorothy gerçekten kaçıp kaçamayacağını merak etti.

Odadan duyulan sesler konuşmadan çok kapıların vurulup gıcırdaması gibiydi.

— «Dinle!» dedi Basil. «Dinle onları!»

— «Zavallı düşkün insanlar!» diye Dorothy hayal kırıklığı içinde mırıldandı.

— «Biz de yatsak iyi olacak,» dedi Basil. «Macrory'ler yattı galiba.»

* * *

Dorothy karmakarışık düşünceler, kuşkular ve rüyalar içinde geçen gecenin ardından beklenmedik bir şekilde güzel uyandı. Gece karanlıkta bir defa daha uyanmıştı. Sanki çevresi sarılmış gibi gelmişti ona. Işıkları yaktı. Yandaki odada Basil horluyordu; aralarında derin bir sessizlik vardı. 'Parma Manastırı'nı yer yer

karıştırıp okudu. Macrory'den nefret edebileceğini düşündü. Bu yaşında erkeklerle artık ilgilendiği yoktu ama Macrory'nin görünüşü onu rahatsız ediyordu. Biraz daha okudu, ama çok iyi bildiği bu romanın solmuş sayfalarına önce bir türlü kendini veremiyordu. Şimdi tamamen romanın içinde kaybolmuştu: tekrar tekrar okuyabilirdi, böylece kendi gururunu tatmin etmiş olacaktı.

Madame de Lascabanes yorganın altında Elizabeth Hunter gibi hâlâ güzel bacaklarını üst üste atarak kimleri köle olarak boyunduruğu altına alabileceğini hayal etti. Kendisinde de böyle bir gücün var olduğunu düşünmek hoşuna gidiyordu. Önce Anne Macrory ile işe koyulacaktı. Belki çocuklarından bir kaçını da dahil edebilirdi. Sadece gözleriyle yapabilirdi bunu. Sanseverina'sı sonra daha derinlere daldı. Çarşaflar vücudunu sımsıkı sarıyordu, zina sayılmazdı bu: Anne Macrory annesiyle babasının karyolası olduğunu söylememiş miydi? Bir ömür boyu sevginin hapsedildiği bu kule aynı zamanda Stendahl'ın bile Fabrizio gelene kadar fark edemediği saf ve asil duygulara tanıklık etmişti. Ve bir de parmaklarının oynak yerinde bir yara kabuk bağlamıştı. Oh Basil Bas Ber Bazzurl **tu es le seul à me comprendre.**

Dorothy Sanseverina uyandı. Yine karanlıktı. Yandaki odada Basil horluyordu. Ya kitaplarda okuduğu gibi kadınların orgasma ulaştıkları zaman bağırdıkları gibi bağırsaydı ne olurdu? Basil'in hâlâ uyuyor olması onu rahatlattı. Böyle bir zevki erkek kardeşine anlatamazdı. Ne de aklına gelen başka kimselere: şu abîde babası, gömleğini göbeğine kadar açan o iğrenç adam, hatta Mrs. Marcory'ye bile. Hele yatağında yattığı kin dolu Elizabeth Hunter'a hiç.

Dorothy huzursuz bir gece geçirmişti.

Ve uyanır uyanmaz hemen yataktan fırladı: belli bir yaştan sonra böyle yataktan anîden kalkmak tehlikeliydi. Ama Macrory'lerin korkunç mutfağını bir düzene sokmak için erken kalkmayı tasarlayarak yatmıştı. Buna rağmen odadaki tek tük eşyaların arasında, grimsi gün ışığı altında, kendi soluğuna kulak kabartarak dolaşıyordu.

Anne'i mutfakta bulduğu an bütün neşesi kaçtı. Ocağın bacasından dumanlar tütüyordu. Bulaşıklara yenileri eklenmişti. Ateşin üzerinde fokurdayan siyah bir kabın içindeki çorba yanmak üzereydi. Ocağın yanmasına rağmen mutfak soğuktu. Sineklere

karşı tel gerilmiş mutfak kapısındaki bir yarıktan Anne arka bahçedeki köpeklere kemik atıyordu.

Anne, 'Kirkcaldy' sesiyle, «Umarım rahat uyumuşsunuzdur,» dedi. «Rory ile gürültülerimizden rahatsız olmamışsınızdır dilerim. Kavga etmiyorduk. Koyunlardan bir kaçını pazara götürsek mi diye konuşuyorduk. Ağabeylerim Rory'nin ticarete hiç yatkın olmadığını söylerler. Babam da böyle düşünüyor.» Anne Macrory birden 'Kirkcaldy'li genç kız tavrını değiştirerek, «Geri çekil oradan. Ne yapıyorsun?» diye bağırdı.

— «Şu bulaşıkları yıkayacaktım.»

— «Olmaz! Bir daha duymayayım — prenses.»

— «İnanın, kahvemi içtikten sonra lavabonun orada, ayakta rahatça yıkayabilirim bu bulaşıkları. Başka nasıl vakit geçireceğim?»

— «Oh, size göre bir iş değil bu!» diye işçi kılıklı kanaatkâr kadın dé Rangée inledi. «Hem kahvemiz yok ki.»

— «Öyleyse çay içerim. Çok severim çayı.»

Madame de Lascabanes bulaşıkların yanından ayrılmıyordu. Bazen karmakarışık, hattâ daha pis işleri nasıl yapabildiğine kendi de şaşıyordu. Başka koşullar altında çok mükemmel bir **femme de ménage** olabilirdi. Fransız yanıyla çok alçak gönüllü, Avusturalyalı yanıyla ise 'mutlu azınlık' arasında oluşu garipti.

— «Artık bizimle mi kalacak anne?» diye bir gece önce damlayan sularla oynayan tombul Mog sordu.

Annesi ona cevap veremeyecek kadar meşguldü. Mutfağa gelen çocukların önüne sırayla yanan çorbadan bir kap koyuyordu. Asi prenses için de lavabonun karmakarışıklığı arasında bir çay kaynattı. Çay acı ve çok kaynamıştı. Prenses de Lascabanes bahçe kapısından içeri dolan soğuk hava iliklerine işlerken çayını içmekten büyük bir zevk aldı.

— «Sir Basil ne sever?» Mrs. Macrory bunu sormayı akıl etti ama yine işlerine daldı.

— «Bilmem? Zaten erkek kardeşimi pek tanımam.» Madame de Lascabanes elindeki çay fincanına daha yakın hissediyordu kendini.

Mrs. Macrory için çok garipsenecek bir durumdu bu. «Biz birbirimizle çok yakından ilgilenen bir aileydik.» İçini çekti, kapıya doğru yürüdü, ellerini elbisesinin kirli kollarına ovuşturarak ısıtmağa çalıştı ve pek rahat etmediği için döndü. «Rory hayvanlara yeşillik toplamağa gitti. Az sonra gelir. Bakalım Sir

Basil'i eğlendirmek için ne planlar yaptı?»

Prenses de Lascabanes bitirdiği çay fincanını Macrory ile arasında siper eder gibi iki eliyle sımsıkı tutmuş, gözlerini kısmış, dudaklarını kapamıştı. Belki de Basil ile arasına siper ediyordu fincanı. Hubert hiç hayatına girmemiş gibiydi. Babası hiç değilse ölmüştü. Fabrizio arka arkaya okuduğu romanda her defasında başka bir yanıyla tanıdığı bir erkekti, tam uyanacağı sırada onun etkisinde kaldığı için en büyük güçlükleri o çıkartıyordu şimdilik.

Bir gece önceki rüyasıyle açılan bu yara o güne kadar hiç denemediği bir şiddetteydi.

* * *

Sir Basil uyandığında kırağı çözülmüştü. Çıplak duvarlara vuran ışık sarımtırak yeşil, parlak elmaları hatırlatıyordu. Kendisine verilmeden önce çocuk odası olmalıydı burası: bir köşede oyuncak bir araba duruyordu. Basil akşam erkenden yatmıştı. Rahatsız olup olmadığını düşünemeyecek kadar yorgundu. Sabah uyandığında hâlâ yorgundu, vücudu kaskatı kesilmişti — sanki uykusunda 'Kudjeri'ye yaptıkları yolculuktan daha uzun bir mesafe katetmişti. Yatağın içinde ana karnında bir bebek, ya da bir fasulya tohumu gibi kıvrılıp döndü. Kimse gelip onu azarlamayacak olsa biraz daha kestirirdi. Evin içindeki her iki kadın da birer cadıdan farksızdı. Şu eşkiya kılıklı Macrory gelse bir yumrukta toz ederdi onu. Ama yatakta Basil'in hiç birine aldırdığı yoktu.

Onu kimsenin rahatsız ettiği de yoktu hoş. Soğuk suyla rastgele bir traş oldu ve 'Kudjeri'de giyilmeyecek cinsten elbiselerinden hangisini giyeceğini düşündü. Macrory'lerin odaları boşaltmış olmalarına rağmen bir şeyler aranmağa başladı. Eşyalar önemli değildi, ama her zaman da önemli oluyordu. Çam tahtasından çerçevesi olan eski aynadan yüzüne baktı. O kadar da kötü sayılmazdı yüzü. Bundan emin olduktan sonra fularını boynuna bağlayarak Dorothy'nin ne giymiş olabileceğini düşündü.

Aşağı indiğinde onu mutfakta, hiç de beklemediği bir şekilde görünce çok şaşırdı. Dorothy eve sahip çıkmış gibi mutfak eşyalarını dolaplara yerleştiriyordu.

Önünden gelip geçerek onun yolunu kestiği için biraz sert bir sesle, «Macrory'ler nerede?» diye Basil sordu.

— «Bayan Macrory yukarda çocukları derse oturtuyor. Mr. Macrory de biraz dışarı çıkmış, az sonra gelip seni eğlendirecekmiş.»

Sonra yüzünü ekşitmesine bir fırsat tanımak için ona baktı.

Basil bu fırsatı kullandı ve hemen arkasından onun tuzağına düştüğü için rahatsız oldu. Artık Dorothy'nin hangi tarafı tuttuğundan emin olamıyordu. Yağmurlu bir günde küçük bir kız çocuğuymuş gibi başına bir eşarp bağlamıştı. Eşarp yüzünü sanki bir şeylere karşı savunuyordu — konuşarak savunamayacağı şekilde. İlk defa kollarının kayış gibi sert ve adaleli olduğunu fark etti. Her zaman ojeli tırnakları hemen ev işi yapan kadınlarınki gibi kirlenmişti. Hayır, Dorothy'nin hangi taraftan olduğundan emin olamıyordu ve kendi tarafında olmasına ihtiyacı vardı.

— «Kahvaltı için ne istersin?»

— «Ne varsa.»

— «Erkekler pirzola yer,» dedi Dorothy büyük bir ciddiyetle.

Ve bir tel dolaptan bir tabak kurumuş et çıkararak bir tanesini kaldırıp ona gösterdi. Basil son dakikada onun ciddiyetine inanmak zorunda kaldı. «Rory bütün işleri kendi yapıyor,» diyerek Dorothy ona gösterdiği parçayı tabağın içine koydu.

— «Madem tavsiye ediyorsun bir pirzola yerim — ya da iki.»

Dorothy ne yapması gerektiğini gayet iyi biliyordu. Basil'in burnuna gelen kokudan anladığı gibi sadece etleri kızartmıyordu. Lahana yaprakları yapışmış birkaç patates çıkararak onları da kızartmak üzere soymağa başlamıştı.

Ocağın mavi alevleri bir an için geriye dönen Basil'i kendine getirdi. «Biliyor musun,» dedi. Biriyle paylaşmak istiyordu bu düşüncesini. «Kuzeye bir gezintiye çıkabilirdik — kimse varlığımızdan bile haberdar değilken.» Sonra cesaretlenerek kız kardeşinin kalçasına bir çimdik attı.

Prenses bundan hiç hoşlanmamıştı. «Ocağa dikkat et,» diye bağırdı. «Etler olmuş mu acaba?»

Cehennemi bir ateş içindeydi ızgara. «Her halde olmuşlardır, kıvranmağa başlamışlar.»

Dorothy sinirlenerek onu bir kenara itti ve ocağa eğilip bakarak kaşlarını çattı. Son günlerde kendini işe vererek küçükken olduğundan daha huysuzlaşmıştı. «Sert pirzola böyle cızırdayarak kızartılırsa daha kolay yutulur,» diye bilgiçlik tasladı.

Basil, Sheila ile Enid hakkında ne düşünüyorsa kız kardeşi

hakkında da aynı şeyleri düşünüyordu. Bu üçlü karşısında yaşlanmağa başlayan bir erkek ve güvensiz bir aktör olarak onlardan beklediği hayranlıktan çok saygıydı.

Dorothy hiç değilse ona bir tabak dolusu yemek getirmişti. Basil iştahla yağlı etleri ve kabın kenarına yapışmış lahana yapraklarını silip süpürdü.

Macrory öylesine anîden içeri girdi ki, sanki onların gözünü korkutmak istemişti.

Kadına hiç aldırmadan aktöre başını sallayarak, «Koyunları pazara götürmem gerek.» Belli belirsiz bir gülümsemeyle devam etti. «Eğer gelmek istersen kahvaltını bitirir bitirmez yola koyuluruz.»

Macrory cipi öyle berbat sürüyordu ki Sir Basil Hunter'dan kurtulabileceğinden emin olsa kendini feda etmeğe kararlıydı. Arka koltukta sürücünün omuzunu yalayan beyaz, tüylü bir köpek vardı.

Küçük, siyah kuşlar arabanın etrafında kanat çırparak uçuşuyorlardı. Bir tepeyi tırmanırlarken yol boyunca mezarlıkların geleneksel iskelet ağaçları uzanıyordu? Sert bir dönemeçten sonra gökyüzü pırıl pırıl gözlerini aldı. Ve tam dönemeci alırlarken bir dikenli çalı Sir Basil'in yüzünü yalayıp geçti.

Tepeyi aştıktan sonra karşılarında bir su bendi belirdi. Çevresi sararmış sazlarla kaplıydı.

Sir Basil eliyle oraya doğru işaret ederek bağırdı. «İşte beni burada bırakabilirsin.»

Şaşıran Macrory, «Neden?» diye sordu.

— «Buraya sık sık gelirdim, biraz dolaşayım.» Ayak parmaklarının arasına yayılan çamurları hissetmek istediğini itiraf etme cesaretini gösteremedi.

Macrory suratının asılmasına engel olamadı. «Su bendi kurumuştur, boğulmazsın nasıl olsa,» dedi. «Dönüşte hâlâ burada olursan seni alırım.»

Basil onu bekleyeceğini söyledi.

Macrory hareket etti fakat dönerek, «Bir saat falan sürer geri gelmem,» diye ona bildirdi.

Basil bir saati su bendinin orada rahatlıkla geçirebileceğini söyledi.

Macrory tekrar dönerek kendi kendine söylendi: belki konu-

ğunun sırrını çözmek istiyordu — belki de kendisine arkadaşlık etmesini.

Su bendinin öbür ucunda Sir Basil'in kafızasına yer etmiş tek başına duran ağaç hâlâ yerli yerindeydi. Küçüklüğünde yaptığı gibi çıplak dizleriyle ağaca yaslanıp gövdesini sararak, tırmanabileceğini düşündü. Karıncaları ezerken katır tırnağı dallarının çatırdayarak kırılışını hatırladı. Saksağan kuşlarının acı haykırışları ve yuvalarına yaklaşan yabancıyı gagalamağa çalışmaları geldi gözünün önüne.

Düştüğü an müthiş bir korkuya kapılmıştı. Sonra ciğerlerinin sökülüp, sönmüş birer balon gibi yere serilmiş olduklarını görür gibi oldu. Kolunun acısını hissedebildiğine göre yaşıyordu. Sanki kol kemiği derisini yarıp dışarı fırlamıştı, ama görünüşünde hiç bir şey yoktu. Evet yaşıyordu ama kolu yüzünden ölebilirdi.

Demir kırı atın yaklaştığını gördü. **Oğlum, ne oldu böyle?** Babası atından inerken daracık pantalonuyla her zamankinden daha kısa boylu görünüyordu. **Ne oldu Basil?** Yüzündeki gözenekler iyice açılmıştı. **Galiba kolumu kırdım.** O kıpkırmızı, kocaman gözenekler. **Dur bakalım, ne olduğunu bilmiyoruz.** Bir adamın, bir babanın elinin titrememesi gerekirdi — korku vericiydi bu. **Hemen bir müdahele gerek. Şimdi doğrulmağa çalış bakalım, sağlam kolunu boynuma dola.** Soluğunu çok yakınında hissediyordun. **Şimdi bana yaslan oğlum, ben seni taşırım.** Babanın göğsüne yaslanmış sarsılan atın üzerinde kolunun acısından soğuk terler döktüğünü hissediyordun. **Çok uzun sürmez yavrum, şimdi geliriz.** Baban sevmeğe çalışıyordu. Kırık kolunla ona sarılmak isteğin ağlatacaktı seni. Güldün.

Sir Basil düştüğü ağaca doğru yürüdü. Orada biraz uzanmak istiyordu. Ağacın dibinde karıncaların kokusu, katır tırnağı kokusuyla karışıyordu.

Ve Alfred Hunter sevgisini gerektiği şekilde gösteriyordu. Oysa esas sevmen gereken annendi. **Sen benim sevgilim aşkımsın anneni seviyorsun değil mi Basil?** Öpücüklere boğuyordu onu. **Beni sevdiğini sanmıyorum, sen babana aitsin, onun malısın. Yoksa kendini mi daha çok seviyorsun?** Ve ping pong topu 'Kudjeri' ile Moreton Drive arasında, Elizabeth Hunter ile Alfred Hunter arasında gidip geliyordu.

Hepiniz oynadınız, Dorothy ise hâlâ oynuyor.

Sir Basil gözlerini açtı. Ağacın dalları arasından gökyüzü onu

gözlüyordu. Basil gerçekten birini sevdiğinden emin olmayı istedi, sadece rol yapmış olmadığına inanmak istiyordu.

Ayağa kalktı, omuzunun üzerinden çevresine bakındı ve ayakkabılarını çıkartmağa koyuldu: ne olursa olsun çamurları ayak parmaklarının arasında hissetmek istiyordu.

Çevresini saran sessizlik onu izliyordu. Bu, hareketlerini gizlemeğe zorluyordu onu. Hayır, yumuşacık, bembeyaz ayakları hâlâ güzeldi. Bunu düşünmek hoşuna gidiyordu. Ama aileden gelen o zarif ayakları artık sahnede kilometrelerce hayali yolları katetmekten işe yaramaz hale gelmişti. Dover'a kadar yürüyemezdi. Belki Lear'de başarılı bir oyun çıkaramamasının nedeni buydu.

Su bendinin kenarında koyunların ayak izleri görülüyordu. Basil çocukluğuna geri dönmeğe iten duygusallığına pişman olmuştu. Hiç değilse yüzünü göremiyordu. Ama çamura bulanmış ayakları gülünçtü. İnsanın ayakları çamur kadar yumuşacık olabilir miydi hiç? Belki bazı sözler, (sözcükler usta bir dil tarafından söylenebilirse) bu yumuşaklığı verebilirdi — uygun bir gecede karanlığa doğru.

Avusturalya'nın gün ışığına dönerek, «Böyle bir gecede..» diye mırıldandı. Bütün gece düşünmüştü, şimdi gece ektiği tohumların filizlendiğini görüyordu.

«...böyle bir gecede,
Dido elinde bir söğüt dalıyla
Deniz kıyısındaki kayalıklardan sevgilisine el salladı
Tekrar Kartaca kentine dönsün diye...»

Bacaklarını iki yana açmış, dar pantalonu iyice gerilmiş, kendi sesini dinliyordu — en berbat sesini. Tekrar kulak kabarttı: kuşlar kanat çırparak göğe doğru uçuşuyorlardı. Fakat içine dolan sessizlik aslında beklediği alkıştı onun için. Sanatının çevresiyle bu bağlantıyı kurabilmesi Sir Basil Hunter'ı mutlu kıldı

Ama ya Macrory denen şu tatsız herif tahmininden önce geri dönerse? Sir Basil'in kaşları çatılmıştı. Dolaşmağa başladı. Bir çamur çukuruna saplandı. Shakespeare bacaklarıyle pek düzgün yürüyemiyordu ama tabanlarını gıdıklayan çamur bir yaşama sevinciyle dengesini sağlıyordu. Çürümüş et, kurtların en sevdiği yemdi. Onlar için ayırdığı kavanozu hatırladı. Kokusu duyulmayacak bir yerde saklanıyordu bu kavanoz. Paskalya sabahını dü-

şündü. Kuşlara yem vermek, annesini böylesine sinirlendirmeseydi belki de Basil'in bu kadar hoşuna gitmeyecekti. **Çok berbat kokuyorsun sevgilim bana el uzatma pis kokan çocuklar öpülmez.**

Gün ışığı gözleri kör edercesine parıldıyordu. Işık da başka bir tuzak hazırlayan bir haindi. Suyun küçük dalgaları arasına sızan ışık belki de ona yalvarıyordu. Zavallı annesi ise üşüyordu. Evet, acıyordu ona. Ama kendisini düşünmesi gerekti. Dorothy'yi katmağa ihtiyaç yoktu (o gittikçe kendine daha çok acıyordu çünkü). Annenin uyguladığı felsefeyi düşün: **Bütün arzularımıza cevap vermeğe kalkışacak olursanız bu arzular içinde boğulursunuz, intiharın başka bir şeklidir bu.** Bütün büyük sözler er veya geç sana pis bir oyun oynamıştır. Şu suların arasına uzanan ışıktan pençe de, az çok işlemeli çarşafların üzerindeki pençenin verdiği ızdırabı veriyordu sana.

Çamurların arasından nasılsa bir **Şey** çıkıp Sir Basil'in sağ tabanının altını ısırıverdi. Eski anılarını geri getiren o gıdıklayıcı duygu değildi bu ne de küçük kurtlarından biri. Paslı bir teneke, kırık bir şişe, hiç bir şey bunun acısına benzemiyordu. Güzel bir sabahın getirdiği duygularla zaten incinmeğe hazırdı. Bu korkunç acıyla kollarını havaya kaldırarak dişlerini birbirine kenetlemiş, kaçmağa başlamıştı. Pis çamura bulanmış ayakları kan zehirlenmesi, belki de bir ölümle tehdit ediyordu onu. Hiç bir rahibin müdahalesi işe yaramazdı, ölecek olan **SEN** olunca.

Sonunda suyun kenarına vardı. Arkasından ince bir kırmızı şerit halinde kan izleri bırakmıştı. Otların üzerine kendini attı. Adamakıllı kanıyordu ayağı.

Ne yapması gerekti? Pis durgun suya sokacak değildi ya ayağını? Temiz bir mendille sarmalı mıydı acaba? Ayağını emebilmek için ağzına götürmeğe çalıştı ama ham vücudu buna engel oldu.

Hem bir çocuk değildi, yaşlıca bir adamdı artık. Herkes tarafından terkedilmiş, bencil, beceriksiz bir adam. Kulak kabarttı ama demir kırı atın geldiği de yoktu.

Doğrulduğunda kirli mendilini yaralı ayağına sarmayı başardı. (Sadece bir kesikti) Hiç değilse duyan, ya da gören olmamıştı. Bu onu çok aşağılayacaktı hiç kuşkusuz.

Öğlene doğru bir havalama sesi duydu. Bir koyun sürüsünün yaklaşmakta olduğunu gördü. Sessizce, soluk soluğa koşan hayvanlar su bendinin kenarında onu görünce durdular. Liderleri ayaklarını yere vuruyordu. Köpek oradan oraya koşarak üzerine

düşen her işi zevkle yapıyordu. Az sonra Macrory'nin sürüyü görünmeyen tasmalarla idare eden cipi göründü.

Ayağı sarılı Basil çimenlerin üzerinde oturuyordu.

Macrory sonunda onu gördü ve «Nasılız?» diye seslendi.

Sir Basil kendini bir fazlalık hissederek suratını asmış olabilirdi: cevap vermedi. Ayakkabısının tekini eline aldı, zıplayarak durmağa pek niyetli görünmeyen cipe doğru ilerledi.

— «Ne oldu böyle sana?» Macrory'nin monoton sesi toz bulutu içinde boğulmuştu.

— «Ayağımı kestim,» dedi Sir Basil.

— «Ne biçim ayakkabıymış ayağındakiler?»

— «Ayakkabılarımı çıkartmıştım.»

— «Allah Allah! Ne yapıyordun? Çamurlarla mı oynuyordun?»

— «Evet, çamurlarda dolaşıyordum.»

Sürüyü peşlerine takıp yola devam ederlerken Sir Basil, cipten de sahibi gibi nefret etmeğe başlamıştı. Macrory'nin vücudu hiç bir şekilde zedelenmeyecek şekilde sağlam görünüyordu. Sir Basil'in ise cip sallandıkça ayağı sızlamağa başlamıştı. Macrory ara sıra kalın, siyah kirpiklerinin arasından bu zararsız aktörü süzüyordu. Çamurlarda dolaşması onu tiksindirdiği gibi şaşırtmıştı da.

Sonra en çok kendi şaşkınlığına rağmen, «Geçer,» diye onu avuttuğunu duydu.

Basil onun çocuklarına hitab ederken kullandığı sesiyle konuştuğunu hissetti: o an için Macrory'nin sapşal çocuklarının biri yerine konmuştun.

Fakat Macrory yaptığı yanlışlıktan dolayı pişmandı.

Dilini sarkıtarak efendisiyle alay eder görünen köpeğe bağırarak aktöre kızgınlığını belli etmemeğe çalıştı.

Basil sancı içinde ayağındaki mendilin kıpkırmızı kana bulandığını gördü. 'Kudjeri' de ne bu kaba adamdan, ne de evdeki cadılardan yardım bekleyemezdi; babasının ruhu da ona yardım edemezdi. Annesine gelince, ona başvurmağa bile değmezdi.

Anne Macrory üzüntüsünü gizleyerek, «Hemen bir şeyler yaparız,» dedi.

Bir şeyler getirip götürmeğe başladı. Elinden düşürdükleri de oluyordu. «Dorothy çocuklardan birkaçıyla nehre indi, az sonra gelirler.»

Basil kız kardeşine, Anne Macrory'den daha iyimser umutlarla bağlanmıştı.

Bir yaşındaki bebek oturağında ağlamağa başladı. Bir yandan onu beslerken, bir yandan başka işlerle meşgul olan annesi mutfaktan getirdiği lâpaya benzer bir mama kabı ve kaşıkla ona bir lokma daha uzattı.

— «Hadi ye şekerim, bak anne de yiyor. İkimiz beraber yiyoruz, değil mi? Çünkü bize faydalı olacak bu mama.» Mrs. Macrory hem tatlı, hem sert bir sesle çocuğa hitab ettiğine inanarak ona mamasını yedirdi.

Fakat kayıtsızlığından kaşığı çocuğun yanağından içeri sokmağa uğraşırken çocuk avaz avaz bağırmağa başladı.

Sir Basil, Mrs. Macrory'nin az önce doldurduğu şişenin içinde bir sineğin boğuluşunu seyrediyordu.

Mrs. Macrory bilmesi gerekirmiş gibi bir tonla, «Rory nerede?» diye sordu. Sonra hemen konuyu değiştirdi. «Dorothy çok güvenilir bir insan,» dedi içini çekerek.

Sir Basil kız kardeşinin bu acaip kadının nasıl saygısını kazandığını merak etmişti. Bunun hilesini öğrenmesi gerekiyordu.

Az sonra Dorothy geldi. Macrory'lerin iki küçük kızı hâlâ sevgiyle peşinden ayrılmamışlardı. Elbisesi ve dirsekleri çimenlerin yeşiline bulanmıştı. Basil onun gözlerinin, nehrin ışığıyle yeşilden sarımsı kahverengiye bakan renklerle parıldadığını fark etti.

Şişko Mog, «Aa, bakın Basil ayağını kesmiş!» diye bağırdı. Onun bir büyüğü olan kız çocuğu bir prensesle haşır neşir olmanın verdiği utangaçlıkla tepeden tırnağa kıpkırmızı kesildi.

Dorothy henüz içerde olup bitenleri göremeyecek kadar gözleri kamaşmış bir halde bakınıyordu. Basil onun çok güzel göründüğünü düşündü, sanki kız kardeşi değildi.

Dorothy az sonra durumu kavradı. «Oh sevgilim, ne oldu sana böyle? Ohhh!»

Dorothy Hunter hemen erkek kardeşinin yarasına sarılı kirli mendili çözmek üzere onun ayaklarına kapandı. Sir Basil bir an için onun yarasını öpeceğini sandı: büzüştürerek öne doğru uzatmış olduğu dudaklarının korkuyla titredikleri farkediliyordu.

Basil bir nöbete tutulmuş gibi geriledi.

— «Ateşin mi var yoksa?» diye Dorothy endişeyle sordu. Dikkatle yarayı incelerken Macrory ile kızlarının zevkle yerine getirmek için koşuştukları sert buyruklar yağdırıyordu.

Sadece bir yaşındaki bebek oturduğu yerden acaba bağırsam mı diye düşünürken ciddi ciddi oturuyordu.

Macrory'ler Dorothy'yi sadece bir gece önce tanıdıkları güvenilir bir insan olarak sevmişlerdi. Ama Basil kız kardeşini bu haliyle tanıyamıyordu. Dorothy yarasıyle öyle içtenlikle ilgileniyordu ki, ona sadece bir defa başını kaldırıp bakmış, tekrar yarasına eğilmişti.

Macrory'nin elinden düşürdüğü, Mog'un yerden alıp doldurduğu leğenin içinde ayağını yıkadıktan sonra Janet'in yukardan getirdiği pamuk ve sargı bezleriyle sardı.

Sonra tekrar eski soğuk tavrıyla, «İşte oldu,» dedi ve Anne Macrory'ye döndü. «Şu ilkel metodlara hiç güvenim yok, bir doktora telefon edeceğim.»

Ama artık 'Kudjeri' de doktorların eve çağırıldığı dönem geçmişti. O gece Macrory ciple onları Gogang'a götürdü.

Alacakaranlıkta tren yolunu geçip kasabaya giderlerken bronz heykel onlara arkasını dönmüştü. Basil, kız kardeşini dürttü ama Dorothy aile arasında bir takım şakalara gülecek halde değildi. Basil kız kardeşinin can sıkıcı bir kadın olduğunu aklından hiç bir zaman çıkartmamalıydı.

Doktoru epeyce bekledikleri için dönüş yolunda Sir Basil'in babasının heykeline bakmamak için kendini tutması daha kolay oldu. Ayağına sürülen ilâç kokusu eşliğinde karanlık tepelere doğru vurdular. O günkü olayların ve ilâcın etkisiyle Sir Basil sarhoş gibiydi. Dorothy'nin rüzgârla uçuşan saçları bir iki defa yanağını yalayıp geçti. Macrory karanlığa ve berbat yola küfredip duruyordu. Arkada oturan iki kardeş arada sırada sarsıntıdan birbirlerine çarpıyorlardı. Sanki bir kasaba dansından dönüyorlardı. Memnunluklarını ve hayal kırıklıklarını ayıd edebiliyorlardı. Pek sarhoş sayılmazlardı.

Mutfağa girdiklerinde asık bir suratla onları karşılayan Mrs. Macrory kocasına, «Kaza yaptınız sandım,» dedi.

Hepsi çok acıkmıştı o saate kadar.

* * *

Basil, 'Kudjeri' deki akşam yemeği töreninden hemen sonra yattı. O günkü olayların etkisi gittikçe hafifliyordu, bir süre sonra hiç kuşkusuz normal haline dönecekti.

Dorothy ise hemen 'Parma Manastırı'nı alıp babasının kütüphanesine kaçtı. Okumağa pek niyetli değildi: Kitabı elinde tutmak herhangi bir kimsenin düşüncelerini dağıtmasına karşı onu koruyordu. Şömine yanıyordu ama henüz yakıldığı için hafif bir ateşle. Oda soğuktu. Bacaklarını altına aldıktan sonra deri divanın yırtılan yerlerini örtmek için üzerine serili duran kumaşı kaldırdı ve divanın altına, sarkan yayların arasına bakarak korkulacak bir şey olmadığını görmek istedi. Doğrulup yerine yerleşti, rahatlamıştı.

Lüksten uzak, karmakarışık geçen bir günün sonunda yalnız kalabilmişti. Boynu çocukların ellerinden yapış yapıştı, tırnaklarının arasında sabah yıkadığı bulaşıktan kalan yağlar duruyordu. Elbisesi ve dirsekleri çimenlerden yeşile boyanmıştı. Yıkanmağa kalkışmak evin alışılmış âdetlerini hiçe saymak olacaktı. Farkında olmadan bu pislik onun belki de hoşuna gidiyordu. Okumadığı kitabın sayfalarını karıştırırken şöminenin giderek kızan ateşinden kollarının ısındığını hissetti.

Aslında orada kalmaları hiç de hoşuna gitmiyordu. Basil'i yavaş yavaş kaçma fikrine alıştırması gerekiyordu. Bu berbat evde yaşamaları için ikisinin de mantıklı bir sebebi yoktu. Anne Macrory gibi bir akadaşın olmasına rağmen; bu Anne'in emeliydi tabiî. Bu yüzden bulaşıkları yıkayıp, çocuğu besleyerek zavallı kadını pek de istekli olmadığı halde düştüğü durumdan biraz olsun yükseltmeğe çalışmıştın.

O korkunç Rory tarafından!

Madame de Lascabanes kendini elindeki kitaba vermeğe çalıştı. **Kont Mosca'nın Fabrizio ile konuştuğunu görmesini istemiyordu.** Babasının en çok beğendiği bölüm burasıydı: annesi öyle söylemişti.

Dorothy uzandığı divanda Alfred Hunter'ın iyilik severliği, saflığı ve bütün güzel yanlarıyle onun benliğine sahip çıkmasını dileyerek gözlerini yumdu. Safiyeti olmasaydı hiç kendini zorlamaksızın bu kadar iyi olabilmesi mümkün müydü? Arnold Wyburd gibi. O da ikinci dürüst kişiydi. Ama ikisi de unutulmaz kişiler değillerdi. Dorothy Hunter gözlerini açtı: önemsiz fakat kötü bir insan olmaktansa, önemsiz fakat iyi bir insan olmak yeğlenirdi hiç kuşkusuz.

Hayır, sen kötü değildin, sadece sosyal yaşantının gerektirdiği kadar sahtekârlık ediyordun o kadar. Bu da annenden geçmiş olmalıydı.

Dorothy Hunter, babasının iyi yanlarıyle kendi benliğine sahip çıkmasını arzularken özellikle bu odada onun avukatı Wyburd' la paylaştığı günleri kıskanan annesinin etkisi altında kaldığını fark etti. Saatleri hatırlatmıştı bu ona. Çevresine bakındı. Hiç saat yoktu. Elizabeth Hunter'ın bu denli etkisi altında kaldığı olmamıştı. Annesi ne derse desin o adamı arzuladığı bir gerçekti: Edvard Pehl'i. Yalnız annesinin bu tür ilişkileri daha mantıklıydı: kendini bir erkeğe vermektense, bir erkeğe sahip olmayı amaçlıyordu o.

Bu gece neden annesinin varlığı doldurmuştu odayı? Yoksa ölmüş müydü? Oh, aslâ! Sizleri ona duyduğunuz nefretten kurtarmak için ölmemekte ısrar edecek kadar inatçı ve zekî bir kadındı Elizabeth Hunter.

Telefonun sessizliğc gömülmüş evi yıkarcasına çalışını dinlerken ayak sesleri duydu. Macrory'nin ayak sesleri olduğundan emindi; başkasının ayak sesleri bu kadar kaba ve ağır olamazdı. Dorothy'nin korktuğu da buydu. Arkadaşının kocasına duyduğu bu dehşetle bir ilgi mi besliyordu yoksa? Ya da merakını yenmek için kendini ona teslim edebilir miydi? Bunu düşünecek vakti vardı daha.

Az sonra Macrory kapıyı vurdu ve hemen arkasından içeri girdi.

Cevap vermesini beklemeden odaya girdiği için Dorothy öfkeyle baktı ona. Ama uzandığı yerden başını güçlükle döndürüp ona bakışı her halde çok budalaca görünüyor olmalıydı.

Macrory'nin gözleri pırıl pırıl, dudakları ıslak ve Dorothy'nin hatırladığından daha kalındı. Gülüyordu.

— «Şaşırttım, değil mi?»

— «Neden şaşıracakmışım!» diye Madame de Lascabanes söylendi.

Macrory cevap vermeden Alfred Hunter'ın koltuğuna oturdu.

Dorothy'nin yardıma ihtiyacı olursa Basil kurtarırdı onu. Ama Sir Basil'in Rory ile konuştuğunu görmesini istemiyordu.. (Adının kafasına takılması bile kendini küçümsemesine sebep oluyordu.)

— «Epeyce geç oldu sanırım,» dedi ve ekledi. «Karınız nere-

de olduğunuzu merak etmez mi?»

— «Genellikle o yattıktan sonra evin içinde dolaşır, bir iki kadeh içmiş olduğunu fark etti. Düşüncelerini zehirli yılanlar, ya da dikenli tırtıllar biçiminde görüyordu. Alaylı tavrıyla dudaklarını kıvırdı ve göz kapaklarını indirdi. Ama bileklerine bakıp onları düşünmeğe dalacak kadar aşağı bakmadı; mücevher taksa da, takmasa da Dorothy'nin bilekleri birer servetti.

Pek çok kadın gibi o da gururluydu. Ama Macrory de kendi düşüncelerinden gurur duyuyor olmalıydı. Hattâ düşüncelerinden tiksinti uyandıran vücudunu unutturacak kadar gurur duyuyor olmalıydı. Rory Macrory giyimli haliyle tahammül edilmez erkeklerdendi; gizlemeleri gereken yanlarını daha beter ortaya çıkartıyordu giydikleri. Madame de Lascabanes bütün dikkatiyle bilekleri üzerine eğilmişti.

— «Sizler, bizim gibilerden çok üstünsünüz,» diye Rory düşünmeden ağzından kaçırıverdi. Pantalonu bacaklarının üst kısımlarına doğru daha da dar görünüyordu.

— «Kimden söz ediyorsunuz? Üstün demekle ne kastediyorsunuz?»

— «Anne 'Kirkcaldy' Robertson —Sir Basil Hunter— ve siz.» Ona adıyle hitab etmemekle daha da eziyet etmek istiyordu anlaşılan. «Çok soğuk, kibirli insanlarsınız.»

Bu adamın adıyle lekelenmiş zavallı Anne!

— «Bu kadar çocuğunuz olduğuna göre karınızı seviyor olmalısınız.»

Hiç mantık yoktu bu söylediklerinde ve Rory cevap vermedi.

Dorothy, Rory'nin pek ilgilenmeyeceği bir konuya geçerek, «Benim eksikliklerim, kusurlarım ne olursa olsun erkek kardeşim saygı değer bir kişidir; ve büyük bir aktördür,» diye telâşla atıldı.

— «Hayatımda tiyatroya gitmedim.»

Dorothy'nin de Basil'i sahnede hiç görmemiş olması önemli değildi. Kimse —annesi bile— onu kardeşine bağlı olmamak ya da onu sevmemekle suçlayamazdı. Sevgi insana hiç bir şeye mâl olmazdı ki; bir zevkti. Aşk gibi insana işkence eden duygudan çok farklıydı.

Macrory başka şeyler düşünüyordu. «Elinizdeki kitaba bir defa göz atmıştım.» Elindeki yaranın kabuğunu koparmakla meşguldü.

Dorothy gerçeklere bağlılığının verdiği bir gerilim içinde, «Nasıl buldunuz peki?» diye sordu.

— «Pek karışık. Bir şey anlattığı da yok,» dedi sonra, «Anlayamadım,» diye ekledi.

Dorothy Hunter biraz küçümseyerek ona teslim oldu. «Evet biraz karışık, ama anlasak da anlamasak da bir şey anlattığı muhakkak.» Saçlarının diplerine kadar ter damlacıklarının biriktiğini hissediyordu. Onu inandırmak istediği şeyi anlatamamış olmak büsbütün sinirlerini gerginleştirmişti. Divanın bozulmuş yayları sırtını acıtıyordu. Hiç değilse gözlerini kapatabilirdin ama bir erkeğin soluğunu yine de duyacaktın, engel olamazdın buna.

Rory koltuğunda hiç kımıldamadan oturuyordu. «Ben sadece gördüğüm, duyduğum ve ellerimle dokunabildiğim şeylere inanırım. Bu yüzden çok çocuğumuz var. Dorothy, hiç çocuğun olmadı mı?»

— «Olmadı.» Adıyla hitab edişi soruyu daha da çirkinleştirmişti.

— «Ya Basil?»

— «Onun da.. Yok hayır, bir çocuğu var sanırım.» Imogen hiç inandırıcı gelmiyordu ona, özellikle bu koşullar altında.

— «Siz çocuklarınız olmasa da mutlu olabilirsiniz, ihtiyacınız yok. Kelimelerle ve bir takım düşüncelerinizle öldürecek çok vaktiniz var.»

Onun sözlerine incinmesi için bir sebep yoktu. Bütün hayatı boyunca bir boşluk içinde yaşamıştı. Macrory: sadece elleri onu itmeğe yetiyordu.

— «Sabah sabah bataklıkta dolaşıp vakit öldürüyordu. Ne yapıyordu biliyor musunuz? Uzaktan duydum onu —kendi kendine bağırarak konuşuyordu— şiir gibi bir şey okuyordu.»

— «Kimbilir, belki kendi kendine gösteriş yapıyordu, belki de sesini dinlemek istiyordu...» Basil'i gülünç duruma düşürmek istememişti, Macrory açmıştı konuyu.

Macrory güldü. «Basil'e hayranım.»

— «İkimizden de nefret ettiğinizi sanıyordum.»

— «Tek başına havaya doğru bağırmak ha! Bu onu kurtarır.»

— «Kurtarması gerek, mesleği bu.»

— «Ya ayakkabıları? Ne biçim ayakkabıymış onlar?»

Dorothy yatmak istediğini söyledi. Boş yere vakit harcamış gibi geliyordu ona.

Macrory ateşi söndürürken dönüp bakmadan, «İyi uyuyun, Dorothy,» diye arkasından seslendi.

Elizabeth Hunter bu karanlık ve terkedilmiş görünen evde son kahkahalarını atıyordu. Dorothy parmaklıklara başını yasladı. Annesinin hayali gerçek olsaydı başını birinin omuzuna yaslayıp ağlamak istiyordu. Neyse ki Basil onu Rory ile konuşurken görmemişti; Macroy'nin aklına bile gelmeyen sevişmelerini, Dorothy'nin kendisini aldatışını da görmemişti neyse ki.

* * *

Evin arka tarafındaki ahırlar sadece anıları geri getirmek için işe yarıyordu. Solgun yüzlü saat kulesi de çoktan zamanı göstermekten vazgeçmişti.

Basil Hunter bir kaç defa bu ahırları gezmişti. O sabah da artık 'Kudjeri' deki yaşantısına alışmağa başlamış olmanın rahatlığı içinde ahırların oraya doğru gidiyordu. Sorumlulukları sadece birer düşünce halinde şimdilik bir köşeye atılmıştı.

İçeri girmeden önce birkaç tahta parçası topladı ve örümcek bağlamış baca deliklerine bu tahtaları taktı. Bir işe yaradıklarından değil, sadece çocukluk günlerine dönmek için yapmıştı bu oyunu. Neyse ki gören olmamıştı.

Çevresine bakındı. Büyük bir insanı, bir şaka yaptığını söyleyerek kandırabilirdi ama bir çocu konu görseydi işin ciddiyetini hemen anlardı.

Kapı gıcırdayarak açıldı. Sanki kapının boşluğuna ışıklı bir perde asılmış gibiydi. Kırlangıç yuvalarını aradı. Büyük bir heyecan içindeydi. Ahırın içindeki makinalar ve âletler birer heykeli andırıyordu. Basil gittikçe kendini bu âletlerin arasında kaybediyordu. Orak makinasının inip kalkan oturulacak yerine geçti. Sırtındaki eli hisseder gibi oldu; Küçük Basil düşmesin diye tutan eli.

Basil'in sona sakladığı bir köşe vardı. Her şey heyecanını kaybedebilirdi onun için, ama o köşe aslâ. Heyecanla titriyordu. Daha önceki gelişlerinde fark etmediği bir bot buldu ve eğilip aldı. Üzerini saran mantar fidanlarından botu giymek mümkün değildi ama Basil inatla giydi. Topuğu, ayak burunlarından daha yüksekte kalmıştı, hiç de rahatsız değildi: Dover'e yürüdüğü zamanlar bu ayakkabıyı giyiyor olabilirdi.

Sonra Alfred Hunter'ın üç litre benzin dolu, şiş lâstikleriyle onu bekleyen Bentley arabasının durduğu köşesine gitti. Araba bu haliyle çökmüş bir krallığın sembolü gibiydi; ya da 'Kudjeri' li Alfred Hunter'ın son zamanlarının.

Basil arabanın radyatörü arasında sıkışmış çekirge cesetlerini tek tek temizledi. Yer yüzünde insanların yaptığı işkenceleri ve işlediği cinayetleri daha henüz düşünülmemiş diğer biçimleriyle Basil o zamanlarda yapmıştı. Ancak şanslıysan, zarasız bir ölüm olabilirdi seninki.

Basil, oğlum, ne yapıyorsun?

Hiç, baba. O zamanlar kekeleyen bu çocuksu sesin şimdi öylesine gelişmişti ki, sonsuz bir güçe sahip olmuştu sanki.

Basil çekirgeleri bir daha gelişine de biraz kalsın diye bıraktı. Arabanın içine girdi. Havasızlıktan bir an soluğu kesilir gibi oldu. Fakat âletleri biraz kurcalayınca arabanın hareket edeceğini bile vaadeden kıpırdanmalar fark etti. Döşemelerin tozunu silkeledikten sonra eski şık ve lüks Bentley sanki geri gelmişti. Arabanın her tarafını okşamağa başladı. Bu, cinsel arzuya benzer bir heyecan veriyordu ona. Arabanın içinde hâlâ bir kadın parfümünün kokusu mu kalmıştı? Parfüm kokan kadınların araba kullanmalarından hiç hoşlanmazdı. Acaba hiç kullanmış mıydı bu arabayı? İnsanlar kınadıkları şeyleri yaparlardı. **Ne olur sevgilim, bir tur atayım.**

Aynı Gogong yolundaydılar. Basil'in yanlarında olduğunun farkında bile değillerdi sanki; sadece küçük oğulları. **Ne tatlı bir ışık, değil mi Alfred tepelerin kıvrımları nasıl yumuşak görünüyor.** Babası erkek olduğu için her şeyin güzelliğini mevsime borçlu olduklarını söyledi. Annesiyle yalnız kaldıkları zaman kullandığı okşayıcı sesiyle konuşuyordu. Annesi tepelere bakmıyordu artık. Biraz sonra gülmeğe başladı. **Bazı sözcükleri doktorlara karşı —en azından Dr. Treweek'e karşı— rahatça kullanamıyorum: GÖĞÜS, örneğin.** Babası da güldü. **Neden Betty, bana çok olağan geliyor.** Babasının ağzından çıkan dumanlar başının üzerinden ikisinin arasında bir köprü kurmuştu. **Evet, çok olağan aslında** diyerek Elizabeth Hunter kocasına doğru uzanacak oldu ama arada senin oturduğunu görerek vazgeçti. Babası araba kullanırken geyik derisi eldivenler takardı. Eldivenle elbisesinin kolu arasında bilekleri çıplak görünürdü, yalnız bir kolunda sat vardı. Bileklerinde tüy yoktu. Annesi birden **Bak Basil kuzuları görüyor mu-**

sun, yavrum diye onunla ilgilenmeyi akıl etti. **Acaba anlıyor mu dersin?** Babası arabayı çok dikkatli sürerdi. Kemerli yollarda her zaman yavaşlardı. **Bilmem, senin telâffuzunla anlar mı?** Tekrar gülüştüler; birbirleri için.

Yollarına devam ediyorlardı. Rüzgârın yönü değişmişti. Annen çşarbına dikkat etmiyordu, gözüne çarpıp duruyordu.

Yine de ağlamıyor, koşuyordun. Sir Basil damlayan lekeleri silmek için Enid'in noel mendilini çıkarttı.

— «Basil?»

Bu ses çok gerçekti. Ve kapının girişindeki ışıklı perdenin önünde beliren silüetten daha korkunç. Kapıyı kapamayı nasıl da unutmuştu.

Herkes gibi o da, «Ne yapıyorsun?» diye sordu.

— «Hiç.» Öfkelenmişti. «Oynuyorum, görmüyor musun? Babamın arabasını hatırlamadın mı?»

— «Bilmem, galiba hatırladım.»

Kız çocuklarının daha az şey hatırladıklarını çok önceden anlamıştı. Arkadan vuran ışık, yüzünün görünmesine engel oluyordu ama Basil, Dorothy'nin yüzünde sesine uygun bir ifade olduğunu seziyordu; daha büyük, kendini daha sorumlu hisseden fakat hoşnutsuzluğunu pek belli etmeyen bir ifade.

Dorothy biraz geriledi ve sanki eliyle göğsünü içeri itebilirmiş gibi ona yol açmağa çalıştı. Basil arabadan çıktı. Her ne kadar Dorothy ile bir suç ortaklıkları varsa da, onu anılarıyle ve duygularıyle başbaşa kaldığı zamanlarda yakalamaması gerekirdi.

— «Seninle konuşmak istiyordum,» dedi Dorothy. «Buradan daha başka bir yerde başbaşa kalamayız.» Çevresine bakınarak titredi.

Basil onun söyleyecekleri ne olursa olsun dinlemek istemediğini çok iyi biliyordu.

Oysa Dorothy onun ahıra gittiğini görerek önceden planlamıştı her şeyi. Ve kardeşinin istememesine rağmen onunla birleşmekten memnundu; istemediğini hissediyordu. Özel oyunları sırasında yakalanmak Basil'i üzerdi.

Dorothy bu yüzden konuşmasına başlarken uzun tırnaklarından birini Basil'in ceketinin üzerinde gezdiriyordu. «Şu içine girdiğimiz ve çıkmak zorunda olduğumuz durum hakkında konuşmak istiyorum seninle. Yâni böyle yabancıları sömürmeğe ömür boyu devam edemeyiz demek istiyorum.»

— «Buna sömürmek denmez herhalde. Önce onlar fark edecekler. Macrory'nin bunu bize söyleyeceğinden hiç kuşkun olmasın.»

— «O mazoist mi? İçin için ağlıyordur eminim. Haftalar geçti. Ne kadar zaman oldu buraya geleli?»

Kesin olarak ikisi de hatırlamıyordu bunu.

— «Kendi hayatlarımızı yaşamamız gerek.» Dorothy, Basil'in onaylaması için gözlerini ona çevirdi. «Thorogood'da boş bir yer açılana kadar geçecek süre içinde dilediğimiz gibi yaşamamız gerek.» Basil onun gözlerinde, bu kadar açık bir şekilde ortaya koymaktan korktuğu kendi düşüncelerini okuyordu.

— «Gidelim; 'Kudjeri' den daha uzaklara. Ait olmadığımız bu memleketten daha uzaklara,» dedi Dorothy.

— «Hiç bir zaman da ait olmadık,» diye Basil onaylarken kız kardeşinin yalan söylemesini beklediğini fark etti.

Dorothy hayal kırıklığına uğramıştı. «Senin için belki kabullenmeğe hazır olmadığın bir şeydir.» Sesini yükselterek boğazındaki düğümleri temizlemeğe çalıştı. «Her zaman nefret etmişimdir buradan.» Örümceklenmiş duvarlar Dorothy'nin sesini boğamadı.

— «Tamam, tamam,» diye kız kardeşini kapıya doğru çıkarttı. «Bunu daha sakin olduğumuz bir zaman konuşuruz.» Yürürken topallıyordu.

— «Neyin var? Ayağın mı?»

— «Hayır, ayağım değil.» İkisi de durmuşlardı. «Bot.»

— «Bot mu?» Dorothy gözlerini kısarak dehşetle denmese de gölgelerden karanlıkta kalan ve hiç beklemediği bu ayakkabıya pek hoşlanarak bakmadı. Basil karşısına çırıl çıplak çıksaydı bu kadar şaşırabilirdi ancak.

Kapıya doğru yürüdü.

— «Şurada bulup ayağıma giydim.» Basil onun arkasından topallayarak yetişmeğe ve bir mazeret göstermeğe çalışıyordu. «Neden bilmiyorum, giymek istedim. Bir iç güdü. Senin böyle iç güdülerin yok mudur?»

— «Bilmiyorum. Sanmıyorum.»

Basil onun yanına gelmişti.

— «Şimdi de bu bottan kurtulmam gerek.»

— «Oh, Basil. Ne kadar anlamsız şeyler yapıyorsun!»

Bir sopanın ucuna takarak botu itelemeğe başladı. «Pekâlâ!

Ben aptalım, tamam mı?» Soluyarak botu itelemeğe devam ediyordu. «Öyle değil mi? Ne diye endişe ediyorsun o zaman?»

Ya ayağından çıkmazsa? Pek çıkacağa da benzemiyordu. Bu kadar biçimsiz bir bot nasıl ayağına böylesine sımsıkı oturmuştu?

— «Dorothy, bir bıçak bulmalısın!» Konuşmak bile Basil için güçtü.

— «Bıçak mı? Onlara ne derim?» Kız kardeşi bu kadar düz bir insandı işte.

İpek çoraplarıyla, toz toprağın üzerine çömelmiş botu çıkartmağa çalışıyordu

— «Çıkaramazsak —ikimiz yapamayacağız—» sözcüklerin devamı dişlerinin arasına sıkışıp kalmıştı. Uzun tırnakları eski püsküderilere takılıyordu. Hunter kardeşler bu çirkinlikten kurtulmak için var güçleriyle uğraşıyorlardı.

Sonunda Prenses de Lascabanes elinde Sir Basil'in ayağından parçalayarak çıkarttıkları botla arkaüstü düştü.

— «Nasıl yapabildin bunu Basil?» diye soludu. Aynı anda hem ağlıyor, hem de gülüyordu. «Nasıl bir aktör olduğunu Tanrı bilir! Lânet olsun! Herkese lânet olsun,» diye inleyerek sızlandı. Dorothy de Lascabanes'in Avustralyalı yanı ona ızdırap veriyordu.

— «Evet,» dedi Basil.

Onu ayağa kaldırdı.

Kapıdan dışarı çıktıklarında Dorothy sakinleşmişti.

Basil onun dirseğinden tutarak. «Bir şeyler düşüneceğiz, merak etme,» dedi.

Dorothy düşünecek olanın kendisi olacağını biliyordu. «Kapıyı kapamadın, dönüp kapasan iyi olur. Bütün bu olanların üstüne bir de Macrory kapıyı açık bıraktığımız için lâf etmesin, Basil.»

— «Peki, gidip kapatayım.»

* * *

Anne Macrory, «Dorothy, siz gelmeden biz ne yapıyorduk acaba? Hiç düşünemiyorum,» dedi.

Dorothy bir iplik parçasını ısırarak koparttı.

Anne memnunluğunu anlatmağa devam ederek, «Hele Basil Rory ona hayran; çok iyi bir dost.»

Dorothy'nin elleri titremeseydi belki ipliği tekrardan iğneye geçirebilirdi. «Bana kalırsa aktörler, aktörlüklerinden başka bir işe

yaramaz.» Başka bir aktör daha tanımıştı. Sesi birden kesildi.

— «Ne oldu şekerim?»

— «İğneyi elime batırdım,» diye Dorothy yalan söyledi.

Kadın kadına yedikleri öğlen yemeğinden sonra yukarı çıkmışlar, kızlara elbise dikiyorlardı. (Dorothy, yaratıcı gücün müthiş! Üstelik akıllısın. Zavallıcıklar pek gösterişli olacak bu yıl.) Dorothy odanın bir köşesinde oturmuştu. Ne pohpohlanmaktan, ne de aşağlanmaktan hoşlanmazdı. Annesinin vücudunun ölçülerinde bir manken yıllardır üzerinde iğneler saplanmış vaziyette duruyordu. Renk renk iplikler sarkıyordu üzerinden. Dorothy ile Basil'in bir anlaşma yaparak kızgın demirle adlarını kazıdıkları masa da oradaydı. Basil aşırı bir iyimserlikle simetrik olmayan bir kalple ikisinin adını çevrelemişti.

İki kadının oturduğu çıplak oda kış güneşinin içeri sızan ince bir ışını ve gaz kokan bir sobayla ısınıyordu. Gece soğuk olacaktı.

Anne, «Gerçekten dikiş dikmeyi sever misin?» diye saygıyla sordu.

— «Biçmeyi severim,» diye Dorothy itiraf etti.

Makas sesi hoşuna gidiyordu. İyi biçki yapardı. Bunu arkadaşı söyleyene kadar kendi de farketmemişti. Gerçekten de birçok şekilde biçki yapabiliyordu.

Diktiği elbiseyi kaşlarını çatarak gözlerine iyice yaklaştırdı. Burada kendisine gösterilen sevgi ve güven çemberi içinde kalabilseydi kendini bu insanların gördüğü biçimde kabul edebilirdi. Fakat yapılması gereken işlerinin buna engel olduğunu düşünmek onu üzüyordu. Akşam soğuğu bastırdıkça dostlarının ona gösterdikleri sevgiyi hak etmediğini düşündü.

Anne Macrory ile kızları soğuğa alışkandı ama Dorothy titriyordu. Sonunda gülerek uzun süredir düşündüğü şeyi söyledi.

— «Şuradaki manken işinize yarıyor mu?»

Anne başını kaldırdı. «Yoo. İğnedenlik olarak kullanıyoruz.»

— «Neden sakladığınıza şaştım. Annemindi. O zamanlar dikiş odasında gerekliydi bu.»

— «Hiç düşünmedim, hep orada durur.»

Mog, «Biz onu giydiriyoruz, değil mi Jan?» dedi.

Janet kızardı. Prensesin (arkadaşının!) kendisine diktiği elbiseyi hevesle bekliyordu.

Dorothy başını kaldırdı. «Üzerine iğneler batırılmış, mumdan

heykelleri hatırlıyor musunuz? Onları ateşe atınca ölmesini istediğiniz kimse ölürmüş.»

Anne, «Bilmiyorum,» dedi. Batıl inanç! «Zaten kimsenin ölmesini istemedim hiç.»

Janet, «Ölüyorlar mıymış gerçekten?» diye sordu.

— «Eğer çok istiyorsan.»

Mog mankene birkaç iğne daha saplayarak, «Sen hiç denedin mi?» diye sordu.

— «Hayır.» Dorothy dışarı baktı ama manzarayı gördüğü yoktu. «Birisinin bunu tasarlayıp sonradan yapamadığını duymuştum. Daha doğrusu kendi anlattı. Böyle kötü bir duyguyu içinde saklamak, o insanın kendisini ölüme sürüklüyormuş.»

Anne saatine bakıp, «Nelerden bahsediyoruz canım?» diyene kadar Macrory'ler susup kalmışlardı. Anne gülerek omuzunun üzerinden dışarı baktı.

Dorothy, «İşte Janet'in elbisesi,» dedi. «Sadece baskıları kaldı.»

— «Evet,» dedi Anne. «Janet'e mavi yakışır.» Gökyüzünün uçsuz bucaksız görünüşü onu hayrete düşürmüştü.

— «Ama ben maviden nefret ediyorum?» Janet elbiseyi ince vücuduna bastırarak buruşturdu. «Kırmızı istediğimi biliyordun, Anne!»

Anne çok yorgun ve dalgın görünüyordu. «Sana mavi yakışır yavrum, kırmızı çok göz alıcı. Acaip kaçar.»

— «Sen benim ne olduğumu nereden biliyorsun? Belki acaibim!»

Janet, Dorothy'ye baktı. Onu seviyor, kendisini anlayacağını ve yardım edeceğini bekliyordu. Dorothy'nin yapabileceği tek şey elbisenin kenarlarına kırmızı biyeler takmak olabilirdi.

Anne içini çekti. «Kırmızı olsun o zaman.»

Mog Macrory mankenin arkasına gizlenmiş şarkı söylüyordu.

Kırmızı kırmızı, yatağa yattı.

Aptal mavi de yattı

Moru kimse yatağa atmadı!

Ve makası mankene batırdı. Bir küf kokusu duyuldu. Hayal kırıklığına uğradı, kan ya da kurtların çıkmasını bekliyordu. Daha derinlere doğru makası tekrar sapladı.

Anne biyelerin kırmızı olup olmaması konusuna karışmadı, başka düşüncelere dalmıştı.

— «Ne kadar geç olmuş!» diye birden şaşkınlıkla fark etti. «Rory cipe atlayıp gider ve gerekirse onu nerede bulacağımızı söylemez. Ya evde bir kaza olsa?» Pencereyi açtı. «Ya da kendi bir kaza yapıp ölebilir. Yolda bacağını kırıp ahırın oralarda buzların ortasında biri kalmıştı. Ama Rory hiç kimseye aldırmaz; karısına ise hiç aldırmaz.»

Yüzüne vuran ışıkla yüzü aydınlandığında Dorothy arkadaşını kıskanmamağa çalıştı.

Mog, «Bacağımı kıracak olsam, Cottage hastanesine giderim. Orada rahibeler üzerime titrer. Bademciklerimi aldırdığım zaman beni koynuna alan bir hanım vardı. Her halde bacağım kırılırsa daha uzun yaratım.»

Janet utanç duyduğu ailesi adına prensesten özür dilemek istiyordu. Ama bunu nasıl söyleyeceğini bilmediği için herkesin ayakları dolaşan ipleri çözmek için onun bir şeyler yapmasını bekledi.

Ama Dorothy hiç bir şey yapmadan masanın başında oturmağa devam etti. İlk önce yerinden kalkan Anne oldu.

Arkadaşının yanına giderek ellerini tuttu. «Bizi düşünmeniz gerek! Bu kadar zaman nasıl katlandığınıza şaşıyorum.» Anne'nin yüzü, Dorothy'nin yüzünün içine girecek kadar yaklaşmıştı.

Dorothy omuzunu kaldırdı; arkadaşının öpmesi onu çok kötü yapmıştı. Bundan oldum olası kaçınırdı. «O kadar çok zaman oldu mu?» Anne'den kendini çekti. «Öyle ya, oldu her halde. Utanç duyuyorum bundan.»

— «Ben bunu demek istemedim, inan.» Anne yaptığı gaddarlığa üzülerek inledi.

Oda kapısına asılmış bir kimyager takvimi vardı. Yılın ilk aylarından sonra yaprakları hiç koparılmamıştı.

— «Ama doğru bu,» diye Dorothy üsteledi. «Takvime bakalım.»

Vücudunu saran kollar ve gülüşmeler arasından Mog'un sesi duyuldu. «Bacağından yakaladım! Amma adaleliymiş!»

Janet soğuk, bakire elini arkadaşının gözlerine koydu. «Hayır Dorothy, şekerim, sen bize aitsin. Sana ihtiyacımız var,» diye Anne soluk soluğa ona gerçek düşüncelerini anlatmağa çalıştı. «Anlamıyor musun?»

Fakat Dorothy sadece takvime ulaşması gerektiğini anlıyordu. Sinek pislikleriyle lekelenmiş yapraklarını gerçeği ortaya çı-

karana kadar kopartması gerekti.

'Macrory'ler onu gülüşmeler arasında merdiven aralığına çıkartana kadar Mart ayını yırtmayı başardı. Biri hıçkırıyordu; ya da böyle yorumlanabilirdi.

Mog, «Bacakları adaleli! Hep böyle bacaklarım olmasını isterdim! Bir güreşçi gibi, ya da bir akrobat.»

Aşağı indiklerinde bahçeye giren arabanın gürültüsünü duymamaları imkânsızdı. Kadınlar ağızlarını kapatıp saçlarıyle oynamağa başladılar.

Anne dindarca bir mırıltıyla, «Gelen Rory,» dedi.

Mog, «Ya da bir boksör!» diye adalelerini göstermeğe devam ediyordu. Dorothy çocuğun anormal olduğunu düşündü: 'Kudjeri'yi sevmemesi için bir neden daha.

— «Mog'a kulak asma,» diye Janet arkadaşı prensese yalvardı.

Belki telefon çalar diye bekledi; duvarları çatlatırcasına çalan bu zilden hiç kurtulamamıştın.

Anne Macrory dışarı fırlayıp kocasını karşılamış ve onu içeri getiriyordu. Dorothy, onun kocasının ağzına bir bisküit verdiğini gördü; ikisi de öyle bitkin görünüyorlardı ki, sanki dinî bir ayinden dönüyorlardı. Rory ağzındaki son kırıntıları dişlerinin arasından çıkartmağa uğraşıyordu.

— «Dorothy her zamanki gibi bize yardım etti,» dedi Anne.

Macrory konuğuna önce güldü, sonra hemen arkasından öksürerek yutkundu.

Prenses de Lascabanes ortalığı toplamak üzere yukarı çıkacağını söyledi. Bir suç işlemiş gibiydi; vücudunun her tarafına çam iğneleri batıyordu sanki; aynı zamanda söğüt dalları her tarafını yalıyordu. Ve Basil, erkek kardeşi, utancını paylaşmak için yanında değildi.

Mog Macrory, kısa saçlı başını prensesin bacakları arasına sokmağa çalışarak, «Hav, hay!» diye bağırdı.

Birbirleriyle meşgul olan anne baba çocukları adına ondan özür dilemek için hiç bir çaba sarfetmediler. Ne de ona engel olmağa çalıştılar. Ve Janet tam olarak ne olup bittiğini anlamamasına rağmen yüzünü buruşturdu.

* * *

Ahırdaki olaydan sonra Basil tek başına kalmaya özellikle dikkat etmeğe başlamıştı. Zaman zaman soğuk havayla er değiş-

tiren ılık güneş umutlandırıyordu onu. Hava, özgürlüğünü kısıtlar gibiydi. Okula başlamadan önceki son gün gibi. Her şeyle ilişkisini kopartmış olması, kimsenin hayatındaki olaylarla ilgilenmemesi rahatsız edici olduğu kadar, zevk verici bir ahlâksızlıktı.

Öğlen üzeri kadınlar mutfaktan çekildikten sonra aşağı inip kendine bir dilim ekmek ile bir kalıp peynir koparttı. Genellikle böylesine acıktığı olmazdı. Tuzsuz ekmekle peyniri aceleyle yiyerek kitabını aldı ve o anda ihtiyacı olan yalnızlığından kimse onu alıkoymadan dışarı çıktı.

Eskiden portakal bahçeleri olan bahçede, solmuş çimenlerin arasında sessizliğin hakim olduğunu görerek buna sevindi. Rolünü anlamak için değilse de biraz çalışmak için uzandı. Geçmiş başarısızlıklarını hatırlatan bu kitabı 'Kudjeri' ye getirmesi budalalıktı. Hoş bütün olarak bir başarısızlığa uğramaktansa bir tek rolde başarısızlığa uğramak daha iyiydi; Jacka'nın tehtidindense, Lear daha iyiydi.

Burnunu kitaba sokup okumağa koyuldu. **Bu katı yürekleri oluşturan bir neden var mıdır doğada?** Bazı satırlar bir taş gibi yüzüne çarpıyordu, bazıları da eriyip gidiyordu. **Yüreğimde hâlâ sizin için üzülen bir parça var;** ya da durmadan uykusunda onu rahatsız eden satırlar **sen ki, sanatın ta kendisi; buna intibak edememiş bir kişi zavallı, çıplak bir hayvandır.**

Uyandığı an bile rüyasını hatırlamıyordu. Balık. Yoksa balıkçı mıydı? Yoksa mezarlık mıydı? Toprak sertti. Erik dallarını dikenlere tercih ederdi hiç kuşkusuz. Güneş kiremit duvarların üzerinden ağır ağır kayboluyordu. Elbiseleri endişeli uykusunda ter içinde kalmış, vücudu gerilemişti. Soğuğu hissediyordu. Kalktı. Kitabını cebine koydu ve onu arayan birilerinden önce davranmak amacıyla güneş batarken yola koyuldu.

Portakal ağaçlarına olduğu gibi, yazın sesi nehre de çok olağan geliyordu. 'Kudjeri' deki nehri söğüt ağaçları olmaksızın düşünemiyordu. Şimdi (gerçek hep geniş zamandadır, ister çılgın krallar için, ister işsiz, beceriksiz aktörler için) kafesler boş bekliyordu. Demir parmaklıklar kaçınayı imkânsız kılıyordu.

Kendi seçtiği bir kafeste nehrin kıyısındaki çürümüş çamurlar üzerinde çömelmesine kimse karşı koyamazdı. Küçük bir çocukken su içmek için eğildiği nehrin sularında kendi yüzünü seyrederdi. O akşam eğilip kahverengi sularla yüzünü ıslattı, en üstteki kirli tabaka akıp gittikten sonra yüzüne baktı. Doğrusunu

söylemek gerekirse bir iki defa intihar etmeyi düşünmüştü; her defasında su çok sığdı. Zaten intihar edeceği yoktu. Bu dramatik oyunlar ancak seyirciyle paylaşıldığı zaman inandırıcı olur.

Bulunduğunu fark ederek, kıs kıs güldü.

— «Basil!»

Ona doğru yaklaşıyordu. Bu abladan kurtulmasına imkân yoktu. Üstelik dizleri üzerine çökmüş bu haliyle ahırda arabayla oynarken yakaladığından daha kötü bir durumda sayılırdı.

Ama Dorothy'nin onun bu kötü durumundan yararlanmağa niyeti yoktu. Titreyerek ona yaklaştı. 'Kudjeri' de ilk defa akşam yemeği için giyinmişti. Sade bir kıyafetti ama prensesin sadeliğiyle dikkati çekebilme özelliği vardı. Beyaz elbisesi Macrory'lerin mutfağında kimbilir nasıl parıldayacaktı? Basil onu hiç beyazlar içinde görmemişti.

Dorothy kollarını göğsünde kavuşturmuş, gelişini tabiî karşılamasını ister gibi bir tavır takınmıştı. «Bizi neden terkettiğini merak etmeğe başladık.»

— «Biz derken kimi kastediyorsun?» Ayağa kalktı.

Dorothy kaçamaklı bir cevap verdi. «Anne yemeğin bozulacağından endişe ediyor.»

— «Ne veriyor ki?»

— «Tahmin edemiyor musun?»

Pek içten olmayan bir şakaydı.

Sonra yanağını onunkine yasladı. Yanağı biraz yağlıydı, bu, gösterdiği yakınlığın daha da içten olduğunu belirtiyordu. İlişkileri fazlasıyle derinleşmişti ve bunu çok olağan karşılıyorlardı.

Ve Hunter kardeşler elele geri döndüler. Nehrin kenarından geçerken birbirlerine yaslandılar.

* * *

Anne Macrory çocukları yatırdıktan sonra kocasıyle konuklarının köpekleriyle birlikte oturduğu mutfağa döndü.

— «Beğenmediniz mi?» Bunu sormayı bir görev addediyordu.

Kocasını dinledikleri için Dorothy ile Basil cevap vermediler. Yalnız Basil sempati topladığını bildiği el hareketini yaptı. Anne Macrory'ye gelince önlerine yemek koymakla görevini yapmıştı. Beğenip beğenmedikleri o kadar önemli değildi. Belki hayat, belki de İskoç ataları ona yemeğin zevkten çok bir ihtiyaç olduğuna inandırmıştı.

— «Anne sarhoş olduğumu söyleyecek,» diyordu Macrory. «Fakat erkekler her zaman ateşini yanında taşımalıdır; en ateşli olanlar bile.» Tek başına devirdiği birkaç kadehten sonra gözleri parıldamağa başladı. Konuklarına pek ikram ettiği yoktu.

Anne sofraya oturdu. Dirseklerini masaya dayayarak ellerini kır saçlarının arasında gezdirdi. O da içmiş gibi görünüyordu ama içmemişti. Ateşli kocasının yanında asık suratlı, üzgün bir sarhoş olurdu her halde.

Macrory, «Özellikle kış bastırınca bir erkeğin duygulu olması gerekir,» dedi.

— «Peki yazın?» diye karısı sordu.

— «Yazın bu çok doğaldır zaten.» Kendi sözlerine kendi de güldü.

Hunter kardeşler birer konuk gibi gülümsediler. Yağlı et izlerinin çevrelediği ağızları esnemekten yırtılacak hâle gelmişti.

Dudağını yalayarak düşüncelere dalan Basil kendini çok yalnız hissediyordu. Macrory dişlerini göstererek, «En büyük oğlumuz Robert'i görmediniz,» dedi. Bu fırsatı kaçırdıkları için onları avutmak ister gibiydi. «Tertemiz bir çocuktur; akıllıdır. Bizim başarısızlığa uğradığımız yerde o başaracak.»

Anne burun deliklerini açarak gözlerini yumdu, «Robert tam bir Robertson'dur.»

Kocası, «Sen de biraz fazla Robertson değil misin?» diye terslendi. «'Kirkcaldy!'»

Anne göz kapaklarını indirerek hafifçe gülümsedi. «Bir zamanlar öyleydim! Sonra dirseklerini iyice masaya gömerek arkadaşı Dorothy'ye ve kocasına baktı. «Yakınıyorum mu sanıyorsun, Rory?»

Macrory saçlarını karıştırdı? «Robert başarmış olarak dönecek.» Geğirdi ve koltuğunun altını kaşıdı.

Prenses duyduğu utançtan kalkmak zorunda hissetti kendini. Nereye bıraktığını hatırlamadığı çantasını aramağa koyuldu, hiç değilse elinde tutacak bir şey olurdu.

— «Büyük babasından gelen yetenekleriyle başaracak..» diye Macrory kafasını takmış, devam ediyordu.

Dorothy çantasını buldu.

— «Robert dolu bir insandır; Fransız prenses ve şövalye aktör gibi.» Alayla mı acıyla mı söylediği pek anlaşılmamıştı. Dorothy çantasıyle, Basil de kol düğmeleriyle meşguldü.

Macrory'nin ne kıskançlık, ne üzüntü —sadece hayranlık duyduğu muhakkaktı— Anne'in sevgi dediği. Dorothy, boğazının kuruduğunu hissederek başını kaldırdı. Basil hâlâ meşgul görünüyordu, ya da aktör olduğu için oynuyor olabilirdi. Dorothy, Macrory'nin duygularını o zaman anlamıştı.

Ama nedenini anlayamadı. Beyaz elbisesi miydi acaba? Gösterişsiz, sade bir elbise olduğunu sanıyordu oysa. Macrory'nin gözleri sanki onunla bir aşk yaşıyordu —ama ne elbisesiyle, ne kendisiyle— sadece kim olduğuyla ilgileniyordu.

Anne, «Anneni sadece bir defa gördük,» dedi. «Babamla anlaştıktan sonra hemen gitti. Onu hiç unutmayacağım. Beyazlar giymişti.»

— «Yaşlılığında bile hâlâ beyaz rengi çok sever.»

Basil annesini savunma gereğini duydu. «Sanata çok meraklı bir insandır.»

Macrory söze karıştı. «Bana kalırsa Mrs. Hunter kur yapmasını seven bir kadın,» dedi. «Daha önce karşılaşmış mıydık diye sordu. Sonra belki de karşılaşmadık diye ekledi. Tekrar görüşmeyi umud ettiğini söyledi.» Gözleri ve dudakları hatırladıklarıyle parıldadı.

— «Evet annem kur yapmayı severdi,» dedi Dorothy. «Her iki seksle de. Amacının ne olduğunu anlardınız ama önemi yoktu bunun. Gözleriyle sizi baştan çıkartmasına izin verirdiniz. Elleri ne inandırıcıdır! Hele sesi?»

Macrory, «Fena değildi,» dedi.

Anne, «Anneni çok sevmiştim,» dedi.

Ve onun kızı Dorothy'ye bakıyorlardı. Basil'in de dikkatini çekmeğe başlamıştı. Başını kaldırdı. Basil, Elizabeth Hunter'a âşık olacak değildi! Dorothy kollarıyle vücudunu sarabildiği kadar sardı, ama sadece karnı ağrıyormuş gibi bir izlenim bıraktı.

Basil ona bakmağa devam ediyordu. Birden telefonun sesiyle ev sarsıldı. Anne cevap vermek için koştu. O akşam ayağında erkek terlikleri vardı. Dorothy çantasını açıp aynasını çıkarttı ama bakmağa korktu. Ne de erkek kardeşine bakacak cesareti gösterebildi.

Anne çabuk döndü. «Yine Mrs. Emmet. Kimsenin onu anlamadığından yakınıyor, yardım istiyor.»

— «Onu bu kadar çabuk savuşturmana şaştım,» dedi Macrory.

— «Başka bir numara çevirmesini söyledim. Bu işi bıraktık dedim.»

— «İflâs ettik!» Macrory kaşığı öylesine hızla tabağına vurdu ki, tabağın bir parçası havaya uçtu.

— «Ah, sevgilim,» diyerek Anne tabağın kırılan parçasını kaldırmadan kocasına yaslandı; yatmağa gideceğini söyledi.

Basil de mutfaktan çıktı. Telefonun yanlış alârmı sinirlerini bozmuştu. Macrory ne karısının davetinin, ne de konuklarının orada oluşunun onu etkilemediğini gösterircesine tembel tembel yerinden kalktı.

Telefondan bir şeyler umduğu ve o akşam beyaz elbisesini giydiği için utanç duyan Dorothy öfkesini kendini bilmeyecek halde sarhoş olan Macrory'ye yöneltti. Aşırı derecede aldığı alkol onu daha da küstahlaştırmıştı. Bakışları vahşileşmiş, adaleleri şişmişti. Dorothy onun kokusundan nefret ediyordu. Tüylü vücudu onu tiksindiriyordu.

Macrory'nin görünüşünden nefret ettiği kadar annesiyle ilgili olarak anlattıkları da üzmüştü Dorothy'yi; Elizabeth Hunter arabadan adımını atar atmaz (Üstelik Macrory'ye) ne mal olduğunu belli etmişti. (Basil anlatılanlardan ne çıkartmıştı acaba?) Macrory kendi düşüncelerini maskelemek için annesinin isterikliğinden yararlanmıştı. Sen de ikinci isterik miydin? (Basil neden bakıyordu?) Dorothy'nin incecik kolları hiç bir şeyi gizleyemiyordu.

Dorothy başını önüne eğip baktığında elbisenin hiç hissetmediği bir çıplaklık duygusu verdiğini fark etti. (Fakat Shakespeare'ın oyununu cebinde taşıyan, kültürlü ve düşünceli Basil bunu fark etmiş olamazdı.)

Macrory fark etmişti mutlaka.

Holdeki gül ağacı çerçeveli ayna karanlıkta oval bir ışık gibiydi. Bu çirkin ayna Robertson'ların 'Kirkcaldy'den, 'Kudjeri'ye taşınan eşyalarından olmalıydı. Bir Hunter'la alay edebilirdi ama aksine tatlı tatlı gönlünü okşuyordu: Hâlâ kusursuz kalçaları, dirseklerine kadar çıplak kolları, aynada bir görünüp sular arasında kaybolan yüzü.

Sarhoş değildi. Dorothy de Lascabanes'in cömertçe bir oyun oynayabileceğine esinlenmesi annesinin beyaz elbisesini giymiş olmasındandı. Cüzdanını çıkartmak için çantasını aradı. Hiç bu kadar şişkin olmamıştı bu cüzdan. Annesinin verdiği çek şişirmişti.

Bu kadar yüklü bir hazır paraya konmak onu hem heyecanlandırıyor, hem incitiyordu. Paralarını bir daha sayınamağa karar verdi. Büyük bir jest yapacaktı. Kâğıt paraları elinde buruşturduktan sonra yapacağı cömertliği kesin olarak saptamaktan kendini alamadı. Bundan sonra kimse onu cimrilikle suçlayamazdı.

Macrory'nin kütüphanedeki şömineyi yakmış olduğunu çıtırtılardan anlamıştı ama kendisinin içerde olduğuna dair bir belirti yoktu. İçersini dinlemek için kapıda durdu. Sonra kapıyı itti.

Macrory dizlerini yukarı doğru kaldırmış sırtüstü şöminenin önünde yatıyordu. Gözleri kapalı olduğu halde dinlendiği pek söylenemezdi. Yutkunarak gırtlağındaki çıkıntının kıpırdadığını gördü. Demek kendindeydi.

— «Mr. Macrory,» diye başladı. «Erkek kardeşimle sizi fazla rahatsız ettik.» Fazlaca sömürdük demesine engel olan üzerine çöken bir ağırlıktı.

Konuşurken elindeki kâğıt paraları sıkıyordu; paralar terlemiş olmalıydı, ama aksine öyle kupkuruydular ki şöminenin ateşinden sıçrayan kıvılcımla alev alabilirlerdi.

Macrory gözlerini açmış, ona dönmüştü. Elbisesinin verdiği çıplak izlenimini farketmiş miydi acaba? Yoksa arabadan inen Elizabeth Hunter'ı mı canlandırıyordu gözünün önünde?

Madame de Lascabanes kekeleyerek devam etti. «Bunu kabul etmenizi rica edeceğim; ikimiz adına. Yaptıklarınıza karşılık.. Karınızla sizin..» Macrory, Anne ve Basil'in de bir rolü olduğu kuşkusuyle kaşını kaldırdı.

— «Lütfen,» Prenses kalbinin hızla çarptığını duyuyordu.

Macrory kendisinden beklenmeyen bir olgunlukla, «Dostluğun parayla bedeli ödenebileceğini hiç düşünmemiştim, Dorothy,» dedi. «Aşk gibi.»

Bu kadarla kalsa iyiydi ama kalmadı. Macrory ona gülümseyerek bakmağa devam etti; teklifini pek içtenlikle kabul etmemiş görünüyordu.

Prenses de Lascabanes böyle bir durumu ancak hayalinde canlandırmış olabilirdi. «Düşüncelerimi bu kadar kaba bir dille anlattığım için özür dilerim. Akşam yemekte kullandığınız kinayeli bir sözü yanlış anlamış olduğumu şimdi fark ediyorum.» Dorothy adamın bu sözü daha önce hiç duymamış olduğunu düşünerek güleceğini bekledi. Ve bu sözcüğü kullanmakla yaptığı ikinci gafla utancından vücuduna ateş bastığını hissetti.

Sonra paraları çantasına koymayı akıl etti. Bir bakıma rahatlatıcı bir duyguydu bu.

— «Çok hareketli ve canlı bir yaşantınız var,» diye prenses mırıldandı. «Çocuklarınız sizin için yeterli birer mükâfat.»

Macrory hâlâ ona bakıyordu; prenses çıktı.

Evin içindeki ses kendi hareketlerinin sesi değildi; Elizabeth Hunter peşindeydi. **Adı ne olursa olsun —Hubert Edvard Rory— aradığın hep aynı erkektir, Dorothy.»** Annen sürekli olarak seni geriye bakmağa zorladıkça bu utanç duygusundan kaçmana imkân yoktu. Aynı ateş kollarını sarmıştı merdivenleri çıkarken; merdivenler daha da beterdi: eteklerinin ucunda bu düşünceler asılı olduğu için daha çok ses çıkıyordu. **Arnold'un olduğunu kimse kabul etmez; özellikle sen Dorothy.**

Dorothy sesleri susturdu. Kulakları uğulduyordu. Basil yanında olsaydı, elele tutuşurlardı, birbirlerine olan sevgilerini güçlendiren ılık duygular içlerini ısıtırdı. Bu sevgiyi çok arzuluyordu; yaşlanmakta olan bir insan için daha inandırıcı bir garanti olamazdı.

* * *

Allahın belâsı evin üst katları çok soğuktu o gece. Mutfaktan çıkıp odasına giderken Basil, ellerinin ürperdiğini hissetti. Çocukluğundan beri çekerdi bunu. Ellerini kremle ovuşturur, eldiven giydirirlerdi ona. Ama battaniyelerin üzerindeki kalın örtüyle belki ısınabilirdi. Ya bu üşüme onu çocukluğuna döndürürse? Macrory'nin karısı sabah yatağına bir harita çizilmiş olduğunu görürse bağırır mıydı acaba? Evet, gerçek bir cadıydı. Sadece iyilik sever kızı Imogen'in yanında rahat edebilirdi. Ama kendi kızı değildi ki.

Dorothy de nerede kalmıştı? Kadınların tuvalette bu kadar uzun kalıp ne yaptıklarını merak ederdi?

Annesiyle babasının odasına girdi. «Ne yapıyorsun, Dorothy?» İçerde olsa da olmasa da kendi sesini duymak istedi.

Dorothy odanın ortasında Elizabeth Hunter'ın saltanatından kalma avizenin altında duruyordu. İnce kristal ışık çizgilerinin altında kollarını göğsüne kavuşturmuştu.

Basil bir anda onun faziletine hayranlık duyduğunu fark etti, ama oyununa devam etti. «Neyin var, sevgilim?» Sesi korkunç inandırıcıydı.

Tüm hayatlarının en büyük rolünü oynadıkları o anda, ikisi göğüs göğüse titriyorlardı.

— «Oh, Basil.» Sesi kulaklarını sağır edercesine yüksek çıkmıştı. Yağlı etin kokusu üzerine sinmişti; ikisi de aynı şekilde kokuyor olmalıydılar. «Birbirimizden başka kimimiz var? Yoksa iflâs etmiş olurduk.»

— «Gerçekten mi?» Dorothy'nin yanlış bir satır söylediğinden emindi. Ya da hafızası yanıltıyordu onu.

Birlikte denedikleri, tam anlamıyla keder, şehvet, umutsuzluk ve dehşet duygularından başka Macrory'lerin havi dökülmüş battaniyelerinin altında, yatağın içinde duyduklarıydı. Elisabeth Hunter geniş yatakları severdi. Ömrünün büyük bir kısmı yataklarda geçmişti. Bu harabede titremekten kemiklerinin kırılmasındansa, annelerinin izinden gitmeliydi.

Basil bir odadan öbürüne geçmiş olsaydı, dualarını okumayı hatırlayabilirdi ama bundan sonra kime dua edecekti? Kendine mi?

Yapılacak hiç bir şey yoktu. Belki insan sonunda kendi yıpranttığını seviyordu. Eşler, eşlerini sevmez; yer yutarlar birbirlerini. Metreslerin çoğu da hesaplıdır.

Fakat Dorothy! «Dorothy?» Belki kucakladığı bu incecik insan vücudunun gerçek olduğuna inanamıyordu. Sarhoş olsaydı hiç değilse. Ama Macrory ikisinin de ayık kalmasına özellikle dikkat etmişti.

— «Ne var, sevgilim?» Ayık olmak, sarhoş olmaktan daha rahatsız edici olabiliyordu. Dorothy öylesine kendinden geçmişti ki, sadece bir şeyler mırıldanabildi.

Hubert'i sevmeğe çalışacağı yerde ondan hoşlanabilseydi, Hubert de belki karşılık gösterebilirdi. Aşk insanın iliklerini dondurabilirdi; sevgi, içgüdüleri eritip yok ediyordu.

Ve Basil ile birbirlerini rahatlatıyorlardı.

Gecenin bir yerinde Basil çıplak vücutlarını inkâr edecek oldu. «Dorothy, belki de biz bu yatakta dünyaya geldik.» Bu düşüncesizce söylenmiş içten sözler onları tekrar iliklerine kadar dondurdu.

Ta ki Dorothy boğulduğunu hissettiği karanlığı yırtmak isteyene kadar.

Basil onun sendeleyerek, sekerek perdeleri yırtarcasına çekip pencereyi kaldırdığını gördü.

Ay, tepelerin üstünde bir tepsi gibi iyice yükselmişti. Pencereyi açar açmaz Dorothy yüzüne vuran soğuk havayla geri savruldu. Basil hemen arkasından tutup çıplak vücuduyla onun çıplaklığını sarmasaydı, düşebilirdi.

— «Güzel olduğunu kabul etmelisin.» Omuzunun üzerinden 'Kudjeri' arazilerine doğru bakan erkek kardeşiydi.

— «Oh, evet bilinen bir şey bu,» diye Dorothy kabul etmek zorunda kaldı. «Güzel; fakat kısır.» »

— «Başka koşullar altında değil ama.»

— «Başka koşullar bize ait değil ki.»

Kız kardeşinin gece tepesinde topladığı saçlarını tutmak istedi. Dorothy onun kendisini yatağa sürüklemesine karşı koymadı; donmuş su ve lav yataklarının karıştığı kendi dünyalarına. Sarmaş dolaş yattılar ve Basil yıpranmış battaniyelerinin gerçeği altında az önceki sıcaklığı bulmağa çalışıyordu.

ONBİR

— «Soğuk mu var, Hemşire?»

— «Evet, canım, soğuk,» Hemşire Manhood cevap verdi, «Veya burası için soğuk.»

Parkın kumluk tarafında insanlar dolaşıyordu. Genellikle sıcak olan iklimin bu soğuk haline uygun giysiler içinde geziniyorlardı. Giysiler ve kum yürümelerini zorlaştırıyordu. Aşağı, yukarı hepsi orta yaşlıydı. Oysa çoğunluk, elbisesiz güneş banyosu yaparken daha genç ve atletik yapılı olurlardı.

Hemşire Manhood giydiği yünlü elbisesinden memnundu. Bu pembe tüylü elbise onu şişman gösteriyordu. Fakat ne yapabilirdi, şişmanlıyor olmalıydı zaten.

— «Yatak çok soğuk,» diye Mrs. Hunter şikâyet etti.

— «Ama kendiniz sıcak olmalısınız. Sıcak su şişeniz yatağın içinde. Üstünüzde ceketiniz ve çoraplarınız da var. Ayaklarınız sıcaktır.» Hemşire hastasına yardım ederek onu oturttu.

— «O, vücudum değil. Bir rüya gördüm de.»

— «Güzel miydi bari?»

— «Hayır, değildi. Yatağımdaydım. Kocamın nerede olduğunu bilmiyordum. Belki de ölmüştü. Hayır. Daha da kötüsü, beni 'Kudjeri' de tek başına bırakıp gitmişti. Karnımda taşıdığım he-

nüz doğmamış çocuklarım Basil ve Dorothy ile. İkiz miydiler acaba?»

Hemşire Manhood her hangi bir şey belli etmemeğe çalışıyordu. (Ya onun karnındakiler ikizse?)

— «Rüya da evet,» dedi Mrs. Hunter.» Ama gerçekten öyle miydi, hatırlamıyorum. Öyle miydi hemşire?»

— «Sizin daha iyi bilmeniz gerekli. Siz doğurdunuz onları.»

— «Rüyamda ikiz olmak istiyorlardı. İçimden sesleniyorlardı bana, onların birbirlerini sevmelerine engel olduğum için beni suçluyorlardı.»

Hemşire Manhood sandalycyi sert bir hareketle yatağın yanına çekerken devirdi. Bu eski hikâyeyi kaçıncı sefer dinleyecekti.

— «Bu olağan bir hâdisedir,» Mrs. Hunter hatırladı. «Sevmesini bilmeyen insanlar hemen başkalarını suçlarlar. Ben de öyle yapardım zaman zaman. Alfred'i suçlardım. Belki de bu sebepten beni nefret dolu çocuklarımla bırakıp, gitti. Ondan değildi, biliyor musun?»

— «Bunu daha önce hiç duymamıştım.»

— «A, ondan olmuştu bu çocuklar. Ama kendime çevirdimdi ikisini de. Onun için de çocuklar hep pişmanlık duyuyorlar, daha içimdeyken itiraz ediyorlardı.»

— «Bu durumda, kendi anlattıklarınızdan sonra, suçlanacak tek insan sizsiniz öyleyse Mrs. Hunter.»

— «Kim bilir, belki?»

Mrs. Hunter Hemşiresinin sesindeki tuhaflığı sezmiş gibiydi. Eliyle onu yatıştırmaya çalıştı. Hemşirelere özgü bir sesle sordu «İyi misin hemşire? İyi görünüyorsun.»»

— «İyi sayılırım.» Bir çocuk da hasta olmak için sebep değildi ya.»

— «Ziyaretçinin geldiğinde ikimiz de daha iyi hissedeceğiz kendimizi.»

—«O, ziyaretçi beklediğinize emin misiniz? Kimse bana bahsetmemişti bundan.»

— «Söylemediler mi? Bu evdeki kadınların bir çoğu kendi düşünceleriyle o kadar meşguller ki, kendi kafalarının dışında olanlara pek aldırmazlar.»

Hemşire Manhood bu konuyu kapatabilirdi ama merakla sordu, «Ziyaretçiniz benim tanıdığım birisi mi?»

— «Kendi kendini dâvet eden Mrs. Wyburn'ü daha önce hiç

görmemişti ve avukatın ne tip kadından hoşlandığını da merak ediyordu. Hattâ daha ileri giderek bir teklifte bulundu, «İsterseniz yüzünüze biraz makyaj yapayım da ziyaretçiniz sizi en iyi halinizde görsün.»

— «Hayır,» dedi Mrs. Hunter, «Mrs. Wyburd dürüst bir kadındır.»

Hemşire Manhood'un merakı bir kat daha artmıştı. Zil çaldığında, merdiven sahanlığına giderek, trabzandan aşağı eğildi. Dürüst harcketlere başlamadan önce sanki bir iki sır elde edebilecekti.

Mrs. Lippmann kapıyı açtı. Gelen kimse, birkaç yıl önce modacıların «Eşek Kahverengisi» diye adlandırdıkları renkte giyinmişti. Hemşire Manhood'a göre Mrs. Wyburd modayı yakından takip eden, ama sadece kendine yakışanı seçen kadınlardan olmalıydı. Mrs. Wyburd'un giysileri, sanki elbiseler vücudu kaplamak içindir diyorlardı. Ama ne seçeceğini uzun uzun düşünmüş olduğu da belliydi. Çok zevkliydi kıyafeti. Kumaşın kalitesine bakılırsa bütçesini oldukça sarsmış olmalıydı. En önemlisi Mrs. Wyburd'un genel görüntüsünden bir «Leydi» olduğu belliydi: Bir tane daha serbest, esrarengiz kimse. Mrs. Hunter'in esrarengiz «dürüst» lâfının Mrs. Wyburd'ün bu zarifliğiyle alâkalı olmadığı bir gerçekti. Çünkü Mrs. Hunter'in kendisi de zaten bir «Leydi» idi ve onun dürüstlüğü zaman zaman kendini gösteren, kadınsı bir ikna kabiliyetiydi. Hiç olmamaktan daha yeğdir diye düşündü Hemşire Manhood kendi kendine. Mrs. Wyburd hakkındaki esrar perdesini aralayabilmek için ona daha yakından bakmak gerekecekti. Avukatın karısı aşağı holde kâhya kadınla konuşuyordu. Belki dişçi, doktor ya da meraklı çocuklardan başka kimse tarafından bu kadar dikkatli tetkik edilmemişti. Hemşire Manhood'un bu gözlemi onu merak ettiği konularda pek aydınlatmamıştı. Ona göre sanki çok değerli bir antika vazo olduğu için hayran olması icap ettiği söylenen herhangi bir kahverengi, şekilsiz bir vazo'ya bakıyor gibiydi; bütün gördüğü ise donuk kahverengi ve basit şekliydi. Kendini çok sefil hissetti: Hisleri anlaşılmayan bu kahverengi şekil onun kendisini yalancı, sahtekâr, evlenmemiş bir anne ve isterik bir kadın gibi görmesine sebep olmuştu.

Aşağıda Mrs. Lippman anlatıyordu, «Daha önce de buraya gelmiş olduğunuzdan, odanın yolunu bulmakta güçlük çekmezsiniz her halde, Mrs. Wyburd.»

Mrs. Wyburd'ün başını tutuş açısından onun bu sözleri şaşkınlık, tuhaflık ve biraz da alaylı bulduğu anlaşılıyordu. «Biliyorum tabiî. Hem de çok önceden beri. Evet, yolumu bulurum,» diye kabul etti; zaten anlaşılan kâhya kadının isteği de buydu.

Aslında belki de Mrs. Wyburd'un çok eskiden beri bildiği bu evde kendi haline bırakılması işine gelebilirdi. Kâhya kadın yanından ayrıldıktan sonra, tepeden onu gözleyen hemşire, avukatın karısının bir an için nereyi açıp, nereye girmek hususunda tereddüt ettiğini görebiliyordu. Çok kısa bir vakti vardı. Ama Mrs. Hunter'in bahsettiği Mrs. Wyburd'un o esrarengiz dürüstlüğü gene ağır basmıştı. Bir anlık tereddütten sonra ayağındaki modası geçmiş fakat iyi cins hattâ ısmarlama yaptırılmış da olabilecek ayakkabılarla merdivenleri tırmanmağa başlamıştı.

Kendini az da olsa biraz daha avantajlı durumda hisseden hemşire varlığını belli etti. «Ah, Mrs. Wyburd,» diye seslendi, merdivenden bir, iki basamak inerek. «Size yolu göstereyim, belki unutmuşsunuzdur.» Aşağıdaki biraz şaşırmış gözüken yüze gülümsüyordu. «Ben Hemşire Manhood'um. Beni tanıdığınızı sanırım.» Flora riyakârlık ettiğini biliyordu; ama onun durumunda olan başka biri de bunu yapmaz mıydı? «Fakat siz hiç bir zaman yabancıdan sayılmazsınız; Mr. Wyburd'ün karısı olarak.» Aynı zamanda da mâni olamadığı boğazından yükselen kahkahayı gizlemek için elini ağzına kapattı.

— «Sizi tanımıyorum ama kocamdan bahsinizi duymuştum,» diye cevap verdi Mrs. Wyburd; sesi merdivenleri çıktığından biraz boğuk gelmişti.

Acaba neler duymuştu kocasından diye merak ediyordu Hemşire Manhood. Bir karı kocanın hayatı renksiz olabilirdi ama bu hiç bir zaman dedikodu yapmalarına engel olmazdı. Mrs. Wyburd merdivenleri çıkmaya devam ederken, hemşire ona daha dikkatli bakıyordu, bir yandan da iyi yürekli görünmeye çalışarak gülümsüyordu.

Yüzünün büyük bir kısmı geniş kenarlı kadife şapkanın arkasında gizlenmişti. Hafifçe bir tarafa eğilmiş, şapkanın üstündeki bej rengi ipek şifon kurdelâyı ise şık bir rozet tutuyordu. Mrs. Wyburd dikkatli adımlarla yaklaşırken yüzünün bazı yerlerinin pudralanmış olduğu anlaşılıyordu. Sonuç olarak tenkit edilecek hiç bir tarafı yoktu. Ağzı doktor elinden geçmiş olsa bile bu günün modası olan o sunî tabiîlik yoktu. Ne de Hunter'ların geçmişin-

deki o berbat yaraların izi. Mrs. Wyburd'ün ağzı tabiînin tabiîsi denilecek biçimdeydi. Eğer sinir gerginliği veya telâş işin içine karışmamış olsaydı yüzündeki pudraya bile insanın gözü takılmazdı. Ziyaretçi en üst basamağa vardığında burnunun yanında derin bir çiçek bozuğu gibi yara izi fark ediliyordu. Pudra bu yaranın yerine dolmuş ve yanaklarındaki çillerin (kırmızı renkteki) üzerine de birkaç kat halinde sürülmüştü. Flora Manhood, Mrs. Wyburd'ün çiçek bozuğu izine hayran kalmıştı. Onu kapatmak için yapılabilecek hiç bir şey yoktu. Çillere gelince, ıztırap çekenin onları örtmek için harcadığı çaba dürüstlüğündeki ufak bir gediği meydana çıkarıyordu. Bütün bunlar Hemşire Manhood'un ona ısınmasına sebep olmuştu. Mrs. Wyburn, başarısızca örttüğü çilleriyle, hiç bir kusurunu kapamak gibi bir düşüncesi olmayan Betty Hunter'a iyi bir arkadaş olabilirdi.

— «Bu merdivenler de çok dik!» diye mırıldandı zayıf kadın, sessizliği doldurmak istercesine.

Bir an için sanki geride kalan kendi gençlik yıllarını üzüntüyle hatırlıyormuşcasına, genç ve güzel hemşirenin yüzüne baktı. Hemen sonra da Mrs. Wyburd söylenecek veya yapılacak başka iş kalmadığından Hemşire Manhood'un arkasından koridorda ilerlemeye başladı.

Mrs. Hunter boğazını temizlemek istermişçesine öksürür gibi bir hareket yaptı. Sanki yastıkların derinlerine gömülmüş olan sesini yükseltti.

— «Lol, beni ziyaret etmek istemen çok iyi bir fikirdi.» Bütün bu konuşma boyunca zavallı ihtiyar tam aksi istikamete bakıyordu.

— «Sadece fikir olmaktan çok daha fazlasıydı, Mrs. Hunter,» hafifçe başını oynattığında şapkasındaki ipek şifonun hışırtıları kuşların kanat çırpışları gibi sesler çıkarttı. «Size hediyeniz için teşekkür etmek istemiştim.» Birden yüzü kızarmıştı, belki de onu takmadığı içindi. «Mektuplar pek tatmin edici olmuyor ve çoğu zaman da postada kayboluyor.» Başını öne eğerek devam etti. «Bence en güzeli yüz yüze konuşmaktır, öyle değil mi?»

Mrs. Hunter yüzünü onun tarafına çevirdi. «Bazen çok iyi görebiliyorum, örneğin bugün. Ama pek de net değil. Orada sizi suyun altında gibi görüyorum. Buraya gelin de yanımdaki şu küçük sandalyeye oturun.»

Ziyaretçi söyleneni yapmak için ayağa kalktığında, hemşire de

sandalyeyi yatağın iyice yakınına çekti. Hemşireyle hiç alâkadar olmadıkları halde, onun somurtmak pek âdeti değildi. Olup bitenleri yakından takip edebilmek için can atıyordu şimdi.

Mrs. Hunter hareket ettikçe üzerindeki kuş tüyü yorganın hışırtıları duyuluyordu. Elini uzatarak eldivenlerini çıkartmış olan Mrs. Wyburd'ün ellerini yokladı. «Çiller, Lal, hâlâ onlar duruyor. Sana bir rahatsızlık vermiyor mu? Derler ki yaş ilerledikçe onlar da tehlikeli olabilirlermiş.»

— «Bunu hiç düşünmüyorum bile» diye Mrs. Wyburd itiraf etti.

Hemşire Manhood ziyaretçinin yüzünün tekrar kızarışını seyretti. Yüzüne renk geldikçe o çiçek bozuğu yerin içine dolmuş olan pudra da daha çok kendini gösteriyordu şimdi.

— «Niye düşünüyorsun, Lal?» diye Mrs. Hunter sordu. «Bir doktoru görmende ısrar ediyorum. İyice bir tetkik etsin bu çilleri. Mantıklı değil mi bu isteğim?»

— «Mantıklı; evet. Fakat öğrenmek istemediğim şeyleri duymak beni pek memnun edecek sanmam. Ne de başkalarını üzmek isterim.»

— «Of, kendi kendini aldatmanın kimseye faydası yok; yaşayan bir kanser!»

Hiddetlenen Mrs. Hunter gıcık tutmuş gibi öksürdü. Hemşire Manhood suyu uzattı.

— «Ne! Sen hâlâ burada mısın, Hemşire? Arkadaşımla gizli konuşmak istediğimi bile, bile? Kâhya kadına çay yapmasını söyle. Sadece çay. İkimizin de bir şeyler yemeğe niyetimiz yok. Mrs. Wyburd eskiden beri pek yemek yemekten hoşlanmazdı zaten.»

Mrs. Wyburd ellerini kucağının üstünde kavuşturmuştu. Arkadaşına bakarak gülümsüyordu. Gerçekten de dürüst bir hali vardı.

— «Eminim ki Mrs. Lippmann çayınızı unutmaz. Fakat biraz erken değil mi, Mrs. Hunter?»

Mrs. Hunter kapıdan dışarı çıkmakta olan hemşireye dikkatle baktı.

— «Bana güller getiren bir hemşirem daha var. Bugün getirmeği unutmuş olmalı. Kokusunu duymuyorum.»

— «Şimdi gül mevsimi değil ki.»

— «Hayır. Hiç bulunmaz.»

— «Gülleri ne çok sevdiğinizi hatırlarım. Eğer mevsimi olsaydı zaten size getirecektim.»

— «Odur bunu bilen. Güzel olan, devamlı kalan hemşirem. Kokusunu duymadığımı sanıyor, ama yanılıyor.»

Mrs. Wyburd'un pek hoşuna gitmiyordu bu. Aynalardan birinde kendini seyretti. Bu sevimsiz yaşlı kadınla baş başaydı ama hiç olmazsa başkaları da bunlunabilirdi odada.

— «Adı Arnold değil miydi?»

Mrs. Hunter devam etti konuşmasına.

— «Kim?»

— «Avukat.»

Mrs. Wyburd boğuk bir ses çıkarttı, «Evet.»

— «Keçi sakalını hatırlıyor musun?»

— «Neyi?»

— «Astilbe.»

— «Ne demek istediğinizi anlıyamıyorum, Mrs. Hunter.»

Mrs. Hunter güldü. «Bitki isimlerini en iyi sen beceririrdin.»

— «Hafızam eskisi kadar kuvvetli değil artık.»

Mrs. Hunter başka birinin sesini taklit ederek konuştu.

Mrs. Wyburd oturmuş önüne kavuşturduğu ellerine bakıyordu. «Çocuklar nasıl?» diye hamisine sordu. «Bir gün vakit bulup beni ziyaret edeceklerini ümit ediyordum.»

«Onların kendi meşguliyetleri var. Ah, evet!» Mrs. Hunter içini çekti. «Kendi bahçen için minnettar ol, Lal.»»

Mrs. Wyburd hiç olmazsa aynadaki aksinin ona arkadaşlık ettiğine memnundu. Çirkin de olsa, o (kanserli) çilleri sevdiklerini teselli etmek için giriştiği çabalarda onun hislerini maskelediği için mutluydu.

— «Benim kocam sizi sever mi?» diye Mrs. Hunter sözlerine devam etti.

— «Ben zannetmezdim,» diye cevap verdi Mrs. Wyburd «Esasında siz de biliyorsunuz sevmediğini.»

— «Evet. Yalnız bendim onun sevdiği.» Mrs. Hunter gururla ekledi.

Hemşire çayı getirdiğinde Mrs. Wyburd biraz rahatladı.

— «Çok sevdiğiniz yasemin kokulu çaydan yaptırdım,» diye açıkladı Hemşire Manhood. «Kokusunu duyuyor musunuz?»

Her şey, her zaman olduğu gibi, Mrs. Hunter şerefine idi. Fakat kokuları çok sevdiği halde, başını çevirdi, koklamadı bile.

Mrs. Wyburd, kendi kendine kabullenmeğe hazır olmadığı bir itirafta bulunmamak istermişcesine yutkundu: Elizabeth Hunter

hakkındaki esas hisleriydi bu.

Hemşire Manhood çayları doldurduktan sonra fincanları her ikisine uzattı. Fincanın sapına parmağını sokmaya uğraşan Mrs. Hunter, vücudu gibi onların da kalınlaştığını fark etmişti. «İzin verin de yatağınızda biraz doğrultayım sizi, Mrs. Hunter. Çayınızı içmenize yardım edebilir miyim?»

— «Tabiî ki edemezsiniz.» Daha sonra «Bırakın, teşekkür ederim.»

Hemşire Manhood fincanı bırakıp odadan çıktı. Mrs. Wyburd hemen çayını yudumlamağa başlamıştı, damağı sıcak çaydan haşlandı. Acısından gözlerinden yaş geldi. O (kanserli) çilleri şimdi pas damlaları gibi duruyor olmalıydı diye içinden geçirdi. Artık aynaya bakmaya cesareti kalmamıştı.

Mrs. Hunter çayına dokunmamıştı bile, bir kriz anı yaklaşıyormuş gibiydi. «Kocam nerede?» diye sordu.

— «Tahmin ederim ki,» nefesini tutarak mırıldandı Mrs. Wyburd,» gömülmüştür.

— «Bana bildiğim şeyleri hatırlatmanıza gerek yok ki,» dedi Mrs. Hunter. «Benim demek istediğim: Arnold; size iyi muamele ediyor mu?»

— «O şerefli bir adamdır ve ben de onunla evliyim.»

— «Oh, Lal! Seni seviyor mu?»

Mrs. Wyburd zorlukla sesini kontrol etti, «Evet». Niçin bu mahlûkun insanların çıplaklıklarını ortaya çıkarmasına izin veriliyordu? İlk önce pençeleri, arkasındansa o kinci kafasıyla! «O beni çok sever» diye tekrarladı. Bu onun için karanlığın içine atlamak gibiydi.

Mrs. Hunter'in devamlı ona bakmasından, kendini tamamiyle çırılçıplak hissediyordu.

— «Arnold'un saçları yok ki,» Mrs. Wyburd'un işkencecisi hatırlamıştı.

— «Nasıl yani? Şimdi bile başı kabak sayılmaz.» Mrs. Wyburd attığı kahkahaya kendi bile şaşırdı.

— «Ya sakalı?»

— «Onu bilemem. Her halde traş ediyor; «Kızlarının ona birkaç yıl önce doğum günü hediyesi aldıkları elektrikli traş makinesine oldukça alışmıştı.

— «Astilbe'si yok mu?» Mrs. Hunter sadece mırıldandı, çünkü çoktan başka şeyler düşündüğü belli oluyordu.

Mrs. Wyburd gözlerini kontroluna aldığını ve kuru olduklarını hissedebiliyordu, fakat bir tane terlemiş gözyaşı damlasının çayının içine düşmesine engel olamadı. Damağı hissizleşmişti artık iyice.

Mrs. Hunter konuştu, «Şimdi hatırlıyorum, sana o zinciri göndermek için kendimi nasıl ikna ettiğimi. Ne diye «ikna» kelimesini kullandım bilmiyorum, zorlanmıştım; doğru kelime bu değil mi? Eğer itiraf etmek gerekirse, hayatımızın çoğu kısmı zorunluluklar, ya da raslantılarla doludur. Bu yüzden o zinciri verdim. Brumby Adasındaki fırtınada taktığım zincirdi o benim. Ve kurtuldum. Vermek istediğim kimse de sendin.»

Bu cömertlik mi, hilekârlık mıydı acaba? Lal Wyburd karar verememişti. Eğer Arnold tarafından alıştırılmış olmasa hıçkıra hıçkıra ağlayabilirdi.

Biraz sonra Mrs. Hunter kararını vermişti. «Senden gitmeni rica edeceğim. Yorgunum. Ama Gladys Radford kadar değil. Ona oksijen vermeleri icap etmişti. Gladys'i hatırlıyor musun?»

— «Hayır,» dedi Mrs. Wyburn; elindeki fincan tabağından kaydı, neredeyse düşecekti. «Hâfızası kuvvetli olan sensin.»

— «Teşekkür ederim,» dedi Mrs. Hunter. «Başka bir şeyim kalmadı zaten.»

Mrs. Wyburd eldivenlerini giymekle meşguldü. Mrs. Hunter duymuş olmalıydı ama gene de rahatlamış gözükmüyordu.

— «Beni öpecek misin, Lal?» diye sordu.

Mrs. Wyburd güldü, «Niçin sordun, evet! Öpmeyeceğimi mi zannettin?» Söylediği yalandan dolayı yüzünün kızardığını hissetti, karanlıkta Arnold'u öpmeği bile buna tercih ederdi.

Mrs. Hunter yaşlılıktan halkalar meydana gelmiş boynunun üzerindeki kör kafasını kaldırdı; gösterişi eski zamandan kalma, sürüngenler gibiydi. Lal Wyburd kendini bir buhar zarfı gibi saran acıma hissinden kurtaramıyordu. Kafasının içini şiddetli bir korku kaplamıştı. Bu hisler, karşısında daha ziyade muhtaç vaziyette duran, çürümüş insanlık için değil, ama, hâlâ maskenin arkasında belirlenen Elizabeth Hunter'in güzelliğinin efsanesi içindi.

Duyduğu kederden dolayı olacak kızlarla beraber yıllar önce çıktığı Avrupa turunda olan bir hâdiseyi hatırladı. Lourdes şehrinde iyi bir protestan gibi vakit geçirmek için dolaşırlarken kendilerini farkında olmadan uzun bir kuyruğa dahil olmuş bulmuş-

lardı. Grubun başındaki Marjorie mucizevî görüntü mağarasına şükranlarını göstermek için bekleyenler arasında bulunduklarını fark etmişti. Geri çıkmak imkânsızdı. Bunun üzerine aralarından biri Marjorie'nin iyi bir Romalı gibi eğilip kutsal kayayı öptüğünü görmüştü. Heather bir an dönüp kapıldığı panikten, ya da onu küçümsediğinden kıpkırmızı olmuş yüzüyle kayaya bakmış, hemen arkasından bir itiş kakış olduğu sırada başını dik tutarak yürüyüp uzaklaşmıştı. Ne, ne yapabilirdi acaba? Lal Wyburd hemen sonra ilerlemiş ve saygısızlığını belli etmeden kayayı öper gibi yapmıştı. Şaşkın fakat aynı zamanda da minnetkâr bir şekilde yürüyüp uzaklaşmıştı. Böylece çirkin bir gösteride bulunmadan kendine hem sıhhî, hem de ruhî bir leke sürmeden tehlikeyi atlatmıştı.

Şimdi de biraz aşağısında Mrs. Hunter'in dudakları boş yere bir şeyler aranıyordu.

Mrs. Wyburd çabucak eğildi; yaşlı kadının yüzüne değmeden, havayı öptü.

Elizabeth Hunter duymuş olmalıydı. Kendini yastıkların üzerine bırakırken tatmin olmuş bir hali vardı. «Beni sev!» diye mırıldandı, yalvarır gibi ziyaretçisine.

Bir başka zafer daha olabilirdi, ama bu daha çok kişisel olmalıydı; her ne olursa, o bunu da kolayca diğerleri gibi silip atabilirdi.

Mrs. Wyburd ayrıldı. Ne kâhya kadın, ne de hemşirenin etrafta olmayışına memnun oldu: Ona herhangi bir soru sorabilirler veya iltifat edebilirlerdi. Aşağıya doğru yürürken ayaklarına bakıyordu. Bir yandan da, öpücüğün olabileceği yerdeki boşluğu kapatmak istercesine mendiliyle ağzını örtmüştü. Her şeye rağmen güzelliğin bile harap edemediği kocası vardı. Eğer engel olabilse ölüm bile onu bozamayacaktı.

Yine de, Mrs. Wyburd ağladı.

* * *

Hastasının yanından ayrıldıktan sonra Hemşire Manhood dışarı çıkarak, bahçede dolaşmaya başladı. Bir yandan da kafası çözümlenmesi gereken şeylerle meşguldü. Sadece çocukken kır manzaraları ile ilgilenmişti. Çünkü ancak o zaman insanın vakti oluyordu: Ya bir kuru yaprağı, veya bir böceği (belki de öldüre-

rek eğlenmek için) veya bir kır çiçeğini (kurularını toplayıp vazoya koymak için) fark etmek. Sonraları ağaçların veya diğer tabiat güzelliklerinin önüne çıkıp onları bütün açıklığıyle görmene engel olan kişiliği oluyordu insanın.

Mrs. Hunter'in bahçesinde dolaşırken tüylü hırkasının kollarına sığınmadan önce bir, iki yaprak koparıp, kokladıktan sonra oraya, buraya serpti. Ellerini hırkasına gizledi. Daha ne kadar zaman vücudunun şeklindeki değişikliği tecrübeli gözlerden saklayabileceğini merak ediyordu. Belki de avukatın karısı bir şeyler fark etmişti bile.

Hemşire, Mrs. Wyburd'ün evden çıkarak, sokağa çıkmak için bahçeden geçtiğini gördü. Kendi kafasındaki düşüncelerle o kadar meşgul olmalıydı ki etrafında olanların farkında bile değildi. Öyle olmasına rağmen, Flora Manhood eteğinin midesinin üstüne gelen kısmını düzeltti. Sonra da tüylü pembe hırkasının içindeki kollarını sarkan göğüslerinin üstünde birleştirdi.

Bahçe kapısı gıcırdadı. Mrs. Wyburd gitmişti.

Bahçeden iyice seçilemeyen gök berraktı, sadece yarış yeri, ya da mabedin üstünde atılmış pamuk yığını gibi duran bir bulut gözüküyordu. Flora Manhood yüzünü elledi; o da şişmişti: Beyaz, pürüzsüz cildi. Herhangi bir yabancının bile özgürlüğünü elinden almasına izin verebilirdi. (pek de o kadar değil ama) eğer elinde fırsat olsa.

Küçük zilin tıngırtısı duyuldu: Bu onu vazifeye çağırmak içindi. Eğer onun yerinde Mary de Santis olsa bunu memnuniyetle karşılardı.

Hemşire Manhood ağır ağır dönen merdivenleri (Mrs. Hunter iki ahbabının nasıl buradan düşerek bacaklarını kırmış olduklarından bahsetmekten pek hoşlanırdı) pek istekli olmadığı görevinin başına gitmek üzere tırmanmaya başladı. Hiç bir şey yokmuş gibi kollarını iki yana sallayarak yürüyordu. Oysa hissettikleri bambaşkaydı. Keşke, Col Pardoe'ya karşı da bu kadar soğukkanlı davranmış olabilseydi; gaddar bir Hunter olan Sir Basil de içine girmeyi başaramazdı.

Gün batışında bahçe, Flora Manhood'un bir daha geri gelmeyecek bazı anıları belirli bir şekilde hatırına getirdi: Kuşların yumurtalarının üzerindeki benekler gibi. **Onları emdikten sonra, geriye kalanı ne yapacaksın Snow? Niye tükürüyorsun?** Gözlerinin üstünde benekler bulunan köpekler, göz kapakları çilli yaşlı

kadınlar, erkeklerin koltuk altlarındaki benler. Dişlerin **Flo, neyin var senin? Sen sadece kitaplardan ve MAHLER'den anlamıyorsun sevdiğinden değil bunları yemek istemen oh Coll - urnn.**

Karanlık basmıştı. Holde duran Lottie Lippmann tahta aralığından fırlamış küçük bir fareyi andırıyordu.

— «Ne var, Floradora? Hasta mısın sen?»

Flora Manhood ise, «Biraz karnım ağrıyor,» diye cevap verdi. Lottie'nin altın bir kalbe sahip olmasına ve yıllardır onu tanımasına rağmen derdini dökmek için fazla temiz bir insandı.

— «Seni çağırıyordu,» dedi Mrs. Lippmann.

— «Bana söylüyorsun. Sen bakamaz mıydın sanki — Lot?»

— «Ben kendimi hazırlıyorum. Beni daha sonra bekliyor,» dedi Mrs. Lippmann.

Kâhya kadın bir an için, hem karanlığın tesirinden, hem de kafasını kurcalayan düşüncelerden olacak, hemşireye garip bir hayvanı hatırlatmıştı. Fakat Flora şimdi onun gayet sakin ve oldukça da cazibeli olduğunu düşündü. Üstünde yine yemek lekeleri olan yünlü iş elbisesi ve ayağında rahat kürklü terlikleri olmasına rağmen saçlarını her zamankinden daha özenle taramıştı. Ortadan ayırdığı saçlarının dipleri bu ışıkta bile çok düzgün bir çizgi gibi görülüyordu. Loş ışıklı holde olmalarına rağmen renkli bir şeyler ümit ediyormuş gibi gözleri parlıyordu kadının.

— «Daha sonra geleceğim onun yanına,» diye sözler döküldü Mrs. Lippmann'ın koyu renkli dudaklarından. Başkalarıyle paylaşamadığı gizli bir güven duygusuydu sanki göz kapaklarını hafifçe kapatmasına sebep olan. Hemşire anlamış olmalıydı bunu.

Flora Manhood kendini pek iyi hissetmiyordu. Yukarı kata çıktı. Banyonun önünden geçerken birden bire midesinin bulandığını hissetti. Çıkartmak için içeri girdi. Pişmanlık hissederek lavabonun önünde bir müddet durdu, fakat bir şey çıkaramadı. Hiç bir şey kolaylaştırılamazdı. Her şeye rağmen bulantısı geçmişti. Hastasının odasına girerken Lottie'nin daha önce gelip çay takımlarını almış olduğunu görerek memnun oldu.

Sanki sıkışmış olduğu yerden kurtulmayı başarmış bir sesin kalıntılarıydı yükselen. «Yüzüme makyaj yapmanı istiyorum, Hemşire Manhood.»

Hemşire kendi ismini duyunca nefretle irkildi. Dönüp hasta-

sını tersledi, «Esas yapmak için sebep olduğu zaman istemezsiniz.»

— «Mrs. Wyburd anlamayabilirdi.»

Eğer Flora Manhood'un bu anlayanlar sınıfına dahil olduğunu belirtmek istiyorsa yazık olurdu. Çünkü onun kendi durumundan dolayı derdi başından aşkındı. Bütün tersliği üstündeydi ve hiç de oyun oynayacak hali yoktu.

Yatağın baş ucundaki gece lambasının kordonunu hızla çekti ve ışığı yaktı. Nedense Mrs. Hunter faturaların kimin tarafından odendiğine dair vaazını unutmuştu sanki. Bu akşam zavallı ihtiyar yüzünü kaldırmış bir an önce başlamak için sessizce bekliyordu.

Yatağın baş ucundaki gece lambasının kordonunu hızla çekti ve ışığı yaktı. Nedense Mrs. Hunter faturaların kimin tarafından ödendiğine dair vaazını unutmuştu sanki. Bu akşam zavallı ihtiyar yüzünü kaldırmış bir an önce başlamak için sessizce bekliyordu.

Hemşire Manhood sinirlerini yatıştırmak için makyaj çantasını getirmeden biraz odanın içinde oyalandı. Hırsını ondan çıkarmak istercesine çantayı hızla yatağın yanındaki masanın üzerine koydu. Mrs. Hunter hiç bir yorumda bulunmadı: teslim olmuştu o şimdi. Sözler boğazına dizilmiş olmalıydı ama buna rağmen yüzünde zoraki bir gülümseme belirdi.

O gece Flora Manhood hastasının yanaklarına masaj yapıp, krem sürerken bu hazırlıkların ne için olduğunu bile sormamıştı. Ne de Mrs. Hunter bir şeyden bahsetmişti. Zaten o kadar kendinden geçmişti ki bu halinde dinini değiştirse bile farkında olmayacaktı.

Muhakkak ki hiç daha bu kadar dinini ihmal etmemişti bu kutsal zannedilen varlık. Ne olurdu sanki bir sefer de baştan savma bir iş yapsaydı? Eline fırçaları alıp, yüzünü bol pudraladıktan sonra, göz kapaklarının üstünü de gaddarca donuk pırıltılı değişik yeşil farlarla boyadı. Bu hayalî şeklin merhametsiz ağzı kıpkırmızı boyanıp, etrafı da siyah kalemle şekillendirildikten sonra zorla taşacaktı. Eğer bu çelik gibi göz kapakları kılıçları bileyebilse, bu gözler muhakkak ki en kinci anlarını yaşayacaktı. Hiç olmazsa bu defa kurbanları gülmekten kendilerini alakoyamayacaklardı.

Flora Manhood kendi sanatına gülüyordu.

— «Tamam mı?» diye sordu Mrs. Hunter. «Gelip benim için dans edecek şimdi o.»

— «Eğer görebilseydiniz, çok beğeneceğinize eminim!» diyen Hemşire Manhood sırıttı. «Her ikiniz de iyi bir gösteri yapacaksınız bu gece.»

Zamanında çok güzel olduğu belli olan pembe brokar bir elbise giydirdi hastasına. Daha sonra da krom sandalyesine yerleştirdi onu. Hemşire Manhood ürperdi. Sanki asansör yükselip, maskeli kişilerin hastayı beklediği mikroptan arınmış koridorun sonuna geleceklerdi.

Hatırlayıp, gidip peruğu getirmek biraz zihninin dağılmasına yardım etmişti. Yeşil olanı getirdiğini fark etti; Mrs. Hunter bunu bir kere kullanmış ve bir daha da istememişti. **(Görmememe rağmen bana pek uyduğunu sanmıyorum — fikir olarak)** ama bu gece uymuştu.

Cansız saçı kadının başına yerleştirdikten sonra, Hemşire Manhood kayıtsızca elinden geldiği kadar okşadı. «Serbestçe uçabilir!»

Her şeyi kabullenmiş görünen Mrs. Hunter gülümseyerek konuştu, «Gözümde canlandırdığım gibi.» Birden başka bir şey hatırlamıştı, «Fakat mücevherlerim, Hemşire. Yoksa unuttun mu? Heyecandan hıçkırır gibi çıkmıştı sesi.

Olsa da, olmasa da, kız kalkıp kutuyu getirdi. Mücevherler kucağına döküldükçe, çıkardıkları sesler Mrs. Hunter'ı zevklendirmişti. «Izdırap çekmekten ne kadar hoşlanırdık!» diyerek kıkırdadı.

Hemşire Manhood'un kulaklarına vidalamış olduğu iki zümrüt otururken sallanarak yanaklarını dövüyordu. Eğer krom sandalyenin arkası olmasa bir zümrüt mideli onu rahatça yatay bir pozisyona itebilirdi veya öldürücü bir iğne onun kalbini delebilirdi.

Gerçekte Hemşire Manhood onları aşınmış yarıktan geçirirken cildini de biraz zedelemişti. Fakat görüldüğü gibi ihtiyar kadın kendini beğenmişliğini o kadar yitirmişti ki başına gelenleri hissetmekten çok uzaktı. Hemşire bu sunî yaranın üzerindeki bir damla kanı hafifçe sildi. Yaranın üstünü alkollü pamukla silerken bile acısı gerçek Elizabeth Hunter'a kadar uzanamadı.

O ise nefesini toparlayıp sordu, «Bana yıldızımı verdin mi? Safirimi?»

— «Fakat parmaklarınız yüzüklerden neredeyse felç olacak. Bir de safir yüzük olmaz artık, bütün bu taktıklarımdan sonra.» Flora Manhood'un içindeki sanat hisleri sanki gücenmişti bu isteğe.

— «Onu da takmalıyım!» diye üsteledi Mrs. Hunter.

Şimdi ikisi de kadife kutunun içini karıştırıyorlardı. Mücevherlere gelince sanki Mrs. Hunter'ın parmakları hemşiresininkilerden daha çevik oluyordu.

— «Burada yok!» Hemşire Manhood hastasının duyabileceğinden daha yüksek sesle bağırdı.

— «Yıldızım! Yere düşmüş olabilir mi acaba? Sana bir tane vermiştim değil mi? Pembeyi — ama sadece pembeyi, Dorothy.»

Hemşire Manhood yerde diz çökmüş aranıyordu. «Evet, pembeyi — o yalnız kitaplarda geçer. Öbür safirinizi benim almış olduğumu sanmıyorsunuzdur, her halde? Ben hiç birisini istememiştim.»

Mrs. Hunter gülümsedi. «Hayır.»

Toz içinde ve nefessiz kalan Flora Manhood yerden doğrulurken burnunu çekiyordu. «Herhangi biri çalmış olabilir.»

— «Evet,» dedi Mrs. Hunter sırıtarak. «Veyahut hediye etmiş olabilirim. Kate'in birçok bebekleri vardı. Sık, sık başkalarına verir, sonra da hatırlamazdı. Bir şey fark etmez — değil mi?» Güllü brokarı doğru dürüst yerleştirmemiş, öylesine omuzlarına atarak daha tabiî bir hava vermişti kendisine. «Şimdi onu çağırır mısın, lütfen?» Güçlükle kontrol ettiği sabırsızlığından dudakları titriyordu. «Ona hazır olduğumu söyle.»

Kapıya vardığında Flora Manhood korkuyla yaratmış olduğu tipe dönüp baktı. İhtiyar Betty Hunter'ın yeşil ve gümüş rengi maskesi odanın derinliklerinde parıldıyordu. Hiç kimse insanı kötülük yapmakla suçlayamazdı eğer yapılan sadece gerçekleri bütün açıklığı ile ortaya koymaksa. Mrs. Hunter'a gelince, o zaten içindeki canavar ruhun farkındaydı ve sorumluluğunu kabul etmişti.

Diğer taraftan sen, içindeki şeytanlıkların ne kadarı senin sayende olmuş, ne kadarı ise sana başkaları tarafından zorlanmış bilemezdin. Meselâ Col Pardoe, Mrs. Hunter, uyuşamadığın insanlar veya Allah — eğer varsa böyle bir güç — tarafından da olabilirdi. Ama yoktu o: hiç bir bilimsel ispat yoktu ortada. Bu çocuk gibi değildi o, insanın sinirlerini bozan, beynini dağıtacağını

tehdit eden ve midesini allak bullak eden bu çocuk gibi değildi o; bu çocuk bir gerçekti: İnsanın kendisinin yarattığı — veya kötü; hiç kimse, hele Sir Basil Hunter bile suçlanamazdı açık bir gerçekti bu.

Kapıyı hızla vurarak telâşla banyoya yöneldi. Flora Manhood çarptığı insanın Mrs. Lippmann olduğunu sonradan fark etti.

Mrs. Hunter'in ona söz verdiğini iddia ettiği garip giysiler vardı üstünde. Esasında aklı başında bir insan bunu ancak büyük bir şaka olarak nitelendirebilirdi. Fakat onlara göre bu elbise istedikleri amaca yöneliyordu. Çünkü bir zamanlar Elizabeth Hunter loş ışıklar altında bacaklarının bütün güzelliğini ortaya koyarak yaptığı fokstrotlar için seçmişti onu. Şifon elbisenin dizlerini zar zor örten eteği buralı hareketlerine uyarak dalgalandıkça mayi maden veya hırçın suları andırıyordu. Ve şimdi de bu bodur yahudi giyiyordu onu. Elbetteki şimdi sade bir buluz yerine geçen bu elbisenin şanına lâyık olan saygıyı göstermeyi ihmal etmezdi.

Hemşirenin önünden geçerken kâhya kadın saçlarını tepesine toplamış olduğu kafasını yavaşça önüne eğdi. Çoktan beri erişmek istediği emeline o kadar kendini vermişti ki ayaklarının ağrısını bile unutmuştu anlaşılan. Oturan şekildeki cafcaflı hali fark etmiş olmasına rağmen, pek aldırış eder gözükmüyordu: Çünkü kendini adeta ona adamış, kendinden geçmişti. Ve Mrs. Hunter gülümsedi. Mücevherlerle donatılmış elini uzattığında çıkan sesler tempo tutuyordu sanki. Adetlere uyarak Lotte Lippmann uzatılan eli kabul etti.

Flora Manhood bu güne dek böyle esrarlı bir olaya şahit olmamıştı. Eğer dayanamasa Col Pardoe ile olabilecekti. Neredeyse, eğer onunla aynı seviyede olsa (daha beceriksiz, alâkasız ve korkak) Mrs. Hunter'a çoğu kez kendi hayat tecrübelerini anlatmayı düşünmüştü. Hemşirenin dudakları titriyordu, içi karma karışık olmuştu. Kapının ağzında durmuş karnını tutarak, merakla olacakları bekliyordu.

Lottie Lippmann odanın ortasına doğru ilerleyerek topuklarını birbirine vurduktan sonra genç kız gibi dizlerini bükerek röverans yaptı. Bu kadarını Flora Manhood anladı. Görebildiği sadece dansözün sırtıydı. Bir zamanlar Elizabeth Hunter'ın çıplak muntazam sırtının olduğu yerde şimdi boncuk gibi kemikleri gözüküyordu yaşlı kadının. Lottie Lippmann'ın yukarı kaldırıp sım-

sıkı bağladığı saçları ve sıska boynu bütünlüyordu.

Odayı kaplayan ağır bir hava vardı (içeri girip, camları açmalıydı havalandırmak için). Bulunduğu mesafeden rahatça kadının kemiklerini sayıyordu şimdi. Kendisi bir İrlandalı değildi. Ne de bir Lot yahudi.

İnsanı hasta ediyordu bu. Gidip bir an önce kusmalı veya bütün paketi yok etmeliydi (acaba birisi lağımda bulup onu suçlayabilir miydi?)

Bunların hiç biri hararetle ayine katılanları yıldırmıyordu. Elizabeth Hunter yeşil renkli eliyle ayini idare ediyordu. Lottie Lipmann'a gelince dönerek danslarını yapmağa başlamıştı.

Dansöz ilk başta biraz durgundu: Kısa kollarını göğe doğru sallarken tereddüt ediyordu. Bu dansı daha önce hiç yapmamıştı: Üstüne bastığı her dal tehlike işareti veriyordu: madenleşen her yaprak saçlarını hırpalıyordu. Bu yüzden başını çabucak iğip kaldırdı. Bir yandan seyircileri onu çekip aralarına almak için uğraşıyorlardı: Kızıl kıllı pençeler veya sırayla, beyaz ufak değnek ucundaki şekerlemeleri andıran parmaklar memelerinin başlarını çimdikliyor, gelişmemiş göğüslerini sanki tartıyor, koni biçimindeki kalçalarını elliyorlardı.

Bütün bunlar dansözün hayatta başından geçmiş olaylardı. Etrafındaki bu yabancı olmayan domuzlar onu göbeğini sallamaya devam etmeye teşvik ediyorlardı. Fakat nasihatcisinin ondan bekledikleri bu değildi.

Metronom gittikçe düzensizleşiyordu. «Biz bunu görmek için mi para vermiştik? Bu gece kendini fazlasıyle ortaya koyuyorsun.» Zümrütler göz kamaştırıyordu.

Lottie Lippmann alışmamış olsaydı, şimdi daha da çaresiz hissederdi kendini.

— «Biraz daha sabredin, Mrs. Hunter. Kendimi iyice vermeliyim, değil mi?» diye karşılık verdi. Sesi biraz üzgün ve çaresizdi.

Şekli bozulmuş tek ayağının üstünde durarak, öbür bacağını uzattı. Ameliyat izi gibi bir noktada son bulan, düğüm, düğüm mavi damarlar görünüyordu derinin altından. Eğer üstündeki elbise olmasa çoktan bütün fizik yetersizliklerinden bir çuval gibi yere yıkılabilirdi. Fakat giydiği elbise sanki onun ruhunun derinliklerindeki sanat gücünü kamçılıyordu. Bu onun aşk ve mutluluğa olan sonsuz inancını aksettiriyordu.

— «Bunların hepsi modası geçmiş kabare usulleri,» diye ku-

sur buldu Mrs. Hunter. Çünkü kâhya kadın ıstırap çekmekten hoşlanırdı. «Bunları ben programımdan çıkaralı yüz yıl oluyor nerdeyse.»

Fakat hâlâ da bu konuda çok şey bilirdi: **ein, zwei, drei.** Uzun burunlarını kulağınızın arkasına sokarak sizi saksafonların ötesine iten erkekler. Evet canavarlığı yakından tanırız. O Athol Thingummy denilen azgın politikacıyı sen seçmemiş miydin çiftleşmek için. Onu son kılına kadar tanıyorsun ve biliyorsun her yanından şehvet fışkırdığını. Neyse, bu gece erkekleri reddediyoruz.

Muhakkak ki insan hayatının sonunda, hep arzulayıp da erişemediği şeyin kendisine verilmesini ister. Fakat nedense bunu sadık, hattâ bazen de usandırıcı olabilen yahudi kadından beklemesi, açıklaması güç bir durumdu. Sonuç olarak, belki ikisi de insandı ve kusurları olabilirdi.

Kâhya kadına cesaret vermek amacı ile Mrs. Hunter seslendi, «Arabeskinin çok güzel olacağını tahmin ediyorum, canım, çünkü kıvamına girmeye başladın.»

Lottie Lippmann o kadar sinirli kahkahalar atıyordu ki, nerdeyse yere yuvarlanacaktı. Arkasından ikisi de memnunlukla kahkaha atmaya başladılar.

— «Bir çift çılgın fahişe!» Hemşire Manhood odaya girerek biraz hava gelmesi için camları açtıktan sonra çıkıp gitti; daha fazla tahammülü kalmamıştı; olanlarda gülünç bir taraf göremiyordu. Bu gece hiç bir şeye tahammülü yoktu. Banyoya girerek, kapısını kilitledi.

Ne de Lottie Lipmann gibi ciddi ve lüzumsuz şeyleri yeren bir kadın niçin güldüğünü biliyordu. Fakat kaburgaları ağrıyordu, belki de bu kutsal bir şeye saygısızlık ettiğindendi. En sonunda serbest kalabilmişti. Hürdü şimdi, bulduğu saf neşe menbaında istediği gibi hareket etmek için (Floradora'nın haince onları gülünç düşürmek için hazırladığı plan değildi tabiî bu). Bunun üzerine Lottie, gençliğinden hatırladığı hafif bir dansı yapınağa başladı. Önündeki önlüğü sallayarak sokaktan aşağı koşuyor, arkasındaki at kuyruğu yapılmış saçı da havalanıyordu.

Mrs. Hunter hayatından memnundu. «Şimdi tam formuna girdiğini rahatça söyleyebilirim.» Etrafındaki havanın değiştiğini hissedebiliyordu; bir etek parmaklarındaki yüzüklere takılıp kurtuldu.

Lottie Lippmann şüphesiz ki dansediyordu, ama gözleri ka-

palı ve burun delikleri kısılmıştı. Sanki dirilen ölü önünde duruyor, pis yanık kokularını da peşinde sürüklüyordu.

Mrs. Hunter'in brokar kaplı bacakları hafifçe kendine özgü bir tempoyla kıpırdıyordu. Hayvan pisliği, kırağı, keten tohumu küspesi ve kaynayan süt kokuları geliyordu burnuna. **Eğer dans edersen, kanındaki bu soğuktan oluşmuş yaralardan da arınabilirsin Kate.** O eski pilili eteğin cebinin altındaki yanık yer döndükçe kabarıyordu. Kate Nutley'e ne olmuştu? Belki de hâlâ mandıranın önünüde bekliyordu. Kate soğuktan donunu kirletmişti. **Eğer benim başıma böyle bir şey gelseydi kuruyana kadar dans ederdim ve bir gün profesyonel bir dansöz olacağını kimse tahmin edemezdi.** Bir yönden, doğruyu söylemiştin. Kırağılı sabahlarda gökyüzü nasıl hızla dönerdi. Geçmiş, yarı kör gelecekten çok daha berraktı.

Lottie Lipmann bütün gücüyle dansına sarılmıştı veya dans onu sarmıştı. Derisine yeter derecede bastıramayan elleriyle ve koyu renkli, pis kokulu vücuduna yeter derecede batıramadığı parmaklarıyla kendi kollarına ve omuzlarına sarıldı. Korku dolu gözlerini açmış, dudaklarını da aralamıştı. Kendisinin gücü yetmezdi şimdi işiteceği övgüye.

Ne de Elizabeth Hunter'ın gücü yeterdi. Çelik sandalyesinin içine biraz daha çökerken sakat bacaklarına takılmış demirler gıcırdadı. Dizlerinin kemikleri brokar elbisesinin altından fırlamıştı. Ne pazen geceliği, ne de yumuşak yün çorapları onun rahat etmesini sağlayamıyordu. Oturduğu yerde inledi. Etrafında bir çok kadınların nefes alış seslerini duyuyordu. Onu bu derece zapteden bu dans için çırpınıyordu. İnsan ilk önce şefkati gözünde canlandırmaz; hatırlanan kamçılar, derin yaralar ve hemen hemen cinayettir. Ve Elizabeth Hunter inledi — bir yana uzanmış yaralı bir inek gibi.

O, evet, o can çekişen boj renkli bir inekti, derisinin bazı yerleri beyaz renkte olan (beyaz görünemezlerdi ama belki de olabilir) — gözler. İnek için yapabileceğin hiç bir şey kalmamıştır — ne de kendin için. Şefkatle ayağınızı kaburgalarına dokundur (eğer kendine karşı dürüst olmak istiyorsan o zaman gerçekte o ineğe tekme atmanın sebebi ölümün çaresizliğindendir. Gidip Kate'i aradın. Ona bu zavallı felçli ineği haber vermek için çünkü o başka şeyi anlamayacaktı. Fakat Kate asla arandığında bulunmazdı). Arka kapıdan sesleniyorlardı. **Elizabeth? Nerelerdey-**

din? Seni merak ettiğimizi düşünemiyor musun? Hata etmediğinizi göstermek için dans ettin. Onlara ait değildin. Sadece onların «sevdikleri» çocuktun sen de beklenileni yaparak onları «seviyordun». **Yarı ölü bir inek buldum. Kalkamıyordu. İhtiyar bir inek. Zavallı inek kıtlıktan dolayı kalkamıyordur ayağa. Bilmiyor musun. Elizabeth Salkend, sende hiç insaf yok mu?** dediler. Dans ettin çünkü seni sevenlerden daha fazla biliyordun — hem de evlerin duvarlarını kaplayan taşlardan fazla. (Acıma hissi çok şahsî bir meseledir: kendinle saklaman gereken kimse arasında kalır sadece).

Elizabeth Hunter beceriksiz dudaklarını dansözün etrafında yaptığı rüzgâra tutmaya çalışıyordu. Elini uzatarak bir şeyi kavramaya çalıştı. Ama başaramadı. O sandalyesine mahkûmdu. Bütün gayretleri sarhoşluk kadar tesirsiz ve boşunaydı. Yerine çöktü.

Madem ki artık vücutca içindeki öbür kişi aşığının şefkat gösterilerinden kurtulmuştu, (beceriksiz ve aciz olduğundan artık ona dokunmayacaktı.) hareketleri daha akıcı oldu. Ağaçların ortasında dans ediyor olmalıydılar. İlk önce ışık ağaç gövdelerinin arasında yanıp sönüyordu. Belki de bir trendi bu insanı iyileşmeyen hastalığa doğru sürükleyen. İhtiyarlık. Ölüm. Mahvoluş. Hayır, yosunlu kapılardan duyduğumuz ölümün çağrısı olmalıydı. Bir kuşun berrak cıvıltıları. Arkasından da gökyüzünün rengini kazıyan kargalar

Lottie Lippmann'ın saçları dağılmıştı. Hâlâ onun bir parçası olmasına rağmen saçları ayrı bir hayat yaşıyordu — aksi yönlerde uçuşarak. Bir tutam gür saç Mrs. Hunter'ı ağzından doğru kamçıladı.

Fena kokuyordu. Acı bir tadı vardı. İkisinin de dört nala gittikleri süratten beklenebilirdi bu.

Dansının zirvesine yaklaşırken giysisinin pullarını saçıyordu; yine de ay ışığında giysisinin şekli yansıyordu.

Mrs. Lippmann birden durdu, «Benden daha fazla ne bekliyorsunuz?» diye Mrs. Hunter'ın dizlerine kapanarak soludu.

— «Hiç bir şey! Git yanımdan! Canımı acıtıyorsun, hoşlanmıyorum.»

Kâhya kadına acı verdi bu: henüz ayinin etkisinden kurtulamamıştı.

Mrs. Hunter gaddarca devam etti. «Bana hemşiremi gönder,» diye emretti. «Dışarı çıkmak ihtiyacındayım.»

Banyo aynasının karşısında Manhood Hemşire çürük dişi için ayırdığı kürdanla dişini karıştırdı. Kendi kendine verdiği acıyle neredeyse bağıracaktı. (Kürdan mı yapmıştı yoksa? **Ben her zaman kürdanla dişimi karıştırırım ama Mavis iğneyle karıştırdığına yemin ediyor**... Ohh! İğne mi?)

Gölün civarından duyulan yaban ördeklerinin sesi, parkın karanlığında derinden derine duyuluyordu. Ceseti gölde yüzerken buldular, ama bir erkekti. Lottie yaşlı kadının odasında dansederken sıvaları dökmüştü. Cadılarla işbirliği ederek dans et — ha ha! Ya da St Mary'ye haçını verdikten sonra bir köşe **başında başıboş dolaşırken** bir cinayete kurban git! (Araştırmalar 25 yaşında kendi eşarbıyle boğulan hemşirenin iki aylık hamile olduğunu ortaya çıkartmıştır. Hemşire Flora Manhood Ranwick'te bir pansiyonda kalıyordu. Pansiyon sahibi altmış üç yaşındaki bay Vidler olayı duyunca şok geçirmiş ve, «Anlamıyorum, böyle cici bir kızı öldüren insanın maksadı ne olabilir?» demiştir. Elli yedi yaşındaki eşi fikir yürütemeyecek kadar üzgündü, sadece, «Flora kendi kızım gibiydi,» diyebilmiştir. Hemşirenin en son hastası seksen yedi yaşında Moreton Drive' da oturan dul Mr Elizabeth Hunter, polise, «Evet, dürüst bir kızdı,» diye açıklamada bulunmuştur. «Ama dürüstlüğün tanımını kim yapabilir ki? Oğlumla nişanlıydı, ya da kimyagerle — pek hatırlamıyorum. Bu olay üzerine pembe safir yüzüğümü ona hediye etmiştim — maviyi de. Çok genç olduğu için ona hep takılırdım. Ama dürüst olduğu söylenebilirdi. Siz kendiniz için aynı şeyi söyleyebilir misiniz polis bey?»)

Manhood Hemşire'nin cesedi üzerinde yapılan otopsiden bir bakıma eğlendiği söylenebilirdi. Daha kısa bir sürelik hamile olsaydı çalınan safir taş beyninde koca bir şiş meydana getirebilirdi, şimdilik sadece zaman zaman zonkluyordu. Ama suçlamalar başlayınca elbet dışarı fırlayacaktı.

Bacaklarından bir şeyler damlamağa başlamıştı bile önce fark edemedi dişi yaban ördekleri gümbürdeyen döşemeler dans safir ve karnının altındaki garip sancı.

Damla damla akıyordu, altı ıslanmıştı — çok değil.

Güzelim kutsal kanı oh inanmadığı Tanrı! Ama bundan sonra daha yakın ilgi gösterecekti — vakit buldukça ve tabiî gösterebileceği kadar.

Flora Manhood bir iki damla gözyaşı dökebilirdi, ama o ka-

dar kızmamıştı: iki aylık hamile bir hemşire!

Kapı vuruldu. «Evet? Ne var Lot?»

— «Mrs Hunter seni istiyor Floradora.»

— «İstiyormuş! Ne komiksin!» Hiç de komik değildi aslında ama Flora Manhood kendini öyle hafif hissediyordu ki birine sataşarak, ya da şakalaşarak neşelenmek istiyordu.

Lottie paramparça elbisesi dağınık saçlarıyle kapının önünde olmalıydı: bu haliyle insana benzer tek tarafı gözleriydi.

— «Yıldız safirini sordu mu sana? Mavi olanı. Biri çalmış olmalı.» Manhood Hemşire onların yüz ifadelerini görerek sormayı akıl etti. Lottie'nin yüzünde açılan yarayı görmene rağmen kendi suçlanmana gülmek geliyordu içinden.

Kâhya kadın bir şeyler söylendi, ayaklarını sürüyerek, «Beni suçlayacaklardır,» dedi. **«Ach, yoy!»** Bölmeli odaya doğru yürüdü.

Zil çıngırdamağa başlamıştı. Flora Manhood ile Snow Tunks şeytanlık olsun diye böyle çıngıraklı bir kapıyı çalıp saklanmışlardı yıllar önce.

Bu zilin sesi daha kızgın, daha umutsuzdu.

— «Ne var Mrs. Hunter?» Flora Manhood lâstik bir top gibi zıpladığını hissediyordu: olmayan bebeği ona söyleseydi, karşılıklı gülselerdi. Moruk hemen unuturdu zaten. «Sizin için ne yapabilirim?»

— «Yapacak olan benim, sadece beni şuraya oturt.»

Manhood Hemşire öylesine kuvvetliydi ki, bebek pudrası lekeli brokar kumaş yığınıyle ve mücevherleriyle birlikte kaldırıverdi onu.

Yerine oturttu. «İşte oldu, şekerim. Sıkı tutun!» Hâlâ kolluklara sarılan pençeleri bakarak, «Dengeni sağlayabildin mi?» diye sordu.

— «Evet,» diye Mrs. Hunter mırıldandı. Bu denge her zaman bir şans işiydi.

Hemşire Manhood tekrar kan damlalarını hissetti. «Şimdi eğer rahatsanız yapılacak bir iki işim var. Kapıyı açık bırakayım, istediğiniz zaman seslenirsiniz. Ya da zili vereyim.» Bir tabure çekti ve zili üzerine koyarak oturağın yanına bıraktı.

Flora Manhood aynı çıngırakla Kutsal Ruhu çağıracağını düşündü (küfredeceğinden değil: belki zamanla inanabilirdi: ama Col ne düşünürdü acaba?)

Mrs. Hunter hiç bir şikâyette bulunmadı. O anda kimse ona yardım edemeyeceğinden hemşirenin gitmesine memnun oldu — sadece kendi ve merhamet yardım edebilirdi ona.

Hemşireleri ve doktoru memnun etmek için oturağında belli aralıklarla zorlandı. Şimdi yapılacak en önemli iş ayaklarını yere basacak ve suya kadar gidecek gücü bulacak istekli olabilmekti. Bu, bazı ihtimalleri hesaplamağa bağlıydı. Müslin perdelerin kıpırdanmasından denizin, toprağın ve gökyüzünün bereketinin uzun kollu ahtapotlar, ardarda çakan şimşeklerle tehdit edici bir tehlike içinde olduğunu hissediyordu.

Alfred benim sevgili Alfred'im her ne kadar başaramadıysam da yardım aradığım sensin.

Ve şimdi gözlerimin esirgediğini ben tek başıma yapmalıyım.

Bir mucizeyle ayaklarını kıpırdatarak parmaklarında kumları hissetmek bütün mesele karar vermekte önce adımlar ağır gider buluttan balkonları sarsan aynı rüzgâr bir ruhun uğultusu olmalı ama korkulacak bir şey değil nasıl olsa dinecek mavi piramitler gibi dalgaların yükseldiği güzelim sularda her biri kırmızı gagalı kuğular martılar randevularına gelmiş bekliyorlar diğer efsanelerin vahşi kuşları değil onlar insanları korkutan bu efsanelerdir bir incelik ya da bir mücevherin hediye edilmesi dışında ölüme mahkûm mücadele etmek ve sevmek için gerekli olan kalplerine doğru insaflıca yükselen soğuk sulardan daha çok korkarlar bu efsanelerden.

Yedi kuğu belki de bir insanın dileğini mahvetmek için bir araya toplanmış kırmızı gagalarının vuruşu acı verici kanatlarının şiddeti gibi oh hayır yapmayın yapmayın kuşlarım benim karanlık ışıklı kuşlarım bırakın sarmaş dolaş kalalım.

Bu boşluğu artık sahte varlığımla doldurmadığıma göre, ben bu sonsuzluğum.

* * *

Manhood Hemşire banyodan ayın yükseldiğini görebiliyordu: dolunay halindeydi, ya da dolunay haline yakın (aya bakıldığı an tam görülmezdi hiç bir zaman.)

Göğüslerini pervaza dayamış bir şarkı mırıldanıyordu. Bir isteyen olsa sevgisini verirdi — duygusal sevgi değildi sözünü ettiği: **erkeklere** değil! Tanrı korusun! Bir gaye, bir fikir uğruna. Ne yazık ki, Col'un her zaman söylediği gibi böyle fikirleri olan bir kişi

değildi. Geliştirmeyi reddettiği halde Col üstelerdi hep. Tembel tembel gülümsedi (duygusallıkla değil). Ay hali hastalığının rahatsızlığını atlatmış, artık barışmışlardı. De Santis'in gelişini endişeyle bekliyordu.

Biraz sonra hastasının yanına dönecek ve bunu kutlayacaklardı. Her şeyi unutacak, silip atacak, başkalarının zayıf tarafından hediyeler vererek yararlanan Elizabeth Hunter de onunla kahkahalarla gülecekti. Onun kadar da huysuz değildi ama bütün niyetlerini bozabilirdi. Evet yapabilirdi.

Zil mi çalınıştı? Her zamanki yükselen gümüş notalı çıngırtılar değil, çın çın vuruşlar ve birden bire kesilen sesler.

Manhood Hemşire pencerenin önünden öylesine hızla ayrılmıştı ki, kapılar pencereler sarsıldı.

Odaya geldiğinde arkadan esen rüzgârla her zaman uçuştuğu gibi müslin perdeler kornişlerinden kurtulmağa çalışıyordu. Şişmiş perdeler odayı doldurmuştu sanki. Küçük çıngırağı halının üstünde düşürmüş olmalıydı. Mrs. Hunter'ı da rahatsız etmiş olmalıydı.

Hemşire pencereyi kapamak üzere koştu. «Şu hava!» diye bağırdı. «Hiç belli olmuyor!» (Aslında hava şartları üzerinde Prenses Dorothy dikkatini çekene kadar hiç düşünmemişti. Doğduğu ve kabul etmesi gerektiği hava şartları hiç aklını kurcalamamıştı daha önceleri.) «Rüzgâr sizi fazla rahatsız etmemiştir umarım.»

Mrs. Hunter kolluklara tutunmuş, yana kaykılmıştı. Brokar elbisesinin sıvandığı yerde bir kalçası fildişi gibi parlıyordu. Gözleri hemşirenin yaratıcı gücünün meydana çıkarttığı maskenin arasından yukarı gökyüzüne doğru bakıyordu.

— «Mrs. Hunter?»

Hemşire onu doğrultmak için hiç bu kadar güçlük çekmemişti.

Birkaç ceset görmüştü ama karşılaştığı ilk ölüm vakasıydı. Bu yüzden bir süre öne arkaya, yutkunarak gitti geldi, nereye gitmesi gerektiğini düşünmeğe çalıştı.

Biliyordu tabiî. Kitaplarda yazıyordu: **yanlış ellere düşecek mücevherleri çıkart, Hemşire:** bütün delikleri tıka, hiç bir şey dışarı sızmasın.

Duygularınıza hakim olduktan sonra zihniniz sindirim sistemi gibi çalışabilir ama Flora Manhood cesedi yatağa yatırdık-

tan sonra ona birkaç defa dokunmaktan kendini alamadı. Bir hayat belirtisi beklemiyordu. (Bu konuda fazla tecrübesi vardı) Ama belki bir ışıktı aradığı? Bir aydınlanma? Boşluğunun anlayışla dolacağı umuduyla belki.

Yapılacak işleri bildiği için pek hoş olmayan görevlerini yerine getirmek üzere kollarını sıvamağa başladı. Kollarının biçimli olduğu söylenemezdi ama güçlüydü. Telefona doğru koşarken halı döşeli yerler sarsılıyordu. Doktora hastasının öldüğünü haber verip son ziyaretine çağırarak hemşirenin görevininin sona erdiğini bildirmesini söyleyecekti.

ON İKİ

Basil son uykuya dalışında herhangi bir Macrory saldırısını atlatmak için erken uyanmak zorundaydı, fakat gözlerini açtığında bunu başaramadığını hissetti. Kafi derecede erkendi, hatta yorgun ay ışığı hâlâ serpme mürekkep lekesi ışıklarını saçmaktaydı. Peki o halde neden soğuk terörün şoku? Annesi babası yatağının başı ucundalarmış gibi çıplaklığını örttü.

Ve Dorothy buruşmuş ve kırışmış olarak uyanıyordu. O bir yük taşımıyor muydu? Ama Basil'e gülüyordu.

Gülümsemesi sürüp giderken Dorothy tekrar gözlerini yumdu. Bir acelesi olmadığından yatak onun sayılırdı; fazladan bir şekerleme yapabilirdi.

Ta ki o da aynı şiddetle çalan terörle uyanana kadar. Göğüslerini saklamak için çarşafa saldırdığında çarşaf hışırdadı.

«Telefon!» Hangisi o kelimeyi dile getirdiyse öbürünün korkularında yansıdı; soğuk bir evde devamlı çalarak, çalarak, çalarak.

Telefonun sesi kesildi. Çalmaktan mı vazgeçtiği yoksa birisinin daha mı önce davrandığı belli değildi.

Vücuduna dolanan yataktan kurtulmak için Basil öyle bir şiddetle yerinden fırladı ki, hayaları acı verecek şekilde düğümlendi. Büyük bir hızla kendini öteki odaya atmaktan başka bir şey yapamadı; çıplaklığını yalayarak geçen bir rüzgârdan tiksinerek. Kimseyi tamamen suçlamıyordu, ama içgüdüsüyle Dorothy'i sorumlu tutmak ister gibiydi.

Ya yorgunluğu ya da tembelliğinden Dorothy tepki göstermek-

te daha yavaştı. Belki gizlemeğe gerek duymadığı daha açık saçık düşünceleri arasında oyalanıyor olabilirdi.

Erken sabahın gri renkli çarşafları ve keyifsiz battaniyeleri altında yatıyordu. Telefonun sesinin getirdiği korku, onları üzerinden atmadan yok olmuştu bile. Burnundan aşağı bakarak açıkta kalan vücudunu süzdü. Hubert'in sesini duyar gibi oldu:

«Ton corps qui se réfuse aussi passionément que d'autres se donnent»

Prenses de Lascabanes yataktan fırladı ve her şeyden önce sesini kazandı. Yanaklarındaki zalim kırışıkları gittikçe çoğalan o soğuk ışıktan saklamak için yapabileceği hiç bir şey yoktu. Terlik sesleri kapısına varmadan ürpermiş vücudunu ve titreyen sinirlerini örtmeyi başardı.

Saçının ne durumda olduğunu anlamak için kendini aynanın önüne atan prenses mantıklı bir sesle seslendi, **«Entrez donc!»** Vücudunu sımsıkı saran sabahlığının içinde çarpan kalbinin görüneceğinden korkuyordu.

Bayan Macrory, dolambaçlı olmayan davranışı, açık konuşması ve hem şaşırtacağı hem de avutacağı dinleyicisiyle saygılı bir ilişki kuracak ahlâkî bir dürüstlükle, ideal bir facia habercisi olabilirdi. Ama bu haberci, ağız dolusu çirkin kelimeler ve tarafsızca yok etmesi gereken hislerden kendini kurtaramıyordu.

«Telefon ettiler», diye başladı fakat hemen sözü kesildi. Meseleyi daha da berbat etmek için üzerine aceleyle attığı sabahlığın kuşağını bağlayarak ve uykuda karışan saçlarını elleriyle yatırtırmaya çalışarak giyinme odasından Sir Basil Hunter belirdi. Bütün bu faliyetlerine rağmen büyük aktör tam dikkatini vermişti.

«Telefon ettiler», diye yeniden başladı haberci. Sonra, «Mr Wyburd aradı,» diye yanlışını düzeltti.

«Qu'est-ce que vous voulez nous dire, chère Anne?» Eğer bu ikinci dilden faydalanmasaydı Madame de Lascabanes hem öğrenmek hem de onu yetiştirmek için ellerini tuttuğu arkadaşının acınacak haldeki dilini kullanacktı. **«Allons, voyons. N'ayez pas peur»** Prenses yan gözle Sir Basil'e yorum yapması için baktı ama o oralı olmadı; her ikisi için de bir farkı olmayacaktı kabul etmiş olsaydı.

Hele Anne Macrory'e hiç bir faydası olmayacaktı; o faciayla haşır neşirdi. «Bayan Hunter, anneniz ölmüş» dedi, «dün akşam».

O kadar beceriksiz bir şekilde söylemişti ki, Sir Basil'in gözlerini üzüntü yerine hayret yaşartmıştı. (Dorothy kardeşinin suratındaki ifadenin onu aptallaştırdığını düşündü.) «Nasıl ölmüş?» diye soracak kadar aptaldı.

«Bilmiyorum,» diye hıçkırdı Bayan Macrory.

Prenses de Lascabanes erkek kardeşinin bu incelikten uzak davranışını suçlamak ve kendi üzüntüsünü daha resmi bir biçimde belirtmek için kaşlarını çattı ve gözlerini yumdu. «Sükûnetle uykusunda ölmek isterdi zannederim. Yaşlıların gittiği gibi.»

Hırıltı olarak geçiştirmek istediği ağlamaklı bir sesin çıkmasına engel olamadı; bu her iki şık da arkadaşının üzüntüsünü arttırdı.

«Ne kadar büyük bir üzüntü sizin için!» diye kekeledi Bayan Macrory.

Annesinin ölümündeki rolünden doğan utancını gizlemek ve var olan bir masumiyeti kurtarmak için Dorothy bu zavallı kadını kucakladı. «Ne yufka yüreklisiniz! Üzüntünüzü takdir ediyorum.» Anne Macrory'nin saflığı aslında insanı göz yaşına boğabilirdi.

Basil, Dorothy'nin iki yüzlülüğünü hor görebilirdi. (Yoksa kendini saygısını yitirme korkusunda olan bir kadın yalancılığı hoşgörü altında yorumlayacak bir noktaya gelir mi?) Her şıkta oynayacağı bir rol vardı: oğul rolü.

Böylece Sir Basil bacaklarına kuvvet topladı, ayaklarını yere vurarak yürümeğe başladı (böylesine soğuk bir sabahta affedilir bir şeydi).

Kudjeri'yi ziyaretinden beri tesadüfen farkettiği ellerini ise Anne Macrory'nin giydiği elbisenin inceliğine varan rodboşambrının ceplerinde gittikçe derine gömüyordu. Bu onu yıldırmadı, kaşının bir hareketiyle profilini pencereye (doğuya bakıyordu ve tepelerin ardından güneş doğuyordu) çevirdi beklenen nutku çekmek için hazırlandı.

«Zannederim herkes kabul eder ki Annemiz hayatta bütün beklediklerini bulmuştur: güzellik, zenginlik, şan, sadık arkadaşlar, ve arkadaşlar. Şüphesiz onun için yas tutmakla hata etmiş oluruz. Ve hayatını böylesine yaşadıktan sonra kendisi de zannetmiyorum ki üzülmüştür öldüğüne eğer ölümü farkettiyse. Sanırım kişinin son anda korkması olağandır. Ümit ederim, Annemiz

korkmamıştır.» İstemese de dinlemeye mecbur kalan Dorothy'e bir bakış fırlattı.

Onun üzüntüsü azalmıştı: Belki Madam de Lascabanes hoşlanmayacağı bir şeyin olacağını kestirmişti, belki de bu Bayan Macrory'nin hepsi için birden ağladığındandı.

Anne hakikaten müteessir olmuş görünüyordu. «Her şey bir yana, çocuklar için ne kadar korkunç!» Kendi altı çocuğundan bir kaçı teker teker gelmişler, arkasında bir kuyruk meydana getirmişlerdi.

Dorothye matemin bir lüks olabileceğini farkettirdi; hiç bir zaman hoş karşılamadığı duygu gösterisinde bulunarak arkadaşına sarıldı.

Sir Basil kaşlarını çattı; henüz bitmemişti söyleyecekleri. «Hiç kimse, en büyük hayranları bile, Annemizin maddiyatçı olduğunu inkar edemez. İlk geldiğim akşamı hiç unutabilir miyim. Leylak perisini?» Sesinin meşhur olduğu altın tonu, acıdan çok bolluk doluydu kulağına yansıdığı şekilde.

«Zavallı tatlım,» diye şakımaya başladı Dorothy kesik kahkahalar veya öksürmelerle, «o evde bütün o kadınlarla tek başına. Neleri zorla kabul ettirdiler ona. Ne mutlu ki her şeyi esprili tarafından görmeyi başarıyordu. Annemizin yüzeyde yapmacıklı bir tarafı vardı onu ayakta tutan. Ama **yalnızlığı** çok acıklıydı.»

Bayan Macrory cebinde bulduğu buruşuk mor bir kâğıt mendile burnunu sildi. «Onu tanımıyordum», dedi; Kudjeri'nin merdivenlerinde arabadan inen göz kamaştırıcı hayali hatırlamayı tercih ederdi.

Sir Basil son söyleyeceklerini hazırlıyordu. «Kusurlarına rağmen çok cazibeliydi.» Dorothy'ye bakmıyordu. «Onun oğlu olduğum için şanslıyım.»

Dorothy, Basil'e bakmıyordu. Avusturalya'nın uçsuz bucaksız çayırları gözünün önünden geçiyordu. Ellerinin arkalarını oğuşturdu, ve saatine baktı. «Eşyalarımızı toplamalıyız,» diye bir açıklamada bulundu odaya. «Gitmemizi geciktirmek Bay Wyburd'a haksızlık olur. Üzüntüsünü tahmin edebiliyorum; anne ve babamız onun en yakın arkadaşlarıydı ve tesadüfen de müşterileriydi.

Bu ilişkiden Dorothy'nin onu hariç tutmuş olması Basil'i rahatsız etmiş olabilirdi. «Belli bir yaşı geçen herhangi bir avukat için ölüm sadece bir formalite haline gelmiş olmalıdır. Wyburd'u

merak etmem, bu güne kadar fazlasıyla vasiyetname hazırlamıştır.»

Gerçeğe bu anî dönüş Bayan Macrory'nin aklını başına getirdi. «Kahvaltınızı hazırlamam gerekiyor.»

Basil alçak sesle yalvardı, «Böyle bir sabahta fazla bir şey hazırlamayın;» ve kaşlarını çattı.

Ciddi niyetli bir kimse olduğu halde Anne Macrory melankolik anıların zevkini duymaya başlamıştı bile. «Kızların sizsiz ne yapacağını bilemiyorum! Dikiş dersleri!»

Dorothy annesi ve babasının hediyesi olan timsah derisi çantayı dikkatli bir şekilde yerleştirmekle başladı işe. «Hiç olmazsa bu yazlık herkesi giydirdik. Hem birbirimize yazmayacak mıyız?» diye Anne peşinde bütün çocuklar odayı terkederken ona hatırlattı.

Seçecekleri ya da seçmeyecekleri ilişkilere zaman karar verecekti.

Sir Basil giyinme odasına gitmiş elbiselerini bavula atınakla meşguldü. «Yola çıkmadan bir pirzola yemen iyi olmaz mı, Dorothy?»

Cevap vermesi çok gereksiz olurdu. İlerde arkadaşlarının kendinde buldukları ve kendinin de sahip olduğuna inandığı pratik, iyi yönlerine ağırlık verecekti. Her halde, erkek kardeşinin kirli işlerinin, sorumluluğunu paylaşmayı kabul etmeyecekti.

O iğrenç, «au fond» korkunç, şişko çocuk Mog yanında belirinceye kadar düşüncelere daldı. «Oturak ne demek, Dorothy?» diye sordu bir yandan bir ekmek kabuğu kemirerek.

Unvanından ve yalnızlığından yoksun kalan prenses sert bir cevap verdi. «Bilmem,» Ama ürperdi.

«Annenizin, oturak üzerinde öldüğünü söyledi.»

«Kim dedi? Sen nerden biliyorsun?»

«O bey —avukat— anneme anlatırken dinledim.» Mog çiğnemeye ve bakmaya devam etti.

İnsan itiraz edemiyordu. «Git! Yok ol! Beni üzüntümle yalnız bırak!» Bunun yerine prenses soğuk havayı dağıtmak için gülümsedi. «Kahvaltının hazırlanmasına yardım etsen nasıl olur?»

Mog bunu reddetti ,gereksiz olduğunu söyledi, ama hemen sonra kendi isteğiyle, istediği kadarını görmüş olduğundan, oradan uzaklaştı.

— «Zavallı ihtiyar Arnold Wyburd,» diye seslendi Dorothy yan-

daki odaya, «Gerçekten üzülmüş olmalı —meşhur ihtiyatını elden bırakmış olduğuna göre: bir yabancıya telefonda— oturaktan bahsetmek!»

Basil kapıya gelmişti. «Anlamıyorum.» Dorothy ona itimat edemiyordu: başını çok alçak gönüllü bir havada eğmişti.

— «Duymadın mı? Annemiz oturağın üzerinde ölmüş!» Basil'in kendisiyle beraber gülmesini isterdi, zaten kendi bu yoldaydı.

Ama görüyordu ki Basil hâlâ ciddiydi. «Dorothy» ona doğru ilerliyordu, «Hiç kimse bizim bildiğimiz şeyi hiç bir zaman bilmemeyecek. Bu bizi birbirimize bağlar, değil mi? Şefkat için.»

— «Zannederim daha profesyonel olarak şefkat gösteren bir sürü kişi var,» diye geçiştirdi Dorothy.

— «Evet» dedi, «Ama bizim birbirimizi tanıdığımız kadar, onlar beni tanımıyorlar.»

Fikrini değiştirmesini bekledi ama bu olmadı.

— «Ne demek istediğini anlamıyorum, Basil.»

— «Dün akşam anlaşılır bir şeydi ama.»

— «Başlama yine! Hiç ağzına alma! Hepsini ohhlı, unutmak istiyorum!» Bir kapıyı kilitleyip anahtarını yok etse ve bir daha açamasaydı.

Basil anlamıştı Dorothy'nin kendini kapının dışında bıraktığını.

Ve aralarında kurtarıcı duvar, her biri kendi hazırlıklarını yapmaya devam ettiler.

Bayan Macrory kahvaltıda kocasının arabaya onları Gogong'a kadar götürecek benzini koyduğunu söyledi; Rory üzgündü: kendisi dün akşam arazinin öbür tarafında kırık olduğunu gördüğü bir kapıyı onarmağa gitmişti.

O halde Macrory ile karşılaşmayacaklardı. Hayvanlar gibi, çocuklar ölümle ilgiden kaçınıyorlardı. Şişko Mog ve bebek hariç Macrory'nin çocukları matemli Hunter'lerin karşısında gözlerini yere dikiyorlardı.

Mog çayını içerken kendi kendine gülüyordu. Bir oturağın üzerinde!»

Masadan kalkıldığında Sir Basil bozuk paraları dağıtmayı hatırladı.

Anneleri ağlamaklı hale geldi çocuklar canlandıkça. «Her ikinizi de tanımak ne kadar güzeldi. Sanki insanın dünyada ilk algısı gibi.»

İnsanların göze almaları gerekli olmayan tehlikeleri ve kabul etmeyecekleri yalanları düşünerek Prenses de Lascabanes'in gözleri yaşardı.

Çantasını aradı ve elinin altında olmadığını görerek kardeşine öğüt vermekle yetindi. «Basil emin misin bir şey unutmadığına? Pijamalarını, filan. Hubert daima pijamalarını,» artık ağzından kaçmıştı, «yastığının altında bırakırdı.»

— «Artık onları giymiyorum», diye geveledi Basil.

Mog elinde oynamaktan kendini alamadığı çay fincanının içine ağzındaki sütlü çayı püskürttü.

Öpücükler ve sözlerden sonra Hunter'leri yolcu etmek için herkes bahçede titreşerek bekledi, kabalık etmeden, Madam Lascabanes dilinin ucuyla bebeğin yanağındaki muhallebinin dudaklarına yapışıp yapışmadığını kontrol etti.

Sir Basil ve Prenses arabanın penceresinden dışarıyı seyrediyorlardı. Basil ileri doğru eğilerek ve kardeşinin omuzuna yaslanıp onu daha hareketsiz bırakarak dışardan daha çok görünüyordu. Dışardakiler hepsi gittiklerine inandılar. Sürekli gülümsemelerine rağmen Hunter'ler yine en inanmayanlarıydılar.

Basil gaza bastı ve ağır başlılıklarına uymayacak şekilde sarsılarak ileri fırladılar. Sonra prenses kolunu camdan çıkardı ve bir tek uzun selâm verdi. Kudjeri'de bulunduğu sürece takmadığı yüzüklerine yükselen güneşin ışınlarından biri çarptı.

Yola çıkmışlardı.

* * *

Flora dizleri yukarı çekili yan yatmış pozisyondan sırt üstü ayakları karanlığa düz uzanmış pozisyona geçerek dönüp duruyordu. Bütün gece sürdü bu. Hazırlıklıydı. Pozisyon değiştirişlerini sayamaya başladı fakat çok geç başlamıştı. Bir ara uyumaz, yatarken (hiç uyuyamamak derdiydi) kulağının kıkırdağını incitti (Bayan Hunter gibi) ve kulağı devamlı bükük kalacakmış gibi hissetti. **(Ona masaj yapayım mı? Yok mersi hemşire şimdi geçer).**

HUNTER, **Elizabeth**,... ...**dul karısı**... diye Bay Wyburd Herald'e ilân verecekti. Yarın değil, geçti, ama ertesi gün. İsimler arasında, bazı gerçek olanları vaktin olduğu zaman kahvaltıda gülmek için iyidir. Ölüm inanılacak bir şeydir sadece tanımadığınız insanların ve yine nerdeyse tanımadığınız ebeveynlerinin başına gelip gazetede ölüm haberlerinde çıktığında. Veya bir yere

kadar hastaların beklenen ölümlerinde.

Neyse ki, gerçek oldukları halde tanımadığın hastalar. Sonunda HUNTER, **Elizabeth... evinde... sukûnetle...**

Işığı yakmak için lambaya uzandı. Üstü ağır abajur yuvarlanırsa değmez. Vaz geçti. Döndü.

Badgery yumurta pişirdikten sonra taksi çağırdığından ahizeyi iyi silmeli uf her şeyi pisletir **a, evet Doktor, Doktor Gidley değil mi?** (Şişko iğrenç Gidley'den başka kim olabilir ki?) **Doktor ben hemşire Manhood hastam Bayan Hunter'in öldüğünü haber vermek için arıyorum.**

Derhal geleceğini söyledi. (Gidley, Bayan Hunter'in yanında olmak hariç, Amerikan lehçesiyle konuşmayı tercih ederdi, ama onun yanında İngilizleşirdi.) Heyecanlı geliyordu sesi varlıklı, ihtiyar bir kadının ölümünde olması gereken şekilde.

Ay —ah— bu kulak! Tamamen uyanık olarak Flora Manhood kulağına masaj yapmaya başladı. Başka yapacak kimse yoktu.

Altındaki yastıkları fırlatmıştı. Dümdüz yatıyordu. Bayan Hunter'ın gözleri olan gözlerini kapattı. Hafif, pamuklu eşyalar olmasına rağmen odada ne varsa önünde sarsılıyor, titriyor tekrar gözünün önünde, tavanda birleşiyorlardı. Göz kapakları üzerinden, kaymamaları için nemlendirilmiş pamuk parçalarını düzeltti. (Başka günlerde Betty Hunter huysuzlaşabilir ve «lüzumsuz bir sürü şeyi atabilirdi») Her şey düzenlenmiş miydi muhakkak gelmesi beklenen St Mary için?

Flora, de Santis Hemşire'yi çok arıyordu. Her şeyden çok istediği şey Bayan Hunter'in yokluğunda de Santis'in belki canlandırabileceği bir devamlılık hissiydi. O aptal gözlerini affetmek için insana çevirerek» Elizabeth Hunter hiç bir zaman affetmez; daha fazlası için seni hazırlar, ki aynı kapıya çıkar bu da.

Saatine bakmak, Gidley veya de Santis'i beklemek arasında hemşire Manhood Bayan Lippmann'a haber verilmesi gerektiğini hatırladı. Bazı yönlerden nahoş olmasına rağmen bir çeşit vazifeydi. Koridordan, eskiden beri hizmetçinin odası bulunan bölüme gitti, burada ışık sızan bir yarık kâhya kadının odasını belirliyordu.

— «Bayan Lippmann?» Resmî bir şekilde iki defa kapıyı tıkırdattı; hizmetçilerin bölümündeki kapılar daha inceydi; ev sahibinin sağlam sedirine karşı ucuz tahta.

Bir aradan sonra Bayan Lippmann cevap verdi. «Seni göre-

mem Flora.»

— «Ama size söyleyecek önemli bir şeyim var.» Kapıyı açtı.

— «Bana söylemen gerekmez. Bütün ev biliyor bile.» Lottie Lippmann tam kapının karşısında ,sırtı dolaba dayalı daracık odasında yerde oturuyordu.

«Unser Alles ist uns genommen worden.»

Dansından sonra Bayan Lippmann'ın saçları hâlâ birbirine karışmış duruyordu; Allah tarafından kara inciler gibi daha koyu renk yaratılan göz kapakları ve dudakları hariç yüzü kireç rengiydi ve yanaklarındaki çatlaklar kan kırmızısıydı.

— «Madem ki biliyorsunuz,» Hemşire Manhood'un geliş sebebi yok olmuştu. Şaşkınlık sinirlerini düğümlemiş ve ayaklarını kapının önüne çakmıştı.

Çıplaklığına karşı gelecek bir saldırıyı önlemek için kâhya kadın arkasındaki çekmecelere dayandıkça başıyla eski komidinin aynasının üzerine asmış olduğu havlu kıpırdıyordu. Çekmecelerin tokmakları titriyordu.

Durum o kadar garipti ki nazik olmaya çalıştığı halde Flora'nın katı hemşirelik yönünü ortaya çıkardı. «Tuh, elbisenizi yırtmışsınız!» demek gereğini hissetti apaçık görülen bir şeydi oysa.

Elbisesinin sağlam kalması zaten şaşılacak bir şeydi. Son dans yıpranmış elbiseyi paçavra hale getirmişti, elbisesinin yırtılmasıyla Bayan Lippman'ın göğüsleri açıkta kalmıştı. Bütün bu zaman zarfında yanağını yana çevirmiş duruyordu ama çıkardığı sesler gecenin karanlığında inek sürüsü geçerken duyulan sesleri andırıyordu.

Başka koşullar altında Flora orada oyalanabilir, kâhya kadının benliğinin derinliklerinde saklamayı tercih ettiği bir şeyi ortaya çıkarabilirdi ama şimdi iş ve sorumluluk vardı; ön kapının zili çalınıyordu bile. Eğer bu gelen Fidley ise o kadar çabuk gelmişti ki herhalde oturmuş bayan Hurter'in ölümünü bekliyor olmalıydı. Flora kısaca, «Yerden kalksanız iyi olur» dedi. «Sonra sağınız solunuz tutulursa pişman olursunuz. «Geleneği devam ettirdiği için kendinden oldukça memnun «Daha sonra size yüzünüz için bir şey veririm ama...» diyecek oldu fakat sustu.

Gözenekleri açık gri derinin bereleri pomza taşına benziyordu nefes alan ve boğulan bir pomza taşına. Bu arada Yahudi kadının başı dayanmaya ve sallanmaya devam ettiği çekmecelerin tokmaklarını oynatıyordu. Koşup Gidley'e kapıyı açmak gerekme-

seydi tüylerin ürperirdi.

İşte aptal doktor gelmişti: ne Badgery ,ne de Jessie (takma saçı ve saç tarakları ile) Flora'nın doktorlar, çay ekicileri ve aktör seslerinin hayranı olduğunu gizleyemezdi.

O ilk andan itibaren hemşire Manhood bir güven hissi kazanmıştı. Holdeki aynadaki aksi inandırıcıydı, güzeldi de üstelik. Tülünün altından biraz daha saç çıkardı, alnına dökülsün diye. Gidley için değildi tabiî ki. Kendi morali içindi ve beklediği bir şey içindi.

Aptal şişko doktor, Flora'nın kapıyı açmadan önce yaktığı ışığın altında her zamanki gibi doktor çantası elinde, öylece duruyordu. Her zamanki halinden pek farklı görünmüyordu, ancak gözleri parlıyordu. Böyle hem üzücü hem de önemli bir olayda saygılı bir tavır takınma gayreti ona bu suçlu ifadeyi vermiş olmalıydı.

Doktor Gidley şişman erkeksi sesiyle konuştu, «Beni bulabilmeniz şans doğrusu! Karım ve ben o saçma kokteyl partilerden birindeydik henüz dönmüştük» (Karım dediği kuru çiçeğe benzer bir şey olmalıydı).

— «Sessizce öldü arkamı dönmemle «Hemşire Mankood memnundu bu kadar kolay söyleyebildiğine.

— «Pişman olacağını zannetmem» sesi biraz yayvan ve garip çıkıyordu ama içkili olduğu hatırlanınca normal karşılanıyordu.

— «Seksen dörttü değil mi?»

— «Altı» Doktordan daha güçlü olmak değil de, onun hatasını düzeltmek hemşireye daha güven verdi. «Bu akşam kendini çok iyi hissediyordu. Makyaj yapmak ve espri yapmak istiyordu. Kâhya kadın onun için dansetti «Doktor alt dudağını kıvırdı. «Sonra tuvalete gitmek istedi. «Hemşire üst kata çıkarıyordu doktoru.» «Onu almaya gittiğimde ölmüştü.»

— «Hayatında ilk defa kestirirken yakalandı» Hemşire espriyi beğenmedi. Yaşlı kadından ziyade, bayan Hunter fikri ona üstünlük hissi veriyordu. Bayan Hunter'in yatağın üzerine yatırılmış cesedini görmeye girdiler. Nemli sargılar altında ki boyalı bir maske, kazınmış göz kapakları mı, yoksa oyuklar mı olduğunu görmesine mani oluyordu insanın. Yanaklardaki yeşil gölgeler hemşirenin çeneyi bandajla bağlaması ve dişleri çıkartmasıyla daha da belirlenmişti. Dudakları çevreleyen kalın siyah çizgi erimiş ve çatlamış, kırmızıya karışmıştı, ağza yamanmış bir delik ifade-

si veriyor, maske etkisini arttırıyordu.

Doktor derinden güldü. «İkiniz garip oyunlar oynuyordunuz. «Bileği kaldırdı, göz kapaklarını açtı, stretoskobunu çıkardı, sonra yatağın üzerindeki cesede işaret parmağı ile bir veya iki fiske attı.» «Elizabeth Hunter'in işi tamam.» Hemşire Manhood bundan tiksindi? Evet, Mrs. Hunter'in kendisini değil ama onun temsil ettiği bir şeyi sevmişti ne de olsa. Hayat belki seni de beraberinde sürükleyip götürürdü. Aybaşı kanı yeniden akmağa başladığında sıcak ve yapışkan damlaları bacaklarında hissettiğin zamanki gibi, sevgi gibi bir şey ve hayat yeniden canlanırdı. Onun için Flora, Doktor Gidley'den nefret ediyordu, çünkü şimdi doktorun Mrs. Hunter'den nefret ettiğini anlamıştı.

Doktor rahat bir koltuğa kurulup ölüm raporunu hazırlarken Flora da işe koyuldu. Cesedi yıkamalıydı ve bunu yalnız başına yapmak istiyordu. Fakat tası getirdiğinde doktoru oturmaya kararlı buldu.

— «Hastamı yıkamam gerek, doktor,» diye hatırlattı.

— «Neden olmasın, hemşire?.» Sanki Elizabeth Hunter'in vücudunun her santimini tanımıyor muydu? O da sırtıyla yatağa paravan olurdu. «Her halde sizi düşünüp bir şey bırakmıştır. İsminiz Flora değil mi?»

— «Hiç bir şey beklemiyorum.» Eğer bu pis adam onu iffetli konuşmaya zorlarsa, bir defa için kendini iki yüzlü bir insan olarak kabul etmeden konuşabilirdi.

— «En cimri zenginler bile vasiyetnamelerinde hemşirelerini hatırlarlar. Eğer unuturlarsa avukatları hatırlatır. Onlara doktoru da hatırlatmak yerinde olur değil mi? Ama her neyse her zaman unutulur bu. Bazen tabiî hasta doktora aşıktır. O zaman iş başka». Kalın sesle güldü.

Doktor Gidley'in devamlı genç (zengin) karısından, iyi bir okula giden iki oğlundan, mesleğinden, opera ve konserlere devamlı olarak gittiğinden, A. T. C'nin üyesi olduğundan uzun uzun bahsetmesi Flora Manhood'un midesini bulandırıyordu.

İlk defa gerçek bir ölümle karşılaştığında şefkat gösterebilirdi. Öğrenecekti ama. Bu zavallı erimiş kolları, bacakları, torbalanmış göğüsleri yıkarken bir çeşit sevgi dolmaya başladı içine. Elizabeth Hunter her zaman şefkatten kaçınmış olduğundan bu çeşit şeyler hep garip şekilde ima edilmişti. Neyse ki cesedi yıkamakla meşguldü, yoksa doktora tahammül edemiyecekti.

— «İhtiraslı bir kadın derlerdi, görünüyor zaten».

Flora Manhood büsbütün cesedin üzerine eğildi. Onu koruması, daha ziyade kendi el emeğinin izlerini iyice silmesi gerekiyordu. Maske temizlenmeğe başlamıştı. Hiç olmazsa Elizabeth Hunter'in güzelliği yeniden yaratıldığı bir kuru kafanın yüzünde biraz olsun belirmişti. Ağzı son defa silerken nefes sesinden doktor Gidley'in arkasında olduğunu, hattâ iğrenç herifin kalçalarına sürtünüp durduğunu farketti.

— «Flora ha?»» Aynı zamanda alaylı bir şekilde dürtüyordu.

— «Doktor Gidley» dedi onun suratına çünkü artık yüzünü dönmüştü ve vücudunun hiç bir kısmından kaçmıyordu ne çenesinden fışkıran sert sakallardan ne de onu yatağa ya da üzerine devirmekle tehdit eden göbeğinden. «Eğer siz karınızı unuttunuzsa ben hastamı unutmuş değilim. Ve ona karşı saygılı olmak istiyorum.»

Doktor keskin bir iç çekti ve hemşirenin nerdeyse yok ettiği dengesini kazanıp toparladı. «Evet, bunlar duyulması gereken hisler, kitabın yazdığı gibi. Ama bir kitabın asla gerçeklere uymadığını unutmayın.»

Şimdi artık gücünü kaybetmişti. Eğer Hemşire de Santis gelmiş olmasaydı doktoru rahatlıkla oradan kovabilirdi. De Santis odaya sokak kıyafetiyle girmişti. Gözleri korkunçtu.

Gece hemşiresi gibi profesyonel bir kimsenin varlığı esas meseleye dönülmesini gerektirdi, «Evet hemşire» dedi doktor. «Aileden birini kaybettik» ve sonra güldü. Belki kendi ne, belki genç Manhood'a. Hemşire de Santis yatağa yaklaştı ve cesedin ayaklarını tuttu. Üniformasını giymek için içeri gitti.

Artık Doktor Gidley'in gitmesinde bir sakınca yoktu, gözkırptı ve başını dikleştirdi, güzel hemşireye mi, hastanın ölüsüne mi, yoksa aynadaki aksine mi? (Bu daha kuvvetli bir ihtimaldi.) Islak dudakları, büyük kalçası ve yanaklarındaki kıvırcık favorileriyle aklına en yakın düşecek kendi aksi vardı. Hemşire Manhood hastasının bir çift çıplak baldırı ve kalçalarıyle odada yalnız kaldı.

Mary de Santis dönünceye kadar ölüyü yıkamayı bitirmişti. De Santis ise onu kuruladı, tıkadı (Allaha şükür) ve dizlerini bağladı. İki hemşire alçak sesle hem pratik hem de rahatlatıcı şeylerden bahsettiler. Hemşire Manhood ölüyü örtmek için temiz bir çarşaf getirdi. Onu yaydıktan sonra ve belli başlı girinti çıkıntıların üzerini örttükten sonra Manhood tırnaklarını kesti. İş esna-

sında elleri birbirine dokundukça veya çarptıkça veya omuzları birbirine sürtündükçe Flora Manhood Mrs. Hunter'a karşı duyduğunu söylemeye çok utanacağı bir şeyi söylemeğe yakınlaştı. Sonunda Hemşire de Santis «Böyle şeyler senden geçmedi mi daha?» dedi.

— «Evet gideceğim ve hiç dönmeyeceğim, Üniforma için bile» Hemşirelik yapmaktan vazgeçtiğini anlattı — henüz fark etmişti.

— «Zannederim hakkında daha iyi düşünürsün Flora».

— «İmkânsız».

Mary onun ilk adını kullanmış olmasaydı verdiği karara daha da çok sevinecekti. Bilmediği bir zaafı yüzünden odadan kaçtı. Üstünü değiştirdi ve odaya geri dönmedi. Eğer doğru imlâ ve grameri becerebilirse Hemşire de Santis'e mektup yazacak, moral desteğinden dolayı teşekkür edecekti. Mrs. Hunter'e gelince onu tekrar görmek istemiyordu — yüzü örtüldükten sonra hiç.

Ve şimdi bu karanlıkta dönüp durmak bir tabut sert bir yatakta uykusuzluk çekmekten daha dar değildir kendine ait olan veya öyle gibi olan şeyleri insan bilmeli Elizabeth Hunter'in öldüğü gece yatıp o vücuduna batan tırnakların acısını çekmek isteyecek bir de Lottie vardı. Hâlâ aynı geceydi, tanrım!

Yine Flora Manhood nerdeyse lambayı yakacaktı. Fakat, köşeli, yıkanmamış bulaşık dolu odayla yüz yüze gelmeye cesareti yoktu. Ne kadar karanlık ve gurur kırıcı olursa olsun geçmiş daha iyiydi.

Demek Elizabeth Hunter'ın öldüğü bu gece hâlâ dönüp duruyordu dönen yolda yanağı kesen değil kamçılayan dalı hissediyor musun o hâlâ yanındadır tırmık yerine lüzumsuz tüy gibi verilen sevgi gibidir kimyageri unut ve şükret evet şükrediyorsun.

Bahçe kapısını çektiğinde Flora Manhood derin bir nefes aldı: kapı hiç kilitlenmezdi, çünkü ihtiyar Betty aptal, Arnold Wyburd nerdeyse salak ve hemşireler dalgacı olduklarından. Botany'e doğru ufukta görünen fabrika bacaları mı ne bazen çok korkunç görünüyorlardı. Özellikle pencere telinin arasından seyrederken ateşten bir haç gibi görünürler. Eh, işte artık bir daha bu can sıkıcı yolunda, bir pencere telinin ardından bir daha bacalara bakman gerekmeyecek.

F—L—O—R—A harflerini sıralayınca daha gerçeğe yakın geliyor insana inanması zor sonunda dilediği gibi gezmek parktaki çimenlere yatmak hürsün istersen kendi başına dolaşan kişileri

hakladıkları gece vakti değil de güneşin altında gez güneşin ağırlığı sıcaklığı kadar özlemini duyduğun şeydir.

Güneşin yokluğunda gösterişli bir tavırla sokaktan aşağı doğru yürümeğe başladı. İnsanoğluna güveni olmadığı gibi güneşe de güveni yoktu. Ve Mrs. Hunter ölmüştü. Geri gidilemezdi. Üniforma için plastik çanta için de. Ne de daha bu öğleden sonra yeni açılan kâğıt mendil kutusu için.

Şık çantasının düşüncesini silmek için daha hızlı yürümeye başladı. Elbisesinin içine, hatta kaburgalarının arasına rüzgâr esiyordu. Ürperdi. Kış olduğunu unutmuştu.

Sırf yürümek için yürüyordu. Sırf onun hatırı için. Anzac'dan Kingsford'a doğru. Işıklı levhanın görüş sahasında Gladys Caddesine sapmadan önce durdu ve sonra Vidler'lere varınca karşı kaldırımdan geri döndü: Vid ve Viddie'ye izahat vermeye tahammülü yoktu. Hızla sokaklardan geçti Hardcastle Trent Dahlia Corella Cumberlong Dobbs hiç duymadığı sokaklardan neredeyse koşarak Parade'i geçti. Tam Snow'a yaklaşınca ürktü, gökyüzüne yönelen direkte hâlâ mavi ışık yanıp sönüyordu. Tekrar Parade'e döndü. Soluk soluğa kalmıştı.

Zamanında aklın başında olsaydı sen de Lottie'nin Mrs. Hunter için yaptığı dansa katılırdın.

Bellevue'nin dışında birkaç beyaz kürenin ışığının düştüğü bir alanda bir insan kıpırdamadan duruyordu: üçüncü bir küre veya şalgam veya renkli anılar ile parça parça geriye dönüşlerin gölgeli safhasına giren bir kadın yüzü yukarı gözlerini dikmiş bakmakla meşguldü.

— «Tanımadın mı beni Florrie?» Lastik gibi bir ağızdan çıkmaya çalışan ses kendi kendine acıma duygusu sıçratıyordu etrafa. «Hakkımda söyleyemeyecekleri bir şey varsa o da böyle kendini kaybeden bir kimseyle dostluk kurmadığımdandır!»

Vücudunu çeken ağırlık taşıyamayacağı kadardı: dizlerin üzerine sallanan bilekler, upuzun kalın bir boynun üzerinden eğilmiş bir baş, vücut nerdeyse yanlamasına yola yuvarlanmış. Geçen arabanın farları göz kapaklarını daha beyaz bir renge boyayıp, ıslak ve kaygan dudaklarını aydınlatmıştı.

— «Ne — Snow!» En kötü dakikaların gecesi olabilirdi bu. «Neyin var senin?»

— «Aman Florie, ben de seni zeki sanırdım. Sünger gibi kafayı çekmişim görüyor musun?»

— «Ama böyle sokaklarda!»

— «Eğer buralardan kurtulamazsan..» Snow gittikçe daha fenalaşıyordu.

Hayatta kalan tek akrabasının üzerine eğilmişti. Arkadan esen rüzgâr kısa eteğini havaya kaldırıyordu, Flora Manhood kendini daha aptal ve beceriksiz hissetmişti. Aslında diz çökmesi gerekirdi, fakat çorabını kaçırmak istemiyordu. Çorap aslında bahane sayılmazdı. Ufak takma isimler yaratacağına («Butchikins» «Snowlo» «Pore Youse») kuzeninin yakasına yapışıp onu ayağa dikebilirdi. Yapmadı.

— «Yalnız mısın Snowy?»

— «Tek başımayım.»

— «Arkadaşına ne oldu?»

— «Hangisi? Carla mı?»

— «Tanıştığım. Alix değil miydi?»

— «Peki, Carla?»

— «Carla değil. Carla o yola gitti. Kay benim dediğim. Bu akşam terk etti beni. Onun için böyle kafayı çektim.»

Snow Tunks ağlamaya değil de cin veya gözyaşı damlatmaya başladı. Flora bir eliyle ağzından sallanan aslan burcunu itti. Veya burnundan.

— «Bekle burda Snowy. Birini çağıracağım.» Hemşireler hastalarını yukarı çekerken sırtlarını incitmişlerdi. «Sana yardım edecek birini.»

— «Kalkabilirim eğer istersen.»

— «Öyleyse seni eve götürmesi için bir taksi çağır.»

— «İstemiyorum tek başına olmaz, Florie?» Snow Tunks teşekkür etti, elini uzattı fakat ancak karanlığı yakaladı. Flora Manhood geri çekilmişti. Gerçek şuydu: Ona dokunulmasını tahammül edemiyordu. Snow yapışırsa, artık ondan kurtulamazdı.

— «Taksi en güzel fikir şekerim. Şu meyhanede telefon olacak, Red de Luxie telefon et. «Fazla yüksek, fazla parlak topuklar kaldırımda kayıverdi. Oturduğu yerden doğrulmağa çalıştı. «Bir sen gelsen Florie. O, sen olmalıydın, Ta Banana Town'dan beri farkındayım zannedersem bizim için beraber olmak en iyisi.»

— «Tamam Snow, bekle Snowy.»

Meyhanenin kapısı zor açılıyordu, içerdeki manyak sıkıştırmış olmalıydı. İçerden akseden biralı erkek kahkahaları içeri girme-

ye çalışan herhangi birinin, özellikle bir kadının yanağına doğru çarpıyordu.

— «Beni yarı yolda bırakmazsın değil mi Florie?» Snow hâlâ kaldırımın kenarından bağırıyordu. «Mesele sen ve ben, gerisini boşver.»

— «Tamam tamam.»

Florie (Hemşire Manhood) kapıyı açmayı başardı. Camın ötesinde adamlar durmuş onu seyrediyorlardı. Paralı, biralı bakışlı bu adamlar, ister bir kadınla ilişki kurmak için parmağıyle işaret eden cinsten olsun ister bir içki ısmarlayarak arkadaşlık kuran daha aklı başında zayıf tipli olsun, hepsi üstün ırka sahipti. Hiç kimse kadınsız yaşanabileceğini söylememiştir. Kadın bu durumda bir değer haline gelir: ızgarada et pişirmek, çamaşırları ütülemek ve evi düzenli tutmak için. Ve kapıda bir kız duruyordu, ilgi çekici bir tarafı yoktu. Bellevue'nün köşede olması Flora Manhood'un gururunu kurtardı. Hatası için mazeretler bularak, köşeyi dönüp karşıya geçti. Becerebildiği kadarıyle ellerini eteğine silerek duyduğu mahcubiyetten kurtulmak için, utanç bir yana, herifler için, sarhoş kuzeni için, en kötüsü kendisi için lânetler yağdırdı.

Tekrar Mrs. Hunter'in ölümünden beri çılgın bir panayıra benzeyen görüntüler canlandı gözünün önünde. **«Beni yarı yolda bırakıyorsun, değil mi Florie?»** Bir bu eksikti? Eğer Snow şu veya bu yoldan aklına bu fikri sokmuşsa şikayet etmeye hakkı yoktu. Açıktı bu. Ötede bir polis arabası bir hadise yerine gelerek yavaşladı. Aptal polise senin sadece kuzeninden kaçmaya çalıştığını izah etme imkânın yoktu. Olmanı istediğim kimse değildin artık — bir hemşire bile değildin, sadece belli bir niyeti ve görülebilen kabiliyetleri olmayan bir kadından başka bir şey değildin.

Ama polis arabası yoluna devam ediyordu. Bileklerine kadar kum dolu yan sokaklara vardığında bu çıkmazdan geri koşmaya başladın. Zorluk çıkaran kumdu, bu taraftaki yollarda kum doluydu. İleri doğru çabaladıkça yerinde sayıyordu insan. Oraya hiç varamayacakmış gibi geldi Florie Manhood'a: soluk renkli parmaklıklar, kavşaklarda akıp duran kum, ilerlemesine engeldi. Bir seferinde otobüse yetişmek için koşarken ayakkabısını kaybetmişti. Şimdi muhakkak ayakkabısını kaybedecek, polis de Snow'u götürecekti. Tanıdığın herkesi hayal kırıklığına uğratmıştın.

Vücudunun bütün kıvrımlarını bildiğin gibi bütün yaylarını bil-

diğin bu daracık divana yatmış düşünüyordun, eğer Bellevue'nin önünde polis arabasının durduğunu görseydin ne yapardın, yoktu böyle bir şey ama gelip gitmiş olabilirdi herkes gibi Snow'u beraberinde götürerek geriye kalan bir sensin bir de Elizabeth Hunter o mendilin altından herhangi bir buhar gibi uçup gitti, etraftaki karanlığa katılmak için sen aptalsın çünkü Elizabeth Hunter defnedilmek için hazırdı hiç bir delik boş bırakılmamıştı pamuk engel olurdu belki şimdilik.

Belki on beşinci kere Parade'i geçerken Florie Manhood fren sesleri duydu. İstediği her şeyin olmasına kararlı Elizabeth Hunter onu daha tesirli bir şekilde durduramazdı. Florie takıldı ve farlara çarptı, farlar ise kırıldı ve yassılmış burnuna titreyerek vurdu. Mrs. Hunter kazandığı zaman parmakları titrerdi, ama kaybederse, elleri pençe şeklini alırdı. Ölü kadının ruh gibi bir gecelik giymiş olarak etrafta gözükmediği dikkate alınırsa, ortada bir etken olduğuna inanmak saçma olurdu. Bu akşam eczanenin vitrini belli başlı güzellik müstahzarları ve millî bir kampanyanın ilânlarına ayrılmıştı. Eczanenin vitrin düzeni hiç bir zaman çok iyi olmamıştı. Onu düşünecek vakti yoktu, hep Bev-Sills'e bırakırdı bu işi. Bev bir bebekti ama kendi farkında değildi. Şimdi artık saat geçti, dispanser kapanmıştı. Onun için Florie yan taraftan, merdivenlerden güçlükle çıktı. Kahverengi duvarların kenarlarındaki bir aralıktan aynı kuşkonmaz otu sarkıyordu, etraf hâlâ gaz kokuyordu, yanmış pirzola kokusundan başka.

— «Pirzola ateşin üstünde,» dedi.

Flora yanından geçip doğru mutfağa gitti, ızgarayı çekip baktı; kızarıyordu, duman gözlerini yaşarttı.

— «Nerdeyse piştiler,» dedi sanki bütün niyet ettiği şeyler tamamlanıyormuş gibi.

Pirzolaları daha fazla pişirmeğe gerek yoktu, gazı kapattı.

Flora mutfak masasında oturuyordu. Hayatında hiç böyle durmak ve böylece kalmak istememişti. Col konuştu, «Bu şerefi neye borçlusun?»

— «Bayan Hunter bu akşam öldü. Zannederim benim son hastamdı.»

— «Gerçekten mi? Nesi vardı bu Mrs. Hunter'in?»

— «Bilmem vakti gelmişti zannederim, eğer adamakıllı kurcalarsan altından beklediğin şeyi çıkarırsın belki.»

— «Ee sana açıldı mı bari?» Col ağzının bir kenarını öyle bir

kıvırmıştı ki sanki biz kazada çarpılmış bir daha düzelmemiş gibi. Flora'nın hoşlanmadığı bir ifadeydi çünkü hemen ardından birbirlerine hakaret etmeye başlarlardı.

— «Hayır,» dedi. «Bilmiyorum.» Flora kendini son derece bilgisiz hissediyordu.

Masanın üzerindeki yemeklerin arasında, yağlı domuz eti, sirkeden solmuş marul yaprakları ve Col'un kitaplarından biri vardı. **Zerdüşt Böyle Dedi,** Kendinden bu kadar emin olan adam da kimdi? Flora tam bir cahildi ve ömrünün sonuna kadar böyle kalacaktı.

— «Buraya bir takım sorulara cevap bulmaya gelirsen alacağın tek cevabı biliyorsun.»

— «Cevap beklemiyorum,» dedi.

Yanık pirzolaların dumanı gözlerini sulandırmaktan da daha kötü bir hale getirmişti, gözleri akıyordu.

Öte yandan Col hâlâ konuşup duruyordu. «Söylediğin kadarıyla o ihtiyar kadından nefret ettin her zaman.»

— «Evet,» diye bağırdı Flora. «Hayır nefret etmedim. O beni herkesten çok anladı. Yalnız bende olup yüzeye çıkardığı bazı şeylerden hoşlanmıyordum.»

— «Ben anlıyorum seni Flo.» Yanında yere eğilmişti. «Ne olduğunu »

— «Ben bir hiçim.»

Flora'nın bacaklarını öpüyordu. Ve Flora onun başını karnına doğru çekiyordu. Utanıyordu, hasta olduğunu ve neticesiz olacağını söylememeğe.

Zaten Col'da onu bu zahmetten kurtardı ve içerden onu uyutacak bir ilâçla, bir dalın çizdiği yanağındaki «yarası» için bir pomat almaya gitti.

Flora bacaklarından aşağı kanlar akmağa başladığı andaki sevinci onunla paylaşmak isterdi. Ama kendinden başka kimsenin bilmediği bir şeyi söyleyemezdi. Belki Bayan Hunter keşfetmiş olabilirdi. Sir Basil Hunter'in rahme düşen, düşük çocuğu bir sır olarak kalacaktı: dürüst olmayan temas bazen gerekli ve zararsızdır.

Uykusuzluk bir meziyet haline gelir veya geçmişi düşünmek vasıtası olabilir. Col kaç zamandır açmadığı yan odadaki divanın üzerinde yattığı halde yanındaymış gibi hissederdi onu, oysa bu dar evlilik yatağından sesini bile doğru dürüst duymasına imkân

yoktu. Safiriyle tahtaya vuruyordu. O pembesi senin tabutun içinde değil mi insanın son tohumunu ektiği yeri görüyorum senin içinde büyüyor bir sürü derisi yüzülmüş tavşan gibi alı Mrs. Hunter nasıl böyle şeyler söyleyebiliyorsunuz (gülüş) ebelerden nefret etmişsinizdir hep ama sizin karnınızdan olanlar başkadır benim çocuklarım insandır ümit ederiz Mrs. Hunter eğer şu kutsal safir numarasını becerirse.

* * *

Miss Haygarth çayını kurutma kâğıdının yanına koydu. «Belki daha geç saatte istemezsiniz diye erken hazırlanmalarını söyledim.»

Bir şey getirmek bahanesiyle yazı masasının etrafında dolaşmağa, fazla yakın durmağa, fazla dikkat gösterisiyle onu kızdırmağa ve her şeyden ötc yakınlarla kendi kendine homurdanmağa başlamıştı.

— «Ne diyorsun?» diye soruyordu.

— «...onlar gelmeden keyfinize bakın,» diye Miss Haygarth izah etti güya; o zaman da lafın yarısı kayboldu.

Kapıda döndü ve sorusunun önemi normal bir ses çıkarmasını sağladı. «Prenses ve Sir Basil'e çay hazırlasam mı?»

Mrs. Wyburd görüş seviyesini gözlüklerine uygun şekilde ayarladı. «Onlara yemek versen daha uygun olur.»

Patronunun alnını karıştırması ciddiyet ifade ettiği halde, Miss Haygarth onun bir espri yapmak istediğini sezinledi ve güldü; yuvarlak kenarsız gözlük çerçeveleri ve diş etleri memnun göründüler.

Arnold Wyburd gülmedi. Cenazede kaptığı soğuk algınlığı sağ tarafına, oradan sağ bacağına inmişti.

Mrs. Hunter Northern Suburbs'da yaşayan kimselerle alâka kurmamış olmasına rağmen, hissedarı bulunduğu Northern Suburbs krematoryumunda yakıldığını herkes biliyordu. Suyun karşı tarafında oturan matemliler oraya yolu insan üstü bir kuvvetle kayar gibi giden uzun siyah kiralık arabalarda gelmişlerdi. Üstlerinde bacadan bir duman kümesi yükseliyordu. Duruma uygun olarak, Sydney'in kara rüzgârlarından biri esiyordu.

Törenden önce, taziyeleri kabul ederken, Arnold Wyburd rüzgârın tesirini hissetmişti: nerdeyse sırtındaki ürperişleri hissediyordu. Az sayıda matemli vardı. Yaşı ve durumundan dolayı dün-

yadan elini eteğini çekmek zorunda kaldığı için Mrs. Hunter'in birçok arkadaşı kaybolmuştu — veya ölmüştü; cenazeler, dostlardan çok yeni tanıdıkları çekerdi hoş. Yalnız cenazedeki çoğu kimseler dosttan başka bir şey olamazlardı: dayanıklı yünlü paltolara veya metal düğmeli kürklere gömülmüş yaşlılar, geçmişten ayaklarını sürüyerek gelmişlerdi, inanmaz bakışlarla bir bulut arkasından töreni izliyorlardı.

Avukat son dakikaya kadar dışarda beklemiş sonra boş bankların arasından geçerek ölü ile olan ilişkisinden dolayı oturması gereken yere oturdu. Arkasında, yakın bir yerde Mrs. Hunter'in hizmetçisini ve kızı ile muhtemelen damadını fark etti. (Cush ailesi en sadık matemliler arasındaydı.) Üniforma giymediği zaman bile hemşireliğini unutturmayan Badgery ona gülümsedi.

Arnold Wyburd kendisi ve üzücü olay arasında gelip giden fiziki acı hissinden memnundu. Zaman zaman oturduğu yerde kıpırdıyor, istediğinde bir titreşime sebep olup olamayacağını anlamak için deneme yapıyordu. Yakında bir naftalin kokusu vardı ve bronşitli bir öksürük gürültüsü. Yün eldiven giymiş eller pastil dolu bir çantanın içinde ilâç arıyordu.

Bayan Hunter papazları tutmazdı (bütün yakışıklıları ölmüştü) fakat ölü hakkında konuşan papaz ödevini tam olarak yaptı. Ölen kadının nezaketi, güzelliği, zekâsı, iyilik seven kocası, seçkin çocuklarından teselli edici bir şekilde bahsetti ve üstü kapalı bir şekilde zenginliğine de değindi. Bir an için Elizabeth Hunter'in hayali tanrısal bir havada bütün insanî meziyetleri yansıttı. Fakat Arnold Wyburd'un görüşü bulanıktı: bir hayat boyu Mrs. Hunter'ın suratına fırlattığı yakıcı, parlak ışıktan kısmen körleşmiş olabilirdi.

Anîden arkasına döndü: ya sağ kalçasının uyuşukluğunu gidermek, ya herkes tarafından görünmek, ya da gelmemiş olan bazı kimseleri suçlamak için. Her halde, kaşını çattı ve çatık kaşlarının arasından Hemşire de Santis'in geç kaldığını fark etti. Her zamanki lâcivert paltosuna şaşırtıcı bir şapka eklemişti: turuncu ipek bir şeyh türbanından farksız bir şapka.

De Santis arka tarafta sıra başına oturdu. Tabutu iyice görüyor olmalıydı. Aynı göz kapaklarının duruşundan ne tabuta ne de başka bir şeye baktığı yoktu. Yüzü kapalı olmasaydı başındaki o kocaman soğan biçimi şapka hiç bir şey gizleyemezdi. Şap-

ka hariç, avukat onun meselelerdeki titizliğini takdir ediyordu. Dönüşte onu geri götürmeyi teklif etmeliydi. Bayan Hunter'den bahsederlerdi, herhangi bir konuda teselli edici olurdu. Hemşire de Santis bahsedebilirdi, neden olacağını Wyburd da bilmiyordu, hiç bir insandan şimdiye kadar beklediği bir şey değildi bu: ne tatlı Lal'inden, ne Elizabeth Hunter'den. Cenazeden sonra Hemşire Mary de Santis'in kilitli dolap gibi duran yüzünü açabileceği düşüncesinden garip bir haz duyuyordu Wyburd.

Arnold Wyburd bir ara öyle utandı ki papaza, tabuta, ateşli fırın önünde hâlâ düzgün duran kırmalı perdelere doğru döndü. Bu anî hareket şimdi de sağ tarafında bir burkulma hissi yarattı. (Lal üzülecekti; ona söylemeyecekti; ama sonunda hareketleri nasılsa onu ele verirdi.)

Tören kısa sürdü ve krematoryum gerektiği şekilde tertemizdi. Dikkati çeken üzüntü gösterileri yoktu, yalnız boş sıralarda yer yer ağlamalar duyuluyordu. Elizabeth Hunter'in kendi tarzıydı bu: aşırı hissi gösterileri hoş karşılamazdı.

Sonra, tabutu ileri sürecek mekanizmanın çalışmasını bekledikleri sırada, bir patırdı koptu ve yerler pastil yağmuruna tutuldu. O anda parlak cilâlı kutu harekete geldi: sıçramalar ve teklemelerle ayrık duran perdelere doğru gitmeye başladı. Hiç asker yönü olmayan avukat cesaretini toplamaya çalıştı: belki de arkasında oturanların ondan bekledikleri buydu. Kimse onun o tarafa bakmadığını görmeyecekti. Nasıl olsa duyuyordu: çatırdayan vücudunda gümbürdeyen kalbine rağmen duyuyordu: ve sonunda dinlemeğe başladı.

Tekrar baktığında perdeler kapanmıştı; eğer belki de on birinci vasiyetnamesinde bulunan maddeyi hatırlamasaydı heyecanını kaybedecekti: ...«avukatım ve aziz dostum Arnold Wyburd'un uygun bir günde küllerimi alarak yaşadığım evin karşısındaki parkın içindeki göle savurmasını...» Bu durumda kendisi hiç bir harekette bulunmadan yan tarafına sancı girdiğine bayağı memnun oldu.

Ve sonra dışarda, hep o sancı devam etti: bazılarının tanımadığı kontrol altındaki yüzlerle taziyelere cevap veriyordu; bu arada ölüp karşı vazifesini yerine getirenler çelenkler arasında yürüyerek iliştirilmiş kartlardaki imzaları okumaya ve belki de kimin bu kadar cimri veya kimin bu kadar zevksiz olduğunu anlamaya çalışıyorlardı.

Arnold Wyburd ne hatırlaması gerektiğini düşünüyordu: ah, evet! Hemşire de Santis'i geri götürmeyi teklif edecekti. Dönüp türbanı aradı ve hatıralara hürmeten konmuş plakalar ve sık çalılıklar arasından öteye ulaşan yollar boyunca bakındı. Hiç bir yönde turuncu bir işaret yoktu ve sonunda rahata kavuştu. Dönüşte o uzun yol boyunca birbirlerine söyleyecek yeterli şeyleri bulacaklar mıydı? Peki Lal'e nasıl izah edebilirdi bütün o insanların arasından neden Hemşire de Santis'i geri getirdiğini?

— «Gelmemekle akıllılık ettin,» dedi dönüşte karısına.

— «Biliyorsun sen isteseydin gelirdim. Ama bana hiç bir şey söylemedin.» Ve ekledi, «Belki de O istemezdi.»

Wyburd, Lal'in Bayan Hunter'in ona vermiş olduğu kolyeyi takmakta olduğunu fark etti. Ağır zincirin firuze kümeleriyle süslenen çilli boynu kızarmış ve sarkmış görünüyordu.

— «Başarılı mıydı?» Söyler söylemez de kızardı gaf yapmış olduğundan. «Biliyorsun davetlerinden biri iyi geçmeyince nasıl sinirlenirdi. Cenazesinin iyi geçmediğini duysa ne hissedeceğini bilemiyorum.»

Arnold Wyburd'un dizindeki sızı o kadar korkunç bir hal almıştı ki Lal yüzünde aksini görmüş olmalıydı.

— «Sevgilim neyin var?»

— «Hiç,» dedi. «Sadece siyatiğim tuttu.»

— «Ahhh!» diye karısı inledi.

Karısının sempati göstermesinden oldukça hoşlanıyordu.

— «Neden eczaneye gidip biraz plaster almıyorum?» Hakikaten gidip almak istiyordu.

— «Canım önemli bir şey değil,» diyerek avukat yüzünü buruşturdu.

Kendisi bir mazohist değildi ama bu acıyı Lal'in iyi niyetli müdahelesi olmadan çekmek istiyordu. Aynı zamanda, bir yandan nerdeyse yarım asırdan beri sevgilerini birbirlerine belli etmek için kullandıkları işaretle eline vurarak sempatisini kabul ettiğine dair ona çarpık bir şekilde gülümsedi.

Mrs. Wyburd, kocasının ikinci balığını yemesini zor bekledi.

— «Tanımadığım hiç kimse var mıydı?»

— «Hemşireler, hizmetçiler. Ondan öte, insanın yarı tanıdığı bir sürüyüz: bunun sebebi bir kulübe üye olmamamız.» Arnold yemeğe devam etti.

Lal biraz su içti. «Çocuklar?»

Arnold lokmasını yutarken kafasını sallamaya başladı, kılıksız bir görünüşü vardı. «Sana söyledim. Yoksa söylemedim mi? Dorothy'nin migreni varmış.» Tabağına eğildiğinde çatal ve bıçak elinden kurtuldu ve pembe sos ve üç beyaz kılçığın ortasına düştü.

Lal beklenen bir sadakatsizliğin baskısı altında gözlerini yuvarlak yuvarlak açtı ve derin bir nefes aldı.

— «Basil gelecekti,» diye karısına açıkladı, çünkü nasıl olsa soracaktı. «Ama gelmedi. Konuştuğumuz gibi yazıhaneye vasiyetnameyi incelemeye geleceklerinden hiç kuşkum yok.»

Prenses de Lascabenes avukat normal saatten erken hazırlanan çayını içmeye vakit bulamadan çıkageldi.

— «Bu baş ağrılarının bendeki etkisini tahmin edemezsiniz ma inanın **felâket** — bir şey!»

Özel ya da genel olarak çektiği ızdırap gözlerini büyütmüş ve onları yaşlarla doldurmuştu. Dorothy Hunter, Arnold Wyburd' un hatırladığından daha güzel bir kadındı.

Prenses bunu fark etmişti ve gülüşünü de bu yüzden hüzünlendirdi. Başarının ne kadar kolay geldiğini unutmuştu. Tuvalet masasının aynasından çekici göründüğünün farkındaydı: yorgunluk, gönül rahatlığıyle kaynaşarak onu böyle yapmıştı. Her zaman için en etkili biçimde giyinirdi — bu yakasına bir iğne iliştirdiği samur yakalı astragan paltosu gibi. Yakasına pırlantalarla çevrelenmiş kocaman hakiki bir inci takımıştı — mutsuz evliliğinden geri kalan meyvalardan biri. «Kudjeri»deki günlerin rahatsızlıklarından sıyrılabilmesi, annesinin zamanında ölümüne bağlıydı. Yıllar yılı süren kibar ve gösterişli yoksulluğunun bundan böyle son bulduğunu bilmek ona destek oluyordu. (Şüphesiz olayları başka bir açıdan ele alan ve zevkini sürmeye başlayacağı yeni yaşantısını ona lâyık görmeyen bir sürü kötü düşünceli ruh vardı.) Yoksul kimselerin, zengin olanların sıkıntılarına karşı tutumları Dorothy de Lascabanes'i daima kızdırmıştı; ne kadar **yanlıştı;** bir broş, örneğin, çoğu zaman nerdeyse var olmayan bir maddenin sembolüdür.

Prenses karşısında bir taraftan güzelliğini hayranlıkla seyrederken öte yandan dikkatle havadan bahseden bu terbiyeli adamı dinlemek üzere kendini dalgınlıktan kurtardı. Bu basit yaratık için öyle dostane bir bahane uydurmalıydı ki, Annesinin cenaze-

sinde neden bulunmadığının hakiki sebebini hiç bir zaman keşfedemesin.

Onun için iskemlenin kolundaki deriyle oynayarak, başını yana eğdi ve onunla konuşmaya başladı, «Düşündüğüm bir tek siz varsınız. Sizin gibi duygulu bir kimse her halde korkunç bir şekilde acı çekmiş olmalı. Günün yükünü biraz olsun hafifletmek için erkek kardeşimin yanınızda olmasından memnun oldum. Basil için ise —bir aktör için— bir cenazeden iyi bir hediye olmaz.»

Arnold Wyburd ona kardeşinin yokluğundan bahsetmemeye karar verdi: ondan fazlasıyle kârlı çıkabilirdi.

Bu arada daha yakın oturuyor olsalar Bay Wyburd'un elini teselli edici bir şekilde sıkıp sıkmayacağını düüşünüyordu Dorothy. Şimdiki halde ise aralarındaki mesafeden böyle bir hareket, dramatik veya hattâ atletik olarak nitelendirebilirdi. Her halde hiç arzusu yoktu bunu yapmaya. Annesinin ölümünün bütün arzularını nasıl yok ettiği garipti: her şeyden önce, bir baba hasreti çekmesini. Bir an için avukatın yumuşacık hayalarını kalçalarında dolaştırdığı rüyayı hatırlayarak şaşırdı.

Dorothy saatine baktı ve, «Zannederim kardeşim her zamanki gibi geç kalacak,» dedi ve gerekli olmayan bir söz için güldü.

Anında Sir Basil Hunter geldi.

Bir gözünün, üzerine kaykılmış küçük bir şapkanın altında şiş göründüğünü düşündü. Ya adi rol oynayan bir oyuncu, ya da son görüşünden beri yüzeye çıkan adiliğin kendisiydi.

Gösterişli şapkasına ve yüzündeki açıkça belli olan, ters ifadeye rağmen Basil'in ciddi olmaya kararlı olduğu hemen anlaşılıyordu. «Günaydın Dorothy - Wyburd.» Sanki elleriyle ne yapacağını bilmediğine karşısındakileri inandırabilirmiş gibi yumruklarını birbirine değdirerek, sonra karnına vurarak en yakın ve rahat koltuğa oturdu.

Sonra, konuşmağa başlamadan önce karşısındakileri süzdü, «Zayıf ölümlülerin erişemedikleri acı zirveler vardır.»

Dorothy ile bakıştı. Kızkardeşi Shakespeare'in zannettiği deyişin tesiri altında kaldı ve sonra Basil'in gösterişli tavrından sinirlendi.

Fakat Wyburd mırıldandı, «Gerçekten,» bir çeşit gülümsedi ve yazı masasının üzerindeki kâğıtlara baktı.

Basil avukatın affetmesini ona özgü bir his olarak kabul etti; ama acaba Dorothy'nin kabulünü de bekleyebilir miydi? O ise hiç

bir şey belli etmiyordu; Dorothy aralarındaki dostluktan çok odanın tabanına itimat edermişcesine ona bakmayı reddediyordu.

— «Bildiğimiz gibi,» diyordu avukat, «Mrs. Hunter'in vasiyetnamesi meselesi var.»

Dorothy üzgün göründü. Basil'in başını tutuşundan onun arzulu bir şekilde oturduğunu anlıyordu. «Evet,» dedi Basil soluk soluğa. «Vasiyetname.»

Açılan ve kapanan gözkapaklarının sesini hatırladı Dorothy. Acaba onları duyabilir mi insan? Yoksa bir his midir?

«Kudjeri'den ayrıldığından beri zihninden silmeyi güçlükle başardığı bir takım düşünceler vardı. Bu gibi düşüncelerin geri gelmesine izin veremezdi.

Bayan Lascabanes çantasını açtı, mendilini çıkardı. Kuvvetle dudaklarına bastırdı.

Yazıhanesinde böyle bir üzüntü gösterisine engel olmağa kararlı avukat aceleyle devam etti. «Tabiî babanızın vasiyetnamesinin şartlarını iyi bilirsiniz: mülkünün ölümünde çocukları arasında bölünmek üzere, kaydı hayat şartıyla dul karısına bırakmıştı.»

Basil hiç olmazsa gerçekten duygulanmıştı; «çocuklar» kelimesiydi onu duygulandıran. Hafifçe ürperdi.

Dorothy dengesini kazandı: paranın çok denge yaratıcı gücü vardır. Fakat şaşırmıştı — hep şaşırmıştı — babasının mülkünü 'eşit' olarak bölme kararına. Bir kadın olarak daha çok hakkı olacağını zannetmişti.

— «Demek ki,» avukat devam etti, «Şimdi eşit paylarınıza sahip olacaksınız, ancak, esas olarak gözden geçirmemiz gereken annenizin vasiyetidir. Zannederim onu oldukça açık bulacaksınız,» vasiyetin kopyelerini çocuklara dağıttı. «Zaten Bayan Hunter bütün yaptıklarında açık ve dürüsttü.»

Birisi güldü.

— «Avnı fikirde değil misin, Dorothy?»

— **«Eh, bir** noktaya kadar.» Bundan ötesi içinde ağzını sımsıkı kapatır, gözlerini yumardı.»

Arnold Wyburd kızardı. Hiç olmazsa vasiyetini açık bulmanızı dilerim. Bir iki küçük mirastan başka, servet eşit olarak aranızda paylaştırılmıştır.»

Basil ve Dorothy duruma uygun olarak ciddi bir hava takınmışlardı.

— «Hizmetçilere bırakılan miraslar var, yalnız bazıları ölmüştür. Ayrıca bu hediye,» öksürdü, «Çok cömert — şaşırtıcı bir miras — karıma beş bin dolar.»

Basil cevap verdi, «Annemin Bayan Wyburd'u sevmesine çok memnun oldum. Hatırladığım kadarıyle çok sevilebilecek bir insandı.» Kendi iyi talihinden o kadar memnundu ki Bayan Wyburd'un beş bin dolarını affedebilirdi; ama aslında, şaşırtıcı olmuştu.

Dorothy gözünün önüne gelen çillerin hayalinde ve yazın kokusunda vatan hasretini buldu. «Çok hoş — anne gibi. Her zaman için onu severdim.» Kendi cömertliğinden oldukça memnun kalmıştı.

— «Sanırım Mrs. Hunter'in hata yaptığı nokta, son günlerde ona bakanları unutmasıdır. Ona birçok defa himşireleri ve kâhyası Bayan Lippmann'a vasiyetinde bir şey bırakmasını söylemiştim, ama yaşlıydı ve öleceğine inanıyordu. Onu bu konuda devamlı olarak rahatsız etmek istemiyordum çünkü bunun ölümünden sonra aramızda büyük kolaylıkla halledebileceğimiz bir mesele olarak düşündüm.»

— «Tabiî hemşirelere ufak bir şey düşünürüz. «Sir Basil Hunter kabul etti. «Zaten adet değil midir?»

Dorothy ise gözlerini ayakkabılarından birinin burnuna dikmekle yetindi: bazı kararların alınmasını erkeklere bırakmayı tercih ederdi — onlar saflıkla veya cehaletle yanlış yola sapıncaya kadar.

— «Ne kadar verilmesini tavsiye edersiniz Arnold?» Basil prova sırasında yönetmenden eleştiri beklerken kullandığı sesiyle konuşuyor gibiydi; saygı duyduğu baş kadın oyuncusundan korkmuyordu — tarafsız karar alınması gerektiği zaman hariç.

Arnold Wyburd yüzünü kırıştırdı. «Zannederim Hemşireler de Santis, Badgery ve Manhood beş yüz doları kabul ederler,» dedi tekrar yüzünü düzelttikten sonra.

— «Her birine beş yüz, öyle mi? Tamam!» Sir Basil çok çarpıcı görünüyordu — tvit şapkasının yardımına gerek yoktu.

Dorothy'nin rüyada imişcesine gülümsemesi Basil'e değildi. Sonra başını salladı ve öksürdü. Konuşmaları kontrol ettiğini avukata belli etmek istercesine;

— «Ya kâhya kadın Bayan Lippmann?» diye sordu.

— «Ah, evet!» Sir Basil ufak Yahudiyi unutmalarına şaşmıştı.

— «Beş yüz?» Bay Wyburd sordu. «Anneniz her ne kadar belli etmese de Bayan Lippmann'ı çok beğenirdi.»

— «Harika bir aşçı,» Sir Basil hatırladı, «eğer Orta Avrupa yemeğinden hoşlanırsanız.»

Her iki adam da geciken cevabıyle beraber gidecek şekilde gülümseyen Prenses de Lascabanes'e bakıyorlardı. «Frau Lippmann'ın bir takım meziyetleri olduğu şüphesiz.»

— «O halde, beş yüz?»

— «O kadar cimri miyim ben?» Prenses itiraz etti.

— «Aynı zamanda,» avukat elindeki yüzüğü süzermiş gibi aşağı doğru bakıyordu, «hizmetçi Bayan Cush'e bir şey vermeyi teklif edeceğim!»

— «Bayan Cush'a beş yüz!» Sir Basil ellerini çırptı: sıkıntılarını azaltıyordu.

— «Hizmetçi kadın mı?» Prenses hayretle başını kaldırdı. «**Kiralık arabayla -Red-fern**'den getirtilen değil mi?»

— «Bayan Cush saralı kocasıyle Redfern'de yaşar,» diye avukat onayladı.

— «Ve varisli» Prenses başını eğdi, «Biz üçümüz sara ve varisli bacakların hissiliğine karşı koymalıyız. Temizlikçi kadının — gayet beceriksiz bir hizmetçinin, görür görmez anlamıştım — yüz dolardan fazla bir şey almasını gereksiz buluyorum.»

Prenses de Lascabanes olması sıfatıyle bu sessizlik Dorothy Hunter'i utandırırdı: ancak bir kadının mantığı, erkekleri anî hislerinden kurtarır.

— «Eğer içinizden gelen buysa,» Bay Wyburd mırıldandı.

— «İçimden gelen neden önemli olsun? Gerçekçi olmak gerek!»

Prenses o kadar heyecanlı konuştu ki kucağında duran çantasını düşmemesi için tutması gerekti.

— «Temizlikçiye yüz dolar.» Basil nefes aldı; önemli bir şey değildi, onu da kabul etmesi meseleyi çabuk hallederdi.

Moral bekçiliğinden vazgeçmesi için yarı yollu kabullerin işe yaramayacağını belirterek Dorothy yatıştı.

— «Nihayet,» dedi avukat; ama hakikaten ciddi miydi? «Bayan Hunter'in eşyaları — mobilyaları — evi meselesi var.»

Basil şaşkınlık nidası çıkardı, Dorothy ise içini çekti.

— «Eğer saklamak istediğiniz bir şey yoksa,» diye tavsiyede bulundu avukat, «her şeyi açık arttırmayla satsanız iyi olur. Mu-

hakkak manevi değeri olan şeyler olacaktır — mücevherat meselâ» ve Dorothy'e döndü.

— «Hiç mücevherat kalmış mı?» Bayan Lascabanes kendisini tutamadı, «Hemşireler istediklerini seçtikten sonra?»

— «Ya elektrikçi ve buzdolabını tamir eden adam?»

Hunter'ler buna güzel bir kahkaha attılar.

Bu arada Dorothy ihtiyar adama baktığında hayatın kendini ne kadar çok yaraladığını hissetti. «Belki mücevherleri saklarım.» Fazla hevesli olmadığını gösteren isteksiz bir sesi vardı: her halde, Annesinin mücevherleri güzelden çok acaipti.

Bay Wyburd başını eğdi. «Geriye ev kalıyor.»

— «Açık arttırma. Ne dersin, Dorothy?»

Erkek kardeşiyle hem fikir olmak istemezdi fakat pratik bir hal çaresi olduğundan kabul etti. Çantasını açtı. Sabahın üzücü gerginliği kalbinde bir yanıklık bırakmıştı.

— «Bir nokta daha,» diye ilâve etti.

— «Oh, tanrım!» Sir Basil ayağa kalkmıştı: üzerinden hayali kırıntıları silkeliyordu.

— «Malikâne kapatılırken Moreton Drive'daki hırsızlar ve mal mülke zarar veren şahıslardan korunmalıdır. Hemşire de Santis ve Bayan Lippmann'ı yokladım ve Bayan Hunter'e duydukları sevgiden dolayı kâhya olarak orada kalabileceklerine karar vermiş durumdayım.»

Hunter kardeşlerin itiraz etmeyeceği bir tertipti bu; kâhyalar sonunda başlarına belâ olsalar bile, diye düşündü Basil. Dorothy tam aksine böyle kadınların sarsıntılar geçirip sade bir yaşam kuracaklarını düşündü

— «Bazı yönleri ile üzücü bir konuşma olduysa özür dilerim.»

Müşterilerinden özür dilerken aslında üzgün görünen avukattı.

Dorothy ona gülümsedi. «Bitti artık,» dedi alçak sesle; rahatsız olmadığı bir kişiye yumuşak davranabilirdi isterse.

— «Yoksa açık arttırmaya benim için mi katlanacaksınız?»

— «Aramızdan gitmeyi düşünmüyorsunuz, değil mi?»

— «Bilet ayırttım, yarın akşam Paris'e gidiyorum.»

Basil hiç olmazsa sonunda Dorothy'yi kendisine bakmaya zorladı: o kadar çirkin duyulmamış sesler çıkarıyordu ki. «Ne bu hız böyle? «Çirkin ama her halde kurnaz ve tipik.» Geldiğinde şişkin olan yüz, alkolün verdiği tatlılıktan sıyrılmıştı; daha ince görünen Basil bir şey keşfetmek üzereydi. Yoksa bir şey yok muydu?

— «Kalmak için sebep var mı?» Ve belki bir sebep bulur diye aceleyle devam etti Dorothy. «Benim ait olmadığım bu ülkede ve gerektiğinden fazla yaşamayı istemediğim bir yerde.»

— «Evet, haklısın. Tam zamanı. Beraber kaçsak daha iyi olur diye düşündüm.»

— «Hiç bir şekilde, herhangi bir noktada birbirimize bağlı olduğumuzu hatırlamıyorum.»

Bu saldırıdan sonra Dorothy başını çevirdi ; karşısındakini mi yaraladığını yoksa kendinde mi yara açıldığını kestiremiyordu.

Arnold Wyburd onları asansöre kadar geçirdi ve ertesi akşam prensesi uçağına kadar götürmeyi teklif etti. Dorothy bu soğukkanlı haliyle havaalanında onun sinirlerini yatıştıracağını düşündü. Asansör geldi ve hemen indi. Asansördeki diğer bir kişi onlara yer vermek için büzülüp duruyordu. Tanıdık olmayan bu yüzlere anlamsız bir korku ifadesi yerleşmişti.

Asıl korkan Dorothy idi: ya Basil'den kurtulamazsa ne olacaktı? Ya unutmak istediği iğrenç bir rüya gibi onu bir yarı küreden diğerine takip ederse? Sokak boyunca uygun adım ve sessiz yürüyorlardı. Boyları aynı olduğundan Basil onun önüne geçip durduğunda gözleri aynı seviyedeydi.

— «Senin kuvvetin, Dorothy, her halde en zayıf yanın!»

Kuvveti mi? Onun sallanan, titrek, çirkin, çaresiz bedeni: (Eğer şu kuleler üzerine yıkılsaydı, Basil de gösterişli şapkası, aralık dudakları ve alt dudağındaki yarıkla — çelik ve beton altına gömülürdü — ama beraber.)

— «Benden bu kadar.» Madam de Lascabanes kibar fakat olağan bir sesle söyledi bunu.

Basil tekrar profesyonel cezbedici gülümsemesini takındı.

— «Air France'a sadıksın, değil mi?»

— «Sorman bile lüzumsuz. Onlarla Bangkok'ta buluşuyorum.»

Kahkahaları kalabalık bir sokağın titreşimleriyle karışarak etraflarına dağıldı.

Ve sonra Dorothy, Basil'in onun içinde gördüğünü tahmin ettiği, yılanlara saldırdı. Hayal değildi, yılanlar oradaydı. Biliyordu. Onları gevşetip ehlileştirmemişti. Hâlâ onların vücudunun üzerinde kayarak dolaştığını hissediyordu.

Fakat Dorothy çıkışı için uygun bulduğu sokağa sapıvermişti.

Sir Basil Hunter şapkasını daha da öne yatırdı. (Hiç bir zaman için vitrin camlarını ayna olarak kullanmaya aldanmayınız.) Ses çıkararak yürümeye devam etti: düztabanı ve yaşıydı sebep. Bir veya iki duble Scoth içerdi — veya cenaze günü olduğu gibi bir şişe. Cenaze. (Bir mirasa konduğunu ve tekrar hayata, sanata döndüğünü ve nerdeyse herkesin gönlüne bir kapı bulduğunu hatırla.)

Bir döner kapı Sir Basil'i süratle bir sonraki sahneye itti. Loş ışık ve arkada karanlık balkonlarda oturan çiftlerin kahkahaları onun ayarını bozdu: bu gülümsemeyle çok uzun zaman duraladı; bu arada döner kapının bir kanadı kulağına çarpıp şapkasını başından uçurdu. Bu bilinmeyen soytarıya balkonlardan kahkaha yağdı. (Yoksa baş erkek oyuncunun rolüne uymadığını fark etmişler miydi?) Hiç olmazsa bir garson koşarak, hatalı bir hareketle aktöre şapkayı verdi.

Sir Basil bara doğru yürüdü. Bir duble Scoth ısmarladı. Ve bir duble daha. Gömecek meseleleri vardı. (GAİPTEN BİR SES: Bakma. Barda o kadar şevkle içki içen artist Sheila Sturges'ti. Sir Basil Hunter'in karısı. Onu bu yola Sir Basil'in sürüklediği söylenir.)

Madam de Lascabanes tekrar dünyasına döndü Bangkok'ta.

— **«Vous desirez, madame?»**

— «Rien, merci.» Aslında doğruydu.

Air France hostesi o kadar kalıplaşmış bir şekilde sordu ki bir çokları onun yolcuları hor gördüğü kanısına varabilirdi (Avustralyalılar meselâ, devamlı 'sıcak' özlemleriyle.) Karşılıklı, ağız bükülmesi gibi bir gülüşle prensesle hostes anlaştılar.

Sonra Dorothy de Lascabanes arkasına yaslandı ve gözlerini yumdu. Haftalardan, aylardan beri, hatta bütün hayatı boyunca ilk defa kendisi — olduğu bu kişilikten öte, başkalarının istediği bir kişilikle hareket etmeğe kimse zorlayamazdı onu. Hatta ulaşabileceğine inanmak istediği bir şahsiyetsizlik noktasına varmış olduğunu düşündü: düzensizliğe karşı korunmuş, mantıki bir sonuca doğru yöneltilmiş, arzudan kurtarılmış (evet şükür — rahatsız edici vücutlar ve yapışan ellerden uzak).

Bir iki kere gönül rahatlığıyle hıçkırdı ve saçının bozulacağını düşünmeden önce başını koltuğun arkasına sürttü. Derhal kendisini daha pratik bir şekilde düzenlemeye başladı. Müceverhatını

içinde taşıdığı kutuya dizlerini dayamış olarak yan oturmak zihnini rahatlatıyordu.

Annesinden kendine kalanları eline geçirdiğinde onları kuyumcuya yeniden yaptırtması gerekecekti; çoğunun takılabilecek şeyler olup olmayacağı şüpheliydi. Onları manevi olarak saklayacaktı: çünkü hayatta en kötü olan analar bile adamakıllı annelik fikrini yok edemiyorlardı. (Eğer senin kazara bir çocuğun olsaydı nasıl bir anne olurdun? Madam de Lascabanes yeni şahsiyetsizliğinin bu soruya bir cevap bulmasını gerektirmediği için memnundu.)

Bu manevi (ve maddi) özgürlüğünde vaktini nasıl geçireceği daha önemliydi. Başlangıç olarak bütün dolap ve çekmeceleri elden geçirmeyi düşünüyordu. Yeni alacakları sadece en iyi kalite, gerekli giyecekler olacaktı, muhtemelen siyah renkli: yeşil ona yakışmasına rağmen: **amande ou tilleul, plutôt qu'un vert trop criard.** Ve ayakkabılar: kendini kaybetmez fakat zevkli davranırdı vücudun bu en çirkin uzvunu gizlemek için. Dolaplarının alt katlarında pirinç borulara asılı duran (Devamlı giydiği tarzda olan ve değişken moda biçimleri boyunca dayanan) ayakkabıları gözünün önüne getirdi. Her şeyden önce, kendi uzun ve dikkatli cilâlamasıyle parlamış kaliteli deriden ayakkabıları severdi.

Dorothy de Lascabanes öyle her şeyle doluydu ki başkalarının da bunu fark edip etmediklerini anlamak için dönüp arkasına baktı. Ama iyi halleriyle ilgilenen o ciddi meleklerin yol göstermesi, yakın arkadaşlarını uykunun derinliklerine itmişti. Yanındaki koltukta bir Pakistanlı sararıyordu. Prenses kendini geçite doğru çekti.

Ve kitaplar. Her yerden çok bir kitaplıkta dosyalama gereklidir: Kuzin Marie-Ange'nin, **personne d'autre,** götürdüğü Pascal'ın kitabı — Pascal'ın fikirlerinden çok, Prenses Fransız klasiklerinin ve onların arasında geçireceği yılların saygısını besliyordu içinde. (Kitapları ayıklamalı: Bourget — Bataille — hep insanın hatası, Maurois? **on attend.**)

Ve erkekler. Onların devrinin geçmiş olması yaşlı, kibar bir tanıdığın arada sırada incelikleri paylaşmasına engel teşkil etmezdi: Stendhal, Odilon Redon, **poularde demi — deuil,** bir şişe Chassagne — Montrachet **en tête à tête.**

Bedenî zevklerini yeniden değerlendirirken aynı zamanda ruhsal öğretmenini de değiştirmek aklına geldi prensesin. Kendisi-

nin yapmaya kudreti olan, temiz beyaz bir sayfaya yazı yazar, hassas olduğu kadar erkeksi, bir el hayal ederdi. Bu dindar umutlarıyle heyecana gelerek kirli koltuk örtüsünü unutarak başını geri attı. **Aidez-moi, mon Dieu,** diye israr etti, **je recommence ma vie.** Sonra tanrı adına, **Sainte Marie, mère de Dieu, priez pour nous pauvres pécheurs, maintenant et à l'heure de notre mort.** Çünkü uçak titremeye ve sallanmaya başlamıştı. Başını örttüğü kilimin altından Pakistanlı inledi. Bu zayıf tarafını mümkün olduğu kadar reddederek Dorothy annesinin yatağının başına giderken uçakta yetersiz bir şekilde fırtınanın gözü tecrübesini anlatan Hollandalıyı aradı.

Hafif bir kızgınlık dürtüşünden fazla bir şey olmayan karşılaştıkları hava, fırtına olmaktan çok uzaktı. Bu zayıf duvarlara değen düşman kuvvetlerin kötü bir sonuç doğurdukları düşünülse bile, bu ölüme kadar gitmezdi. Onun korktuğu ruhun bedenden ayrıldığı andı; ne otomatik olarak şişirilmiş bir Katolik balon, ne de şüpheler, kendini beğenme, gaddarlık dolu yıpranmış deri bir okul çantasına benzettiği onun aslen Protestan ruhu bu korkuyu ondan ayırabilirdi.

Eğer bu aksi Arap yerine yanında Hollandalı oturuyor olsaydı, onun dizlerine sarılıp fırtınanın gözünden kurtulmuş bir kişinin tarafsız görüşünü soracak kudreti kendinde bulacağına emindi. Eğer kimse görmeyecek olsaydı.

Ve annesi! Ne anlatmış olabilirdi Brumby adasındaki hatıralarından? Soruncaya kadar unuturdu. Ama Elizabeth Hunter'inki kadar duygusal, yalancı, maddi, yüzeyde bir zihni o tabiat üstü bir şey aydınlatabilir miydi? (Zavallı annem! ölünün arkasından kötü şey söylenmez: **Sainte Maire, mère de Dieu, priez pour nous pauvres pécheurs, maintenant et à l'heure de notre mort. Amen.)**

Biraz daha sakinleşmiş üzerinde yürüdüğün isimsiz sokak bunlar senin cilâlı ayakkabılarının yeni Balenciaga huyu aradığın kilise bu dolu taşın içinde kara bir su gibi açık yeşil spagetti sifilis yuvası suya dokunma kendini havayla işaretle dizlerini yaşlı ve buz gibi iman adına 15 — denier vermek din çoraplara ne kadar serttir papaz tabiî hayır bu koyunları keçilerden ayırt etmeyi kabul etmeyen Protestan zihniyeti bu temiz biskuit yerine bir **qu'est-ceque vous me faites mon père** tası veren felemenk rengi parmakları ovuşturmakla leke hiç bir zaman çıkmaz yayılır söylenmemesi gereken ah AH.

Başı sarkarak Prenses de Lascabanes'in iniltileri Pakistanlı-ınkilere karışıyordu.

sürün ve koş Felemenk afarozundan kaç tanımadın mı beni **c'est moi mon père MOI** tanrı onlar bir gerçeğin ruhunu bir Katolik balonu Protestan çantası değil ben bir uçan ayakkabı kutusuyum dualar içinde takırdıyor **grâce à Dieu on atterrira à Orly à 07h 05.**

* * *

Sir Basil Hunter plastik kap içindeki yemeğe karşı koydu; eğer kendisine normal yemek vermiş olsalardı yemeğe iştahı olmayabilirdi. Yerine hostesten ikinci bir küçük Scoth şişesi istedi: parmaklarını yakın tutarak bardağı olduğundan da küçük göstermeğe çalışıyordu.

Oğullara yakışacak bir parçaydı hostes: eğer aradığın tipe uygun düşseydi. O ise aramıyordu. Hiç bir geriye uçuş ona kendini bu kadar yaşlı hissettirmemişti: tuvaletteki aynanın tam ona uygun bulduğu rol.

Acaba annesinin ölümüyle küçük oğlanda gizli duran yaş yüzeye mi çıkmıştı? Palavra tabiî. Çok kaprisliydi bu akşam: içtiği scoth bunu ortaya çıkarıyordu. Aslında — arada sırada ondan hoşlansa bile — uzaktan, başka bir kıtadan gibi tamamen sevmemişti annesini. O hep orada olmuştu: soyut bir şey, bazen de olumlu bir yasaklayıcı gibi.

Veya bedenen: uzakta hâlâ görünüyordu, dokunabilir şekilde, belki şehvete belki de tiyatro mesleğine saygıdan bu hissi veriyordu, merdivenlerin üstünde (belki sağduyuyla belki de yeşil kızlık çağlarındaki ilk kuvvet titreşimlerini hissederek sonsuz provalarla bütün güzel kadınlar gülüşlerine tiyatromsu dramatik bir tesir verir) ve sonra bir kadın inerdi bütün parlaklığını sahte bir sadelikle örtüp tamamen göstermeden, hiç olmazsa burnunun ucuna kadar, çünkü ayaklarına (ne kabul ne de reddedilen miyopluktan) bakarken kendi kendine tebessüm etmeye başlamıştır bile, aşağı yukarı dördüncü basamağa vardığında içindeki ışık koparak etrafını aydınlatır, insan bir çiçekte tomurcukların patlaması mucizesini görebilmek için ne kadar kararlı olursa olsun hiç yakalanmayan andır bu, bir kadın inerken de tam bu olur işte, kıyasla daha karanlıkta nefeslerini, kalplerinin atışını ve amatörce tavırlarını kontrol ederek aşağıda duranlarla paylaş-

mak istediği bir arzuyla dolu olarak, güneşi onları aydınlatırken, eteklerinin hışırtısı, mücevheratının duruşu onları beklemelerinden kurtarmayı müjdeler, ama ya evet Mrs. Hunter, hayır Mrs. Hunter ne kadar güzelsiniz'leriyle kurtulmuş olmazlar sarhoş olurlar.

Gülüşü bir parfümdü. **Basil! Daha yatmadın mı?** «Annem» budur işte.

Basil uçağı paylaştığı diğer yolculara, onlara meydan okumak için baktı. Hiç kimse fark etmedi; ne de tuvaletten döndüğünde yüzünün terlemiş olduğunu: bu nerdeyse çürük meyvayı — oğlunu.

Kravatını gevşetse ve gömleğinin yakasını açsa her halde daha iyi hissederdi kendini. Kişi, kendini et ve kemiğin sadece bir maske olduğunu hiç unutmamaya zorlarsa, sonu belki daha az acılı olurdu: gerçek ölümdür. Veya o ihtiyar karının bir sürü yağlı ruj sürüp mor bir peruk takarak ortaya çıkması. **Neden beni bekletin şekerim?** Aksine, her şeyi şeytani bir hızla insana doğru koşuyordu.

«Kudjeri»de haftalarca araştırmadan ha-ha! Döndüğünde Onslow'da kendisini bekleyen Mitty Jacka'nın mektubunu buldu. **(Postadan gelen mektupları Gogong'a göndermeyin: tamamen dinlenmek niyetindeyim).** Ceplere geçirmekten şeklini kaybetmiş, terden ıslanmış, Jacka'nın mektubunu çıkarıp ondan bölümleri çoğu zaman yüksek sesle hâlâ okuyordu.

«...o zamandan beri Basil Hunter hiç haber yok. Yaşıyorsun, değil mi? ...senin çıkarların için benim bütün konuşmam... düşüncelerim berraklaşıyor... seninkini ümid etmiştim. Zihinlerin birbiriyle anlaşması olmayacak mıydı? Sadece senin değil, sonunda bütün seyircinin. Tiyatro işte budur.» (Tam tipik Mitty: bugünün dertleri yerine geçmişin ahlâkıyle meşgul.) «Antenlerim bana arzuladığım şeyin — sen — yani biz — olduğunu ve senin de kısa zamanda planımızı gerçekleştirecek detayları yollayacağını söylüyorlar. Aarson'a fikri aşıladım, hatta çok tuttu bile. Slaughterhouse'un bizim olabileceğini söylüyor. Onun verdiği fiyatla, şana söylememe gerek yok... çok istekli, tahmin edersin, haber bekliyor... Aaronson'un sözlerini yazacak yer haricinde yer kalmadı: Eğer Sir Basil Hunter gibi bir kişi çıplak gerçeğin kendi ifadesiyle halkla karşı karşıya gelebilirse yaşayan tiyatro için

en iyi şey olur... (tabiî? Hangi kurt masalı olursa olsun kendin göster.)

Sir Basil Hunter güldü; çok yağlamış diye düşündü. Adam sende! Parası vardı ve o da onu mahcup etmezdi.

Bir küçük şişe daha Scoth ısmarladı ve ellerini karnının üzerinde kavuşturarak beklemeye başladı (sahneye çıkmadan hep göbeği kaybolurdu, sarhoşluğu da öyle silkip atabilsen.)

Allah hepsinin belâsını versin! Jacka'ların ve Aaronson'ların, burun kıvıran gençlikle beraber, Lear'a bir dönüşle ve tam giyimli olarak. Onu sarhoşluk tamamen terk etmeden önce gören, koklayan hislerinden yeteri kadar yoksun kılacaktı: ruh bir daha geri gelmeyecek şekilde hissizleşmeden insanın geriye bakıp kaybolan çiğin ışığını yakalayabileceği bir an olduğunu düşünmek istiyordu. Biraz fazla mı hayale kapılmıştı? Ama acı çekmişti değil mi — bu zavallı şeytan; ölüme giden yaşlı anası ve ortak kardeşi Dorothy'nin elinden. Ve şimdi olgunluk yıllarına ümitle bakabilirdi.

Uçakta alçak sesle, sesini ağzının boşluğuna iterek ve kelimeleri en üstün tonu elde etmek için yuvarlayarak kendi kendini denedi. Neticesi onu memnun etti. Evet, olgunlaşmıştı.

Kapalı kalmış bir çatı arası ne kokar arta kalmış kış elmalarının kokusu rafa koyar eğer onlara çarparsan yuvarlanırlar eğer rafın üstünden başka yerde dokunabilirsen çürük gösterişli kahverengi tahtalardan bir mezarlık meydana getiren **bu elmalar annenin en sevdikleri onları buraya bir maksatla koydum** ne maksatla olduğunu sorma çünkü insan çoğu zaman bilmez **benim meyvam benim canım senin tiyatro oyunun var ona kavuşmak aklından geçmez bile** laf bu o bunu saklar sonra sesini çıkarır kırışıkların çarşafların altında kalmıştı ismi ne oyunun buna karşılık onun küçük oğlu söylemek istemez hele anasına zannederim bunun sebebi herkesle olan işbirliğidir 'özel' diye addettiklerin de dahil senin veya 'bizim' Bas Hunter Mitty Jacka Sol. P. Aaronson ve A. Perv Audience tarafından **Lear'la yıllar yılı** ihtiyar sadece gülüyor bir şey saklıyor o eflatun parmağının altında sürünmek sırası sende normale uymamak için onu Plasticine'den yapmışlar ve Dover yolunda Plasticine daha çok çekecek çirkin kız kardeşler kahrolsunlar Histryl ve Moan daha iyi daha önem vermek için Sheila ve Enid'i tuttuk umarım yapılması gerekeni iyi biliyorsundur Mitty ben oyundan önce

başka bir şeyle ilgilenmeyecek olan baş erkek oyuncuyum. Meydana çıksın diye o ağacın tepesine çıkar sadece çürüyerek düşen manasız ufak parçaları kapmaya çalışan aptal seyirciyle en iyi oyuncu ben olmamdan tiyatro şanslı son akla gelecek Sir Basil'dir tahtaya bir iki kere şans için vur bir daha gitmeden önce başka şansın olmayabilir. Sir Basil gelen Enid olabilir nerde olsa tanırım Sir Basil'in girişi tek proje kim demiş proje **Fransa ve Burgundy Gloster lordlarını bekleyin bu arada biz asıl gayemizi ifade edelim** DALKAVUKLAR gülen herkes kadroya dahil hakiki bir hayır gösterisi çok çabuk alt eder insanı, eğer dikkat etmezsen Gloster bebek gibi zaten onu da öyle istiyorlar bugün hayalarında pizzicatolu genç kahkalaların yenilenmesiyle hepimiz sallayın seyirci güler üçüncü NÖBETÇİ kadın kendi kendine gözüne vurur gülünecek bir şey değildir sonra DOROTHY CORNWAL **ben karının kız kardeşi değil miyim?** JACKA onun kırbacını şaklatır **evet evet herkes dahil ve herkes herkestir garip olan bu işte hayat böyle değil mi?** Outpanto panto ama DOROTHY ısrar eder bu benim hakiki panto-erkek-kız kardeşim kahretsin sakalım kuş dolu seyirci çok hoşlanıyor bundan bu tünel gibi şeyi inşa etmek için genç devlet erimeye yüz tutan büyücüleriyle hazırlanıyorlar kalıbımı basarım ki o anda söylenmemiş SAKALSIZ BİR KRAL GİRER hakiki bir taçla (pantoya boşver) eflatun bir perukla korkunç bir VÜCUTLAR HAKİKİ KRAL için basamak olurlar baba olmak üzere inerken baş erkek oyuncuyu gömmeğe gelmiş Esmé Berenger veya Judith öyle bir şey küçük Shiely Albanesi inlemeğe başlar ellerinde çok kir var fazla kızkardeş-kızları fakat bunun tam bir tezat olduğunu fark etmiyor musun LEYLAK KRAL bacaklarını açar devam et Bas dört ayak üzerinde hayır rahimdir yaşayan tiyatrolar insan bunu ummalıdır olur böyle şeyler değil mi insanı çekerler eflatun tüylerin altına NÖBETÇİLER kıvranıp bükülerek eğer insanın vakti olsa bir kısmı oldukça iştah açıcı meyvalar eğer kimsenin topuğu gözüne girmediyse eğer kimsenin bir tarafı boğazıma kaçmadıysa hiç olmazsa doğmuşsun en sonunda MITTY kara külotlu çoraplar JACKA **Krallar Kralımız doğdu** (çatır) illerii Basille **işte dostlar soytarınız ben ve rolüm** (burada ufak bir nağme ve dans) seyirciler bundan çok hoşlanmaktadır ve YAŞLI KRAL esnemektedir ona bir şey ifade etmemektedir bu soyta-

rılık altından kalkıp tabutuna girmek istemektir kadın KIZKARDEŞ - KIZ EVLÂTLAR kaynar SOYTARI oyunun başarısını çalarken gizli erkek kardeşten olan sakallı **nasıl nerede o köpek şimdi?** Herhangi biri Dorothy beyendiği bir diyalogu kendine almaya yetkilidir ve SOYTARI hep iyi lokmaları kadar **öğleyin kızkardeşimle yatacağım** Enid Histryl Shiely Moan ve ötekiler bir yana Dorothy seni öldürür bunun için sadece etkilenecek olup önemli bir kişi olan sadakacı Cordelia burada yok ve hep öyleydi rolü kim oynayacaksa onu kısaltmalı Mitty.

Çok zaman fasılaları yağlı okyanusdan derinden balta girmemiş ormanlar cam dağlar beyaz hava alanları sıralanmış seyirciler fazla erken dönmekteler her zamanki gibi ter daha kurumadan gaye keşfetmek arteriosklerozu olduğu için böyle olduğunu anlamıyor musunuz herkes zeki bugün.

SAHNE AÇILIR veya olsaydı açılırdı.

Onun için neden Cordelia Mitty'mizin rolünü kesmeyelim evet ilerde onun rolünü keseriz LEYLAK KRAL (esneyip gülerek) **bütün bu kızkardeşler sıkar hayatları uzun bir monopozdan başka bir şey değildir benim deli oğlumla tabutumda beraber yatmak için seçeceğim** DOROTHY CORNWALL izin veriyormiş gibi **aptal - erkek kardeş - oğul - kralı öldürecek benim** seyirci de tam bir sessizlik sonra SOYTARI **ak Dorothy kasketi taçla değiştiren nezakettir seninki ve bu arada şu düğmeyi çözermişin** DORTHY CORNWALL'dan gümbürdeyen bir katılma ak ak düğmeler çok adidir (Dorothy erkeklik uzvunu ortaya çıkarırken HERKES sessizdi) PLACTİCIPINE KRAL **o halde ben hürüm bir dilimi de alsan ve belki küçük dilimi de tam olsun diye artık aktör olamam** SEYİRCİ geçitlerden inerek toplanır BÜTÜN OYUNCULAR birbirleriyle yarı yollu alâka kurmuştur bitince. KRAL'ı tabuta yerleştirmek için döner.

DİĞER LEYLAK çok kızgın parlayan gökyüzündeki güneşe buharlaşmıştır.

— «Sir Basil Hunter!»

— «Evet. Evet?»

— «On beş dakika sonra inişe geçiyoruz.»

— «Nereye allah aşkına?»

— «Amsterdam.» Bütün hostesler gibi hastalıklı bir tanesi, bu sefer de tatsız yaşlı bir adama, gülümsemektedir.

— «Ne kadar kısa bir uçuştu, değil mi?» Hâlâ SOYTARI. Kra-

vatını bağlayıp yakasını iliklemeli. Düğmeyi çözmekten çoğunu başarmıştı: Allahın belâsı düğmeyi koparmıştı. O halde bir telgraf çekmeliydi Jacka'ya, eğer uygun kelimeleri bir araya getirebilirse. (SOYTARI: Yaşıma bir laf edemezsin, değil mi? SOYTARININ MANTIKİ KIZKARDEŞİ: Saçmalama! Küçük çocukta bile vardır.)

Eğer rüyalar gerçek olsaydı cinayet işlememiş, kızkardeşimle yatmamış veya profesyonel bir intihara benzer bir şey planlamamış olurdum. (MITTY JACKA: Şimdiye kadar fark etmiş olmalısın — eğer bir şekilde yaratıcı bir kimseysen — yaratıcılık büyük bir intihar tehlikesini göze almaktır.)

Rüyalar ak bacaklarım arasındaki ıslaklık.

Bu hayatiyeti satan adamı cömert olmaya ve bir küçük şişe daha Scotch içirmeğe razı et.

* * *

Arnold Wyburd hiç bir zaman yazıhanesinden öğleden sonra beş buçuktan geç çıkmazdı. Wyburd'un programına trafik özellikle kötü olmadığı zamanlar saat altıda ön kapıdan girerdi. Ağır ceviz portmantoya Homburg şapkasını astıktan sonra koridorun ucundaki büyük duvar saatine bakarak saatini doğrulardı. Duvar saati, ofisteki Bill Hunter'in masa saati ve kendi yelkovanı ve sayıları mavi mine olan altın cep saatinin ayarları aynıydı. Zamana ayak uydurmak ve zamanı programa uydurması bakımından bu ona bir güven hissi veriyordu. Bu akşam duvar saatine baktığında saatlerden birinin beş dakika şaştığını gördü.

Böyle rahatsız edici durumlarla karşılaştığında bir takım uflama sesleri çıkarmayı adet edinmişti. Şimdi o sesleri çıkardı.

Lal onu oturma odasından çağırdı. «Arnold, sen misin?» her zaman olduğu gibi ve hiç bir zaman da başkası olmazdı gelen. Gözlüklerini takmıştı. Yüzüne göre çok büyük ve ağır duruyordu gözlükler. Kızlar çocukların çoraplarını getirirlerdi ona yamaması için ve elinde yamadığı çorapla meşguldü.

— «Gözlerini bozacaksın,» diye ihtar etti, her ikisi de birbirlerini düzeltmeyeceklerine çoktan inanmış olmalarına rağmen.

Wyburd ışığı yaktı. Fazla dikkatle yama yapardı Lal:

Kanaviçeyi hatırlatmıyor muydu? Lal sormak ve delil olarak göstermek isterdi.

Şimdi ışıkta yama yumurtasına tebessüm ettiği görülüyordu.

Wyburd eğilip kırışık yanağından kaçınarak kemikli alnından öptü onu; o saatte öpmek fazla ileri gitmek olurdu.

— «Yatacağım zannederim; dedi ona.

— «Aman, yoksa üşüttün mü?»

— «Hayır, işle ilgili dertler.»

Lal cevap vermedi. İçini çekti. Bunu çok duymuştu.

Wyburd bardağı her zamankinden fazla doldurarak akşam viskisini hazırladı ve Lal'in fark etmemesi için de bardağa bol su koydu. Kızacağından değildi: kendinin en sert yargıcıydı kendisi ve bugün hatıra gelen düşüncelerin kendi kendini beğenmediği gündü. Her şeyin üstüne bir de kaşını çatışından ve dudaklarını büküşünden Lal'ın kendisini teselli etmek istediğini anlıyordu.

— «Gelecek Perşembe,» diye bildirdi, «Mezatçılar Moreton Drive'ın mobilyalarını alacaklar. Evin kendisi ise satışa çıkarılabilir.»

— «O kadar sürecek mi?» Uzun veya kısa Bayan Wyburd bunu bilemezdi, o sadece artık hayatlarının emirler ve fırtınalarla alt üst olmayacağını biliyordu. ('Seni parmağında oynatıyordu, kabul et!» diye bir kere söylemeğe cesaret etmişti ve hemen pişman olmuştu.)

Avukat çalışma odası adını verdiği üst kata çıktı. Hiç olmazsa hukuk kitaplarından bir kısmını orada saklıyordu. Pazar öğleden sonraları oturup karısının cevap yazmadığı mektupları cevaplandırırdı. Bürodan döndüğünde bu odaya kısa bir süre için kapansa bile, odayı çok kullandığı söylenemezdi: rahatsız edilmekten kurtulmak için bahane ederdi — eğer bir bahane gerekirse; sonra meşgul olması gereken bir de saat vardı.

Bu gece saati cep saatiyle kontrol ettikten sonra Arnold Wyburd kitaplığa gitti ve Halsbury'nin XV. cildini aldı. Vücudu öylesine tutuk hareket ediyordu (neredeyse kemiklerinin çatırdadığını duyacaktı) davranışları çok hesaplıydı, onu gören bir kimse planlı ve namussuz bir hareket yaptığı şüphesine düşerdi.

Gerçekten de namussuzdu yaptığı: hatırlanacak iki namussuzluğundan biri.

Eliyle yoklayarak kitapların ardında aradığı şeyi bulduktan sonra, anne tarafından büyük amcasından miras kalan yeşil porselen lambanın yanındaki yazı masasına oturdu. Kendini suçlu hissediyordu ama namussuzluğa boyun eğmişti artık avucunun içinde duran taşı ovarken.

Nihayet elindeki safire baktı. Taşı çevirerek yıldızındaki parıltıları seyretti.

Pırıl pırıl taşı sol cebinin küçük parmağında 21 yaşından beri taktığı şövalye yüzüğünün üstüne yerleştirdi.

Safir kalbine sızı veren bir parıltıyla parlıyordu.

Genellikle soluk ve anlamsız olan bakışları anlanıp parlamağa başladı. Kaburga kemikleri içine kapatılmış ve sadece bir kere kaçınayı başaran nefesi bir işkence halini almıştı: safirin tekrar tekrar beliren ışıkları sızıyı arttırıyordu. Taşa bakmaya kıyamıyordu. Sarhoşluğun davet eden duygusu beklenmedik bir lâstik tadı veren memeler et ışık hava ve yokluğa dönüşürken nem damlacıklarını hissetmek için gözlerini yumdu. Belki de bu başkalarının 'şiir' dediği kendisinin ise (itiraf edebilirdi) kâğıdın üzerinde tanımlayamadığı şeydi.

Merdivenlerde duyduğu ayak sesleriyle irkildi. Elinden yüzüğü düşürdü, nereye yuvarlanmıştı? Yazı masasının altında mıydı? bir yerdeydi.

— «Arnold?»

Sevgili karısı, yüzük onu geçici olarak körleştirmişti, karısına tahammül edemeyecekti.

— «Çalışmıyor musun?» diye sordu.

— «Evet.»

Lal ateşe dokunmuş gibi geri çekildi.

Dizleri üzerinde yerden taşı bırakınca safiri kitaplığa geri yerleştirdi ve mücevherinin çürümeğe mahkûm olduğu boşluğun önüne Halsbury'nin XV inci cildini sıkıştırdı.

* * *

Hemşire Badgery gelmişti ve Bayan Lippmann onlara öğle yemeği veriyordu. Kahvaltı odasındaydılar.

Badgery ağzına tavuk atıştırmaktan fırsat bulunca konuştu. «Tıpkı eski günler gibi, değil mi?» Sadece o hariç.» Ağzındakini yuttu. «Bir de Flora Manhood.»

Bilinmeyen bir sebepten öbürlerin çene çalmaya niyetleri yoktu. «Küçük Flora'dan ne haber?» Sormamak garip kaçacaktı.

Hemşire de Santis hiç bilgisi olmadığını söyledi. Bayan Lippmann ise cevap vermek için hiç bir çaba göstermedi, hiç böylesine resmi olmamıştı onlarla; bazı Yahudiler böyle konularda dillerini yutarlardı.

— «Belki de O'nun kendisine uygun bir koca olduğuna karar vermiştir. Ne yapalım, bol şans dileyelim,» dedi Hemşire Badgery. İçini çekti, güldü ve bir çatal tavuk daha tıktı ağzına, hepsi aynı anda olmak üzere. (Ödeyecekti bunu: kremalı yabancı bir sos, aklından geçirmek bile istemediği kirli kadın iç çamaşırı kokulu.)

— «Müzayedeye gidecek misiniz?» Hemşire Badgery sordu; hepsi o kadar boğazlarına düşmüşlerdi ki onları neşelendirmek istiyordu.

Ne Hemşire de Santis ne de Bayan Lippmann müzayedeye coşkun bir ilgi gösteremiyorlardı.

Hemşire Badgery bir uğrayabilirdi. «Kendime bir hatıra alırım. Tabiî fiatlar benim imkânlarım dahilinde ise — olmayabilir tabiî.» Diş etlerini gösterdi ve tabağına ufak bir parça tavuk düştü ağzından. «Belki arkadaşım Hemşire Haxtable'a götürecek bir hediye bulabilirim.»

— «Kim hemşire?» diye sordu Bayan Lippmann.

— «Yeni Zelanda'lı Winifred Haxtable. Hatırlamadınız mı? O ve ben — bir grupla — evvelki yıl — Lord Howe Adasına gitmiştik?» Dinleyicileri sıkılmıştı, Hemşire Badgery başını eğdi ve bir ekmek parçasıyla tabağındaki sosu sıyırmaya başladı. Yapılmaması gereken şeylerin ne olduğunu bildiğini her ikisi de bilirdi; ama yabancı yoktu değil mi?

— «Muhakkak hatırlarsınız, Hemşire.» Hemşire Badgery'nin ağzının bir kenarından bir damla gri bayat kokulu sostan aktı. «Win Huxtable — kırmızı yanaklı iri bir kızdır. Ama şimdi koca kadın oldu. Daha da kırmızı yanaklıdır allah bilir. Hep birlikte ebelik dersi almamış mıydık?»

Hemşire de Santis kırmızı yanaklı Winifred Huxtable ile ebelik dersi aldığını hatırlamadığını itiraf etmek zorunda kaldı.

— «Hani şu mesele — kötü niyetli insanlar dedikleri», Hemşire Badgery önüne düşmüş olan sos damlasını parmağıyle fiskeledi, «Çok sayıda da insan kötü niyetlidir, değil mi? Win Huxtable'ın orta yaşlarında turp gibi kırmızı olacağını söylüyorlar. Olursa olsun, ne yapalım elden bir şey gelmez. Bilmiyorum. O ve ben bu derdine dokunmayız. Kötü niyetli kimseler buna alkolün sebep olduğunu söylerler. Değildir. Onları inandırabilirim, ama Win hiç içki içmez değil, toplulukta sık sık konyak içmeği sever. Hiç de ölçüyü kaçırmaz.»

Bayan Lippmann tabakları toplamaya başlamasaydı Hemşire Badgery tabağındaki sosu bir kere daha sıyırmak isteyecekti; kendini tutmaktan başka bir şey elden gelmezdi artık.

— «Hemşire Huxtable ve ben Yeni Zelanda ya — her iki adada da — bir otobüs yolculuğu planladık,» nefesine hakim olduktan sonra — sos sebepti buna da — onlara açıklamağa başladı.

Hemşire de Santis boynunu yukarı doğru kaldırdı ve cesaretle duvara doğru gülümsedi.

Mary de Santis kilo alıyordu. «Bayan Hunter'e borçluyuz — onun hediyesi,» diye yüksek sesle konuştu. Hemşire Badgery. «500 dolar.» Hâlâ hiç kullanılmamış olan muhallebi kaşığını parmağına sıkıştırdı. «Hemşire, size şahsen soruyorum, her şey açıkça ortaya döküldü mü? Bayan Hunter'den fazla beklenirdi, o kadar cömert ve hoş bir kadındı ki. Demek istediğim, kendi istediğini yapamamış olabilir. Başkalarının ona bazı şeyleri yaptırdığı söylenebilir.»

Hemşire de Santis dinliyor olabilirdi ama dinlemiyor da olabilirdi.

— «Minnettar olmadığımı sanmayın sakın,» diye israr etti Hemşire Badgeary. «Win Huxtabl ile Yeni Zelanda yolculuğunu onun sayesinde yapabiliyorum. Keşke şu miras biraz daha fazla olsaydı da Japonya'ya kadar uzanabilseydik. Win bu konuda daha şanslı çıktı.»

Bayan Hunter'in daima yediği ve şimdi de Hemşire Badgery' nin 'öğle kahvaltısı' adını verdiği yemeği hâlâ bitmemiş, kahvaltı odası korkunç bir sessizliğe bürünmüştü.

Hemşire Badgery birdenbire burnunu çekti. «Anlaşılan bende çok güçlü bir seyahat tutkusu var.» Bu itiraf üzerine kikirdedi. «Bunu anlıyorsunuzdur her halde Bayan Lippmann.» **Turtayı** getirmiş olan kâhya kadına döndü.

— «Oh, ben de yolculuk ettim. Ama bir tutkum yok.»

Almanlar kaba insanlardır.

Kühya kadın tatlıyı dağıtırken Hemşire Badgery bir bandaj gördü.

— «Bir yerini mi incittin şekerim?»

— «Önemli değil. Sadece parmağımı kestim. Yeni aldığım sebze bıçağı sandığımdan da keskinmiş.»

Hemşire Badgery üzüntülü sesler çıkardı. «Böyle sudan yaralar, işine engel olur.» Görevini yerine getirmişti, şimdi daha ciddi

konulara dönebilirdi. «Benim fazlasıyle bu vasiyet konusu üzerinde durduğumu düşüneceksiniz belki. İyi bir kişi olmasına rağmen Bay Wyburd her zaman çok yumuşak başlı idi. Sir Basil çok mükemmel bir insan — insan bakınca anlar. Aktörleri tanımam ama kibar bir beyi de gördüğümde tanırım.» Bir şey, Hemşire Badgery'yi susmaya zorladı. «Sanırım Prenses Dorothy'nin bu konuda bir Basil'den aşağı kalır tarafı yoktur.» Hemşire de Santis bakışlarını tabağına çevirdi. Bayan Lippmann dalıp gitmişti: belki de yolculuklarına.

— «Ah safir taşı. Buldular mı onu?»

— «Bildiğim kadarıyle hayır,» diye cevap verdi Hemşire de Santis.

— «Eşyalar gittiğinde ve halılar kaldırıldığında belki de ortaya çıkar.

— «Belki de. Ama sanmam.»

— «Mümkündür.»

— «İçimden bir ses bana öyle telkin ediyor.» Hemşire Badgery bu sevgilerinden dolayı pek gurur duyardı. «Aslında hemşire olmasaydım — ama dünyada hemşirelikten vazgeçemem zannederim polise epeyce yardımcı olurdum. Çoğu zaman haklı çıkıyorum.» Ağzını kapamadan önce bütün soluk diş etlerini göstererek sırıttı: bir meslekdaşının önünde böyle bir görevi kabul ederek biraz fazla ileri gitmiş olabilirdi.

— «Siz de bir yolculuğa çıkacak mısınız, Hemşire?»

— «Yoo, hayır, çıkamam. Aylarca burada oturduktan sonra mı?»

Son zamanlardaki hareketsizliğini düşünmek Hemşire de Santis'i rahatsız etmişti, oturduğu yerde kıpırdadı onu eleştirmek gerekmiyordu, çünkü Hemşire Badgery onun, çoğu kez açık sözlü ve cesur hareket ettiğini bilirdi. Öte yandan meslekdaşının davranışlarındaki gösterişe hayrandı. Bu gün üniformasız haliyle bu gösterişten yoksundu ama nezaket nezakettir, Hemşire de Santis öğle yemeği boyunca tek bir söz söylememişti — yüz ifadesiyle bile. Yahudi kadın gibi mutsuz olduğu söylenemezdi, Hemşire de Santis sakin tipli bir kimseydi, bir takım basit düşünceli rahibeler gibi yumuşak ve temiz yüzlü.

Hemşire de Santis sesini yükseltti, önündeki masa örtüsü kenara kaydı. Aslında ben bir hastanın bakımını üzerime aldım. Yani beni bekliyorlar. Böyle olacağı belli idi — müzayedeciler zaten bu işi üzerlerine aldıklarına göre.»

— «Şüphesiz bu mesleki görevimizdir,» diyerek Hemşire Badgery konuda ısrar etti.

— «Zor bir vaka mı?»

— «İki bacağı da felçli bir genç kız.» Hemşire Badgery bu dokunaklı duruma duyduğu yakınlığı belirtmek ister gibi başını sallarken bir yandan da kâhya kadının önüne bıraktığı turta dilimine bakıyordu. Win Huxtable'ın özel bir vakası vardı — çelik ciğer ile tedavi edilen bir erkek çocuk — sonunda da kadıncağız bitip tükenmişti.» Bu arada Hemşire Badgery kremadan bir miktar almayı aklından geçirdi.

— «Krema Mrs. Lippmann? Turtanın enfes bir görünüşü var. Zaten sizin tatlılar her zaman fevkalâdedir.»

Ne Mrs. Lippmann ne de Hemşire de Santis'in turtaya ellerini sürmeye niyetleri vardı.

Hemşire de Santis şimdiden gitmişti bile. Hafifçe gülümsemesine rağmen, gülüşü şahsiyetsiz bir ifade taşıyordu, dudaklarında asılı kalmıştı. Kendisi de gözlerinin ardında, düşüncelerinin arasına kaybolmuştu. Aslında yine o genç kızın yatağına oturuyormuş gibi hissetti. Onu oraya götürüp bırakmışlardı.

— «Adın ne senin?» sessizliği bozmak için konuştuğunu duydu.

— «Irene.»

— «Böylesine güzel bir adın olduğu için şanslısın.»

— «Öyle mi?»

— «Bana göre öyle.»

— «Nefret ediyorum bu isimden.»

Saatin 11'e gelmesine rağmen Irene yatağında uzanmış elindeki iğneyi bir karta batırıp duruyor, okuyordu. Bir bakıma cansız olan saçları iki yanağının yanından omuzlarına uzanmakta ve hemen hemen küçük ama aşırı dolgun duran göğüslerine kadar gelmekte idi. Yeşilimsi sarı desenli uzun geceliğinin özellikle yerleştirilmiş eteği bacaklarını dikkatle örtüyordu. Geceliğin katları öylesine düzenliydi ki bir taş heykeli andırıyordu. Bu görünümü Hemşire de Santis'e bir mezar taşı üzerinde gördüğü insan figürünü hatırlattı.

Kız kartı iğnelemeğe devam etti.

— «İskemlemde otursam daha iyi olmaz mı?» diye sordu hemşire.

— «Oh! İskemlemde oturacağım. Pekâlâ oturacağım, bu gün de, yarın da öbürsü gün de.»

Ve iğneyi tekrar sert bir hareketle karta batırdı.

— «Okumayı sever misin?»

Kız başı ile bir düşünceyi silip attı.

— «Televizyon seyrederim — eğer ilginç bir şey varsa.»

— «Seni en çok ne ilgilendirir?»

Kız irkildi, kartı bıraktı. «Vahşilerin kendi kendilerine neler yapabileceklerini seyretmeyi severim — özellikle birbirlerini öldürmelerini.» Kendi kendine güldü, sonra da ağır ve sıkıcı bulduğu hemşireye göz ucuyla baktı. Beni seveceğinizi sanıyor musunuz?»

— «Eğer seni gerçek yönlerinle tanımayı başarırsam belki de seveceğim.»

— «Oh, ben daha da beterim — düşünebildiğinden de beter!» Kızın yeşil eteği üzerindeki elini sakat bacaklarının üstünden sıyırdı. Hemşire eteği eski biçimine sokmak için ayağa kalktı. Kızın içindeki düşmanlık bu defa daha da belirginleşmişti. Bir yabancının sözü edilemeyecek bir gerçekle karşılaşması öfkelendirmişti onu.

Hemşire de Santis pencere kenarında duran bir vazo gelinciği fark etti. Ötede uzanan bahçe bir labirentti, ama tamamen verimsiz değildi.

Bir şeyler söylemiş olmak için, «Bu gelincikler sizin bahçeden mi?» diye sordu.

— «Bilemem. Her halde bizim bahçedendir.» Genç kız içe dönük düşüncelerinin ötesinde kalan herhangi bir şeyi düşünmeye isteksiz görünüyordu.

'Son hastam çiçekleri çok severdi, kördü ama kokularından pek hoşlanır, onlara dokunmaktan da zevk alırdı. Özellikle gülleri severdi. Sabahları erkenden gül keserdim ve çiğ taneleri hâlâ üstlerinde onları odasına yerleştirdim.'

Kızın onu dinlediği nerdeyse duyulabilirdi: «Hasta insanlar çok iğrenç olmalı,» dedi. «Onlara baktıkça çevremde her zaman her şeyi ile güzel, mükemmel insanlar olmasını isterdim. Soğuk ve zalim kimseler olsalar bile. Acınacak insanları sevmem. Acıma duygusu en iğrencidir.'

— «Bayan Hunter hasta değildi,» dedi hemşire de Santis. «Yaşlı idi. Kendi devrinde çok güzelmiş — çok çarpıcı. İşine geldiği zaman da hem soğuk hem de zalimdi.»

— «Mutlu mu idi?» diye sordu Irene.

— «Tamamen değil. Bir insandı. Sonunda yaşı onu sandığından çok tecrübeli olduğunu kavramaya zorlamıştı.»

Dirseklerini ve yatağın ezilmiş şiltesini kullanarak yastıkların üzerinde doğruldu, kızın kol ve omuzlarında aşırı bir güç geliştirmiş olduğunu hemşire fark etti ve ona yardım etmemeğe karar verdi.

— «Bunların hepsi çok iyi de, benim ne gibi tecrübelerim olacak?» diye sordu kız.

— «Kendinin bunu bulma gücü olduğunu sanıyorum, öyle değil mi?»

Cevap vermedi. Tekrar eski işine dönmüş, iğne ile kart delmeğe başlamıştı.

— «Nedir bu?» diye sordu hemşire de Santis. «Desen mi çıkarıyorsun?»

— «Desen mi? HİÇ BİR ŞEY.» Birden bire Irene eğildi ve ona doğru uzanan ele iğneyi sapladı.

De Santis'in şaşkınlığı ve ağrısı geçtiği zaman her ikisi de Hemşire de Santis'in cildi üzerinde toplanmış olan kan kabarcığına gözlerini dikmiş bakıyorlardı.

Hemşire, «Bunu neden yaptın?» diye sordu.

Kızın dudakları ve göz kapakları sertleşmişti. «Gelmeyeceksin,» diye mırıldandı.

— «Eğer istersen geleceğim.»

Kız tekrar aşağı kaymıştı. Hemşire tekrar mezar taşındaki figürü hatırladı. Bir mücadele ile çırpınan göz kapaklarının altından boşalan gözyaşları ile insanın çirkinliğini aydınlatmasa da, daha bir güçlü ifade kazandıran yanağındaki lekeler hariç.

Irene'in daha fazla teslim olmayacağı anlaşılınca Hemşire de Santis orayı terk etti.

Annesi pusuya yatmış Hemşireyi bekliyordu. «Ne bulacağınızı biliyorsunuz artık,» diye söze başladı. Bayan Fletcher'in yüksek sesi çini kaplı salonda daha da çocuksu çıkmıştı. «Sizinle içeri girmek istemedim çünkü Irene her kötü kabul ettiği şeyden beni sorumlu tutar da.» Annenin buruşuk güzelliği durumu eğlenceli bir havaya dönüştürmeğe çalıştı. Eğer kızı ona böylesine kızmasaydı belki de yüzüne zevkli bir ifade gelecekti.

— «Perşembe günü geleceğim,» dedi Hemşire de Santis. «Tabiî sizce uygunsa.»

Bayan Fletcher bir rahatlık içinde:

— «Çok şükür,» dedi. Ayakta durmuş çalışma saatleriyle kaçınılmaz para meselesini konuşurlarken etraflarında bir cin kokusu dolanıyordu.

— «Eğer isteseydiniz burada kalabilirdim,» diye teklif etti. Hemşire de Santis.

— «Özel bir hayatınız yoksa,» diyen Bayan Fletcher minnettarlık ve zevkten her zamankinden daha çok titriyordu. Ve devam etti, «Size onun önceki hemşireyi terk etmeğe zorladığını söyleseydim bu hiç doğru bir şey olmazdı. Öyle doğru yoldan ayrıldı ki sadece kötülük onu yola getiriyor.» Ve anne gülümsedi.

Hemşire perşembe günü onlara geleceğini tekrar etti.

Şimdi Hemşire Badgery'nin turtayı büyük bir açlıkla yediğini seyrederken Mary de Santis nasıl bir hayat yaşadığını açıklamak zorunda kalsaydı Bayan Fletcher'e ne cevap verebileceğini araştırdı. Bayan Hunter'in ölümünden beri anne ve babasının hatırası silikleşmişti: ortaya çıksalar bile zamanın karanlığında ikonların tahta yüzleri gibi görüneceklerdi ona. Kendine özgü bir giyim tarzı vardı. Kitapları okumaktan çok, yüzlerine bakardı. (Dante'nin ölümüyle babasının sesinin ahengini de unutmuştu.) Ve arzu ile oturuyordu. Onslow otelinin bahçesinde sıkıntı içine otururken ayağını yere vuran Sir Basil Hunter'in yumuşak ayak bileklerini nasıl seyretmişti. Kişisel hayatının en utanç verici ve garip ölümü, bedensel arzunun ölümü olmuştu. Eğer ilerdeki işverenine kendini açıklayacak olsaydı cenazeye o korkunç şapkayı taktığını kabul edebilecek miydi? Basil'in annesini ikinci kez yarı yolda bırakması, cenazeye gelmemesiyle daha da ileri gitmişti.

Hemşire Badgery kremanın son damlasına ve kayısının son lokmasına kadar bitirmişti tabağını.

Hemşire de Santis o turuncu şapkayı atmıştı. Irene'in annesine tamamen kurtulmuş olduğunu rahatlıkla ifade edebilirdi.

— «Aile isimleri ne?» Hemşire Badgery için aile isimleri oldukça önemliydi.

— «Fletcher.»

— «Hangileri acaba?»

Hemşire de Santis bilmiyordu.

— «Dört tane Fletcher ailesi vardır. Bir de mücevheratçılar var değil mi? Ucuz mücevher satarlar ama öylesi her zaman daha iyi kazanır. Zannederim dört ayak üstüne düştünüz, Hemşire.»

Yemeğini bitirmiş olduğuna göre şimdi Hemşire Badgery'

nin gitmesi lâzımdı, arkadaşı olduğu gibi eski bir hastasıydı. «Bayan Lippmann'a iyi günler dileyin. Bu gün sıkıntılı günlerinden biri olduğunu anladım.»

Hava da sıkıntılıydı zaten. Hemşire Badgery şemsiyesini getirdiğine memnundu. Açtığı zaman mor bulutlardan kocaman soğuk damlalar düşüyordu.

«Ayy!» diye bağırdı patikadan aşağı topuk sesleri çıkartarak inerken. «Yetişebilecek miyim acaba?»

O sahipsiz üstelik perili evde kalmak istemezdi üstüne para verseler bile. Yeni Zelanda manzarası kayıp giderken otobüsün içinde arkadaşı Win Huxtable'la yapacakları tatlı sohbetleri düşündü: manzara, sessizlik gibi, Hemşire Badgery'nin canını sıkardı.

Hemşire de Santis şimşek çakmasını seyretmek için bir ara patikada oyalandı: sanki hedefleri oymuş gibi yüzüne çarpıyordu kocaman soğuk yağmur damlaları, hiç bir kötülük yapmadığı halde beyaz şimşek onu hedef almıştı.

Saat beşe doğru fırtına geçince Bayan Lippmann her ikisi için kahve pişirdi. Günün ortasında Hemşire Badgery'nin korkunç yemek yiyişini seyrettikten sonra iki kadında da bir şey yiyecek iştah kalmamıştı.

Mutfakta oturmuş kahvelerini içerken hemşire beklemenin heyecanı ve kâhya kadına karşı duyduğu sempatiye rağmen Bayan Lippmann'ın ertesi gün için ne gibi planları olduğunu utanarak fark etti.

— «Ne yapacaksınız siz?» Kuvvetli bir ilgi ve yeniden yükselen bir sıcaklık hissi taşıyan bir sesle sorduğunu ümit etti.

— «Arkadaşlarımın yanında kalacağım,» diye normal, ciddi ve alçak bir sesle karşılık verdi Mrs. Lippmann ve sonra sesini Bayan Hunter için yaptığı gösterilerde kullandığı tiz perdeye çıkartarak, 'veyahut,' yüzünü buruşturdu, «Eşyalarımı alıp Central İstasyonunun bekleme odasına gidip otururum ve düşüncelerimi toplarım.» Gözünü kırptı, öbür açık kalan gözü anlamlı anlamlı parlıyordu.

Beraber güldüler ve Hemşire de Santis melon şapkayı, buruşuk fiyongunu ve Lottie Lippmann'ın kolu altına sıkıştırılmış oymalı topuzlu küçük bastonu gözünün önüne getirdi.

Hemşire eşyalarını toplamak üzere kalkıp gitti. Kâhya kadın, kendi toplamasını bitirmişti. Sadece bavula konmayı bekle-

yen eşyalarının durduğu yatak odasına gitti: hatta zamanında bekleme odası da olmuştu. Bir de komidinin üzerinde aynaya dayalı olarak Mrs. Hunter'in şimdi ölmüş olan hizmetçilerden birinin işlediği dantel örtü vardı. Solmuş ve parmak izleriyle aşınmış örtünün üzerinde sevgililer el ele duruyorlardı arkalarında boş orkestra paltformu görülüyordu.

Bayan Lippmann soyunduktan sonra banyo yapmağa gitti. Devamlı gaz kokusu ve bakır silindirin içinde parlayan alevleri ile termosifon onu başında korkutmuştu ama böyle ufak tesirlere alışmıştı artık.

Hizmetkârların banyosunun penceresinden gökyüzünün alev alev olduğu daha inandırıcı bir biçimde görülüyordu. Alexandria ve Waterloo'nun bacalarından alevler duman halinde yükseliyordu. Küçük odada boğulacak gibi oldu ama pencereyi açmayı akıl etmedi.

Kaynayan banyoda uzanan Mrs. Lippmann saçlarını su bitkilerinin saplarına benzetti. Omuzlarından, hâlâ şaşılacak derecede sağlam vücuduna, göğüslerine doğru dağınık bir şekilde yürüyorlardı. Sonra başının arkasındaki rafa uzanarak yeni aldığı keskin ve kullanışlı sebze bıçağını aldı. Bileklerindeki damarlar ona göz kırpıyor gibiydi: bütün ömrü boyunca kaderi bileklerinde düğümlenmişti. Her iki damar düğümünü dikkatle kesti.

Gözlerini kapatarak ölü hizmetçiler ve sarmaş dolaş aşıklarla suyun içine gömüldü. Gözlerini kapamayıp bakacak olsaydı giderek kırmızılaşan güller arasında olduğunu görecekti. Göz kapaklarını açıp kapayarak, gözlerinin suyun üzerinde kaldığını gördü. Ya da öyle görünüyordu. Gülümseyecek, ya da tamamen suya gömülecek olsaydı çevresini saran gülleri yutacaktı.

* * *

De Santis Hemşire uyumak için uzun bir süre mücadele ettikten sonra başaramayacağını anladı. Bir odadan öbür odaya pencereleri ardına kadar açarak dolaşırken damarları ve kalbi yaşama kiçin hızla atıyordu. Mobilyalar inleyerek çatırdıyordu; bazıları düşecek gibi oluyordu. Sonra hemşire kendi çıkarttığı gürültüleri ve ayak seslerini fark etti, kâhya kadını rahatsız etmemek için daha dikkatli yürümeğe çalıştı.

O saatte Mrs. Hunter'ın odasındaki ışık ne ay ne de gün ışı-

ğı olabilirdi. Sağda solda boş vazolar, kristaller ve gümüşler vardı. Kocaman boş yatak hafif hafif dalgalanıyordu. Gül ağacı karyolaya vuran gümüş rengi güneş sandığı, sığ kıyılara habersizce girip gizlenmiş bir yengeç gibi görünüyordu daha çok.

Eşyalarıyle anıları kısa bir süre sonra kaldırılacak olan bu odada de Santis Hemşire güzelliğine tanıklık ettiği ve sevgi gösterdiği bu son hastası Irene Fletcher'in mezara konmasına nasıl dayanacaktı. Yine kendi beceriksizliği ve acemiliği onu rahatsız etti. Belki de yaşlanıyordu. Ama beceriksiz vücudu hâlâ yaşıyordu.

Ortalığın aydınlanmağa başladığını fark ederek aşağı indi. Geceliğinin üzerine bir hırka giydi. Kuş yemlerini sakladığı pasli tenekeyi aldı. Bahçede kuşlar henüz sesleri duyulmağa başlayan gölgeler halinde uçuşuyordu. Kendisi de gezginci bir ağaç gibiydi.

Geceliğinin etekleri sırılsıklam olmuş, ağırlaşmıştı. Kuşların kaplarına yem doldururken uzandığında kollarını yükselen gün ışığının sardığını fark etti.

Sokaktan geçen bir işçi ona baktı, sonra kuşları beslediğini görerek yürüyüp gitti.

Aşağı bahçede kıpkırmızı, tek bir gül açmıştı, gün boyunca daha da açılıp serpilecekti muhakkak.

Hemşire kuşları beslerken park aydınlandı. Kuşlar kanatlarını çırparak onu izliyor, serpiştirdiği avuç dolusu yemleri hemen kapıyorlardı.

Gün ışıdıkça boğazının şiştiğini hissetti ve 'en az iki kişinin bacağını kırdığı' patikadan ıslak geceliğini peşinden sürüyerek geri döndü. Küçük pençesi paslı tenekeye çarpıyordu yürüdükçe.

Son basamağa geldiğinde aşağı bahçede açan tek gülü yeni hastası Irene Fletcher'a götürmeyi akıl etti. Çıkmadan önce onu kesip alacaktı: o zamana kadar daha güzel açmış olurdu hem.

Tenekede kalan yemleri terastan kuşlara fırlattı. Terasın duvarlarına tünemiş kuşlar, hemşire aralarından kaçana kadar çevresini sarmışlardı. Onlara çarparak, sakınmağa çalışarak geriledi. Saçlarına uzanan pençeleri hissediyordu.

Işıktan, beceriksizce son bulan zevkinden ve kuşların çırpınan kanatlarından kaçmak için eğildi. Bir ara bir güvercinin tüylerini üzerinden temizlemek üzere başını kaldırdı. Gözüne giren ışığa engel olamıyordu: tamamen göğe sahip çıkmıştı artık, kendisine de aynı şekilde sahip çıkmıştı.

Az sonra eve girdi. Holde başını eğerek Elizabeth Hunter'ın aynasında gördükleri onu şaşkına çevirdiği gibi, az buz değil, adamakıllı korkuttu.

S O N

Kitaplığınızın en güzel süsü

DEV ROMANLAR DİZİSİ

ALİ İLE NİNO — Kurban Said
Büyüleyici bir aşk destanı

ÖĞRETMEN — Jack Lynn (4. Büyük Baskı)
1972, 1973 ve 1974'ün en hızlı eseri.

YALNIZ KALPLER — C.D. Bowen ve D.V. Meck
Büyük besteci Çaykovski'nin filmi dillere destan trajedisi **(Bitiyor)**

DOKTOR HANIMLARI — Frank G. SLAUGHTER
Şöhreti dillerde gezen roman.

BETSY — Harold Robbins (2. Büyük Baskı)
Hızlı yaşayanların maceraları.

KARADENİZ OYUNU — Keith Wheeler
Türkiye'de geçen hızlı bir serüven romanı **(Bitiyor)**

AĞUSTOS 1914 — Aleksandr Soljenitsın
1970 Nobel Armağanı **(Yeniden Basılıyor)**

BEN, MARİE ANTONİETTE — Victoria Holt
Ünlü Kraliçenin kendi ağzından hikâyesi

KADINLAR — Joyce Carol Oates
Güzel, fakat yoksul kadınların dramı. **(Bitiyor)**

ERKEK GÜZELİ — James Rand
Kasırga sertliğinde bir macera.

KELEBEKLER AĞLAMAZ — Willi Heinrich (2. Büyük Baskı)
Hayatının baharında bir kız ile hayatının sonbaharında bir erkeğin romanı.

CEMİL — Jonathan Black (2. Büyük Baskı)
Dünyanın en yakışıklı, en zalim hovardasının gerçek romanı.

PATRON — Charles Durbin (2. Büyük Baskı)
Mafia romanlarının en hırçını, en kanlısı...

BÜYÜCÜ — John Fowles
Büyülü bir aşkın esrarlı öyküsü.

İZMİR'İN KÜLLERİ — Richard Reinhardt
Kurtuluş Savaşı'nın büyük destanı.

BİR DEFA YETMEZ — Jacqueline Susann (3. Büyük Baskı)
Genç, güzel bir kızın dipdiri serüveni.

KALP ÇIĞLIKLARI — Irwin Shaw
Film dünyasının maskesini indiren harikulâde bir macera ve aşk romanı.

FIRTINANIN GÖZÜ — Patrick White
1973 Nobel Armağanı.

Dizinin gelecek kitapları :

ÖLÜM - KALIM OYUNU — Emmett Grogan
Amerikan yeraltı dünyasından gelen en büyük roman.

ERKEKLER VE DİŞİLER — Joseph Di Mona
Günümüz Amerikasını allak bullak eden dişilerle erkeklerin fırtınalı öyküsü.

Aile... herkes hayatının bir döneminde ya da bütününde bu düzenin bir dişlisi olmuştur. Trajedileriyle, sevgileriyle, insancıl yönleriyle ve nefretleriyle.

Yaşadığı korkunç hayatı ölümle noktalamayı bekleyen bir ana. Ve bu ananın bırakacağı parayla refahı ve mutluluğu sağlama peşinde koşan biri kız, diğeri erkek iki evlât.

Bütün insan ilişkileri, özellikle aile ilişkileri derine inildiğinde madalyonun iki yüzü gibidir : sevgi ve nefret.

FIRTINANIN GÖZÜ'nde yaşadığınız, ama farkedemediğiniz hayatınızın bir kesitini, sanki aynada gibi, bütün çıplaklığıyla göreceksiniz.

FIRTINANIN GÖZÜ'nde en evrensel temaların, yalnızlığın, yaşlılığın, sevginin, nefretin gerçekçi olduğu kadar şiirsel bir dille anlatıldığını göreceksiniz.

Bu romandaki karakterler, edebiyat tarihinin ve belleğinizin unutamayacağı roman kahramanları olacaktır.

Patrick White'a Nobel Edebiyat Armağanı'nı kazandıran roman size gerçek usta Patrick White'ı tanıtacaktır.

Avustralya'nın yetiştirdiği en büyük sanatçının en büyük romanıdır FIRTINANIN GÖZÜ.

Hürriyet HOLDİNG A.Ş
350 Lira